

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

Krystyna Rogala-Gawlikowska

**Dobra cyfrowe jako przedmiot zaspokojenia świadczeń
pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym**

Rozprawa doktorska przygotowana pod
kierunkiem

Prof. dr hab. Jacka Gołaczyńskiego
(Uniwersytet Wrocławski)

Wrocław 2025

Spis treści

Spis treści	2
Wstęp.....	15
1. Tematyka i zakres przedmiotowy pracy.....	15
2. Aktualny stan badań.....	19
3. Cele i problemy badawcze	22
4. Wykorzystane metody badawcze.....	24
5. Struktura rozprawy.....	25
Rozdział I. Informatyzacja postępowania egzekucyjnego i upadłościowego	29
1. Pojęcie informatyzacji postępowania.....	29
2. Informatyzacja postępowania egzekucyjnego.....	31
2.1. Elektroniczny tytuł wykonawczy	31
2.2. Elektroniczne Biuro Podawcze	37
2.3. Elektroniczne akta postępowania	40
2.4. Elektroniczne zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego	43
2.5. Doręczenia i wnoszenie pism przez komornika w postępowaniu wieczystoksięgowym	46
2.6. Informatyczne narzędzia poszukiwania majątku dłużnika.....	47
2.7. Elektroniczna licytacja ruchomości.....	49
2.8. Elektroniczna licytacja nieruchomości.....	63
3. Informatyzacja postępowania upadłościowego.....	75
3.1. Krajowy Rejestr Zadłużonych.....	76
3.2. Polskie rejestry upadłości i restrukturyzacji.....	78
3.3. System teleinformatyczny obsługujący postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne a Prawo Unii Europejskiej	81
3.4. Krajowy Rejestr Zadłużonych jako system obsługujący postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne.....	82
3.5. Przepisy przejściowe	100

4.	Podsumowanie	101
4.1.	Aspekt proceduralny i materialny informatyzacji postępowania	104
Rozdział II. Pojęcie dobra cyfrowego.		107
1.	Wprowadzenie.....	107
1.1.	Dobra cyfrowe a dobra wirtualne.....	109
2.	Definicje dóbr cyfrowych.....	110
2.1.	Definicje dóbr cyfrowych w prawie Unii Europejskiej	110
2.1.1.	Definicja treści cyfrowych w Dyrektywie PE i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20.5.2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych.	111
2.1.2.	Definicja treści cyfrowych w Dyrektywie PE i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25.10.2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylającej dyrektywę 2007/64/WE.	113
2.1.3.	Definicja kryptoaktywa w Rozporządzeniu PE i Rady (UE) 2023/1114 z dnia 31.5.2023 r. w sprawie rynków kryptoaktywów oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 1095/2010 oraz dyrektyw 2013/36/UE i (UE) 2019/1937	114
2.2.	Definicje dóbr cyfrowych w prawie polskim.....	116
2.2.1.	Definicja treści cyfrowych w ustawie z dnia 30.5.2014 r. o prawach konsumenta.....	116
2.2.2.	Definicja treści cyfrowych w ustawie z 19.8.2011 r. o usługach płatniczych	118
2.3.	Definicje dóbr cyfrowych w ustawodawstwie Stanów Zjednoczonych.....	119
2.4.	Definicje dóbr cyfrowych w <i>soft law</i> i rekomendacjach.....	120
2.4.1.	Definicja dóbr cyfrowych w UNIDROIT Principles on Digital Assets and Private Law	121
2.4.2.	Definicja dóbr cyfrowych w ELI Principles on the Use of Digital Assets as Security. 122	
2.4.3.	Definicja dóbr cyfrowych w Digital Assets Final Report (UK) Law Commission.....	124
3.	Definicja dóbr cyfrowych na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym.....	125
4.	Katalog dóbr cyfrowych.....	129

4.1.	Domena internetowa	130
4.2.	Profil na portalu społecznościowym	138
4.3.	Kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii.....	145
4.4.	Dobra wirtualne oraz konta w grach komputerowych	163
5.	Podsumowanie	167
Rozdział III. Egzekucja singularna i uniwersalna świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych		169
1.	Wprowadzenie.....	169
1.1.	Rodzaje egzekucji	169
1.2.	Egzekucja singularna i egzekucja uniwersalna	170
2.	Przedmiot egzekucji	171
2.1.	Przedmiot egzekucji w postępowaniu egzekucyjnym.....	171
2.2.	Wyłączenia spod egzekucji	175
2.2.1.	Ograniczenia egzekucji z uwagi na przedmiot.....	175
3.	Masa upadłości.....	176
3.1.	Skład masy upadłości	176
3.2.	Wyłączenia z masy upadłości	178
4.	Jurysdykcja krajowa.....	181
4.1.	Jurysdykcja krajowa w postępowaniu egzekucyjnym	182
4.2.	Jurysdykcja krajowa w postępowaniu upadłościowym	186
4.2.1.	Postępowanie upadłościowe w krajach Unii Europejskiej.....	187
4.2.2.	Postępowanie upadłościowe w kraju spoza Unii Europejskiej	190
5.	Poszukiwanie majątku.....	193
5.1.	Poszukiwanie majątku w postępowaniu egzekucyjnym	194
5.2.	Ustalenie składników masy upadłości w postępowaniu upadłościowym	207
6.	Zaspokojenie świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych	214
6.1.	Domena internetowa	215
6.1.1.	Postępowanie egzekucyjne.....	215

6.1.2.	Postępowanie upadłościowe.....	228
6.2.	Profil na portalu społecznościowym	235
6.2.1.	Postępowanie egzekucyjne.....	235
6.2.2.	Postępowanie upadłościowe.....	244
6.3.	Kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii.....	250
6.3.1.	Postępowanie egzekucyjne.....	250
6.3.2.	Postępowanie upadłościowe.....	257
6.4.	Dobra wirtualne oraz konta w grach komputerowych	260
6.4.1.	Postępowanie egzekucyjne.....	260
6.4.2.	Postępowanie upadłościowe.....	266
7.	Podsumowanie	268
Rozdział IV. Regulacja dotycząca zaspokojenia świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w ujęciu prawnoporównawczym: Japonia, Stany Zjednoczone, Francja.....		
1.	Japonia.....	274
2.	Stany Zjednoczone	277
3.	Francja.....	282
4.	Podsumowanie	286
Rozdział V. Badania empiryczne		
1.	Wprowadzenie.....	288
1.1.	Cel	288
1.2.	Pytania badawcze	288
2.	Opis badania.....	289
2.1.	Komornicy sądowi	289
2.2.	Doradcy restrukturyzacyjni pełniący funkcję syndyka w postępowaniach upadłościowych.....	290
3.	Wyniki badań	292
3.1.	Komornicy sądowi	292
3.1.1.	Poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych	292

3.1.2.	Prowadzenie egzekucji z dóbr cyfrowych.....	292
3.1.3.	Podstawa prawna prowadzonej egzekucji z dóbr cyfrowych.....	292
3.2.	Doradcy restrukturyzacyjni	293
3.2.1.	Poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych	293
3.2.2.	Prowadzenie likwidacji dóbr cyfrowych.....	294
3.2.3.	Podstawa prawna prowadzonej likwidacji dóbr cyfrowych.....	294
4.	Omówienie wyników badań.....	294
4.1.	Komornicy.....	294
4.2.	Doradcy restrukturyzacyjni	297
Zakończenie		300

SKRÓTY I SKRÓTOWCE

Akty prawne

ZmKPCu15

Ustawa z dnia 10.7.2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1311 z późn. zm.)

P.U.

Ustawa z dnia 28.2.2003 r. - Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 614 z późn. zm.)

P.R.

Ustawa z dnia 15.5.2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1428 z późn. zm.)

P.U.S.P.

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 334 z późn. zm.)

Rozp.6.10.2016

Rozporządzenie MS z dnia 6.10.2016 r. w sprawie czynności sądu związanych z nadawaniem klauzuli wykonalności elektronicznym tytułom egzekucyjnym oraz sposobu przechowywania i posługiwania się elektronicznymi tytułami wykonawczymi (Dz. U. poz. 1739)

Rozp.30.11.2018

Rozporządzenie MS z dnia 30.11.2018 r. w sprawie czynności Krajowej Rady Komorniczej umożliwiających komornikom prowadzenie egzekucji na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego oraz czynności komornika dokonywanych za pośrednictwem systemu

	teleinformatycznego w postępowaniu egzekucyjnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 500)
ksU	Ustawa z dnia 22.3.2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1458 z późn. zm.)
Rozp. 7.9.2016	Rozporządzenie MS z dnia 7.9.2016 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia licytacji elektronicznej ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 995)
ZmKPC2023	Ustawa z dnia 9.3.2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614)
ZmKPCu28.5.2021	Ustawa z dnia 28.5.2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1090)
ZmKPCu5.8.2025	Ustawa z dnia 5.8.2025 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1172)
Rozp. 27.10.2021	Rozporządzenie MS z dnia 27.10.2021 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej oraz sposobu uwierzytelniania użytkowników systemu teleinformatycznego obsługującego

licytację elektroniczną (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1015

Rozporządzenie 2015/848

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20.5.2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz. U. UE. L. z 2015 r. Nr 141, str. 19 z późn. zm.)

uKRZ

Ustawa z dnia 6.12.2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1909 z późn. zm.)

Dyrektywa 2019/1023

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z dnia 20.6.2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132 (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości) (Dz. U. UE. L. z 2019 r. Nr 172, str. 18 z późn. zm.)

Rozp. MS w sprawie konta w systemie teleinformatycznym

Rozporządzenie MS z dnia 30.11.2021 r. w sprawie konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe (Dz. U. poz. 2204 z późn. zm.)

Rozp. MS dot. wnoszenia pism procesowych w postępowaniu upadłościowym

Rozporządzenie MS z dnia 16.9.2021 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych i składania dokumentów w postępowaniu upadłościowym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe oraz w biurze podawczym sądu rejonowego (Dz. U. poz. 1839)

Rozp. MS dot. wnoszenia pism procesowych w postępowaniu restrukturyzacyjnym

Rozporządzenie MS z dnia 16.9.2021 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych i składania dokumentów w postępowaniu restrukturyzacyjnym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe oraz w biurze podawczym sądu rejonowego (Dz. U. poz. 1822)

Rozp. MS dot. dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniach upadłościowych

Rozporządzenie MS z dnia 16.9.2021 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniach upadłościowych (Dz. U. poz. 1954)

Rozp. MS dot. dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniach restrukturyzacyjnych

Rozporządzenie MS z dnia 16.9.2021 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniach restrukturyzacyjnych (Dz. U. poz. 1838).

KC	Ustawa z dnia 23.4.1964 r. - Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1071)
KSH	Ustawa z dnia 15.9.2000 r. - Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 18 z późn. zm.)
KPC	Ustawa z dnia 17.11.1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm.)
Instrukcja kancelaryjna	Zarządzenie MS z dnia 19.6.2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS z 2019 r. poz. 138 z późn. zm.)
Rozporządzenie MiCA	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1114 z dnia 31.5.2023 r. w sprawie rynków kryptoaktywów oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 1095/2010 oraz dyrektyw 2013/36/UE i (UE) 2019/1937 (Dz. U. UE. L. z 2023 r. Nr 150, str. 40 z późn. zm.)
Dyrektywa 2011/83/UE	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25.10.2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. U. UE. L. z 2011 r. Nr 304, str. 64 z późn. zm.)

Dyrektywa cyfrowa	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20.5.2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych (Dz. U. UE. L. z 2019 r. Nr 136, str. 1 z późn. zm.)
Dyrektywa 2015/2366	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25.11.2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz. U. UE. L. z 2015 r. Nr 337, str. 35 z późn. zm.)
Prawa konsumenta	Ustawa z dnia 30.5.2014 r. o prawach konsumenta (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1796)
Akt o usługach cyfrowych	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19.10.2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (Dz. U. UE. L. z 2022 r. Nr 277, str. 1 z późn. zm.)
u.p.p.p.	Ustawa z dnia 1.3.2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 644)
u.o.i.f.	Ustawa z dnia 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 722 z późn. zm.)

PrAut	Ustawa z dnia 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 24 z późn. zm.)
Ogólne Warunki	Ogólne Warunki Użytkowania Systemu E-Licytacji
UNIDROIT Principles	UNIDROIT Principles on Digital Assets and Private Law
ELI Principles	ELI Principles on the Use of Digital Assets as Security
Regulamin.pl	Regulamin nazw domeny.pl z 18.12.2006 r. (w brzmieniu obowiązującym od 1.12.2015 r.)
Organy/Instytucje	
MS	Minister Sprawiedliwości
MF	Minister Finansów
SN	Sąd Najwyższy
UE	Unia Europejska
KE	Komisja Europejska
PE	Parlament Europejski
ELI	European Law Institute
UNIDROIT	International Institute for the Unification of Private Law
Inne	
KRZ	Krajowy Rejestr Zadłużonych
CRRIU	Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości

RDN

Rejestr Dłużników Niewypłacalnych

UCPE

Usługa Centralnego Podpisu
Elektronicznego

Wstęp

1. Tematyka i zakres przedmiotowy pracy

Choć otaczająca nas rzeczywistość ulega nieustannym zmianom, aktualne pozostają rozważania Adama Smitha z 1776 r. Handel i przemysł nie mogą rozkwitać w państwie, które nie posiada regularnego wymiaru sprawiedliwości, w którym ludzie nie czują się bezpieczni w posiadaniu swojej własności, gdzie wiara w umowy nie jest wspierana przez prawo¹. Jednym z kluczowych elementów wymiaru sprawiedliwości, który ma bezpośrednie przełożenie na wykonalność umów jest postępowanie egzekucyjne i postępowanie upadłościowe. By zapewnić rozkwit gospodarki, konieczne jest zagwarantowanie skutecznej egzekucji singularnej i uniwersalnej. Ustawodawca powinien zatem dokonywać stałych ewaluacji – czy regulacja tych postępowań odpowiada bieżącym potrzebom społeczeństwa? W przypadku gdy odpowiedź na to pytanie jest negatywna, konieczne jest wprowadzenie odpowiednich zmian. Z uwagi na posiadanie przez państwo monopolu egzekucyjnego i w świetle zakazu samoezekucji przez wierzycieli, to na państwie spoczywa obowiązek zapewnienia skuteczności regulacji postępowania egzekucyjnego i upadłościowego, tak by wierzyciele mogli zaspokoić swoje roszczenia pieniężne w jak najwyższym stopniu, również poprzez egzekucję z nowych, współczesnych aktywów.

Jednocześnie zmiany spowodowane rozwojem szeroko pojętych nowych technologii są niezaprzeczalne, a podkreślanie ich skali jest na tym etapie pewnego rodzaju truizmem. Na społeczeństwie nieodwracalnie zostało odcisnięte piętno stałego dostępu do sieci Internet oraz mediów społecznościowych. Obserwowany rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz wkroczenie w erę technologii Web 2.0., spowodowały wzrost znaczenia dóbr niematerialnych. W doktrynie oraz w ustawodawstwie powoli swoją drogę uitorowuje nowa kategoria dóbr – dobra cyfrowe. Pojęcie to próbuje zbiorczo skategoryzować, nazwać, a tym samym lepiej zrozumieć to, co dotychczas było człowiekowi nieznanym oraz co pozostaje, z uwagi na swoją niematerialną naturę, nieuchwytnym.

Zgodnie z raportem przygotowanym przez Polski Instytut Ekonomiczny we wrześniu 2023 r., w ramach którego prowadzone były badania dotyczące zakresu wiedzy, sposobu korzystania i nastawienia Polaków do kryptowalut, aż 94,2 % respondentów

---

¹ A. Smith, *An inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of nation*, księga V, rozdział III, <https://www.gutenberg.org/cache/epub/3300/pg3300-images.html#chap38> (dostęp: 24.8.2025 r.)

słyszało o istnieniu kryptowalut, a 11,7 % Polaków w wieku produkcyjnym deklaruje posiadanie kryptowalut². Natomiast zgodnie z raportem NASK z 2024 r. zarejestrowanych jest prawie 2,59 mln aktywnych nazw w domenie.pl. Ponad 2,26 nazwy przypada na jednego abonenta. W 2024 r. zarejestrowano ponad 767 tysięcy nowych nazw, co daje ponad 2 tysiące rejestracji dziennie³. Statystyki dotyczące mediów społecznościowych w Polsce są tak samo zaskakujące. W styczniu 2025 r. w Polsce było 29 milionów aktywnych użytkowników mediów społecznościowych, co stanowi 75,6 % populacji. W tym Facebook – 18,7 miliona użytkowników w Polsce, YouTube 29 miliona użytkowników w Polsce⁴.

Dobra cyfrowe, choć są dobrami nowymi, nie są dobrami niszowymi i występują powszechnie w majątku przeciętnego Polaka.

Dobra cyfrowe nie są związane jedynie ze sferą prywatną. Choć zapewne część z nich tj. profile na portalach społecznościowych, czy dobra wirtualne oraz konta w grach komputerowych budzą skojarzenia jedynie z branżą rozrywkową. Obecnie dobra te stanowią nierzadko składniki przedsiębiorstwa. Standardem jest dziś korzystanie przez przedsiębiorców z domen internetowych, jako środka komunikacji z klientami. Stanowią one doskonałe źródło informacji o przedsiębiorstwie, czy element kampanii marketingowej. Domena internetowa może również pełnić rolę sklepu internetowego, stanowiąc podstawę działalności danego przedsiębiorstwa.

Podobnie profil na portalu społecznościowym. Może on stanowić kanał komunikacji z potencjalnymi klientami przedsiębiorstwa, być częścią strategii marketingowej w ramach, której publikowane są posty, krótkie formy filmowe. Profil na portalu społecznościowym może jednak stanowić centralny składnik przedsiębiorstwa. Wraz z rozwojem mediów społecznościowych doszło do wyodrębnienia nowego zawodu influencera. Definicja ta została dodana do Słownika języka polskiego PWN w listopadzie 2017 r. Influencer oznacza osobę, która zdobyła popularność w Internecie i korzysta ze swojej sławy, wpływając na swoich widzów/czytelników, ich światopogląd, gust, etc⁵. Działalność influencera skupia się co do zasady na prowadzeniu profilu na jednym lub paru portalach społecznościowych. Profil stanowi zatem kluczowy składnik przedsiębiorstwa.

---

² https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2023/09/PIE-Raport_kryptowaluty_2023.pdf (dostęp: 27.8.2025 r.)

³ <https://www.dns.pl/newsy/raport-roczny-rynek-nazw-domeny-pl-2024> (dostęp: 27.8.2025 r.)

⁴ <https://datareportal.com/reports/digital-2025-poland> (dostęp: 27.8.2025 r.)

⁵ <https://sjp.pwn.pl/ciekawostki/haslo/influencer;6368873.html> (dostęp: 28.8.2025 r.)

Gry komputerowe początkowo utożsamiane z rozrywką dla dzieci i młodzieży, dziś stanowią źródło przychodów. Na popularności zyskuje tzw. streamowanie w ramach którego twórcy na żywo udostępniają treści w Internecie. Streamowane może być *de facto* wszystko od grania w grę po relację z zakupów spożywczych. Transmisja na żywo odbywa się za pośrednictwem profilu na portalu społecznościowym. Najbardziej znane z nich to Twitch oraz Youtube Live. Przychód twórcy stanowią datki od widzów oraz dochody z programów partnerskich oferowanych przez daną platformę.

Źródło przychodu może stanowić również zorganizowana sprzedaż dóbr wirtualnych. Popularność gier komputerowych w zestawieniu z koniecznym nakładem czasu do uzyskania określonych przedmiotów wirtualnych lub awatarów, spowodowała powstanie specyficznych przedsiębiorstw na rynku. Tzw. sweatshopy zajmują się zakładaniem kont w grach oraz zdobywaniem wirtualnych dóbr w celu ich późniejszej odsprzedaży⁶. W obu opisywanych przypadkach konta na serwerze gry komputerowej oraz zdobywane w ramach niego przedmioty wirtualne stanowią składnik przedsiębiorstwa.

Tematyka dóbr cyfrowych burzy zastany porządek w dziedzinie prawa podatkowego, prawa karnego. W tych dziedzinach jako pierwszych, pojawiały się zagraniczne i krajowe opracowania zagadnień problemowych. Jednak dobra cyfrowe mają swój wpływ również na inne sfery życia codziennego. Ich pojawienie się w obrocie oddziałuje bezpośrednio na strukturę majątkową społeczeństwa. Tradycyjne dobra takie jak pieniądz fiducyjny, nieruchomości, ruchomości są zastępowane lub uzupełniane o nowe dobra, przedstawiające nierzadko dużą wartość. Równolegle następuje digitalizacja tradycyjnie materialnych dóbr. Jako przykład wskazać można instrumenty finansowe. Ma to swoje oczywiste przełożenie na postępowanie egzekucyjne i postępowanie upadłościowe. Pojawia się bowiem wątpliwość, czy obowiązujący stan prawny, narzędzia jakimi dysponują organy egzekucyjne oraz upadłościowe są odpowiednie w świetle zmieniających się składników mienia dłużników, z których mogą być zaspokajane świadczenia pieniężne.

Wątpliwości budzi definicja dóbr cyfrowych, zakres desygnatów tego pojęcia, dopuszczalność prowadzenia egzekucji z tych dóbr, sposób poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych, sposób ich wyceny, kwalifikacja prawna, a tym samym podstawy i tryb prowadzonej likwidacji. W tym miejscu pojawia się przestrzeń dla ustawodawcy, przy

---

⁶ K. Szpyt, Umowa „sprzedaży” dobra wirtualnego oraz konta na serwerze gry, Wrocławskie Studia Sądowe, 4/2014, s. 222-225

wsparciu doktryny i orzecznictwa, do sformułowania odpowiedzi, a następnie podjęcia odpowiednich działań, które pozwolą na niejako wyrównanie szans – aparatu państwowego i wierzycieli w zderzeniu ze zmieniającą się rzeczywistością.

Dalsze pozostawianie tej materii w cieniu prowadzić może do licznych negatywnych konsekwencji dla wierzycieli, organów sądowych i pozasądowych, a w szerszej perspektywie wymiaru sprawiedliwości. Brak dostosowania przepisów postępowania egzekucyjnego i postępowania upadłościowego do zaspokajania świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych skutkować może brakiem prowadzenia egzekucji singularnej i uniwersalnej z tych dóbr lub prowadzeniem jej w niewielkim stopniu. Dobra cyfrowe, które przedstawiają wartość staną się potencjalnym narzędziem ukrycia majątku, z którego przeprowadzenie egzekucji będzie niemożliwe lub znacznie utrudnione⁷. Dla organów postępowania egzekucyjnego i upadłościowego jest to sytuacja frustrująca, uniemożliwiająca osiągnięcie zamierzonych celów prowadzonego postępowania. Z perspektywy wierzyciela może natomiast świadczyć o nieudolności aparatu państwowego i skutkować utratą zaufania do wymiaru sprawiedliwości.

Liczne wątpliwości w zakresie dopuszczalności oraz sposobu zaspokojenia z dóbr cyfrowych świadczeń pieniężnych mogą mieć również negatywny efekt psychologiczny wśród organów państwowych i wierzycieli, którzy świadomie unikać będą podejmowania czynności mających na celu prowadzenie egzekucji z dóbr cyfrowych.

W kontekście postępowania egzekucyjnego i upadłościowego ustawodawca zdaje się dostrzegać wagę rozwoju nowych technologii i ich możliwego wpływu na kształt tych procedur. Jednocześnie wszelkie działania ukierunkowane są na sferę proceduralną tego zagadnienia i koncentrują się wokół informatyzacji postępowania poprzez elektroniczną komunikacji między uczestnikami a organem, rozszerzeniem dostępnych narzędzi informatycznych poszukiwania majątku dłużnika. Czy są to jednak działania wystarczające? Informatyzacja postępowania nie kończy się jedynie na aspekcie proceduralnym, konieczne jest również uwzględnienie jaki wpływ na procedurę ma pojawienie się w obrocie nowej kategorii dóbr - dóbr cyfrowych.

---

⁷ <https://www.e-progress.com.pl/sposob-na-ucieczke-przed-komornikiem-kryptowaluta/> (dostęp: 28.8.2025 r.)

2. Aktualny stan badań

Zagadnienie zaspokajania świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym nie posiada odrębnych ram prawnych na poziomie Unii Europejskiej oraz prawa krajowego. Podstaw prawnych prowadzenia egzekucji singularnej i uniwersalnej można zatem poszukiwać jedynie w już obowiązujących normach prawnych, które pierwotnie miały obejmować jedynie tradycyjne składniki majątku.

Tematyka dóbr cyfrowych jako przedmiotu zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym nie była dotychczas przedmiotem kompleksowej analizy polskiej doktryny. Dostępne są jedynie fragmentaryczne, nieliczne opracowania wybranych, wąskich zagadnień problemowych dotyczących egzekucji poszczególnych dóbr cyfrowych⁸. W literaturze zagranicznej temat ten jest w większym stopniu obecny. W marcu 2025 r. pojawiło się pierwsze kompleksowe opracowanie dotyczące egzekucji z dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym, stanowiące zbiór opracowań poświęconych tej tematyce⁹. Zagadnienie to było również motywem przewodnim międzynarodowych konferencji naukowych¹⁰.

Zagadnienie egzekucji z dóbr cyfrowych leży również w obszarze zainteresowań organizacji pozarządowych. W okresie od marca 2019 r. do marca 2025 r. trwał projekt ELI mający na celu wypracowanie zasad egzekucji z dóbr cyfrowych (*ELI Principles and Guidance for Enforcement Against Digital Assets*)¹¹. Dotychczas ostateczne wyniki projektu nie zostały opublikowane. Badania w zakresie dóbr cyfrowych i najlepszych praktyk w ich egzekucji prowadził również UNIDROIT. Projekt zakończył się opublikowaniem w 2023 r. *the UNIDROIT Principles on Digital Assets and Private Law*¹². Obecnie w UNIDROIT trwają prace nad opracowaniem zbioru najlepszych praktyk dotyczących prowadzenia egzekucji

---

⁸ E. Jasnowska, W. Nowaczyk, Egzekucja z prawa do domeny internetowej, DNCURRENDA nr 2, 2016, F. Manikowski, Egzekucja świadczeń pieniężnych z przedmiotów wirtualnych, PPE, 1/2024, K. Szpyt, Egzekucja z prawa do konta na serwerze gry komputerowej i zgromadzonych na nim dóbr wirtualnych. Zarys problematyki [w:] red. M. Załucki, Egzekucja z majątku spadkowego. Ograniczona i nieograniczona odpowiedzialność za długi spadkowe, Warszawa 2016, O. Nowicki, Zajęcie prawa do korzystania z domeny internetowej i prawa do strony internetowej, PPE, 4/2024, M. Marcinkowska, Egzekucja komornicza z kryptowalut, Przegląd Prawa Handlowego 2021/6/12-16, M. Nowakowski, Egzekucja z kryptowaluty. Wyzwanie dla wierzyciela i organu egzekucyjnego, 2021, Lex

⁹ C. Koller, M. Lehmann, Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Securing Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025

¹⁰ Międzynarodowa konferencja naukowa „The Digital Asset Revolution: Opportunities and Challenges” organizowanej na Uniwersytecie Wileńskim w dniu 12.10.2023 r., międzynarodowa konferencja naukowa „Digital Assets in Enforcement and Insolvency” organizowana na Uniwersytecie Wiedeńskim w dniach 4-5.5.2023 r.

¹¹ Więcej o projekcie - <https://www.europeanlawinstitute.eu/projects-publications/current-projects/current-projects/eli-enforcement-against-digital-assets/> (dostęp: 27.8.2025 r.)

¹² <https://www.unidroit.org/instruments/digital-assets-and-private-law/> (dostęp: 8.9.2025 r.)

świadczeń pieniężnych w ramach, którego jednym z zagadnieniem jest kwestia egzekucji świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych (*Principles of Effective Enforcement*)¹³. Pomimo, iż projekt nie został jeszcze zakończony, opublikowane zostały wstępne wnioski, kluczowe zagadnienia, które są przedmiotem analizy¹⁴.

Podstawowym założeniem projektu jest, że dobra cyfrowe podlegają egzekucji i powinny do nich znaleźć zastosowanie ogólne przepisy postępowania egzekucyjnego i upadłościowego. Jednocześnie jednak obowiązujące metody i procedury są często nieadekwatne, ograniczające, a przez to nieodpowiednie do prowadzenia egzekucji z dóbr cyfrowych. Konieczne jest zatem dostosowanie przepisów do specyfiki dóbr cyfrowych¹⁵. W pierwszej kolejności projekt skupia się na cechach charakterystycznych dóbr cyfrowych, które mogą mieć przełożenie na prowadzenie z nich egzekucji. Są to m.in. różnorodne metody ich przechowywania, wynikający z ich natury transgraniczny charakter, trudna do uchwycenia koncepcja lokalizacji, ryzyko utraty wartości, problem identyfikacji podmiotu, któremu przysługuje dobro cyfrowe. Kolejnym zagadnieniem problemowym jest niepewność kwalifikacji prawnej praw do dóbr cyfrowych. Pojęcie dóbr cyfrowych nie jest jednolicie zdefiniowane i jasno określone. W tej kategorii dóbr znajdują się dobra o dalece różnych cechach. Heterogeniczność dóbr cyfrowych utrudnia dyskusje na ich temat. Kwalifikacja prawna dóbr cyfrowych przebiega na poziomie krajowym w sposób niezharmonizowany. UNIDROIT stoi na stanowisku, że dobra cyfrowe powinny być przedmiotem praw bezwzględnych. Jednocześnie jednak sam projekt nie rozwiązuje tej kwestii bezpośrednio poprzez określenie konkretnej charakterystyki prawnej, ale poprzez jednoznaczne potwierdzenie, że dobra cyfrowe mogą być przedmiotem egzekucji i przedstawienie zaleceń, mających na celu ułatwienie dostosowania metod i procedur do cech charakterystycznych dla dóbr cyfrowych.

Kolejnym zidentyfikowanym obszarem problemowym jest kwestia identyfikacji podmiotów, którym przysługują dobra cyfrowe, z uwagi na anonimowość i stosowanie pseudonimów, co jest charakterystyczne dla kryptoaktywów opartych na technologii rozproszonego rejestru. Kwestia ta została podniesiona w wyroku sprawie *Tulip Trading Ltd przeciwko Bitcoin Association for Bitcoin SV (BSV) i inni*, w której Sąd zarówno I i II instancji wskazał, że chociaż *Blockchain* stanowi publiczny rejestr, w którym są zapisywane wszystkie

---

¹³<https://www.unidroit.org/work-in-progress/enforcement-best-practices/> (dostęp: 8.9.2025 r.)

¹⁴ A. Veneziano, T. Rodriguez De Las Heras Ballell, Digital Assets in Insolvency and Enforcement Proceedings: Some Insights from UNIDROIT's Work [w:] C. Koller, M. Lehmann, Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Securing Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025, s. 27- 43

¹⁵ *Ibidem*, s. 37-43

transakcje dotyczące dane aktywa, to jednak nie ujawnia tożsamości stron tej transakcji¹⁶. Dodatkowo pojawia się problem ich międzynarodowej natury i trudności z ustaleniem miejsca położenia. Jest to szczególnie trudne, w przypadku, gdy oprócz dłużnika i wierzyciela w transakcje dobrami cyfrowymi zaangażowane są inne podmioty trzecie np. pośrednicy. Chociaż położenie dobra cyfrowego ma zazwyczaj większe znaczenie w postępowaniu sądowym przy określeniu właściwego sądu i prawa właściwego, może mieć ono znaczenie również na etapie egzekucji, z uwagi na ograniczoną terytorialnie jurysdykcję organów egzekucyjnych. Próba określenia położenia dobra cyfrowego, w szczególności, jeśli chodzi o kryptoaktywa, nie wytrzymuje próby w zderzeniu z różnymi modelami ich przechowania m.in. w portfelach powierniczych, portfelach sprzętowych, portfelach sieciowych (*hot wallet*). Tradycyjny łącznik „położenia” przy dobrach cyfrowych traci na aktualności, z uwagi na jego nieuchwytność i niepewność.

Różnorodność modeli przechowywania dóbr cyfrowych wpływa na przebieg samej egzekucji. Organ będzie bowiem raz opierał się na współpracy z samym dłużnikiem, a w niektórych wypadkach na współpracy z podmiotem trzecim, świadczącym usługi w zakresie przechowywania, pośrednictwa w sprzedaży dóbr cyfrowych. W przypadku, w którym dłużnik lub podmiot trzeci nie współpracują, konieczne jest zastosowanie środków przymusu. Środki te powinny być odpowiednie i proporcjonalne. W pierwszej kolejności zastosowanie powinny znaleźć środki mniej inwazyjne i generujące mniejsze koszty postępowania. Szczególną uwagę należy zwrócić na ochronę praw osób trzecich, ryzyko ujawnienia tajemnic handlowych, informacji poufnych, zagrożenia w zakresie cyberbezpieczeństwa oraz kwestie ochrony prywatności. Choć współpraca dłużnika z organem egzekucyjnym jest kluczowa dla ułatwienia przebiegu egzekucji, w niektórych przypadkach złożoność technologiczna dóbr cyfrowych może powodować, że przeprowadzenie egzekucji bez wsparcia technicznego nie będzie możliwe m.in. w celu zapewnienia pełnej zgodności z obowiązkami informacyjnymi¹⁷.

Ostatnim zagadnieniem problemowym zidentyfikowanym w ramach projektu *Principles of Effective Enforcement* jest kwestia spieniężenia tychże dóbr w świetle braku

---

¹⁶ [2023] EWCA Civ 83, <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2023/02/Tulip-v-Van-Der-Laan-judgment-030223.pdf> (dostęp: 8.9.2025 r.), [2022] EWHC 667 (Ch) [https://www.twobirds.com/-/media/new-website-content/pdfs/2022/articles/tulip-trading-ltd-v-bitcoin-association-for-bsv--a--ors-2022-ewhc-667-\(ch\)-\(25-march-2022\).pdf](https://www.twobirds.com/-/media/new-website-content/pdfs/2022/articles/tulip-trading-ltd-v-bitcoin-association-for-bsv--a--ors-2022-ewhc-667-(ch)-(25-march-2022).pdf) (dostęp: 8.9.2025 r.)

¹⁷ A. Veneziano, T. Rodriguez De Las Heras Ballell, Digital Assets in Insolvency and Enforcement Proceedings: Some Insights from UNIDROIT's Work [w:] C. Koller, M. Lehmann, Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Securing Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025, s. 37-43

płynnych rynków lub bardzo dużej zmienności ich wartości. Niektóre dobra cyfrowe mogą nie mieć płynnego rynku, co utrudnia ich wycenę oraz sprzedaż. Natomiast niektóre z nich, w szczególności kryptowaluty, posiadają płynny rynek, ale o bardzo dużej zmienności. Wartość danego dobra może ulec drastycznej zmianie już po jego zajęciu przez organ egzekucyjny. Powyższe cechy dóbr cyfrowych mogą wpływać na efektywność prowadzenia z nich egzekucji. W ramach projektu zaleca się wprowadzenie jasnych, przewidywalnych kryteriów oraz procedur wyceny dóbr cyfrowych.

Tak duże zainteresowanie zagadnieniem dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym w doktrynie zagranicznej świadczy jednoznacznie o wadze tematu. W obszarze tym zidentyfikowano liczne zagadnienia problemowe. Jednocześnie w dyskusji brakuje głosu polskiej doktryny.

3. Cele i problemy badawcze

Niniejsza rozprawa doktorska ma na celu wypełnienie luki w doktrynie w tematyce zaspokajania świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym. Rozprawa ma charakter przekrojowy, od momentu poszukiwania majątku dłużnika, po kwalifikację prawną dobra cyfrowego, dobór odpowiedniej podstawy prawnej egzekucji i przebieg samej egzekucji. Zastosowane podejście ma przyczynić się do większego praktycznego znaczenia pracy, dzięki któremu będzie mogła stanowić pomocne źródło wiedzy dla organów postępowania egzekucyjnego i upadłościowego oraz jego uczestników. Jednocześnie z uwagi na złożoność i wielowątkowość tej tematyki, sama praca z pewnością stanie się podstawą do dalszej dyskusji przez przedstawicieli doktryny.

Tematyka egzekucji dóbr cyfrowych może być analizowana z dwóch perspektyw, jako egzekucja świadczeń pieniężnych oraz egzekucja świadczeń niepieniężnych. Kryterium wyróżnienia tych dwóch rodzajów egzekucji stanowi obowiązek podlegający przymusowemu wykonaniu. W egzekucji świadczeń pieniężnych środki przymusu skierowane są, w zależności od sposobu egzekucji, do określonego mienia dłużnika. Mienie dłużnika jest zatem przedmiotem egzekucji. W egzekucji świadczeń niepieniężnych, w przypadku w którym środki przymusu są nakierowane na odebranie danych przedmiotów od dłużnika są one przedmiotem egzekucji¹⁸. Z uwagi na znaczną odmienność obu rodzajów egzekucji oraz przyświecających jej celów, analiza skupia się wyłącznie na egzekucji świadczeń pieniężnych,

---

¹⁸ Z. Szczurek, Rozdział 8 Przedmiot postępowania egzekucyjnego, przedmiot egzekucji [w:] Z. Szczurek, Egzekucja sądowa w sprawach cywilnych, Sopot 2011, Lex

a więc *de facto* możliwości „spieniężenia” przysługujących dłużnikowi dóbr cyfrowych. Występujące na gruncie obu rodzajów egzekucji problemy nie są bowiem tożsame.

Z uwagi na istniejące odmienności między regulacją postępowania egzekucyjnego a postępowania upadłościowego m.in. w zakresie kompetencji organów egzekucyjnych, a syndyka, stopnia sformalizowania tych postępowań, dostępnych sposobów poszukiwania majątku, regulacji postępowania upadłościowego w przedmiocie bezskuteczności z mocy prawa czynności prawnych, analiza dotyczy egzekucji świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w obu postępowaniach. Zestawienie wyników badań obu postępowań pozwala na sformułowanie dalszych wniosków m.in. czy występujące w obu procedurach problemy w zaspokojeniu świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych są tożsame, jeśli nie, czy któreś z postępowań pozwala na skuteczniejsze zaspokojenie świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych.

Ponadto ze względu na otwarty i różnorodny katalog dóbr, jakie wchodzą w zakres kategorii dóbr cyfrowych konieczne było ograniczenie pogłębionej analizy do jedynie wybranych z nich. W ramach rozprawy doktorskiej przeanalizowane zostały szczegółowo następujące dobra cyfrowe - domeny internetowe, profile na portalach społecznościowych, kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii, dobra wirtualne oraz konta na serwerze gry komputerowej. Wskazane dobra poddane zostały dalszej, szczegółowej analizie w zakresie możliwości skutecznego zaspokojenia z nich świadczeń pieniężnych w ramach obecnej regulacji, w tym poszukiwania tych składników majątku, ich wyceny oraz podstaw prawnych ich egzekucji/trybu likwidacji, obecnej praktyki organów egzekucyjnych i upadłościowych. Końcowym elementem analizy jest zaproponowanie postulatów *de lege ferenda*.

Wybrane do dalszej analizy dobra cyfrowe wyykają się tradycyjnych kategoriom prawnym, w szczególności brak jest możliwości by zakwalifikować je jako przedmiotu prawa własności lub przedmiotu innych bezwzględnych praw majątkowych. Jednocześnie ich praktyczne znaczenie jest duże, co czyni je potencjalnym przedmiotem zaspokojenia świadczeń pieniężnych w ramach postępowania egzekucyjnego i upadłościowego. W ramach tak zakreślonego tematu pracy postawione zostały następujące pytania badawcze, na które odpowiedź ma sformułować niniejsza praca:

- 1) Jaki jest stopień informatyzacji postępowania egzekucyjnego?
- 2) Jaki jest stopień informatyzacji postępowania upadłościowego?

- 3) Jakie są aspekty informatyzacji postępowania egzekucyjnego i upadłościowego?
- 4) Jaka jest definicja dóbr cyfrowych?
- 5) Jakie dobra cyfrowe mogą być przedmiotem zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym?
- 6) Jaka jest kwalifikacja prawna dóbr cyfrowych, w tym:
  - a. domen internetowych,
  - b. profili na portalu społecznościowym,
  - c. kryptoaktywów opartego na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii,
  - d. dóbr wirtualnych oraz kont na serwerze gry komputerowej?
- 7) Jak uregulowane jest zaspokajanie świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym, w tym:
  - a. poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych?
  - b. podstawa prawna egzekucji z dóbr cyfrowych?
  - c. przebieg egzekucji z dóbr cyfrowych?
- 8) Jak uregulowane jest zaspokajanie świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w innych porządkach prawnych, w tym:
  - a. Jaka jest definicja dóbr cyfrowych?
  - b. Czy wprowadzone zostały zmiany legislacyjne dotyczące zaspokajania świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych? Jeśli tak, w jakim zakresie, jakie były podstawowe cele i założenia wprowadzonych zmian legislacyjnych?
- 9) Jaka jest obecna praktyka organów egzekucyjnych w zakresie zaspokajania świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym?
- 10) Jaka jest obecna praktyka syndyków w zakresie zaspokajania świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w postępowaniu upadłościowym?

W ramach odpowiedzi na poszczególne pytania badawcze, sformułowane zostały, w przypadkach, w których było to wskazane odpowiednie wnioski *de lege ferenda*.

4. Wykorzystane metody badawcze

Podstawową metodą badawczą wykorzystywaną w niniejszej rozprawie jest metoda dogmatycznoprawna, polegająca na wykładni obowiązujących przepisów prawnych postępowania egzekucyjnego i upadłościowego. Metoda ta jest najbardziej odpowiednia do realizacji postawionych w pracy pytań badawczych oraz jest powszechnie wykorzystywana w naukach prawnych, w szczególności na gruncie prac poświęconych

regulacjom procesowym. Przy analizie obowiązujących przepisów jako źródło poglądów interpretacyjnych posłużyła krajowa literatura przedmiotu oraz orzecznictwo. Z uwagi na zestawienie w rozprawie doktorskiej obowiązujących przepisów postępowania egzekucyjnego i upadłościowego z tematyką dóbr cyfrowych, konieczne było również sięgnięcie przy wybranych zagadnieniach do analizy obowiązujących przepisów materialnoprawnych przy uwzględnieniu przedstawianych w literaturze i orzecznictwie poglądów.

Dodatkowo w rozprawie doktorskiej zastosowano dwie pomocnicze metody badawcze. Po dokonanej analizie metodą dogmatycznoprawną zasadne było zestawienie wyników badań z regulacją innych porządków prawnych. Z uwagi na zakres pracy wybrane w tym celu zostały trzy porządki prawne, obrazujące odmienne kulturowo i geograficznie systemy prawne. Metoda ma jednak jedynie wymiar pomocniczy i służy do skonfrontowania wniosków uzyskanych w ramach pierwszej części pracy. Dodatkowo w pracy zamieszczone zostały uwagi oraz treści prawa obcego przy omawianiu wybranych instytucji prawnych.

Ostatnią metodą zastosowaną w rozprawie doktorskiej, również mającą charakter pomocniczy, jest metoda empiryczna. W tym celu przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród komorników sądowych oraz doradców restrukturyzacyjnych. Celem badania było ustalenie praktyki organów egzekucyjnych – komorników sądowych w postępowaniach egzekucyjnych oraz organów upadłościowych - doradców restrukturyzacyjnych pełniących funkcję syndyka w postępowaniach upadłościowych w zakresie prowadzenia egzekucji singularnej i uniwersalnej z dóbr cyfrowych. Metoda ta ma wymiar pomocniczy, ponieważ pozwala na sformułowanie odpowiedzi na jedynie część postawionych w pracy doktorskiej pytań badawczych. Jednocześnie stanowi ona uzupełnienie wniosków uzyskanych na podstawie metody dogmatycznoprawnej poprzez zestawienie obowiązującej treści przepisów z praktycznym ich stosowaniem przez organy postępowania egzekucyjnego i postępowania upadłościowego.

5. Struktura rozprawy

Rozprawa składa się z pięciu rozdziałów, wstępu oraz zakończenia. Każdy z rozdziałów zawiera wprowadzenie, w którym wskazano poruszaną w nim tematykę oraz podsumowanie stanowiące wykaz najważniejszych wniosków i tez.

W pierwszym Rozdziale omówiono aktualny stan informatyzacji postępowania egzekucyjnego oraz postępowania upadłościowego. Celem tej analizy było ukazanie

kierunku i zakresu działań ustawodawcy podejmowanych w ostatnich latach w obszarze dostosowywania kształtu procedur prawnych do dynamicznie zmieniających się potrzeb współczesnego społeczeństwa oraz wyzwań związanych z rozwojem technologii cyfrowych. Na tym tle wyodrębnione zostały dwa kluczowe wymiary informatyzacji - aspekt proceduralny oraz aspekt materialny. Szczegółowa analiza pozwoliła na dokonanie oceny, czy dotychczasowe działania ustawodawcy można uznać za wystarczające oraz czy obejmują one wszystkie wyróżnione aspekty informatyzacji. Rozdział zawiera również porównanie dynamiki oraz kierunków rozwoju informatyzacji w obu postępowaniach, uzupełnione o próbę ich krytycznej oceny, co umożliwia uchwycenie podobieństw i różnic w podejściu ustawodawcy do informatyzacji tych procedur.

Przy okazji omówienia informatyzacji postępowania upadłościowego omówiona została również informatyzacja postępowania restrukturyzacyjnego, ponieważ przebiegała ona równoległe w sposób analogiczny w oparciu o ten sam system teleinformatyczny do obsługi postępowania sądowego. Omówienie informatyzacji postępowania upadłościowego z pominięciem postępowania restrukturyzacyjnego mogłoby prowadzić do pominięcia istotnych aspektów wspólnego zastosowania systemu teleinformatycznego do obu postępowań.

W Rozdziale drugim podjęto próbę uporządkowania oraz zdefiniowania pojęcia dóbr cyfrowych, które w literaturze i orzecznictwie pojawia się w coraz szerszym zakresie, a jednocześnie nie posiada jednoznacznie ustalonej treści. Próby definicyjne tego pojęcia podejmowane były w różnych porządkach prawnych, zarówno na poziomie międzynarodowym, jak i krajowym, unijnym, zarówno w aktach prawa powszechnie obowiązującego, jak i w ramach tzw. miękkiego prawa (*soft law*) oraz rekomendacjach organizacji międzynarodowych.

Na podstawie przeprowadzonej analizy szeregu definicji dóbr cyfrowych sformułowana została definicja dóbr cyfrowych na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym. Zaproponowana definicja stanowi punkt wyjściowy dalszych rozważań w ramach konkretnych dóbr cyfrowych. Z otwartego katalogu dóbr cyfrowych, wybrane dobra cyfrowe zostały poddane dalszej analizie, w tym domeny internetowe, profile na portalach społecznościowych, kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii, a także dobra wirtualne oraz konta na serwerze gry komputerowej. Każde z tych dóbr zostało opisane oraz poddane szczegółowej analizie w zakresie możliwej kwalifikacji prawnej na

potrzeby dalszych rozważań dotyczących dopuszczalności prowadzenia egzekucji singularnej i uniwersalnej z dóbr cyfrowych.

Rozdział trzeci stanowi logiczną kontynuację rozważań podjętych w poprzednich częściach pracy i opiera się bezpośrednio na wynikach analizy definicyjnej dóbr cyfrowych oraz ich kwalifikacji prawnej. Punktem wyjścia jest przyjęta w Rozdziale drugim definicja dóbr cyfrowych na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym, a także szczegółowa charakterystyka wybranych dóbr, takich jak domeny internetowe, profile na portalach społecznościowych, kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii, a także dobra wirtualne oraz konta na serwerze gry komputerowej. Zestawienie to tworzy fundament dla dalszych rozważań, których celem jest zbadanie praktycznych możliwości zaspokojenia świadczeń pieniężnych z wybranych dóbr cyfrowych. W pierwszej kolejności omówione zostają podstawowe zagadnienia związane z możliwością zakwalifikowania dóbr cyfrowych do przedmiotu egzekucji, masy upadłości, ewentualne wyłączenia w tym zakresie. Następnie analizie poddana zostaje kwestia jurysdykcji krajowej w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym oraz możliwości poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych. Zwińczeniem Rozdziału jest opis przebiegu zaspokojenia świadczeń pieniężnych z każdego z wybranych dóbr cyfrowych w świetle obowiązujących przepisów postępowania egzekucyjnego oraz postępowania upadłościowego.

Rozdział czwarty poświęcony został analizie prawnoporównawczej, której celem jest ukazanie w jaki sposób wybrane państwa odpowiedziały na wyzwania związane z pojawieniem się i rozwojem dóbr cyfrowych w obrocie prawnym oraz na konieczność dostosowania regulacji dotyczących zaspokojenia świadczeń pieniężnych do tej nowej kategorii składników majątku. Analizie poddane zostały trzy porządki prawne - Japonii, Stanów Zjednoczonych oraz Francji, których rozwiązania prawne, mimo odmiennych uwarunkowań kulturowych i systemowych, dostarczają cennych punktów odniesienia dla oceny polskiego porządku prawnego. Zastosowanie metody prawnoporównawczej pozwala na wielopłaszczyznową analizę: wskazanie sposobów kwalifikacji dóbr cyfrowych w wybranych porządkach prawnych, ustalenie, czy zostały one zdefiniowane i w jaki sposób, a także zbadanie, czy i w jakim zakresie zdecydowano się na wprowadzenie szczególnych regulacji dotyczących egzekucji singularnej i uniwersalnej z dóbr cyfrowych. Dodatkowo analizie poddane zostały podstawowe cele i założenia przyjętych rozwiązań legislacyjnych, co umożliwia ocenę ich potencjalnej przydatności w kontekście polskiego systemu prawnego.

W ramach Rozdziału piątego zaprezentowane zostały wyniki badań empirycznych dotyczących praktyki egzekucyjnej i upadłościowej w kontekście dóbr cyfrowych. Szczegółowo omówiony został sposób przeprowadzenia badań metodą ankietową wśród komorników sądowych oraz doradców restrukturyzacyjnych pełniących funkcję syndyka w postępowaniach upadłościowych oraz wyniki badań. Rozdział ten pozwala na uchwycenie faktycznego stanu praktyki stosowania prawa w obszarze, który dotychczas nie był przedmiotem szerszej analizy i stanowi cenną podstawę do sformułowania postulatów *de lege ferenda*.

Na zakończenie rozprawy w sposób syntetyczny przedstawiono dokonane w jej ramach ustalenia, z uwzględnieniem celów oraz problemów badawczych opisanych w jej wstępie. Praca uwzględnia stan prawny na dzień 30 września 2025 r.

Rozdział I. Informatyzacja postępowania egzekucyjnego i upadłościowego

1. Pojęcie informatyzacji postępowania

Bezsprzecznie jesteśmy świadkami globalnej rewolucji związanej z powszechną informatyzacją w każdej dziedzinie życia, od sfery informacyjnej, komunikacyjnej po sferę finansową, handlową, usługową, produkcyjną oraz organizacyjną. Zmiany dotyczą każdej gałęzi naszego życia, a także samonapędzają się. Informatyzacja jednej dziedziny oddziałuje na procesy informatyzacji w pozostałych obszarach. Zachodzące procesy informatyzacji w stosunkach między ludzkich, zarówno tych prywatnych, jak i związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, mają swoje przełożenie na rosnącą potrzebę dostosowywania regulacji prawnych do nowych realiów. Informatyzacja jest zatem nierozdzielnie związana z informatyzacją prawną, w tym informatyzacją postępowania. Ustawodawca musi zmierzyć się z procesami ucyfrowienia, usieciowienia, odmiejszczenia oraz zautomatyzowania czynności.

Informatyzacja zgodnie ze definicją słownikową oznacza wykorzystywanie nowoczesnych metod przetwarzania informacji w gospodarce, technice itp.¹⁹. Jest to proces wprowadzania technologii informatycznych, szczególnie w handlu, usługach, administracji, oświacie, gospodarstwach domowych oraz do użytku indywidualnego²⁰. W 2005 r. pojęcie informatyzacji zostaje wprowadzone do polskiego języka prawnego²¹. Informatyzacja postępowania definiowana jest w literaturze przedmiotu poprzez zestawienie trzech pojęć – komputeryzacji, informatyzacji i elektroniczności²². Komputeryzacja oznacza wprowadzenie stosowania komputerów, wymianę istniejących systemów komputerowych na nowe. Elektroniczność oznacza przekształcenie dotychczasowej papierowej postaci dokumentów na postać elektroniczną analogową lub cyfrową przez zapis jej na elektronicznym nośniku informacji. Zarówno komputeryzacja, jak i elektroniczność to procesy towarzyszące

---

¹⁹ Zgodnie z definicją Słownika języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/sjp/informatyzacja;2466206.html> (dostęp: 25.2.2023 r.)

²⁰ J. Janowski, *Technologia informacyjna dla prawników i administratywistów. Szanse i zagrożenia elektronicznego przetwarzania danych w obrocie prawnym i działaniu administracji*, Warszawa, 2009, s. 425 - 440

²¹ S. Kotecka, *Informatyzacja postępowania cywilnego w prawie polskim* [w:] red. J. Gołaczyński, *Informatyzacja postępowania sądowego w prawie polskim i wybranych państwach*, Warszawa 2009, s. 194

²² J. Gołaczyński, S. Kotecka, *Klikając Temid@*, PME 2011, nr 3, s. 11-16, K. Łakoma, *Rozdział 1. Technologie informacyjne w sądowym postępowaniu egzekucyjnym* [w:] K. Łakoma, *Elektroniczność polskiego sądowego postępowania egzekucyjnego*, Sopot 2018, Legalis

informatyzacji lub z nią powiązane, podobnie jak digitalizacja²³, internetyzacja²⁴, telematyzacja²⁵, wirtualizacja²⁶ oraz algorytmizacja²⁷. Informatyzacja jako pojęcie szersze oznacza wykorzystanie danych wprowadzonych do systemów komputerów poprzez ich racjonalne łączenie, przekazywanie. Informatyzacja postępowania ma umożliwić osiągnięcie szeregu celów na czele z przyspieszeniem prowadzonych postępowań, zwiększeniem ich efektywności, obniżeniem kosztów postępowania oraz zapewnieniem szerokiej jawności postępowania, zarówno wewnętrznej jak i zewnętrznej. W przypadku informatyzacji postępowania upadłościowego i egzekucyjnego, informatyzacja postępowania ma jeszcze jeden skutek.

Informatyzacja przekształca dotychczasową strukturę majątkową dłużników. Przeniesienie aktywności, w tym aktywności gospodarczej do sieci powoduje, że w obrocie pojawiają się nowe dobra majątkowe, które są wytwarzane, dostarczane, przechowywane w postaci cyfrowej. Wartość ekonomiczną przedstawiają m.in. domeny internetowe, profile na portalach społecznościowych, ale również posty umieszczane w ramach prowadzonych profili. Rośnie również popularność obrotu kryptoaktywami oraz dobrami wirtualnymi w postaci m.in. ekwipunku w grach komputerowych. Przed organami postępowania egzekucyjnego oraz postępowania upadłościowego pojawiają się nowe wyzwania związane z likwidacją tychże dóbr oraz z ich poszukiwaniem, prawidłowym zakwalifikowaniem oraz następczą likwidacją.

Informatyzacja postępowania egzekucyjnego i upadłościowego powinna mieć na celu również umożliwienie rozszerzenia przedmiotu egzekucji świadczeń pieniężnych na egzekucję z nowo pojawiających w obrocie się dóbr cyfrowych przez zapewnienie narzędzi do poszukiwania majątku, dokonania zajęcia.

---

²³ „Przekształcanie dotychczasowej analogowej postaci dokumentów na postać cyfrową, przez zapis jej na cyfrowym nośniku informacji” J. Janowski, *Technologia... op. cit.*, s. 434

²⁴ „Podłączanie poszczególnych stanowisk komputerowych oraz całych jednostek organizacyjnych do globalnej sieci informatycznej – Internet” J. Janowski, *Technologia... op. cit.*, s. 434

²⁵ „Wyposażanie poszczególnych instytucji w środki komunikacji elektronicznej czyli elektroniczne instrumenty komunikowania się na odległość oraz implementowania niezbędnych do tego protokołów” J. Janowski, *Technologia... op. cit.*, s. 434

²⁶ „Przesuwanie coraz szerszego zakresu spraw i zajęć z dotychczasowej rzeczywistości realnej do nowej i sztucznej rzeczywistości wirtualnej” J. Janowski, *Technologia... op. cit.*, s. 434

²⁷ „Poddawanie pojedynczych czynności oraz całych procesów przetwarzania informacji sztywnej schematyzacji przez ciągi następujących po sobie instrukcji” J. Janowski, *Technologia... op. cit.*, s. 434

W niniejszym rozdziale przedstawiony został obecny stan informatyzacji postępowania egzekucyjnego i upadłościowego²⁸. Pozwoli to na porównanie w jaki sposób doszło do informatyzacji obu tych postępowań, czy procesy te przebiegały podobnie? Analiza stanu informatyzacji postępowania pozwoli również na analizę różnych aspektów informatyzacji – proceduralnego i materialnego oraz ocenę czy ustawodawca bierze pod uwagę oba te aspekty w obecnym stanie legislacji.

2. Informatyzacja postępowania egzekucyjnego

2.1. Elektroniczny tytuł wykonawczy

Możliwość wydania elektronicznego tytułu wykonawczego po raz pierwszy pojawiła się w KPC wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 9.1.2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw²⁹. Ustawodawca przewidział bowiem możliwość nadania klauzuli wykonalności w formie elektronicznej orzeczeniu wydanemu w elektronicznym postępowaniu upominawczym³⁰. Uzyskanie elektronicznego tytułu wykonawczego dawało następnie wierzycielowi możliwość złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze (art. 797 § 2 KPC w brzmieniu do 8.9.2016 r.). W stanie prawnym obowiązującym od 1.1.2010 r. do 8.9.2016 r. elektroniczny tytuł wykonawczy był możliwy do uzyskania jedynie w ramach postępowania prowadzonego na podstawie przepisów dotyczących elektronicznego postępowania upominawczego. Kodeks postępowania cywilnego nie przewidywał bowiem możliwości wydania innego elektronicznego tytułu egzekucyjnego. Wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 10.7.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw³¹ możliwe stało się wydawanie wyroków w formie elektronicznej na podstawie art. 324 § 4 KPC. Wydanie elektronicznego tytułu egzekucyjnego dopuszczalne jest w postępowaniu wszczętym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Wyrok może być utrwalony w systemie teleinformatycznym i opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Gdy postępowanie zostanie wszczęte za pośrednictwem systemu

---

²⁸ Przy okazji omówienia informatyzacji postępowania upadłościowego omówiona została również informatyzacja postępowania restrukturyzacyjnego, ponieważ przebiegała ona równolegle w sposób analogiczny w oparciu o ten sam system teleinformatyczny do obsługi postępowania sądowego.

²⁹ Dz. U. Nr 26, poz. 156 z późn. zm.

³⁰ J. Bodio, *Elektroniczny...op.cit.*, s. 2

³¹ Dz. U. poz. 1311 z późn. zm.

teleinformatycznego, sąd może zdecydować o wydaniu wyroku w formie elektronicznej. Jest to decyzja uznaniowa, a forma elektroniczna orzeczenia jest formą fakultatywną³².

Z elektroniczną formą obligatoryjną mamy do czynienia w przypadkach określonych w przepisach szczególnych³³. Regulacja ta na podstawie art. 13 § 2 KPC ma również zastosowanie do postanowień wydawanych w postępowaniu nieprocesowym oraz na podstawie art. 361 KPC do postanowień, do postanowień referendarza sądowego (art. 362¹ KPC) oraz nakazów zapłaty (art. 353² KPC)³⁴.

Z uwagi na brak utworzenia przez ustawodawcę systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, z wyjątkiem rozwiązań wyspowych, przepisy dotyczące elektronicznego tytułu wykonawczego w praktyce dalej znajdują zastosowanie jedynie do spraw prowadzonych na podstawie tytułów wydanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym³⁵. Należy podzielić pogląd J. Gołaczyńskiego, zgodnie z którym należy rekomendować zmianę art. 324 KPC i wyeliminowanie uzależnienia możliwości wydania wyroku w formie elektronicznej od wszczęcia postępowania za pośrednictwem systemu teleinformatycznego³⁶. Ta przesłanka uniemożliwiła m.in. wydanie wyroku w formie elektronicznej w ramach posiedzeń zdalnych prowadzonych w trybie art. 15 z.zs¹ ustawy z dnia 2.2.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych³⁷, podczas których skład orzekający nie miał obowiązku przebywania w budynku sądu. Zmiana ta miałaby tym większe znaczenie praktyczne w świetle uchwalonej ustawy z dnia 5.8.2025 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego,

---

³² J. Bodio, *Elektroniczny...op.cit.*, s. 4 - 6

³³ art. 694^{2a} KPC w zakresie czynności sądu i referendarza w postępowaniu rejestrowym, art. 505³⁰ KPC w zakresie czynności sądu i referendarza w elektronicznym postępowaniu upominawczym, art. 219 ust. 1a P.U. W zakresie orzeczeń wydawanych w postępowaniu upadłościowym, art. 197 ust. 1a P.R. w zakresie orzeczeń wydawanych w postępowaniu restrukturyzacyjnym.

³⁴ J. Gołaczyński, *Elektronizacja postępowania cywilnego – nowelizacja KPC i KC wchodząca w życie 8.9.2016 r.*, MOP 2016, nr 19, s. 1022, J. Bodio, *Elektroniczny...op.cit.*, s. 3, K. Łakoma, *Rozdział 4. Elektroniczny tytuł wykonawczy jako podstawa wszczęcia egzekucji* [w:] K. Łakoma, *Elektronizacja polskiego sądowego postępowania egzekucyjnego*, Warszawa 2018, Legalis

³⁵ R. Fronczek, *Komentarz do art. 203* [w:] red. G. Sikorski, *Ustawa o komornikach sądowych. Komentarz*, Sopot 2019, Legalis

³⁶ Pogląd wyrażony na konferencji pt. *Informatyzacja postępowania egzekucyjnego* w dniu 17.3.2023 r. we Wrocławiu

³⁷ t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm.

ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw³⁸, który przewiduje możliwość wnoszenia wybranych pism za pośrednictwem Portalu Informacyjnego³⁹.

Pojęcie elektronicznego tytułu wykonawczego jest pojęciem ustawowym, lecz nie zostało zdefiniowane w samym Kodeksie Postępowania Cywilnego, a w akcie wykonawczym – rozporządzenie MS z dnia 6.10.2016 r. w sprawie czynności sądu związanych z nadawaniem klauzuli wykonalności elektronicznym tytułom egzekucyjnym oraz sposobu przechowywania i posługiwania się elektronicznymi tytułami wykonawczymi⁴⁰. Zgodnie z definicją zawartą w §2 pkt. 3 i 4 tegoż rozporządzenia, elektronicznym tytułem egzekucyjnym jest tytuł egzekucyjny wystawiony w postaci elektronicznej, a elektronicznym tytułem wykonawczym, elektroniczny tytuł egzekucyjny, któremu nadano klauzulę wykonalności. W literaturze pojawiają się liczne próby sformułowania definicji elektronicznego tytułu wykonawczego:

- 1) tytuł egzekucyjny wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zaopatrzony w klauzulę wykonalności w systemie teleinformatycznym⁴¹;
- 2) tytuł egzekucyjny będący orzeczeniem sądu nadającym się do egzekucji, wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym po zaopatrzeniu go elektroniczną klauzulą wykonalności⁴²;
- 3) tytuł egzekucyjny będący orzeczeniem sądu (lub referendarza sądowego) w rozumieniu art. 777 § 1 pkt 1 i 1¹ KPC (wyrok, postanowienie, nakaz zapłaty), wydany w postaci elektronicznej, po zaopatrzeniu go klauzulą wykonalności w systemie teleinformatycznym⁴³.

Przesłanką powstania elektronicznego tytułu wykonawczego jest więc nadanie elektronicznemu tytułowi egzekucyjnemu elektronicznej klauzuli wykonalności za

---

³⁸ Dz. U. poz. 1172

³⁹ 1) zgłoszenie się do udziału w sprawie; 2) zawiadomienie o wypowiedzeniu pełnomocnictwa procesowego; 3) zawiadomienia, o których mowa w art. 136 § 1, 4 i 5 KPC oraz art. 387¹ KPC; 4) oświadczenie w przedmiocie zgody na mediację; 5) wniosek o przeprowadzenie posiedzenia zdalnego; 6) apelację, zażalenie, z wyłączeniem zażaleń, o których mowa w art. 394¹ § 1 i 1¹ KPC, lub skargę na orzeczenie referendarza sądowego; 7) pisma procesowe w toku postępowań wywołanych wniesieniem apelacji, zażalenia lub skargi na orzeczenie referendarza sądowego; 8) wniosek o doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem, jak również pismo uzupełniające braki formalne takiego wniosku; 9) wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym, o których mowa w art. 777 § 1 i 1¹ KPC, z wyłączeniem wniosków w przypadkach, o których mowa w art. 778¹, art. 778², art. 778³, art. 787, art. 787¹, art. 788 oraz art. 789 KPC; 10) wniosek o wydanie odpisu prawomocnego orzeczenia.

⁴⁰ Dz. U. poz. 1739

⁴¹ A. Marciniak, Elektroniczny tytuł wykonawczy jako podstawa egzekucji sądowej [w:] red. A. Marciniak, Elektroniczna sądowa postępowania egzekucyjnego w Polsce, Sopot 2015, s. 184-185

⁴² B. Pękalski [w:] red. J. Gołaczyński, Elektroniczne postępowanie upominawcze. Komentarz, Warszawa 2010, s. 226

⁴³ J. Bodio, Elektroniczny...*op.cit.*, s. 13

pośrednictwem systemu teleinformatycznego. By było to możliwe konieczne jest wcześniejsze wydanie samego tytułu egzekucyjnego w formie elektronicznej. Wyklucza to utworzenie elektronicznego tytułu wykonawczego poprzez nadanie tradycyjnej klauzuli wykonalności elektronicznemu tytułowi egzekucyjnemu oraz nadanie elektronicznej klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu w postaci papierowej.

Postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym, o których mowa w art. 777 § 1 pkt 1 i 1¹ KPC wydanym w postaci elektronicznej, jest wydawane bez spisywania odrębnej sentencji, poprzez umieszczenie klauzuli wykonalności w systemie teleinformatycznym i opatrzenie jej kwalifikowanym podpisem elektronicznym, sędziego albo referendarza sądowego, który wydaje postanowienie (783 § 3¹ KPC). Postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności elektronicznemu tytułowi egzekucyjnemu pozostawia się wyłącznie w systemie teleinformatycznym, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 778¹, art. 778², art. 787, art. 787¹, art. 788 oraz art. 789 KPC (art. 783 § 4 KPC). Czynności sądu związane z nadawaniem klauzuli wykonalności elektronicznym tytułom egzekucyjnym oraz sposób ich przechowywania i posługiwania się nimi zostały uregulowane w Rozp. 6.10.2016. Postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności elektronicznemu tytułowi egzekucyjnemu łączy się z tym tytułem w systemie teleinformatycznym. Połączenie to polega na takiej organizacji systemu teleinformatycznego, która gwarantuje, że każdorazowe udostępnienie klauzuli wykonalności ujawnia zarówno jej treść, jak i treść elektronicznego tytułu egzekucyjnego, któremu została nadana, a każdorazowe udostępnienie elektronicznego tytułu egzekucyjnego ujawnia zarówno treść tego tytułu, jak i treść klauzuli wykonalności (§3 Rozp. 6.10.2016). Elektroniczny tytuł wykonawczy przechowuje się w repozytorium i udostępnia uprawnionym podmiotom za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (§ 6 Rozp. 6.10.2016). Wierzyciel może samodzielnie sporządzić wydruk elektronicznego tytułu wykonawczego w celu przedłożenia go wraz z pisemnym wnioskiem o wszczęcie egzekucji (§7 Rozp. 6.10.2016). W systemie teleinformatycznym umieszcza się adnotacje dotyczące dalszych losów elektronicznego tytułu wykonawczego, w tym o jego uchyleniu, utracie mocy, o uznaniu go za doręczony pozwanemu w trybie art. 139 § 1 KPC (§5 i § 3 ust. 2 zd. 2.Rozp. 6.10.2016).

Ustawa wprost wyłącza możliwość nadania elektronicznemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności w formie elektronicznej. Są to przypadki przewidujące rozszerzenie skuteczności tytułu egzekucyjnego. „Przepisy art. 779–792 KPC, które dopuszczają nadanie klauzuli wykonalności na rzecz osób niewymienionych w tytule egzekucyjnym lub przeciwko

nim oraz nadanie klauzuli wykonalności z zastrzeżeniem ograniczonej odpowiedzialności dłużnika, pozwalają na modyfikowanie tytułu egzekucyjnego w klauzuli wykonalności, co pozwala na odmienne ukształtowanie granic podmiotowych i przedmiotowych zakresu przyszłej egzekucji. Z tego względu klauzula ta ma charakter konstytutywny⁴⁴. Są to przypadki:

- nadania klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikowi ponoszącemu odpowiedzialność bez ograniczeń całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki (art. 778¹ KPC);
- nadania klauzuli wykonalności przeciwko partnerowi prywatnemu spółki, o której mowa w art. 7a ust. 1 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym⁴⁵(art. 778² KPC);
- nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową (art. 787 KPC);
- nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków (art. 787¹ KPC);
- nadania klauzuli wykonalności na rzecz lub osobę, na którą przeszło uprawnienie lub obowiązek (art. 788 KPC);
- nadania klauzuli wykonalności do nabywcy przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego (art. 789 KPC).

W tych przypadkach ustawodawca wyłącza możliwość nadania klauzuli wykonalności w formie elektronicznej. Postępowanie klauzulowe prowadzone jest papierowo. Do wniosku o nadanie klauzuli wykonalności elektronicznemu tytułowi egzekucyjnemu należy dołączyć dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego umożliwiający sądowi weryfikację istnienia i treści tytułu wykonawczego. „Zgodnie z art. 781 § 1³ zd. 2 KPC przed rozpoznaniem takiego wniosku istnienie i treść tytułu wykonawczego podlegają zweryfikowaniu przez sędziego lub referendarza sądowego w systemie teleinformatycznym⁴⁶”.

---

⁴⁴ J. Bodio, *Elektroniczny...op.cit.*, s. 11 za: A. Marciniak, *Sądowe postępowanie egzekucyjne*, wyd. 2, Warszawa, 2013 s. 205; H. Hajdukiewicz [w:] red. A. Marciniak, M. Michalska-Marciniak, *Metodyka pracy komornika sądowego*, Sopot, 2015, s. 308–309; B. Pękalski, A. Stangret-Smoczyńska [w:] red. J. Gołaczyński, *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 239; Z. Szczurek [w:] red. Z. Szczurek, *Egzekucja sądowa w prawie polskim*, Sopot 2015, s. 307

⁴⁵ t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 30

⁴⁶ J. Bodio, *Elektroniczny...op.cit.*, s. 11

Wniosek o egzekucję na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego może przyjąć formę elektroniczną, jak i tradycyjną papierową (art. 760 § 1 KPC). Wyboru dokonuje wnioskodawca. Wybór formy złożenia wniosku rzutować będzie na sposób załączenia do wniosku elektronicznego tytułu wykonawczego i na weryfikację wniosku przez komornika. Rozporządzenie MS z dnia 30.11.2018 r. w sprawie czynności Krajowej Rady Komorniczej umożliwiających komornikom prowadzenie egzekucji na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego oraz czynności komornika dokonywanych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w postępowaniu egzekucyjnym⁴⁷ reguluje szczegółowo czynności komornika w egzekucji prowadzonej na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego, sposób wykonywania czynności przy użyciu systemu teleinformatycznego obsługującego postępowania egzekucyjne. Stanowi ono odpowiednik wcześniejszej regulacji o tym samym tytule z dnia 5.9.2016 r.⁴⁸

W przypadku wniosku złożonego w formie papierowej, wierzyciel dołącza do niego dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego, umożliwiający organowi egzekucyjnemu weryfikację istnienia i treści tego tytułu (art. 797 § 3 KPC)⁴⁹. Możliwe jest również złożenie wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego i dołączenie do niego dokumentu weryfikacyjnego. Komornik zobowiązany jest do weryfikacji treści przedstawionego mu dokumentu uzyskanego z systemu teleinformatycznego oraz zaznaczenia w systemie faktu prowadzenia egzekucji na jego podstawie. Komornik podaje w systemie teleinformatycznym sygnaturę akt sprawy egzekucyjnej i danych dotyczącej egzekwowanej wierzytelności oraz sprawdzenia zgodności dokumentu weryfikacyjnego z elektronicznym tytułem wykonawczym (§5 Rozp. 30.11.2018). Rozp. 30.11.2018 r. szczegółowo określa treść adnotacji, które komornik jest zobowiązany zamieścić w systemie w razie braku zgodności dokumentu weryfikacyjnego z elektronicznym tytułem wykonawczym (§ 5 ust. 2) oraz w przypadku potwierdzenia tej zgodności (§5 ust. 3). Zgodnie z art. 797 § 3 KPC do wniosku o wszczęcie egzekucji złożonego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie ma obowiązku załączenia dokumentu uzyskanego z systemu teleinformatycznego, umożliwiającego organowi egzekucyjnemu weryfikację istnienia i treści tego tytułu, a jedynie wskazanie tytułu wykonawczego.

---

⁴⁷ Dz. U. poz. 2372 z późn. zm.

⁴⁸ Dz. U. poz. 1417

⁴⁹ A. Marciniak, Rozdział 9 Wszczęcie egzekucji i dalsze prowadzenie egzekucji [w:] A. Marciniak, Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 2019, Lex

W doktrynie wątpliwości budził również charakter dokumentu/wydruku weryfikacyjnego elektronicznego tytułu wykonawczego. Zgodnie z definicją legalną zawartą w § 2 pkt. 2 Rozp. 30.11.2018 dokumentem weryfikacyjnym jest dokument elektroniczny pobrany przy użyciu systemu teleinformatycznego albo wydruk tego dokumentu zawierający treść tytułu egzekucyjnego oraz treść klauzuli wykonalności, umożliwiający weryfikację istnienia i treść tytułu wykonawczego. W KPC ustawodawca nie zawarł definicji dokumentu weryfikacyjnego, jednakże w art. 781 § 1³ KPC posługuje się następującym określeniem: „dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego umożliwiający sądowi weryfikację istnienia i treści tytułu wykonawczego”. Należy uznać za słuszny pogląd doktryny, iż sam dokument weryfikacyjny nie jest zarówno tytułem wykonawczym jak i jego odpisem, a jedynie sposobem jego udokumentowania⁵⁰. „[Dokument weryfikacyjny] sam w sobie nie ma większego znaczenia ani mocy prawnej, jest tylko źródłem informacji dotyczącej sposobu dotarcia i zweryfikowania elektronicznego tytułu wykonawczego w systemie teleinformatycznym e-sądu”⁵¹. Jako że elektroniczny tytuł wykonawczy w oryginale występuje jedynie w formie elektronicznej, jego odwzorowaniem w tradycyjnej pisemnej formie jest właśnie wydruk weryfikacyjny. Wydruk weryfikacyjny jest nową postacią papierowego dokumentu wprowadzoną do polskiego prawa jednocześnie z wprowadzeniem elektronicznego postępowania upominawczego, który w treści odzwierciedla elektroniczny tytuł wykonawczy i pochodzi z systemu teleinformatycznego, nie stanowiąc jednocześnie jego odpisu⁵².

Nazewnictwo w praktyce budzi wątpliwości i jest stosowane odmiennie w różnych systemach teleinformatycznych. Przykładem jest funkcjonalność „Moje odpisy” w systemie teleinformatycznym do obsługi postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego KRZ, która służy do generowania wydruków weryfikacyjnych, jednocześnie swoją nazwą sugerując, że generowany jest odpis pisma.

2.2. Elektroniczne Biuro Podawcze

Wnioski i oświadczenia w postępowaniu egzekucyjnym składa się, według wyboru składającego, na piśmie albo ustnie do protokołu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Ustawą ZmKPCU15 rozszerzono katalog dostępnych form złożenia

---

⁵⁰ J. Gołaczyński, Informatyzacja postępowania egzekucyjnego, PME, Wydanie Specjalne, s. 9

⁵¹ D. Szostek, Nowe ujęcie dokumentu w prawie prywatnym, PME, Wydanie Specjalne, s. 15

⁵² K. Szmyd, Elektroniczny tytuł wykonawczy jako dokument w postaci elektronicznej i pomocniczy charakter wydruku weryfikacyjnego [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Media elektroniczne. Współczesne problemy prawne, Warszawa 2016, wyd. 1, Legalis

wniosków i oświadczeń poprzez wprowadzenie możliwości składania ich za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, gdy przepis szczególny tak stanowi lub dokonano takiego wyboru. Na podstawie art. 13 § 2 KPC do wnoszonych pism odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy dotyczące postępowania rozpoznawczego, także w zakresie regulacji wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego⁵³. Zakres zastosowania art. 760 § 1 KPC ograniczony jest technicznymi możliwościami organu egzekucyjnego⁵⁴. Z uwagi na fakt, że nie powstał jeden uniwersalny system teleinformatyczny do obsługi postępowania egzekucyjnego, a kilka systemów dedykowanych dla poszczególnych czynności, wyposażonych w ograniczone katalogi funkcjonalności⁵⁵, w praktyce do czynienia mamy jedynie z obowiązkową elektroniczną formą wniosku i oświadczenia tylko w przypadkach wprost wyrażonych w przepisach. Katalog wniosków i oświadczeń składanych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego jest zamknięty. Wymóg wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego został uregulowany m.in. w zakresie elektronicznej licytacji ruchomości, w tym oświadczeń w trakcie, czy oświadczeń nabywcy o zrzeczenie się nabycia ruchomości (art. 879¹ i n. KPC), komunikacji między bankiem, a komornikiem w przedmiocie zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego (art. 893^{2a} KPC), czy pism składanych przez organ podatkowy realizujący zajęcie wierzytelności z tytułu nadpłaty podatku albo zwrotu podatku, w tym doręczenia pomiędzy komornikiem a naczelnikiem urzędu skarbowego dokonywane za pośrednictwem konta w e-Urzędzie Skarbowym (art. 902² § 3 KPC)⁵⁶ oraz w zakresie elektronicznej licytacji nieruchomości (art. 986¹ i n. KPC). Formę fakultatywną złożenia wybranych wniosków i oświadczeń za pośrednictwem systemu ogranicza natomiast jego funkcjonalność i brak technicznej możliwości złożenia danego pisma, niewymienionego wprost w przepisach, za pośrednictwem platformy.

Ustawową podstawę utworzenia systemu teleinformatycznego do obsługi postępowania egzekucyjnego i zabezpieczającego stanowi art. 158 ksU, zgodnie z którym obowiązek utworzenia i administrowania systemem oraz projektowania, wdrażania, eksploatacji, integracji, rozwoju tego systemu oraz zabezpieczenie danych osobowych

---

⁵³ K. Flaga-Gieruszyńska, Komentarz do art. 760 KPC [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 12, Warszawa 2024, Legalis

⁵⁴ art. 158b ustawy z dnia 22.3.2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2224 z późn. zm.)

⁵⁵ m.in. system teleinformatyczny do elektronicznych licytacji publicznych, system służący prowadzeniu elektronicznych ksiąg wieczystych, system teleinformatyczny obsługujący elektroniczne postępowanie upominawcze, system OGNIVO do obsługi zajęć wierzytelności z rachunków bankowych.

⁵⁶ M. Uliasz, Komentarz do art. 760 [w:] red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz, 2016, Legalis

przetwarzanych w systemie i zapewnienia możliwości wymiany danych między użytkownikami systemu spoczywa na Ministrze Sprawiedliwości⁵⁷. Obecnie z uwagi na brak realizacji tychże obowiązków przez Ministra Sprawiedliwości, z inicjatywy Krajowej Rady Komorniczej oraz spółki Currenda sp. z o.o., trwają prace nad zmianą art. 158 ksU i przekazaniem kompetencji do utworzenia systemu na rzecz Krajowej Rady Komorniczej. Na konferencji pt. Informatyzacja postępowania egzekucyjnego w dniu 17.3.2023 r. we Wrocławiu M. Simbierowicz Wiceprezes Krajowej Rady Komorniczej oraz Katarzyna Mazur ze spółki Currenda sp. z o.o. przedstawili podstawowe założenia systemu oraz jego planowane funkcje. System stanowiłby portal dostępowy dla uczestników postępowania oraz zapewniałby możliwość doręczeń elektronicznych (również przesyłek hybrydowych) oraz wnoszenia pism, prowadzenia akt elektronicznych. Dodatkowo system ma posiadać funkcjonalności dla podmiotów masowych. Projekt uruchomienia systemu obejmowałby również utworzenie DataCenter, jako bazy danych dla systemu. Przed realizacją powyższego projektu konieczne jest jednak uprzednie dokonania zmian w przepisach m.in. Kodeksu postępowania cywilnego, ustawy o komornikach sądowych. Do dzisiaj projektowane zmiany legislacyjne nie zostały wprowadzone.

W postępowaniu egzekucyjnym odpowiednie zastosowanie mają przepisy o procesie dotyczące doręczeń elektronicznych⁵⁸. Jeżeli adresat wniósł pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo dokonał wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, doręczenia winny być dokonywane za jego pośrednictwem. Znajdą one zastosowanie, w zakresie nieuregulowanym w przepisach szczególnych tj. art. 893^{2a} KPC regulujący doręczenia bankowi pism dotyczących zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego, art. 759² § 1 KPC regulujący doręczenia administracyjnym organom egzekucyjnym, organom podatkowym oraz wierzycielom należności pieniężnych, których egzekucja została przyjęta przez sądowy organ egzekucyjny w wyniku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej, będącym podmiotami publicznym obowiązany do udostępniania i obsługi elektronicznej skrzynki podawczej na podstawie art. 16 ust. 1a ustawy z dnia 17.2.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne⁵⁹ oraz art. 759² § 1¹ KPC regulujący doręczenia pomiędzy komornikiem

---

⁵⁷ T. Skoczylas, Komentarz do art. 158 [w:] red. M. Simbierowicz, M. Świtkowski, Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz, wyd. III, , 2023, Lex

⁵⁸ O. Marcewicz, Komentarz art. 760 [w:] red. A. Jakubecki, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 730-1217, 2019, Lex

⁵⁹ tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 57

a naczelnikiem urzędu skarbowego w przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, które obligatoryjnie dokonywane są za pośrednictwem konta w e-Urzędzie Skarbowym. Z uwagi na fakt, że nie powstał jeden uniwersalny system teleinformatyczny do obsługi postępowania egzekucyjnego, a kilka systemów dedykowanych dla poszczególnych czynności, wyposażonych w ograniczone katalogi funkcjonalności, praktyczne zastosowanie doręczeń elektronicznych będzie ograniczone do przepisów wprost przewidujących ich zastosowanie.

2.3. Elektroniczne akta postępowania

Możliwość prowadzenia akt sprawy przez komornika przy wykorzystaniu technik informatycznych została wprowadzona ustawą z dnia 25.3.2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców⁶⁰, zmieniającą art. 37a ustawy z dnia 29.8.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji⁶¹ z dniem 1.7.2011 r.⁶². Została ona uregulowana jako dodatkowa forma tworzenia i przetwarzania akt, niemogąca jednak zastąpić akt zmaterializowanych⁶³. Komornik zobligowany był do prowadzenia akt w formie papierowej, a dodatkowo mógł tworzyć i przetwarzać akta z wykorzystaniem technik informatycznych⁶⁴. Z uwagi na brak udostępnionego systemu teleinformatycznego, dedykowanego do tworzenia i przetwarzania akt, komornik dokonując wyboru systemu teleinformatycznego do prowadzenia akt musiał kierować się wymogami dla systemu teleinformatycznego, określonymi w §5 ust. 2 Rozporządzenia MS z dnia 20.12.2005 r. w sprawie określenia szczegółowych przepisów o biurowości i ewidencji operacji finansowych kancelarii komorniczych⁶⁵. System ten powinien zapewniać przechowywanie wszystkich zapisów w pamięci trwałej systemu oraz ich wydruk. Komornik

---

⁶⁰ Dz. U. Nr 106, poz. 622 z późn. zm.

⁶¹ tj. Dz. U.2006 nr 167, poz. 1191 z późn. zm.

⁶² J. Studzińska. Informatyzacja postępowania egzekucyjnego – elektroniczne akta komornicze. Postulat czy rzeczywistość [w:] red. J. Gołaczyński, Prawo Nowych Technologii. Księga z okazji Jubileuszu 20-lecia działalności Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej i Studenckiej Koła Naukowego – Blok Prawa Komputerowego, 2022, Legalis

⁶³ Tak: A. Durda Komentarz do art. 37a [w:] A. Durda, Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz. art. 37a, 2016, Legalis, K. Lubiński, O problemie dopuszczalności dokonywania czynności sądowego postępowania egzekucyjnego w sprawach cywilnych na nośnikach danych albo za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, Pal. 2009, Nr 9–10, s. 9; A. Marciniak, W kwestii dopuszczalności złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji sądowej na informatycznych nośnikach danych albo za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, PPE 2009, Nr 4–5, s. 29

⁶⁴ Zdanie przeciwne K. Łakoma 4.4. Prowadzenie akt komorniczych w sprawie wszczętej na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego [w:] K. Łakoma, Elektronizacja polskiego sądowego postępowania egzekucyjnego, Sopot 2018, Legalis, „[...]akta sprawy mogą być prowadzone albo w postaci papierowej, albo elektronicznej, ponadto oba warianty muszą być traktowane na równi.” oraz M. Uliasz, Informatyzacja postępowania o nadanie klauzuli wykonalności [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, E-obywatel, E-sprawiedliwość, E-usługi, Warszawa 2017, s. 245-258

⁶⁵ tj. Dz.U. z 2014 r. poz. 1625

powinien przechowywać dwie kopie zbiorów zapisów, każdą na oddzielnym informatycznym nośniku danych, odpowiednio oznaczoną i zabezpieczoną przed zniszczeniem oraz użyciem przez osoby nieuprawnione. Kopia zbiorów zapisów na informatycznych nośnikach danych powinna być sporządzana w każdym dniu roboczym⁶⁶.

Stan ten uległ zmianie wraz z wejściem w życie art. 155 ust. 1 zd. 2 ksU z dniem 1.1.2019 r., który wprowadził zasadę digitalizacji akt komorniczych. Akta powinny być prowadzone i przechowywane w postaci elektronicznej. Dostęp do akt możliwy jest albo w kancelarii, albo za pośrednictwem konta w systemie teleinformatycznym. Na żądanie sądu i innych organów nadzoru komornik udostępnia akta w systemie teleinformatycznym, a gdy zachodzi taka potrzeba, przesyła także pomocniczy zbiór dokumentów. Podobnie w postaci elektronicznej prowadzone i przechowywane są urzędnia ewidencyjne w postaci repertorium, wykazów i ksiąg pomocniczych. Podmiotem zobowiązanym do utworzenia systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie egzekucyjne i zabezpieczającego prowadzenie przez komorników akt komorniczych oraz urzędzeń ewidencyjnych jest na podstawie art. 158 ksU Minister Sprawiedliwości.

Jednak pomimo wprost wyrażonej zasady digitalizacji akt, nie ma ona pełnego zastosowania. Akta są w dalszym ciągu prowadzone przez niektórych komorników w formie dotychczasowej. Przyczyny tego stanu rzeczy są złożone. Pierwszym czynnikiem jest brzmienie przepisów intertemporalnych. W brzmieniu obowiązującym do 19.6.2021 r. art. 295 ksU przewidywał, że do 31.12.2020 r. akta komornicze i urzędnia ewidencyjne mogą być tworzone, przetwarzane, przechowywane i udostępniane w postaci dotychczasowej⁶⁷. Dwuletni okres okazał się jednak niewystarczający dla pełnego dostosowania systemu teleinformatycznego do prowadzenia akt i urzędzeń ewidencyjnych w postaci elektronicznej m.in. po stronie sądów powszechnych nie było możliwości odbierania udostępnionych akt komorniczych⁶⁸. W związku z powyższym z dniem 19.6.2021 r. ustawą z dnia 28.5.2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw⁶⁹ zmodyfikowano treść art. 295 ksU. Zgodnie z jego aktualnym brzmieniem, po 31.12.2020 r. dopuszczalne jest dalsze przetwarzanie, przechowywanie i udostępnianie akt

---

⁶⁶ A. Klich, M. Borek, Wpływ informatyzacji postępowania egzekucyjnego na wykonywanie zawodu komornika sądowego – zagadnienia wybrane [w:] A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska, I. Gil. Współczesny model egzekucji sądowej i postępowania egzekucyjnego. Zbiór studiów., 2017, Warszawa, Legalis

⁶⁷ J. Prasałek, Komentarz do art. 295 [w:] red. M. Simbierowicz, M. Świtkowski, Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz, 2021, Lex

⁶⁸ *Ibidem*

⁶⁹ Dz. U. poz. 1090

komorniczych i urzędów ewidencyjnych w postaci dotychczasowej, o ile została ona w tej postaci wytworzona. Ponadto jeżeli prowadzenie, przechowywanie, przetwarzanie i udostępnianie akt spraw komorniczych oraz urzędów ewidencyjnych w systemie teleinformatycznym napotka trudne do przezwyciężenia przeszkody, komornik wytwarza, przechowuje i udostępnia tę dokumentację z pominięciem systemu teleinformatycznego. Ustawodawca odsunął zatem w czasie pełne zastosowanie przepisów dotyczących digitalizacji akt komorniczych do czasu zakończenia technicznych prac nad systemem teleinformatycznym. W literaturze wskazuje się również na dalsze przyczyny prowadzenia akt w formie papierowej. W sposób niewystarczający określone zostały wymogi techniczne, co do struktury, zakresu danych akt elektronicznych. Nie został określony format dokumentów, osoby upoważnione do ich tworzenia, dysponowania nimi, zasady ich ewidencjonowania, przechowywania, klasyfikowania, kwalifikowania dokumentów elektronicznych. Obowiązujące obecnie Rozporządzenie MS z 18.12.2018 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad prowadzenia biurowości, rachunkowości i ewidencji operacji finansowych kancelarii oraz Rozporządzenie MS z dnia 14.12.2018 r. w sprawie prowadzenia i udostępniania przez komornika sądowego akt i urzędów ewidencyjnych⁷⁰ komorniczych reguluje tą materię zbyt ogólnie⁷¹. Kolejną przeszkodą pełnego zdigitalizowania akt komorniczych jest ciężący na komornikach obowiązek prowadzenia zbioru dokumentów. Zgodnie z §24 ust. 10 w/w rozporządzenia dokumenty wytworzone w postaci papierowej, po zamieszczeniu ich odwzorowań cyfrowych w systemie teleinformatycznym są dołączane do pomocniczego zbioru dokumentów. W praktyce komornik dalej prowadzi zatem „papierową teczkę”⁷².

Ostatnim ze wskazywanych w literaturze czynnikami wstrzymującym przejście na akta elektroniczne jest zbyt wysoki stopień ogólności regulacji dotyczącej archiwizacji akt komorniczych. Obowiązujące rozporządzenie MS z 14.12.2018 r. w sprawie przechowywania i niszczenia akt komorniczych oraz zamkniętych urzędów ewidencyjnych⁷³ w zasadzie nie określa, w jaki sposób powinny być archiwizowane nośniki,

---

⁷⁰ Dz. U. poz. 2455

⁷¹ K. Flaga-Gieruszyńska, M. Borek, Nowe technologie w praktyce zawodowej komornika sądowego [w:] red. J. Gołaczyński, Prawo Nowych Technologii. Księga z okazji jubileuszu 20-lecia działalności Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej i Studenckiego Koła Naukowego – Blok Prawa Komputerowego, Warszawa 2022, Legalis

⁷² *Ibidem*

⁷³ Dz. U. poz. 2408

na których są gromadzone dane z zakończonych postępowań egzekucyjnych i jaka powinna być forma tych nośników⁷⁴.

Obecnie z uwagi na brak realizacji przez Ministra Sprawiedliwości obowiązków określonych w art. 158 ksU, z inicjatywy Krajowej Rady Komorniczej oraz spółki Currenda sp. z o.o., trwają prace nad przekazaniem kompetencji do utworzenia systemu na rzecz Krajowej Rady Komorniczej. Na konferencji pt. Informatyzacja postępowania egzekucyjnego w dniu 17.3.2023 r. we Wrocławiu M. Simbierowicz Wiceprezes Krajowej Rady Komorniczej oraz Katarzyna Mazur ze spółki Currenda sp. z o.o. przedstawili podstawowe założenia systemu oraz jego planowane funkcje. Jedną z funkcjonalności systemu byłoby prowadzenie elektronicznych akt postępowania, w tym zapewnienie możliwości ich przekazywania oraz udostępniania uczestnikom postępowania. Tak utworzona funkcjonalność ma planowo spełniać najważniejsze założenia dla akt elektronicznych, w tym zapewniać ich kompletność (zawierać wszystkie elementy od okładki, karty rozliczeniowej, wniosku egzekucyjnego, tytułu wykonawczego i dalszych dokumentów), możliwość przeglądania, numerowania stron akt, zapewniać i zabezpieczać ich integralność, umożliwiać wydzielenie odrębnej teczki dla akt sprawy, dopuszczać ich udostępnienie. Do dziś nie zostały wprowadzone odpowiednie zmiany legislacyjne umożliwiające realizację założonego przez Krajową Radę Komorniczą projektu.

2.4. Elektroniczne zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego

Wprowadzony ustawą z dnia 10.7.2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw art. 893^{2a} KPC zrewolucjonizował dotychczasowy sposób prowadzenia egzekucji z wierzytelności z rachunku bankowego. Od dnia 8.9.2016 r. komornik obligatoryjnie doręcza pisma bankowi za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego, a bank wnosi pisma do komornika wyłącznie za pośrednictwem tegoż systemu. Reguła ta stanowi odstępstwo do podstawowej reguły fakultatywności korzystania z dokonywania doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w postępowaniu egzekucyjnym⁷⁵. Początkowo regulacja ta nie obejmowała rachunków prowadzonych przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Stan ten zmienił się w dniu 30.8.2020 r. wraz z wejściem w życie ustawy z dnia

---

⁷⁴ K. Flaga-Gieruszyńska, M. Borek, Nowe technologie ...*op.cit.*

⁷⁵ I.Gil, Komentarz do art. 893^{2a} KPC [w:] red. E. Marszałkowska-Krześ, I.Gil, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 31, Warszawa 2023, Legalis

11.9.2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw⁷⁶. Obligatoryjna komunikacja elektroniczna obejmuje zatem również spółdzielcze kasy oszczędnościowo -kredytowe.

W literaturze bezspornie wskazuje się na szeroki zakres zastosowania normy art. 893^{2a} KPC, mając na względzie jej wykładnię systemową i celowościową, co nie jest sprzeczne z wykładnią literalną⁷⁷. Doręczeniu przez system teleinformatyczny będzie podlegać m.in. zawiadomienie o zajęciu, zawiadomienie o aktualnym stanie zadłużenia, zawiadomienie o uchyleniu zajęcia, zawiadomienie o przejęciu sprawy w wyniku zbiegu egzekucji, wezwanie do wykonania obowiązku, zawiadomienie o ograniczeniu i rozszerzeniu zajęcia, zezwolenie na wypłatę bieżących wynagrodzeń z zajętego rachunku, zwolnienie od egzekucji udziału w rachunku bankowym osób trzecich, zwolnienie określonych kwot spod zajęcia, żądanie udzielenia informacji. Ze strony banku będą to w szczególności kierowane do komornika informacje o przeszkodach z realizacją zajęcia, odpowiedzi na kierowane do banku zapytania komornika lub wnioski o wyjaśnienie określonych kwestii przez organ egzekucyjny, zawiadomienie o zbiegu egzekucji. Doręczenia elektroniczne nie obowiązują jednak w relacjach między dłużnikiem a wierzycielem, między dłużnikiem a bankiem lub między dłużnikiem a komornikiem. W praktyce powoduje to najczęściej, że o zajęciu wierzytelności z rachunku bankowego dłużnik dowiadyuje się wprawdzie od banku, a następnie od komornika⁷⁸.

Sam system teleinformatyczny obsługujący zajęcie wierzytelności prowadzony jest przez Krajową Izbę Rozliczeniową na podstawie upoważnienia banków zgodnie z art. 112c ust. 2 ustawy z dnia 29.8.1997 r. Prawo bankowe⁷⁹. Szczegóły dotyczące identyfikacji w systemie teleinformatycznym zostały określone w Rozporządzeniu MF z dnia 7.9.2016 r. w sprawie identyfikacji banku w systemie teleinformatycznym obsługującym zajęcie

---

⁷⁶ Dz. U. poz. 2070 z późn. zm., M. Janus, Wybrane zagadnienia informatyzacji sądowego postępowania egzekucyjnego. Elektroniczna komunikacja sądowych organów egzekucyjnych z administracyjnymi organami egzekucyjnymi i podatkowymi oraz bankami, PME 2022, Nr 3, Legalis

⁷⁷ G. Sikorski, Rozdział X. Elektroniczna egzekucja sądowa z rachunku bankowego w Polsce [w:] red. A. Marciniak. V. Nekrosius, Aktualne problemy egzekucji sądowej w Polsce i na Litwie. Zbiór studiów, Warszawa 2017, Legalis, wskazuje, że wykładnia celowościowa nie pozwala przyjąć iż intencją ustawodawcy było ograniczenie elektronicznej ścieżki tylko do zawiadomienia komornika o zajęciu i zawiadomieniu banku o przeszkodach w realizacji zajęcia. Ograniczenie stosowania przepisu tylko do tych wybranych pism, niweczyłoby cel jego wprowadzenia, jakim jest maksymalne przyspieszenie postępowania. Natomiast M. Mikołajczak, Komentarz do art. 893^{2a} [w:] M. Mikołajczyk, Komentarz ... *op.cit.*, Lex, wskazuje, że „ze względu na umiejscowienie komentowanego artykułu w dziale odnoszącym się do egzekucji z wierzytelności z rachunku bankowego, przyjąć należy, że będą to wszelkie pisma pozostające w związku z tym sposobem egzekucji.”

⁷⁷ t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2324 z późn. zm.

⁷⁸ M. Mikołajczak, Komentarz do art. 893^{2a} [w:] M. Mikołajczyk, Komentarz ... *op.cit.*

⁷⁹ t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2324 z późn. zm.

wierzytelności z rachunku bankowego⁸⁰. W celu realizacji obowiązku utworzenia systemu teleinformatycznego obsługującego zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego, Krajowa Izba Rozliczeniowa wykorzystwała już istniejący system OGNIVO i rozszerzyła go o dodatkowe funkcjonalności⁸¹.

W doktrynie spotkać można dwa odmienne poglądy w zakresie skutków awarii systemu. Bezsporne wskazuje się jednak, że przyczyną powstania tych niezgodności interpretacyjnych jest brak w KPC odpowiednika art. 86b zd. 2 ustawy z dnia 17.6.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁸². Zgodnie z którym, jeżeli wykorzystanie systemu jest niemożliwe z przyczyn technicznych, w czasie niezbędnym do przywrócenia jego funkcjonowania zawiadomienie i inne pisma w egzekucji z wierzytelności z rachunku bankowego doręcza się na piśmie. Z uwagi na brak tej regulacji w KPC, część przedstawicieli doktryny wskazuje, że w przypadku technicznych problemów z korzystaniem z systemu konieczne jest zawieszenie postępowania⁸³. Drugim rozwiązaniem proponowanym przez doktrynę jest natomiast kierowanie na czas awarii pism drogą tradycyjną na wzór regulacji obowiązującej w postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁸⁴. Działania podejmowane przez komornika powinny być uzależnione od rodzaju awarii. Jeżeli jest to planowane parogodzinne wyłączenie systemu, z uwagi na prace administratora lub krótkotrwałe problemy z działaniem systemu, komornik powinien wstrzymać się z dokonaniem czynności, aż do uruchomienia systemu. Brak jest bowiem podstawy prawnej przewidującej, możliwość rezygnacji z formy elektronicznej. Jej bezpodstawne użycie może natomiast prowadzić do dezorganizacji po stronie banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, które mogą nie mieć opracowanych procedur organizacyjnych w zakresie sprawnego przyjęcia i realizacji zajęcia w formie papierowej. Dokonanie zajęcia w formie tradycyjnej wydaje się również bezcelowe przy krótkotrwałej awarii systemu, bowiem pomimo awarii dokonanie zajęcia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego jest efektywniejsze

---

⁸⁰Dz. U. poz. 1419

⁸¹ Szerzej o systemie OGNIVO i jego funkcjonalnościach oraz jego wpływie na koszty prowadzenia postępowania egzekucyjnego M. Janus, Wybrane zagadnienia informatyzacji ... *op.cit.*

⁸² t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 479 z późn. zm.

⁸³ O. Marcewicz, Komentarz do art. 879⁴ [w:] red. A. Jakubecki, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 730-1217, 2019, Lex

⁸⁴ Tak: E. Jaceczko, Komentarz do art. 893^{2a}[w:] red. O. M. Piaskowska, Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy). Komentarz, Warszawa 2022, Lex

czasowo w porównaniu z zajęciem w drodze pisemnej. W przypadku długotrwałej awarii, komornik powinien zawiesić postępowanie⁸⁵.

2.5. Doręczenia i wnoszenie pism przez komornika w postępowaniu wieczystoksięgowym

Od 1.7.2016 r. komornik obligatoryjnie składa wniosek o wpis w księdze wieczystej wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Jest to zmiana wprowadzona ustawą z 15.1.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw⁸⁶. W kolejnych latach art. 626⁴ § 4 KPC był wielokrotnie nowelizowany⁸⁷. Za pośrednictwem systemu teleinformatycznego komornik składa zatem wniosek o wpis o wszczęciu egzekucji (art. 924 § 1 KPC), wniosek o wykreślenie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji (art. 924 § 2 KPC), wniosek o wpis o przyłączeniu się wierzyciela do egzekucji (art. 927 § 2 KPC), wniosek o wpis o zajęciu wierzytelności, której zabezpieczenie jest ujawnione przez wpis w księdze wieczystej (art. 897 § 1 KPC), wniosek o wpis na rzecz dłużnika w celu zabezpieczenia zajętej wierzytelności (art. 898 KPC). Ich złożenie z pominięciem systemu teleinformatycznego, nie wywołuje skutków prawnych związanych z ich wniesieniem (art. 125 § 2¹ zd. 2 KPC w zw. z art. 13 § 2 KPC). Wniosek o wpis w księdze wieczystej komornik opatruje kwalifikowanym podpisem elektronicznym. System teleinformatyczny obsługujący elektroniczne postępowanie wieczystoksięgowe ma możliwość weryfikacji danych identyfikacyjnych komornika w odrębnych systemach teleinformatycznych prowadzonych przez samorząd zawodowy. Informacja o posiadaniu uprawnień zawodowych jest znana sądowi niezwłocznie, po zweryfikowaniu uprawnień za pośrednictwem systemu teleinformatycznego⁸⁸.

---

⁸⁵ Czas trwania awarii powinien zostać poddany racjonalnej ocenie, za długotrwałą należałoby uznać, w ocenie autora, awarię tygodniową i dłuższą.

⁸⁶ Dz.U. z 2015 r. poz. 218

⁸⁷ Zmiany wprowadzone ustawą z 5.9.2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1797); ustawą z 16.11.2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz. 1948 z późn. zm.), ustawą z 28.2.2018 r. o kosztach komorniczych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 210 z późn. zm.).

⁸⁸ A. Szereda, Komentarz do art. 626⁴ KPC [w:] red. A. Marciniak, Kodeks postępowania cywilnego. Tom III. Komentarz. art. 425-729 KPC; A. Kościółek, Rozdział 5. Elektronizacja doręczeń i zawiadomień w postępowaniu wieczystoksięgowym [w:] red. A. Marciniak, Sądowe postępowanie egzekucyjne. Zasadnicze kierunki zmian z 2016 roku, Sopot 2017, Legalis, J. Jagieła, Rozdział 9. Elektronizacja doręczeń i zawiadomień w postępowaniu wieczystoksięgowym [w:] red. A. Marciniak, Elektronizacja postępowania wieczystoksięgowego. Komentarz praktyczny. Akty wykonawcze, Warszawa 2016 wyd. 1, Legalis, T. Żyznowski [w:] red. A. Marciniak, K. Piasecki, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. III, Warszawa 2015, s. 697–700, uchwała SN z 12.1.2001 r., III CZP 48/00, OSNC 2001, Nr 5, poz. 70

W doktrynie i orzecznictwie jednolicie wskazuje się, że komornik nie jest uczestnikiem postępowania wieczystoksięgowego⁸⁹. Na mocy art. 626⁴ § 4 KPC, pomimo tego, że to na stronie czynności lub wierzycielu będzie spoczywać obowiązek poprawienia lub uzupełnienia wniosku, komornikowi doręcza się zobowiązanie wierzyciela do poprawienia lub uzupełnienia wniosku. Doręczenie następuje obligatoryjnie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Jeżeli do wniosku konieczne jest dołączenie dokumentów stanowiący podstawę wpisu do księgi wieczystej, w zależności od postaci w jakiej zostały sporządzone, ustawodawca przewidział różne tryby ich załączenia. W przypadku dokumentów sporządzonych w postaci elektronicznej, dołącza się je do wniosku, składanego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Pozostałe dokumenty – nie sporządzone w postaci elektronicznej przesyła się sądowi właściwemu do prowadzenia księgi wieczystej w terminie trzech dni od dnia złożenia wniosku o wpis.

2.6. Informatyczne narzędzia poszukiwania majątku dłużnika

Bezspornie w celu zapewnienia sprawności i maksymalnej efektywności prowadzonego postępowania egzekucyjnego, konieczny jest dostęp do pełnej informacji o dłużniku. z uwagi na przyrost prowadzonych rejestrów i baz danych, coraz więcej informacji o stanie majątkowym dłużnika, składnikach jego majątku oraz ich położeniu, możliwe jest do uzyskania właśnie za ich pośrednictwem. Tendencje tę dostrzegł również ustawodawca, wprowadzając §2² art. 761 KPC, zgodnie z którym jeżeli pozyskanie informacji dotyczących stanu majątkowego dłużnika lub umożliwiających identyfikację jego majątku oraz danych adresowych jest możliwe za pośrednictwem systemów teleinformatycznych, komornik korzysta z tych systemów z wyłączeniem innych form komunikacji⁹⁰. Jest to zatem bazowa forma poszukiwania informacji o dłużniku⁹¹. Podstawę upoważnienia komornika do poszukiwania i pozyskiwania informacji stanowi art. 761 KPC. Dodatkowo w przepisach szczególnych uregulowany został szereg dodatkowych podstaw do ich uzyskania⁹².

---

⁸⁹ Tak w: *Ibidem*

⁹⁰ Dodany w dniu 1.1.2019 r. na podstawie art. 261 ustawy z dnia 22.3.2018 r. o komornikach sądowych

⁹¹ G. Sikorski, Komentarz do art. 761 [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. System postępowania cywilnego tom 8, wyd. 11, Warszawa 2021, Legalis, pkt. 121

⁹² Tak w art. 105 ust. 1 pkt. 2 lit. 1 ustawy z dnia 29.8.1997 r. Prawo bankowe wprowadzony został obowiązek udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową na żądanie komornika sądowego w zakresie rachunków bankowych lub pełnomocnictw do dysponowania rachunkami bankowymi, liczby tych rachunków lub pełnomocnictw, obrotów i stanów tych rachunków, z podaniem wpływów, obciążeń rachunków i ich tytułów oraz odpowiednio ich nadawców i odbiorców, w zakresie niezbędnym do prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego, postępowania zabezpieczającego oraz wykonywania innych czynności wynikających z jego ustawowych zadań, w art. 299 § 3 pkt. 8 i § 4 pkt 2 ustawy z dnia 29.8.1997 r. - Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.

Powyższe uprawnienia są realizowane na podstawie szeregu narzędzi informatycznych, pozwalających na pozyskanie informacji od m.in. organów administracji publicznej, organów rentowych, banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych. Podstawowe z nich to:

1. **system OGNIVO** – utrzymywany przez Krajową Izbę Rozliczeniową, służy do obsługi zajęć egzekucyjnych oraz do uzyskiwania informacji objętych tajemnicą bankową.
2. **Platforma Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych** – pozwala na kierowanie drogą elektroniczną zapytań dotyczących przede wszystkim świadczeń otrzymywanych przez dłużnika,
3. **Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej**- elektroniczny rejestr przedsiębiorców będących osobami fizycznymi i prowadzących działalność gospodarczą w Polsce,
4. **Centrum Personalizacji Dokumentów** – dostęp do danych zbioru Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności,
5. **Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej** – służy do korespondencji z organami administracji publicznej,
6. **Centralna Baza Danych Ksiąg Wieczystych** -elektroniczny dostęp do bazy danych ksiąg wieczystych,
7. **System Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców** – służy do pozyskiwania informacji w zakresie pojazdów zarejestrowanych na dłużnika,
8. **elektroniczne biuro podawcze dla komornika w Portalu Informacyjnym Sądów Powszechnych**, za pomocą którego organ egzekucyjny ma możliwość przekazywania

---

U. z 2022 r. poz. 2651 z późn. zm.) wprowadzony został obowiązek udostępniania przez organy podatkowe informacji zawartych w aktach spraw podatkowych, z wyłączeniem informacji określonych w art. 182 OP komornikom sądowym w związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym lub zabezpieczającym albo wykonywaniem postanowienia o zabezpieczeniu spadku lub ze sporządzaniem spisu inwentarza oraz informacji o numerach rachunków bankowych posiadanych przez podatników organom egzekucyjnym w związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym, w art. 15 ust. 2 pkt. 1 c ustawy z dnia 13.10.1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2500 z późn. zm.) dane zgromadzone w CRP KEP udostępnia się komornikom sądowym w związku z prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym lub zabezpieczającym albo wykonywaniem postanowienia o zabezpieczeniu spadku albo sporządzeniu spisu inwentarza, na podstawie art. 80c ust. 1 pkt 18 ustawy z dnia 20.6.1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 988 z późn. zm.) komornikom sądowym udostępnia się dane zgromadzone w centralnej ewidencji pojazdów, o ile są one niezbędne do realizacji ich ustawowych zadań, na podstawie art. 50 ust. 3 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1009 z późn. zm.) dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego o których mowa w art. 40, i na koncie płatnika składek, o których mowa w art. 45 mogą być udostępniane komornikom sądowym, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

do sądu pism elektronicznych, a także uzyskiwania informacji o rozstrzygnięciach sądu np. w zakresie skarg na czynności komornika,

9. **Krajowy Rejestr Zadłużonych**, prowadzony przez Ministra Sprawiedliwości, w którym ujawnia się m.in. dane osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, wobec których są lub były prowadzone postępowania restrukturyzacyjne, upadłościowe oraz postępowania w sprawach orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej⁹³.

Wraz z wejściem w życie w dniu 1.9.2022 r. nowelizującej KPC ustawy z dnia 8.6.2022 r. o zmianie niektórych ustawy w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową⁹⁴, powyższy katalog poszerzył się o kolejny system – e-Urząd Skarbowy, służący do komunikacji z naczelnikiem urzędu skarbowego w zakresie zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej (art. 759² § 1¹ KPC), w zakresie zawiadomienia o zajęciu nadpłaty i zwrocie podatku oraz innych związanych z dokonaniem zajęcia dokumentów (art. 902² § 3 KPC) oraz uzyskiwaniu informacji o dłużnikach.

2.7. Elektroniczna licytacja ruchomości

Regulacja dotycząca elektronicznej licytacji ruchomości została wprowadzona do postępowania cywilnego ZmKPCU15 w dniu 1.3.2017 r.⁹⁵. Jednak brak systemu teleinformatycznego stał się przeszkodą dla pełnego uruchomienia elektronicznych licytacji ruchomości. Pierwsze licytacje komornicze rozpoczęły się dopiero dnia 1.3.2020 r. Opóźnienie związane było z brakiem środków finansowych na utworzenie i utrzymanie systemu teleinformatycznego przez Krajową Radę Komorniczą⁹⁶.

Do sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej zastosowanie znajdują przepisy dotyczące sprzedaży ruchomości (art. 864 – 879 KPC), z odrębnościami wynikającymi z regulacji sprzedaży ruchomości w drodze licytacji elektronicznej. Licytacja elektroniczna nie jest trybem subsydiarnym wobec tradycyjnej licytacji ruchomości w tym znaczeniu, że licytacja

---

⁹³ K. Flaga-Gieruszyńska, M. Borek, Nowe technologie ...*op.cit.*

⁹⁴ Dz. U. poz. 1301 z późn. zm.

⁹⁵ Przepisy dotyczące elektronicznej licytacji ruchomości początkowo miały wejść w życie w dniu 8.9.2016 r., jednakże na mocy art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 22.7.2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o notariacie oraz ustawy o zmianie ustawy - kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1358), przedłużone zostało *vacatio legis* ich wejścia w życie, aż do 1.3.2017 r. za: I. Gil, Komentarz do art. 879¹ [w:] red. E. Marszałkowska-Krześ, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Legalis Nb 2.

⁹⁶ M. Domagalski, Komornicze licytacje przez Internet nie ruszą od 1 marca, <https://www.rp.pl/zawody-prawnicze/art10613321-komornicze-licytacje-przez-internet-nie-rusza-od-1-marca> (dostęp: 20.12.2021 r.)

elektroniczna nie musi być poprzedzona bezskuteczną licytacją tradycyjną⁹⁷. Przepisy dotyczące sprzedaży w drodze licytacji stosuje się nie tylko do sprzedaży zajętych ruchomości, lecz także do wierzytelności (art. 904¹ § 2 KPC), innych praw majątkowych (art. 911⁷ § 4 KPC), uproszczonej egzekucji z nieruchomości (art. 1013⁶ § 1 KPC).⁹⁸

Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej jest dokonywana za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 879⁴ § 1 KPC). Do utworzenia i prowadzenia systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne licytacje publiczne została zobowiązana Krajowa Rada Komornicza (obecnie art. 202 ust. 1 pkt. 19 ksU). Sposób przeprowadzenia licytacji elektronicznej oraz sposób wykorzystania systemu teleinformatycznego obsługującego licytację elektroniczną oraz do czynności, o których mowa w art. 879¹⁰ KPC został uregulowany w rozporządzeniu MS z dnia 7.9.2016 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia licytacji elektronicznej ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym⁹⁹. W ramach systemu można wyróżnić funkcje 1) dostępne bez konieczności uwierzytelniania, 2) dostępne jedynie dla osób uwierzytelnionych oraz 3) dostępne dla osób biorących udział w danej licytacji. Do pierwszej grupy zalicza się przeglądanie obwieszczeń umieszczonych na platformie. Następnie uwierzytelnienie umożliwia wzięcie udziału w wybranej licytacji, czy złożenie skargi na jej przebieg. Licytacja elektroniczna jest dostępna wyłącznie dla komornika oraz użytkowników biorących w niej udział.

Rejestracja konta rozpoczyna się od złożenia wniosku w formie formularza, zawierającego szereg danych takich jak: imię, nazwisko, numer PESEL, a w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL – serię, numer i nazwę dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz nazwę państwa, w którym wydano ten dokument, adres poczty elektronicznej, adres do korespondencji, wskazanie hasła umożliwiającego uwierzytelnienie, wskazanie adresu poczty elektronicznej lub numeru telefonu komórkowego, na które mają być wysłane powiadomienia o zamieszczeniu pisma, o ile wnioskodawca chce otrzymywać takie powiadomienia. Wnioskodawca oświadcza o prawdziwości wskazanych danych oraz że zapoznał się z pouczeniem co do sposobu i skutków doręczeń dokonywanych zgodnie z art. 131¹ KPC. Wniosek składany jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Imię, nazwisko oraz numer PESEL podlegają automatycznej

⁹⁷ Z. Woźniak, Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz do art. 879¹ w wersji elektronicznej, [w:] red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, 2016, Legalis, Nb 4.

⁹⁸ E. Jaceczko, Komentarz art. 879¹ [w:] red. O. M. Piaskowska, Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy). Komentarz, Warszawa 2022, Lex

⁹⁹ Dz. U. poz. 1431

weryfikacji w rejestrze PESEL. W razie negatywnego wyniku weryfikacji, zawiadamia się o odmowie założenia konta i poucza o możliwości złożenia wniosku za pośrednictwem wybranego komornika sądowego. Osoba, chcąc założyć konto, a nieposiadająca numeru PESEL, może złożyć wniosek za pośrednictwem wybranego komornika sądowego (§4 Rozp. 7.9.2016). Komornik zakłada konto po przeprowadzeniu weryfikacji tożsamości wnioskodawcy. Kolejnych uwierzytelnień dokonuje się za pomocą loginu i hasła, gdzie login rozumiany jest jako niepowtarzalny i przyporządkowany do użytkownika dane wykorzystywane przez niego do uwierzytelnienia w systemie teleinformatycznym¹⁰⁰.

Korzystanie z platformy przez komornika sądowego lub asesora komorniczego działającego w zastępstwie komornika odbywa się po uprzednim zalogowaniu. Indywidualne konto Komornika powiązane jest z uwierzytelnieniem w Systemie Komornik ID. Do logowania na platformie Komornik używa tych samych danych co do logowania do Systemu Komornik ID lub strony internetowej www.komornik.pl.

Uprawniona osoba może wziąć udział w przetargu osobiście lub przez pełnomocnika. Zarówno działając w imieniu własnym, jak i jako pełnomocnik, przedstawiciel ustawy albo osoba uprawniona do działania w imieniu osoby prawnej albo innej jednostki organizacyjnej posiadającej zdolność prawną, dany użytkownik korzysta z tego samego indywidualnego konta. By skutecznie działać w cudzym imieniu konieczne jest spełnienie dwóch przesłanek. Po pierwsze złożenie oświadczenia o występowaniu w imieniu osoby trzeciej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, a po wtóre załączenie pełnomocnictwa lub innego dokumentu wykazującego umocowanie, jeżeli zostanie one sporządzone elektronicznie, albo elektronicznie poświadczony odpis pełnomocnictwa albo dokumentu wykazującego umocowanie. Pełnomocnictwo lub dokument wykazujący umocowanie albo ich uwierzytelnione odpisy mogą być złożone komornikowi sądowemu prowadzącemu licytację (§8 Rozp. 7.9.2016). W ramach elektronicznej licytacji ruchomości nie ma możliwości połączenia ról. Pomimo braku limitu licytacji, w których dany użytkownik bierze udział, dany użytkownik nie może brać udziału w licytacji, w swoim imieniu oraz w cudzym równolegle. W dalszym ciągu dany licytant ma możliwość brania udziału w licytacji jako powiernik osoby trzeciej. W takim wypadku występować on będzie w licytacji w swoim własnym imieniu, a następnie po jego zakończeniu i prawomocnym przysądzeniu własności, przeniesie własność ruchomości na zleceniodawcę. Oświadczenie o roli w danym przetargu

---

¹⁰⁰ A. Macuga, Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej, DNCURRENDA rok 2017, numer 1, Legalis

składane jest indywidualnie do każdej licytacji. Nie ma zatem możliwości jednorazowego określenia roli jako pełnomocnika, przedstawiciela ustawowego, czy osoby reprezentującej¹⁰¹.

Do pism, które z mocy przepisów szczególnych obligatoryjnie składane są za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w ramach postępowania egzekucyjnego odpowiednie zastosowanie będą miały niektóre przepisy o postępowaniu rozpoznawczym. W tym norma art. 68 § 2 KPC, przewidująca zwolnienie przedstawiciela ustawowego, organ albo osoby wymienione w art. 67 KPC z obowiązku przedłożenia dokumentu wykazującego umocowanie w razie dokonania czynności procesowej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w przypadku gdy przepis szczególny przewiduje, że czynności można dokonać wyłącznie za pośrednictwem tego systemu. Podmioty te zobligowane są jednak do wskazania podstawy swojego umocowania. Podobnie pełnomocnik procesowy, który wnosi pismo procesowe w przypadku, gdy przepis szczególny przewiduje, że czynności procesowej można dokonać wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, nie ma obowiązku złożenia pełnomocnictwa a jedynie powołuje się na nie, wskazując jego zakres oraz okoliczności wymienione w art. 87 KPC (art. 89 § 1¹ KPC)¹⁰². Regulacja §8 Rozp. 7.9.2016 stanowi przepis szczególny względem regulacji ogólnej art. 89 § 1¹ KPC. Ustawodawca przewiduje bowiem obowiązek złożenia pełnomocnictwa lub dokumentu wykazującego umocowanie, dywersyfikując sposób jego wykonania w zależności od formy sporządzenia. Gdy jest one sporządzone w formie elektronicznej w oryginale lub poświadczonym odpisie, składa się je za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. W przypadku formy papierowej, pełnomocnictwo lub dokument wykazujący umocowanie albo ich uwierzytelnione odpisy mogą być złożone komornikowi sądowemu prowadzącemu licytację. Analogicznie, w przypadku osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych, które działają przez swoje organy albo przez osoby uprawnione do działania w ich imieniu, regulacja Rozporządzenia stanowi *lex specialis* do norm art. 68 § 2 KPC. Przedmiotowa regulacja modyfikuje również obowiązek określony w art. 128 § 2 KPC. Do pisma procesowego wnoszonego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie ma obowiązku dołączenia poświadczanego elektronicznie odpisu załącznika – pełnomocnictwa lub

---

¹⁰¹ I. Kunicki, Komentarz do §8 [w:] I. Kunicki, Elektroniczna licytacja ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, Warszawa 2019, Lex

¹⁰² M. Uliasz, Komentarz do art. 760 [w:] red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz, 2016, Legalis

dokumentu wykazującego umocowanie, ten dokument może być bowiem również złożony poza systemem do komornika sądowego¹⁰³.

Ustawą z dnia 9.3.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹⁰⁴, która weszła w życie 1.7.2023 r., ustawodawca wprowadził szereg zmian nowelizujących dotychczasowy kształt elektronicznej licytacji ruchomości. Zmiany w tym zakresie zostały wprowadzone do projektu dopiero na etapie prac w komisjach sejmowych¹⁰⁵. Wprowadzone zmiany to próba uregulowania wniosków z prawie trzy letniego okresu funkcjonowania elektrycznych licytacji ruchomości oraz ujednoczenie regulacji elektronicznej licytacji ruchomości i nieruchomości.

Zgodnie z art. 879⁵ § 2 KPC przed przystąpieniem do licytacji licytant będzie obowiązany do podania w systemie teleinformatycznym szeregu danych niezbędnych do wydania postanowienia o przybiciu: numeru PESEL, numeru dokumentu stwierdzającego tożsamość, a także innych danych, jeżeli potrzeba ich podania wynika z przepisów odrębnych ustaw. Ponadto licytant powinien złożyć oświadczenia, czy pozostaje w związku małżeńskim, a jeżeli tak, czy ruchomość zamierza nabyć do majątku wspólnego czy osobistego, oraz wskazać, czy licytuje we własnym imieniu czy jako pełnomocnik innej osoby. Jeżeli licytant bierze udział w licytacji jako pełnomocnik innej osoby, powinien zgłosić ten fakt najpóźniej na 5 dni przed terminem licytacji. W razie potrzeby komornik niezwłocznie wzywa licytanta, pod rygorem niedopuszczenia do udziału w przetargu, do uzupełnienia powyższych danych lub do złożenia rękojmi. Jeżeli licytant występuje w imieniu innej osoby wzywa się go, pod rygorem niedopuszczenia do udziału w przetargu, do przedłożenia utrwalonej w postaci elektronicznej kopii pełnomocnictwa w terminie 3 dni, nie później niż dzień przed terminem licytacji. Wezwania dokonuje się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (§3 art. 879⁵ KPC).

Przepis art. 879² KPC w swym pierwotnym brzmieniu przewidywał, iż komornik dokonuje sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej na wniosek wierzyciela. W razie złożenia

---

¹⁰³ Wskazany stan prawny ulegnie zmianie wraz z 1.3.2026 r. tj. wraz z wejściem w życie art. 1 pkt 1, 6-7 ZmKPCu5.8.2025, który przewiduje uchylenie art. 89 § 1¹ KPC oraz wprowadzenie regulacji art. 126 § 3 KPC w brzmieniu „Do pisma procesowego należy dołączyć pełnomocnictwo albo jego uwierzytelniony odpis, jeżeli pismo to wnosi pełnomocnik, który wcześniej nie złożył pełnomocnictwa. Jeżeli pełnomocnik wnosi pismo procesowe za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo portalu informacyjnego, pełnomocnictwo udzielone w postaci elektronicznej albo jego elektronicznie uwierzytelniony odpis wnosi się wraz z tym pismem. W piśmie tym podaje się numer wpisu pełnomocnika na właściwą listę, w przypadku gdy pismo to jest wnoszone przez pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym”. Zasadą stanie się zatem przedkładanie pełnomocnictwa w systemie teleinformatycznym.

¹⁰⁴ Dz. U. poz. 614

¹⁰⁵ Sprawozdanie Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Druk nr 2907

takiego wniosku, komornik oddawał zajęte ruchomości pod dozór innej osoby niż dłużnik, chyba że dozór taki został już ustanowiony albo ruchomość złożona została do depozytu sądowego lub oddana na przechowanie właściwej instytucji. Obie regulacje, zarówno dotycząca wniosku wierzyciela oraz obligatoryjnego oddania pod dozór ruchomości, stały się przedmiotem krytyki w literaturze przedmiotu. Pierwsze zagadnienie budziło wątpliwości z uwagi na poziom ogólności tej regulacji. Zgodnie z art. 799 § 1 KPC, co do zasady, wniosek o wszczęcie egzekucji umożliwia organowi egzekucyjnemu przeprowadzenie egzekucji według wszystkich dopuszczalnych sposobów, z wyjątkiem egzekucji z nieruchomości. Komornik nie jest więc związany wnioskiem wierzyciela w zakresie sposobu egzekucji. Wyjątek od tej reguły wprowadza art. 879² § 1 KPC, zgodnie z którym sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej nie może być przeprowadzona przez komornika z urzędu, bez wniosku wierzyciela oraz wbrew takiemu wnioskowi¹⁰⁶. Jednak przepis ten w pierwotnym brzmieniu tj. do dnia 1.1.2019 r. nie rozstrzygał wątpliwości co do pierwszeństwa wniosków, w przypadku złożenia kilku wniosków przez wierzycieli z odmiennym żądaniem tj. w zakresie wszczęcia sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej oraz wszczęcia sprzedaży w drodze licytacji tradycyjnej. W doktrynie odnaleźć można dwa stanowiska w tym zakresie. Zgodnie z pierwszym stanowiskiem w przypadku wniosku o wyznaczenie terminu pierwszej licytacji, decydujący będzie każdorazowo wniosek o wyznaczenie elektronicznej licytacji. Na elektroniczną formę licytacji nie wpłynie wniosek odmienny z żądaniem prowadzenia licytacji tradycyjnej. Dla skuteczności samego wyznaczenia licytacji nie jest bowiem konieczny wniosek. Odmiennie przy wyznaczeniu terminu drugiej licytacji, decydujący będzie wniosek złożony jako pierwszy¹⁰⁷. Drugie mniejszościowe stanowisko, przewidywało, że o elektronicznej formie licytacji decyduje każdorazowo samo złożenie wniosku o jej przeprowadzenie, bez względu na odmienne zgłoszone wnioski, choćby zgłoszone w pierwszej kolejności¹⁰⁸. Powyższe wątpliwości prezentowane przez przedstawicieli doktryny stały się przyczynkiem do nowelizacji art. 879² KPC ustawą z dnia 22.3.2018 r. o komornikach sądowych, która

---

¹⁰⁶ A. Domoń, Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej przeprowadzonej przez komornika sądowe po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego dokonanej ustawą z dnia 22.3.2018 r. o komornikach sądowych, PPE rok 2019 nr 9, s. 2

¹⁰⁷ Z. Woźniak [w:] red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2016, s. 479; I. Kunicki [w:] red. A. Marciniak, Elektronizacja sądowego postępowania egzekucyjnego w Polsce, Sopot 2015, s. 268, R. Kulski, Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej w Polsce, DNCURRENDA 2018, nr 1, Legalis

¹⁰⁸ B. Pękalski, Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej. Kilka pytań wraz z odpowiedziami o tym, jak planuje się usprawnienie egzekucji komorniczej przez wykorzystanie technologii informatycznych, Kwartalnik Naukowy Prawo Mediów Elektronicznych 2012, nr 1, s. 29

weszła w życie w dniu 1.1.2019 r. Zgodnie z nowym brzmieniem, komornik dokonuje sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej na wniosek wierzyciela złożony po dokonaniu zajęcia. Jeżeli ruchomość została zajęta na zaspokojenie kilku wierzycieli dochodzonych w różnych postępowaniach o trybie sprzedaży ruchomości decyduje wierzyciel, na którego wniosek nastąpiło pierwsze zajęcie. Zatem za K. Flagą – Gieruszyńską wskazać należy, że „w pozostałych przypadkach w odniesieniu do pierwszej licytacji wiążący będzie wniosek o przeprowadzenie licytacji elektronicznej, nawet jeśli wpłynął dopiero jako drugi w kolejności. Natomiast w odniesieniu do drugiej licytacji sprawa wygląda odmiennie, ponieważ termin drugiej licytacji jest wyznaczany na wniosek (art. 875 § 1 KPC), a więc licytacja zostanie przeprowadzona w takiej formie, jakiej zażąda wierzyciel, który złożył wniosek o przeprowadzenie drugiej licytacji jako pierwszy¹⁰⁹”. Zatem wierzyciele dokonujący zajęcia ruchomości w sytuacji już istniejącego uprzednio zajęcia zostali pozbawieni prawa wyboru trybu licytacji. Norma art. 879² § 1 KPC została ponownie znowelizowana ZmKPC2023. Zmiana dotyczy reguły pierwszeństwa składanych przez wierzycieli wniosków, w przypadku w którym ruchomość została zajęta na zaspokojenie kilku wierzycieli dochodzonych w różnych postępowaniach. Od 1.7.2023 r. sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej dokonuje się jeżeli zażądał tego którykolwiek z wierzycieli. Odmiennie niż w uprzednio obowiązującym stanie prawnym wierzyciele dokonujący zajęcia ruchomości w sytuacji już istniejącego uprzednio zajęcia mają możliwość wyboru trybu licytacji i złożenia wniosku o przeprowadzenie licytacji w drodze elektronicznej. Wprowadzone rozwiązanie odpowiada rozwiązaniu obowiązującemu w ramach elektronicznej licytacji nieruchomości (art. 986² § 2 KPC)

Z dniem 1.1.2019 r. dookreślone zostały również ramy czasowe złożenia wniosku o sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej. W pierwotnym brzmieniu przepis nie określał momentu, od którego wniosek mógł zostać skutecznie wniesiony. W praktyce mogło to powodować złożenie przez wierzyciela blankietowego wniosku o sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej wszelkiego zajętego majątku ruchomego dłużnika. Taki wniosek mógł zostać sformułowany już w samym wniosku o wszczęcie egzekucji, tym samym nie był poprzedzony indywidualną oceną zasadności przeprowadzenia licytacji elektronicznej danej ruchomości¹¹⁰. Obecnie datą graniczną dla pierwszej licytacji ruchomości jest dokonanie zajęcia. Zgodnie z art. 847 § 1 zd. 1 KPC czynność zajęcia ruchomości odnosi skutek

---

¹⁰⁹ K. Flaga-Gieruszyńska, Komentarz do art. 879² KPC [w:] red. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. wyd. 11, Warszawa 2022, Legalis

¹¹⁰ A. Domoń, Sprzedaż ...*op.cit.*, s. 4

dopiero z chwilą wpisania ruchomości do protokołu¹¹¹. W przypadku zatem, gdy wierzyciel jest obecny przy czynności, może on niezwłocznie złożyć wniosek do protokołu lub na piśmie. Za A. Domoń wskazać należy na słuszność tego rozwiązania: „zgodnie z art. 853 § 1 KPC, komornik, dokonując zajęcia, szacuje wartość zajętych ruchomości i oznacza ją w protokole zajęcia, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej. Wierzyciel zatem, zapoznając się z protokołem zajęcia, ma możliwość rozważenia, czy wniosek o licytację elektroniczną jest celowy i uzasadniony¹¹²”. Termin końcowy złożenia wniosku o wyznaczenie pierwszej licytacji wyznacza, zgodnie z art. 879³ KPC, chwila wyznaczenia terminu licytacji. Jeśli komornik wyznaczy termin licytacji w formie tradycyjnej, prawo wierzyciela do żądania wyznaczenia licytacji elektronicznej ustaje, a spóźniony wniosek wierzyciela podlega odrzuceniu¹¹³. Ramy czasowe złożenia wniosku o licytację elektroniczną kształtują się odmiennie w przypadku drugiej licytacji nieruchomości. Wyznacza je bowiem art. 875 § 1 KPC, zgodnie z którym wierzyciel może w ciągu dwóch tygodni od otrzymania zawiadomienia o bezskuteczności pierwszego terminu licytacji od komornika żądać wyznaczenia drugiej licytacji lub przejąć na własność ruchomości wystawione na sprzedaż albo niektóre z nich w cenie nie niższej od ceny wywołania. W przypadku upływu terminu dwutygodniowego, komornik wyda postanowienie o umorzeniu postępowania co do niesprzedanych ruchomości¹¹⁴.

Kontrowersje budziło również, w pierwotnym brzmieniu art. 879² zd. 2 KPC, obligatoryjne oddanie zajętej ruchomości pod dozór innej osoby niż dłużnik w razie złożenia wniosku o licytację elektroniczną. Od tej zasady ustawodawca przewidywał jedynie trzy wyjątki: gdy taki dozór został już ustanowiony albo ruchomość została złożona do depozytu sądowego lub oddana na przechowanie właściwej instytucji. Doktryna w sposób krytyczny odniosła się do tak sformułowanego obliwu¹¹⁵. Wskazywano, że pomimo, że niebezpieczeństwo

¹¹¹ E. Jaceczko, Komentarz do art. 847 [w:] red. O. M. Piaskowska, Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy). Komentarz, Warszawa 2022, Lex

¹¹² A. Domoń, Sprzedaż ...*op.cit.*, s. 5

¹¹³ Z. Woźniak [w:] red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa, 2016, s. 481, odmiennie przyjmuje M. Romańska [w:] red. M. Romańska, O. Leśniak, Warszawa 2016 Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, s.896, wskazując, że wniosek spóźniony podlega oddaleniu.

¹¹⁴ I. Gil, Komentarz do art. 875 [w:] red. E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd.31, Warszawa 2023, Legalis

¹¹⁵ M. Michalska-Marciniak, Komentarz do art. 879² [w:] red. A. Marciniak, K. Piasecki, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2015, I. Kunicki [w:] A. Marciniak, Elektronizacja sądowego postępowania egzekucyjnego w Polsce, Sopot 2015, s. 272-273, H. Pietrzykowski [w:] red. T. Erciński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V, Postępowanie egzekucyjne, Warszawa 2016, s. 458 – 459, J. Gołaczyński, Elektroniczna licytacja ruchomości [w:] J. Gołaczyński, Elektroniczne licytacji w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, wyd. 1, Warszawa 2022, Legalis, s. 7-8

utruty rzeczy lub jej zniszczenia jest tożsame przy licytacji tradycyjnej i licytacji elektronicznej, obligatoryjny dozór został uregulowany tylko w przypadku licytacji elektronicznej. Oddanie rzeczy pod dozór nie wyklucza również niebezpieczeństwa jej zniszczenia lub utraty przez samego dozorcę. W doktrynie podkreślano również, że samo oddanie rzeczy pod dozór wiąże się z kosztami – wynagrodzenia dozorczy, transportu z miejsca dotychczasowego położenia (w przypadku gdy są to ruchomości o szczególnych właściwościach, koszty te mogą być znaczne z uwagi na konieczność skorzystania z transportu specjalnego tj. wykraczającego poza możliwości, którymi dysponuje sam komornik). Ponadto przy oddaniu rzeczy pod dozór, w sposób naturalny, sam dłużnik traci możliwość korzystania z nich. Ustawodawca z dniem 1.1.2019 r. złagodził regulację dotyczącą oddania zajętych ruchomości pod dozór innej osobie niż dłużnik. Obowiązek ten nie aktualizuje się również w przypadku, w którym dłużnik daje rękojmię należytego sprawowania dozoru¹¹⁶. Koresponduje to ze zmianą wprowadzoną tą samą ustawą do art. 855 KPC, zgodnie z którą komornik może oddać zajęte ruchomości pod dozór innej osobie jedynie z ważnych przyczyn, co wskazuje na wyjątkowość tego trybu¹¹⁷. Nawet w przypadku wystąpienia ważnych przyczyn, komornik nie może odebrać dozoru, jeżeli koszty przeniesienia lub przechowywania rzeczy byłyby niewspółmiernie wysokie w stosunku do jego wartości. W przypadku uchylecia postanowienia o odebraniu dozoru, sąd może obciążyć komornika kosztami związanymi z nieuzasadnionym odebraniem dozoru. Z całokształtu regulacji wybrzmiewa zatem incydentalność oddania zajętych ruchomości innej osobie niż dłużnik. Podobnie w przypadku złożenia wniosku o licytację elektroniczną, w pierwszej kolejności komornik powinien ocenić czy w stosunku do dłużnika zachodzą okoliczności wyłączające należyte sprawowanie dozoru m.in. utrudnianie zajęcia ruchomości, konieczność stosowania środków przymusu osobistego w związku z zajęciem ruchomości, niewłaściwe warunki przechowywania zajętego przedmiotu, brak kwalifikacji po stronie dozorczy do pełnienia powierzonej mu funkcji¹¹⁸. Dopiero w przypadku gdy komornik stwierdzi, że dłużnik nie daje rękojmi należytego sprawowania, powinien wydać postanowienie o odebraniu dozoru na podstawie art. 855 § 1¹ KPC. o odebraniu dozoru komornik nie zawiadamia sądu właściwego ze względu na siedzibę kancelarii komornika, z uwagi na wyłączenie tego obowiązku na

---

¹¹⁶ Obok dotychczasowych przesłanek uchylecia obowiązku oddania pod dozór innej osobie niż dłużnik – gdy dozór taki już został ustanowiony, ruchomość została złożona do depozytu sądowego albo oddana na przechowanie właściwej instytucji.

¹¹⁷ I. Gil, Komentarz do art. 855 [w:] red. E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 31, Warszawa, 2023, Legalis

¹¹⁸ A. Domoń, Sprzedaż ...*op.cit.*, s. 6

podstawie art. 879² § 2 zd. 2 KPC. W przypadku odebrania dozoru początek licytacji nie może przypadać wcześniej niż po upływie dwóch tygodni od dnia odebrania dozoru. Komornik potwierdza w systemie teleinformatycznym uprawnienia pełnomocnika, przedstawiciela ustawowego albo osoby uprawnionej do działania w imieniu osoby prawnej albo innej jednostki organizacyjnej posiadającej zdolność prawną.

Nowelizacją ZmKPC2023 ustawodawca zmodyfikował zasady dokonywania obwieszczenia o prowadzonej elektronicznej licytacji ruchomości. W brzmieniu przed 1.7.2023 r., zgodnie art. 879⁴ § 2 KPC komornik zamieszczał obwieszczenie o licytacji także w systemie teleinformatycznym. Obwieszczenie w systemie teleinformatycznym było więc dodatkowym, występującym obok tradycyjnego obwieszczenia uregulowanego w art. 867 KPC. Komornik dokonywał zatem obwieszczenia: 1) w budynku sądu rejonowego właściwego dla miejsca licytacji, 2) na stronie internetowej Krajowej Rady Komorniczej oraz 3) w systemie teleinformatycznym.

Zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 879² § 2 KPC obwieszczenie o sprzedaży ruchomości w drodze licytacji elektronicznej zamieszcza się na stronie internetowej Krajowej Rady Komorniczej co najmniej tydzień przed terminem licytacji, a w przypadku rzeczy, o których mowa w art. 864 § 2 KPC tj. ruchomości ulegających łatwemu zepsuciu albo sprawowania nad nimi dozoru lub gdy ich przechowywanie powodują nadmierne koszty lub stanowią inwentarz żywy, a dłużnik odmówił zgody na przyjęcie ich pod dozór, w terminie 3 dni przed terminem licytacji. Ustawodawca wyłączył natomiast zastosowanie przepisów art. 867 § 1¹ i 1² KPC. Obwieszczenie o elektronicznej licytacji ruchomości nie zamieszcza się zatem na tablicy ogłoszeń w budynku sądu rejonowego właściwego dla miejsca licytacji, ani w określonym wypadkach w dzienniku lub czasopiśmie poczytnym w danej miejscowości. Regulacja obwieszczeń została ujednolicona z regulacją obowiązującą w ramach elektronicznej licytacji nieruchomości (art. 986⁴ § 3 KPC). Obwieszczenie nie musi również zawierać elementów wymaganych przez art. 867 § 1² KPC. Treść obwieszczenia o licytacji elektronicznej reguluje §3 art. 879⁴ KPC. W obwieszczeniu wskazuje się: 1) przedmiot oraz warunki licytacji, 2) sumę oszacowania i cenę wywołania, 3) miejsce i czas, w których można oglądać ruchomość, 4) zdjęcie lub zdjęcia ruchomości podlegającej sprzedaży, 5) informację o chwili rozpoczęcia i o chwili zakończenia licytacji, 6) informację o tym, że warunkiem udziału jest złożenie rękojmi, 7) wzmiankę, że prawa osób trzecich nie będą przeszkodą do przeprowadzenia licytacji i przybicia na rzecz nabywcy bez zastrzeżeń, jeżeli osoby te przed rozpoczęciem przetargu nie złożą dowodu, że wniosły powództwo o zwolnienie

ruchomości od egzekucji i uzyskały w tym zakresie orzeczenie wstrzymujące. Ponadto w obwieszczeniu o licytacji elektronicznej komornik poucza o: 1) obowiązku złożenia rękojmi za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 879⁵ KPC), 2) chwili rozpoczęcia i zakończenia licytacji elektronicznej (art. 879⁶ § 1 KPC), 3) terminie i sposobie uiszczenia ceny nabycia przez nabywcę (art. 879⁹ KPC). Doręczając dłużnikowi i wierzycielowi obwieszczenie o licytacji komornik poucza o art. 879⁷ § 1 KPC (o fakcie udzielenie przybicia obwieszcza się w systemie teleinformatycznym niezwłocznie po jego udzieleniu, przy czym dane nabywcy nie podlegają ujawnieniu. Zawiadomienie o przybiciu doręcza się nabywcy za pośrednictwem systemu teleinformatycznego) oraz art. 879⁷ § 3 (Wierzyciel lub dłużnik mogą złożyć skargę na udzielenie przybicia w razie naruszenia przepisów o najniższej cenie nabycia, o przebiegu przetargu lub o wyłączeniu od udziału w przetargu - w terminie 3 dni od dnia obwieszczenia o udzieleniu przybicia w systemie teleinformatycznym). Skargę można złożyć za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o ile skarżący posiada w tym systemie konto (art. 879⁴ § 6 KPC). Krajowa Rada Komornicza usuwa obwieszczenie o sprzedaży ruchomości z upływem dnia zakończenia przetargu (art. 879⁴ §5 KPC).

Regulacja złożenia rękojmi tylko częściowo znajduje się w rozdziale Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej. Na podstawie art. 879¹ KPC zastosowanie znajdują przepisy dotyczące licytacji tradycyjnej – art. 867¹ KPC. Rękojmia wynosi zatem jedną dziesiątą sumy oszacowania. Rękojmi nie składa się, jeżeli suma oszacowania jest niższa niż pięć tysięcy złotych. Z dniem 1.7.2023 r. zmiany uległy podstawowe zasady złożenia rękojmi. Uprzednio podstawowym sposobem złożenia rękojmi było jej złożenie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. W drodze wyjątku istniała możliwość złożenia jej bezpośrednio komornikowi. Obecnie zgodnie z art. 879⁵ § 1 KPC rękojmie składa się na rachunek bankowy komornika najpóźniej na 2 dni robocze przed rozpoczęciem przetargu. Za datę złożenia rękojmi przyjmuje się dzień uznania rachunku bankowego komornika. Zastosowanie nie znajdują indywidualne wyłączenia od obowiązku złożenia rękojmi określone w §4 art. 867¹ KPC, z uwagi na wprost wyłączenie ich stosowania w zdaniu trzecim art. 879⁵ §1 KPC. W razie potrzeby komornik niezwłocznie wzywa licytanta, pod rygorem niedopuszczenia do udziału w przetargu do złożenia rękojmi. Wezwania dokonuje się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (§ 3 art. 879⁵ KPC). Licytant, który licytuje we własnym imieniu i nie ma obowiązku złożenia rękojmi, może przystąpić do przetargu aż do momentu jego zakończenia (§ 4 art. 879⁵ KPC). Komornik potwierdza fakt złożenia rękojmi, podania

danych lub złożenia dokumentów, o których mowa w § 2 i 3 art. 879⁵ KPC, niezwłocznie po ich otrzymaniu, poprzez dopuszczenie licytanta do udziału w przetargu. O odmowie dopuszczenia do przetargu zawiadamia się zainteresowanego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (§ 5 art. 879⁵ KPC). Regulacja ta odpowiada regulacji złożenia rękojmi w ramach elektronicznej licytacji nieruchomości (art. 986⁵ KPC).

Rozp. 7.9.2016 precyzuje zasady potwierdzania złożenia rękojmi w systemie teleinformatycznym. Nieaktualna stała się norma §9 ust. 1 zd. 1 Rozp. 7.9.2016 r., zgodnie z którą złożenie rękojmi za pośrednictwem systemu teleinformatycznego powoduje automatyczne przypisanie użytkownikowi unikalnego identyfikatora licytanta, z uwagi na zmianę podstawowego sposobu wnoszenia rękojmi. Ustawodawca nie zdecydował się jednak na jej uchylenie. Jeżeli rękojmia zostanie złożona bezpośrednio komornikowi, przypisanie użytkownikowi unikalnego identyfikatora licytanta nastąpi dopiero po potwierdzeniu przez komornika złożenia rękojmi w systemie teleinformatycznym (§9 ust. 2 Rozp. 7.9.2016 r.). Jeżeli użytkownik jest indywidualnie zwolniony z obowiązku złożenia rękojmi, przypisanie użytkownikowi unikalnego identyfikatora licytanta następuje po potwierdzeniu tego faktu przez komornika w systemie teleinformatycznym (§9 ust. 3 Rozp. 7.9.2016 r.). W przypadku, w którym suma oszacowania ruchomości nie przekracza pięciu tysięcy złotych i brak jest obowiązku złożenia rękojmi, przypisanie użytkownikowi unikalnego identyfikatora licytanta następuje z chwilą zgłoszenia przystąpienia do przetargu (§9 ust. 4 Rozp. 7.9.2016 r.).

Przetarg rozpoczyna się i kończy z chwilą wskazaną w obwieszczeniu o licytacji nieruchomości i trwa 7 dni. Przetarg powinien zostać wyznaczony w taki sposób, aby zarówno termin rozpoczęcia, jak i zakończenia przypadł między godziną 9:00 a 14:00 w dzień roboczy. Szczególne uregulowanie terminu zakończenia licytacji powoduje, że nie znajdzie zastosowania art. 111 § 1 KC, zgodnie z którym termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia¹¹⁹. Licytacja zakończy się bowiem o wyznaczonej godzinie. Czas trwania przetargu wynosi 7 dni. W przypadku ruchomości wymienionych w art. 864 § 2 KPC czas trwania przetargu można skrócić do co najmniej dwóch dni, z zachowaniem warunków dotyczących godzin rozpoczęcia i zakończenia.

ZmKPC2023 ustawodawca wprowadza nową regułę dotyczącą automatycznego przedłużenia czasu trwania przetargu. Ma ona na celu umożliwienie uzyskania jak najwyższej

---

¹¹⁹ R. Kulski, Sprzedaż ...*op.cit.*

możliwej ceny, uniknięcia praktyki licytantów polegającej na składaniu postąpień przed samym zakończeniem przetargu, tak by niemożliwe było złożenie dalszego postąpienia przez innych zainteresowanych. Zgodnie z nowym §2¹ art. 879⁶ KPC jeżeli w ciągu 5 minut przed planowanym terminem zakończenia przetargu zgłoszono postąpienie, termin ten ulega odroczeniu o 5 minut. Jeżeli w dodatkowym czasie zgłoszono dalsze postąpienie, termin zakończenia przetargu podlega każdorazowo odroczeniu o kolejne 5 minut, aż do momentu gdy ustaną postąpienia. W takim przypadku przetarg zakończy się dopiero, gdy żaden z licytantów nie złoży dalszego przystąpienia. Teoretycznie możliwe jest więc, trwanie licytacji w nieskończoność. W praktyce taka sytuacja nie powinna mieć miejsca, choć można wyobrazić sobie znowę dłużnika z osobami trzecimi, polegającą na celowym „zapętleniu” przetargu, tak by niemożliwe było jego zakończenie. Rozwiązanie to nie jest w stanie całkowicie wyeliminować problemu dokonywania „późnych postąpień”, licytant może dalej dokonać postąpienia na 6 minut przed końcem przetargu, co nie doprowadzi do jego automatycznego przedłużenia, a również utrudni pozostałym uczestnikom dokonania dalszego postąpienia.

W toku przetargu licytanci oferują cenę nabycia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Każdorazowo dokonanie postąpienia wymaga uwierzytelniania się na koncie użytkownika, utworzenia oświadczenia o postąpieniu oraz zatwierdzenia oświadczenia o postąpieniu. Po utworzeniu postąpienia w aktach sprawy automatycznie umieszczane jest potwierdzenie dokonania postępowania. Licytanci mogą zapoznać się w systemie z informacją o najwyższej aktualnej cenie, unikalnym identyfikatorze licytanta, który ją ofiaruje oraz czasie, który pozostał do zakończenia licytacji. Każdemu postąpieniu przypisuje się inny numer porządkowy. Jedynie komornik sądowy ma dostęp do danych osobowych licytanta przed zakończeniem licytacji. Przetarg wygrywa licytant, którego oferta była w chwili zakończenia przetargu najwyższa. Ustalenie wygranego licytanta następuje automatycznie. Zakończenie przetargu następuje bowiem automatycznie w chwili wskazanej w obwieszczeniu. Od dnia zakończenia przetargu biec zaczyna termin na wniesienie skargi na przebieg licytacji.

Natychmiast po zakończeniu licytacji elektronicznej komornik udziela przybicia osobie oferującej najwyższą cenę w chwili zakończenia licytacji elektronicznej. Jeżeli jednak do udzielenia przybicia niezbędne jest przedłożenie oryginału pełnomocnictwa do udziału w przetargu, przybicie następuje niezwłocznie po jego złożeniu, o czym należy

poinformować uczestników przetargu przez obwieszczenie w systemie teleinformatycznym. Przybicie jest udzielane w systemie teleinformatycznym.

Komornik wstrzyma się z udzieleniem przybicia do czasu przedłożenia oryginału pełnomocnictwa do udziału w przetargu. W takim przypadku komornik obwieszcza o tym fakcie w systemie teleinformatycznym niezwłocznie po zakończeniu licytacji, wzywając jednocześnie licytanta za pośrednictwem systemu teleinformatycznego do przedłożenia pełnomocnictwa w terminie 3 dni, pod rygorem odmowy udzielenia przybicia.

Ustawodawca dalece zmodyfikował sposób zawiadamiania o udzieleniu przybicia. Zgodnie z art. 879⁷ KPC w brzmieniu do 30.6.2023 r. komornik zawiadamiał wierzyciela i dłużnika, licytantów o przybiciu za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. O przybiciu komornik zawiadamiał wierzyciela i dłużnika. Zawiadomienie o przybiciu doręcza się licytantom za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Zgodnie z regulacją wprowadzoną ZmKPC2023 o fakcie udzielenia przybicia obwieszcza się w systemie teleinformatycznym niezwłocznie po jego udzieleniu, przy czym dane nabywcy nie podlegają ujawnieniu. Zawiadomienie o przybiciu doręcza się nabywcy za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (§1 art. 879⁷ KPC).

Osoby, których nie dopuszczono do przetargu, mogą złożyć skargę w terminie 3 dni od dnia odmowy dopuszczenia do przetargu, a licytanci mogą złożyć skargę na przebieg przetargu w terminie 3 dni od dnia jego zakończenia. Skargę składa się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (§ 2 art. 879⁷ KPC). Wierzyciel lub dłużnik mogą złożyć skargę na udzielenie przybicia w razie naruszenia przepisów o najniższej cenie nabycia, o przebiegu przetargu lub o wyłączeniu od udziału w przetargu - w terminie 3 dni od dnia obwieszczenia o udzieleniu przybicia w systemie teleinformatycznym. Skargę można złożyć za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o ile skarżący posiada w tym systemie konto (§ 3. art. 879⁷ KPC). W razie nieuwzględnienia skargi komornik niezwłocznie po jej wniesieniu przekazuje sądowi poświadczony przez siebie odpis skargi, wraz z protokołem z przebiegu przetargu lub innymi dokumentami niezbędnymi do jej rozpoznania (§ 4 art. 879⁷ KPC). W razie wniesienia skargi, o której mowa w art. 879⁷ § 2 lub 3 KPC, termin dla nabywcy do zrzeczenia się nabycia ruchomości wynosi miesiąc od dnia zakończenia przetargu. Zrzeczenie dokonywane jest wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 879⁸ KPC).

Nabywca jest obowiązany zapłacić cenę nabycia w dniu następnym po doręczeniu zawiadomienia o przybiciu w godzinach urzędowania kancelarii komorniczej lub na rachunek bankowy komornika do godziny osiemnastej dnia następnego. Jeżeli ten dzień przypada w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, cenę uiszcza się w następnym dniu po dniu albo dniach wolnych od pracy. Za datę zapłaty ceny nabycia przyjmuje się dzień uznania rachunku bankowego komornika (art. 879⁹ KPC).

2.8. Elektroniczna licytacja nieruchomości

ZmKPCu28.5.2021 do KPC został dodany (w części trzeciej, w tytule II w dziale VI po rozdziale 6) rozdział 6a „Sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej”. Zgodnie art. 7 pkt 1 ZmKPCu28.05.2021 r. wejście w życie przepisów dotyczących licytacji elektronicznej nieruchomości zostało wydłużone 3 miesięcznym *vacatio legis* od dnia ogłoszenia aktu tj. do dnia 19.9.2021 r. Zgodnie z uzasadnieniem rządowego projektu, wysiłki podejmowane w celu dalszej informatyzacji usług publicznych są uwarunkowane sytuacją epidemiologiczną związaną z SARS-CoV-2 i jej trudnym do przewidzenia zakończeniem¹²⁰. Ustawa przewiduje, że w terminie roku od dnia jej wejścia w życie składanie wniosków o przeprowadzenie sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej powinno być uzależnione od możliwości technicznych komornika.

Podstawę regulacji elektronicznych licytacji nieruchomości stanowi KPC oraz wydane na podstawie delegacji ustawowej rozporządzenie MS z dnia 27.10.2021 r. w sprawie sposobu przeprowadzania sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej oraz sposobu uwierzytelniania użytkowników systemu teleinformatycznego obsługującego licytacje elektroniczną¹²¹. Licytacje elektroniczne obsługiwane są przez platformę E-LICYTACJE, utworzoną i utrzymywaną przez Krajową Radę Komorniczą¹²². Warunki określające sposób korzystania z systemu E-licytacje zostały określone w Ogólnych warunkach użytkowania systemu e-licytacje¹²³.

W gwoli wyjaśnienia, wskazać należy, że w okresie od uruchomienia platformy od dnia 1.3.2020 r. do dnia 19.9.2021 r. były przeprowadzane elektroniczne egzekucje nieruchomości w trybie uproszczonej egzekucji nieruchomości, której przedmiotem mogą być

---

¹²⁰ Druk nr 899, sejm IX kadencji - Rządowy projekt ustawy- Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 15.1.2021 r. – Uzasadnienie, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=899> (dostęp: 2.12.2021 r.)

¹²¹ Dz. U.2021 poz. 2005

¹²² <https://elicytacje.komornik.pl/>; (dostęp: 11.12.2021 r.)

¹²³ <https://elicytacje.komornik.pl/rules> (dostęp: 20.12.2021 r.)

niezabudowane nieruchomości gruntowe oraz nieruchomości zabudowane budynkiem mieszkalnym lub użytkowym, jeżeli w chwili złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji nie dokonano zawiadomienia o zakończeniu budowy albo nie wystąpiono z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na użytkowanie w rozumieniu przepisów prawa budowlanego. Uproszczona egzekucja nieruchomości za pośrednictwem systemu teleinformatycznego prowadzona była na podstawie przepisów o licytacji ruchomości zgodnie z odwołaniem z art. 1013⁶ § 1 KPC¹²⁴.

Ustawodawca zdecydował się na nowelizację przepisów dotyczących elektronicznej licytacji nieruchomości po niespełnieniu dwóch lat ich obowiązywania. Zmiany wprowadzone ZmKPC2023 weszły w życie w dniu 1.7.2023 r.

Do sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej zastosowanie ma regulacja dotycząca obwieszczenia licytacji, licytacji, warunków licytacyjnych, przybicia, z odrębnościami wynikającymi z regulacji sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej. Ustawodawca wyłącza jednak zastosowanie niektórych przepisów dotyczących licytacji tradycyjnej. Zgodnie bowiem z art. 986¹ § 2 KPC nie należy stosować w tym wypadku przepisów art. 809¹ § 1 pkt 5 KPC oraz art. 972 § 2 KPC. Przepisy te dotyczą utrwalania przebiegu licytacji nieruchomości. Dodatkowe utrwalenie byłoby zbędne z uwagi na zapis całego przebiegu przetargu w systemie teleinformatycznym¹²⁵.

Licytacja elektroniczna przeprowadzana jest na wniosek choćby jednego wierzyciela. Znaczenie nie ma kolejność składanych przez wierzycieli wniosków. Każdy wniosek złożony przez wierzyciela o wyznaczenie licytacji w drodze elektronicznej, obliguje komornika do przeprowadzenia licytacji w tej formie¹²⁶. Komornik natomiast nie ma możliwości wyznaczenia licytacji elektronicznej z urzędu. Taki wniosek może być również złożony w razie złożenia wniosku o wyznaczenie ponownej lub drugiej licytacji. W przypadku braku wskazania tejże formy odbycia przetargu, przetarg będzie prowadzony zgodnie z ogólną regulacją. Przeważająca część doktryny wskazuje na zgodność tej regulacji z zasadą dyspozycyjności, zgodnie z którą to na wniosek wierzyciela prowadzona jest egzekucja¹²⁷.

---

¹²⁴ Tak m.in. I. Kunicki[w:] red. A. Marciniak, *Elektronizacja sądowego postępowania egzekucyjnego w Polsce*, 2015, Lex, A. Domoń, *Sprzedaż ... op.cit.*, *Odmienne stanowisko – A. Pyrgies, Sprzedaż nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w formie licytacji elektronicznej*, PPE, 2018, nr 1/suplement, Legalis

¹²⁵ M. Gimlewicz, *Sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej – analiza nowelizacji*, PPE 2022, nr 4, Legalis

¹²⁶ *Ibidem*

¹²⁷ I.Gil, *Komentarz do art. 986² KPC [w:] E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 31, Warszawa 2023, Legalis, J. Gołaczyński 2.2 Wniosek o wszczęcie egzekucji przez sprzedaż

Pojawiają się również stanowiska odmienne, krytykujące tak sformułowany zakres podmiotowy uprawnionych do złożenia wniosku o wyznaczenie licytacji elektronicznej. Zgodnie z tym poglądem, dłużnik również powinien mieć możliwość do wpływania na efektywność prowadzonej egzekucji, a tym samym mieć uprawnienie do złożenia wniosku o elektroniczną licytację nieruchomości¹²⁸. Z dniem 1.7.2023 r. regulacja elektronicznej licytacji ruchomości (art. 879² § 1 KPC) została znowelizowana na wzór art. 986² KPC. Obecnie o elektronicznej licytacji ruchomości również decyduje wniosek jakiegokolwiek wierzyciela, a nie wierzyciela na rzecz którego pierwszego dokonano zajęcia.

System teleinformatyczny do obsługi elektronicznych licytacji nieruchomości stanowi desygnat systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 760 § 1 zd. KPC. Regulacja dotycząca elektronicznej licytacji nieruchomości poszerza katalog obligatoryjnego wnoszenia wniosków i oświadczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Regulacja kodeksowa oraz Rozp. 27.10.2021 r. przewidują następujące wnioski i oświadczenia, które winny zostać złożone za pośrednictwem systemu teleinformatycznego: wniosek o założenie konta użytkownika przez osobę posiadającą numer PESEL, zgłoszenie przystąpienia do przetargu, złożenie oświadczeń o braku podstaw do wyłączenia od udziału w nim, oświadczenia o działaniu w imieniu własnym lub cudzym, oświadczenia o pozostawaniu w związku małżeńskim oraz o zamiarze nabycia nieruchomości do majątku wspólnego czy osobistego, uzupełnienie danych niezbędnych do przystąpienia na wezwanie komornika, dokonanie postąpienia, złożenie skargi na odmowę dopuszczenia do przetargu, na przebieg przetargu. Mając na uwadze brzmienie art. 760 § 1 zd. 2 KPC uznać należy, że obligatoryjna elektroniczna forma wniosku i oświadczenia występuje tylko w przypadkach wprost wyrażonych w przepisach, a ich katalog jest zamknięty. Formę fakultatywną złożenia wybranych wniosków i oświadczeń za pośrednictwem systemu ogranicza natomiast jego funkcjonalność i brak technicznej możliwości złożenia danego pisma, niewymienionego wprost w przepisach, za pośrednictwem platformy. Podobnie szereg czynności egzekucyjnych podejmowanych przez komornika sądowego obligatoryjnie dokonywanych jest wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego – wyznaczenie licytacji, obwieszczenie o licytacji nieruchomości i udostępnienie protokołu opisu i oszacowania, wezwanie do uzupełniania danych niezbędnych do wydania postanowienia o przybiciu, dopuszczenie licytanta do udziału w przetargu,

---

nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej [w:] J. Gołaczyński, Elektroniczne licytacje w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, Warszawa 2022, wyd. 1, Legalis

¹²⁸ J. Szachta, Kilka uwag na temat elektronicznej licytacji nieruchomości, MOP 2022, nr 18, s. 959 - 960

informowanie o odmowie dopuszczenia do przetargu, zawiadomienie o wyłonieniu licytanta oferującego najwyższą cenę, czy anulowanie przetargu¹²⁹. Doręczenia pism kierowanych przez komornika za pośrednictwem systemu teleinformatycznego dokonywane są obligatoryjnie w trybie opisanym w art. 131¹ KPC w zw. z art. 13 § 2 KPC¹³⁰.

Sprzedaż prowadzona jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. W ramach systemu można wyróżnić funkcje 1) dostępne bez konieczności uwierzytelniania, 2) dostępne jedynie dla osób uwierzytelnionych oraz 3) dostępne dla osób biorących udział w danej licytacji. Do pierwszej grupy zalicza się przeglądanie obwieszczeń umieszczonych na platformie. Następnie uwierzytelnienie umożliwia dostęp do protokołów opisu i oszacowania poszczególnych nieruchomości oraz wzięcie udziału w wybranej licytacji, czy złożenie skargi na jej przebieg. Licytacja elektroniczna jest dostępna wyłącznie dla komornika oraz użytkowników biorących w niej udział¹³¹.

Rejestracja konta rozpoczyna się od złożenia wniosku w formie formularza, zawierającego szereg danych takich jak: imię, nazwisko, numer PESEL, adres poczty elektronicznej, adres do korespondencji. Wnioskodawca oświadcza o prawdziwości wskazanych danych. Wniosek składany jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Imię, nazwisko oraz numer PESEL podlegają weryfikacji w rejestrze PESEL. W przypadku wykrytej niezgodności, powiadamia się o odmowie założenia konta i poucza o możliwości złożenia wniosku za pośrednictwem wybranego komornika sądowego. Osoba, chcąc założyć konto, a nieposiadająca numeru PESEL, może złożyć wniosek za pośrednictwem wybranego komornika sądowego. W takim wypadku wskazuje ona serię, numer i nazwę dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz nazwę państwa, w którym wydano dokument. Komornik zakłada konto po przeprowadzeniu weryfikacji tożsamości wnioskodawcy. Kolejnych uwierzytelnień dokonuje się za pomocą loginu i hasła, gdzie login rozumiany jest jako niepowtarzalny i przyporządkowany do użytkownika dane wykorzystywane przez niego do uwierzytelnienia w systemie teleinformatycznym¹³².

Korzystanie z platformy przez komornika sądowego lub asesora komorniczego działającego w zastępstwie komornika odbywa się po uprzednim zalogowaniu. Indywidualne

---

¹²⁹M. Uliasz, System teleinformatyczny obsługujący postępowanie egzekucyjne – analiza pojęcia, PPE, rok 2017, numer 4, Legalis, K. Flaga – Gieruszyńska, Pojęcie systemu teleinformatycznego w postępowaniu cywilnym, PPE rok 2017, nr 2, Legalis, w zakresie aktualności definicji systemu teleinformatycznego - K. Flaga – Gieruszyńska, Elektronizacja doręczeń i zawiadomień w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, PPE, rok 2017, nr 8, Legalis

¹³⁰ K. Flaga -Gieruszyńska, Elektronizacja ...*op.cit.*

¹³¹K. Rogala, Elektroniczna licytacja nieruchomości, PME 2022, nr 2, Legalis

¹³² A. Macuga, Sprzedaż ...*op.cit.*

konto komornika powiązane jest z uwierzytelnieniem w Systemie Komornik ID. Do logowania na platformie komornik używa tych samych danych co do logowania do Systemu Komornik ID lub strony internetowej www.komornik.pl¹³³.

Na etapie rejestracji nie aktualizują się przesłanki z art. 976 KPC. Dopiero przy przystąpieniu do wybranego przetargu, użytkownik zobowiązany jest do złożenia oświadczenia, iż nie zachodzą wobec niego podstawy do wyłączenia od udziału w przetargu, a więc czy nie jest on dłużnikiem, komornikiem, małżonkiem, dzieckiem, rodzicem i rodzeństwem dłużnika lub komornika. Nie istnieją jednak żadne przeszkody prawne, by dłużnik wyłączony od udziału w przetargu prowadzonym w postępowaniu egzekucyjnym wobec jego osoby, brał równoległy udział w toczącym się na platformie innym przetargu¹³⁴.

W kontekście udziału uczestników egzekucji z nieruchomości pojawia się wątpliwość, czy platforma E-LICYTACJE pozwala na przejęcie na własność przez współwłaściciela nieruchomości wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego (art. 958 KPC) oraz przejęcia na własność przez współwłaściciela, wierzyciela egzekwującego lub wierzyciela hipotecznego nieruchomości (art. 984 KPC). W pierwszej kolejności wskazać należy, że brak jest formalnych przeszkód dla rejestracji wierzyciela lub współwłaściciela na platformie E-LICYTACJE. Jednak ich udział w danej licytacji uzależniony będzie od przystąpienia do niej, wpłaty rękojmi i następczym dopuszczeniu przez komornika do przetargu. Obecnie system teleinformatyczny przewiduje możliwość złożenia zamkniętego katalogu wniosków i oświadczeń za jego pośrednictwem. Brak jest funkcjonalności dopuszczającej złożenie wniosku o przejęcie na własność nieruchomości, a tym samym skorzystania z dyspozycji art. 760 § 1 KPC poprzez dokonanie wyboru wniesienia pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

§9 Rozp. 27.10.2021 stanowi odpowiednik §8 Rozporządzenia MS z dnia 7.9.2016 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia licytacji elektronicznej nieruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹³⁵, w którym została uregulowana kwestia korzystania z indywidualnego konta w systemie teleinformatycznym w cudzym imieniu¹³⁶. Uprawniona osoba może wziąć udział w przetargu osobiście lub przez

---

¹³³ K. Rogala, *Elektroniczna...op.cit.*

¹³⁴ *Ibidem.*

¹³⁵ Dz. U. 2016 poz. 1431

¹³⁶ A. Domoń, *Sprzedaż ...op.cit.*

pełnomocnika. Zarówno działając w imieniu własnym, jak i jako pełnomocnik, przedstawiciel ustawowy albo osoba uprawniona do działania w imieniu osoby prawnej albo innej jednostki organizacyjnej posiadającej zdolność prawną, dany użytkownik korzysta z tego samego indywidualnego konta. By skutecznie działać w cudzym imieniu konieczne jest spełnienie dwóch przesłanek. Po pierwsze złożenie oświadczenia, o występowaniu w imieniu osoby trzeciej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, a po wtóre załączenia utrwalonej w postaci elektronicznej kopii dokumentów potwierdzających uprawnienia do występowania w imieniu osoby trzeciej. Na gruncie regulacji elektronicznej licytacji nieruchomości pozostaje zatem aktualna kwestia niepołączalności ról. Pomimo braku limitu licytacji, w których dany użytkownik bierze udział, dany użytkownik nie może brać udziału w przetargu, w swoim imieniu oraz w cudzym równolegle. W dalszym ciągu dany licytant ma możliwość brania udziału w przetargu jako powiernik osoby trzeciej. W takim wypadku występować on będzie w przetargu w swoim własnym imieniu, a następnie po jego zakończeniu i prawomocnym przysądzeniu własności, przeniesie własność nieruchomości na zleceniodawcę. Oświadczenie o roli w danym przetargu składane jest indywidualnie do każdego przetargu. Nie ma zatem możliwości jednorazowego określenia roli jako pełnomocnika, przedstawiciela ustawowego, czy osoby reprezentującej¹³⁷.

W doktrynie brak jest jednolitej definicji pełnomocnictwa procesowego. Przez niektórych autorów jest ono określane jako pełnomocnictwo do zastępowania strony lub uczestnika w postępowaniu sądowym¹³⁸, czy jako oświadczenie woli¹³⁹, czy czynność prawna¹⁴⁰ na podstawie której strona procesowa udziela osobie trzeciej upoważnienia do działania w sprawie cywilnej przed sądem w jego imieniu. Ponadto jako pełnomocnictwo procesowe można rozumieć sam dokument zawierające takie oświadczenie¹⁴¹. Zgodnie z art. 91 KPC zakresem umocowania wynikającym *ex lege* z pełnomocnictwa procesowego objęte są wszelkie czynności dotyczące zabezpieczenia i egzekucji. Umocowanie to trwa – w braku odmiennego zastrzeżenia w jego treści – aż do

---

¹³⁷ I. Kunicki, Komentarz do §8 [w:] I. Kunicki, Elektroniczna licytacja ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, Warszawa 2019, Lex

¹³⁸ J. Jodłowski [w:] J. Jodłowski, Z. Resich, J. Lapiere i in., Postępowanie cywilne, Warszawa 2007, s. 245

¹³⁹red. K. Flaga-Gieruszyńska, Postępowanie cywilne. Komentarz praktyczny dla sędziów i pełnomocników procesowych, Warszawa 2020, Legalis

¹⁴⁰ Tak: H. Mądrzak [w:] red. H. Mądrzak, Postępowanie cywilne, Warszawa, 2003, s. 120, A. Zieliński, Postępowanie cywilne, Kompendium, Warszawa 2004, s. 71

¹⁴¹ Tak m.in. J. Gudowski, Pełnomocnictwo procesowe na tle podziału prawa na prywatne i publiczne, „Polski Proces Cywilny” 2011, nr 1, s. 7–27, tak też w wyroku SN z dnia 22.10.2008 r., i UK 76/08, OSNP 2010, nr 11–12, poz. 142; w postanowieniu SN z dnia 10.7.2003 r., III CZP 54/03, „Biuletyn SN” 2003, nr 7, s. 6.

prawomocnego zakończenia tych postępowań¹⁴². W przypadku gdy pełnomocnictwo zostało już przedłożone do akt sprawy sądowej, zbędne jest jego ponowne przedkładanie organowi egzekucyjnemu¹⁴³. Obok pełnomocnictwa procesowego czynność procesowa może zostać dokonana na podstawie pełnomocnictwa do określonej czynności procesowej. Takim pełnomocnictwem jest uregulowane w art. 977 KPC pełnomocnictwo do udziału w przetargu. Konieczne jest zatem dokładne wskazanie określonej licytacji, do udziału w której pełnomocnictwo to umocowuje¹⁴⁴. Regulacja ta przewiduje dwa wyjątki od norm ogólnych. Po pierwsze art. 977 KPC nie ogranicza kręgu osób, którym można udzielić pełnomocnictwa do uczestnictwa w przetargu. Może być ono udzielone również podmiotom niewymienionym w art. 87 KPC¹⁴⁵. Ponadto ustawodawca zdecydował się na modyfikację formy samego pełnomocnictwa, wprowadzając w tym zakresie bardziej rygorystyczny wymóg. Pełnomocnictwo do udziału w przetargu występuje w dwóch formach – dokumentu z podpisem urzędowo poświadczonym, w przypadku pełnomocnictwa udzielonego przez państwowe jednostki organizacyjne lub jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego lub gdy umocowanym jest adwokat lub radca prawny – bez urzędowego poświadczenia podpisu¹⁴⁶.

Do pism, które z mocy przepisów szczególnych obligatoryjnie składane są za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w ramach postępowania egzekucyjnego odpowiednie zastosowanie będą miały niektóre przepisy o postępowaniu rozpoznawczym. W tym norma art. 68 § 2 KPC, przewidująca zwolnienie przedstawiciela ustawowego, organ albo osoby wymienione w art. 67 KPC z obowiązku przedłożenia dokumentu wykazującego umocowanie w razie dokonania czynności procesowej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w przypadku gdy przepis szczególny przewiduje, że czynności można dokonać wyłącznie za pośrednictwem tego systemu. Podmioty te zobligowane są jednak do wskazania podstawy swojego umocowania. Podobnie pełnomocnik procesowy, który wnosi pismo procesowe w przypadku, gdy przepis szczególny przewiduje, że czynności procesowej można dokonać wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, nie ma obowiązku złożenia pełnomocnictwa a jedynie powołuje się na

---

¹⁴² A. Olaś, Komentarz do art. 91 [w:] red. P. Ryłski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, 2021, Legalis
¹⁴³ I. Gil, Komentarz do art. 91 [w:] red. E. Marszałkowska – Krześ, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, 2021, Legalis

¹⁴⁴ P. Kuglarz, Komentarz do art. 977 [w:] red. I. Heropolitańska, Komentarz do przepisów KPC regulujących egzekucję z nieruchomości, 2021, Legalis

¹⁴⁵ Uchwała SN z 23.7.2008 r. sygn. III CZP 56/08, OSN 2009, nr 7-8, poz. 108

¹⁴⁶ K. Rogala, *Elektroniczna...op.cit.*

nie, wskazując jego zakres oraz okoliczności wymienione w art. 87 KPC¹⁴⁷. Regulacja §9 Rozp. 27.10.2021 stanowi przepis szczególny względem regulacji ogólnej art. 89 § 1¹ KPC. Jednocześnie ustawodawca odmiennie, niż w przypadku licytacji elektronicznej ruchomości, reguluje wymóg złożenia dokumentu potwierdzającego uprawnienie do występowania w imieniu osoby trzeciej oraz łagodzi wymóg formalny art. 128 i 129 KPC. Ustawodawca w miejsce przedłożenia poświadczonego odpisu dokumentu wymaga bowiem złożenia jedynie utrwalonej w postaci elektronicznej kopii dokumentu potwierdzającego uprawnienie do występowania w imieniu osoby trzeciej. Regulacja ta nie wyłącza jednak zastosowania art. 977 KPC. Pełnomocnictwo, gdy udzielane będzie innym podmiotom niż profesjonalni pełnomocnicy i przez podmioty inne niż państwowe jednostki organizacyjne lub jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego winno być stwierdzone dokumentem z podpisem urzędowo poświadczonym. Dołączenie elektronicznej kopii tegoż dokumentu stanowić będzie przesłankę udziału jako pełnomocnik w licytacji elektronicznej nieruchomości. Analogicznie, w przypadku osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych, które działają przez swoje organy albo przez osoby uprawnione do działania w ich imieniu, regulacja Rozp. 27.10.2021 stanowi *lex specialis* do norm art. 68 § 2 KPC. W toku licytacji elektronicznej nieruchomości umocowanie musi zostać wykazane kopią dokumentu potwierdzającego uprawnienie do występowania w imieniu osoby trzeciej¹⁴⁸.

Obwieszczenia o sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej zamieszcza się na stronie internetowej Krajowej Rady Komorniczej co najmniej dwa tygodnie przed terminem licytacji. Zgodnie art. 986⁴ zd. 2 KPC do elektronicznych licytacji nie ma zastosowanie obowiązek obwieszczenia w sądzie sprawującym nadzór nad egzekucją nieruchomości lub w lokalu organu gminy właściwym ze względu na miejsce położenia nieruchomości. Komornik nie ma również uprawnienia do zawnioskowania o zarządzenie ogłoszenia w inny wskazany sposób, w szczególności w dzienniku poczytnym w danej miejscowości. Obwieszczenia o licytacjach nieruchomości są zatem publikowane wyłącznie na

---

¹⁴⁷ M. Uliasz, Komentarz do art. 760 [w:] red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz, 2016, Legalis

¹⁴⁸ K. Rogala, Elektroniczna...*op.cit.*, wskazany stan prawny ulegnie zmianie wraz z 1.3.2026 r. tj. wraz z wejściem w życie art. 1 pkt 1, 6-7 ZmKPCu5.8.2025, który przewiduje uchylenie art. 89 § 1¹ KPC oraz wprowadzenie regulacji art. 126 § 3 KPC w brzmieniu „Do pisma procesowego należy dołączyć pełnomocnictwo albo jego uwierzytelniony odpis, jeżeli pismo to wnosi pełnomocnik, który wcześniej nie złożył pełnomocnictwa. Jeżeli pełnomocnik wnosi pismo procesowe za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo portalu informacyjnego, pełnomocnictwo udzielone w postaci elektronicznej albo jego elektronicznie uwierzytelniony odpis wnosi się wraz z tym pismem. w piśmie tym podaje się numer wpisu pełnomocnika na właściwą listę, w przypadku gdy pismo to jest wnoszone przez pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym”. Zasadą stanie się zatem przedkładanie pełnomocnictwa w systemie teleinformatycznym.

stronie Krajowej Rady Komorniczej oraz na platformie E-Licytacje¹⁴⁹. Limit czasowy dokonania obwieszczenia pozostaje taki sam jak dla licytacji prowadzonej na zasadach ogólnych. Wraz z obwieszczeniem w systemie teleinformatycznym udostępniany jest protokół opisu i oszacowania nieruchomości¹⁵⁰. To rozwiązanie koresponduje ze zmianą art. 953 § 1 pkt 5 KPC, wprowadzoną ustawą ZmKPCu28.05.2021, którą zrezygnowano z udostępniania potencjalnym licytantom możliwości zapoznania się z całym aktami postępowania egzekucyjnego i zastąpiono ją udostępnianiem jedynie protokołu opisu i oszacowania. Zgodnie z uzasadnieniem projektu rządowego poprzednie brzmienie przepisu umożliwiało „zbyt szeroki zakres pozyskiwania informacji o dłużniku przez osoby postronne”, co stało w sprzeczności z konstytucyjnymi gwarancjami ochrony prywatności i mogło prowadzić do stygmatyzacji, w szczególności w przypadku nieuprawnionego przetwarzania tychże informacji. Dostęp do całości akt postępowania był również zbędny z perspektywy nabywcy, dla którego wystarczająca, dla oceny przedmiotu licytacji winna być treść księgi wieczystej oraz protokół z opisu i oszacowania. Obwieszczenie o licytacji elektronicznej nieruchomości nie będzie również zawierało wskazania imienia i nazwiska dłużnika. „Niepożądane jest, aby w obwieszczeniu znajdowało się imię i nazwisko dłużnika. Wynika to z faktu, że dane osobowe umieszczone w Internecie bywają nierzadko powielane i mogłyby się one pojawiać w przestrzeni publicznej nawet wiele lat po zaspokojeniu wierzycieli. Taki stan rzeczy w sposób niedopuszczalny stygmatyzowałby dłużnika¹⁵¹. Z dniem 1.7.2023 r. ustawodawca zmodyfikował art. 986⁴ § 5 KPC dodając zdanie drugie – nie podlegają ujawnieniu zawarte w protokole opisu i oszacowania nieruchomości dane osobowe stron i uczestników postępowania. Stanowi to krok w stronę jeszcze dalszego zabezpieczenia praw dłużnika. Ponadto Krajowa Rada Komornicza została zobligowana do usuwania obwieszczeń o sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej z upływem dnia wskazanego jako termin zakończenia przetargu (art. 986⁴ § 6 KPC). W miejsce informacji o czasie i miejscu przeprowadzenia licytacji, komornik powinien zawrzeć informację o tym, że przetarg odbywa się w drodze elektronicznej

---

¹⁴⁹ Odmienne przy elektronicznej licytacji nieruchomości – A. Macuga, Sprzedaż ... *op.cit.*, od 1.7.2023 r. analogiczne rozwiązanie zostało wprowadzone w regulacji art. 879⁴ KPC dot. obwieszczeń w elektronicznej licytacji nieruchomości

¹⁵⁰ Umieszczenie treści protokołu opisu i oszacowania w systemie teleinformatycznym było postulowane przy elektronicznych licytacjach nieruchomości przez I. Kunicki, Elektroniczna licytacja w sądowym postępowaniu egzekucyjnym [w:] red. A. Marciniak, Elektroniczna licytacja w sądowym postępowaniu egzekucyjnym w Polsce, Sopot 2015, s. 262.

¹⁵¹ Druk nr 899, sejm IX kadencji - Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy- Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 15.1.2021 r. – Uzasadnienie, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=899>; (dostęp: 2.12.2021 r.)

oraz o chwili jego rozpoczęcia i zakończenia. Komornik nie informuje również o możliwości złożenia rękojmi w formie książeczki oszczędnościowej zaopatrzonej w upoważnienie właściciela do wypłaty wkładu, z uwagi na wyłączenie tejże możliwości w stosunku do licytacji elektronicznej. Ograniczenie dostępu do akt potencjalnemu nabywcy do treści opisu i oszacowania nieruchomości spotkało się z krytyką Krajowej Rady Komorniczej. Osoby zainteresowane nabyciem nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym powinny mieć możliwość zapoznania się z wszelkimi dokumentami dotyczącymi nieruchomości tj. z odpisem księgi wieczystej znajdującym się w aktach, operatem szacunkowym biegłego, opisem i oszacowaniem nieruchomości, zestawieniem podatków i innych danin publicznych, protokołami poprzednich licytacji, zgłoszeniem użytkowania, służebności lub prawa dożywotnika nieujawnionych w księdze wieczystej, które to prawa pozostają w mocy po przysądzeniu własności, wnioskiem właściciela nieruchomości władnącej o utrzymanie w mocy służebności gruntowej, informacjami na temat umów najmu lub dzierżawy. Potencjalni nabywcy nieruchomości powinni mieć zatem możliwość zapoznania się z aktami postępowania w zakresie dotyczącym nieruchomości¹⁵².

Złożenie rękojmi następuje poprzez dokonanie wpłaty na rachunek bankowy komornika, który to zamieszczany jest w treści obwieszczenia. Wpłata rękojmi winna zostać dokonana najpóźniej na dwa dni robocze przed rozpoczęciem przetargu. Ustawodawca zdecydował się zatem na skrócenie czasu na wpłatę rękojmi, która zgodnie z art. 962 KPC przy egzekucji z nieruchomości na zasad ogólnych może być wpłacona najpóźniej w dniu poprzedzającym przetarg. Do sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej nie mają zastosowania zwolnienia od złożenia rękojmi określone w art. 964 KPC dla osób, którym przysługują ujawnione w opisie i oszacowaniu prawo, jeżeli jego wartość nie jest niższa od wysokości rękojmi i jeżeli do tej wysokości znajduje ono pokrycie w cenie wywołania wraz z prawami stwierdzonymi w opisie i oszacowaniu, korzystającymi z pierwszeństwa przed jej prawem. Tym samym nie znajdzie zastosowania art. 969 § 2 KPC, przewidujący, iż od nabywcy nieskładającego rękojmi, który nie wykonał warunków licytacyjnych, ściąga się rękojmię w trybie egzekucji należności sądowych¹⁵³.

Wraz z wpłatą rękojmi konieczne jest podanie niezbędnych danych: numeru PESEL, numeru dokumentu stwierdzającego tożsamość, oświadczenia, czy uczestnik pozostaje w związku małżeńskim, a jeżeli tak, czy nieruchomość zamierza nabyć do majątku

---

¹⁵² Zob. opinia do druku nr 899 za M. Gimlewicz, *Sprzedaż ...op.cit.*, K. Rogala, *Elektroniczna...op.cit.*

¹⁵³ K. Rogala, *Elektroniczna...op.cit.*

wspólnego czy osobistego, a także innych danych, jeżeli potrzeba ich podania wynika z przepisów odrębnych ustaw. Uczestnik wskazuje również, czy licytuje we własnym imieniu czy jako pełnomocnik innej osoby. Do oświadczenia załącza się utrwalone w postaci elektronicznej kopie dokumentów potwierdzających uprawnienie do występowania w imieniu osoby trzeciej. Komornik ma uprawnienie do wezwania licytanta do uzupełniania danych lub, jeżeli udział w przetargu wymaga zezwolenia organu władzy publicznej lub wykazania do wystąpienia w imieniu innej osoby, do przedłożenia utrwalonych w postaci elektronicznej kopii wymaganych dokumentów, po rygorem niedopuszczenia do udziału w przetargu, w terminie 3 dni, nie później niż dzień przed terminem licytacji. Po weryfikacji wpływu rękojmi oraz niezbędnych danych, komornik dopuszcza licytanta do udziału w przetargu. O odmowie dopuszczenia zawiadamia się zainteresowanego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Osoba, której nie dopuszczono do przetargu może w terminie 3 dni złożyć skargę za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Po pozytywnej weryfikacji użytkownika zyskuje on możliwość dokonywania postępień w toku przetargu¹⁵⁴.

Przetarg rozpoczyna się i kończy z chwilą wskazaną w obwieszczeniu o licytacji nieruchomości i trwa 7 dni. Wydłużenie czasu jego trwania ma przyczynić się do zwiększenia liczby uczestników, a tym samym uzyskania wyższej ceny nabycia¹⁵⁵. Przetarg powinien zostać wyznaczony w taki sposób, aby zarówno termin rozpoczęcia, jak i zakończenia przypadł między godziną 9:00 a 14:00 w dzień roboczy. Aktualne pozostają rozważania co do czasu trwania elektronicznych licytacji ruchomości. Szczególne uregulowanie terminu zakończenia licytacji powoduje, że nie znajdzie zastosowania art. 111 § 1 KC, zgodnie z którym termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia¹⁵⁶. Licytacja zakończy się bowiem o wyznaczonej godzinie. ZmKPC2023 ustawodawca wprowadza nową regułę dotyczącą automatycznego przedłużenia czasu trwania przetargu. Ma ona na celu umożliwienie uzyskania jak najwyższej możliwej ceny, uniknięcia praktyki licytantów polegającej na składaniu postępień przed samym zakończeniem przetargu, tak by niemożliwe było złożenie dalszego postąpienia przez innych zainteresowanych. Zgodnie z nowym §3¹ art. 987⁷ KPC jeżeli w ciągu 5 minut przed planowanym terminem zakończenia przetargu zgłoszono

---

¹⁵⁴ *Ibidem*

¹⁵⁵ Druk nr 899, sejm IX kadencji - Rządowy projekt ustawy- Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 15.01.2021 r. – Uzasadnienie <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=899>; (dostęp: 2.12.2021 r.)

¹⁵⁶ R. Kulski, Sprzedaż ...*op.cit.*

postąpienie, termin ten ulega odroczeniu o 5 minut. Jeżeli w dodatkowym czasie zgłoszono dalsze postąpienie, termin zakończenia przetargu podlega każdorazowo odroczeniu o kolejne 5 minut, aż do momentu gdy ustaną postąpienia. W takim przypadku przetarg zakończy się dopiero, gdy żaden z licytantów nie złoży dalszego przystąpienia. Teoretycznie możliwe jest więc, trwanie licytacji w nieskończoność. W praktyce taka sytuacja nie powinna mieć miejsca, choć można wyobrazić sobie znowę dłużnika z osobami trzecimi, polegającą na celowym „zapętleniu” przetargu, tak by niemożliwe było jego zakończenie. Rozwiązanie to nie jest w stanie całkowicie wyeliminować problemu dokonywania „późnych postąpień”, licytant może dalej dokonać postąpienia na 6 minut przed końcem przetargu, co nie doprowadzi do jego automatycznego przedłużenia, a również utrudni pozostałym uczestnikom dokonania dalszego postąpienia. Analogiczne rozwiązanie zostało wprowadzone w ramach regulacji elektronicznej licytacji ruchomości – art. 879⁶ § 2¹ KPC¹⁵⁷.

W toku przetargu licytanci oferują cenę nabycia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Każdorazowo dokonanie postąpienia wymaga uwierzytelniania się na koncie użytkownika, utworzenia oświadczenia o postąpieniu oraz zatwierdzenia oświadczenia o postąpieniu. Po utworzeniu postąpienia w aktach sprawy automatycznie umieszczane jest potwierdzenie dokonania postępowania oraz nadany numer porządkowy. Licytanci mogą zapoznać się w systemie z informacją o najwyższym aktualnym postąpieniu, unikalnym identyfikatorze licytanta, który go dokonał oraz czasie, który pozostał do zakończenia licytacji. Jedynie komornik sądowy ma dostęp do danych osobowych licytanta przed zakończeniem licytacji. Przetarg wygrywa licytant, którego oferta była w chwili zakończenia przetargu najwyższa. Ustalenie wygranego licytanta następuje automatycznie. O wyborze najwyższej oferty licytanci są informowani za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Zastosowania nie znajduje natomiast art. 980 KPC, wskazujący, iż po ustaniu postąpień komornik, uprzedzając obecnych, że po trzecim obwieszczeniu dalsze postąpienia nie będą przyjęte, obwieści trzykrotnie ostatnio zaoferowaną cenę, zamknie przetarg i wymieni licytanta, który zaoferował najwyższą cenę. Zakończenie przetargu następuje bowiem automatycznie w chwili wskazanej w obwieszczeniu. Od dnia zakończenia przetargu biec zaczyna termin na wniesienie skargi na przebieg licytacji¹⁵⁸.

---

¹⁵⁷ K. Rogala, *Elektroniczna...op.cit.*

¹⁵⁸ *Ibidem*

Niezwłocznie po zamknięciu przetargu, nie później niż w terminie tygodnia, komornik przesyła sądowi protokół z przebiegu przetargu, wszystkie nierozpoznane skargi oraz dokumenty niezbędne do udzielenia przybycia. Z licytacji elektronicznej komornik nie będzie sporządzał protokołu „papierowego”. Za wystarczające uznać można wydrukowanie zapisu przebiegu licytacji elektronicznej utworzonego w systemie teleinformatycznym. Jeśli licytacja elektroniczna nie dojdzie do skutku z powodu niezaoferowania ceny wywołania, komornik powinien sporządzić protokół „tradycyjny”, w którym stwierdzi, że licytacja nie doszła do skutku¹⁵⁹.

Sąd albo referendarz sądowy wydaje postanowienie co do przybycia na posiedzeniu niejawnym w terminie tygodnia od dnia otrzymania protokołu z przebiegu przetargu oraz dokumentów niezbędnych do udzielenia przybycia. Sąd może wstrzymać wydanie postanowienia co do udzielenia przybycia, jeżeli skargi lub zażalenia wniesione w toku postępowania egzekucyjnego nie są jeszcze prawomocnie rozstrzygnięte. Wysłuchania licytanta, który zaoferował najwyższą cenę, oraz uczestników przetargu dokonuje się jedynie wtedy, gdy jest to konieczne dla wydania postanowienia co do przybycia. Ustawodawca ZmKPC2023 zrezygnował z doręczenia licytantowi, który zaoferował najwyższą cenę postanowienia co do przybycia¹⁶⁰.

Stosowanie regulacji dotyczącej elektronicznych licytacji nieruchomości zostało ograniczone na czas pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2, z uwagi na obowiązujące w tym okresie ograniczenia egzekucji z nieruchomości. Dodany ustawą z dnia 14.5.2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2¹⁶¹ art. 952¹KPC w §5 przewiduje bowiem zakaz przeprowadzania licytacji lokalu mieszkalnego lub nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym, które służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii oraz 90 dni po jego zakończeniu¹⁶².

3. Informatyzacja postępowania upadłościowego

Informatyzacja postępowania upadłościowego nierozzerwalnie wiąże się z informatyzacją postępowania restrukturyzacyjnego. Regulacja dotycząca informatyzacji obu postępowań była

---

¹⁵⁹ R. Kulski, Sprzedaż ...*op.cit.*, K. Rogala, Elektroniczna...*op.cit.*

¹⁶⁰ K. Rogala, Elektroniczna...*op.cit.*

¹⁶¹ Dz. U. 2020 poz. 875 z późn. zm.

¹⁶² K. Rogala, Elektroniczna...*op.cit.*

wprowadzana równoległe i opiera się na tym samym systemie teleinformatycznym do obsługi postępowania sądowego. Jednocześnie ustawodawca w sposób odmienny przeprowadził informatyzację postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego od postępowania egzekucyjnego. W kontraście do stopniowego wdrażania poszczególnych rozwiązań w postępowaniu egzekucyjnym oraz szerokiej inicjatywy samorządu zawodowego w zakresie wprowadzania narzędzi informatycznych do kancelarii komorniczych, informatyzacja postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego nastąpiła właściwie z dnia na dzień. Skokowa informatyzacja tych postępowań nastąpiła poprzez wdrożenie systemu teleinformatycznego, którego założeniem była pełna dwustronna obligatoryjna komunikacja elektroniczna. Jego uruchomienie nastąpiło z dniem 1.12.2021 r. Tak odmienny proces informatyzacji postępowania egzekucyjnego i upadłościowego daje możliwość ich porównania i sformułowania wniosków na przyszłość, co do możliwych modeli informatyzacji postępowania.

3.1. Krajowy Rejestr Zadłużonych

Uruchomienie systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne było planowane od 2015 r., a następnie wielokrotnie przesuwane w czasie przez ustawodawcę. Uruchomienie systemu nastąpiło finalnie dopiero w dniu 1.12.2021 r.

Krajowy Rejestr Zadłużonych oprócz funkcji systemu teleinformatycznego do obsługi postępowania sądowego, pełni funkcję informacyjną jako rejestr. Realizuje się ona poprzez dostęp do ustrukturyzowanych zbiorów informacji o ustawowo wskazanych podmiotach oraz zbioru obwieszczeń. W KRZ ujawnia się informacje o:

- 1) osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną – wobec których są albo były prowadzone postępowania:
  - a. restrukturyzacyjne oraz o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli;
  - b. upadłościowe lub wtórne postępowania upadłościowe;
  - c. zakończone prawomocnym orzeczeniem zakazu, o którym mowa w art. 373 ust. 1 P.U.;
  - d. w przedmiocie uznania orzeczenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego;

- 2) wspólnikach osobowych spółek handlowych, którzy ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczeń całym swoim majątkiem, jeżeli ogłoszono upadłość spółki, wszczęto wtórne postępowanie upadłościowe wobec spółki lub oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości spółki na podstawie art. 13 ust. 1 lub 2 P.U.;
- 3) osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną – wobec których umorzono postępowanie egzekucyjne prowadzone przez komornika sądowego, lub sąd z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych, albo umorzono postępowanie egzekucyjne prowadzone przez naczelnika urzędu skarbowego albo dyrektora oddziału Zakład Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na fakt, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne;
- 4) osobach fizycznych, wobec których toczy się egzekucja świadczeń alimentacyjnych lub egzekucja należności budżetu państwa powstałych z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, a które zalegają ze spełnieniem tych świadczeń za okres dłuższy niż 3 miesiące (art. 2 ust. 1 uKRZ).

Ponadto, jeżeli przepis szczególny tak stanowi w KRZ dokonuje się również obwieszczeń dotyczących informacji, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt. 1 i 2 uKRZ. Przepisy art. 5, 6, 7 i 8 uKRZ określają szczegółowe dane tychże osób i jednostek¹⁶³.

Rejestr jest jawny. Każdy ma prawo zapoznać się z danymi ujawnionymi w Rejestrze KRZ oraz danymi objętymi treścią obwieszczeń za pośrednictwem sieci Internet (art. 4 uKRZ). Regulacja przewiduje zasadę jawności w ujęciu formalnym, istnieje zatem możliwość dostępu do informacji zawartych w KRZ bez potrzeby wykazywania interesu prawnego¹⁶⁴. Za P. Wołowskim wskazać należy, że uKRZ „nie wprowadza żadnych domniemań prawnych w stosunku do zawartych w nim informacji. To konsekwencja tego, iż w rejestrze tym nie będą dokonywane wpisy tak jak np. w KRS, lecz będą tam zamieszczane tylko informacje¹⁶⁵”.

Ustanowienie i prowadzenie rejestru dotyczącego postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych przez państwa członkowskie reguluje Rozporządzenie

---

¹⁶³ Ł. Goździaszek, Komentarz do art. 3 [w:] I. Gil, J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, K. Rogala, Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych. Komentarz, Warszawa 2023 s. 72

¹⁶⁴ P. Wołowski, Wpływ ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych na jawność postępowania upadłościowego, PPE 2020, nr 7, s. 11 – 12.

¹⁶⁵ *Ibidem*

PE i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20.5.2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego¹⁶⁶. Państwa członkowskie zobligowane były do uruchomienia rejestru do ogłaszania informacji o postępowaniach upadłościowych do 26.6.2018 r. (art. 24 w zw. z art. 92 Rozporządzenia 2015/848)¹⁶⁷. Rozwiązanie to ma na celu poprawę sposobu informowania wierzycieli i sądów o toczących się postępowaniach, a w konsekwencji ma zapobiec wszczynaniu równoległych postępowań¹⁶⁸. Docelowo krajowe rejestry upadłości zostaną połączone za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”. Zgodnie z art. 3 uKRZ Krajowy Rejestr Zadłużonych stanowi rejestr upadłości w rozumieniu art. 24 ust. 1 Rozporządzenia 2015/848¹⁶⁹.

3.2. Polskie rejestry upadłości i restrukturyzacji

Realizację obowiązku uruchomienia i prowadzenia rejestru krajowego, o którym mowa w art. 24 Rozporządzeniu 2015/848 stanowić miało pierwotnie uruchomienie Centralnego Rejestru Restrukturyzacji i Upadłości. Regulacja Rejestru została umieszczona przez ustawodawcę w Prawie restrukturyzacyjnym. Planowane funkcje CRRiU obejmowały zarówno funkcje rejestru przez umożliwienie zamieszczania i obwieszczenia postanowień, zarządzeń, dokumentów i informacji dotyczących postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych, udostępnieniu danych zawartych w postanowieniach, zarządzeniach, dokumentacji i informacjach dotyczących postępowania

¹⁶⁶ Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 19—72

¹⁶⁷ Znaczenie postępowania upadłościowego na gruncie Rozporządzenia 2015/848 jest znacznie szersze niż postępowania uregulowane w Prawie upadłościowym. Zgodnie z art. 1 ust. 1 Rozporządzenia 2015/848 ma ono zastosowanie do publicznych postępowań zbiorowych – w tym do postępowań przejściowych – określonych w prawie dotyczącym niewypłacalności w których do celów naprawczych, celów restrukturyzacji długu, reorganizacji lub likwidacji: a) całkowicie lub częściowo odebrano dłużnikowi zarząd majątkiem i powołano zarządcę; b) majątek i sprawy dłużnika poddano kontroli sądowej lub nadzorowi sądowemu; lub c) na podstawie orzeczenia sądu lub z mocy prawa zostaje przyznane tymczasowe wstrzymanie indywidualnego postępowania egzekucyjnego, by umożliwić negocjacje między dłużnikiem a jego wierzycielami, pod warunkiem że w postępowaniach, w których przyznano tymczasowe wstrzymanie egzekucji, przewidziane zostaną właściwe środki dla ochrony ogółu wierzycieli, oraz, jeżeli nie nastąpi porozumienie, postępowania te poprzedzają jedno z postępowań, o których mowa w lit. a) lub b). Jeżeli postępowania, o których mowa w niniejszym ustępie, można wszcząć w sytuacji, w której zachodzi jedynie prawdopodobieństwo niewypłacalności, ich celem musi być uniknięcie niewypłacalności dłużnika lub uniknięcie ustania jego działalności gospodarczej

Postępowania krajowe są wymienione w załączniku A do Rozporządzenia 2015/848. Zgodnie z art. 2 pkt 4 postępowania upadłościowe obejmują wszystkie wymienione w załączniku A postępowaniu prowadzonym przez Rzeczpospolitą Polskę rejestr powinien zatem obejmować postępowania upadłościowe, postępowanie o zatwierdzenie układu, postępowanie o zatwierdzenie układu na zgromadzeniu wierzycieli przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej, przyspieszone postępowanie układowe, postępowanie układowe, postępowanie sanacyjne

¹⁶⁸ A. Gębczyńska, Rola Krajowego Rejestru Zadłużonych w instytucji upadłości konsumenckiej, PPE 2019, nr 7, Legalis

¹⁶⁹ K. Rogala, Krajowy Rejestr Zadłużonych jako system teleinformatyczny obsługujący postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne, PPH 2022, nr 11, Lex

restrukturyzacyjnego i upadłościowego, jak i systemu teleinformatycznego do obsługi postępowania sądowego przez umożliwienie składania pism i dokumentów oraz dokonywania doręczeń¹⁷⁰. Przepisy końcowe przewidywały uruchomienie CRRiU od 1.2.2018 r.¹⁷¹ Rejestr ten jednak nigdy nie powstał. Ustawodawca zrezygnował z projektu jeszcze przed jego zakończeniem, uchwalając ustawę z dnia 6.12.2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych¹⁷². Przepisy przejściowe ustanawiały szereg reguł przejściowych dokonywania obwieszczeń oraz składania pism lub dokumentów do dnia uruchomienia CRRiU (art. 455 PR). Do czasu uruchomienia rejestru obwieszczenia dokonywane miały być w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Pisma lub dokumenty, które zgodnie z ustawą składane winny być w postaci elektronicznej należało składać w formie tradycyjnej papierowej¹⁷³. Postanowienia, zarządzenia i dokumenty, zamieszczane w CRRiU, do dnia jego utworzenia wykładane były w sekretariacie sądu. Terminy liczone od zamieszczenia postanowienia, zarządzenia lub dokumentu w rejestrze, do dnia jego utworzenia liczono od dnia wyłożenia w sekretariacie sądu. Z chwilą wejście w życie przepisów uKRZ przepisy te utraciły swoje zastosowanie. Jednak z uwagi na brzmienie przepisów przejściowych, reguły te będą dalej stosowane do postępowań, w których złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, wniosku o otwarcie postępowania o zatwierdzenie układu na zgromadzeniu wierzycieli, wniosku o wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego, wniosku o uznanie orzeczenie o wszczęcie zagranicznego postępowania upadłościowe, wniosku restrukturyzacyjnego, wniosku o stwierdzenie wykonania, zmianę albo uchylenie układu lub wniosku o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej nastąpiło przed dniem 1.12.2021 r.¹⁷⁴.

Zgodnie z uzasadnieniem projektu rządowego, konieczne stało się wyłączenie regulacji rejestru poza Prawo restrukturyzacyjne, z uwagi na objęcie Rejestrem również informacji o podmiotach niewypłacalnych, zagrożonych niewypłacalnością lub podmiotach, wobec których umorzono bezskuteczną egzekucję. Regulacja KRZ znacznie wykroczyła zatem

---

¹⁷⁰ Uzasadnienie Rządowy projekt ustawy – Prawo restrukturyzacyjne – druk nr 2824, sejm VII kadencji, Ł. Goździaszek, Komentarz do art. 3 [w:] I. Gil, J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, K. Rogala, Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych ...*op.cit.*, s. 64-65

¹⁷¹ Art. 456 pkt 1 P.R.

¹⁷² t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1909 z późn. zm., J. Kruczalak-Jankowska, MIEJSCE i ROLA KRAJOWEGO REJESTRU ZADŁUŻONYCH w SYSTEMIE REJESTRÓW w POLSCE [w:] red. K. Małysa-Sulińska, M. Spyra, A. Szumański, w poszukiwaniu dobrego prawa. Księga Jubileuszowa Profesora Mirosława Steca. Tom II. Perspektywa prywatnoprawna, Warszawa 2022, Lex

¹⁷³ D. Kwiatkowski, R. Kosmał, Komentarz do art. 455 [w:] D. Kwiatkowski, R. Kosmał, Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, Warszawa, 2020, Lex

¹⁷⁴ K. Rogala, Krajowy...*op.cit.*

poza regulacje Prawa restrukturyzacyjnego i Prawa upadłościowego i wymagała uregulowania w odrębnej ustawie. Jednocześnie wszystkie funkcjonalności CRRiU zostały przyjęte, rozwinięte i uszczegółowione w projekcie uKRZ¹⁷⁵. Pierwotnie uruchomienie KRZ i wejście w życie uKRZ zaplanowane zostało na dzień 1.12.2020 r.¹⁷⁶. Termin ten odsunięto w czasie na 1.7.2021 r. ustawą z dnia 7.10.2020 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania społeczno-gospodarczym skutkom COVID-19¹⁷⁷. Ostateczny termin został ustalony ustawą z dnia 28.5.2021 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw na dzień 1.12.2021 r.¹⁷⁸. Utworzenie KRZ i likwidacja CRRiU nastąpiło na podstawie art. 34 uKRZ.

Na podstawie ustawy z dnia 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym¹⁷⁹ w dniu 1.1.2001 r. został uruchomiony Rejestr Dłużników Niewypłacalnych, jako jeden z trzech rejestrów składających się na Krajowy Rejestr Sądowy. W RDN z urzędu dokonywano wpisu osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, jeżeli ogłoszono ich upadłość lub jeżeli wniosek o ogłoszenie ich upadłości został prawomocnie oddalony z powodu braku wystarczającego majątku na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, współników ponoszących odpowiedzialność całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki, jeżeli ogłoszono jej upadłość lub jeżeli wniosek o ogłoszenie jej upadłości został prawomocnie oddalony z powodu braku wystarczającego majątku na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego oraz dłużników, którzy zostali zobowiązani do wyjawienia majątku w trybie przepisów KPC o postępowaniu egzekucyjnym. RDN jest rejestrem jawnym¹⁸⁰. Warto podkreślić, iż RDN nie pełnił funkcji systemu teleinformatycznego, obsługującego postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne, a jedynie funkcję informacyjną¹⁸¹.

Sposób organizacji RDN spowodował, że w praktyce nie spełniał swojej funkcji. Nie stał się zatem powszechnym narzędziem stosowanym przez uczestników obrotu dla pozyskiwania informacji o potencjalnych kontrahentach. „Pomimo że RDN był rejestrem publicznym i ogólnodostępnym, realna możliwość sprawdzenia konkretnego podmiotu w tym

---

¹⁷⁵ Zgodnie z Uzasadnieniem uKRZ, druk nr 2637, VIII kadencja sejmu, kolejną przyczyną rezygnacji z CRRiU była konieczność zmiany nazwy projektowanego systemu tak by odpowiadała innym nazwom państwowych rejestrów tj. Krajowy Rejestr Sądowy, Krajowy Rejestr Karny; A. Machowska, Rozdział i GENEZA REFORMY POSTĘPOWAŃ, ZAŁOŻENIA NOWELIZACJI i JEJ GŁÓWNE CELE [w:] red. A. Machowska, Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, Warszawa 2021, Lex

¹⁷⁶ art. 36 uKRZ

¹⁷⁷ Dz. U. 2020 poz. 1747

¹⁷⁸ Dz. U. poz. 1080

¹⁷⁹ t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 112 z późn. zm.

¹⁸⁰ Art. 8 uKRS

¹⁸¹ K. Rogala, Krajowy...*op.cit.*

rejestrze była niewielka, albowiem niezbędne było podanie numeru, pod jakim podmiot został wpisany w RDN. Wnioskodawca musiał zatem najpierw wiedzieć, że dany podmiot jest wpisany do RDN i pod jakim numerem, a dopiero później mógł uzyskać potwierdzenie tego faktu w postaci informacji udzielonej przez Centralną Informację RDN KRS¹⁸². Wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 26.1.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw z uKRS wykreślone zostały podstawy dokonania wpisu w RDN (art. 55-57)¹⁸³.

3.3. System teleinformatyczny obsługujący postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne a Prawo Unii Europejskiej

Na podstawie art. 28 dyrektywy PE i Rady (UE) 2019/1023 z dnia 20.6.2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132¹⁸⁴ państwa członkowskie zostały zobligowane do wprowadzenia elektronicznych środków komunikacji w postępowaniach dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności umorzenia długów strony postępowania. Nadzorca oraz organ sądowy lub administracyjny winien mieć możliwość dokonania przy użyciu środków komunikacji elektronicznej – w tym także w sytuacjach transgranicznych – co najmniej: zgłaszania roszczeń (art. 28 lit. a), przedstawiania planów restrukturyzacji lub planów spłat wierzycieli (art. 28 lit. b), powiadomienia wierzycieli (art. 28 lit. c) oraz wnoszenia skarg i odwołań (art. 28 lit. d.). Transpozycja do prawa krajowego winna nastąpić w zakresie elektronicznego zgłaszania roszczeń, przedstawienia planów restrukturyzacji, planów spłat wierzycieli oraz powiadamiania wierzycieli do 17.7.2024 r. w zakresie elektronicznego wnoszenia skarg i odwołań do dnia 17.7.2026 r.¹⁸⁵. Zgodzić należy się z poglądem, że zasady wnoszenia pism oraz doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zastosowanie będą miały również do sytuacji transgranicznych, z uwagi na unitarny charakter tej

---

¹⁸² Uzasadnienie uKRZ, o innych problemach w funkcjonowaniu rejestru - L. Ciulkin, N. Kowal, Wybrane problemy związane z funkcjonowaniem rejestru dłużników niewypłacalnych, PPH 2001, nr 12, s. 38-42; T. Palmirski, Wpis do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych na zasadzie art. 55 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Stan aktualny - uwagi *de lege ferenda*, Rejent 2009, nr 6, s. 98-105.

¹⁸³ K. Rogala, Krajowy...*op.cit.*

¹⁸⁴ Dz. U. UE. L. z 2019 r. Nr 172, s. 18 z późn. zm.

¹⁸⁵ T. Potempa, Zagadnienia wprowadzające [w:] red. R. Adamus, M. Geromin, B. Groele, Z. Miczek, Dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości. Perspektywa międzynarodowa i polska, Warszawa 2021, Legalis

regulacji. W związku z tym „wierzyciel zagraniczny”¹⁸⁶ będzie miał obowiązek zgłoszenia wierzytelności i wnoszenia pozostałych pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe¹⁸⁷.

3.4. Krajowy Rejestr Zadłużonych jako system obsługujący postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne

Początkowo regulacja systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne została przewidziana jako część Prawa restrukturyzacyjnego. Następnie wraz z decyzją o zmianie Centralnego Rejestru Restrukturyzacji i Upadłości na KRZ ustawodawca uregulował podstawę prawną rejestru w odrębnej ustawie uKRZ. Z uwagi na obszerną nowelizację ustawy – Prawo upadłościowe¹⁸⁸, która weszła w życie dnia 24.3.2020 r., konieczne stało się dostosowanie tejże ustawy do nowego kształtu postępowania upadłościowego. Ustawodawca konieczne zmiany wprowadził tzw. aktem naprawczym. Ustawa z dnia 28.5.2021 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw wprowadziła liczne zmiany w aktach, w tym w ustawie z dnia 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych¹⁸⁹, ustawie z dnia 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe, ustawie z dnia 15.5.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, gdzie ustawodawca uregulował kwestie dotyczące wnoszenia pism procesowych, doręczenia ich za pośrednictwem systemu teleinformatycznego oraz wyłączeń od tej zasady, wydawania orzeczeń oraz prowadzenia akt postępowań i ich udostępniania. Kwestie techniczne uszczegóławiane są w licznych aktach wykonawczych¹⁹⁰.

Regulacja systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne nie ma wyłącznej podstawy w przepisach Prawa

---

¹⁸⁶ W rozumieniu art. 2 pkt 12 Rozporządzenia 2015/848 tj. wierzyciel, którego miejsce zwykłego pobytu, miejsce zamieszkania lub siedziba statutowa znajduje się w innym państwie członkowskim niż państwo wszczęcia postępowania, w tym organy podatkowe i organy ubezpieczenia społecznego państwa członkowskiego.

¹⁸⁷ P. Wołowski, Elektroniczne środki komunikacji w postępowaniach upadłościowym i restrukturyzacyjnym, Dor.Res. 2020, nr 1, s. 90-96

¹⁸⁸ Ustawa z dnia 30.8.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1802 z późn. zm)

¹⁸⁹ t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.

¹⁹⁰ m.in. Rozporządzenie MS z dnia 22.11.2021 r. w sprawie sposobu zamieszczania oraz przetwarzania danych w KRZ; Rozporządzenie MS z dnia 16.9.2021 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych i składania dokumentów w postępowaniu upadłościowym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe oraz w biurze podawczym sądu rejonowego; Rozporządzenie MS z dnia 16.9.2021 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniach upadłościowych; Rozporządzenie MS z dnia 16.9.2021 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych i składania dokumentów w postępowaniu restrukturyzacyjnym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe oraz w biurze podawczym sądu rejonowego; Rozporządzenie MS z dnia 16.9.2021 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniach restrukturyzacyjnych.

upadłościowego i Prawa restrukturyzacyjnego. Jest ona uzupełniana na podstawie odesłania z art. 35 oraz art. 229 P.U. oraz art. 209 P.R. o regulację systemu teleinformatycznego zawartą w KPC. Przepisy te znajdują zastosowanie w zakresie, w jakim regulacja systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne nie została odrębnie określona, a ich stosowanie powinno być odpowiednie. Przepisy KPC nie znajdują zastosowania w kwestiach szczegółowo uregulowanych w Prawie upadłościowym i Prawie restrukturyzacyjnym¹⁹¹. Ustawodawca przesądza ewentualne wątpliwości, co do zastosowania do postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości regulacji dotyczącej wnoszenia pism, doręczeń, wydania orzeczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 35 PU), wskazując wprost na ich zastosowanie¹⁹².

Podstawowym założeniem ustawodawcy jest pełna dwustronna elektroniczna komunikacja sądu i uczestników postępowania za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, a w konsekwencji prowadzenie akt postępowania jedynie w formie elektronicznej¹⁹³. Kierując się względami aksjologicznymi, ustawodawca czyni jednak wyjątki od tej zasady. Dla wąskiej grupy podmiotów dopuszczona została możliwość wnoszenia pism procesowych oraz ich doręczania z pominięciem systemu teleinformatycznego¹⁹⁴.

Konsekwencją przyznania syndykowi, nadzorcy sądowemu, zarządcy kompetencji do przyjmowania, prowadzenia akt zgłoszeń wierzytelności oraz prowadzenia akt postępowań upadłościowych, wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej w trybie art. 491¹ ust. 1 P.U., prowadzenia głosowania nad układem będzie konieczność dokonywania doręczeń oraz prowadzenia akt postępowania za pośrednictwem KRZ również przez organ

---

¹⁹¹ A. Malmuk-Cieplak, Komentarz do art. 229 [w:] red. A. J. Witosz, Prawo upadłościowe. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2021, Lex, R. Kosmał, D. Kwiatkowski, Komentarz do art. 209 [w:] R. Kosmał, D. Kwiatkowski, Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2022, Lex, M. Bieniak, Odpowiednie zastosowanie przepisów KPC w postępowaniu upadłościowym, MOP 2006, nr 14, s. 781

¹⁹² A. Malmuk-Cieplak, Komentarz do art. 35 [w:] red. A. J. Witosz, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*; zarówno w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości, we właściwym postępowaniu upadłościowym i postępowaniu restrukturyzacyjnych ustawodawca wyłącza zastosowanie art. 130^{1a}, art. 130², art. 139¹ KPC – przepisów dotyczących zwrotu pisma bez wezwania do usunięcia jego braków, zwrotu pisma bez wezwania do uiszczenia opłaty oraz doręczenia pism procesowych przez komornika

¹⁹³ P. Wołowski, Elektroniczne... *op.cit.*, s. 90-96; R. Kowalczyk, Wnoszenie pism procesowych i doręczanie orzeczeń w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym po nowelizacji, Lex, 2022, w uzasadnieniu uKRZ wskazano, że projekt przewiduje całkowitą informatyzację postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych.

¹⁹⁴ K. Rogala, Krajowy... *op.cit.*

pozasądowy. Komunikacja elektroniczna będzie miała zatem niekiedy wymiar trójstronny, między uczestnikami postępowania, sądem oraz organem pozasądowym¹⁹⁵.

W celu skutecznego wniesienia pisma procesowego oraz jego odebrania konieczne jest założenie indywidualnego konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe. Ponadto do katalogu wymogów dla pełnienia funkcji syndyka, nadzorca i zarządcy dodany został obowiązek posiadać konto doradcy restrukturyzacyjnego w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe (art. 157 ust. 1 i 2 P.U., art. 24 ust. 1 P.R.)¹⁹⁶. Doradca restrukturyzacyjny, który po 1.12.2021 r. nie założył konta w KRZ nie może zostać wyznaczony do pełnienia tych funkcji. Wraz z uruchomieniem KRZ, ustawodawca wprowadził do ustawy z dnia 27.7.2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych delegację ustawową dotyczącą trybu zakładania i udostępniania konta oraz sposób korzystania z konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe oraz zamykania go (art. 53d P.U.S.P.)¹⁹⁷.

Założenie konta następuje poprzez określenie nazwy, adresu poczty elektronicznej, hasła oraz złożeniu podpisu zaufanego, kwalifikowanego podpisu elektronicznego, podpisu osobistego albo uwierzytelnieniu przez użycie środka identyfikacji elektronicznej wydanego w systemie identyfikacji elektronicznej przyłączonym do węzła krajowego identyfikacji elektronicznej. Wraz z założeniem konta jego właściciel jest jego administratorem i użytkownikiem. Administratorem jest użytkownik, który posiada uprawnienia do zarządzania kontem na koncie własnym lub koncie innego właściciela konta. Osoby działające na koncie jako administratorzy konta i uprawnieni użytkownicy działają w imieniu i na rzecz właściciela konta¹⁹⁸. Kolejne uwierzytelnienia na koncie tzw. zalogowania mogą nastąpić poprzez wpisanie nazwy użytkownika i hasła; użycie danych weryfikowanych za pomocą kwalifikowanego certyfikatu podpisu elektronicznego, który zawiera identyfikator zapisany na koncie; użycie środka identyfikacji elektronicznej wydanego w systemie identyfikacji elektronicznej przyłączonym do węzła krajowego identyfikacji elektronicznej.

---

¹⁹⁵ *Ibidem*

¹⁹⁶ I. Gil, Komentarz do art. 24 [w:] I. Gil, J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, K. Rogala, Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych...*op.cit.*, s. 171, I. Gil, Komentarz do art. 24 [w:] I. Gil, J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, K. Rogala, Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych...*op.cit.*, s. 262

¹⁹⁷ Rozporządzenie MS z dnia 30.11.2021 r. w sprawie konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe (Dz. U. 2021 poz. 2204)

¹⁹⁸ Ł. Goździaszek, Komentarz do art. 18 [w:] I. Gil, J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, K. Rogala, Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych...*op.cit.*, s. 114

Rozp. MS w sprawie konta w systemie teleinformatycznym przewiduje kategorię uprawnionego użytkownika. Przysługują mu, oprócz uprawnień na jego indywidualnym koncie w systemie teleinformatycznym, również uprawnienia na koncie innego właściciela. Jest to rozwiązanie pozwalające na upoważnienie pracowników danego profesjonalnego pełnomocnika, doradcy restrukturyzacyjnego do przygotowywania pism, odbioru pism w ramach prowadzonych przez niego postępowań. Uprawnienia upoważnionego użytkownika może nadawać administrator konta, czyli co do zasady jego właściciel.

W przypadku założenia indywidualnego konta przez prokuratora, asesora prokuratorskiego, adwokata, aplikanta adwokackiego, radcę prawnego, aplikanta radcowskiego, prawnika zagranicznego, rzecznika patentowego, aplikanta rzecznikowskiego lub radcę Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej sąd może weryfikować ich uprawnienia także za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 53b P.U.S.P.)¹⁹⁹.

Pisma procesowe oraz dokumenty obligatoryjnie wnosi się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe z wykorzystaniem udostępnionych formularzy (art. 216a ust. 1 P.U., art. 196a ust. 1 P.R.). Wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego następuje przez jego utworzenie, dołączenie załączników, o ile są one wnoszone oraz uiszczenie opłaty sądowej za pomocą udostępnianego przez system teleinformatyczny mechanizmu gwarantującego nieodwracalne zainicjowanie procedury opłacenia pisma i identyfikację wnoszącego opłatę albo dołączenie do wniosku dowodu uiszczenia opłaty w innej formie, o ile pismo podlega opłacie, a następnie wysłanie pisma do adresata. Niezwłocznie po wniesieniu pisma, na koncie, z którego wysłano pismo, jest umieszczane elektroniczne potwierdzenie wniesienia pisma. Zawiera ono zestaw danych jednoznacznie wskazujący wysłane pismo, właściciela konta, z którego pismo zostało wysłane, uprawnionego użytkownika, który je wysłał, oraz datę jego wniesienia²⁰⁰. Wniesienie pisma należy rozróżnić od jego podpisania, które następuje poprzez opatrzenie pisma kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo uwierzytelnienie się w sposób zapewniający możliwość potwierdzenia

---

¹⁹⁹ I. Hayduk-Hawrylak, B. Kołecki, A. Wlekińska Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2018, art. 53b, LEGALIS

²⁰⁰ § 2 Rozporządzenie MS z dnia 16.09.2021 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych i składania dokumentów w postępowaniu upadłościowym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe oraz w biurze podawczym sądu rejonowego (Dz. U. poz. 1839), §2 Rozporządzenie MS z dnia 16.09.2021 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych i składania dokumentów w postępowaniu restrukturyzacyjnym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe oraz w biurze podawczym sądu rejonowego (Dz. U. poz. 1822).

pochodzenia i integralność weryfikowanych danych w postaci elektronicznej, dostępny w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe (art. 216a ust. 2 P.U., art. 196 a ust. 2 P.R.)²⁰¹. Obecnie KRZ umożliwia podpisanie pisma jedynie trzema pierwszymi rodzajami podpisów elektronicznych.

Wątpliwość budzi skutek procesowy niezłożenia pisma procesowego na udostępnionym w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe formularzu, w szczególności czy rodzi skutek określony w art. 130¹ KPC. W Krajowym Rejestrze Zadłużonych, w jego obecnym kształcie, brak jest udostępnionych formularzy często podstawowych pism. Formularze te są stopniowo dodawane wraz z kolejnymi aktualizacjami systemu. Do złożenia pisma dla których nie udostępniono odpowiedniego formularza powszechnie używany jest formularz Pismo inne, który pozwala na wpisanie w nim dowolnej treści i nadanie dowolnego tytułu. Formularz Pismo inne jest również używany w praktyce do złożenia pism z pominięciem odpowiadających im formularzy. Przykładowo pomimo udostępnionego w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe formularza Listy wierzytelności, syndyk składa ją przy wykorzystaniu formularza Pismo inne. Decydujące przy określeniu skutku prawnego złożenia pisma z pominięciem formularza udostępnionego w KRZ będzie ustalenie czy jest on urzędowym formularzem. Urzędowym jest natomiast jedynie taki formularz, którego wzór został określony na podstawie odpowiedniego aktu wykonawczego²⁰². Brak jest zatem podstaw do wezwania uczestnika do usunięcia braku formalnego pisma wniesionego na nieodpowiednim formularzu za pośrednictwem Krajowego Rejestru Zadłużonych²⁰³.

Od zasady wnoszenia pism i dokumentów za pośrednictwem systemu teleinformatycznego ustawodawca przewiduje dwa wyłączenia: podmiotowe i przedmiotowe. Wyłączenia podmiotowe skonstruowane są poprzez wyodrębnienie kategorii „podmiotów wykluczonych cyfrowo”, mogących wносить pisma procesowe oraz dokumenty z pominięciem systemu teleinformatycznego. Wyłączenie przedmiotowe wskazuje enumeratywnie rodzaje

---

²⁰¹ P. Zimmerman, Komentarz do art. 216a [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. wyd. 7, Warszawa 2022, Legalis, P. Zimmerman, Komentarz do art. 196a [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne...*op.cit.*

²⁰² Jako przykład wskazać można Rozporządzenie MS z dnia 5.4.2012 r w sprawie określenia wzorów i sposobu udostępniania urzędowych formularzy pism procesowych w postępowaniu cywilnym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 723 z późn. zm.)

²⁰³ K. Rogala, Komentarz do art. 19 [w:] I. Gil, J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, K. Rogala, Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych...*op.cit.*, s. 185-185

pism procesowych oraz dokumentów, które obligatoryjnie winny być wniesione z pominięciem systemu. Do „podmiotów wykluczonych cyfrowo” ustawodawca zalicza:

- 1) wierzycieli, którym przysługują należności:
  - ze stosunku pracy, z wyjątkiem roszczeń z tytułu wynagrodzenia reprezentanta upadłego lub wynagrodzenia osoby wykonującej czynności związane z zarządem lub nadzorem nad przedsiębiorstwem dłużnika,
  - należności alimentacyjne oraz
  - renty z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci i renty z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę (art. 216aa ust. 1 P.U., art. 196b ust. 1 P.R.);
- 2) dłużnika w postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (art. 491² ust. 3 P.U.).

Kierując się interpretacją pojęcia należności ze stosunku pracy ustaloną przez doktrynę i orzecznictwo na gruncie art. 342 ust. 1 pkt. 1 P.U. za „podmiot wykluczony cyfrowo” uznać należy również Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, któremu przysługują roszczenie o zwrot z masy upadłości świadczeń wypłaconych pracownikom upadłego, które powstały przed ogłoszeniem upadłości²⁰⁴.

Wątpliwość budzi również sformułowanie art. 491² ust. 3 P.U., co do zakresu podmiotowego wyłączenia od obligatoryjnego wnoszenia pism procesowych i dokumentów za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Mianowicie czy obejmuje on jedynie dłużnika osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej w ramach postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości, czy również upadłego w postępowaniu upadłościowym. W literaturze przedmiotu można odnaleźć oba stanowiska. Zgodnie z pierwszym poglądem, na podstawie odesłania z art. 491² ust. 3 P.U. do odpowiedniego stosowania art. 216aa P.U. dłużnikowi przysługuje uprawnienie do składania pism procesowych oraz dokumentów z pominięciem systemu teleinformatycznego tylko w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości konsumenckiej²⁰⁵. Po ogłoszeniu

---

²⁰⁴ P. Janda, Komentarz do art. 342 [w:] P. Janda, Prawo upadłościowe. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2020, Lex, R. Adamus, Komentarz do art. 342 [w:] R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz, Warszawa 2021, Legalis, K. Rogala, Krajowy...*op.cit.*

²⁰⁵ R. Kowalczyk, Wnoszenie... *op. cit.* „Wyjątek od obowiązku posługiwania się systemem teleinformatycznym przewidziano również wobec osoby nieprowadzącej działalności gospodarczej wnioskującej o ogłoszenie upadłości (tzw. upadłość konsumencka). w takim przypadku wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej można złożyć na formularzu przy odpowiednim zastosowaniu procedury opisanej w art. 216aa P.U.”, tak również A. Hrycaj i B. Sierakowski w ramach wypowiedzi na cyklu spotkań Krajowy Rejestr Zadłużonych i system teleinformatyczny, <https://www.praktykszkolenia.pl/produkty/bilety/krajowy-rejes-zadluzonych-i-system-teleinformatyczny-cykliczne-spotkania-dla-doradcow-resulturyzacyjnych/>, (dostęp: 2.12.2021 r.), D.

upadłości, w tzw. właściwym postępowaniu upadłościowym upadły traci przymiot „tzw. podmiotu wykluczonego cyfrowo”. Stanowisko to było argumentowane przede wszystkim wykładnią językową (ustawodawca wskazał na osobę dłużnika, a nie upadłego) oraz wykładnią systemową (umieszczenie normy w ramach ustępu 3 dotyczącego postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości). Pogląd odmienny zakłada, że odesłanie z art. 491² ust. 3 P.U. ma zastosowanie zarówno do postępowania o ogłoszenie upadłości konsumenckiej, jak i do tzw. właściwego postępowania upadłościowego²⁰⁶. Argumentacja tego poglądu również opiera się na wykładni językowej, wskazując, że pojęcie dłużnika zawiera w sobie również upadłego oraz na krytyce wykładni systemowej, opierającej się na minikontekście. Ponadto w ocenie autora poglądu tylko taka interpretacja przepisów prowadzi w tym wypadku do zgodności z przepisami konstytucyjnymi.

Wykładnia literalna przepisu poprzez użycie sformułowania dłużnik, a nie upadły oraz wykładnia systemowa poprzez umieszczenie regulacji w jednostce dotyczącej postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej prowadzi do wniosku, iż prawidłowy jest pogląd zawężający tą kategorię wyłączeń jedynie do podmiotów wnoszących o ogłoszenie upadłości tzw. konsumenckiej. Jednocześnie samą regulację należy uznać za wadliwą i w ramach wniosków *de lege ferenda* postulować o jej zmianę. Brak jest bowiem aksjologicznego uzasadnienia traktowania danej kategorii podmiotów odmiennie na etapie postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości oraz w ramach tzw. postępowania upadłościowego właściwego. Obecna regulacja powoduje, że osoby, które z uwagi na brak wiedzy lub możliwości technicznych korzystają z trybu przewidzianego w art. 216aa P.U. i składają wniosek o ogłoszenie upadłości z pominięciem systemu teleinformatycznego wraz z ogłoszeniem upadłości zobligowane są do dokonywania dalszych czynności procesowych wyłącznie przez system. Ustawodawca winien wybrać jednolity model doręczeń w obu tych postępowaniach²⁰⁷.

Dworzański, J. Zin, Wykluczenie cyfrowe uczestnika postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego – zagadnienia praktyczne, „Doradca Restrukturyzacyjny” nr 2/2024, s. 78, K. Rogala, Komentarz do art. 19 [w:] I. Gil, J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, K. Rogala, Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych...*op.cit.*, A. Hrycaj, Czy po ogłoszeniu upadłości konsumenckiej upadły – konsument może składać pisma procesowe drogą tradycyjną („papierowo”) czy też jedynym dopuszczalnym trybem jest złożenie pisma w KRZ?, <https://www.lazarski.pl/pl/aktualnosci/31360-czy-po-ogloszeniu-upadlosci-konsumenckiej-upadly-konsument-moze-skladac-pisma-procesowe-droga>, (dostęp: 28.9.2025 r.)

²⁰⁶ P. Wołowski, Uprawnienie dłużnika do składania pism procesowych oraz dokumentów z pominięciem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. „Krytyka Prawa” nr 4/2023, s. 41 oraz P. Wołowski, Elektroniczne...*op. cit.* „Zgodnie z art. 491² ust. 3 P.U. wskazane rozwiązania mają również zastosowanie do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (tzw. upadłość konsumencka)”

²⁰⁷ K. Rogala, Krajowy...*op.cit.*

W praktyce stosowania normy art. 491² ust. 3 P.U. wątpliwość zrodziło również, czy od obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości zwolniony jest także pełnomocnik procesowy dłużnika, który składa go w jego imieniu²⁰⁸. W konsekwencji w obrocie prawnym pojawiły się zarządzenia prezesów sądów rejonowych, wykluczające możliwość złożenia wniosku przez profesjonalnego pełnomocnika drogą tradycyjną²⁰⁹. W tym zakresie należy w pełni podzielić pogląd P. Wołowskiego. Ustawodawca nie różnicował w żaden sposób uprawnień procesowych dłużnika do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej z pominięciem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe w zależności od zastępowania dłużnika przez pełnomocnika procesowego. Przyjęcie, iż pełnomocnik procesowy działający za dłużnika nie ma uprawnień do złożenia wniosku w sposób tradycyjny prowadziłyby do nieuprawnionego ograniczenia uprawnień procesowych dłużnika i stałoby w sprzeczności z instytucją pełnomocnika procesowego, który działa w imieniu i na rzecz mocodawcy. W tym świetle zarządzenia prezesów sądów rejonowych nie mogą być uznane za element prawa, ponieważ nie są zgodne z normą wyższego rzędu – ustawą, jednocześnie nie znajdują się w konstytucyjnym katalogu źródeł prawa²¹⁰.

Ustawodawca przewiduje dwa fakultatywne tryby wnoszenia pism procesowych i dokumentów przez „podmioty wykluczone cyfrowo”. Pierwszy z pominięciem systemu teleinformatycznego w sposób tradycyjny w formie pisemnej do właściwego miejscowo i rzeczowo sądu. Drugi w biurze podawczym każdego sądu rejonowego, przekazując ustnie treść wniosku lub oświadczenia pracownikowi biura podawczego oraz składając równolegle dokumenty sporządzone w postaci papierowej (art. 216aa ust. 2 – 5 P.U.,

---

²⁰⁸ P. Rojek-Socha, Pełnomocnik, doradca restrukturyzacyjny – wnioski o upadłość tylko elektronicznie, Prawo.pl, (dostęp: 1.7.2022 r.)

²⁰⁹ § 1 Zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego w Opolu z 1.6.2022 r. (A-0210-18/22): „z dniem 1.7.2022 r. wnioski o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzonej działalności gospodarczej oraz pisma i dokumenty w sprawach o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej złożone z pominięciem systemu teleinformatycznego Krajowy Rejestr Zadłużonych przez zawodowych pełnomocników oraz doradców restrukturyzacyjnych nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa z dnia 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2020 roku, poz. 1228 t.j.) wiąże z wniesieniem wniosku o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzonej działalności gospodarczej, pisma lub dokumentu do Sądu” oraz §1 Zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego Gdańsk- Północ w Gdańsku z 23.6.2022 r. nr 134/22/Adm „od dnia 1.7.2022 r. wnioski o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej oraz inne pisma procesowe i dokumenty składane w sprawach o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej niewniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, będącego częścią Krajowego Rejestru Zadłużonych, przez pełnomocników zawodowych (adwokat, radca prawny) oraz osoby posiadające licencję doradcy restrukturyzacyjnego – nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa z dnia 28.2.2003 r. Prawo upadłościowe [...] wiąże z wniesieniem wniosku o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, pisma lub dokumentu do sądu.

²¹⁰ P. Wołowski, Czy profesjonalny pełnomocnik reprezentujący dłużnika może złożyć w jego imieniu i na jego rzecz wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej z pominięciem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe?, MOP 2022, nr 21, s. 1056-1062

art. 196b ust. 2 – 5 P.R.²¹¹). Ostatni ze wskazanych sposobów nie stanowi wyjątku od zasady *perpetuatio fori*, ponieważ właściwość rzeczowa i miejscowa prowadzonego postępowania pozostaje niezmieniona. Równolegle wszystkim sądom rejonowym przydana jest właściwość funkcjonalna do przyjmowania ustnych wniosków lub oświadczeń w postępowaniach upadłościowych i restrukturyzacyjnych²¹². Regulacja ta stanowi wyraźny wyjątek od zasady pisemności. Dotychczas jedyną podstawą ustnego zgłoszenia do protokołu powództwa oraz treści środków odwoławczych i innych pism procesowych był art. 466 KPC, który przyznaje taką możliwość pracownikowi lub ubezpieczonemu działającemu bez adwokata lub radcy prawnego w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa i ubezpieczeń społecznych²¹³. Norma ta uprawnia do ustnego zgłoszenia pisma procesowego wyłącznie w sądzie właściwym do

---

²¹¹ Pracownik biura podawczego wprowadza treść wniosku lub oświadczenia do systemu teleinformatycznego, podając imię, nazwisko oraz numer PESEL osoby przekazującej ustnie treść wniosku lub oświadczenia ustalone na podstawie dowodu osobistego albo innego dokumentu potwierdzającego tożsamość, a także rodzaj i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość i oznaczenie organu, który go wydał, a w przypadku ich braku - inne dane umożliwiające jednoznaczną identyfikację tej osoby. Wprowadzona do systemu treść wniosku lub oświadczenia podlega wydrukowaniu i podpisaniu przez osobę przekazującą ustnie treść wniosku lub oświadczenia oraz złożeniu do zbioru dokumentów. Wniosek lub oświadczenie wprowadzone do systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe opatruje podpisem pracownik biura podawczego. Ustawodawca, na podstawie delegacji ustawowych z art. 216ac P.U. oraz 196d P.R. uszczegółowił sposób wnoszenia pism procesowych i składania dokumentów za pośrednictwem i z pominięciem systemu teleinformatycznego (§3 rozp. MS dot. wnoszenia pism procesowych w postępowaniu upadłościowym, §3 rozp. MS dot. wnoszenia pism procesowych w postępowaniu restrukturyzacyjnym),

Złożenie pisma przez „podmiot wykluczony cyfrowo” wymaga:

- 1) okazania pracownikowi biura podawczego dowodu osobistego albo innego dokumentu tożsamości;
- 2) wskazania, czy czynność będzie polegała na złożeniu oświadczenia czy złożeniu wniosku;
- 3) wskazania rodzaju składanego wniosku, w przypadku gdy czynność polega na złożeniu wniosku;
- 4) podania treści pisma;
- 5) przekazania dokumentów sporządzonych w postaci papierowej, w przypadku gdy są składane;
- 6) podpisania wydrukowanej, wprowadzonej do systemu teleinformatycznego treści pisma wraz z wykazem załączników;
- 7) sporządzenia przez pracownika biura podawczego cyfrowego odwzorowania podpisanej treści pisma wraz z wykazem załączników;
- 8) podpisania przez pracownika biura podawczego wprowadzonej do systemu teleinformatycznego treści pisma wraz z wykazem załączników.

Wnoszący pismo otrzymuje potwierdzenie wniesienia pisma zawierające dane sądu, w którym czynność ta została dokonana, datę dokonania tej czynności, treść, wykaz załączników oraz dane osoby dokonującej tej czynności i wprowadzającej pismo do systemu teleinformatycznego.

Pracownik biura podawczego ma uprawnienie do elektronicznego poświadczenia odpisu dokumentu, wprowadzaniego do systemu. W przypadku dokonania przez pracownika biura podawczego elektronicznego poświadczenia odpisu dokumentu pracownik ten zwraca dokument osobie dokonującej czynności procesowej.

²¹² T. Wiśniewski, J. Klimkowicz, Komentarz do art. 15[w:] H. Dolecki, I. Gromska-Szuster, A. Jakubecki, K. Knoppek, G. Misiurek, P. Pogonowski, T. Radkiewicz, T. Zembrzuski, T. Żyznowski, T. Wiśniewski, J. Klimkowicz, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1–366, Warszawa 2021, Lex

²¹³ A. Rutkowska, Komentarz do art. 466 [w:]red. O. M. Piaskowska, Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany, Lex 2022, KPC przewiduje również możliwość złożenia ustnego wniosku o wyłączenie sędziego, opozycji strony przeciwnej wobec wstąpienia interwenienta ubocznego, wniosku o sprostowanie lub uzupełnienie protokołu posiedzenia jawnego, K. Brylak-Hudyma, B. Gadek, Wnoszenie pism procesowych w Kodeksie postępowania cywilnego [w:] red. J. Gołaczyński, Postępowanie cywilne w czasie pandemii, Warszawa 2022, s. 190

rozpoznania sprawy²¹⁴. Ustawodawca w uzasadnieniu tejże regulacji wskazuje, że docelowym założeniem wprowadzenia dodatkowej możliwości składania wniosków i oświadczeń ustnie [...] jest promowanie korzystania z systemu teleinformatycznego. „Niewykluczone bowiem, że osoba, która przekona się, na ile sprawne i szybkie jest składanie pism i dokumentów za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, przy kolejnym składaniu pisma skorzysta z tego systemu²¹⁵”. Takie założenie ustawodawcy sprzeczne jest z aksjologicznym uzasadnieniem ustanawiania wyłączeń od reguły obligatoryjnego zastosowania systemu teleinformatycznego i poddaje pod wątpliwość celowość ich wprowadzenia. Jeżeli bowiem, nawet w ocenie ustawodawcy, osoby te mają możliwość korzystania z systemu teleinformatycznego, a wybór pomiędzy wniesieniem pisma poza systemem a wniesieniem pisma przez system nie jest spowodowany brakiem kompetencji technicznych danego podmiotu, regulacja ta nie zapobiega naruszenia ich praw²¹⁶.

„Podmioty wykluczone cyfrowo” mają możliwość dokonania wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zgodnie z regulacją art. 125 § 2¹ 3 KPC. W razie dokonania takiego wyboru, wniesienia pisma w formie papierowej nie wywoła skutków procesowych²¹⁷. W przypadku niewniesienia pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, przewodniczący zawiadamia wnoszącego pismo o bezskuteczności czynności. Oświadczenie o wyborze lub rezygnacji z wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego może być skutecznie złożone tylko za jego pośrednictwem. Oświadczenie to jest wiążące tylko w stosunku do osoby, która je złożyła²¹⁸.

Wyłączenia przedmiotowe obejmują dwa rodzaje pism i dokumentów, które obligatoryjnie winny być składane z pominięciem systemu teleinformatycznego. Są to pisma procesowe i dokumenty zawierające informacje niejawne w rozumieniu ustawy z dnia

---

²¹⁴ E. Stefańska, Komentarz do art. 466 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-477(16), wyd. IV, red. M. Manowska, Warszawa 2021, Lex

²¹⁵ Uzasadnienie uKRZ, S. Gurgul, Komentarz art. 216aa[w:] S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 12, Warszawa 2020, Legalis, S. Gurgul, Komentarz art. 196b [w:] S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz *op.cit.*

²¹⁶ K.Rogala, Krajowy...*op.cit.*

²¹⁷ J. Parafianowicz, Komentarz do art. 125 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany, red. O. M. Piaskowska, Lex, 2022

²¹⁸ J. Gołaczyński, S. Kotecka-Kral, Elektronizacja pism procesowych, doręczeń i posiedzeń jawnych w postępowaniu cywilnym w okresie pandemii COVID-19, PPC 2020, nr 4, s. 637-664, Ł. Goździaszek, 3. Elektroniczne wnoszenie pism procesowych [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, Prawo nowych technologii, Warszawa 2021, Lex

5.8.2010 r. o ochronie informacji niejawnych²¹⁹ oraz oferty składane w toku przetargu lub aukcji (art. 216 ab P.U., art. 196c P.R.).

Ustawodawca wprost reguluje skutek naruszenia zasad wnoszenia pism procesowych. Pisma oraz dokumenty niewniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma albo dokumentu. O skutku tym winno pouczyć się wnoszącego pismo albo dokument, z wyjątkiem gdy wnoszącym jest tymczasowy nadzorca sądowy, zarządca przymusowy, syndyk albo organ, do którego przepisy o syndyku stosuje się odpowiednio, nadzorca, zarządca albo organ do którego przepisy o nadzorcy lub zarządcy stosuje się odpowiednio (art. 216a ust. 1 P.U., art. 196a ust. 1 P.R.).

Do pisma procesowego wnoszonego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe dołącza się załączniki w postaci elektronicznej. Jeżeli załączane dokumenty zostały sporządzone w postaci papierowej, do pisma dołącza się: poświadczone elektronicznie odpisy dokumentów lub elektroniczne kopie dokumentów. Zgodnie z regulacją KPC elektroniczne poświadczenie odpisu dokumentu przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej następuje z chwilą wprowadzenia przez tego pełnomocnika dokumentu do systemu teleinformatycznego (art. 129 § 2¹ KPC)²²⁰. Katalog osób uprawnionych do dokonania elektronicznego poświadczenia poszerzony został w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym o osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego. Bez względu, czy występuje ona w sprawie w charakterze uczestnika, organu postępowania albo pełnomocnika. Uprawnienie to przysługuje także przewodniczącemu rady wierzycieli w zakresie odpisu protokołu posiedzenia rady wierzycieli oraz odpisu uchwały podjętej na posiedzeniu rady wierzycieli²²¹.

---

²¹⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 742

²²⁰ P. Janda, Doradca restrukturyzacyjny jako pełnomocnik procesowy, PPC 2018, nr 3, s. 335-346, opisany stan prawny ulegnie zmianie w dniu 1.3.2026 r. tj. wraz z wejściem w życie art. 1 pkt 8 ZmKPCu5.8.2025, zgodnie z którym art. 129 § 2¹ KPC otrzyma brzmienie: „Występujący w sprawie pełnomocnik będący adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym albo radcą lub referendarz Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej może elektronicznie poświadczyć dokument w systemie teleinformatycznym albo portalu informacyjnym”. Elektroniczne poświadczenie dokumentu za zgodność nie będzie następowało automatycznie poprzez wprowadzenie dokumentu do systemu, a każdorazowo poprzez opatrzenie załącznika odpowiednią adnotacją oraz wybranym dopuszczalnym przez KPC podpisem elektronicznym. Zmiana ma zapobiec sytuacji, w której pełnomocnik nie ma *de facto* wyboru, wprowadzając dokument do systemu, wskazania, czy poświadcza go za zgodność, czy też nie. Taka sytuacja grozi bowiem poświadczeniem dokumentu bez woli pełnomocnika.

²²¹ P. Wołowski, Elektroniczne...*op. cit.*, R. Kowalczyk, Wnoszenie... *op. cit.*

Ustawodawca pozornie rozszerza katalog dopuszczalnych form dołączenia załączników do pism wnoszonych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, określony w art. 128 § 2 KPC o elektroniczne kopie dokumentów. W przypadku gdy załącznik zostanie złożony w formie elektronicznej kopii dokumentu, oryginał dokumentu albo jego odpis poświadczony za zgodność z oryginałem składa się w sądzie upadłościowym bez wezwania w terminie 3 dni od dnia wniesienia pisma. Na gruncie KPC, strony niereprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika również mają możliwość złożenia oryginałów dokumentów, ewentualnie odpisów poświadczonych za zgodność z oryginałem przez notariusza w formie tradycyjnej (papierowej)²²². Regulacja ta spowoduje jednak, że oryginały lub odpisy poświadczone za zgodność z oryginałem złożone w sądzie upadłościowym nie będą musiały być następnie wprowadzone przez pracowników sądu wprowadzane do KRZ. To uczestnik składający pismo będzie miał obowiązek dołączenia ich elektronicznej kopii do pisma.

Na marginesie wskazać należy, że przy ustaleniu pojęcia dokumentu konieczne jest odwołanie się do definicji systemowej ujętej w art. 77³ KC. Za dokument uznawany jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią²²³. Byt dokumentu jest uzależniony od zaistnienia trzech elementów: nośnika, treści dokumentu oraz zapewnienia realizacji funkcji informacyjnej dokumentu polegającej na możliwości zapoznania się z jego treścią. Przy czym nośnik utożsamiany jest albo jako plik elektroniczny albo jako zmaterializowany urządzenia przechowywania danych w postaci elektronicznej: twardy dysk komputera, serwer poczty elektronicznej, płyty CD, DVD, dysk przenośny, pendrive i inne. Takie rozumienie dokumentu stanowi podstawę do interpretacji regulacji KPC, w tym czterech uregulowanych rodzajów dokumentów: dokumentów urzędowych (art. 244 KPC), dokumentów prywatnych (art. 245 KPC), dokumentów zawierających tekst, których wystawców można ustalić (art. 243¹ KPC) oraz dokumentów innych niż wymienione w art. 243¹ KPC, w szczególności zawierające zapis obrazu, dźwięku, albo obrazu i dźwięku (art. 308 KPC)²²⁴. Obok dokumentów „tradycyjnych” papierowych możemy mieć do czynienia z licznymi formami dokumentów elektronicznych tj. zdjęcia, nagrania wideo, wiadomości mailowe, wiadomości z komunikatora internetowego.

---

²²² A. Kościółek, Elektroniczne czynności procesowe w świetle nowelizacji z 10.7.2015 r., PME 2017, nr 1, s. 4

²²³ O charakterze systemowym definicji dokumentu wypowiedział się m.in. WSA w Warszawie w wyroku z dnia 14.3.2019 r. o sygn. III SA/Wa 873/18, Legalis, K. Górska, Pojęcie dokumentu w prawie cywilnym – głos w dyskusji nad istotą regulacji art. 77³ KC, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego, 5/2021, s. 55-59, R. Strugała [w:] red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa, 2016, s. 217

²²⁴ Uzasadnienie wyroku SO w Szczecinie z 15.2.2019 r., VIII Ga 620/18, Legalis

Ustawodawca prawidłowo ogranicza zakres zastosowania tego trybu złożenia załączników jedynie do dokumentów, które sporządzone zostały w formie papierowej.

Zarówno Prawo upadłościowe, jak i Prawo restrukturyzacyjne nie przewidują norm dotyczących dołączania do akt sprawy pełnomocnictwa lub jego uwierzytelnionego odpisu. W tym zakresie konieczne jest sięgnięcie do regulacji KPC. Normy te odmiennie regulują sytuację w zależności od trybu wniesienia pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Jeżeli jest to tryb obligatoryjny, czyli dominujący w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym, zgodnie z art. 89 § 1¹ KPC pełnomocnik nie ma obowiązku dołączania do akt sprawy pełnomocnictwa z podpisem mocodawcy lub jego uwierzytelnionego odpisu wraz z odpisem dla strony przeciwnej²²⁵. Jedynie powołuje się na pełnomocnictwo, wskazując jego zakres oraz okoliczności wymienione w art. 87 KPC. W przypadku trybu fakultatywnego tj. wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego przez „podmiot wykluczony cyfrowo”, zgodnie z art. 126 § 3 KPC mechanizm elektronicznego poświadczenia odpisu dokumentu znajduje zastosowanie również w odniesieniu do uwierzytelnionego odpisu pełnomocnictwa. Pełnomocnik, który wcześniej nie złożył pełnomocnictwa powinien dołączyć jego uwierzytelniony odpis do pisma wnoszonego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego²²⁶. Należy zgodzić się z poglądem, iż taki stan prawny nie był założeniem ustawodawcy²²⁷.

Dodatkowo wskazać należy, że w ramach aktów wykonawczych nie zostały określone dopuszczalne formaty załączników w systemie teleinformatycznym Krajowy Rejestr Zadłużonych. Jednocześnie sam system przewiduje szereg ograniczeń dotyczących formatów załączników, ich wielkości oraz ilości załączników. Lista dopuszczalnych formatów w systemie KRZ została określona w instrukcji – Podręcznik użytkownika zarejestrowanego Modułu Tożsamości²²⁸. Załączony plik nie może przekroczyć 10 MB. Dopuszczalne formaty

---

²²⁵ J. Gołaczyński, *Elektroniczne biuro podawcze* [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, *Informatyzacja postępowania cywilnego. Teoria i praktyka*, 2015, Legalis

²²⁶ A. Kościółek, *Elektroniczne czynności procesowe w świetle nowelizacji z 10.7.2015 r.*, PME 2017, nr 1, s. 4 oraz T. Żyznowski, *Komentarz do art. 126* [w:] red. T. Wiśniewski, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1–366*, Warszawa 2021, Lex

²²⁷ Za R. Kowalczykiem, *Wnoszenie ...op. cit.*, wskazać należy „ustawodawca powinien wyraźnie doprecyzować, podobnie jak zrobił to w przypadku postępowania rejestrowego, czy art. 89 § 1¹ k.p.c. znajduje swoje zastosowanie w postępowaniach insolwencyjnych.” Jednocześnie wskazać należy, że opisany stan prawny zmieni się wraz z wejściem w życie ZmKPCu5.8.2025 w dniu 1.3.2026 r., która przewiduje zarówno uchylenie art. 89 § 1¹ KPC, jak również zmianę art. 129 § 2¹ KPC (art. 1). Obowiązkiem stanie się zatem złożenie do akt sprawy pełnomocnictwa lub jego odpisu. Poświadczenie za zgodność nastąpi przez odpowiednią adnotację i podpis na dokumencie, a nie automatycznie poprzez wprowadzenie do systemu teleinformatycznego.

²²⁸https://krz-info-prod.apps.ocp.prod.ms.gov.pl/krz-help/MT_Podr%C4%99cznik_u%C5%BCytownika_zarejestrowanego_v1.02_2022.06.13.pdf (dostęp: 22.9.2025 r.)

to txt, odt, doc, docx, rtf, pdf, jpg, jpeg, gif, giff, tiff, xls, xlsx, xml, png, ods. Dodatkowo występują ograniczenia związane z limitami podpisów elektronicznych:

- 1) limit dotyczący kwalifikowanego podpisu elektronicznego – 50 MB
- 2) limit dotyczący podpisu zaufanego – 10 MB

oraz ograniczenia związane z Usługą Centralnego Podpisu Elektronicznego – maksymalna ilość załączników 20 sztuk.

Pisma oraz postanowienia wydane na posiedzeniu niejawnym doręcza się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (art. 220 ust. 2 P.U., art. 198 ust. 2 P.R.). W związku z dokonywaniem doręczeń elektronicznych stosuje się odpowiednio przepis art. 131¹ § 2 KPC²²⁹. Od tej zasady ustawodawca przewiduje dwa wyjątki. Po pierwsze w stosunku do doręczeń „podmiotom wykluczonym cyfrowo” oraz w zakresie pierwszego doręczenia. Pismo uznaje się za doręczone w chwili wskazanej w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji. W przypadku braku takiego potwierdzenia doręczenie elektroniczne uznaje się za skuteczne po upływie 14 dni od daty umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym²³⁰.

Doręczenia „podmiotom wykluczonym cyfrowo” dokonuje się z pominięciem regulacji art. 220 ust. 2 P.U. oraz art. 198 ust. 2 P.R., w sposób tradycyjny. Osoby te mogą dokonać wyboru doręczeń elektronicznych poprzez wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Oświadczenie o rezygnacji z wyboru doręczenia elektronicznego jest skuteczne w odniesieniu do pism, które zostały umieszczone w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe po złożeniu oświadczenia o rezygnacji.

Regulacja dotycząca doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie ma zastosowania do pierwszego doręczenia dokonywanego przez sąd, sędziego-komisarza, tymczasowego nadzorcę sądowego, zarządcę przymusowego, syndyka albo organ, do którego przepisy o syndyku stosuje się odpowiednio, jeżeli dany podmiot nie wniósł w sprawie żadnego pisma. W praktyce oznacza to, że czynności takie jak zawiadomienie wierzycieli o ogłoszeniu upadłości, będą dalej dokonywane w formie papierowej, jako pierwsze doręczenie. Wraz z pierwszym doręczeniem należy pouczyć o skutkach skierowania

---

²²⁹ I. Gil, Komentarz do art. 19 [w:] I. Gil, J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, K. Rogala, Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych...*op.cit.*, s. 196-197

²³⁰ A. Kościółek, 3.2.2. Doręczenia elektroniczne – uwagi na tle obowiązującego stanu prawnego [w:] A. Kościółek, Elektroniczne czynności procesowe w sądowym postępowaniu cywilnym, Warszawa 2012, Lex

pisma albo postanowienia wydanego na posiedzeniu niejawnym do adresata, który nie ma założonego konta w systemie teleinformatycznym wraz z pouczeniem o sposobie założenia konta w systemie oraz sposobie uwierzytelnienia się. Wyłączenie to nie dotyczy jednak pierwszych doręczeń dokonywanych tymczasowemu nadzorcy sądowemu, zarządcy przymusowemu, syndykowi albo organowi, do którego przepisy o syndyku stosuje się odpowiednio²³¹.

Ustawodawca precyzuje sposób dokonywania doręczeń w ramach aktów wykonawczych²³². Odmiennie niż w rozporządzeniu MS z dnia 20.10.2015 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych²³³, w KRZ nie została przyjęta zasada automatyzmu doręczeń. Automatyzm ten polega na odbiorze wszystkich pism zamieszczonych w systemie przy uwierzytelnieniu użytkownika na koncie, chyba że zapoznanie się z treścią pisma nie było możliwe z przyczyn związanych bezpośrednio z funkcjonowaniem tego systemu. Odmiennie jako odbiór pisma w KRZ uznaje się odebranie pisma przez uwierzytelnionego uprawnionego użytkownika na koncie w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe. Uwierzytelnienie na koncie nie powoduje zatem automatycznego odbioru wszystkich zamieszczonych tam pism. W tym celu konieczne jest indywidualne odznaczenie każdej z przesyłek²³⁴.

Orzeczenia w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym są w chwili wydania utrwalane wyłącznie w systemie teleinformatycznym z wykorzystaniem wzorców i opatrywane kwalifikowanym podpisem elektronicznym (art. 219 ust. 1a P.U., art. 197 ust. 1a P.R.). Jednocześnie z utrwaleniem w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe orzeczenia sądu, sędziego-komisarza, referendarza sądowego i przewodniczącego zamieszcza się informację o terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia albo informację o tym, że środek zaskarżenia nie przysługuje (art. 219 ust. 1c P.U., art. 197 ust. 3 P.R.). W postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym

---

²³¹ K. Rogala, *Krajowy...op.cit.*

²³² Rozp. MS dot. dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniach upadłościowych i Rozp. MS dot. dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniach restrukturyzacyjnych.

²³³ Podstawa aktu – art. 131¹ § 3 KPC

²³⁴ Należy pamiętać, że od 1.1.2016 r. w Prawie restrukturyzacyjnym uregulowana została możliwość odstąpienia przez sędziego-komisarza od konieczności dokonania formalnych wezwań, zawiadomień i doręczeń, wymaganych przepisami art. 131–147 k.p.c. w zw. z art. 229 P.U. Sędzia-komisarz może zatem wezwać czy zawiadomić telefonicznie bądź mailowo syndyka, radę wierzycieli, upadłego, ale również uczestników postępowania, jeżeli dojdzie do przekonania, że przyczyni się to do przyspieszenia postępowania. A. Malmuk-Cieplak, Komentarz do art. 220^a [w:] red. A. J. Witosz, *Prawo upadłościowe. Komentarz op.cit.*, P. Janda, Komentarz do art. 220^a[w:] P. Janda, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2020. Regulacja ta pozwoli sędziemu-komisarzowi na dokonywanie wezwań, zawiadomień i doręczeń z pominięciem systemu teleinformatycznego.

wprowadzona została zatem obligatoryjność względem generalnego upoważnienia do wydawania wyroków za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, opatrywanego kwalifikowanym podpisem elektronicznym (art. 324 § 4 KPC)²³⁵.

Nie istnieje zatem możliwość uzyskania odpisu postanowienia w formie papierowej w rozumieniu procesowym²³⁶. Ustawodawca nadaje pobranym samodzielnie wydrukami komputerowymi orzeczeń, pism i dokumentów utrwalonym w systemie teleinformatycznym moc urzędowo poświadczonych odpisów oraz wyciągów, jeżeli mają cechy umożliwiające ich weryfikację z danymi zawartymi w systemie teleinformatycznym (art. 228 ust. 2 P.U. oraz art. 206 ust. 2 P.R.). Tym samym syndyk w postępowaniu upadłościowym dokonując zawiadomień wierzycieli, organów egzekucyjnych o ogłoszeniu upadłości, samodzielnie pobiera z systemu teleinformatycznego wydruk postanowienia o ogłoszeniu upadłości, który następnie może być samodzielnie zweryfikowany przez wierzyciela lub organ egzekucyjny na podstawie danych ujawnionych publicznie w KRZ. Już po uruchomieniu systemu, administrator systemu uruchomił funkcjonalność pozwalającą na wygenerowanie odpisu orzeczenia (zakładka „Moje odpisy”), zawierającego adres do weryfikacji autentyczności, identyfikator dokumentu, datę pobrania dokumentu w systemie teleinformatycznym, QR kod pozwalający na weryfikację autentyczności. Wbrew nazwie funkcjonalności wskazać należy, że tak uzyskany dokument nie stanowi *de facto* odpisu orzeczenia, a jedynie jego wydruk weryfikacyjny. Wydruk weryfikacyjny jest nową postacią papierowego dokumentu wprowadzoną do polskiego prawa jednocześnie z wprowadzeniem elektronicznego postępowania upominawczego, który w treści odzwierciedla elektroniczny tytuł wykonawczy i pochodzi z systemu teleinformatycznego, nie stanowiąc jednocześnie jego odpisu²³⁷.

Ustawodawca przewiduje obligatoryjne użycie wzorców udostępnionych w KRZ przy wydawaniu orzeczeń. Słusznie w doktrynie podnosi się jednak, że w przypadku konieczności

---

²³⁵ K. Rogala, *Krajowy...op.cit.*

²³⁶ A. Zalesińska, *Wpływ informatyzacji na założenia konstrukcyjne procesu cywilnego*, Warszawa 2016, s. 240 za postanowieniem SN z 27.1.2006 r., III CK 369/05, OSNC 2006, nr 11, poz. 187, gdzie sąd wskazał, że odpisem orzeczenia w rozumieniu art. 140 KPC jest dokument wiernie odzwierciedlający treść oryginału albo jego kopia. Odmienne M. Woźniak w: *Zmiany dotyczące orzeczeń i środków zaskarżenia w postępowaniu restrukturyzacyjnym i upadłościowym*, Lex, 2022, który wskazuje, iż zarówno regulacja Prawa upadłościowego, jak i Prawa restrukturyzacyjnego nie wyklucza możliwości wydania odpisu orzeczenia w formie papierowej, a każdy uczestnik postępowania powinien mieć prawo do jego uzyskania.

²³⁷ K. Szmyd, *Elektroniczny tytuł wykonawczy jako dokument w postaci elektronicznej i pomocniczy charakter wydruku weryfikacyjnego [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Media elektroniczne. Współczesne problemy prawne*, Warszawa 2016, wyd. 1, Legalis

wykroczenia przez orzecznika poza formularz, z uwagi na nietypową treść orzeczenia, nie może być to przeszkoda do wydania orzeczenia o takiej treści²³⁸.

Konsekwencją wprowadzenia, co do zasady, pełnej dwustronnej komunikacji między sądem a uczestnikami postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego oraz wyłącznej właściwości systemu, jako miejsca gdzie utrwalane są orzeczenia, jest pełna informatyzacja akt postępowania. Podstawa prawna dopuszczająca prowadzenie akt z wykorzystaniem technik informacyjnych zawarta została w art. 53 ustawy z dnia 27.7.2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych²³⁹. Wraz z uruchomieniem KRZ, ustawodawca uregulował kompetencje Ministra Sprawiedliwości, któremu przyznana została rola utrzymania systemu teleinformatycznego, w którym prowadzone są akta sprawy oraz administratora tegoż systemu.

Akta w systemie teleinformatycznym, w zależności od postępowania, prowadzone są przez sąd upadłościowy, restrukturyzacyjny lub organ pozasądowy. Organ pozasądowy prowadzi akta w następujących, określonych w ustawie, przypadkach:

- 1) Syndyk – akta zgłoszeń wierzytelności – art. 228a P.U.
- 2) Syndyk – akta postępowań upadłościowych osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej w trybie art. 491¹ ust. 1 P.U., w tym akta do zgłoszeń wierzytelności – art. 491²⁴ P.U.
- 3) Nadzorca sądowy – akta postępowań o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej – art. 491³⁷ P.U.
- 4) Nadzorca układu - postępowania o zatwierdzenie układu – art. 211a P.R.

W pozostałych przypadkach akta prowadzi sąd. Sposób prowadzenia akt w systemie teleinformatycznym został uregulowany w Zarządzeniu MS z dnia 19.6.2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej²⁴⁰, w szczególności w Rozdziale 3 Działu VIII Tytuł II dodanym Zarządzeniem MS z dnia 18.6.2021 r. zmieniające zarządzenie w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej²⁴¹.

---

²³⁸ Tak: M. Woźniak, Zmiany dotyczące orzeczeń i środków zaskarżenia w postępowaniu restrukturyzacyjnym i upadłościowym, komentarz praktyczny, LEX, 2022, Ł. Goździaszek, Komentarz do art. 19 [w:] I. Gil, J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, K. Rogala, Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, Komentarz, Warszawa, 2023, s. 195

²³⁹ t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.

²⁴⁰ Dz. Urz. MS z 2019 r. poz. 138 z późn. zm.

²⁴¹ Dz. Urz. MS z 2021 r. poz. 159

Sposób prowadzenia akt w systemie teleinformatycznym przez organ pozasądowy został uregulowany w szeregu aktów wykonawczych:

- 1) Rozporządzenie MS z dnia 18.11.2021 r. w sprawie sposobu i trybu prowadzenia akt do zgłoszeń wierzytelności oraz zbioru dokumentów, a także udostępniania tych akt oraz zbioru dokumentów²⁴²;
- 2) Rozporządzenie MS z dnia 15.11.2021 r. w sprawie sposobu i trybu prowadzenia i udostępniania akt oraz zbioru dokumentów w postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej²⁴³;
- 3) Rozporządzenie MS z dnia 13.10.2021 r. w sprawie sposobu i trybu prowadzenia akt oraz zbioru dokumentów, a także udostępniania tych akt oraz zbioru dokumentów w postępowaniu o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej²⁴⁴;
- 4) Rozporządzenie MS z dnia 15.11.2021 r. w sprawie sposobu i trybu prowadzenia i udostępniania akt oraz zbioru dokumentów w postępowaniu o zatwierdzenie układu²⁴⁵.

Obok akt prowadzonych w systemie teleinformatycznym sąd lub organ pozasądowy jest zobowiązany do prowadzenia zbioru dokumentów. Do zbioru dokumentów składane są dokumenty w postaci papierowej po ich uprzednim przetworzeniu na postać elektroniczną i dołączeniu do akt prowadzonych w systemie teleinformatycznym. Do prowadzenia zbioru dokumentów stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące prowadzenia akt sprawy w postaci papierowej, chyba, że przepis szczególny stanowi inaczej. (§44 ust. 5 Instrukcji kancelaryjnej).

Do prowadzenia zbioru dokumentów są również zobowiązane organy pozasądowe. Pisma procesowe oraz dokumenty wniesione z pominięciem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe winny być wprowadzone do akt, a następnie złożone do zbioru dokumentów (art. 228a ust. 2 P.U., art. 491²⁴ ust. 2 P.U., art. 491³⁷ ust. 2 P.U., art. 211 ust. 2 P.R.).

Uczestnicy postępowania oraz osoby przez nich upoważnione mają dostęp do akt postępowania za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 219 ust. 1b P.U., art. 197

---

²⁴² Dz. U. poz. 2170

²⁴³ Dz. U. poz. 2152

²⁴⁴ Dz. U. poz. 2032

²⁴⁵ Dz. U. poz. 2118

ust. 4 P.R.). Uczestnicy oraz każdy, kto dostatecznie usprawiedliwi potrzebę przejrzenia akt sądowych, będzie mógł skorzystać z dostępu do akt za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w sekretariacie sądu (art. 228 ust. 1 P.U., art. 206 ust. 1 P.R.)²⁴⁶.

3.5. Przepisy przejściowe

Ustawodawca w sposób szczegółowy reguluje zastosowanie przepisów uKRZ do toczących się postępowań. Rozstrzyga kwestie ujawnienia informacji o toczących się sprawach, stosowanie do nich przepisów dotychczasowych, sposobu prowadzenia akt spraw wszczętych i niezakończonych oraz zakończonych przed dniem wejścia w życie uKRZ. Jako datę graniczną w przepisach przejściowych został przyjęty moment złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, wniosku o otwarcie postępowania o zatwierdzenie układu na zgromadzeniu wierzycieli, wniosku o wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego, wniosku o uznanie orzeczenie o wszczęcie zagranicznego postępowania upadłościowego, wniosku restrukturyzacyjnego, wniosku o stwierdzenie wykonania, zmianę albo uchylenie układu lub wniosku o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej. Jeżeli moment ten nastąpił przed dniem wejścia w życie uKRZ informacje o tych postępowaniach nie będą ujawniane w systemie teleinformatycznym. Wszczęte postępowania będą prowadzone na podstawie przepisów dotychczasowych. Natomiast akta spraw zarówno zakończonych przed dniem wejścia w życie uKRZ oraz wszczętych i niezakończonych nie podlegają przetworzeniu na akta prowadzone w systemie teleinformatycznym. Ustawodawca przyjął, jako zasadę ogólną brak stosowania uKRZ wstecz²⁴⁷.

Z uwagi na długotrwałość postępowań upadłościowych, regulacja ta powoduje prowadzenie przez sądy upadłościowe równoległych postępowań na podstawie trzech stanów prawnych. Nadal są bowiem prowadzone postępowania na podstawie Prawa upadłościowego w brzmieniu sprzed 24.3.2020 r. tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30.8.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw, w brzmieniu od 24.3.2020 r. oraz aktualnie w brzmieniu od 1.12.2022 r. prowadzonych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Przyjęta przez ustawodawcę zasada dalece odsuwa w czasie planowane skutki uruchomienia KRZ. Opóźni się umocnienie zasady jawności zewnętrznej postępowania oraz transparentności jego prowadzenia. Do czasu zakończenia postępowań prowadzonych z zastosowaniem przepisów dotychczasowych będzie

---

²⁴⁶Szerzej o elektronicznych aktach postępowania sądowego A. Szkurlat, *Informatyzacja pozaprocesowych czynności sądu*, PME 2010, nr 2, s. 31

²⁴⁷K. Rogala, *Krajowy...op.cit.*

on stanowił źródło informacji jedynie o części prowadzonych postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych. Stanowić będzie również utrudnienie dla uczestników postępowania, którzy każdorazowo będą musieli weryfikować przepisy, które mają zastosowanie dla danego postępowania, w tym dotyczące stosowania systemu teleinformatycznego²⁴⁸.

4. Podsumowanie

Analiza przebiegu informatyzacji postępowania egzekucyjnego i upadłościowego pozwala na stwierdzenie, iż w obu tych postępowaniach nastąpiła ona w sposób diametralnie różny. W ramach postępowania egzekucyjnego przebiegała ona poprzez stopniowe poszerzanie narzędzi informatycznych dostępnych organom egzekucyjnym oraz innym uczestnikom postępowania. Informatyzacja jest efektem działań ustawodawcy, który nowelizował przepisy, dodając regulacje w zakresie elektronicznego wnoszenia pism, elektronicznych doręczeń, elektronicznych tytułów wykonawczych, elektronicznych licytacji. Jednocześnie proces informatyzacji jest następstwem oddolnych działań organów egzekucyjnych – komorników sądowych oraz Krajowej Rady Komorniczej. Podmioty te, z uwagi na znaczący przyrost spraw prowadzonych przez kancelaria komornicze, musiały wyjść im naprzeciw proponując rozwiązania informatyczne m.in. oprogramowania do prowadzenia spraw, pozwalające na automatyzację czynności prowadzonych przez kancelarie. Obecnie z uwagi na nieutworzenie tzw. Elektronicznego Biura Podawczego, pozwalającego na pełną realizację normy art. 760 KPC oraz art. 131¹ KPC oraz brak utworzenia systemu teleinformatycznego do prowadzenia akt elektronicznych, informatyzacja postępowania egzekucyjnego pozostaje częściowa. Pełna dwustronna elektroniczna komunikacja uczestników postępowania z organami egzekucyjnymi możliwa jest bowiem jedynie w poszczególnych przypadkach wprost uregulowanych w przepisach.

Informatyzacja postępowania upadłościowego, a równoległe w sposób analogiczny postępowania restrukturyzacyjnego, nastąpiła w sposób skokowy. Ustawodawca zdecydował się bowiem na pełną informatyzację postępowania poprzez uruchomienie systemu teleinformatycznego do jego obsługi postępowania. Wraz z datą graniczną tj. 1.12.2021 r. zasadą podstawową stało się dokonywanie wszelkich czynności za pośrednictwem systemu teleinformatycznego z drobnymi wyjątkami uregulowanymi wprost w przepisach. Odmienne niż w postępowaniu egzekucyjnym informatyzacja nie obejmowała stopniowo poszczególnych

---

²⁴⁸*Ibidem*

czynności dokonywanych w ramach postępowania, a objęła jednorazowo wszystkie dokonywane czynności.

Oba sposoby informatyzacji - stopniowy i skokowy posiadają zarówno wady i zalety. Rozciągnięta w czasie informatyzacja postępowania egzekucyjnego pozwala na większą kontrolę jakości dostarczanych rozwiązań. Uruchomienie platformy E-Licytacje początkowo do elektronicznych licytacji ruchomości, a następnie elektronicznych licytacji nieruchomości pozwoliło na dostosowanie regulacji zgodnie ze wskazaniem doktryny i przedstawicieli zawodów prawniczych, samorządów zawodowych. Jednocześnie jednak regulacja postępowania egzekucyjnego dotycząca elektronicznej komunikacji, elektronicznych akt postępowania jest dalej jedynie szcążkowo stosowana w praktyce, z uwagi na brak technicznej realizacji m.in. poprzez niedostarczenie systemu teleinformatycznego do obsługi postępowania. Brak działania po stronie ustawodawcy powoduje zwiększenie inicjatywy oddolnej. W przypadku postępowania egzekucyjnego inicjatywa została w dużej mierze przejęta przez samorząd zawodowy komorników. Choć zaangażowanie Krajowej Rady Komorniczej w proces informatyzacji należy ocenić pozytywnie, to na ustawodawcy spoczywa obowiązek dbania o aktualność regulacji postępowania egzekucyjnego i dostarczania narzędzi informatycznych w celu ich realizacji. Komornicy sądowi i Krajowa Rada Komornicza powinna pełnić raczej rolę ekspercką niż inicjującą.

Jednocześnie informatyzacja postępowania upadłościowego nie była pozbawiona błędów. Uruchomienie systemu teleinformatycznego nastąpiło w momencie, gdy system nie był w pełni gotowy. KRZ w dniu jego uruchomienia był pozbawiony wielu podstawowych funkcjonalności. Brak było m.in. modułu doręczeń dla organu pozasądowego, co uniemożliwiało wysyłkę pism przez syndyka do wierzycieli, brak było formularzy dla podstawowych pism procesowych.

Po uruchomieniu systemu ujawniły się również liczne błędy związane z konstrukcją samego systemu m.in. w zakresie braku możliwości łączenia postępowań, konieczności ponownego wpisywania danych, braku automatycznego przyznawania dostępu do postępowania podmiotom, które posiadają konto w systemie teleinformatycznym. Sam system okazał się być nieintuicyjny oraz trudny w obsłudze. System posługuje się terminologią obcą ustawie (Portal Użytkowników Branżowych, Portal Użytkowników Zarejestrowanych, Dokumenty Robocze). Użyte nazwy powodują, że użytkownicy intuicyjnie nie są w stanie określić zastosowania danej funkcjonalności. Terminologia systemu powinna odpowiadać terminologii ustawowej oraz wskazywać na funkcję danej opcji w systemie, co pomagałoby

użytkownikom podejmować intuicyjne kroki w systemie. I tak Portal użytkowników branżowych, który stanowi część systemu KRZ przeznaczoną dla organów pozasądowych mógłby nazywać się Portalem dla organów pozasądowych, Moduł Dokumenty robocze, który służy do tworzenia zarządzeń, mógłby nazywać się Zarządzenia. Jednocześnie system KRZ ulega regularnym powtarzającym się awariom w zakresie w dostępie do całego systemu lub niektórych jego funkcjonalności oraz częstym wyłączeniem związanym z pracami serwisowymi. Przerwy w dostępie do systemu trwają od paru godzin do parunastu godzin.

Negatywny odbiór wśród użytkowników systemu spotęgował brak zapewnienia szkoleń dla doradców restrukturyzacyjnych, pełnomocników profesjonalnych, pozostałych użytkowników, którzy obsługę systemu musieli w pierwszych miesiącach opanować samodzielnie.

Te błędy mogłyby zostać uniknięte poprzez szerszy udział w budowie systemu przedstawicieli zawodów prawniczych – sędziów, pełnomocników zawodowych, doradców restrukturyzacyjnych, ale również pracowników sądów, wcześniejsze testowe udostępnienie systemu w wersji demo, co pozwoliłoby na wychwycenie błędów konstrukcyjnych systemu na etapie testów oraz zapewnienie szeroko zakrojonych szkoleń dla użytkowników przed uruchomieniem systemu oraz w pierwszym okresie po jego uruchomieniu.

System KRZ i jego wdrożenie pokazało, że tak samo jak regulacja prawna systemu ważna jest jego warstwa techniczna. Kooperacja administratora systemu z ustawodawcą powinna być zatem ścisła na etapie projektowania przepisów prawnych, a następnie projektowania systemu.

Wątpliwości budzi również dostęp do akt postępowania przez Ministra Sprawiedliwości. Zgodnie z art. 12 ust. 2 uKRZ Minister Sprawiedliwości jest administratorem danych zgromadzonych w Rejestrze oraz danych objętych treścią obwieszczenia. Minister Sprawiedliwości prowadzi w systemie teleinformatycznym Krajowy Rejestr Zadłużonych (art. 1 uKRZ). Natomiast zgodnie z art. 175da § 3 i 4 PUSP Minister Sprawiedliwości jest administratorem sądowych systemów teleinformatycznych, ale jako administrator sądowych systemów teleinformatycznych Minister Sprawiedliwości nie ma dostępu do akt postępowania. Minister Sprawiedliwości jako administrator Krajowego Rejestru Zadłużonych, jako systemu do obsługi postępowań sądowych nie powinien mieć dostępu do akt postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych. By zapewnić realizację tej gwarancji procesowej konieczne jest rozważenie powierzenia przez Ministra Sprawiedliwości w trybie art. 175da § 7

PUSP wybranemu sądowi apelacyjnemu administrowania systemem KRZ. Obecnie zgodnie z §5 Zarządzenia MS z dnia 30.10.2024 r. w sprawie powierzenia dyrektorom sądów apelacyjnych wykonywania zadań związanych z informatyzacją sądownictwa w obszarze projektowania, wdrażania, utrzymywania oraz zapewnienia bezpieczeństwa sądowych systemów teleinformatycznych²⁴⁹ Sąd Apelacyjny w Lubinie wspiera Ministra Sprawiedliwości w administrowaniu KRZ.

Ponadto system KRZ został zintegrowany z Usługą Centralnego Podpisu Elektronicznego. Podpisywane pisma oraz wnioski wraz z załącznikami w momencie podpisu są przekazywane do UCPE zapewnionej przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Pomimo zatem ewentualnego pełnego przekazania administrowania systemem wybranemu sądowi apelacyjnemu, Ministerstwo Sprawiedliwości będzie posiadało dostęp do podpisywanych dokumentów za pośrednictwem UCPE. Obecna konstrukcja UCPE, która zakłada przekazanie podpisywanych dokumentów wydaje się sprzeczna z regulacją art. 175da § 4 PUSP. Konieczność przekazywania całych wniosków i dokumentów do UCPE powoduje również limity techniczne w ich wielkości i ilości – dla podpisu zaufanego jest to limit 20 załączników o rozmiarze nie większym niż 10 MB dla podpisu kwalifikowanego limit 50 załączników o rozmiarze nie większym niż 50 MB. Ewentualnym rozwiązaniem wydaje się przekazanie do administrowania UCPE wybranemu sądowi apelacyjnemu.

4.1. Aspekt proceduralny i materialny informatyzacji postępowania

Procesy opisane w ramach postępowania egzekucyjnego i postępowania upadłościowego są odbiciem zachodzących zmian w społeczeństwie informacyjnym. Przejście od komputeryzacji do informatyzacji postępowania można postawić w analogii do procesu wprowadzenia do użycia komputerów, następnie uruchomienia sieci Internet i jej ewolucji z koncepcji Web 1.0. do koncepcji Web 2.0., a w przyszłości Web 3.0.²⁵⁰. Zagadnienie informatyzacji postępowania cywilnego, w tym postępowania egzekucyjnego i upadłościowego stanowi przedmiot zainteresowania przedstawicieli nauki, praktyków i ustawodawcy. Za moment przełomowy w ostatnich latach dla informatyzacji w/w postępowań należy uznać pandemię COVID -19 tj. lata 2020 - 2021, która niejako przymusowo wymusiła na ustawodawcy wprowadzanie w życie coraz to nowych regulacji pozwalających na bezkontaktowe prowadzenie spraw. Jednak równolegle do zmian w sposobie prowadzenia

---

²⁴⁹ Dz. Urz. MS z 2024 r. poz. 260

²⁵⁰ K. Flasiński, Web 2.0 [w:] red. S. Iwasiów, J. Madejski, Interpretatywny słownik terminów kulturowych 2.0, Szczecin 2017, s. 175-183

postępowań i ich postępującej informatyzacji, zachodzą zmiany w społeczeństwie, mające niebagatelny wpływ na kształt postępowań egzekucyjnych i upadłościowych. Rosnąca aktywność użytkowników w sieci, ich twórcze działanie w postaci współtworzenia stron internetowych, tworzenie tzw. „*content'u*” w ramach portali społecznościowych (m.in. na TikTok, Facebook, Instagram i inne), rozwój technologii *Blockchain* oraz postępująca tokenizacja prowadzi do wzrostu znaczenia dóbr niematerialnych, w tym dóbr cyfrowych.

Zgodnie z raportem Digital Poland 2023 w Polsce w styczniu 2023 r. Twitter posiadał 4 miliony użytkowników, Instagram 10,4 miliona użytkowników, TikTok 10,14 miliona użytkowników, Facebook 17,85 miliona użytkowników, YouTube 27,5 miliona użytkowników. Średni czas spędzony dziennie w Internecie to 6 godzin 42 minuty, a 66,3 % populacji Polski jest aktywnym użytkownikiem *social media*²⁵¹. Skupienie aktywności zarówno rozrywkowej jak i zawodowej w Internecie, powoduje, że w sieci powstają dobra oraz są one w niej przechowywane. Dobra te niejednokrotnie przedstawiają znaczną wartość.

Te tendencje uzasadniają potrzebę wyodrębnienia aspektu proceduralnego oraz aspektu materialnego informatyzacji postępowania. Aspekt proceduralny pokrywa się z dotychczasową definicją informatyzacji postępowania, jako procesu wykorzystywania, przekazywania, łączenia danych zgromadzonych w systemach komputerowych dla usprawnienia czynności sądu oraz stron, uczestników postępowania. Aspekt materialny informatyzacji postępowania ściśle wiąże się z rozwojem społeczeństwa informacyjnego oraz zmianą struktury majątkowej, w której znaczącą rolę odgrywają dobra niematerialne. Zmiana składników majątku, które będą podlegać likwidacji, wpływa bowiem na sposób w jaki powinny być prowadzone postępowania egzekucyjne i upadłościowe w celu realizacji ich celów. Kształt tych postępowań powinien uwzględniać sposób poszukiwania dóbr cyfrowych, ich wyceny oraz likwidacji. Zmiany jakie są wprowadzane w tych procedurach, związane z informatyzacją społeczeństwa i będącej jej skutkiem - zmianą struktury majątku, określić można informatyzacją postępowania w aspekcie materialnym.

Informatyzacja postępowania w aspekcie proceduralnym jest niewystarczająca. Oba procesy powinny zachodzić w sposób skoordynowany równolegle. Zapewnienie informatyzacji postępowania w aspekcie proceduralnym będzie miało swoje przełożenie na wykonalność norm dotyczących informatyzacji w aspekcie materialnym. Obecnie uwaga ustawodawcy jest skierowana jedynie w stronę informatyzacji postępowania

---

²⁵¹ <https://empemedia.pl/social-media-w-polsce-2023-raport-digital-poland/> (dostęp: 4.9.2025 r.)

egzekucyjnego i upadłościowego jedynie w aspekcie proceduralnym, z pominięciem aspektu materialnego.

Rozdział II. Pojęcie dobra cyfrowego.

1. Wprowadzenie

Omówienie aspektu materialnego informatyzacji postępowania egzekucyjnego i upadłościowego jest niemożliwe bez wcześniejszego ustalenia zakresu znaczeniowego podstawowych pojęć. Pojęciem wyjściowym dla rozprawy doktorskiej jest definicja dóbr cyfrowych, jako nowej kategorii dóbr. Problematyka dóbr cyfrowych nieuchronnie łączy się ze sposobem definiowania w prawie polskim pojęcia rzeczy (art. 45 KC) oraz przedmiotem prawa własności (art. 140 KC). Przyjęty wąski model rzeczy rzutuje bowiem na dalsze rozważania dotyczące statusu dóbr cyfrowych i ich możliwej kwalifikacji. Odmienne niż w austriackim kodeksie cywilnym (§ 285), zgodnie z którym rzeczą w prawnym rozumieniu jest wszystko, co się różni od osoby i służy do użytku ludzkiego oraz od kodeksu cywilnego francuskiego (art. 516 *Code civil*), gdzie zastosowano pojęcie dobra, obejmujące zarówno rzeczy zmysłowe jak i niezmysłowe²⁵² oraz od litewskiego kodeksu cywilnego (*Civilinio Kodekso*), gdzie zgodnie z art. 4.38 przedmiotem prawa własności mogą być rzeczy lub inne dobra, w prawie polskim pojęcie rzeczy utożsamiane jest jedynie z przedmiotami materialnymi²⁵³. Model ten został przyjęty na wzór modelu niemieckiego (§90 niemieckiego kodeksu cywilnego - *Bürgerliches Gesetzbuch*), powstałego na kanwie dziewiętnastowiecznej niemieckiej pandektystyki. Jako dwie cechy konstytutywne rzeczy uznaje się powszechnie 1) jest to materialna część przyrody w stanie pierwotnym lub przetworzonym 2) jej wyodrębnienie z przyrody w sposób naturalny lub sztuczny w stopniu czyniącym z niej samoistne w obrocie dobro prawne²⁵⁴. W prawie polskim przyjmuje się zatem wąskie rozumienie rzeczy, którą jest jedynie przedmiot materialny posiadający cechę wyodrębnienia²⁵⁵. Zgodnie z tym ujęciem rzeczą nie są dobra niematerialne np. energia, dobra własności intelektualnej, oraz dobra materialne, którym brak jest cechy wyodrębnienia np. wody płynące, złoża kopalin. Jednocześnie prawo polskie wyklucza możliwość stosowania analogii w tym zakresie. „Nie pozwala na to bowiem zasada *numerus clausus* praw rzeczowych, jaką przyjął ustawodawca. Prawa o charakterze bezwzględnym są wymienione

---

²⁵² K. Wielgus, Rękojmia za wady sprzedanych praw i dóbr niematerialnych w ujęciu historycznym i prawno-porównawczym, *Prawo w działaniu sprawy cywilne* 52/2022, s. 143 - 187

²⁵³ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB> (dostęp: 15.9.2025 r.)

²⁵⁴ J. Wasilkowski, *Zarys prawa rzeczowego*, Warszawa, 1963, s. 8, Z. Radwański, A. Olejniczak, *Prawo cywilne*, 2015, s. 111–112, Ł. Żelechowski, *Komentarz do art. 45 [w:] red. K. Osajda, W. Borysiak, Kodeks Cywilny. Komentarz*, wyd. 31, 2023, Legalis

²⁵⁵ Ł. Żelechowski, *Komentarz do art. 45 [w:] red. K. Osajda, W. Borysiak, Kodeks Cywilny. Komentarz*, wyd. 31 Legalis

enumeratywnie i tworzą zamknięty katalog²⁵⁶”. Definicja rzeczy i jej zakres ograniczający się jedynie do przedmiotów materialnych na wstępie uniemożliwia, na podstawie obecnie obowiązującego prawa, zakwalifikowanie dobra cyfrowego jako rzeczy, a tym samym jako przedmiotu prawa własności. Zgodnie bowiem z art. 140 KC uprawnienia właściciela odnoszą się wyłącznie do rzeczy. Przedmiotem własności mogą być tylko rzeczy – ruchomości i nieruchomości²⁵⁷. Powyższa konstatacja rzutować będzie na w pierwszej kolejności konieczność ustalenia innej kwalifikacji prawnej dóbr cyfrowych, a w konsekwencji rodzić będzie dalsze komplikacje w zakresie prawa spadkowego, prawa rzeczowego (m.in. zastosowania instytucji zastawu dóbr cyfrowych), ale również możliwości prowadzenia z tychże dóbr egzekucji singularnej czy uniwersalnej świadczeń pieniężnych. W doktrynie pojawiają się głosy wskazujące na konieczność zmiany obowiązującej w prawie polskim definicji rzeczy, ich autorzy dostrzegają jednak liczne problemy praktyczne związane z taką zmianą. Tak Ł. Maryniak „Nie ulega wątpliwości, że *de lege lata* musimy odrzucić koncepcje prawa bezwzględnego, co nie wyklucza przyjęcia jej w przyszłości. Aby tak się jednak stało, konieczna jest zmiana obowiązujących przepisów. [...] Najlepszym rozwiązaniem byłoby dopuszczenie możliwości, aby przedmiotem prawa własności były – obok obiektów materialnych – także niektóre przedmioty niematerialne (*res incorporales*). Dotyczyłoby to przede wszystkim domen internetowych, adresów e-mailowych i kont na portalach www, a więc wytworów uznawanych powszechnie na zachodzie za przedmiot praw bezwzględnych. Za takim rozwiązaniem przemawia ściśle indywidualny charakter wskazanych obiektów (w szczególności e-maili i kont internetowych) oraz brak sprzecznych interesów pomiędzy różnymi podmiotami tj. najczęściej pomiędzy operatorami serwera a osoba korzystającą z adresu lub danych za nim zawartych”²⁵⁸. Takie wypowiedzi należy uznać jednak za jedynie postulaty *de lege ferenda*.

Próby definicyjne dóbr cyfrowych podejmowano w różnych porządkach prawnych – międzynarodowych i krajowych, zarówno w aktach powszechnie obowiązujących, jak i w tzw. miękkim prawie *soft law* i rekomendacjach. Niniejszy rozdział ma na celu przedstawienie definicji dóbr cyfrowych w prawie Unii Europejskiej, w polskim prawie

---

²⁵⁶ Ł. Maryniak, P. Baryś, Prawo własności wirtualnej, [w:] red. K. Grzybczyk, Prawo w wirtualnych światach, Warszawa 2013, s. 98–107.

²⁵⁷ M. Balwicka-Szczyrba, Komentarz do art. 140 [w:] red. A. Sylwestrzak, Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, Lex, 2024, G. Matusik, Komentarz do art. 140 [w:] red. serii K. Osajda, red. tomu W. Borysiak, Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. 32, Warszawa, 2024

²⁵⁸ Ł. Maryniak, P. Baryś, Prawo własności wirtualnej, [w:] Prawo w wirtualnych światach, red. K. Grzybczyk, Warszawa 2013, s. 98–107

krajowym, w *soft law* i rekomendacjach międzynarodowych organizacji. Następnie na podstawie przeprowadzonej analizy zaproponowana zostanie definicja dóbr cyfrowych dla celów niniejszej rozprawy doktorskiej, a więc definicja dóbr cyfrowych na potrzeby egzekucji świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym.

Z uwagi na otwarty katalog dóbr cyfrowych oraz jego ciągle zmieniające się desygnaty dalszej analizie poddane zostaną jedynie wybrane dobra cyfrowe, w tym próba ich kwalifikacji prawnej na potrzeby dalszej analizy dopuszczalności prowadzenia z nich egzekucji. Szczegółowej analizie poddane zostaną domeny internetowe, profile na portalach społecznościowych, kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii, dobra wirtualne oraz konta na serwerze gry komputerowej.

1.1. Dobra cyfrowe a dobra wirtualne

Pojęcie dóbr cyfrowych należy odróżnić od pojęcia dóbr wirtualnych. Niektórzy autorzy utożsamiają ich zakresy znaczeniowe, rozumiejąc pojęcie dóbr wirtualnych (*virtual property*) szeroko, jako nazwy domen, adresy URLs, strony internetowe, konta mailowe²⁵⁹. W polskiej literaturze przedmiotu utrwalił się jednak podział na dobra wirtualne i dobra cyfrowe, w ramach którego dobra cyfrowe są pojęciem szerszym, a dobra wirtualne obejmują jedynie specyficzną kategorię dóbr cyfrowych²⁶⁰. Za dobra wirtualne uznawane są ubrania, ekwipunek dla awatarów – miecze, rękawice, elektroniczne nieruchomości – budynki, parcele, samochody i inne. Dobra wirtualne nie mają swojej definicji ustawowej, ale doktryna podejmuje liczne próby jej ustalenia. Najczęściej powoływana w polskiej literaturze definicja dobra wirtualnego, jako punkt wyjściowy do dalszych rozważań, jest definicja Ungi-go Yoon, zgodnie z którą jest to najmniejsza jednostka danych konstytuująca plik²⁶¹. Według autorów definicja ta, jako że bardzo ogólna, nie oddaje specyfiki dóbr wirtualnych i ich złożoności. K. Szpyt wskazuje na wielowarstwowość tychże dóbr. W prostszej postaci (dwuwarstwowej) składają się one z zapisu cyfrowego oraz jego wizualizacji, w bardziej zaawansowanej postaci (trzywarstwowej) zawierają dodatkową warstwę użytkową, czyli właściwości, jakie dany przedmiot posiada w świecie wirtualnym²⁶². Wątpliwość budzi, czy pod pojęciem dobra wirtualnego należy rozumieć oprócz wirtualnych przedmiotów (np. artefaktów, parceli,

²⁵⁹ J. Fairfield, *Virtual Property*, Boston University Law Review 2005, vol. 85, s. 1049.

²⁶⁰²⁶⁰ Tak m.in. K. Szpyt, *Własność wirtualna – cywilnoprawna rewolucja czy ewolucja*, [w:] red. P. Stec, M. Załucki, *Wokół rekodyfikacji prawa cywilnego*, s. 229-231,

²⁶¹ Ungi-go Yoon, *South Korea and indirect reliance on OP law: real money trading in MMORPG items*, Oxford 2008, s. 174 za: K. Szpyt, *Własność...op.cit.*, s. 229

²⁶² K. Szpyt, jako przykład podaje wzmocnienie odporności na ciosy postaci przez eliksir zawarty w buteleczce, K. Szpyt, *Własność...op.cit.*, s. 229-231

budynków) również wirtualne postacie (awatary). W literaturze wskazywano na problematyczne z perspektywy zachowania jednolitej terminologii zawężanie pojęcia dóbr wirtualnych jedynie do przedmiotów wirtualnych, używanie tych dwóch pojęć jako synonimów. Postulowane jest objęcie pojęciem dóbr wirtualnych obu tych kategorii – przedmiotów i postaci wirtualnych. Dobrem wirtualnym będą zatem wirtualne przedmioty, postacie i odpowiadające im wszelkie niematerialne wartości, które są do nich przypisane²⁶³. Dobra wirtualne stanowią zatem jedynie jedną z grup dóbr cyfrowych.

2. Definicje dóbr cyfrowych

W dalszej części rozdziału przedstawione zostaną definicje dóbr cyfrowych stanowiące zarówno część powszechnie obowiązującego prawa – krajowego, w tym unijnego, jak i definicje zaproponowane w opracowaniach o charakterze *soft law*. Analiza ta pozwoli na wypracowanie definicji dobra cyfrowego na potrzeby niniejszej rozprawy doktorskiej, a więc na potrzeby analizy możliwości zaspokojenia świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych.

2.1. Definicje dóbr cyfrowych w prawie Unii Europejskiej

Ustawodawca unijny dostrzega problematykę dóbr cyfrowych i podejmuje próby jej choćby częściowej regulacji. Prawo unijne koncentruje się przede wszystkim na ochronie praw konsumenta, który z uwagi na zalew rynku nowym rodzajem dóbr i usług narażony jest na nowy typ zagrożeń i nadużyć. W tym nurcie pozostaje regulacja Dyrektywy PE i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20.5.2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych, która ma na celu ochronę słabszej strony transakcji – konsumenta w obrocie treściami cyfrowymi oraz przy korzystaniu z usług cyfrowych.

Prawodawca unijny podejmuje się również problematyki dóbr cyfrowych w kontekście rynku finansowego – w zakresie usług płatniczych oraz kryptoaktywów. We wrześniu 2020 r. Komisja Europejska skierowała do Parlamentu Europejskiego wniosek wraz z projektem Rozporządzenia PE i Rady w sprawie rynków kryptoaktywów i zmieniające dyrektywę (UE) 2019/1937²⁶⁴. Procedura legislacyjna zakończyła się przyjęciem Rozporządzenia PE i Rady (UE) 2023/1114 z dnia 31.5.2023 r. w sprawie rynków kryptoaktywów oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 1095/2010 oraz dyrektyw 2013/36/UE i (UE) 2019/1937. Przyjęcie rozporządzenia MiCA było umotywowane dynamicznym rozwojem

---

²⁶³ J. Wyczik, *Dobra wirtualne z perspektywy użytkowników i dostawców treści. Prawne uwarunkowania obrotu*, Warszawa 2022, Legalis

²⁶⁴ CELEX nr 32023R1114

technologii *blockchain* w sektorze finansowym oraz gwałtownym wzrostem kapitalizacji rynkowej kryptoaktywów. Dotychczas większość kryptoaktywów niejako wymykała się spod regulacji unijnych przepisów dotyczących usług finansowych i w związku z tym nie podlegała przepisom dotyczącym między innymi ochrony konsumentów i inwestorów oraz integralności rynku. Wniosek stanowił część pakietu dotyczącego finansów cyfrowych w zakresie innowacyjności i konkurencji przy jednoczesnym ograniczeniu ryzyka. Pakiet dotyczący finansów cyfrowych obejmował nową strategię w zakresie finansów cyfrowych dla unijnego sektora finansowego, której celem jest zapewnienie, aby UE była przygotowana na rewolucję cyfrową i przewodziła jej wraz z innowacyjnymi przedsiębiorstwami europejskimi, zapewniając konsumentom i przedsiębiorstwom w Europie dostęp do korzyści wynikających z finansów cyfrowych. Rozporządzenie MiCA weszło w życie w dniu 30.12.2024 r., z wyjątkami określonymi w art. 149 ust. 3 i 4.

2.1.1. Definicja treści cyfrowych w Dyrektywie PE i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20.5.2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych.

Treści cyfrowe po raz pierwszy zdefiniowane zostały przez unijnego ustawodawcę w Dyrektywie PE i Rady 2011/83/UE z dnia 25.10.2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady²⁶⁵. Zgodnie z art. 2 pkt. 11 dyrektywy 2011/83/UE w brzmieniu do 7.1.2020 r. treści cyfrowe oznaczały dane wytwarzane i dostarczone w formie cyfrowej. Definicja treści cyfrowych, jak wskazano w preambule dyrektywy 2011/83/UE, obejmować powinna dane wytworzone w postaci cyfrowej i dostarczone w postaci cyfrowej „bez względu na to, czy dostęp do nich osiąga się przez pobieranie czy przez odbiór danych przesyłanych strumieniowo, na trwałym nośniku czy przy użyciu jakichkolwiek innych środków”. Definicja treści cyfrowych pierwotnie zawarta w dyrektywie 2011/83/UE została przeniesiona do nowego aktu - dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20.05.2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych²⁶⁶. W art. 2 pkt. 1 dyrektywy cyfrowej treści cyfrowe zostały zdefiniowane jako dane

²⁶⁵ Dz. U. UE. L. z 2011 r. Nr 304, str. 64 z późn. zm.

²⁶⁶ Dz. U. UE. L. z 2019 r. Nr 136, str. 1 z późn. zm.

wytwarzane i dostarczane w postaci cyfrowej²⁶⁷. Obok uregulowana została definicja usługi cyfrowej, która oznacza usługę pozwalającą konsumentowi na wytwarzanie, przetwarzanie i przechowywanie danych lub dostęp do nich w postaci cyfrowej lub usługę pozwalającą na wspólne korzystanie z danych w postaci cyfrowej, które zostały przesłane lub wytworzone przez konsumenta lub innych użytkowników tej usługi, lub inne formy interakcji przy pomocy takich danych. Ustawodawca unijny wyróżnia dwie grupy usług. Usługi pozwalające konsumentowi na wytwarzanie, przetwarzanie i przechowywanie danych w postaci cyfrowej lub zapewniające dostęp do nich. Drugi rodzaj to usługi umożliwiające konsumentowi współkorzystanie z danych w postaci cyfrowej lub dokonywanie innego rodzaju interakcji, za pomocą takich danych²⁶⁸. Pozornie pomimo braku zmiany w definicji samej treści cyfrowej, ustawodawca unijny wyróżnia nową kategorię - usług cyfrowych. Na tle dyrektywy cyfrowej brak jest konsekwencji prawnych w zakresie kwalifikacji świadczenia jako treści cyfrowej lub usługi cyfrowej. Przepisy mają bowiem każdorazowo zastosowanie zarówno do treści cyfrowej jak i usługi cyfrowej²⁶⁹. Państwa członkowie miały obowiązek przyjęcia przepisów wdrażających dyrektywę cyfrową do 1.7.2021 r. i ich stosowania od 1.1.2022 r.

W motywie 19 dyrektywy cyfrowej wskazano, że regulacja ma uwzględniać szybki rozwój technologiczny. Definicje treści cyfrowych oraz usług cyfrowych mają nie ulegać szybkiej dezaktualizacji. Dyrektywa cyfrowa powinna obejmować m.in. programy komputerowe, aplikacje, pliki wideo, pliki audio, pliki muzyczne, gry elektroniczne, e-booki lub inne publikacje elektroniczne, a także usługi cyfrowe pozwalające na tworzenie, przetwarzanie lub przechowywanie danych w postaci cyfrowej bądź dostęp do nich, w tym usługi typu „oprogramowanie jako usługa”, udostępnianie treści wideo i audio oraz innego rodzaju hosting plików, edycja tekstu lub gry oferowane w chmurze obliczeniowej i w mediach społecznościowych. Dyrektywa cyfrowa ma zastosowanie niezależnie od nośnika użytego do przekazania bądź udostępnienia treści cyfrowej lub usługi cyfrowej.

Dyrektywa cyfrowa ma na celu przyczynienie się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego i zapewnienie przy tym wysokiego poziomu ochrony konsumentów poprzez ustanowienie wspólnych przepisów dotyczących niektórych wymagań odnoszących się do

---

²⁶⁷ Definicja w dyrektywie 2011/83/UE definiowała treści cyfrowe jako dane wytwarzane i dostarczane w formie cyfrowej.

²⁶⁸ K. Koman, Środki ochrony prawnej konsumentów w przypadku braku zgodności treści lub usług cyfrowych z umową, IKAR 2020, nr 7, Legalis

²⁶⁹ M. Wyrwiński, Nowe obowiązki dostawy treści lub usług cyfrowych. Uwagi wybrane do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770, ZNUJ. PPWI 2020, nr 2, s. 244-252.

umów zawartych między przedsiębiorcami a konsumentami o dostarczenie treści cyfrowych lub usługi cyfrowej, w szczególności przepisów dotyczących: zgodności treści cyfrowych lub usługi cyfrowej z umową, środków ochrony prawnej w przypadku braku zgodności treści cyfrowych lub usługi cyfrowej z umową lub ich niedostarczenia oraz sposobów korzystania z tych środków, oraz zmiany treści cyfrowych lub usługi cyfrowej. W Polsce obowiązek implementacji został zrealizowany ustawą z dnia 4.11.2022 r. o zmianie ustawy o prawach konsumenta, ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe²⁷⁰, która weszła w życie 1.1.2023 r.²⁷¹ Polska definicja zostanie omówiona w dalszej części rozdziału.

2.1.2. Definicja treści cyfrowych w Dyrektywie PE i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25.10.2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylającej dyrektywę 2007/64/WE.

Treści cyfrowe zostały również zdefiniowane w Dyrektywie PE i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25.10.2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylającej dyrektywę 2007/64/WE²⁷². Zgodnie z art. 4 pkt 43 tejże dyrektywy treści cyfrowe oznaczają towary lub usługi wytwarzane i dostarczane w formie cyfrowej, które mogą zostać użyte lub z których można skorzystać wyłącznie za pomocą urządzenia technicznego i które w żaden sposób nie obejmują użycia ani konsumpcji fizycznych towarów lub usług. Treści cyfrowe mogą stanowić zarówno towary, jak i usługi. Definicja treści cyfrowych została wprowadzona przez ustawodawcę unijnego na potrzeby skonstruowania wyłączenia niektórych transakcji płatniczych realizowanych za pośrednictwem urządzeń telekomunikacyjnych lub informatycznych, w których operator sieci nie tylko pełni rolę pośrednika przy dostawie cyfrowych towarów i usług za pośrednictwem danego urządzenia, ale także wnosi do tych towarów lub usług wartość dodaną. Do usług tych należą: usługi rozrywkowe, takie jak czaty, pliki do pobierania zawierające np. filmy, muzykę i gry, usługi informacyjne, takie jak informacje o pogodzie, aktualności, informacje sportowe, giełdowe, informacje o numerach telefonów, usługi dla widzów i radiosłuchaczy, takie jak

---

²⁷⁰ Dz. U. poz. 2337

²⁷¹ M. Siwicki, Kilka uwag na temat nowelizacji ustawy o prawach konsumenta i ustawy – Kodeks cywilny w związku z implementacją dyrektywy cyfrowej, MOP 2024, nr 5, Legalis

²⁷² Dz. U. UE. L. z 2015 r. Nr 337, str. 35 z późn. zm.

udział w głosowaniach, zgłaszanie do konkursów oraz publikowanie reakcji na żywo. Transpozycja dyrektywy do prawa polskiego nastąpiła ustawą z dnia 10.5.2018 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych o niektórych innych ustaw²⁷³.

2.1.3. Definicja kryptoaktywa w Rozporządzeniu PE i Rady (UE) 2023/1114 z dnia 31.5.2023 r. w sprawie rynków kryptoaktywów oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 1095/2010 oraz dyrektyw 2013/36/UE i (UE) 2019/1937

W prawie unijnym zdefiniowane zostało również pojęcie kryptoaktywa. Taką definicję wprowadza w art. 3 ust. 1 pkt 5 Rozporządzenia MiCA. Kryptoaktywo oznacza cyfrowe odzwierciedlenie wartości lub prawa, które da się przenosić i przechowywać w formie elektronicznej z wykorzystaniem technologii rozproszonego rejestru lub podobnej technologii. Prawodawca unijny wskazuje na potrzebę przyjęcia jak najszerzej definicji „kryptoaktywa”, aby obejmowała wszystkie rodzaje kryptoaktywów nieobjętych obecnie zakresem stosowania unijnych aktów ustawodawczych dotyczących usług finansowych. Definicja kryptoaktywa wyznacza zakres zastosowania Rozporządzenia MiCA przy jednoczesnym uwzględnieniu licznych wyłączeń uregulowanych w samym akcie. O zaliczeniu do kryptoaktywa decydować będzie łączne spełnienie wszystkich wymogów, w tym oparcie na technologii Distributed Ledger Technology (DLT) lub innej podobnej²⁷⁴.

Oprócz technologicznych wymogów definicja wskazuje na dwa elementy:

- 1) kryptoaktywo stanowi wartość lub prawo;
- 2) kryptoaktywo da się przenosić i przechowywać w formie elektronicznej.

W motywie 2 wskazano na sposób rozumienia sformułowania wartość. Obejmuje ono zewnętrzną, nieinherentną wartość przypisywaną kryptoaktywom przez zainteresowanie strony lub uczestników rynku, co oznacza, że wartość ta jest subiektywna i oparta jedynie na zainteresowaniu nabywcy kryptoaktywa. Takie określenie zakresu definicji kryptoaktywa pozwala na ominięcie tradycyjnych sposobów kwalifikacji, którym wymykają się dobra cyfrowe, w tym kryptoaktywa. W przypadku, w którym w danym porządku prawnym zakwalifikowanie kryptoaktywa jako prawa będzie niemożliwe, objęcie go definicją kryptoaktywa będzie możliwe na podstawie samego zainteresowania, które generuje jego wartość zbawczą.

---

²⁷³ Dz. U. poz. 1075

²⁷⁴ R. Prabucki, Kryptoaktywa w bankowości [w:] red. K. Szpyt, FinTech. Nowe technologie w sektorze bankowym, Warszawa 2024, Legalis

Rozporządzenie MiCA definiuje również trzy rodzaje tokenów. Ich klasyfikacja opiera się na konstrukcyjnym powiązaniu danego kryptoaktywa z innymi wartościami lub prawami, które mają zapewnić mu stabilną wartość²⁷⁵:

- 1) token powiązany z aktywami oznacza rodzaj kryptoaktywa, który nie jest tokenem będącym pieniądzem elektronicznym i który ma utrzymywać stabilną wartość dzięki temu, że nie jest powiązany z inną wartością lub prawem bądź ich kombinacją, w tym z co najmniej walutą urzędową (art. 3 ust. 1 pkt 6);
- 2) token będący pieniądzem elektronicznym lub token będący e-pienniędzem oznacza rodzaj kryptoaktywa, który ma utrzymywać stabilną wartość dzięki temu, że jest powiązany z jedną walutą urzędową (art. 3 ust. 1 pkt 7);
- 3) token użytkowy oznacza rodzaj kryptoaktywa, który ma jedynie zapewnić dostęp do danego towaru lub usługi dostarczanych przez jego emitenta (art. 3 ust. 1 pkt 9 Rozporządzenia MiCA). Jest to najszersza kategoria, która obejmuje swoim zakresem wszelkie nienależące do wcześniejszych kategorii kryptoaktywa. Trzeci rodzaj tokenów wyróżnia się negatywnie jako nienależące do grupy tokenów powiązanych z aktywami oraz tokenów będących pieniądzem elektronicznym. Tym co wyróżnia ten rodzaj kryptoaktywów jest brak powiązania z inną wartością lub prawem zapewniającym stabilizację jego wartości. Do tej grupy kryptoaktywów zaliczają się m.in. najpopularniejsze kryptowaluty *Bitcoin* czy *Ethereum*²⁷⁶.

Definicje unijne cechują się sektorowością. Choć ustawodawca unijny zakłada neutralność technologiczną, to jednak tworzy definicje pod konkretne cele stawiane danej regulacji. Tym samym w dwóch aktach unijnych o tej samej randze jedno pojęcie zostało zdefiniowane w sposób odmienny. Założeniem ustawodawcy nie było stworzenie jednej definicji dobra cyfrowego, która zastosowanie znajdzie we wszystkich państwach członkowskich oraz we wszystkich sektorach. Przełożenie omówionych unijnych definicji treści cyfrowych oraz kryptoaktywów na inne sfery, niż te pierwotnie założone m.in. prowadzenie egzekucji singularnej czy uniwersalnej powinno następować z dużą ostrożnością. Rozporządzenie MiCA wprowadza definicje, lecz jedynie wybranych dóbr cyfrowych. Pojęcie dobra cyfrowego jest bowiem znacznie szersze niż pojęcie kryptoaktywa.

---

²⁷⁵ M. Pietroń, Przewodnik po rozporządzeniu MiCA, 2024, Lex

²⁷⁶ *Ibidem*

2.2. Definicje dóbr cyfrowych w prawie polskim

Polskie definicje dóbr cyfrowych (treści cyfrowych) stanowią efekt wykonania przez Polskę obowiązku implementacji regulacji unijnych.

2.2.1. Definicja treści cyfrowych w ustawie z dnia 30.5.2014 r. o prawach konsumenta

Definicja treści cyfrowych, którą wprowadziła dyrektywa 2011/83/UE została transponowana do polskiego porządku prawnego ustawą z dnia 30.5.2014 r. o prawach konsumenta²⁷⁷. Treści cyfrowe zdefiniowane zostały jako dane, które są wytwarzane i dostarczane w postaci cyfrowej²⁷⁸. Sama definicja treści cyfrowych jest dość lakoniczna. Wydaje się, że był to celowy zabieg ustawodawcy unijnego, następnie powielony przez ustawodawcę krajowego, by definicja była neutralna technologicznie i szeroka zakresowo²⁷⁹. Ustawodawca krajowy wprowadzając definicję treści cyfrowych do porządku krajowego, dokonał pewnych modyfikacji. Polska definicja używa bowiem liczby pojedynczej, definiując treść cyfrową. Ponadto pierwotna definicja unijna w art. 2 pkt 11 dyrektywy 2011/83/UE wskazywała na dane wytwarzane i dostarczane w formie cyfrowej. Definicja w art. 2 pkt 5 Prawa konsumenta mówi natomiast nie o formie a postaci cyfrowej. W doktrynie wskazuje się, że pierwsza różnica nie ma charakteru merytorycznego, a redakcyjny²⁸⁰. Druga natomiast wiąże się ze ścisłym rozróżnieniem w Polsce pojęć postać oraz forma. Pojęcie formy wiąże się ze sposobem złożenia²⁸¹, objawienia²⁸² czy też utrwalenia oświadczenia woli. Problematyka treści cyfrowych nie odnosi się do oświadczeń woli ani do formy czynności prawnych, więc użycie sformułowania „postać” jest właściwsze. Ustawodawca unijny dostrzegł to zagadnienie w polskim tłumaczeniu dyrektywy cyfrowej. Definicja w art. 2 pkt 1 dyrektywy cyfrowej wskazuje na postać a nie formę cyfrową.

Brak jest definicji legalnej danych. Pojęcie danych określa się jako wyodrębnione jednostki znaczeniowe, wyrażone przez zespoły nieprzypadkowo dobranych znaków²⁸³. Dane definiuje się w doktrynie jako znakową postać informacji, którą można przetworzyć z użyciem np. komputera. "Informacją jest wszystko to, co z danych może być wyinterpretowane. Danymi

---

²⁷⁷ t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 287 z późn. zm.

²⁷⁸ P. Mikłaszewicz, Komentarz do art. 2 [w:] red. K. Osajda, Ustawa o prawach konsumenta. Komentarz, Warszawa 2020, Legalis

²⁷⁹ B. Kaczmarek – Templin, Komentarz do art. 2 [w:] red. B. Kaczmarek-Templin, P. Stec, D. Szostak, Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny. Komentarz. Warszawa, 2014

²⁸⁰ *Ibidem*

²⁸¹ Z. Radwański, Teoria umów, Warszawa 1977, s.101

²⁸²E. Drozd, Z problematyki zawarcia umowy w formie aktu notarialnego, Rejent: miesięcznik notariatu polskiego. 1996, nr 4/5, s. 12

²⁸³ *Ibidem*, s.11 za: J. Janowski, Technologie... *op.cit.*

są wartości przechowywane w bazie jako zawartości poszczególnych pól danych. Natomiast informacją są takie dane, które zostały przetworzone w sposób, który uwidacznia ich znaczenie i tym samym czyni je użytecznymi. (...) Informacja jest wywołanym przez dane efektem, zamierzonym lub dostrzeżonym przez ich użytkowników²⁸⁴". Przez dane należy rozumieć znakową postać, która składa się na informację, mogącą być przetworzoną z użyciem sprzętu komputerowego i wielorako przyswajaną intelektualnie²⁸⁵." Dane to także zakodowany zapis informacji – ich treść możemy odczytać wyłącznie, gdy znamy konwencje użyte do ich zakodowania. Dla osób nieznających konwencji znaczeniowej są tylko nic nieznającym ciągiem znaków i symboli.²⁸⁶" Dane w postaci cyfrowej to dane, na podstawie których za pomocą odpowiedniego oprogramowania i sprzętu można po przetworzeniu uzyskać informację²⁸⁷.

Przesłanka wytworzenia i dostarczenia w postaci cyfrowej powinna nastąpić kumulatywnie. Za wytworzenie w postaci cyfrowej, doktryna uznaje również zmianę pierwotnej postaci analogowej poprzez digitalizację takiej treści. Digitalizacja w kontekście definicji zawartej w Prawach konsumenta traktować należy jako wytworzenie treści cyfrowych na podstawie danych ujętych pierwotnie na nośniku analogowym²⁸⁸. Treści cyfrowe mogą zatem powstać w sposób pierwotny (np. w procesie programowania) albo wtórny (np. przez digitalizację utworu wydanego w formie papierowej). Dostarczenie w postaci cyfrowej może nastąpić na trwałym nośniku lub w inny sposób. Treści cyfrowe mają postać niematerialną, mogą być wielokrotnie powielane i zapisywane na nośnikach. Natomiast doręczenie ich w postaci analogowej np. poprzez wydrukowanie *ebook*'a powoduje utratę waloru treści cyfrowej²⁸⁹.

Ustawą z dnia 4.11.2022 r. o zmianie ustawy o prawach konsumenta, ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy - Prawo prywatne międzynarodowe²⁹⁰ do Praw konsumenta dodany został art. 2 pkt 5a w ramach którego do ustawy została wprowadzona definicja usługi cyfrowej. Usługa cyfrowa to usługa pozwalająca konsumentowi na a) wytwarzanie, przetwarzanie,

---

²⁸⁴ *Ibidem*

²⁸⁵ D. Szostek, Problem treści cyfrowych w obrocie konsumenckim, MOP 2014, nr 24, s. 1289

²⁸⁶ P. Fajgielski, Informacja w administracji publicznej – prawne aspekty gromadzenia, udostępniania i ochrony, Wrocław 2007, s. 15

²⁸⁷ G. Szpor, Cz. Martysz, K. Wojsyk, Ustawa o informatyzacji działalności podmiotów, zadania publiczne. Komentarz, Warszawa 2015, s. 39, G. Szpor, Pojęcie informacji a zakres ochrony danych [w:] red. P. Fajgielski Ochrona danych osobowych w Polsce z perspektywy dziesięciolecia, Lublin 2008 s. 18

²⁸⁸ *Ibidem*

²⁸⁹ B. Kaczmarek – Templin [w:] red. B. Kaczmarek – Templin, *op. cit.*, s. 24 - 25, D. Lubasz [w:] red. M. Namysłowska, D. Lubasz, Ustawa o prawach konsumenta, Komentarz, Warszawa, 2020, s. 57

²⁹⁰ Dz.U.2022 poz. 2337

przechowywanie lub dostęp do danych w postaci cyfrowej, b) wspólne korzystane z danych w postaci cyfrowej, które zostały przesłane lub wytworzone przez konsumenta lub innych użytkowników tej usługi, c) inne formy interakcji za pomocą danych w postaci cyfrowej. Oprócz redakcyjnych zmian, ustawodawca krajowy przyjął bez zmian zaproponowaną w Dyrektywie cyfrowej definicję.

2.2.2. Definicja treści cyfrowych w ustawie z 19.8.2011 r. o usługach płatniczych

Definicja treści cyfrowych, odmienna od omawianej definicji w Prawach konsumenta, znajduje się w ustawie z 19.8.2011 r. o usługach płatniczych. Zgodnie z art. 2 pkt 29a ustawy o usługach płatniczych, treści cyfrowe to towary lub usługi wytwarzane i dostarczane lub świadczone w formie cyfrowej, które mogą zostać użyte lub z których można skorzystać wyłącznie za pomocą urządzenia technicznego, z wyłączeniem użycia i konsumpcji fizycznych towarów lub usług. Definicja wprowadzona została głównie w celu usunięcia istniejących wcześniej rozbieżności interpretacyjnych odnoszących się do zakresu wyłączenia od stosowania dyrektywy 2015/2366 do drobnych płatności realizowanych za pośrednictwem operatorów sieci telekomunikacyjnych i informatycznych przy okazji świadczonych przez nich usług. Odmienny cel wprowadzenia obu definicji powoduje, że obejmują one inne grupy desygnatów. Ustawodawca w definicji treści cyfrowych w ustawie o usługach płatniczych posłużył się nie tylko kryteriami jakościowymi odnoszonymi do natury treści cyfrowych, lecz także zdefiniował treści cyfrowe, używając kryteriów ekonomicznych (towary, usługi, konsumpcja). Definicja treści cyfrowych w ustawie o usługach płatniczych obejmuje odmiennie niż ta przyjęta w Prawach konsumenta usługi, a dodatkowo wymaga by można było ich użyć albo z nich korzystać wyłącznie za pomocą urządzenia technicznego, z wyłączenie użycia i konsumpcji fizycznych towarów lub usług. Jednocześnie dla definicji treści cyfrowych przyjętej w Prawach konsumenta bez znaczenia pozostaje sposób dostarczenia treści cyfrowych tj. czy następuje on na trwałym nośniku.

Przez wiele lat definicja treści cyfrowych w prawach konsumenta była stosowana przez doktrynę jako swego rodzaju wyznacznik w zakresie definiowania dóbr cyfrowych. Z perspektywy tematyki egzekucji singularnej i uniwersalnej świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych definicja zaproponowana w dyrektywie cyfrowej jest definicją za szeroką. Jednocześnie uregulowanie definicji usługi cyfrowej może budzić wątpliwość w zakresie zakresu definicji samych treści cyfrowych, pomimo, iż sama definicja nie uległa znaczącym zmianom. Pojawia się bowiem wątpliwość czy dobra cyfrowe oparte, co do zasady, na reżimie kontraktowym (profile na portalach społecznościowych, poczta

elektroniczna, konta na serwerze gry komputerowej oraz dobra wirtualne), będą stanowić treści cyfrowe, czy też usługi cyfrowe.

Jednocześnie wprowadzona ustawą o usługach płatniczych definicja treści cyfrowych obrazuje wskazywany problem w zakresie regulacji unijnych. Definicje te są tworzone nie dla stworzenia uniwersalnej definicji dla danego systemu prawnego, a na potrzeby celu danej regulacji. Tym samym odmienne cele regulacji dyrektywy cyfrowej oraz dyrektywy 2015/2366 powodują, że wprowadzone dwie definicje treści cyfrowych mają odmienną treść i odmiennie desygnaty. Utrudnia to ich zastosowanie poza zakresem danej regulacji. Wprowadzona rozporządzeniem MiCA definicja kryptoaktywa definiuje jedynie jedną wybraną kategorię dóbr cyfrowych.

Z uwagi na wskazywane wady definicji w prawie unijnym oraz prawie krajowym, będą one mogły znaleźć jedynie pomocnicze zastosowanie przy konstruowaniu definicji dóbr cyfrowych na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym.

2.3. Definicje dóbr cyfrowych w ustawodawstwie Stanów Zjednoczonych

Tematyka dóbr cyfrowych została również podjęta, początkowo w doktrynie, a następnie ustawodawstwie Stanów Zjednoczonych. Pierwsze próby definicyjne dóbr cyfrowych, podejmowane przez doktrynę amerykańską, skupiały się przede wszystkim na stworzeniu katalogu dóbr cyfrowych przez ich enumeratywne wyliczenie²⁹¹. W 2014 r. wprowadzona została nowa definicja dóbr cyfrowych, uchwalona przez Uniform Law Commission w akcie *Fiduciary Access to Digital Asset Act* (następnie znowelizowany w 2015 r.)²⁹². W swojej początkowej formie akt pomimo wstępnej akceptacji i rozpoczęciu procedur legislacyjnych w poszczególnych stanach, wywołał bardzo duży sprzeciw przede wszystkim wśród dostawców usług cyfrowych. Jego znowelizowana wersja z 2015 r. stanowi wersje kompromisową. W tej formie akt uzyskał rekomendacje światowych korporacji takich jak Facebook i Google oraz przyjęty został przez większość stanów amerykańskich. Akt nie został jeszcze przyjęty, ale został już przedstawiony w procesie legislacyjnym w Kalifornii i Massachusetts. W Delaware i w Luizjanie oraz w Puerto Rico nie zostały podjęte żadne prace w celu jego uchwalenia.

---

²⁹¹ M. Mądel. *Następstwo prawne treści cyfrowych na wypadek śmierci*, Warszawa 2018, s. 36 – 39

²⁹² <https://www.uniformlaws.org/viewdocument/final-act-with-comments-40?CommunityKey=f7237fc4-74c2-4728-81c6-b39a91ecdff22&tab=librarydocuments> (dostęp: 9.6.2024 r.)

Twórcy *Fiduciary Access to Digital Asset Act* wskazują na zmiany jakie zaszły we współczesnym społeczeństwie. Poprzednie pokolenia przechowywały swoją pocztę, zdjęcia w albumach, szafkach na akta, a pieniądze w banku na rogu ulicy. Obecnie większość ludzi przechowuje przynajmniej część swojej własności i korespondencji w postaci danych na serwerze komputerowym i uzyskuje do nich dostęp za pośrednictwem Internetu. Dostęp do nich oparty jest zazwyczaj na umowach o świadczenie usług, co rodzi problem w przypadku śmierci danej osoby lub utraty możliwości zarządzania własnymi dobrami. Akt reguluje zasady powierniczego dostępu do dóbr cyfrowych w przypadku śmierci lub ubezwłasnowolnienia użytkownika. Akt wprowadza trójstopniowy system autoryzacji dostępu do dóbr cyfrowych. W pierwszej kolejności użytkownik może za pomocą narzędzia online wydać administratorowi dyspozycję ujawnienia lub nieujawnienia dóbr cyfrowych. Jeśli administrator nie udostępnił takiego narzędzia lub użytkownik z niego nie skorzystał, to o dostępie decyduje treść testamentu, umowy powierniczej lub pełnomocnictwa. Dopiero w przypadku braku również takiego rozporządzenia poszukuje się rozwiązania w ogólnych warunkach umowy o świadczenie usług²⁹³. Akt wprowadza pojęcie dóbr cyfrowych, jako zbiorcze dla własności cyfrowej oraz korespondencji elektronicznej danej osoby. Treści cyfrowe zostały w nim zdefiniowane jako „zapis w postaci elektronicznej, do którego dana osoba ma prawo lub służy jej interesom”²⁹⁴. Zapisem elektronicznym jest zapis sporządzony w technologii wykorzystującej rozwiązania elektryczne, cyfrowe, magnetyczne, bezprzewodowe, optyczne, elektromagnetyczne itp. Do dóbr cyfrowych zalicza się zapis przechowywany zarówno na nośniku fizycznym, jak i w chmurze²⁹⁵.

2.4. Definicje dóbr cyfrowych w *soft law* i rekomendacjach

Dobra cyfrowe stały się przedmiotem zainteresowania licznych organizacji międzynarodowych, szczególnie w obszarze prawa prywatnego. Zauważono narastający problem braku jednolitych lub braku jakichkolwiek rozwiązań krajowych w zakresie dóbr cyfrowych, co powoduje niepewność obrotu prawnego. Omówione poniżej opracowania stawiają sobie za cel zaproponowanie rozwiązań, które mogą zostać przyjęte przez ustawodawstwa krajowe w obszarze dóbr cyfrowych. Każde z nich proponuje również własną definicję tego nowego rodzaju dóbr.

---

²⁹³ A. Wudarski, Kształtowanie się zasad dostępu do zasobów cyfrowych w ramach zarządu powierniczego w Stanach Zjednoczonych, *Forum Prawnicze*, 2020, nr 1. s. 13

²⁹⁴ M. Mądel, *Następstwo...op.cit.*, s. 36 – 39

²⁹⁵ A. Wudarski, *Kształtowanie...op.cit.* 1. s. 13

2.4.1. Definicja dóbr cyfrowych w UNIDROIT Principles on Digital Assets and Private Law

The International Institute for the Unification of Private Law UNIDROIT podjął się tematyki dóbr cyfrowych w ramach przygotowanych *UNIDROIT Principles on Digital Assets and Private Law (Zasad dotyczących dóbr cyfrowych oraz prawa prywatnego)*²⁹⁶. UNIDROIT Principles zostały przygotowane przez grupę roboczą ds. dóbr cyfrowych i prawa prywatnego powołaną na 79. sesji Zgromadzenia Generalnego (Ogólnego) UNIDROIT w dniu 17.12.2020 r. UNIDROIT Principles mają stanowić wytyczne dla ustawodawców krajowych, by umożliwić im wprowadzenie rozwiązań spójnych z najlepszą praktyką i międzynarodowymi standardami w zakresie posiadania, używania oraz obrotu dobrami cyfrowymi. Opracowanie skupia się jedynie na prawie prywatnym i związanymi z nim zagadnieniami dotyczącymi dóbr cyfrowych, w szczególności w zakresie prawa własności. Nie obejmuje ono natomiast kwestii regulowanych przez prawo publiczne m.in. w zakresie administracyjnych wymagań, które należy spełnić do obrotu konkretną kategorią dóbr cyfrowych.

Zgodnie z przyjętą w UNIDROIT Principles definicją w zasadzie 2 pkt 2 dobro cyfrowe to zapis elektroniczny, który może być przedmiotem prawa kontroli²⁹⁷. Na definicje dobra cyfrowego składają się zatem dwa elementy, które muszą być łącznie spełnione. Dane dobro musi stanowić zapis elektroniczny, co oznacza informację, która jest (1) przechowywana w formie elektronicznej oraz (2) może być odczytana (Zasada 2 pkt 1)²⁹⁸. Pojęcie zapisu elektronicznego jest rozumiane bardzo szeroko, by nie wykluczyć z definicji żadnego rodzaju technologii. Może to być m.in. twardy dysk, płyta DVD. Jednocześnie jednak istnieje wymóg by taki zapis nadawał się do późniejszego odczytania. Zapis elektroniczny nie obejmuje zatem komunikacji ustnej, która nie jest przechowywana ani zachowana, ani informacji, które są zapisane wyłącznie w ludzkiej pamięci. Kolejnym elementem jest zdolność tegoż zapisu elektronicznego do bycia przedmiotem prawa kontroli, zdefiniowanego w samych UNIDROIT Principles i nie odnoszącego się do żadnego prawnego pojęcia z konkretnego porządku prawnego.

---

²⁹⁶<https://www.unidroit.org/wp-content/uploads/2024/01/Principles-on-Digital-Assets-and-Private-Law-linked.pdf> (dostęp: 21.5.2024 r.)

²⁹⁷ W oryginalnej wersji językowej *Digital asset means an electronic record which is capable of being subject to control.*

²⁹⁸ W oryginalnej wersji językowej *Electronic record means information which is (I) stored in an electronic medium and (II) capable of being retrieved.*

Zgodnie z Zasadą 6 podmiot posiada prawo do kontroli dobra cyfrowego, jeżeli:

- 1) ma wyłączne prawo uniemożliwienia innym podmiotom czerpania korzyści z dobra cyfrowego;
- 2) ma wyłączne prawo czerpania wszelkich korzyści z dobra cyfrowego;
- 3) ma wyłączne prawo przeniesienia praw, o których mowa w pkt 1 i 2 na inny podmiot oraz
- 4) odpowiednie protokoły lub system pozwalają na identyfikację posiadacza prawa do kontroli.

UNIDROIT Principles wyklucza zatem z zakresu definicji dóbr cyfrowych, takie dobra, które choć stanowią zapis elektroniczny, to nie stanowią przedmiotu prawa do kontroli.

Jako przykład dobra cyfrowego UNIDROIT Principles wskazują walutę na publicznej sieci *Blockchain*. Pomimo tego, że dany użytkownik nie ma kontroli nad samą siecią *Blockchain*, ma on jednak prawo kontroli nad UTXO (niewydanej kwoty transakcji). Przykładem dobra cyfrowego może być również potencjalnie wprowadzona przez dany kraj waluta cyfrowa banku krajowego (CBDC). W takim wypadku państwo emitujące regulowałoby stosunek prawny między posiadaczem CBDC a bankiem centralny, możliwość wymiany na walutę fiducyjną, czy użycie waluty jest dopuszczalne w każdym obrocie oraz w jakim zakresie taka waluta jest dopuszczalnym prawnie środkiem płatniczym. UNIDROIT Principles wykluczają natomiast spod definicji dobra cyfrowego profile na portalach społecznościowych, uznając, że ich dominujący kontraktowy charakter i oparcie na umowach licencyjnych powoduje, że nie są one przedmiotem prawa kontroli. Spod definicji tej należy wykluczyć również inne dobra oparte na reżimie kontraktowym np. domeny internetowe .pl.

2.4.2. Definicja dóbr cyfrowych w ELI Principles on the Use of Digital Assets as Security.

Kolejną organizacją, która podjęła się tematyki dóbr cyfrowych jest *The European Law Institute* ELI w ramach realizowanego od marca 2019 r. projektu. Projekt początkowo miał na celu ustalenie, czy *Fiduciary Access to Digital Assets Act*, przyjęty przez US Uniform Law Commission w 2015 r. może posłużyć jako model regulacji również w warunkach europejskich. Po przeprowadzeniu analizy prawnoporównawczej, cel projektu zmodyfikowano, w szczególności z uwagi na głębokie zakorzenienie instytucji powiernictwa w tradycji *common law*. Kolejnym określonym bardzo szeroko celem było

zidentyfikowanie różnych kategorii dóbr cyfrowych, kategorii podmiotów, które mają do nich dostęp oraz sytuacji, w której może dojść do konfliktu na tle dostępu do dóbr cyfrowych. Projekt zakładał szczegółowe podejście, obejmujące analizę dóbr cyfrowych jako przedmiot zabezpieczenia, składnik majątku wspólnego małżonków, zagadnienie dziedziczenia dóbr cyfrowych oraz egzekucji z dóbr cyfrowych. Z uwagi jednak na zbyt szeroki zakres badań zdecydowano na wydzielenie tematyki dóbr cyfrowych jako przedmiotu zabezpieczenia i opracowanie pozostałych zagadnień w przyszłych projektach. W ten sposób opracowane zostały modelowe zasady *ELI Principles on the Use of Digital Assets as Security*²⁹⁹. W raporcie zaproponowano definicję dobra cyfrowego, zgodnie z którą jest to każdy zapis lub reprezentacja wartości, który spełnia następujące kryteria:

- 1) jest przechowywany, wyświetlany i zarządzany wyłącznie elektronicznie, na lub za pośrednictwem wirtualnej platformy lub bazy danych, w tym również, gdy jest zapisem lub reprezentacją materialnego, zbywalnego dobra, bez względu na to, czy dobro cyfrowe jest przechowywane bezpośrednio, czy za pośrednictwem konta u pośrednika;
- 2) może być przedmiotem prawa kontroli, korzystania lub używania, niezależnie od tego, czy jest to prawo rzeczowe, obligacyjne czy inne oraz
- 3) może być przenoszone, w tym w drodze rozporządzenia.

Definicja zaproponowana w *ELI Principles* obejmuje swoim zakresem zarówno kryptoaktywa jak i inne dobra cyfrowe. Opiera się w swojej konstrukcji na trzech elementach, które muszą zostać łącznie spełnione. Pierwszy z nich wiąże się z niematerialną naturą dóbr cyfrowych, która znajduje odzwierciedlenie w elektronicznym sposobie przechowywania, wyświetlania oraz zarządzania, nawet w przypadku gdy konkretne dobro reprezentuje dobro materialne. Kolejną cechą dobra cyfrowego jest prawo do kontroli, korzystania lub używania, w szerokim znaczeniu oznaczające prawo do dostępu i korzystania z dobra cyfrowego, co czyni transfer i późniejsze ich użycie możliwymi. Ostatnią cechą jest zbywalność. Cechę tę należy ustalić na podstawie regulacji prawnej odnoszącej się do konkretnego dobra prawnego.

ELI Principles nie mają modyfikować kwalifikacji prawnej dóbr cyfrowych, a w szczególności, nie wpływają na to czy dane dobro należy kwalifikować jako prawo obligacyjne, prawo rzeczowe czy inne prawo *sui generis*. Innowacyjność dóbr cyfrowych

---

²⁹⁹https://www.europeanlawinstitute.eu/fileadmin/user_upload/p_eli/Publications/ELI_Principles_on_the_Use_of_Digital_Assets_as_Security.pdf (dostęp: 22.5.2024 r.)

sprawia, że ich kwalifikacja prawna do praw rzeczowych lub kontraktowych jest utrudniona. Pytanie o kwalifikację prawną nie może być stawiane *in abstracto* w oderwaniu od konkretnych cech dobra cyfrowego, które różnią się od znacznie wśród różnych kategorii dóbr cyfrowych. Pomimo tych różnic zwolenników zdobywa pogląd, że dobro cyfrowe może być obiektem wyłącznej kontroli, zarówno prawnej jak i faktycznej, co powoduje, że może być przedmiotem zabezpieczenia. Definicja obejmuje 1) profile na portalach społecznościowych i innych platformach pod warunkiem, że mają mierzalną wartość oraz nie istnieją przeszkody uniemożliwiające ich przypisanie w postaci m.in. zapisów umownych, 2) kryptowaluty, 3) *stablecoin*'y, 4) niecertyfikowane dobra finansowe, 5) tokeny. Te dobra łączy ich konkurencyjny i nowatorski charakter, co powoduje, że co do zasady nie są przedmiotem regulacji unijnych ani krajowych. Definicja obejmuje zarówno pierwotne dobra cyfrowe, które zostały stworzone i istnieją wyłącznie w świecie cyfrowym (kryptowaluty, tokeny bezpieczeństwa, profile na portalach społecznościowych), ale i tokeny zabezpieczone aktywami tj. tokeny reprezentujące dobra materialne – nieruchomości, złoto lub dobra niematerialne – patenty oraz NFT – tokenizowane dzieła sztuki lub kolekcjonerskie przedmioty.

Objęcie zakresem zastosowania ELI Principles również profili na portalach społecznościowych, kont na serwerze gry komputerowej i innych, jest uzasadnione. Pomimo, iż nie stanowią reprezentacji wartości podobnie jak inne kategorie dóbr cyfrowych oraz mają co do zasady charakter kontraktowy, dobra te spełniają kryteria określone w definicji dóbr cyfrowych. Wskazać należy, że istnieją wyłącznie w świecie cyfrowym, przedstawiają (mogą przedstawiać) wartość, są przedmiotem wyłącznej kontroli i w zależności od warunków umowy pomiędzy posiadaczem konta a administratorem oraz sądowej oceny ważności i wykonalności takiej umowy, mogą być przenoszone z jednego podmiotu na inny. Jeśli tylko profil lub konto spełnia powyższe warunki, stanowi dobro cyfrowe.

2.4.3. Definicja dóbr cyfrowych w Digital Assets Final Report (UK) Law Commission

Definicja dóbr cyfrowych została również ujęta w przygotowanym przez (UK) Law Commission raporcie dotyczących dóbr cyfrowych i rekomendacji w zakresie zmian legislacyjnych, opublikowanym 28.6.2023 r.³⁰⁰. Zgodnie z zaproponowaną definicją dobro cyfrowe to każde dobro, które może być reprezentowane cyfrowo lub elektronicznie³⁰¹. To pojęcie jest rozumiane bardzo szeroko. Bez znaczenia pozostaje czy dobro cyfrowe może być przedmiotem prawa własności. Raport zawiera również definicje kryptoaktywa,

³⁰⁰<https://lawcom.gov.uk/project/digital-assets/>, (dostęp: 25.5.2024 r.)

³⁰¹ W oryginalnej wersji językowej *Digital asset - Any asset that is represented digitally or electronically.*

zgodnie z którą jest to token, który jest powiązany lub przypisany do prawa lub prawnego interesu w innym przedmiocie. Powiązanie lub przypisanie odnosi się do prawnego mechanizmu, w którym podmiot prawa lub interesu prawnego w danym przedmiocie jest identyfikowany przez odniesienia do tokena³⁰².

Pomimo tak szerokiego zdefiniowania dóbr cyfrowych w ramach raportu pada propozycja wyodrębnienia trzeciej kategorii rzeczy, które mogłyby być przedmiotem prawa własności. Kryteria, które pozwalałyby na zaliczenie do trzeciej kategorii rzeczy to: 1) dobro stanowi dane na nośniku elektronicznym, w tym kod komputerowy, sygnał elektroniczny, cyfrowy lub analogowy 2) istnieje niezależnie od podmiotu i od systemu prawnego 3) jest dobrem konkurencyjnym. W ten sposób twórcy opracowania wyróżniają trzecią kategorię dóbr, które nie należą do żadnej z kategorii dóbr – *things in possession* ani *things in action*, a którą mogą być przedmiotem prawa własności. Przykładem takiego dobra według twórców raportu jest token.

3. Definicja dóbr cyfrowych na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym

Zaprezentowane w niniejszym rozdziale definicje dóbr cyfrowych diametralnie się od siebie różnią. Podstawową przyczyną występujących różnic są różne obszary oddziaływania omawianych regulacji prawnych oraz *soft law*. Definicje konstruowane były na potrzeby różnych zagadnień od ochrony praw konsumenta w transakcjach z przedsiębiorcami, dóbr cyfrowych jako zabezpieczenia, dóbr cyfrowych jako przedmiotu dziedziczenia. Żadna z omawianych definicji nie została natomiast skonstruowana na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych.

Wyróżnić można następujące podejścia w definicjach dóbr cyfrowych:

- 1) Definicje szerokie, nieokreślające żadnych cech dóbr cyfrowych z wyjątkiem ich niematerialnej postaci oraz podstawowego elementu informacyjnego. Dobro cyfrowe musi stanowić dane, które nadają się do odczytu i przetworzenia na informacje przez człowieka – bezpośrednio lub przy użyciu maszyny. Tak w Dyrektywie cyfrowej oraz

---

³⁰² W oryginalnej wersji językowej *Cryptoasset - A cryptoasset, in the sense we use it in this report, refers to a crypto-token which has been "linked" or "stapled" to a legal right or interest in another thing. Linking or stapling refers to a legal mechanism whereby the holder of a legal right or interest in a thing is identified by reference to a crypto-token.*

implementującej ten akt unijny ustawie Prawa konsumenta oraz w *Fiduciary Access to Digital Asset Act*,

- 2) Definicje szczegółowe, które oprócz wymogów stawianych w definicjach szerokich tj. niematerialnej oraz elektronicznej postaci dobra cyfrowego oraz elementu informacyjnego (dane), wymagają by dobro cyfrowe spełniało dodatkowe kryteria zazwyczaj związane z możliwością przypisania go danemu podmiotowi, określeniem zakresu uprawnień danego podmiotu względem dobra cyfrowego lub możliwością rozporządzania danym dobrem cyfrowym. Tak w *UNIDROIT Principles on Digital Assets and Private Law*, *ELI Principles on the Use of Digital Assets as Security*.

Definicja dobra cyfrowego na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym powinna uwzględniać specyfikę tychże postępowań oraz cel który im przyświeca. Jednocześnie musi oddawać specyfikę dóbr cyfrowych przy uwzględnieniu ich różnorodności. W pierwszej kolejności istotne jest by definicja wskazywała na elektroniczny, niematerialny charakter dóbr cyfrowych, jednocześnie nie zawężając jego zakresu z uwagi na użycie określonej technologii. Zapewni to neutralność technologiczną definicji w obliczu szybko zmieniających się realiów dzisiejszego świata. Konieczne jest również wpisanie w definicje elementu informacyjnego. Dane dobro cyfrowe musi składać się z danych, które następnie poddane odpowiedniej obróbce ukazują uporządkowane informacje. Definicja ta musi również uwzględniać potrzebę przypisania określonego dobra dłużnikowi. Konieczne jest zatem by było możliwe ustalenie przy prowadzeniu egzekucji singularnej i uniwersalnej, iż dane dobro jest przypisane konkretnemu podmiotowi, wchodzi w skład jego majątku, a nie osoby trzeciej.

Przy konstruowaniu definicji dobra cyfrowego nieuniknione jest opowiedzenie się za jednym z dwóch wspomnianych podejść – szerokim lub wąskim sposobem definiowania dóbr cyfrowych. Przyjęcie szerokiej definicji dobra cyfrowego, opierałoby się na określeniu wymogu niematerialnej, elektronicznej postaci dobra cyfrowego bez określenia jego dalszych cech oraz wskazaniu na element danych. Wybór podejścia drugiego powodowałby potrzebę skonstruowania dalszych wymagań, kryteriów dla dóbr cyfrowych, które ograniczałyby potencjalny zakres desygnatów.

Bazując na podejściu szerokim, opierając analizę na definicji użytej w dyrektywie cyfrowej, a następnie transponowanej do polskiego porządku prawnego w Prawach konsumenta uznanie, że dobro cyfrowe to dane, które są wytwarzane i dostarczane w postaci cyfrowej rodzi pewne wątpliwości. Definicja ta jest bowiem bardzo szeroka. Nie każde

spełniające te warunki dane będą mogły być przedmiotem egzekucji, jeżeli niemożliwe będzie ich przypisanie do majątku dłużnika, masy upadłości. Są bowiem takie treści cyfrowe, których nie można przypisać określonym podmiotom, jak anonimowo zamieszczone treści w Internecie – posty na mediach społecznościowych, komentarze, anonimowo przesłane zdjęcia, pliki wideo. Jest to jednak bardzo dobra podstawa do określenia dalszych elementów definicji dobra cyfrowego, które ograniczałyby desygnaty tego pojęcia przez wprowadzenie kolejnych kryteriów.

Pierwszym z kryteriów, które należy wprowadzić do definicji dobra cyfrowego jest przypisanie określonemu podmiotowi lub możliwość przypisania go określonemu podmiotowi. Dane wytworzone i dostarczone w postaci cyfrowej powinny być w jakiś sposób identyfikowalne. Identyfikowalność w przypadku dóbr cyfrowych będzie przede wszystkim zależała od użytej technologii i możliwości jakie ona zapewnia, ale również z istniejących regulacji, umów, które regulują korzystanie z danego dobra cyfrowego. Przykładem identyfikowalnego dobra jest domena internetowa. W pierwszej kolejności na zidentyfikowanie podmiotu, któremu przysługuje domena internetowa pozwala umowa o rejestrację i utrzymanie domeny, która określa prawa abonenta danego adresu internetowego. Ponadto informacje wynikające z umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej są umieszczane w rejestrze Krajowy Rejestr Domen³⁰³.

Możliwość ustalenia podmiotu, któremu przysługuje dane dobro występuje również w przypadku profili na portalach społecznościowych. Po pierwsze, co do zasady, profil na portalu społecznościowym zawiera dane identyfikujące podmiot, który z niego korzysta – imię i nazwisko lub pseudonim, zdjęcie profilowe, przedstawiające wizerunek danej osoby. Regulaminy określonych portali społecznościowych w swoich postanowieniach co do zasady przewidują obowiązek podawania prawdziwych informacji. Przykładem takiego zapisu jest Regulamin portalu Facebook, zgodnie z którym od użytkownika wymagane jest podanie na potrzeby konta tego samego imienia i nazwiska, którego używa na co dzień, podanie dokładnych informacji na swój temat, utworzenia tylko jednego konta (własnego)³⁰⁴. Ustalenie podmiotu, który jest uprawniony do używania konkretnego profilu na portalu społecznościowym jest możliwe na podstawie zawartej między użytkownikiem a

---

³⁰³ Rejestr domen krajowych .pl jest prowadzony przez Naukową i Akademicką Sieć Komputerową (NASK). Rejestracja nazw w domenie .pl odbywa się za pośrednictwem rejestratorów, którzy przystąpili do stworzonego przez NASK programu partnerskiego. Dane o abonencie, rejestratorze konkretnej domeny można uzyskać za pośrednictwem bazy WHOIS udostępnionej przez NASK.

³⁰⁴ Pkt. 3.1. Regulamin Facebook, <https://www.facebook.com/legal/terms/update> (dostęp 12.8.2024 r.)

administratorem portalu. W tym wypadku nie ma jednak co do zasady żadnego rejestru, w którym dane te są zamieszczane. Możliwa jest jednak identyfikacja użytkownika na podstawie zamieszczonych przez niego danych lub zwrócenie się do stron umowy o udzielenie informacji.

Kryptoaktywa, choć oparte na technologii rozproszonego rejestru, która zapewnia transparentność wszystkich transakcji w sieci, oparte są, co do zasady, na anonimowości. Dotyczy to w szczególności kryptowalut, które w większości dążą do zapewnienia swoim użytkownikom pełnej dyskrecji. Możliwe jest zatem śledzenie wszystkich transakcji w sieci, natomiast samo ustalenie kto jest ich stroną zależne będzie od ujawnienia swoich danych przez stronę transakcji lub pośredniczenia w transakcji przez podmiot trzeci (giełdę kryptoaktywów lub samego emitenta). W przypadku posiadania tych danych, technologia pozwala na weryfikację dokonywanych przez dany podmiot transakcji.

Rozważyć należy wprowadzenie do definicji dobra cyfrowego elementu majątkowego, tak by już sama definicja ograniczała desygnaty do dóbr cyfrowych, które mają charakter majątkowy. Nie wszystkie treści cyfrowe będą bowiem odnosiły się do ekonomicznego interesu danego podmiotu prawa, a przez to będą miały jedynie charakter osobisty. Niemajątkowy charakter danego dobra powoduje, że nie wchodzi ono w skład majątku danego podmiotu. Dla ustalenia majątkowego charakteru danego dobra cyfrowego bez znaczenia będzie, czy jest ono zbywalne oraz czy faktycznie przedstawia ono jakąś wartość zbywczą. Kluczowe natomiast będzie ustalenie czy służy realizacji majątkowego interesu podmiotu. Wprowadzenie tego kryterium pozwoli na „odsianie” z zakresu definicji dóbr cyfrowych wszelkich treści o charakterze osobistym, prywatnym – korespondencji prowadzonej za pośrednictwem komunikatorów, poczty elektronicznej, jedynie o charakterze osobistym, obrazów, materiałów wideo, które mają tylko osobisty charakter. Ocena charakteru danego dobra będzie musiała być jednak dokonywana każdorazowo w ramach konkretnego stanu faktycznego. Portal na platformie społecznościowej może mieć bowiem w niektórych wypadkach jedynie charakter osobisty, służący do sporadycznego publikowania treści, które w żaden sposób nie dotyczą majątkowego interesu stron. Jednocześnie profil na tej samej platformie społecznościowej prowadzony w zakresie działalności gospodarczej w ramach, którego zamieszczane są sponsorowane posty tworzone dla kontrahentów, który generuje zyski od platformy z uwagi na ilość wyświetleń oraz który ma znaczną ilość obserwujących ma charakter majątkowy i wiąże się z ekonomicznym interesem podmiotu, który ten dany profil prowadzi. W tym miejscu wskazać należy na podkreślane od lat przez przedstawicieli doktryny zjawisko komercjalizacji

dóbr osobistych, w szczególności wizerunku, na którego udostępnianiu często opiera się prowadzenie profilu społecznościowego. Zachodzące zmiany rynkowe i wzmagający konsumpcjonizm spowodował rozpowszechnianie zjawiska komercjalizacji wizerunku (tzw. wizerunek komercyjny) polegającego na wykorzystaniu wizerunku osoby, która jest powszechnie rozpoznawana do przeniesienia jej renomy na dany firmowany przez nią produkt³⁰⁵. Tym samym wizerunek wcześniej postrzegany jako jedynie dobro osobiste jest obecnie przez część przedstawicieli doktrynie postrzegany jako dobro o charakterze mieszanym – osobisto-majątkowym, pojawiają się również teorie w zakresie wyodrębnienia prawa do wizerunku jako prawa majątkowego. Komercjalizacja dóbr osobistych ma swoje przełożenie również na ewentualny majątkowy charakter profilu społecznościowego. Jeżeli bowiem jest on prowadzony przez influencera, który publikuje w postach swój wizerunek reklamując jednocześnie określone produkty należy uznać, że ma to związek z jego interesem majątkowym m.in. ze względu na otrzymywane wynagrodzenie.

Nie ma natomiast konieczności konstruowania dalszych wymagań dla dobra cyfrowego związanego z jego kwalifikacją prawną przez m.in. konstruowanie pojęcia prawa do kontroli na wzór definicji dóbr cyfrowych w Zasadach dotyczących dóbr cyfrowych oraz prawa prywatnego UNIDROIT. Pojęcie majątku nie ogranicza się bowiem do praw bezwzględnych i obejmuje również prawa względne. Dokonana kwalifikacja danego jako dobra cyfrowego jest zatem niezależna od dalszej jego kwalifikacji jako prawa bezwzględnego lub względnego.

Podsumowując dobro cyfrowe na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym należy rozumieć, jako dane, które są wytwarzane i dostarczane w postaci cyfrowej o majątkowym charakterze, dające się przypisać danemu podmiotowi prawa.

4. Katalog dóbr cyfrowych

Skonstruowana definicja dobra cyfrowego jest definicją otwartą. Nie ma zatem zamkniętego katalogu dóbr cyfrowych. Same desygnaty definicji mogą zmieniać się wraz z rozwojem technologii i społeczeństwa informacyjnego. Dobra cyfrowe, które obecnie są w obrocie mogą za 5 lat być już nieużywane w praktyce, jednocześnie pojawić się mogą

---

³⁰⁵ Zjawisko to szczegółowo opisuje J. Balcerzyk, Rozdział V Komercjalizacja dóbr osobistych. Wizerunek komercyjny [w:] J. Balcerzyk, Prawo do wizerunku i jego komercjalizacja, Kraków 2009, Lex

nowe dobra cyfrowe oparte na nieznanym dzisiaj technologii. W związku z powyższym analizie zostaną poddane następujące dobra cyfrowe:

1. Domena internetowa,
2. Profil na portalu społecznościowym,
3. Kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii,
4. Dobra wirtualne oraz konta na serwerze gry komputerowej,

jako przykładowe dobra, ale jednocześnie obecnie najczęściej występujące w obrocie, posiadające duże znaczenie praktyczne.

Przedstawiona zostanie charakterystyka danego dobra, jego kwalifikacja prawna oraz ewentualna kwalifikacja jako dobra cyfrowego na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym. Z uwagi na zakres pracy doktorskiej i jej procesowy charakter, analiza ta będzie stanowiła niejako wyciąg z dotychczasowych ustaleń doktryny.

4.1. Domena internetowa

Zgodnie ze słownikiem pojęć udostępnionym przez *The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN)*³⁰⁶ nazwa domeny internetowej to unikalna nazwa, która stanowi podstawę ujednoliconego formatu adresowania (*uniform resource locators – URLs*), który używany jest do znajdowania zasobów w Internecie (np. stron internetowych, serwerów poczty e-mail, obrazów i filmów). Nazwa domeny identyfikuje konkretny adres w Internecie, który należy do podmiotu – przedsiębiorstwa, organizacji, instytucji lub osoby fizycznej.

Budowa domen internetowych jest niezmienna. Każda domena składa się z dwóch lub więcej części, oddzielonych kropkami. Części te wskazują domeny pierwszego i kolejnych stopni, poczynając od prawej strony. Elementy takie jak protokół transmisji, ogranicznik oraz oznaczenia logiczne serwera www nie stanowią elementów domeny.

Można dokonać klasyfikacji domen w zależności od ich umiejscowienia w systemie DNS (*Domain Name System*). Domeny dzielą się na domeny pierwszego stopnia (ang. *Top-*

---

³⁰⁶ <https://www.icann.org/en/icann-acronyms-and-terms?nav-letter=d&page=1> (dostęp: 29.9.2024 r.)

Level Domains – TLDs), domeny drugiego poziomu (ang. *Second-Level Domains* – SLDs) i domeny trzeciego poziomu i wyższe tzw. subdomeny.

Domeny pierwszego stopnia składają się z końcówki po kropce i znajdują się na szczycie hierarchii systemu DNS. W ramach domen TLD można wyróżnić domeny krajowe (ang. *Country Code Top-Level Domain* – ccTLD), które przeznaczone są dla konkretnych państw lub regionów, mające z reguły dwuliterowy kod zgodny ze standardem ISO 3166. Przykładem domeny krajowej jest polska domena .pl. Inne domeny krajowe to na przykład .de przypisana dla Niemiec, .fr – Francji, czy .us dla Stanów Zjednoczonych.

Specyficznym rodzajem domeny krajowej jest domena .eu. Domena .eu została ustanowiona rozporządzeniem (WE) nr 733/2002 PE i Rady³⁰⁷ oraz rozporządzeniem Komisji (WE) nr 874/2004³⁰⁸. Z uwagi na ewolucję rynku TLD oraz zachodzące zmiany na rynku internetowym podstawę prawną działania domeny .eu zaktualizowano rozporządzeniem PE i Rady (UE) 2019/517 z dnia 19.3.2019 r. w sprawie wdrażania i funkcjonowania Domeny Najwyższego Poziomu .eu, zmiany i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 733/2002 oraz uchylenia rozporządzenia Komisji (WE) nr 874/2004³⁰⁹. Rejestratorem domeny .eu została wybrana organizacja non-profit EURid³¹⁰.

Występują również domeny rodzajowe (inaczej generyczne – gTLD – generic TLD). Są one używane do rejestracji domen dla konkretnego rodzaju działalności. Domena .com pierwotnie dotyczyła działalności komercyjnej, a aktualnie ma ogólne zastosowanie, domena .org przeznaczona dla organizacji, domena .net dla sieci i technologii, domena .edu dla instytucji edukacyjnych. Stanowią one rodzaj wstępnej informacji o charakterze aktywności podmiotu prowadzącego daną stronę internetową³¹¹. Od 2013 r. ICANN zezwoliła na wprowadzenie nowych domen generycznych – nTLD, new gTLD. Nowe domeny generyczne to .tech przeznaczona dla technologii, .shop dla sklepów internetowych, .music dla branży muzycznej itd.

---

³⁰⁷ Rozporządzenie (WE) nr 733/2002 PE i Rady z dnia 22.4.2002 r. w sprawie wprowadzania w życie Domeny Najwyższego Poziomu.eu (Dz. U. UE. L. z 2002 r. Nr 113, str. 1 z późn. zm.).

³⁰⁸ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 874/2004 z dnia 28.4.2004 r. ustanawiające reguły porządku publicznego dotyczące wprowadzenia w życie i funkcji Domeny Najwyższego Poziomu .eu oraz zasady regulujące rejestrację (Dz. U. UE. L. z 2004 r. Nr 162, str. 40 z późn. zm.).

³⁰⁹ Dz. U. UE. L. z 2019 r. Nr 91, str. 25

³¹⁰ Historia EURid <https://eurid.eu/pl/witamy-w-eurid/historia-eu/> (dostęp: 29.9.2024 r.)

³¹¹ M. Zelek, Umowa o rejestrację domeny internetowej, Warszawa 2015. Legalis, A. Krasuski, 2. Rodzaje domen internetowych [w:] A. Krasuski, A. Wolska-Bagińska, O. Zinkiewicz-Będźmirowska, Działania naruszające prawa do domen internetowych, Warszawa 2021, Lex

Wyróżnia się również podział na domeny sponsorowane (sTLD – sponsored TLD) przeznaczone dla określonych grup lub społeczności, mające rygorystyczne zasady rejestracji. Przykładem takich domen jest domena .gov zarezerwowana dla rządu USA oraz .mil przeznaczona dla wojska USA oraz domeny funkcjonalne (uTLD – unsponsored TLD), które nie są zarządzane przez konkretną organizację i nie mają określonych ścisłych ograniczeń, co do tego, kto może je zarejestrować. Przykładem uTLDs są domeny .com, .net, .org, .info, .biz, .pro.

Domena drugiego poziomu (SLD) to fragment adresu internetowego, który umieszczony jest bezpośrednio przed domeną najwyższego poziomu. Domena SLD może zarówno identyfikować konkretną witrynę (google.com) lub obszary w przypadku, gdy mamy do czynienia z domenami regionalnymi (pacjent.gov.pl). W przypadku wielu domen krajowych uregulowana jest specyficzna struktura i zasady rejestracji domen drugiego poziomu. Przykładem może być polska domena edu.pl, która jest zarezerwowana dla instytucji edukacyjnych oraz domena gov.pl przeznaczona dla instytucji rządowych w Polsce.

W każdej domenie możliwe jest tworzenie dalszych dodatkowych poziomów, które zwane są subdomenami. Są one powszechnie używane do tworzenia odrębnych sekcji w ramach większych witryn internetowych.

Podmiotem administrującym systemem Domain Name System jest od 25.11.1998 r. ICANN – *The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*. Kompetencje te zostały jej przekazane przez Ministerstwo Handlu Stanów Zjednoczonych Ameryki na podstawie zawartego porozumienia „*Memorandum of Understanding*”. Do głównych zadań ICANN należy przyznawanie nazw domenowych najwyższego stopnia (rodzajowych), kontrola systemu DNS oraz nadzór nad akredytowanymi rejestratorami na świecie. Część swoich zadań ICANN zleciła IANA (ang. *Internet Assigned Numbers Authority*), która jest jednostką odpowiedzialną za zarządzanie i administrowanie systemem domen internetowych DNS³¹².

ICANN nie pełni roli operatora krajowych rejestrów. Te kompetencje są przez nią cedowane na wybrane podmioty krajowe. Zobowiązania w zakresie zarządzania systemem domen internetowych o krajowych rozszerzeniach wynikają z porozumień zawieranych indywidualnie z ICANN oraz IANA. Operatorom krajowym została pozostawiona swoboda w zakresie ustalenia ram prawnych rejestracji domen krajowych. Dominującym modelem jest dokonywanie rejestracji domeny na podstawie umowy, ale występuje również

---

³¹² M. Zelek, *Umowa...op.cit.*

model administracyjno-prawny, gdzie rejestracja stanowi czynność administracyjno-prawną (np. Finlandia). W Polsce rolę rejestratora pełni Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa (NASK), będąca jednostką badawczą. Warunki świadczenia usług przez NASK w zakresie utrzymywania nazw w domenie .pl określa Regulamin nazw domeny .pl z 18.12.2006 r. w brzmieniu obowiązującym od 1.12.2015 r.³¹³. Powyższe pozwala na stwierdzenie, że charakter prawny danej domeny będzie zależny od sposobu uregulowania jej rejestracji, co pozostawione zostało co do zasady w gestii rejestratora, a charakter prawny poszczególnych domen internetowych, w szczególności domen krajowych jest niejednolity.

W dalszej części zostaną przedstawione poglądy doktryny i orzecznictwa w zakresie charakteru prawnego umowy o rejestrację i utrzymanie domeny krajowej .pl i samej domeny krajowej pl. Zgodnie z Regulaminem .pl stronami umowy jest NASK i Abonent. Nie ma żadnych ograniczeń podmiotowych w zakresie tego, kto może być stroną umowy po stronie Abonenta. Ewentualne ograniczenia będą wynikać z ogólnych regulacji Kodeksu Cywilnego dotyczących zdolności do czynności prawnych. W doktrynie wskazuje się, że umowa o rejestrację i utrzymanie domeny nie jest umową powszechnie zawieraną w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Zgodnie z art. 20 KC nie może być zatem zawarta przez podmiot o ograniczonej zdolności do czynności prawnych³¹⁴.

Regulamin .pl wyróżnia również Partnera, jako podmiot związany z NASK porozumieniem o współpracy w zakresie Obsługi Administracyjnej i Technicznej, który został umieszczony na aktualnej liście Partnerów znajdującej się w Witrynie Internetowej NASK. Jest to zatem podmiot trzeci związany z NASK odrębną umową na podstawie, której pośredniczy w zawarciu umowy przez Abonenta z NASKiem oraz świadczy na rzecz Abonenta czynności w zakresie pozwalające na prawidłowe wykonanie umowy przez NASK.

Sama umowa obejmuje Utrzymywanie Nazwy Domeny, co zdefiniowane zostało jako umożliwienie użytkownikom Internetu korzystania z określonych przez Abonenta danych niezbędnych do komunikacji w Internecie i zamieszczonych w pamięci urządzenia przeznaczonego do tego celu przez NASK. Korzystanie następuje w odpowiedzi na zapytania otrzymane przez to urządzenie, które pochodzą od użytkowników Internetu.

---

³¹³ https://www.dns.pl/regulamin_nazw_domeny_pl (dostęp: 29.9.2024 r.)

³¹⁴ K. Mania, Rozdział III Domena internetowa jako oznaczenie odróżniające [w:] K. Mania, Domena internetowa jako przedmiot polubownego rozstrzygnięcia sporów, Warszawa 2016

Zawarcie umowy następuje na podstawie oferty Abonenta. Oferta może być złożona do Partnera, który następnie przekazuje ją do NASK. Przed zawarciem umowy NASK nie dokonuje badania czy zawierając lub wykonując umowę Abonent narusza prawa osób trzecich lub jakiegokolwiek przepisy prawa. Sam Regulamin .pl zastrzega, że zawarcie umowy nie oznacza przyznania Abonentowi jakichkolwiek praw związanych z Nazwą Domeny, poza wynikającymi wyraźnie z Umowy, ani uznania, że Oferta lub wykonywanie przez Abonenta Umowy nie narusza praw osób trzecich. Przewidziane zostały jednak przesłanki odmowy przyjęcia oferty potencjalnego Abonenta przez NASK, gdy Oferent nie spełnił warunków technicznych określonych w Witrynie Internetowej NASK lub gdy NASK jest związany umową o Utrzymywanie tej samej Nazwy Domeny, która została wskazana w Ofercie, albo trwa proces zawierania takiej umowy, chyba że Oferta stanowiła opcję w rozumieniu odrębnego regulaminu, opublikowanego w Witrynie Internetowej NASK.

Charakter prawny umowy o rejestrację i utrzymywanie domeny internetowej był przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w uchwale z dnia 22.11.2007 r. o sygn. III CZP 109/07. W pierwszej kolejności SN dokonał syntetycznego opisu samej umowy oraz jej stron – podmiotu rejestrującego (rejestratora) i podmiotu zarejestrowanego (abonenta, aplikanta). „W umowie tej podmiot rejestrujący zobowiązuje się wobec podmiotu zarejestrowanego do rejestracji i utrzymywania domeny w sieci internetowej w zasadzie w czasie nieograniczonym.[...] Obowiązki te w zasadniczy sposób determinują istniejący stosunek obligacyjny, są jurydycznie równorzędne i pozostają ze sobą w ścisłym związku technicznym i prawnym, akt rejestracji służy bowiem utrzymaniu domeny w światowym systemie oznaczeń domenowych w postaci stosownych danych na serwerze podmiotu rejestrującego.[...] Prawny sens umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej sprowadza się zatem do zarejestrowania i utrzymywania, zazwyczaj na czas nieoznaczony, przez podmiot rejestrujący w światowym systemie oznaczeń domenowych ściśle określonej nazwy przypisanej zindywidualizowanemu podmiotowi zarejestrowanemu. W znaczeniu technicznym rejestracja domeny oznacza dodanie kolejnego członu do członu już istniejącego typu domeny. W znaczeniu prawnym powoduje to ten skutek, że podmiot zarejestrowany uzyskuje wyłączność w zakresie posługiwania się nową, zarejestrowaną domeną w sieci internetowej. Rejestracja i utrzymanie domeny w sieci jest świadczeniem odpłatnym, a opłaty ponosi podmiot zarejestrowany w wysokości i za okresy przewidziane w umowie. W praktyce

spotyka się także nieodpłatne umowy lub powiązane z niepieniężnym świadczeniem podmiotu zarejestrowanego, np. w postaci prowadzenia odpowiedniej reklamy w tzw. witrynie www³¹⁵.”

Następnie SN rozstrzygnął charakter prawny umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej, biorąc pod uwagę rozbieżne poglądy doktryny w tym zakresie, wskazujące m.in. na bliski związek tejże umowy z umową o dzieło, czy umową najmu. „Za najwłaściwszy należy uznać ten kierunek poszukiwań, który zalicza analizowaną umowę do umów o świadczenie usług w rozumieniu art. 750 KC. Syntetycznie ujęte świadczenia podmiotu rejestrującego nie da się jednak porównać do świadczenia wykonującego dzieło lub wynajmującego. Składające się na świadczenie podmiotu rejestrującego czynności faktyczne (rejestracja domeny i jej utrzymywanie) mają zapewnić kontrahentowi powiązanie określonego adresu cyfrowego dla pewnej wskazanej przez siebie nazwy w celu posługiwania się nią w sieci internetowej w różnych celach, w tym m.in. dla stworzenia stron www. Świadczenie rejestratora ma cechy świadczenia ciągłego, a z ogólnych warunków regulujących umowę o rejestrację i utrzymywanie domeny wynika, że obciążająca podmiot zarejestrowany opłata odnosi się do całego świadczenia rejestratora. Opłaty te wnoszone są w okresach określonych w umowie (najczęściej rocznych) i mają charakter świadczeń okresowych.”

Pogląd o zakwalifikowaniu umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej jako umowy o świadczenie usług został zaaprobowany przez doktrynę³¹⁶.

Doktryna jest zgodna, że w ramach umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej nie dochodzi do kreacji prawa bezwzględnego do nazwy domeny. Wyłączność w zakresie korzystania z konkretnej domeny ma jedynie charakter techniczny i wynika ze specyfiki systemu DNS, który wyklucza współistnienie dwóch takich samych domen³¹⁷. W pierwszej kolejności wykluczona została kwalifikacja domeny jako przedmiotu prawa własności. Sąd Apelacyjny w Katowicach wskazał na ograniczenia wynikające z zakresu znaczeniowego rzeczy w polskim systemie prawnym oraz treść art. 140 KC, który wyznacza granice stosowania prawa własności jedynie w odniesieniu do rzeczy. „Ponieważ sąd pierwszej instancji posługuje się pojęciem własności w odniesieniu do domeny internetowej, trzeba zwrócić uwagę na nietrafność wywodów w tym przedmiocie w tym znaczeniu, że chybione jest mówienie o "własności" domeny internetowej, gdyż prawo własności w znaczeniu cywilistycznym, którego treść wyznacza art. 140 k.c., odnosi się do

³¹⁵ uchwała SN z 22.11.2007 r., III CZP 109/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 128

³¹⁶ K. Mania, Rozdział III Domena internetowa jako oznaczenie odróżniające [w:] K. Mania, Domena...*op.cit.*

³¹⁷ *Ibidem*

rzeczy, jakimi domeny internetowe nie są i szerzej, ze względu na zamknięty katalog dóbr niematerialnych chronionych prawami bezwzględными, iż brak jest w prawie polskim przepisów, z których wynikałoby, że skutkiem rejestracji nazwy domeny internetowej jest nabycie przez dysponenta wyłącznego prawa korzystania i rozporządzania domeną³¹⁸.” Zamknięty katalog praw bezwzględnych skłania do uznania, że prawo do domeny internetowej, które nabywa Abonent do czasowego posługiwania się domeną, uprawnienia w zakresie administrowania domeną mają swoje źródła w umowie i istnieją jedynie w związku z nią³¹⁹. Prawo Abonenta do domeny internetowej ma więc charakter względny skutecznym wobec rejestratora. Uzyskanie bezwzględnego prawa do nazwy domeny internetowej jest możliwe, ale wymaga jej skutecznej rejestracji jako słownego znaku towarowego, co jest niezależne od zawarcia umowy z Abonentem³²⁰.

Domena internetowa ze swojej istoty ma niematerialny, cyfrowy charakter, ponieważ funkcjonuje jedynie w ramach sieci Internet.

Dla ustalenia majątkowego charakteru podmiotowego prawa względnego do domeny internetowej kluczowe jest ustalenie, czy służy ono realizacji majątkowego interesu Abonenta. Prawo do domeny internetowej pozwala na skuteczne odnalezienie danych treści w Internecie przez jego pozostałych użytkowników, obecnie w większości branż kluczowe jest by przedsiębiorca posiadał „swoje miejsce w Internecie”, by mógł komunikować się z potencjalnymi klientami/kontrahentami, prowadzenie własnej domeny internetowej pozwala na osiągnięcie rozpoznawalności danej marki. W praktyce bardzo często można spotkać się z rankingami domen polskich i światowych opierającymi się na szacunkowym wyliczeniu ich wartości³²¹. W 2016 r. wartość najdrożej polskiej domeny opiewała na ok. 2 miliony złotych. Pomimo, że są to wartości spekulacyjne świadczy to o realnej wartości zbywczej, jaką przedstawiają domeny internetowe. W tym świetle należy uznać, że prawo do domeny internetowej ma charakter majątkowy.

Choć o charakterze majątkowym danego dobra nie decyduje jego zbywalność, może być to dodatkowy element świadczący o jego majątkowym charakterze. Regulamin .pl wprost przewiduje, że możliwa jest zmiana podmiotowa w ramach umowy o rejestrację i utrzymanie domeny, definiując Zmianę Abonenta, jako przeniesienie całości przysługujących Abonentowi

---

³¹⁸ Wyrok SA w Katowicach z 13.06.2006 r., I ACa 272/06, Lex nr 196078.

³¹⁹ A. Krasuski, 3. Charakter prawny domeny [w:] A. Krasuski, A. Wolska-Bagińska, O. Zinkiewicz-Będzińska, Działania...*op.cit.*

³²⁰ K. Mania, Rozdział III Domena internetowa jako oznaczenie odróżniające [w:] K. Mania, Domena...*op.cit.*

³²¹ <https://blog.home.pl/2016/04/najdrozsze-domeny-polskie-i-zagraniczne/> (dostęp: 6.10.2024)

praw i obciążających Abonenta obowiązków na podstawie Umowy, na osobę trzecią. Możliwość zmiany Abonenta stanowi de facto kolejne świadczenie w ramach umowy, a technicznie oznacza zmianę podmiotu zarejestrowanego w bazie prowadzonej przez podmiot rejestrujący³²². Możliwość zmiany podmiotowej po stronie Abonenta wynika również z regulacji Kodeksu Cywilnego. Umowa między dotychczasowym Abonentem a osobą trzecią przyjmuje formę cesji wierzytelności względem NASK na osobę trzecią oraz przejęciem długu wobec NASKu, w tym zobowiązania z tytułu opłat rocznych. Zgodnie z analizą przeprowadzą przez K. Manię „Zgodnie z art. 509 § 1 KC wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, o ile nie jest to sprzeczne z ustawą, zastrzeżeniem umownym bądź właściwością zobowiązania. Według powyższego zgoda rejestratora będącego dłużnikiem nie jest konieczna, jednak w sytuacji zmiany dłużnika zgoda wierzyciela na przejęcie długu dysponenta jest wymagana, co wynika wprost z przepisów art. 519 § 2 pkt 2 KC. Wyrażenie zgody następuje najczęściej w sposób dorozumiany, co wiąże się z zobowiązaniem do dokonania zmiany dysponenta i delegacji nazwy domeny³²³.” Za wyrażenie zgody na przejęciu długu przez rejestratora można uznać również postanowienia samego Regulaminu .pl, które wprost przewidują możliwość zmiany Abonenta. Zgodnie z art. 522 KC umowa o przeniesienie domeny, jako umowa nienazwana, łącząca w sobie elementy cesji wierzytelności oraz przejęcia długu, powinna być zawarta w formie pisemnej.

Podsumowując należy uznać, że umowa o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej w domenie .pl jest umową o świadczenie usług. Sama domena internetowa zarejestrowana w domenie .pl nie stanowi przedmiotu prawa własności, z uwagi na brak materialnego charakteru i brak możliwości zakwalifikowania jej jako rzecz. W ramach stosunku umownego nie powstaje również żadne bezwzględne prawo podmiotowe do domeny internetowej. Domena jest zatem dobrem niematerialnym wytwarzanym pierwotnie i dostarczanym w postaci cyfrowej za pośrednictwem sieci Internet, do którego Abonentowi jako stronie umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej przysługuje względne prawo podmiotowe o charakterze majątkowym. Uprawnionym do domeny internetowej jest Abonent zgodnie z zawartą umową.

---

³²² K. Mania, Rozdział III Domena internetowa jako oznaczenie odróżniające [w:] K. Mania, Domena...*op.cit.*

³²³ *Ibidem*

4.2. Profil na portalu społecznościowym

Kolejnym poddanym analizie dobrem cyfrowym jest profil na portalu społecznościowym i charakter prawny umowy o używanie portalu społecznościowego oraz prawa do profilu na portalu społecznościowym³²⁴. Obecnie najbardziej popularnymi portalami społecznościowymi jest Facebook, YouTube, Whatsapp, Instagram, czy TikTok. Dla zobrazowania skali - Facebook posiada 3.05 miliarda miesięcznie aktywnych użytkowników. Ich liczba stale rośnie – między styczniem 2023 r. a styczniem 2024 r. przyrost wyniósł 3,1 % tj. 91 milionów użytkowników³²⁵. Popularność portali społecznościowych opiera się na trendach i dynamicznie się zmienia w zależności od panującej mody. Obecnie jeszcze parę lat temu na rynku portale społecznościowe są aktualnie nieużywane lub korzystają z nich jedynie nieliczne grupy użytkowników. Jako przykład można wskazać portal społecznościowy Nasza Klasa. Portal powstał w 2006 r. Początkowo miał pomagać użytkownikom odnalezienie ich znajomych ze szkoły, ale dzięki dodawaniu kolejnych funkcji np. NKtalk, mikroblogów, czy Śledzika zyskiwał coraz to większą popularność i przeobrażał się w wielopoziomowy portal społecznościowy. Pomimo skali sukcesu Nasza Klasa nie przetrwała próby czasu i konkurencji międzynarodowych portali społecznościowych. W dniu 27.7.2021 r. serwis oficjalnie zakończył swoją działalność³²⁶.

Z perspektywy prawnej używanie portalu społecznościowego przez użytkownika jest oparte na stosunku zobowiązaniowym. Stronami umowy jest użytkownik oraz administrator. Umowa o portal społecznościowy polega na umożliwieniu użytkownikowi korzystania z wirtualnej infrastruktury portalu społecznościowego, co administrator jest zobowiązany zapewnić.

Do zawarcia umowy o używanie portalu społecznościowego dochodzi, co do zasady, w sposób adhezyjny, podczas rejestracji konta na danym portalu. Przyszły użytkownik nie ma wpływu na treść zawieranej umowy. Jest ona z góry narzucana, w postaci regulaminu lub zasad korzystania z serwisu, które stanowią wzorzec umowny w rozumieniu art. 384 § 1 KC. Samą umowę można zakwalifikować jako umowę elektroniczną, ponieważ do wymiany oświadczeń woli zachodzi za pomocą środków elektronicznych porozumiewania się na

---

³²⁴ Za K. Wielgus została przyjęta nomenklatura umowy o używanie portalu społecznościowego, jako najbardziej precyzyjnie oddająca charakterystykę stosunku zobowiązaniowego stron, K. Wielgus, Umowa o używanie portalu społecznościowego – zagadnienia konstrukcyjne [w:] red. R. Markiewicz, Prawo a media społecznościowe, Kraków 2022, s. 134-137

³²⁵ The complete Digital2024 Global Overview Report, <https://datareportal.com/reports/digital-2024-global-overview-report> (dostęp: 28.10.2024)

³²⁶ <https://boringowl.io/blog/nasza-klasa>, (dostęp: 28.10.2024 r.)

odległość³²⁷. Zarówno zawarcie umowy i jej wykonanie następuje *online*. Nie ma zatem wątpliwości, że sam profil na portalu społecznościowym stanowić będzie dane wytwarzane pierwotnie oraz dostarczane w postaci cyfrowej.

Usługa administratora portalu społecznościowego może zostać zakwalifikowana jako usługa pośrednia, zgodnie z uregulowaną w Rozporządzeniu z dnia 19.10.2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE³²⁸. W zależności od tego jakie funkcjonalności wchodzi w sam portal społecznościowych, ta kwalifikacja może być bardziej złożona. Jeżeli w ramach portalu społecznościowego istnieje możliwość przesyłania informacji drogą indywidualną (Messenger w ramach portalu Facebook lub czat dostępny dla użytkowników Instagrama), taka usługa może zostać zakwalifikowana jako „*mere conduit*”, usługa zwykłego przekazu, która polega na biernym uczestnictwie w przesyłaniu danych (art. 3 lit. g aktu o usługach cyfrowych). Natomiast w zakresie korzystania z wirtualnej infrastruktury portalu społecznościowego, jako usługa hostingu, polegająca na udostępnianiu przez usługodawcę zasobów systemu teleinformatycznego w celu przechowywania różnego rodzaju danych³²⁹.

Po obu stronach, zarówno po stronie administratora i użytkownika występują liczne obowiązki. Podstawowym obowiązkiem administratora jest zapewnienie bezpiecznego dostępu do wirtualnej infrastruktury portalu³³⁰. Użytkownik uzyskuje w ten sposób dostęp do funkcjonalności portalu, czy to w zakresie komunikacji prywatnej – dostęp do czatu, komunikatora, czy w zakresie komunikacji publicznej – udostępnianie wpisów, postów, interakcji z pozostałymi użytkownikami. Z tym obowiązkiem administratora wiąże się jego zobowiązanie do przechowywania danych zamieszczonych w infrastrukturze portalu społecznościowego, tak by użytkownicy mieli możliwość m.in. przeglądania już zamieszczonych postów.

W literaturze wskazuje się na dwa sposoby wykonania obowiązku zapewnienia dostępu do infrastruktury portalu społecznościowego przez administratora. Pierwszy z nich opiera się na dostępie za pośrednictwem odpowiedniego oprogramowania (tzw. SaaS – *Software as a*

---

³²⁷ M. Mądel, *Następstwo...op.cit.*, s. 74-84

³²⁸ Dz. U. UE. L. z 2022 r. Nr 277, str. 1 z późn. zm.

³²⁹ J. Gołaczyński, R. Skibicki, G. Bar, M. Dymitruk, W. Lamik, M. Mielniczuk-Skibicka, M. Piech, P. Sharp, J. Stępniewski, Komentarz do art. 3 [w:] K. Brylak, W. Chomiczewski, W. Dubis, K. Garstka, A. Glanc-Gołaczyńska, Ł. Goździaszek, J. Greser, B. Kolarz, A. Kuczerawy, J. Lentka-Wróbel, P. Polański, A. Sztoldman, J. Gołaczyński, R. Skibicki, G. Bar, M. Dymitruk, W. Lamik, M. Mielniczuk-Skibicka, M. Piech, P. Sharp, J. Stępniewski, *Akt o usługach cyfrowych. Komentarz*, Warszawa 2024

³³⁰ K. Wielgus, *Umowa ...op.cit.*, s. 137-160

Service). W tym wypadku użytkownik, który chce skorzystać z portalu musi wpieryw pobrać odpowiednie oprogramowanie. Drugi model opiera się na zapewnieniu użytkownikowi dostępu do infrastruktury portalu, która znajduje się na serwerach dostawcy przez sieci teleinformatyczne. W zależności od wybranego modelu w samej umowie konieczne będzie uwzględnienie elementów udzielenia licencji na danych utwor. Dla portali społecznościowych podstawowym modelem jest model SaaS. Umowa będzie miała zatem co do zasady jedynie cywilnoprawny charakter. Możliwa jest sytuacja, gdy dostęp do danego portalu społecznościowego jest zapewniony w ramach obu tych modeli. Jest to bardzo popularne rozwiązanie – dany portal jest zarówno dostępny w modelu SaaS, ale możliwe jest również pobranie aplikacji na telefon i korzystanie z infrastruktury za jej pośrednictwem. Należy zgodzić się ze stanowiskiem, że wówczas mamy do czynienia z główną umową cywilnoprawną, uzupełnioną o licencję niewyłączną na korzystanie z programu komputerowego³³¹. Oprócz obowiązku zapewnienia dostępu do infrastruktury użytkownikowi, na administratora nałożony jest szereg obowiązków jakościowych, w jaki sposób ten obowiązek ma być wykonany. Sposób spełnienia świadczenia jest uregulowany ustawowo. Przykładem takiej regulacji ustawowej jest art. 7 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 18.7.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną³³², który przewiduje, że usługodawca zapewnia działanie systemu teleinformatycznego, którym się posługuje, umożliwiając nieodpłatnie usługobiorcy w razie, gdy wymaga tego właściwość usługi korzystanie przez usługobiorcę z usługi świadczonej drogą elektroniczną, w sposób uniemożliwiający dostęp osób nieuprawnionych do treści przekazu składającego się na tę usługę, w szczególności przy wykorzystaniu technik kryptograficznych odpowiednich dla właściwości świadczonej usługi. Administrator jest zatem zobowiązany do zapewnienia bezpieczeństwa i poufności korzystania z usług drogą elektroniczną³³³.

Po stronie użytkownika podstawowym obowiązkiem jest udostępnienie administratorowi danych, w tym danych osobowych oraz zezwolenie na korzystanie z nich przez administratora. Co do zasady ten obowiązek obejmuje jedynie podstawowe dane – pozostałe dane są udostępniane przez użytkownika w sposób dobrowolny. Użytkownik ma zatem wybór, co do postawy biernej, w tym wypadku udostępnia on jedynie podstawowe dane, które podaje przy rejestracji na portalu społecznościowym, lub postawy aktywnej, współtworzącej treści na portalu społecznościowym. W tym wypadku zezwolenie na korzystanie obejmuje również

---

³³¹ *Ibidem*

³³² t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1513

³³³ K. Wielgus, *Umowa...op.cit.*, s. 172-188

dalsze treści – zdjęcia, posty, informacje o statusie, które są dobrowolnie udostępniane przez użytkownika.

W literaturze prezentowane są zróżnicowane poglądy w zakresie kwalifikacji umowy o używanie portalu społecznościowego, jako jedną z umów nazwanych lub jako umowę nienazwaną. Umowa o używanie portalu społecznościowego jest przez niektórych przedstawicieli doktryny kwalifikowana jako umowa o świadczenie usług (art. 750 KC), co powodowałoby odpowiednie stosowanie do niej przepisów dotyczących umowy zlecenia. Część doktryny skłania się do jej kwalifikacji jako umowy najmu³³⁴. Ostatecznie należy podzielić stanowisko, że z uwagi na odmienną umowę o używanie portalu społecznościowego od umów nazwanych, zasadne jest uznanie jej za umowę nienazwaną. Ewentualne zastosowanie regulacji kodeksowej umowy najmu lub umowy o świadczenie usług będzie następowało na zasadzie analogii³³⁵.

Ocena charakteru prawa użytkownika do samego profilu na portalu społecznościowym opiera się na podobnym mechanizmie, jak przy domenie internetowej. W pierwszej kolejności wskazać należy na niematerialny charakter samego profilu, co wyklucza możliwość kwalifikacji go jako rzecz, a co za tym idzie zastosowanie art. 140 KC, mówiącego o prawie własności. Profil na portalu społecznościowym nie może być zatem przedmiotem prawa własności. Jednocześnie w polskim systemie prawnym mamy do czynienia z zamkniętym katalogiem bezwzględnych praw chroniących dobra niematerialne. Prawo użytkownika do profilu na portalu społecznościowym opiera się zatem jedynie na stosunku zobowiązaniowym i ma charakter względny. Nie wyklucza to powstania bezwzględnych praw użytkownika do np. utworów – filmów wideo, zdjęć, postów, które zamieszcza na swoim profilu.

Jednocześnie powyższa negatywna kwalifikacja z uwagi na niematerialny charakter wiąże się z uznaniem profilu na portalu społecznościowym za dane wytwarzane i dostarczane w postaci cyfrowej za pośrednictwem sieci Internet.

Problematyczna jest natomiast ocena majątkowego charakteru takiego prawa. W zależności bowiem od konkretnego portalu społecznościowego i jego funkcji, ale również przyjętego przez danego użytkownika sposobu używania danego profilu na portalu

---

³³⁴ Zasadność takiego stanowiska argumentuje K. Wielgus, choć ostatecznie skłania się do stanowiska uznania umowy o używanie portalu społecznościowego, jako umowy nienazwanej o mieszanym charakterze, K. Wielgus, *Umowa...op.cit.*, s. 172-188

³³⁵ K. Wielgus, *Umowa...op.cit.*, s. 172-188

społecznościowym może, ale nie musi on służyć realizacji majątkowego interesu użytkownika. W pierwszej kolejności wskazać należy na użytkowników, którzy korzystają z profilu na portalu społecznościowym jedynie w sferze prywatnej. Jako przykład tej kategorii użytkowników posłużyć może osoba fizyczna, która zakłada profil na Facebooku, a następnie korzysta z niego poprzez sporadyczne zamieszczanie zdjęć, postów, przeglądanie treści dostępnych na portalu społecznościowym oraz prowadzenie rozmów z innymi użytkownikami za pośrednictwem Messengera. W tej sytuacji trudno doszukać się związku z realizacją majątkowego interesu użytkownika w ramach umowy o używanie portalu społecznościowego, a prawo do profilu społecznościowym ma jedynie wymiar osobisty.

Choć takich użytkowników portali społecznościowych jest wiele, platformy te wykształciły także zupełnie odmienny sposób korzystania z nich, nie nadający się do tak prostej oceny.

W tym miejscu należy wskazać na tzw. influencerów, jako użytkowników, którzy nastawieni są na aktywne działanie na portalach społecznościowych, mające na celu zdobycie jak największej ilości obserwujących. Posiadanie dużej ilości obserwujących tj. innych użytkowników, którzy śledzą dodawane przez dany profil na portalu treści jest zazwyczaj podstawą do rozpoczęcia komercyjnej współpracy z reklamodawcami poprzez odpłatne zamieszczanie na profilu na portalu społecznościowym sponsorowanych treści. Przykładem może być influencerka, która na prowadzonym przez siebie profilu na Instagramie zamieszcza minutowy filmik, w ramach którego rekomenduje do codziennego stosowania krem do twarzy reklamowanej marki kosmetycznej. Za umieszczenie postu otrzymuje ona wynagrodzenie. Co istotne, co do zasady, nie każdy umieszczany przez influencera post będzie postem sponsorowanym. Zazwyczaj umieszczane treści są zróżnicowane. Składają się na nie posty osobiste oraz te, które powstałe we współpracy z markami. Dużo z nich ma też charakter mieszany, w ramach których reklama danego produktu jest niejako wpleciona w treści osobiste dotyczące danego twórcy internetowego. Wszystkie z nich mają jednak na celu podtrzymanie zainteresowania danym profilem na portalu społecznościowym, zwiększenie lub podtrzymanie ilości obserwujących i zwiększenie lub podtrzymanie ich zaangażowania tj. ilości polubień, udostępnień, komentarzy, tagów, odpowiedzi, wzmianek, wyświetleń itp.

Należy również podkreślić, że niektóre platformy oferują własne programy partnerskie dla influencerów w ramach, którego otrzymują oni wynagrodzenie za umieszczane na platformie treści. Przykładem najbardziej sztanarowego programu partnerskiego jest program platformy YouTube – YouTube Partner Program. W pierwszej kolejności by móc

uczestniczyć w programie partnerskim użytkownik musi spełnić wymogi administratora związane z ilością subskrybentów oraz umieszczonych na profilu treści lub ilością wyświetleń³³⁶. Następnie weryfikowane jest czy dany użytkownik stosuje się do zasad i wytycznych administratora. Po pozytywnej weryfikacji, użytkownik może przystąpić do programu partnerskiego przez akceptację regulaminu i wybrać metody zarabiania. W zależności od wybranych metod zarabiania, użytkownik może otrzymywać wynagrodzenie, stanowiące procent przychodu z wyświetlanych reklam w czasie odtwarzania umieszczonych przez użytkownika treści lub w formie wspierania kanału przez samych widzów (np. superczat, supernaklejki, superpodziękowania). Wynagrodzenie jest wypłacane przez administratora. Warunkiem pozostawania w programie partnerskim jest przestrzeganie zasad i wytycznych YouTube, co do treści, ale również ich stałe zamieszczanie. Administrator zastrzega sobie prawo zakończenia współpracy w ramach programu partnerskiego z użytkownikami, którzy nie przesłali żadnego filmu ani nie opublikowali żadnego posta w karcie Społeczności przez 6 miesięcy lub dłużej.

Prowadzenie profilu na portalu społecznościowym przez influencera wiąże się z pośrednią lub bezpośrednią możliwością uzyskania wynagrodzenia. W zależności od stopnia zorganizowania prowadzonej działalności influencera w niektórych przypadkach działalność tą będzie można uznać, jako działalność gospodarczą, a influencera jako przedsiębiorcę w rozumieniu art. 43¹ KC³³⁷. Mając na względzie powyższe okoliczności, należy wskazać na majątkowy charakter prawa profilu na portalu społecznościowym. Bezsprzecznie bowiem używanie profilu na portalu społecznościowym ma dla influencera na celu realizację jego interesów majątkowych.

Ostatnią kategorią użytkowników portali społecznościowych są przedsiębiorcy, którzy prowadzą profil na portalu społecznościowym nie w celach osobistych, a w celach marketingowych. Na profilu nie są umieszczane treści o charakterze prywatnym, a *stricte* związane z daną działalnością m.in. informujące o godzinach otwarcia, dostępnych usługach, cenniku, promujące określone usługi. Za pośrednictwem profilu prowadzone jest również

---

³³⁶ Zgodnie z warunkami Programu partnerskiego YouTube na dzień 2.11.2024 r. użytkownik musi przekroczyć próg 1000 subskrybentów oraz 4 tys. ważnych godzin czasu oglądania publicznych filmów w ciągu ostatnich 12 miesięcy lub 1000 subskrybentów oraz 10 milionów prawidłowych wyświetleń publicznych filmów Short w ciągu ostatnich 90 dni. <https://support.google.com/youtube/answer/72851?hl=pl&co=GENIE.Platform%3DAndroid> (dostęp: 2.11.2024 r.)

³³⁷ Szerzej o dopuszczalności uznania influencera za przedsiębiorcę w K. Brylak-Hudyma. K. Rogala, Zarząd sukcesyjny a spadkobranie dóbr cyfrowych [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek E-sąd, E-finance, E-praca. Warszawa, 2020, s. 61-82

korespondencja z potencjalnymi klientami i kontrahentami. Jako przykład wskazać można profil na Facebooku salonu kosmetycznego. Na profilu umieszczane są krótkie filmiki z realizacji, informacje o dostępnych terminach, zmianie godzin otwarcia salonu. Za pośrednictwem Messengera są prowadzone zapisy na konkretne usługi.

W zależności od konkretnego portalu społecznościowego przyjmowane są różne polityki tworzenia profili dla przedsiębiorstwa. Facebook dopuszcza możliwość tworzenia tzw. stron (pages). Dla utworzenia strony konieczne jest wcześniejsze utworzenie profilu na portalu społecznościowym, a następnie stworzenie strony (page). Strona jest administrowana z poziomu konkretnego profilu na portalu społecznościowym, w tym samym czasie strona może być zarządzana przez parę profili.

Instagram nie przewiduje możliwości tworzenia stron dla przedsiębiorstwa, które administrowane są z poziomu wcześniej utworzonego profilu na portalu społecznościowym. Możliwe jest założenie profilu na portalu społecznościowym dla przedsiębiorstwa. W tym wypadku administrator oferuje tzw. konto profesjonalne³³⁸.

Obecnie prowadzenie tzw. social mediów przez przedsiębiorców należy uznać za swego rodzaju standard w komunikacji z potencjalnymi klientami. Związek prowadzonego profilu na portalu społecznościowym z działalnością gospodarczą powinien skłaniać do uznania, że prawo do profilu społecznościowego ma w tym wypadku majątkowy charakter.

Podsumowując należy uznać, że umowa o używanie portalu społecznościowego jest umową nienazwaną. Sam profil na portalu społecznościowym nie stanowi przedmiotu prawa własności, z uwagi na brak materialnego charakteru i brak możliwości zakwalifikowania jako rzecz. W ramach stosunku umownego nie powstaje również żadne bezwzględne prawo podmiotowe do profilu na portalu społecznościowym. Profil na portalu społecznościowym jest zatem dobrem niematerialnym, wytwarzanym i dostarczonym w postaci cyfrowej do którego użytkownikowi jako stronie umowy o używanie profilu społecznościowego przysługuje względne prawo podmiotowe. Problematyczna pozostaje ocena charakteru tego dobra. W zależności do okoliczności prawo to będzie mogło mieć charakter majątkowy. Każdorazowo będzie to jednak zależne od funkcjonalności dane portalu społecznościowego oraz przyjętego przez danego użytkownika sposobu używania własnego profilu. Ustalenie podmiotu uprawnionego do danego profilu na portalu społecznościowego jest możliwe, po pierwsze na podstawie samej umowy o używanie portalu społecznościowego. Ponadto sama

---

³³⁸https://business.instagram.com/getting-started?locale=pl_PL (dostęp: 3.11.2024 r.)

specyfika profilu na portalu społecznościowym powoduje, że jest on bardzo często oznaczony imieniem i nazwiskiem danej osoby, lub nazwą podmiotu, zawiera treści identyfikujące go z danym podmiotem – zdjęcia, filmy zawierające wizerunek użytkownika, pozostałe dane m.in. adres, odesłanie do domeny internetowej.

4.3. Kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii

Kolejną bardzo pojemną grupą dóbr cyfrowych są kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru (DLT) lub innej podobnej technologii. Z uwagi na różnorodność rozwiązań opartych na technologii DLT, ich popularność oraz rynek prześcigający się w zakresie innowacji, grupa ta obejmuje rozmaite, dynamicznie zmieniające się aktywa. Analizę charakteru prawnego kryptoaktywów należy zacząć od zdefiniowania zagadnień, z którymi nierozdzielnie związane są te dobra.

Kryptoaktywa, w szczególności kryptowaluty to temat, który doczekał się wielu zagranicznych i krajowych opracowań naukowych. Ich przeważająca część dotyczy prawa karnego oraz prawa podatkowego, ponieważ były to pierwsze dziedziny, w których obrót kryptoaktywami wymagał wypracowania praktycznych rozwiązań.

Do niedawna ten obszar pozostawał w Polsce nieuregulowany, pomimo stopniowo pojawiających się w innych krajach, również europejskich, regulacji dotyczących kryptowalut i innych kryptoaktywów. Sytuacja ta uległa zmianie wraz z przyjęciem regulacji unijnej Rozporządzenia PE i Rady (UE) 2023/1114 z dnia 31.5.2023 r. w sprawie rynków kryptoaktywów oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 1095/2010 oraz dyrektyw 2013/36/UE i (UE) 2019/1937, które stosuje się od dnia 31.12.2024 r., a w części od 30.6.2024 r. i 29.6.2023 r. (art. 149 ust. 2 – 4 Rozporządzenie MiCA). Rozporządzenie MiCA wprowadza szereg definicji legalnych, w tym definicje technologii rozproszonego rejestru/DLT, rozproszonego rejestru, węzła sieci DLT, kryptoaktywa, tokena powiązanego z aktywami, tokena będącego pieniądzem elektronicznym, tokena użytkowego, emitenta kryptowalut. Z uwagi na prawnie wiążący charakter tych definicji będą one punktem wyjścia dla rozważań w zakresie charakteru prawnego kryptoaktywów, opartych na technologii rozproszonego rejestru.

Ustawodawca unijny wskazuje na konieczność maksymalnie szerokiej interpretacji przyjętych definicji kryptoaktywa, technologii rozproszonego rejestru, tak by objęły one wszystkie rodzaje aktywów, nieobjętych dotychczas zakresem stosowania unijnych aktów

ustawodawczych dotyczących usług finansowych³³⁹. Ważny jest również kontekst regulacji Rozporządzenia MiCA. Nie reguluje ono bowiem wprost zagadnienia prowadzenia egzekucji z kryptoaktywów, ale ustanawia jednolite wymogi dotyczące oferty publicznej i dopuszczalności obrotu na platformie obrotu kryptoaktywów innych niż tokeny powiązane z aktywami i tokeny będące e-pieniądzem, a także wymogi w odniesieniu do dostawców usług w zakresie kryptoaktywów (art. 1 ust. 1 Rozporządzenia MiCA).

Zagadnienie kryptoaktywów wymaga uprzedniego zdefiniowania pojęć szerszych, bardziej ogólnych. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia MiCA technologia rozproszonego rejestru lub DLT oznacza technologię umożliwiającą funkcjonowanie i korzystanie z rozproszonych rejestrów. Rozproszony rejestr oznacza natomiast repozytorium informacji, w ramach którego prowadzony jest rejestr transakcji i który jest udostępniany w obrębie zbioru węzłów sieci DLT i synchronizowany między węzłami sieci DLT z zastosowaniem mechanizmu konsensusu (art. 2 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MiCA). Węzeł sieci DLT oznacza urządzenie lub proces, które są częścią sieci i które dysponują kompletną lub częściową repliką zapisów wszystkich transakcji w rozproszonym rejestrze, a mechanizm konsensusu oznacza zasady i procedury, na podstawie których między węzłami sieci DLT zostanie uzgodnione zatwierdzenie transakcji (art. 2 ust. 1 pkt 3 i 4 Rozporządzenia MiCA).

Definicja ta jest zbieżna z tymi, które pojawiają się w literaturze naukowej. Tak za K. Szpytem wskazać należy, że *Distributed Ledger Technology*- DLT to technologia rozproszonej bazy danych, w której rejestry są replikowane, współdzielone i zsynchronizowane w ramach konsensusu różnych osób, firm czy instytucji, także rozproszonych geograficznie (w różnych krajach)³⁴⁰. „DLT są rodzajem bazy danych, która jest rozproszona na wiele miejsc, państw lub instytucji i zazwyczaj jest publiczna”³⁴¹. Pomimo, że w literaturze przedmiotu największą popularność zdobył *Blockchain* nie jest to synonim DLT, a pojęcie węższe, jedno z rozwiązań bazujących na technologii rozproszonej bazy danych³⁴². Technologia rozproszonego rejestru może znajdować zastosowanie nie tylko w sektorze finansowym, ale również medycznym, produkcyjnym, czy w zakresie zarządzania zasobami. Oprócz technologii *Blockchain* i opartej na niej kryptowalucie *Bitcoin*, można wyróżnić inne platformy oparte na DLT np. R3 Corda –

³³⁹ Motyw 15 Rozporządzenia MiCA

³⁴⁰ red. K. Szpyt, InsurTech. Nowe technologie w branży ubezpieczeń, Warszawa 2023, Legalis

³⁴¹ „A report by the UK Government Chief Scientific Adviser” za D. Szostek, Rozdział II. Blockchain, DLT – podstawowe pojęcia [w:] D. Szostek, Blockchain a prawo, Warszawa 2018, wyd. 1, Legalis

³⁴² M. Wnęk, Rozdział IV. Znaczenie technologii blockchain i smart kontraktów w prawnej konstrukcji kryptowaluty [w:] M. Wnęk, Natura prawna kryptowaluty, Warszawa 2023, Legalis

platforma stworzona dla sektora finansowego, oferująca prywatność transakcji oraz możliwość integracji z istniejącymi systemami³⁴³.

Blockchain jest więc pojęciem węższym, obejmującym tylko grupę rozwiązań opartych na technologii rozproszonego rejestru. W polskiej literaturze pojawiały się propozycje opisowych definicji *Blockchain* jako „rozproszonej bazy danych, która zawiera stale rosnącą ilość informacji (rekordów) pogrupowanych w bloki i powiązanych ze sobą w taki sposób, że każdy następny blok zawiera oznaczenie czasu (*timestamp*), kiedy został stworzony link do poprzedniego bloku, będący zaszyfrowanym «streszczeniem» (*hash*) jego zawartości. Ponieważ każdy blok transakcji zawiera odwołanie do bloku poprzedniego, nie ma możliwości zmiany transakcji zawartej wcześniej w jakimś bloku bez modyfikacji wszystkich następujących po nim bloków. W ten sposób tworzony jest nierozdzielny łańcuch bloków danych (*blockchain*). Dzięki niemu dokonanie jakiegokolwiek zmiany w zapisach historycznych (bez zmiany całej historii transakcji) jest niemożliwe”³⁴⁴. Te elementy i cechy technologii *Blockchain* tj. decentralizacja, rozproszony charakter - przechowywanie danych nie na jednym serwerze, a w wielu miejscach, odporność na wprowadzanie zmian, a również możliwość zachowania anonimowości, z uwagi na weryfikację opartą na rozwiązaniach kryptograficznych oraz międzynarodowy, transgraniczny charakter, powodują, że zyskuje ona tak dużą przewagę w porównaniu do tradycyjnych rozwiązań. Zabezpieczeniem dla autentyczności i prawidłowości transakcji są same sieci transakcji (powiązań).

Jednym z głównych zastosowań technologii rozproszonego rejestru są kryptoaktywa. Kryptoaktywa w Rozporządzeniu MiCA zdefiniowane zostały jako cyfrowe odzwierciedlenie wartości lub prawa, które da się przenieść i przechowywać w formie elektronicznej z wykorzystaniem technologii rozproszonego rejestru lub podobnej technologii. Definicja ta nie ogranicza zatem kryptoaktywów tylko do tych opartych na technologii DLT, a otwiera się na inne technologie, także te jeszcze nieistniejące. Koniecznym warunkiem jest jednak by kryptoaktywo odzwierciedlało wartość lub prawo oraz by występowało i dało się przenieść w formie elektronicznej (art. 3 ust. 1 pkt 5 Rozporządzenia MiCA). Motywy rozporządzenia dookreślają, że przedstawianie wartości przez kryptoaktywo może być powiązane z subiektywną wartością, opartą jedynie na zainteresowaniu samego nabywcy.

³⁴³ <https://excelraport.pl/index.php/2024/09/23/jak-dziala-technologie-dlt-distributed-ledger-technology/>, (dostęp: 13.11.2024 r.)

³⁴⁴ K. Piech, Leksykon pojęć na temat technologii blockchain i kryptowalut. Przygotowany w ramach Strumienia Blockchain i Kryptowaluty programu „Od papierowej do cyfrowej Polski”, https://www.gov.pl/documents/31305/0/leksykon_pojec_na_temat_tehnologii_blockchain_i_kryptowalut.pdf/77392774-1180-79ab-4dd5-089ffab37602 (dostęp: 13.11.2024 r.), s. 5

Wartość może być zewnętrzna, nieinherentna, przypisana kryptoaktywom przez zainteresowane strony lub uczestników rynku³⁴⁵. Zakładana przez Rozporządzenie MiCA subiektywizacja wartości kryptoaktywów wydaje się szczególnie istotna dla szerokiego określenia desygnatów tej definicji. Odpowiada ona również praktyce korzystania z kryptoaktywów. Cena danego kryptoaktywa jest bowiem zazwyczaj ściśle powiązana z aktualnym zainteresowaniem rynku.

Regulacja Rozporządzenia wprowadza podział kryptoaktywów na 1) tokeny powiązane z aktywami, 2) tokeny będące pieniądzem elektronicznym lub e-pieniądem, 3) pozostałe kryptoaktywa, w tym tokeny użytkowe. Podział opiera się na kryterium stabilnej wartości dzięki powiązaniu z innymi aktywami. Każda z trzech grup kryptoaktywów podlega różnym wymogom w zależności od związanego z nim ryzyka³⁴⁶. Podział ten nie jest zatem wyłączny, a jedynie ma na celu klasyfikację kryptoaktywów dla celów regulacji.

Token będący pieniądzem elektronicznym lub token będący e-pieniądem, zgodnie z wprowadzoną definicją legalną, oznacza rodzaj kryptoaktywa, który ma utrzymać stabilną wartość dzięki temu, że jest powiązany z jedną walutą urzędową tj. walutą urzędową państwa, która jest wyemitowana przez bank centralny lub inny organ kształtujący politykę pieniężną (art. 3 ust. 1 pkt 7 i 8 Rozporządzenia MiCA).

Token powiązany z aktywami oznacza rodzaj kryptoaktywa, który nie jest tokenem będącym pieniądzem elektronicznym i który ma utrzymać stabilną wartość dzięki temu, że jest powiązany z inną wartością lub prawem bądź ich kombinacją, w tym z co najmniej jedną walutą urzędową (art. 3 ust. 1 pkt 6 Rozporządzenia MiCA).

Rozporządzenie nie definiuje trzeciej grupy pozostałych kryptoaktywów, a wprowadza definicję tokena użytkowego, jako rodzaj kryptoaktywa, który ma jedynie zapewnić dostęp do danego towaru lub usługi dostarczanych przez jego emitenta.

Definicja kryptoaktywa jest słusznie zestawiana z definicją legalną waluty wirtualnej z art. 2 ust. 2 pkt 26 ustawy z dnia 1.3.2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu³⁴⁷. Waluta wirtualna to cyfrowe odwzorowanie wartości, które

---

³⁴⁵ Motyw 2 Rozporządzenia MiCA

³⁴⁶ Motyw 18 Rozporządzenia MiCA

³⁴⁷ t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1124 z późn. zm., dalej: ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, tak m.in. M. Nowakowski, J. Grynfelder, A. Otto, B. Paxford, Komentarz do art. 2 [w:] K. Gałęzowska, R. Obczyński, M. Nowakowski, J. Grynfelder, A. Otto, B. Paxford, Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Komentarz, Warszawa 2023

nie jest: 1) prawnym środkiem płatniczym emitowanym przez NBP, zagraniczne banki centralne lub inne organy administracji publicznej, 2) międzynarodową jednostką rozrachunkową ustanawianą przez organizację międzynarodową i akceptowaną przez poszczególne kraje należące do tej organizacji lub z nią współpracujące, 3) pieniądzem elektroniczny w rozumieniu ustawy z dnia 19.8.2011 r. o usługach płatniczych, 4) instrumentem finansowym w rozumieniu ustawy z dnia 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi³⁴⁸, 6) wekslem lub czekiem – oraz jest wymienialne w obrocie gospodarczym na prawne środki płatnicze i akceptowane jako środek wymiany, a także może być elektronicznie przechowywane lub przeniesione albo może być przedmiotem handlu elektronicznego.

W obu definicjach występują elementy zbieżne. W pierwszej kolejności należy wskazać na elektroniczną formę przechowywania lub przeniesienia. Obie definicje przewidują wymóg zdematerializowania definiowanego dobra. Jako centralny element w obu definicjach przyjęte zostało odzwierciedlanie, czy odwzorowanie wartości.³⁴⁹ Waluta elektroniczna nie została w żaden sposób powiązana z konkretną technologią i pozostaje neutralna technologicznie. Kryptoaktywa choć w definicji wprost wskazana jest technologia rozproszonego rejestru również mogą zostać oparte na innej podobnej technologii.

Definicja waluty wirtualnej wprowadza dalsze kryteria związane z pozostawianiem poza systemem płatniczym – waluta wirtualna nie może być międzynarodową jednostką rozrachunkową, pieniądzem elektronicznym, instrumentem finansowym, wekslem lub czekiem³⁵⁰. Musi ona jednak pozostawać wymienialna w obrocie gospodarczym na prawne środki płatnicze i akceptowana jako środek wymiany. W doktrynie pojawiają się wątpliwości w zakresie tego wymogu, w szczególności, kiedy mamy do czynienia z jego spełnieniem. Czy następuje to już w momencie, kiedy dochodzi do jednostkowej wymiany

³⁴⁸ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 722 z późn. zm.

³⁴⁹ w angielskiej wersji językowej Rozporządzenia MiCA w definicji kryptoaktywa użyto określenia *digital representation of value*. Taki sam zwrot został użyty w dyrektywie PE i Rady (UE) 2018/843 z dnia 30.5.2018 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz zmieniająca dyrektywy 2009/138/WE i 2013/36/UE w definicji waluty wirtualnej.

³⁵⁰ Na marginesie wskazać należy za K. Dygaszewicz, Komentarz do art. 2 [w:] red. A. Mikos-Sitek, A. Nowak-Far, P. Zapadka, Prawo obrotu pieniężnego. Komentarz, Warszawa 2023, że w polskim porządku prawnym waluty wirtualne nie mogą być uznane za środki płatnicze, z uwagi na brzemienne art. 32 ustawy z dnia 29.8.1997 r. o Narodowym Banku Polskim (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2025), zgodnie z którym prawnymi środkami płatniczymi na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są emitowane przez NBP znaki pieniężne, czyli banknoty i monety opiewające na złote i grosze. „Pieniądz gotówkowy jest rzeczą w rozumieniu art. 45 k.c., czyli ma postać zmaterializowaną, co objawia się tym, że występuje w formie znaków pieniężnych, które wyrażają określoną wartość jednostek pieniężnych. A zatem jednostki pieniężne inkorporowane są w znakach pieniężnych. Z kolei emisja znaków pieniężnych jest objęta monopolem emisyjnym banku centralnego, co zaś wynika wprost z art. 227 ust. 1 Konstytucji RP.”

waluty wirtualnej na środki pieniężne czy taka wymiana musi występować na większą skalę?³⁵¹ Powszechnie wskazuje się na podział walut wirtualnych na te wymienialne (otwarte) oraz niewymienialne (zamknięte)³⁵². Niewymienialne waluty wirtualne to takie, które powstały na potrzeby konkretnej domeny, świata czy gry komputerowej, co powoduje, że funkcjonują tylko w tym zamkniętym środowisku i zgodnie z regułami w nim obowiązującymi nie mogą być wymienione na środki pieniężne³⁵³. Choć definicja waluty wirtualnej wprost nie odwołuje się do tego podziału, to jednak postawienie wymogu wymiany na prawne środki płatnicze ogranicza definicje do otwartych, wymienialnych walut wirtualnych. Definicja nie odnosi się do powszechnie występującego w literaturze podziału na scentralizowane i zdecentralizowane waluty wirtualne³⁵⁴. Scentralizowana waluta wirtualna oznacza walutę wydawaną i zarządzaną przez jednego administratora, podmiot trzeci. Administrator emituje walutę, ustanawia reguły jej używania, prowadzi jej centralny rejestr, jest uprawniony do jej wycofania z obiegu. Jej kurs może być zmienny tj. ustalany przez rynek lub sztywny tj. ustalany przez administratora. Zdecentralizowane waluty wirtualne nie mają centralnego organu zarządzającego, nie podlegają nadzorowi, są rozproszone i oparte na matematycznym mechanizmie *peer to peer*. Definicja waluty wirtualnej obejmuje zarówno zdecentralizowane, jak i scentralizowane waluty wirtualne.

W zestawieniu z przyjętym w Rozporządzeniu MiCA podziałem kryptoaktywów i wyróżnianą kategorią tokenów będących pieniądzem elektronicznym lub tokenów będący e-piędzdem, które odmienne niż waluty wirtualne mają pozostawać powiązane z walutą urzędową państwa, która jest wyemitowana przez bank centralny lub inny organ kształtujący politykę pieniężną, oczywiste staje się, że definicja kryptoaktywów będzie szersza, bardziej pojemna. Każda waluta wirtualna, która zostanie oparta na technologii rozproszonego rejestru lub podobnej technologii będzie stanowiła kryptoaktywo w rozumieniu Rozporządzenia MiCA. Kryptoaktywo stanowią zarówno zdecentralizowane i scentralizowane waluty wirtualne oraz wymienialne (otwarte) i niewymienialne (zamknięte) waluty. Natomiast tylko wybrane kryptoaktywa będą zaliczać się do definicji waluty wirtualnej, z uwagi na stawiane dalsze wymogi. W szczególności kryptoaktywo nie musi pozostawać poza systemem

---

³⁵¹ K. Dygaszewicz, Komentarz do art. 2[w:] red. A. Mikos-Sitek, A. Nowak-Far, P. Zapadka, Prawo...*op.cit.*

³⁵² Podział ten został przyjęty w raporcie FATF pt. Virtual currencies - Key Definitions and Potential AML/CFT Risks, 2014, <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf> (dostęp: 20.11.2024 r.)

³⁵³ Nie wyklucza to oczywiście dokonywania transakcji tymi walutami na tzw. czarnym rynku

³⁵⁴ Podział ten został przyjęty w raporcie FATF pt. Virtual currencies - Key Definitions and Potential AML/CFT Risks, 2014, <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf> (dostęp: 20.11.2024 r.)

płatniczym. Może stanowić instrument finansowy lub pieniądz elektroniczny, oczywiście jeśli będzie to pozostawać w zgodzie z przepisami je regulującymi. Kryptoaktywem będą niewymienialne (zamknięte) waluty wirtualne, które nie będą spełniać wymogów definicji z art. 2 ust. 2 pkt 26 u.p.p.p. Desygnaty obu definicji krzyżują się.

Oprócz klasyfikacji wprowadzonej w Rozporządzeniu MiCA w literaturze można spotkać inny sposób porządkowania kryptoaktywów. Klasyfikacja Rozporządzenia MiCA nawiązuje do tej, która była wcześniej już znana literaturze przedmiotu. Pierwszym ze spotykanych podziałów jest podział na 1) tokeny natywne, wbudowane w *Blockchain* lub szerzej w technologię DLT lub inną podobną technologię oraz 2) tokeny wyemitowane przez dany podmiot z wykorzystaniem *Blockchainu*, technologii DLT lub innej podobnej technologii w celu ich późniejszego odkupienia³⁵⁵. Tokeny natywne przedstawiają wartość samą w sobie. Natomiast wartość tokenów, należących do drugiej grupy zależy od aktywów, którymi jest zabezpieczona oraz zaufania do wystawcy. „Zabezpieczeniem roszczenia mogą być np. akcje, złoto, diamenty, ale także wyłącznie sama reputacja firmy (obietnica spłaty)”³⁵⁶. Widać tu podobieństwo do definicji tokenów powiązanych z aktywami oraz tokenów będących pieniądzem elektronicznym lub e-pienniądzem, zgodnie z Rozporządzeniem MiCA.

Wyróżnia się również podział na *utility tokens*, jako tokeny zapewniające dostęp do usług, środek płatności za określone produkty. Nazywane również *app coins* lub *app token* oraz *security tokens*, jako tokeny odzwierciedlające stan praw, kruszców czy innych instrumentów finansowych oraz inwestycyjnych³⁵⁷. Definicja ta koresponduje z definicją tokenów użytkowych, wprowadzoną przez Rozporządzenie MiCA.

Nie sposób nie odnieść się w tym miejscu również do pojęcia kryptowaluty, często używanego jako synonim waluty wirtualnej, waluty cyfrowej. W literaturze dosyć jednolicie wskazuje się jednak, że kryptowaluty są jedynie jednym z rodzajów walut wirtualnych. Pomimo braku jednolitej definicji samej kryptowaluty w literaturze podkreśla się dwie jej zasadnicze cechy. Po pierwsze oparcie kryptowaluty na kryptografii, pozwalającej na regulację tworzenia jednostek danej kryptowaluty oraz do weryfikacji wykonalności dokonywanych płatności. Po drugie zdecentralizowany charakter kryptowaluty, pozbawiony emitenta³⁵⁸.

---

³⁵⁵ D. Szostek, Rozdział II. Blockchain, DLT – podstawowe pojęcia [w:] D. Szostek, Blockchain a prawo, Warszawa 2018, wyd. 1, Legalis, red. K. Szpyt, InsurTech...*op.cit.*

³⁵⁶ red. K. Szpyt, InsurTech...*op.cit.*

³⁵⁷ D. Szostek, Rozdział II. Blockchain, DLT – podstawowe pojęcia [w:] D. Szostek, Blockchain...*op.cit.*

³⁵⁸ Tak m.in. S. Szutko, Czy kryptowaluty są piramidą finansową? [w:] red. M. Michalski, Piramidy finansowe a bezpieczeństwo rynków, Warszawa 2019, wyd. 1, Legalis, A. Behan, Rozdział 3. Pojęcie waluty cyfrowej, wirtualnej i kryptowaluty [w:] A. Behan, Waluty wirtualne jako przedmiot przestępstwa, Warszawa 2022, wyd. 1,

Większość definicji opiera się na technologicznej neutralności, nie ograniczając się jedynie do rozwiązań opartych na technologii *Blockchain* lub DLT³⁵⁹. W publikacjach popularnonaukowych, branżowych utożsamia się często pojęcie kryptowaluty z pojęciem tokena natywnego, opartego na technologii *Blockchain*³⁶⁰.

Powyższe cechy kryptowaluty powodują, że należy ją uznać, co do zasady, jako rodzaj kryptoaktywa, zgodnie z definicją z art. 3 ust. 1 pkt 5 Rozporządzenia MiCA. Oparcie kryptowaluty na rozwiązaniu kryptograficznym w decentralizowanej sieci, powoduje, że będzie miała formę elektroniczną, a jej podstawą cechą jest możliwość dokonywania wzajemnych transakcji. Użyta technologia do jej stworzenia bazuje na technologii rozproszonego rejestru lub podobnej technologii. Do ustalenia pozostaje natomiast, czy kryptowaluta przedstawia określoną wartość lub prawo, co jednak z uwagi na subiektywizm tej cechy, wydaje się warunkiem w praktyce łatwym do spełnienia. Co do zasady uczestnicy obrotu kryptowalutami postrzegają je jako odzwierciedlające wartość. W przypadku nabycia pierwotnego, z uwagi na nakłady poniesione na ich uzyskanie m.in. w zakresie organizacyjnym, finansowym, a w przypadku nabycia wtórnego jako koszt ich nabycia.

Największą popularnością i rozpoznawalnością cieszą się obecnie, także jeżeli chodzi o opracowania naukowe, kryptoaktywa - *Bitcoin*, tzw. *altcoin*'y m.in. *Ethereum*, *Monero*, *Litecoin* i inne. Katalog dostępnych kryptowalut (walut wirtualnych) oraz tokenów cały czas się zmienia wraz z wypuszczaniem na rynek coraz to nowych produktów. Z uwagi na zakres opracowania omówione zostaną jedynie dwie wybrane kryptowaluty – *Bitcoin*, jako pierwowzór kolejnych *altcoin*'ów oraz *Ethereum* jest to bowiem rozwiązanie wykraczające poza emisję natywną kryptowaluty, stanowiące platformę typu *open-source*, pozwalającą na samodzielne programowanie tzw. inteligentnych kontraktów (*ang. smart contracts*) oraz emisję tokenów.

Jak słusznie zauważa M. Wnęk omawiając zagadnienie kryptowaluty, należy rozróżnić zagadnienie samej sieci *Bitcoin*, stanowiącego system płatności i złożonego z licznych urzędzeń, a *Bitcoin* rozumianego jako dana jednostka kryptowaluty³⁶¹. Początki *Bitcoin*'a wraz z pierwszym wyemitowaniem datuje się na 3.1.2009 r. Twórca *Bitcoin*'a Satoshi

---

Ł. Mazur, Rozdział VIII. Kryptowaluty jako środek umarzania zobowiązań [w:] red. J. Gołaczyński, Prawo umów elektronicznych. Zarys systemu, wyd. 1, Legalis.

³⁵⁹ Na technologię *blockchain* wskazuje S. Szutko, Czy kryptowaluty są piramidą finansową? [w:] red. M. Michalski, Piramidy finansowe a bezpieczeństwo rynków, Warszawa 2019, wyd. 1, Legalis

³⁶⁰ <https://kryptopedia.com.pl/co-to-sa-tokeny-natywne/> (dostęp: 11.1.2025 r.)

³⁶¹ M. Wnęk, Rozdział IV. Znaczenie technologii *blockchain* i *smart kontraktów* w prawnej konstrukcji kryptowaluty [w:] M. Wnęk, *Natura...op.cit.*

Nakamoto oparł go na znanej już wcześniej technologii *Blockchain*. Oprogramowanie *Bitcoin*'a zostało oddane do użytku przez Nakamoto na tzw. wolnej licencji, która uprawnia do jego pobierania, odtwarzania, modyfikowania, rozpowszechniania danego programu, z zaznaczeniem kto jego autorem³⁶². Stało się to zaczątkiem dla tworzenia kolejnych kryptowalut - wspomnianych już *altcoin*'ów. Bezpieczeństwo cybernetyczne oraz autentyczność transakcji w sieci *Bitcoin* została oparta na tzw. *Proof of Work* (PoW) – dowodzie pracy. Ten mechanizm walidacji pozwala na całkowite zdecentralizowanie kryptowaluty. Opiera się on na mocy obliczeniowej wykorzystywanej do zatwierdzenia danego bloku transakcji przez tzw. górników. Technologia *Blockchain* uniemożliwia anulowanie wcześniejszych zapisów transakcji³⁶³. Do utworzenia transakcji kryptowalutowej konieczne jest utworzenie tzw. klucza prywatnego. Jego rola porównywalna jest do hasła do rachunku bankowego. Klucz prywatny umożliwia wygenerowanie klucza publicznego, który porównywany jest z samym rachunkiem bankowym. Oba klucze służą do weryfikacji danej transakcji³⁶⁴.

Jeżeli mówimy o *Bitcoin*, jako jednostce kryptowaluty, nie ma on swojego odpowiednika fizycznego i w całości jest zapisem w sieci opartej na technologii *Blockchain*³⁶⁵. Klucz prywatny, który umożliwia dysponowanie zgromadzonymi *Bitcoin*'ami może być przechowywany w różnych formach tzw. portfeli (ang. *wallets*). Portfel nie służy zatem do przechowywania samej kryptowaluty, a jedynie kluczy prywatnych. W literaturze naukowej i popularnonaukowej można spotkać liczne próby klasyfikacji portfeli. Wyróżnia się *software wallets* jest to oprogramowanie ściągane w ramach systemu *Blockchain* i instalowane na komputerze stacjonarnym. Instalacja oprogramowania jest związana z koniecznością akceptacji licencji. *Software wallets* występują w postaci pełnej lub lekkiej. Pełny *software wallets* stanowi kompletną, ściągniętą bazę bloków *Blockchain* zainstalowaną na komputerze osobistym dysponenta. Dysponent staje się wówczas węzłem, ma zapisane na swoim urządzeniu swoje *Bitcoin*'y, a także wszystkie inne należące do pozostałych dysponentów. Tym samym korzystanie z pełnego *software wallet* wiąże się z koniecznością zapewnienia dużej ilości wolnego miejsca na dysku oraz czasu na jego ściągnięcie i wgranie. Dla kryptowaluty *Bitcoin* udostępniony jest oficjalny portfel *Bitcoin Core*, dostępny do zainstalowania ze strony

---

³⁶² red. J. Sieńczyło -Chlabicz, Prawo własności intelektualnej, Warszawa, 2018, s.208

³⁶³ A. Błażowska, Rozdział II. Kryptowalut [w:] A. Błażowska, Kryptowaluty w polskim prawie karnym, Warszawa 2024, wyd. 1, Legalis

³⁶⁴ *Ibidem*

³⁶⁵ M. Wnęk, Rozdział IV. Znaczenie technologii blockchain i smart kontraktów w prawnej konstrukcji kryptowaluty [w:] M. Wnęk, Natura...*op.cit.*

bitcoin.org. W celu zabezpieczenia przed utratą przez zgubienie, czy wykradnięcie przez osoby trzecie zaleca się przechowywanie portfela na dysku twardym lub pendrive lub korzystanie z osobnego systemu operacyjnego oraz robienie regularnych kopii portfela. Lekki *software wallets* to również oprogramowanie, które pobierane jest na urządzenie. Korzystanie z aplikacji wymaga zgody na licencje. Korzystanie z oprogramowania nie wiąże się jednak ze ściągnięciem całej sieci *Blockchain* na własne urządzenie, a dostęp do kluczy prywatnych jest zapewniony przez serwery³⁶⁶.

W literaturze spotyka się również inne klasyfikacje portfeli. Portfele można dzielić na 1) portfele *on-line* (internetowe) – dostęp do kodów prywatnych jest zapewniony przez Internet, co powoduje większą mobilność, ale jednocześnie zwiększa ryzyko ataku; 2) *hardware wallets* (portfele sprzętowe) np. w postaci dysku zewnętrznego lub pendrive'a – są one mniej mobilne, ale za to cechują się wyższym bezpieczeństwem. Portfel może przyjąć każdą formę, jeżeli możliwe będzie w ten sposób zapisanie danego kodu prywatnego, stanowiącego ciąg cyfr i liter³⁶⁷. Portfelem może być zatem kartka papieru³⁶⁸. Wyróżnia się również podział na portfele *non-custodial* (niepowiernicze), w ramach, których użytkownik przechowuje samodzielnie klucze prywatne bez udziału osób trzecich. Portfele powiernicze (*custodial*) przewidują, że klucze prywatne są przechowywane przez podmiot zewnętrzny³⁶⁹.

Ethereum, choć również oparta na technologii *Blockchain* stanowi bardziej złożony projekt niż *Bitcoin*. Jej oficjalne uruchomienie nastąpiło 30.7.2015 r., a poprzedzone było publiczną sprzedażą tokenów, co pozwoliło na finansowanie projektu. Jest to nie tylko kryptowaluta, a zdecentralizowana platforma informatyczno-ekonomiczna, posiadająca własną kryptowalutę *ether* (ETH). Platforma umożliwia dokonywanie płatności, ale też programowanie własnych *smart contract*'ów, aplikacji i skryptów, emitowanie tokenów³⁷⁰. Początkowo podobnie jak *Bitcoin* *Ethereum* była oparta na mechanizmie *Proof of Work* (PoW). Jej wydobywanie opierało się, więc na pracy tzw. „górników”, co jednak przekładało się na mniejszą wydolność sieci i znacznie wyższy poziom zużycia energii. We wrześniu 2022 r. przeprowadzono modernizację *Ethereum* znaną jako *Ethereum 2.0*. Jednym z jej

---

³⁶⁶ D. Szostek, Rozdział III. Blockchain w finansach [w:] D. Szostek, *Blockchain...op.cit.*

³⁶⁷ *Ibidem*

³⁶⁸ Istnieje wiele dostępnych oprogramowań, służących do generowania z kodów prywatnych papierowych odpowiednik np. formie kodów QR, banknotów.

³⁶⁹ <https://www.skrill.com/pl/crypto/the-skrill-crypto-academy/beginner/co-to-jest-portfel-krypto/> (dostęp: 9.12.2024 r.), <https://appinventiv.com/blog/custodial-vs-non-custodial-wallets/> (dostęp: 9.12.2024 r.)

³⁷⁰ A. Błażowska, Rozdział II. Kryptowaluty [w:] A. Błażowska, *Kryptowaluty w polskim prawie karnym*, Warszawa 2024, Legalis

podstawowych założeń było przejście z mechanizmu PoW na mechanizm *Proof of Stake* (PoS). W ramach tego mechanizmu walidacji nie jest potrzebna duża moc obliczeniowa³⁷¹. Potwierdzenie transakcji następuje przez wybór losowo wybranych użytkowników zaangażowanych w tzw. staking i zablokowaniu wybranej kwoty kryptowaluty w sieci. Nieużywana suma gwarantuje bezpieczeństwo transakcji. Staking wiąże się z możliwością otrzymania opłat transakcyjnych, stanowiących procent od zablokowanych kwoty³⁷².

W tym miejscu rozróżnić można dwa tryby nabycia kryptowalut. W przypadku opisanych wyżej mechanizmów konsensusu, ich funkcjonowanie pozwala walidatorom – przy mechanizmie PoW tzw. górnikom, a przy PoS tzw. stakerom na nabycie określonej ilości kryptowaluty. Analiza sposobów nabycia kryptowaluty stała się przedmiotem szerokiej analizy orzecznictwa sądów administracyjnych w zakresie zagadnienia uznania kosztów dotyczących nabycia sprzętu do „kopania” kryptowalut, jako kosztów uzyskania przychodu w ramach podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku dochodowego od osób prawnych³⁷³. Sądy analizowały nabycie kryptowaluty w ramach mechanizmu *Proof of Work*, ale także *Proof of Participation*³⁷⁴, *Proof of Coverage*³⁷⁵ oraz mechanizmu *Proof of Stake*. Jednocie nabycie kryptowaluty w ramach mechanizmów konsensusu zostało uznane za nabycie pierwotne. NSA wskazał, że „Pozyskanie waluty wirtualnej następuje poprzez jej pierwotne nabycie - poprzez wykopanie *Bitcoin*’ów (wyszukiwanie za pomocą algorytmu niezajętego ciągu znaków, za pomocą którego *Bitcoin*’y są opisywane w systemie walut internetowych; system posługując się nawiązaniem do złota "wykopuje" nowe monety zgodnie z algorytmem zapisanym w programie komputerowym), albo przez wtórne nabycie np. na giełdzie kryptoaktywów bądź przez wymianę złotych na *Bitcoin*’y³⁷⁶”. W wyroku o sygn. II FSK 651/21 NSA wskazał, że „proces kopania kryptowaluty jest zbliżony do procesu wytworzenia rzeczy lub utworu będącego przedmiotem praw autorskich. W przypadku kryptowalut efektem

---

³⁷¹ Na marginesie należy wskazać na ekologiczny aspekt tego rozwiązania.

³⁷² w Ethereum minimalna kwota by móc „stakować” to 32 ETH

³⁷³ Wyrok WSA w Łodzi z 21.7.2020 r., I SA/Łd 285/20, LEX nr 3032686, Wyrok WSA w Łodzi z 19.11.2019 r., I SA/Łd 411/19, LEX nr 2761356, Wyrok WSA w Rzeszowie z 5.10.2023 r., I SA/Rz 290/23, LEX nr 3622884, Wyrok WSA w Rzeszowie z 5.10.2023 r., I SA/Rz 290/23, LEX nr 3622884, Wyrok WSA w Rzeszowie z 17.11.2022 r., I SA/Rz 525/22, LEX nr 3449410, Wyrok WSA w Rzeszowie z 17.11.2022 r., I SA/Rz 525/22, LEX nr 3449410, Wyrok NSA z 28.2.2023 r., II FSK 2010/20, LEX nr 3537356, Wyrok NSA z 2.9.2021 r., II FSK 651/21, LEX nr 3310531

³⁷⁴ Mechanizm konsensusu polegający na czasowej blokadzie kryptowalut oraz rejestracji na bezpiecznej liście, https://bithub.pl/kryptowaluty/blockchain/vademecum-konsensusu-pow-pos-pop-poa-i-inni/#Proof_of_Participation (dostęp: 11.12.2024 r.)

³⁷⁵ Mechanizm konsensusu, polegający na pokrywaniu swoim zasięgiem danej przestrzeni geograficznej (Wyrok WSA w Rzeszowie z 17.11.2022 r., I SA/Rz 525/22, LEX nr 3449410)

³⁷⁶ Wyrok WSA w Łodzi z 19.11.2019 r., I SA/Łd 411/19, LEX nr 2761356.

"kopania" jest uzyskanie prawa majątkowego, które wcześniej nie istniało. Z uwagi na tę okoliczność nabycie kryptowaluty w wyniku procesu "kopania" w ujęciu prawa cywilnego jest nabyciem pierwotnym³⁷⁷". Obok nabycia pierwotnego w ramach mechanizmów konsensusu wyróżnia się nabycie wtórne, które może nastąpić m.in. na giełdzie kryptowalut lub wymiany pieniądza na kryptowalutę³⁷⁸.

Analogiczne wnioski są przedstawiane przez doktrynę, która również wyróżnia nabycie pierwotne rozumiane jako „wykorzystywanie mocy obliczeniowej określonego systemu operacyjnego dla potrzeb sieci *Blockchain*, w wyniku czego zastosowane w jej algorytmie rozwiązanie w sposób automatyczny i losowy przydzieli określone jednostki kryptowalut (jest to tzw. *mining*)³⁷⁹". Nabycie kryptowaluty w ramach mechanizmu konsensusu porównywane jest ze znalezieniem rzeczy lub zawłaszczeniem rzeczy niczyjej³⁸⁰. Nabycie wtórne występuje w dwóch wariantach: 1) nabycie wtórne bezpośrednie – na przykład poprzez zawarcie umowy zamiany kryptowaluty jednego rodzaju na kryptowalutę innego typu 2) nabycie wtórne pośrednie – poprzez dokonanie sprzedaży jednostek kryptowalut w zamian za walutę fiducyjną, będącą prawnym środkiem płatniczym w danym kraju³⁸¹. Przykładem nabycia wtórnego jest skorzystanie z giełdy kryptoaktywów, oferującej m.in. kupno kryptowaluty za wybraną walutę z użyciem karty płatniczej lub przelewem, automatyczne zakupy cykliczne, zakup kryptowalut od innych użytkowników, zakup karty podarunkowej na zakup kryptowaluty³⁸².

Przechodząc do analizy charakteru prawnego kryptoaktywów należy w pierwszej kolejności podkreślić ich różnorodność. Kryptoaktywa nie są jednorodną grupą dóbr, z uwagi na ich bardzo szeroką definicję. Charakter każdego kryptoaktywa powinien być określany indywidualnie, w zależności od cech kryptoaktywa, sposobu jego powstania i norm prawnych go regulujących oraz ewentualnego osadzenia w ramach stosunku zobowiązaniowego.

Mając na względzie formę elektroniczną kryptoaktywa na wstępie należy wykluczyć jego kwalifikację, jako rzecz w rozumieniu art. 45 KC. Rzeczami są bowiem jedynie przedmioty materialne. Jednocześnie nie sposób wykluczyć, że kryptoaktywo lub dane pozwalające na dostęp do niego (np. klucz prywatny przy kryptowalucie) będą znajdowały się na nośniku

³⁷⁷ Wyrok NSA z 2.9.2021 r., II FSK 651/21, LEX nr 3310531.

³⁷⁸ Wyrok WSA w Łodzi z 19.11.2019 r., I SA/Łd 411/19, LEX nr 2761356.

³⁷⁹ P. Janiszewski, C. Krysiak, D. Widzyk, Opodatkowanie transakcji wirtualnych, PP 2019, nr 3, s. 25-35.

³⁸⁰ J. Prokurat, Podatkowe aspekty obrotu wirtualnymi walutami, PP 2015, nr 3, s. 24-37.

³⁸¹ P. Janiszewski, C. Krysiak, D. Widzyk, Opodatkowanie...*op.cit.*, s. 25-35

³⁸² Zgodnie z ofertą portalu Binance (<https://www.binance.com/pl>, dostęp: 15.12.2024 r.)

materialnym, będącym rzeczą np. na pendrive, kartce papieru, laptopie, telefonie. Brak możliwości zakwalifikowania kryptoaktywa jako rzecz, powoduje, że nie może być ono przedmiotem prawa własności (art. 140 KC) oraz innych praw rzeczowych. Możemy jedynie rozważać uprawnienia wynikające z prawa własności, co do nośnika na którym będzie przechowywane dane kryptoaktywo lub dane pozwalające na dysponowanie nim.

W ramach już wcześniej omówionych kategorii kryptoaktywów można dokonać próby systematyzacji ich możliwej kwalifikacji prawnej, zgodnie z określonymi cechami danego kryptoaktywa.

Jako pierwszą grupę wskazać należy tokeny, stanowiące instrumenty finansowe, do których zastosowanie znajdzie ustawa z dnia 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi. W tym zakresie stanowisko przedstawił Urząd Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10.12.2020 r. w sprawie wydawania i obrotu kryptoaktywami. Stanowisko to pozostaje aktualne w świetle regulacji Rozporządzenia MiCA, które wprost wskazuje, że rozporządzenie nie ma zastosowania do kryptoaktywów, które stanowią instrumenty finansowe (art. 2 ust. 4 lit a Rozporządzenie MiCA). Ustawodawca unijny wskazuje, że kryptoaktywa, które są objęte zakresem obowiązujących unijnych aktów ustawodawczych dotyczących usług finansowych, powinny pozostać regulowane obowiązującymi ramami regulacyjnymi, niezależnie od technologii wykorzystywanej do ich emisji lub transferu³⁸³.

Zgodnie z analizą przeprowadzoną przez KNF większość kryptoaktywów, które generują świadczenia o charakterze inwestycyjnym można zakwalifikować jako instrument finansowy, zgodnie z art. 2 u.o.i.f. KNF wyróżnia grupę tokenów inwestycyjnych, dzieląc ją na cztery kategorie (ostatnia grupa, jako że nie stanowi instrumentów finansowych nie zostanie omówiona). Pierwsza kategoria to tokeny, które inkorporują prawa tożsame z prawami inkorporowanymi w papierach wartościowych. Z uwagi na obowiązującą w polskim prawie zasadę *numerus clausus* papierów wartościowych, nie ma możliwości dowolnego ich tworzenia bez odpowiedniej podstawy prawnej, w tym również w formie zdematerializowanej, jako kryptoaktywa. Możliwe jest jednak rozważenie, czy obecnie uregulowane papiery wartościowe mogą przyjąć formę elektroniczną z wykorzystaniem rozproszonego rejestru lub podobnej technologii. W przypadku gdyby spełnione zostały wszystkie prawne wymogi dla danego papieru wartościowego, dany token inwestycyjny stanowić będzie instrument finansowy. Zgodnie z art. 2 ust. 1a u.o.i.f. instrumenty finansowe mogą być zapisywane za pomocą

---

³⁸³ Motyw 9 Rozporządzenia MiCA

technologii rozproszonego rejestru, wykorzystywanej przez operatora infrastruktury rynkowej opartej na DLT w rozumieniu art. 2 pkt 5 Rozporządzenie PE i Rady (UE) 2022/858 z dnia 30.5.2022 r. w sprawie systemu pilotażowego na potrzeby infrastruktur rynkowych opartych na technologii rozproszonego rejestru, a także zmiany rozporządzeń (UE) nr 600/2014 i (UE) nr 909/2014 oraz dyrektywy 2014/65/UE³⁸⁴, na zasadach określonych w przepisach tego rozporządzenia.

Kolejną kategorią tokenów inwestycyjnych są tokeny, które ze względu na inkorporowane w nich uprawnienia odpowiadają tytułom (prawom) uczestnictwa w przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania. Zgodnie ze stanowiskiem KNF emitowanie tokenów, z którymi są związane uprawnienia do partycypacji w zyskach emitenta, wynikających z wykonywania przez emitenta działalności o przeważającym charakterze inwestycyjnym, z którą wiąże się posiadanie określonej polityki inwestycyjnej określającej zasady wspólnego lokowania przez emitenta kapitału zebranego za pośrednictwem oferowania tokenów stanowi działalność tożsamą względem działalności właściwej dla przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania³⁸⁵. Działalność ta polega ściśle reglamentacji zarówno pod względem formy prawnej wykonywanej działalności, jak i pod względem zasad jej wykonywania. W przypadku jednak gdy spełnione zostaną wszystkie prawne wymogi należy uznać, że tokeny będą mogły być zaklasyfikowane jako tytuły uczestnictwa w przedsiębiorstwie zbiorowego inwestowania.

Trzecią grupą są tokeny, które ze względu na inkorporowane w nich uprawnienia odpowiadają prawom przysługującym z innych instrumentów finansowych. Zgodnie z art. 3 pkt 28a u.o.i.f. przez instrumenty pochodne rozumie się m.in. opcje, kontrakty terminowe oraz inne prawa majątkowe, których cena lub wartość zależy od ceny lub wartości instrumentów finansowych, walut, stawek inflacji itd. Podstawę regulacji instrumentu pochodnego stanowi umowa stron, określająca wzajemne zobowiązania. Instrumenty pochodne nie podlegają tak szczegółowym regulacjom jak papiery wartościowe, brak jest również wymogów, co do formy zawarcia umowy między wystawcą a nabywcą pochodnego instrumentu finansowego. Token w takim wypadku stanowiłby cyfrowe potwierdzenie zobowiązania³⁸⁶.

---

³⁸⁴ Dz. U. UE. L. z 2022 r. Nr 151, str. 1

³⁸⁵ Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie wydawania i obrotu kryptoaktywami z dnia 10.12.2020 r., s. 26, https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Stanowisko_UKNF_ws_wydawania_i_obrotu_kryptoaktywami_71794.pdf (dostęp: 13.1.2025 r.)

³⁸⁶ M. Jurczuk, Non-Fungible Token (NFT) jako przedmiot umowy, ZPUAM 2023, Nr 13, str. 79

Przy wyróżnieniu kolejnej grupy tokenów, zgodnie z ich możliwą kwalifikacją prawną, należy posilkować się wskazywanym już podziałem na tokeny natywne i nienatywne (emitowane przez możliwy do zidentyfikowania podmiot). Tokeny nienatywne, z uwagi na określoną osobą emitenta dają możliwość poszukiwania kwalifikacji prawnej w obszarze zobowiązań, z uwagi na możliwość ustalenia osoby dłużnika i wierzyciela.

W skład tej grupy zaliczać się będą bardzo różnorodne kryptoaktywa – od tokenów regulowanych przez Rozporządzenie MiCA tj. tokeny powiązane z aktywami, tokeny będące pieniądzem elektronicznym lub tokeny będące e-pienniądzem, tokeny użytkowe, ale również tokeny NFT (*non-fungible token*), wyłączone spod tejsze regulacji unijnej.

W literaturze wskazuje się na możliwość zakwalifikowania tokenów jako znaków legitymacyjnych (art. 921¹⁵ KC)³⁸⁷. Znak legitymacyjny nie ucieleśnia prawa i nie jest jego nośnikiem, ale pełni funkcję identyfikacyjną i indywidualizującą osobę uprawnioną do uzyskania świadczenia³⁸⁸. „Źródłem obowiązku świadczenia jest stosunek obligacyjny łączący wierzyciela i dłużnika. Stosunek obligacyjny nie tylko określa rodzaj świadczenia, lecz także zawiera wolę zobowiązania się wystawcy znaku legitymacyjnego do spełnienia świadczenia na rzecz każdorazowego posiadacza znaku. Znak legitymacyjny w tym kontekście należy traktować jako sposób odwzorowania stosunku podstawowego.”³⁸⁹ W przypadku, gdy dany wyemitowany token służy do stwierdzenia obowiązku świadczenia przez konkretny podmiot na rzecz ich posiadacza stanowi on będzie znak legitymacyjny, zgodnie z art. 921¹⁵ KC, jego podstawą natomiast będzie dany stosunek obligacyjny łączący strony.

Podstawy stosunku obligacyjnego można natomiast poszukiwać, w zależności od charakterystyki danego nienatywnego tokenu, w tzw. *white papers* wydawanych przez emitenta, a określających oprócz technikałów samego kryptoaktywa m.in. charakter prawny emitowanego tokena, przysługujące nabywcy prawa oraz obowiązki emitenta czy we wzorcach umownych – regulaminach, akceptowanych przez nabywcę tokena. W tym wypadku token, reprezentuje przysługującą nabywcy tokena wobec emitenta wiarygodność.

Ostatnią grupą kryptoaktywów, *de facto* wymykającą się tradycyjnym kategorią prawnym, są tokeny natywne, do których zaliczyć należy m.in. waluty wirtualne.

---

³⁸⁷ M. Glicz, Komentarz do art. 921¹⁵ [w:] red. M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2024 za: K. Zacharzewski, Znaki legitymacyjne stwierdzające obowiązek świadczenia, Pr. Sp. 1999/11, s. 34

³⁸⁸ Wyrok SN z 16.4.2003 r., i KKN 202/01, LEX nr 80255, z glosą K. Zacharzewskiego, Pr. Bank. 2005/2, s.22

³⁸⁹ M. Glicz, Komentarz do art. 921¹⁵ [w:] red. M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2024 za: K. Zacharzewski, Znaki...*op.cit.*s. 34

Dotychczasowe rozważania w zakresie kwalifikacji prawnej skupiały się przede wszystkim na próbie kwalifikacji prawnej *Bitcoin'a*, jako najbardziej rozpoznawalnej w obrocie kryptowaluty³⁹⁰. Rozważania te można przenieść na szerszy grunt tokenów natywnych, z uwagi na kluczową cechę braku emitenta i oparciu danego kryptoaktywa na automatycznym mechanizmie kryptograficznym danej sieci.

Co już słusznie zauważono, łatwiejsze jest określenie, czym token natywny nie jest, niż jest³⁹¹. Doktryna jest zgodna, co do braku możliwości zakwalifikowania go jako pieniądza, zarówno gotówkowy, czy bankowy lub elektroniczny, z uwagi na brak woli państwa nakierowanej na uznanie go za nową formę pieniądza oraz brak jakiegokolwiek podmiotu, który byłby zobligowany do wymiany go na gotówkę³⁹². Nie ma również prawnej możliwości zakwalifikowania tokena natywnego jako przedmiotu bezwzględnych praw podmiotowych. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest obowiązująca w polskim systemie prawnym zasada *numerus clausus* bezwzględnych praw podmiotowych i brak możliwości kształtowania tych praw jedynie wolą stron. Prawo do tokena natywnego nie da się zaklasyfikować zarówno jako prawa rzeczowego, ale również jako prawa osobistego, czy prawa na dobrach niematerialnych³⁹³.

Rozbieżności w poglądach przedstawicieli doktryny pojawiły się natomiast przy kwalifikacji tokena natywnego jako względne prawo podmiotowe. Kwalifikację *Bitcoin'a* jako przedmiotu względnego prawa podmiotowego dopuszczał m.in. K. Zacharzewski³⁹⁴. Pogląd ten budzi jednak szereg wątpliwości, z uwagi na brak możliwości zidentyfikowania osoby dłużnika oraz świadczenia, do którego byłby zobowiązany względem wierzyciela. Pierwsza koncepcja zakłada, że dłużnikiem byłby podmiot, który pierwotnie nabywa token poprzez jego „wykopanie” i w ten sposób jednostronną czynnością prawną zaciąga zobowiązanie. Koncepcja ta ma jednak szereg braków – najpoważniejszym z nich jest „zlanie” osoby dłużnika i wierzyciela, co *de facto* prowadzi do konfuzji zobowiązania. Ponadto ciężko dopatrywać się woli zaciągnięcia jednostronnego zobowiązania w działaniu osoby, która podejmuje się „wykopywania” tokena. Zmodyfikowana wersja tej koncepcji zakłada, że do zaciągnięcia zobowiązania dochodzi nie w momencie „wykopania” tokena, a w momencie jego

---

³⁹⁰ J. Kudła, *Bitcoin i inne kryptowaluty (wirtualne mierniki wartości) jako przedmiot procesu i egzekucji*, PPC 2018, nr 3, s. 16-26., M. Michna, *Bitcoin jako przedmiot stosunków cywilnoprawnych*, Warszawa 2018, Legalis

³⁹¹ J. Kudła, *Bitcoin ...op.cit.*, s. 16-26

³⁹² M. Michna, *Bitcoin...op.cit.*

³⁹³ Szerzej w: M. Michna, *Bitcoin...op.cit.*

³⁹⁴ K. Zacharzewski, *Bitcoin jako przedmiot stosunków prawa prywatnego*, Monitor Prawniczy 21/2014, s. 1134-1135

wprowadzenia do obrotu. Eliminuje to problem konfuzji zobowiązania, ale nie rozwiązuje problemu kwalifikacji prawnej tokena od momentu nabycia pierwotnego do zbycia. Ponadto strony umowy nie obejmują swoją wolą kreacji tokena, a jedynie jego przeniesienia, ponieważ są już przekonane o jego istnieniu.

Kolejna koncepcja zakłada, że dłużnikiem w stosunku zobowiązaniowym są zbiorczo wszystkie osoby biorące udział w kreacji danego tokena natywnego. Tutaj również nie ma możliwości ustalenia woli zaciągnięcia zobowiązania przez biorących udział w „wykopywaniu” podmiotów oraz brak jest po ich stronie świadczenia, do którego byli zobowiązani.

Ostatnia koncepcja zakłada, że dłużnikami są wszystkie osoby, które oferują wykonanie swojego świadczenia w zamian za token natywny. Ją również doktryna odrzuca, jako zbyt daleko idącą. Po pierwsze oferta może być skierowana nie tylko do podmiotów, które posiadają tokeny natywne – ich nabycia może nastąpić już po złożeniu oferty, więc *de facto* jest skierowana do nieokreślonego grona podmiotów. Prowadzi to niejako do zatarcia różnicy między bezwzględnym a względnym prawem podmiotowym. Ponadto zgodnie z dominującym poglądem, oblat jedynie będzie mógł złożyć swoje oświadczenie, nie będzie miał natomiast prawa kształtującego, a tym samym nie będzie mu przysługiwać wierzycielność³⁹⁵.

W związku z powyższym odrzucić należy koncepcje kwalifikującą prawo do tokena natywnego jako względne prawo podmiotowe. Próby wtłoczenia tego prawa w ramy zobowiązania oraz zidentyfikowania osoby wierzyciela i dłużnika powodują zakrzywienie obrazu rzeczywistości.

Token natywny nie daje się zakwalifikować do żadnej tradycyjnej kategorii prawnej. Nie stanowi rzeczy oraz nie jest przedmiotem bezwzględnych praw majątkowych, czy przedmiotem względnych praw majątkowych. Po jego wprowadzeniu do obrotu przez pierwotnego nabywcę staje się on przedmiotem świadczenia w ramach np. umowy zamiany i późniejszych umów zawieranych kolejno przez jego nabywców, co jednak dalej nie oddaje istoty praw przysługujących pierwotnemu nabywcy. W doktrynie zgodnie wskazuje się, że jest on innym niż pieniądz miernikiem wartości (art. 358¹ § 2 KC)³⁹⁶. Niezaprzeczalnie token natywny reprezentuje pewną wartość – co do zasady zmienną i ustalaną przez rynek.

---

³⁹⁵ M. Michna, Bitcoin...*op.cit.*

³⁹⁶ J. Kudła, Bitcoin ...*op.cit.*, s. 16-26.

Pomimo, iż token natywny wymyka się tradycyjnej kwalifikacji nie jest *res extra commercium*. Jego pierwotny nabywca powinien mieć ochronę zapewnioną przez państwo (art. 64 Konstytucji RP). W obecnym stanie prawnym winno być ono zakwalifikowane jako swoiste prawo majątkowe, stanowiące składnik mienia w rozumieniu art. 44 KC.

Konkludując, w pierwszej kolejności wskazać należy, że pomimo, iż kryptoaktywa w zależności od posiadanych cech, mają odmienny charakter prawny i podlegają odmiennym reżimom prawnym, nie ma to wpływu na ich ewentualną kwalifikację jako dobra cyfrowego. W zaproponowanej definicji dobra cyfrowego na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w ramach postępowania egzekucyjnego i upadłościowego brak jest bowiem wymagań, co do kwalifikacji prawnej.

Już sama definicja kryptoaktywa, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 5 Rozporządzenia MiCA wskazuje na immanentną cechę kryptoaktywa jaką jest odzwierciedlanie wartości lub prawa. Kryptoaktywo co do zasady będzie powiązane z interesem ekonomicznym podmiotu prawa. Wartość kryptoaktywa jest subiektywna, określana przez zainteresowanie podmiotów na rynku oraz często zmienna. Kryptoaktywa pozwalają na realizację majątkowych interesów, stanowiąc miernik wartości, narzędzie inwestycyjne, czy służące do przechowywania kapitału poza systemem bankowym.

Spełniony jest również wymóg zdematerializowania danego dobra. Kryptoaktywo opiera się na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii, da się przenosić i przechowywać w formie elektronicznej. Z technologii rozproszonego rejestru wynika również niejako identyfikowalność podmiotu, któremu przypisane jest dane kryptoaktywo, z uwagi na teoretyczną możliwość odtworzenia wszystkich transakcji, które zostały w nim przeprowadzone. Możliwość ta jest teoretyczna, ponieważ transakcje, co do zasady są anonimowe – możliwy będzie do zidentyfikowania podmiot, ale będzie on pozostawać anonimowy. Oczywiście jest to sytuacja skrajna, gdy każde nabycie (w tym ewentualne nabycie pierwotne) następuje przy samodzielnym użyciu technologii DLT, bez pośredników. W przypadku gdy nabycie danego kryptoaktywa następuje za pośrednictwem powszechnych giełd kryptoaktywów, pojawiają się dalsze elementy pozwalające na identyfikację podmiotu, któremu przysługuje dane kryptoaktywo. Podmiot ten co do zasady identyfikuje się zawierając umowę z podmiotem, który prowadzi giełdę. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku, gdy kryptoaktywa przechowywane są w portfelach w systemie powierniczym.

Podsumowując należy uznać, że kryptoaktywa stanowią dobra cyfrowe, zgodnie z definicją na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym.

4.4. Dobra wirtualne oraz konta w grach komputerowych

Tematyka dóbr wirtualnych pojawiła się wraz z powstaniem tzw. światów wirtualnych. Światy wirtualne występują w licznych i ciągle powstających grach komputerowych. Najbardziej znane gry, opierające się na wirtualnej rzeczywistości to *Second Life*, *World of Warcraft*, czy *Entropia Universe*. Brak jest definicji legalnej świata wirtualnego, ale w literaturze pojawiły się próby jej ustalenia. Wskazuje się, że jest to obraz sztucznej rzeczywistości wykreowany przy użyciu technologii informatycznej, polegający na multimedialnym tworzeniu komputerowej wizji przedmiotów, przestrzeni i zdarzeń lub środowisko, w którym spotykają się użytkownicy w celu uczestniczenia w rozrywce, czy rzeczywistość wirtualna, której producent nadał oprawę graficzną, udająca prawdziwy świat, ale często zawierająca elementy fantastyczne³⁹⁷. Gracze uczestniczący w grze komputerowej opartej na wirtualnej rzeczywistości, w zależności od przyjętej fabuły oraz panujących w grze zasad, mają możliwość wyposażania swojej postaci w dodatkowe przedmioty – ekwipunek, ubranie, często o określonych właściwościach. Nabycie przedmiotów wirtualnych może następować poprzez ich wytworzenie w grze, ale również często przez zakup od innych graczy. Im lepszy ekwipunek danej postaci, tym większe jej możliwości, stąd tak duży popyt na te wytwory. Transakcje mają miejsce między zwykłymi graczami – konsumentami, ale nie tylko³⁹⁸. Rosnące zapotrzebowanie rynku na przedmioty wirtualne, w tym postaci wirtualne spowodowało powstanie „przedsiębiorstw”, zajmujących się zakładaniem kont w grach oraz zdobywaniem wirtualnych dóbr w celu ich późniejszej odsprzedaży za realne pieniądze tzw. *sweatshopy*³⁹⁹.

Co istotne nie każde zachowanie gracza będzie mogłoby być poddane ocenie prawnej, a tylko takie które nastąpiło z przełamaniem tzw. „magicznego kręgu”. Zgodnie z tą teorią świat wirtualny, z uwagi na odseparowanie od rzeczywistości nie podlega pod powszechnie obowiązujące prawo. Zachowanie, które ma miejsce w grze, złożone oświadczenie woli jest indyferentne wobec prawa. Jako przykład można wskazać sprzedaż ekwipunku pomiędzy

³⁹⁷ Za J. Gołaczyński, Rozdział I. Pojęcie i rodzaje umów elektronicznych [w:] red. J. Gołaczyński, Prawo umów elektronicznych. Zarys systemu, wyd. 1, Warszawa 2024, Legalis

³⁹⁸ Jako przykład platformy, która pośredniczy w obrocie dobrami wirtualnymi można wskazać <https://csfloat.com/> (dostęp: 1.2.2025 r.)

³⁹⁹ K. Szpyt, *Umowa...op.cit.*, s. 222-225

graczami w ramach fabuły gry, gdzie zapłata następuje za pomocą wirtualnych pieniędzy. Taka transakcja nie podlega ocenie prawnej, oświadczenia woli złożone przez strony nie są skuteczne w realnym świecie, a ich zachowanie podlega ocenie jedynie z regułami danej gry. Do przełamania „magicznego kręgu” dochodzi w przypadku gdy, chociaż jedno zachowanie (świadczenie) odbywa się w realnym świecie. W sytuacji zatem, gdzie sprzedaż ekwipunku będzie następowała za realne pieniądze, będzie ona podlegała ocenie prawnej⁴⁰⁰.

Zgodnie z definicją, która została przedstawiona we wstępie do niniejszego rozdziału, za dobra wirtualne należy uznać wirtualne przedmioty, postacie i odpowiadające im wszelkie niematerialne wartości, które są do nich przypisane⁴⁰¹. Będą to zatem zarówno ubrania, ekwipunek dla awatarów, wirtualne nieruchomości, samochody i inne, ale także same awatary. Dobra te cechują się wielowarstwowością. W postaci dwuwarstwowej składają się z zapisu cyfrowego oraz jego wizualizacji, w postaci trzywarstwowej zawierają dodatkową warstwę użytkową, stanowiącą właściwości, jakie dany przedmiot posiada w świecie wirtualnym⁴⁰². Co słusznie zauważa K. Szpyt w ramach tematyki dóbr wirtualnych i obrotu nimi nie sposób pominąć zagadnienia konta na serwerze gry komputerowej. Sprzedaż postaci wirtualnej ma bowiem często postać *de facto* przekazania całego konta w grze. Konto gracza zakładane jest w procesie rejestracji, posiada indywidualną nazwę. Na koncie zgromadzone są wszystkie przedmioty wirtualne gracza, a jego centralną część stanowi awatar – postać wirtualna (czasami więcej niż jedna). Zgodnie z zaproponowaną w literaturze definicją konto na serwerze gry to posiadający postać cyfrową konglomerat dóbr wirtualnych, jak również praw do nich, który przysługuje graczowi⁴⁰³.

Przedmiotem analizy będzie zatem zarówno charakter prawny dóbr wirtualnych, jak i konta na serwerze gry komputerowej oraz możliwość zakwalifikowania, jako dobra cyfrowe na potrzeby egzekucji świadczeń pieniężnych w ramach postępowania upadłościowego i egzekucyjnego.

Bezspornie w literaturze wskazuje się, że podstawę stosunku zobowiązaniowego między graczem a twórcą gry stanowi umowa licencyjna. W praktyce obrotu przyjmuje ona formę EULA (*End-User Licence Agreement*) – Umowy Licencyjnej Użytkownika Końcowego, co do

---

⁴⁰⁰ Za J. Gołaczyński, Rozdział I. Pojęcie i rodzaje umów elektronicznych [w:] red. J. Gołaczyński, Prawo umów elektronicznych. Zarys systemu, wyd. 1, Warszawa 2024, Legalis

⁴⁰¹ J. Wyczik, Dobra...*op.cit.*

⁴⁰² K. Szpyt, jako przykład podaje wzmocnienie odporności na ciosy postaci przez eliksir zawarty w buteleczce, K. Szpyt, Właśność...*op.cit.*, s. 229-231

⁴⁰³ K. Szpyt, Umowa...*op.cit.*, s. 219-221

zasady nienegocjowalnej, akceptowanej przez gracza podczas instalacji danego oprogramowania. Umowa licencyjna użytkownika końcowego w pierwszej kolejności określa warunki licencji, której twórca gry udziela graczowi. Udzielenie licencji stanowi podstawowy obowiązek twórcy gry. Drugim podstawowym obowiązkiem twórcy jest utrzymanie infrastruktury technicznej umożliwiającej graczom granie. Po stronie gracza jest natomiast zobowiązanie do przestrzegania zasad gry. Zobowiązanie to może dotyczyć zakazu streamowania gry, dokonywania transakcji dotyczących dóbr wirtualnych poza grą. EULA standardowo zawiera zapisy dotyczące przetwarzania danych osobowych.

W grach, w których graczom udostępniona jest możliwość tworzenia elementów np. grafik lub tekstów (tzw. *User Generated Content*), EULA zawierają zazwyczaj dodatkowo postanowienia dotyczące udzielenia przez gracza licencji na rzecz twórcy gry, w przypadku, w którym dojdzie do stworzenia utworu przez gracza w ramach gry.

W pierwszej kolejności należy odrzucić możliwość zakwalifikowania, na gruncie obowiązującego prawa, dóbr wirtualnych jako rzeczy w rozumieniu art. 45 KC, z uwagi na ich niematerialny charakter. Tym samym eliminuje to możliwość uznania ich za przedmiot prawa własności na podstawie art. 140 KC, który wprost wskazuje, iż przedmiot własności stanowić mogą jedynie rzeczy. Pomimo dokonywanych w literaturze prób wykazania dopuszczalności ustalenia kategorii „własności wirtualnej” i stosowania do niej choćby *per analogiam* przepisów dotyczących prawa własności, co miałyby prowadzić do zapewnienia graczom ochrony przed adhezyjnymi zapisami umów licencyjnych⁴⁰⁴, obecne brzmienie przepisów nie daje do tego podstaw. Przeciwnicy tej koncepcji słusznie wskazywali na brak bezwzględnego charakteru dóbr wirtualnych, które istnieją jedynie w wirtualnym świecie tj. na serwerze operatora. W przypadku gdy twórca gry przestanie ją utrzymywać, likwidując serwery i istniejące na nich zapisy, doprowadzi to również do unicestwienia wszelkich dóbr wirtualnych w niej istniejących. Decyzje o zakończeniu gry może podjąć też sam gracz, wraz z likwidacją jego konta przestaną również istnieć zgromadzone na nim przedmioty wirtualne i postacie⁴⁰⁵. Koncepcje „własności wirtualnej” należy zatem obecnie traktować w kategorii postulatów *de lege ferenda*.

---

⁴⁰⁴ Ł. Maryniak, P. Baryś, *Prawo własności wirtualnej*, [w:] red. K. Grzybczyk, *Prawo w wirtualnych światach*, Warszawa 2013, s. 98-107

⁴⁰⁵ A. Olszewski, *Konstrukcja prawna umowy sprzedaży wirtualnych przedmiotów w świetle prawa polskiego*, TPP 2011, Nr 4, s. 70

Kolejna koncepcja rozważana przez przedstawicieli doktryny wskazuje na możliwość przyjęcia, iż dane dobro wirtualne poddane jest ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁴⁰⁶. W przypadku w którym gracz wytwarza w świecie wirtualnym dobro wirtualne, które może zostać zakwalifikowane jako utwór w rozumieniu art. 1 ust. 1 PrAut, przysługują mu do utworu autorskie prawa majątkowe i osobiste. Samo dobro wirtualne, jako utwór staje się przedmiotem bezwzględnych praw podmiotowych. Koncepcja ta jednak będzie mogła znaleźć zastosowanie jedynie do takich gier komputerowych, w których gracz ma możliwość udziału w wytworzeniu danego dobra wirtualnego, a nie jedynie jego wyboru z już gotowego katalogu, przygotowanego przez twórców gry lub stworzenia go z już predefiniowanych elementów. Tak stworzone dobro wirtualne trudno bowiem będzie uznać za przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze. Taka ocena powinna być dokonywana indywidualnie, odrębnie dla każdej gry komputerowej oraz każdego z wytworzonych w jej ramach dobra wirtualnego. Problematyczna pozostaje nadal kwestia nośnika. Ustalenie, że dany gracz tworząc w ramach gry dane dobro wirtualne stał się autorem utworu nie prowadzi do przyznania mu praw do jego nośnika. Nośnikiem pozostaje bowiem program komputerowy, do którego prawa przysługują twórcy gry⁴⁰⁷.

De lege lata określenie charakteru prawnego dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry możliwe jest w reżimie kontraktowym. Stosunek zobowiązaniowy łączący gracza z twórcą gry może być podstawą konstrukcji względnego prawa podmiotowego, którego przedmiotem są dobra wirtualne – przedmioty oraz postacie oraz względnego prawa podmiotowego do konta na serwerze gry. Twórca gry w związku z udzieloną licencją jest bowiem zobowiązany wobec gracza do utrzymania technicznej infrastruktury.

W świetle powyższych rozważań oraz skonstruowanej definicji dobra cyfrowego na potrzeby prowadzenia egzekucji świadczeń pieniężnych w ramach postępowania egzekucyjnego i upadłościowego można poddać ocenie charakter dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej. W pierwszej kolejności wskazać należy na ich postać cyfrową, stanowią one bowiem element programu komputerowego. Są one zatem zarówno wytwarzane, jak i dostarczane w postaci cyfrowej. Podobnie jak w przypadku konta na portalu społecznościowym, co do zasady możliwe jest ustalenie podmiotu prawa, któremu przypisane jest dane dobro wirtualne lub konto na serwerze gry komputerowej, z uwagi na zawartą przy

---

⁴⁰⁶ t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 24

⁴⁰⁷ K. Szpyt, *Umowa...op.cit.*, s. 222-225

uruchomieniu umowy licencyjnej. Uruchomienie gry oraz zawarcie umowy licencyjnej wymaga, co do zasady podania podstawowych danych w celu weryfikacji – imienia, nazwiska, danych kontaktowych – numer telefonu, adres mailowy. Nabyte w ramach gry dobra wirtualne są następnie przechowywane w ramach konta na serwerze gry, co pozwala na ich wyodrębnienie od dóbr wirtualnych innych graczy.

Pozostaje natomiast kwestia majątkowego charakteru dobra wirtualnego oraz konta na serwerze gry. Wydaje się, że w przypadku, w którym umowa licencyjna zawarta z graczem jest umowa odpłatną jest to bezsporne. Podobnie w przypadku, w którym w ramach gry komputerowej możliwe jest fakultatywne dokonywanie zasilenia konta środkami pieniężnymi w formie np. zakupu żetonów, monet w ramach gry oraz ich późniejsza wymiana na inne dobra wirtualne. W przypadku prostych gier komputerowych w ramach, których nie ma możliwości zdobycia dóbr wirtualnych, a tworzone konto na serwerze gry służy jedynie do identyfikacji gracza, a nie do przechowywania zdobytych dóbr wirtualnych lub awatarów należy uznać, że brak będzie majątkowego charakteru takiego dobra.

5. Podsumowanie

Zarówno wielość i różnorodność dóbr cyfrowych, jak i odpowiadająca im wielość i różnorodność definicji dóbr cyfrowych obrazuje skalę problemów z jakimi zmagają się organ egzekucyjny oraz syndyk w postępowaniu upadłościowym przy próbie zaspokojenia świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych. Przeprowadzona przez niego analiza musi być bowiem wieloetapowa oraz ściśle powiązana z kontekstem korzystania z danego dobra cyfrowego oraz jego cechami szczególnymi. Charakter danego dobra będzie bowiem bardzo często zależny od specyfiki danego portalu społecznościowego, danego kryptoaktywa, czy gry komputerowej oraz od kontekstu korzystania z danego dobra cyfrowego przez dłużnika. Analiza ta jest obecnie bardziej przedmiotem doktryny i nauki, niż praktyki. Stopień skomplikowania tej materii może powodować, że dobra cyfrowe nie staną się atrakcyjnym przedmiotem zaspokojenia świadczeń pieniężnych, zarówno z uwagi na problemy praktyczne po stronie organów postępowania egzekucyjnego i upadłościowego, jak i niechęć po stronie wierzycieli.

Przeprowadzona analiza obrazuje również istniejące braki w regulacji materialnoprawnej. Choć wiele dóbr cyfrowych odpowiada już znanym instytucjom prawnym i oparta jest na stosunku zobowiązaniowym, pozostają obszary wylęgające się tradycyjnym kategoriom prawnym. Do dóbr cyfrowych, które wymagają ingerencji ustawodawcy należą

tokeny natywne. Opisana powyżej specyfika tych dóbr uniemożliwia zakwalifikowanie ich jako przedmiotu bezwzględnych praw majątkowych oraz względnych praw majątkowych. Pomimo, iż token natywny wymyka się tradycyjnej kwalifikacji nie jest *res extra commercium*. Jego pierwotny nabywca powinien mieć ochronę zapewnioną przez państwo (art. 64 Konstytucji RP). Zaproponowane rozwiązanie na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym w ramach, którego token natywny został zakwalifikowany jako swoiste prawo majątkowe jest rozwiązaniem wymagającym dalszej ingerencji ustawodawcy. Konieczne jest podjęcie decyzji po stronie ustawodawcy i przyjęcie jednej z możliwych koncepcji - zakwalifikowanie tokenów natywnych jako przedmiotów prawa własności, co wymagałoby przebudowania dotychczasowej regulacji prawa rzeczowego, odpowiednie stosowanie do tokenów natywnych przepisów dotyczących prawa własności lub uregulowanie nowej swoistej kategorii prawnej wraz z uregulowaniem przysługujących do nich praw bezwzględnych.

Rozdział III. Egzekucja singularna i uniwersalna świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych

1. Wprowadzenie

Przeprowadzona w Rozdziale II analiza definicji dóbr cyfrowych, w szczególności definicji dóbr cyfrowych na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym oraz szczegółowa analiza wybranych dóbr cyfrowych i ich charakteru prawnego – domeny internetowej, profilu na portalu społecznościowym, kryptoaktywów opartych na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii, dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej stanowić będzie podstawę dalszych rozważań. Obejmą one szczegółową analizę możliwości zaspokojenia świadczeń pieniężnych z wybranych dóbr cyfrowych w świetle obowiązujących obecnie przepisów postępowania egzekucyjnego oraz postępowania upadłościowego. Analiza ta obejmować będzie kwestie zakwalifikowania dóbr cyfrowych do odpowiednio przedmiotu egzekucji, masy upadłości, zagadnienie jurysdykcji krajowej w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym oraz możliwość poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych. Zwieńczeniem przeprowadzonej analizy będzie opis przebiegu zaspakajania świadczeń pieniężnych z wybranych dóbr cyfrowych na podstawie przepisów postępowania egzekucyjnego oraz postępowania upadłościowego.

Przed szczegółową analizą konieczne jest poczynienie ogólnych rozważań w zakresie podstawowych pojęć i podziałów dotyczących egzekucji świadczeń pieniężnych oraz egzekucji singularnej i uniwersalnej.

1.1. Rodzaje egzekucji

Podstawowe kryterium wyróżnienia różnych rodzajów egzekucji w postaci obowiązku podlegającego przymusowemu wykonaniu prowadzi do wyróżnienia egzekucji świadczeń pieniężnych i egzekucji świadczeń niepieniężnych. W egzekucji świadczeń pieniężnych środki przymusu skierowane są, w zależności od sposobu egzekucji, do określonego mienia dłużnika. Mienie dłużnika jest zatem przedmiotem egzekucji. W egzekucji świadczeń niepieniężnych, w przypadku w którym środki przymusu są nakierowane na odebranie danych przedmiotów od dłużnika są one przedmiotem egzekucji⁴⁰⁸. Natomiast przy egzekucji świadczeń polegających na wykonaniu czynności, których inne osoby nie mogą wykonać

---

⁴⁰⁸ Z. Szczurek, ROZDZIAŁ 8 Przedmiot postępowania egzekucyjnego, przedmiot egzekucji [w:] Z. Szczurek, Egzekucja sądowa w sprawach cywilnych, Sopot 2011, Lex

(art. 1050 KPC – czynności niezastępowalnych) oraz w egzekucji obowiązku zaniechania określonych czynności przez dłużnika (art. 1051 KPC), przedmiotem egzekucji będzie osoba dłużnika wobec której skierowane są środki wymuszające⁴⁰⁹.

Z uwagi na znaczną odmienność obu rodzajów egzekucji oraz przyswiecających jej celów, analiza skupia się wyłącznie na egzekucji świadczeń pieniężnych, a więc *de facto* możliwości „spieniężenia” przysługujących dłużnikowi dóbr cyfrowych.

1.2. Egzekucja singularna i egzekucja uniwersalna

W ramach egzekucji świadczeń pieniężnych wyróżnić można egzekucję singularną i egzekucję uniwersalną. Pierwszym wskazywanym w literaturze kryterium ich rozróżnienia jest majątek, z którego prowadzona jest egzekucja. Egzekucja singularna jest prowadzona z poszczególnych składników majątku dłużnika, natomiast egzekucja uniwersalna jest prowadzona z całego jego majątku. Kolejną cechą jest prowadzenie egzekucji uniwersalnej nie dla jednego wierzyciela, z którego inicjatywy toczy się postępowania, a na rzecz wszystkich wierzycieli dłużnika⁴¹⁰. I tak singularny charakter wykazują egzekucja sądowa oraz egzekucja administracyjna⁴¹¹. Postępowanie upadłościowe stanowi natomiast przykład egzekucji uniwersalnej. Bowiem w odróżnieniu do egzekucji sądowej czy egzekucji administracyjnej ma na celu równomierne, chociażby częściowe zaspokojenie wszystkich wierzycieli wobec całego majątku niewypłacalnego dłużnika⁴¹². W literaturze pojawiają się głosy, że podział ten niejako traci na aktualności, z uwagi na m.in. regulację Prawa upadłościowego, która przewiduje możliwość prowadzenia postępowania upadłościowego w przypadku, gdy osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej ma tylko jednego wierzyciela (art. 1 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 491¹ ust. 2 P.U.), w postępowaniu egzekucyjnym natomiast istnieją instytucja w ramach których egzekucja jest prowadzona na rzecz więcej niż jednego wierzyciela (art. 927, art. 1023-1040¹, art. 1064¹² KPC)⁴¹³. Pomimo powyższych instytucji „granicznych” należy stwierdzić aktualność tego podziału.

Analiza obejmuje egzekucję świadczeń pieniężnych zarówno w egzekucji singularnej, prowadzonej na podstawie przepisów postępowania cywilnego, jak i egzekucji uniwersalnej

⁴⁰⁹ E. Wagnerek, *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa, 1978, s.117

⁴¹⁰ K. Flaga-Gieruszyńska, *Rozdział 4. Zagadnienia ogólne* [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. System Postępowania Cywilnego. Tom 8*, Warszawa 2021, poz. 30

⁴¹¹ J. Ignaczewski, *Rodzaje egzekucji*, [w:] red. J. Ignaczewski, M. Romańska, O. Dumnicka, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Legalis 2013

⁴¹² Wyrok SN z dnia 3.9.2010 r. o sygn. akt I UK 77/10, LEX nr 653666

⁴¹³ P. Wołowski, *Racjonalność likwidacji przedmiotów stanowiących składnik masy upadłości, których miernik wartość sprzedażowej jest znikomy*, *Doradca restrukturyzacyjny* nr 35, 1/2024, s. 35-37

uregulowanej w postępowaniu upadłościowym. Jest to uzasadnione daleko idącymi odmiennościami obu procedur m.in. w zakresie kompetencji organów egzekucyjnych, a syndyka, stopnia sformalizowania tych postępowań, dostępnych sposobów poszukiwania majątku, regulacji Prawa upadłościowego w przedmiocie bezskuteczności z mocy prawa czynności prawnych oraz wynikających dalszych odmienności w zakresie uregulowania upadłości konsumenckiej, w szczególności w świetle nowelizacji tejże ustawy z 24.3.2020 r. Zestawienie obu procedur pozwala na ocenę sytuacji dłużnika i wierzyciela w ramach tych postępowań, zestawienie instytucji prawnych w nich występujących oraz ocenę ich odporności na zmieniającą się rzeczywistość.

2. Przedmiot egzekucji

2.1. Przedmiot egzekucji w postępowaniu egzekucyjnym

Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nie stanowią wprost co jest przedmiotem egzekucji świadczeń pieniężnych. Ustalenie przedmiotu egzekucji jest możliwe na podstawie całokształtu przepisów. Zgodnie z art. 803 KPC tytuł wykonawczy stanowi podstawę do prowadzenia egzekucji o całe objęte nim roszczenie i ze wszystkich części majątku dłużnika, chyba że z treści tytułu wynika co innego. Przepis ten określa maksymalny zakres egzekucji, jaki jest możliwy do prowadzenia na podstawie tytułu wykonawczego. Tytuł wykonawczy określa zakres podmiotowy i przedmiotowy prowadzonej egzekucji⁴¹⁴. Brzmienie art. 803 KPC nawiązuje do ogólnej zasady odpowiedzialności dłużnika całym swoim majątkiem. Odpowiada temu zasada, że także egzekucja może być prowadzona z całego majątku dłużnika. Możliwa jest modyfikacja tej zasady, wynikająca z odpowiedzialności rzeczowej lub odpowiedzialności ograniczonej do pewnej wysokości, ale musi ona znaleźć swój wyraz w treści tytułu wykonawczego. Ograniczenie może być już zawarte w treści tytułu egzekucyjnego (tak m.in. art. 319 KPC., art. 55⁴ i 1031 § 2 KC) lub dopiero w klauzuli wykonalności (tak m.in. 787, 787¹, 792 KPC).

Jednocześnie podkreślić należy, że dopuszczalność prowadzenia egzekucji ze wszystkich składników majątku dłużnika nie oznacza, że egzekucja obejmuje majątek dłużnika jako całość i stanowi egzekucję uniwersalną. Oznacza to jedynie możliwość prowadzenia egzekucji ze wszystkich poszczególnych składników, jako odrębnych przedmiotów obrotu prawnego⁴¹⁵.

---

⁴¹⁴ I. Gil, Komentarz do art. 803 [w:] red. E. Marszałkowska-Krześ, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 34, Warszawa 2024, Legalis

⁴¹⁵ J. Jankowski, S. Zientalewicz, Komentarz do art. 803, red. J. Jankowski, S. Cieślak, Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz. art. 730-1217, wyd. 4, Warszawa 2024, Legalis

Konkludując należy stwierdzić, że przepisy KPC dopuszczają co do zasady prowadzenie egzekucji świadczeń pieniężnych z całego majątku dłużnika rozumianego nie jako całość, lecz jako wszystkie składniki majątku dłużnika, stanowiące odrębne elementy obrotu.

Zasadne jest w tym miejscu odwołanie do cywilistycznej definicji majątku. Zgodnie z doktryną prawa cywilnego pojęcie majątku jest definiowane w nawiązaniu do definicji mienia wprost określonej w art. 44 KC. Początkowo pojęcie mienia i majątku były traktowane jako synonimy⁴¹⁶. Obecnie dominujący jest pogląd o odrębnym znaczeniu obu pojęć⁴¹⁷. Za Ł. Zelechowskim wskazać należy na wyróżnianie w doktrynie cztery koncepcje dotyczące znaczenia pojęcia majątku⁴¹⁸:

- 1) majątek jako wyłącznie zbiór aktywów przysługujący danemu podmiotowi – majątek w znaczeniu wąskim;
- 2) majątek jako zbiór aktywów i pasywów – majątek w znaczeniu szerokim;
- 3) majątek na gruncie konkretnych przepisów może być rozumiany w znaczeniu wąskim lub w znaczeniu szerokim;
- 4) majątek jako różnica powstała z porównania aktywów i pasywów danego podmiotu.

Powszechnie uznanie znalazła trzecia ze wskazanych koncepcji, zgodnie z którą w przepisach pojęcie majątku może być użyte zarówno w wąskim jak i w szerokim znaczeniu⁴¹⁹. Podstawowe wskazywane różnice między pojęciem mienia a majątku to możliwość objęcia pojęciem majątku również pasywów oraz odniesienie majątku do konkretnego podmiotu. Odnosząc się do celu postępowania egzekucyjnego należy uznać, że pojęcie majątku w kontekście art. 803 KPC zostało użyte w znaczeniu wąskim, odnosząc się jedynie do aktywów danego podmiotu. Określając skład majątku, który podlegać będzie egzekucji należy odwołać się do definicji mienia. Zgodnie z art. 44 KC mieniem jest własność i inne prawa majątkowe. W skład mienia będzie wchodzić zatem własność w rozumieniu art. 140 KC oraz prawa majątkowe. Doktryna wskazuje na różne

---

⁴¹⁶ S. Szer, *Prawo cywilne*, Warszawa, 1967, s. 306; A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, *Prawo cywilne*, Warszawa, 2001, s. 249

⁴¹⁷ Z. Radwański, A. Olejniczak, *Prawo cywilne*, Warszawa, 2015, Nb 323–324; W. Katner [w:] red. M. Safjan, *System Prawa Prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna*, t. 1, 2012, Nb 7, s. 1297; M. Bednarek, *Mienie. Komentarz do art. 44-55³ Kodeksu cywilnego*, 1997, s. 30

⁴¹⁸ Ł. Zelechowski, *Komentarz do art. 44 KC* [w:] red. tomu W. Borysiak, red. serii K. Osajda, *Kodeks Cywilny. Komentarz*. wyd. 32, Warszawa, Legalis

⁴¹⁹ A. Dyoniak, *Pojęcie i ważność małżeńskiej umowy majątkowej*, nr 4 (78), (1983), *Studia Prawnicze, Kwartalnik*, s. 123; Z. Radwański, A. Olejniczak, *Prawo cywilne*, 2015, Nb 316; M. Bednarek, *Mienie. Komentarz do art. 44-55³ Kodeksu cywilnego*, 1997, s. 30; W. Katner [w:] red. M. Safjan, *System Prawa Prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna*, t. 1, 2012, Nb 9, s. 1298

kryteria pozwalające na wyróżnienie prawa o charakterze majątkowym i odróżnienie ich od praw o charakterze niemajątkowym. A. Wolter proponuje by za prawa majątkowe uznawać te, które są bezpośrednio uwarunkowane interesem ekonomicznym podmiotu prawa⁴²⁰. Bez znaczenia pozostaje tu rynkowa wartość możliwa do uzyskania z tytułu danego prawa. Odmienna koncepcja przyjmuje, że prawa majątkowe to jedynie takie, które przedstawiają wartość ustaloną według zasad rynkowych. Zasadne jest oparcie się za Ł. Zelechowskim na pierwszym tradycyjnym podejściu i ustalenie majątkowego charakteru prawa każdorazowo na podstawie tego czy służą realizacji majątkowego czy niemajątkowego interesu danego podmiotu⁴²¹. Jednocześnie dla ustalenia majątkowego charakteru dobra bez znaczenia jest czy jest ono zbywalne⁴²². W doktrynie coraz częściej podnosi się, iż podział na prawa majątkowe i niemajątkowe nie jest podziałem wyczerpującym i istnieją prawa o charakterze mieszanym. Wraz z rozwojem społeczeństwa informacyjnego następuje bowiem często komercjalizacja dóbr, których dotychczas były postrzegane jedynie jako posiadające charakter osobistych, a które dziś m.in. przy pomocy portali społecznościowych prowadzą do uzyskiwania realnych dochodów i zyskują charakter majątkowy. Zjawiska te szczególnie widoczne są w zakresie dóbr osobistych do wizerunku czy nazwiska⁴²³.

Doktryna podejmuje próby stworzenia katalogu praw majątkowych. Są to zarówno prawa o charakterze bezwzględnym i względnym⁴²⁴. Zakres praw majątkowy jest kształtowany przez przepisy ustawowe, wolę stron i wzajemne zobowiązania podmiotów stosunków prawnych, z których te prawa wynikają. W opracowaniach wyróżnia się następujące prawa majątkowe:

---

⁴²⁰ A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne, Warszawa, 2001, s. 138

⁴²¹ Ł. Zelechowski, Komentarz do art. 44 KC [w:] red. tomu W. Borysiak, red. serii K. Osajda, Kodeks Cywilny. Komentarz. wyd. 32, Warszawa, Legalis

⁴²² W. Pawlak, Komentarz do art. 44 KC [w:] red. J. Gudowski, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55⁴), Warszawa 2021

⁴²³ zob. na ten temat m.in. M. Czajkowska-Dąbrowska, I. Wiszniewska, Merchandising – czyli komercjalizacja popularnych symboli, Przegląd Prawa Handlowego 1998/10/1-9, s. 7; T. Grzeszak [w:] red. J. Barta, System Prawa Prywatnego. Prawo autorskie, t. 13, 2013, s. 657 i n., w szczególności s. 677–696, Nb 19–38; T. Grzeszak, Gwiazda na okładce, Glosa. Przegląd Prawa Gospodarczego, nr 1/2005, s. 54-68; J. Sieńczyło-Chlabczyk, Naruszenie prywatności osób publicznych przez prasę, Warszawa, 2006, s. 290 i n.; J. Balcarczyk, Prawo do wizerunku i jego komercjalizacja, Kraków 2009, s. 259 i n.; K. Skubisz-Kępka, Ochrona nazwiska zmarłego jako dobra osobistego, Warszawa, 2012, s. 430 i n.

⁴²⁴ R. Świrgoń-Skok, Komentarz do art. 44 [w:] M. Załucki, Kodeks Cywilny. Komentarz, 2023, Nb 1, Legalis; E. Gniewek, Komentarz do art. 44 [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski, Kodeks Cywilny. Komentarz, 2021, art. 44, Nb 4, Legalis, E. Skowrońska-Bocian, M. Warciński, Komentarz do art. 44 [w:] K. Pietrzykowski, Kodeks Cywilny, Komentarz, t. 1, 2020, art. 44, Nb 2, Legalis, M. Balwicka-Szczyrba, Komentarz do art. 44 [w:] M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, 2023, Nt 1, Lex; A. Kaźmierczyk, Komentarz do art. 44 [w:] M. Habdas, M. Frasz, Kodeks Cywilny. Komentarz, t. 1, 2018, Nt 1, Lex

- 1) inne niż własność prawa rzeczowe – użytkowanie wieczyste i inne ograniczone prawa rzeczowe,
- 2) bezwzględne prawa podmiotowe dotyczące przedmiotów materialnych niebędących rzeczami – własność wód i własność kopalin,
- 3) wierzytelności,
- 4) prawa na dobrach niematerialnych (prawa własności intelektualnej) - patenty, prawa ochronne na wzory użytkowe, prawa z rejestracji wzorów przemysłowych oraz prawa ochronne na znaki towarowe, autorskie prawa majątkowe, prawa wyłączne do baz danych, prawa wyłączne do odmian roślin,
- 5) ekspektatywy,
- 6) prawo podmiotowe do dziedziczenia, inaczej nazywane prawem do spadku, prawo do nabycia spadku,
- 7) prawo podmiotowe do przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym (art. 55¹ KC), rozumianego jako jedno dobro prawne, choć możliwość jego wyodrębnienia budzi kontrowersje; podobny problem dotyczy gospodarstwa rolnego (art. 55³ KC)
- 8) posiadanie jako stan faktyczny – uznawane za prawo majątkowe jedynie przez część przedstawicieli doktryny⁴²⁵.

Zgodnie z przeprowadzoną w Rozdziale II analizą poszczególnych dóbr cyfrowych, większość z nich – domena internetowa, profil na portalu społecznościowych, wybrane kryptoaktywa oraz dobra wirtualne i konta na serwerze gry komputerowej znajdują swoją podstawę w stosunku zobowiązaniowym i jako takie powinny być kwalifikowane jako względne prawa podmiotowe. Analiza ich charakteru majątkowego powinna być natomiast przeprowadzana indywidualnie w kontekście danego dobra cyfrowego.

Same przepisy wprowadzają podział ze względu na klasyfikację określonego składnika majątku, z którego prowadzona jest egzekucja świadczeń pieniężnych. W doktrynie określa się ten podział jako sposoby egzekucji świadczeń pieniężnych. Ustawodawca wprowadza odrębną regulację dla egzekucji prowadzonej z ruchomości (art. 844 – art. 879¹¹ KPC), wynagrodzenia za pracę (art. 880 – art. 888 KPC), z rachunków bankowych (art. 889 -894 KPC), z innych wierzytelności (art. 895 -908¹ KPC) oraz z innych praw majątkowych (art. 909 – 912 KPC), a

---

⁴²⁵Za uznaniem posiadania za prawo majątkowe m.in. W. Pawlak, Komentarz do art. 44[w:] red. J. Gudowski, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55⁴), Warszawa 2021, odmienne T. Sokołowski, K. Żok, Komentarz do art. 44 KC [w:] red. M. Gutowski, Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1–352. wyd. 3, Warszawa 2021, Legalis, który natomiast wskazuje na możliwość zaliczenia posiadania do majątku, jako pojęcia szerszego.

także egzekucję z nieruchomości w trybie zwykłym (art. 921 – 1013 KPC) i w trybie uproszczonym (art. 1013¹ - 1013⁶ KPC) oraz egzekucję ze statków morskich (art. 1014 - 1022⁴ KPC).

2.2. Wyłączenia spod egzekucji

Ograniczenia egzekucji zostały uregulowane w Dziale V Tytułu i Części trzeciej Kodeksu postępowania cywilnego. Ustawodawca w art. 829 – 839 KPC określił szeroki katalog wyłączeń od egzekucji o charakterze przedmiotowym. Przepisy przewidują również ograniczenia podmiotowe m.in. art. 1060 KPC dotyczący egzekucji przeciwko Skarbowi Państwa, art. 1111 KPC w zw. z art. 1115 KPC rozciągający zastosowanie immunitetu dyplomatycznego również na postępowanie egzekucyjne⁴²⁶.

2.2.1. Ograniczenia egzekucji z uwagi na przedmiot

Podstawowym celem regulacji dotyczącej ograniczeń egzekucji jest zapewnienie dłużnikowi minimum egzystencji. I tak przepisy uniemożliwiają prowadzenie egzekucji z określonych kategorii rzeczy lub praw, które co do zasady mają duże znaczenie dla egzystencji dłużnika i jego rodziny. Przepisy te stosuje się wyłącznie do egzekucji świadczeń pieniężnych i nie mogą mieć one zastosowania do egzekucji świadczeń niepieniężnych⁴²⁷.

Z uwagi na zakres niniejszego opracowania dotyczący jedynie określonej kategorii dóbr tj. dóbr cyfrowych, zostaną omówione jedynie te przepisy, które regulować mogą wyłączenia w zakresie tychże dóbr.

Zgodnie z art. 831 § 1 pkt 3 KPC nie podlegają egzekucji prawa niezbywalne, chyba że możliwość ich zbycia wyłączono umową, a przedmiot świadczenia nadaje się do egzekucji albo wykonanie prawa może być powierzone komu innemu. W doktrynie wskazuje się, że są to takie prawa, które ze swej natury nie mogą być przeniesione na inny podmiot np. użytkowanie (art. 254 KC), służebności osobiste (art. 300 KC), prawo pierwokupu (art. 602 § 1 KC), prawo odkupu (art. 595 KC), ale także taka wierzytelność, której przeniesieniu sprzeciwiałaby się właściwość zobowiązania (art. 509 § 1 KC), wierzytelności o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę z tytułu szkody na osobie (art. 444–448 KC), chyba że są już wymagalne i że zostały uznane na piśmie albo przyznane prawomocnym orzeczeniem (art. 449 KC). Będą to również prawa związane bezpośrednio z osobą dłużnika. Prawa te z uwagi na

---

⁴²⁶ M. Romanowska, O. Leśniak [w:] red. Jacek Ignaczewski, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, wyd. 2, rok 2013, Legalis

⁴²⁷ *Ibidem*

swoją naturę i wynikającą z nich niezbywalność pozostają poza zainteresowaniem egzekucji. Wyłączenie to nie ma zastosowania w przypadku, gdy prawo nie jako przeistoczy się w prawo zbywalne w postaci np. świadczenia pieniężnego⁴²⁸. Egzekucji podlegają również środki pieniężne jakie dłużnik otrzyma z realizacji niezbywalnego prawa. Za taką interpretacją przemawia orzecznictwo SN. W wyroku SN z dnia 8.11.2005 r. o sygn. I CK 167/05 uznano za dopuszczalną egzekucją w sytuacji gdy dłużnik nie otrzymał świadczenia, ale mu je przyznano, albo gdy dłużnik na podstawie prawa niezbywalnego wystąpił już z roszczeniem o świadczenie pieniężne⁴²⁹.

W przypadku dóbr cyfrowych opierających się na stosunku zobowiązaniowym często w ramach zapisów umownych pojawiają się zakazy zbywania praw wynikających z umowy. Tak w przypadku profili na portalu społecznościowym, dóbr wirtualnych oraz kont na serwerze gry komputerowej. Należy uznać, że w tym wypadku znajdzie zastosowanie art. 831 § 1 pkt 3 KPC w zakresie, w którym wyłączenie nie ma zastosowania do praw, których zbywalność wyłączono umową. Brak jest bowiem przeszkód by powierzyć wykonywanie tych praw powierzyć innej osobie niż dłużnikowi, w szczególności w sytuacji, gdy te dobra cyfrowe są powszechnie dostępne, a dostęp do nich niczym nie ograniczony. Stroną umowy z administratorem portalu społecznościowego, czy twórcą gry może być zatem każdy zainteresowany.

3. Masa upadłości

3.1. Skład masy upadłości

Na gruncie postępowania upadłościowego decydujące dla określenia, co podlegać będzie likwidacji w toku postępowania jest pojęcie masy upadłości. Zgodnie z art. 61 P.U. z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości, która służy zaspokojeniu wierzycieli upadłego. W skład masy upadłości wchodzi majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego, z wyjątkami określonymi w art. 63 – 67a P.U. (art. 62 P.U.). Chwilą, w której powstaje masa upadłości jest zawsze początek dnia, w którym ogłoszono upadłość. Data ta wyznacza cezurę czasową dla określenia składników masy upadłości.

---

⁴²⁸ K. Flaga-Gieruszyńska, Komentarz do art. 831 KPC [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 12, Warszawa 2024, Legalis

⁴²⁹ Wyrok SN z 8.11.2005 r., I CK 167/05, LEX nr 299065

Zgodnie z Postanowieniem SA we Wrocławiu z 29.3.2012 r. o sygn. I ACz 473/12 „masę upadłości tworzy istniejący w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty w toku postępowania upadłościowego majątek upadłego służący zaspokojeniu wierzycieli w tym postępowaniu. W skład masy upadłości wchodzi więc cały kompleks zbywalnych praw majątkowych. Natomiast nie wchodzi w jej skład prawa i roszczenia o charakterze niemajątkowym, w tym m.in. roszczenia z tytułu ochrony przysługujące w wypadku naruszenia praw podmiotowych bezwzględnych.⁴³⁰” w doktrynie zgodnie wskazuje się, że masa upadłości jest zbiorem jedynie aktywów upadłego, a w jej skład nie wchodzi pasywa⁴³¹. Masa upadłości nie posiada podmiotowości prawnej, nie jest podmiotem stosunków prawnych, a jedynie ich przedmiotem⁴³².

Katalog składników masy upadłości można określić bardzo szeroko, wskazując na wszystko co ma charakter majątkowy i może być użyte do zaspokojenia roszczeń wierzycieli⁴³³. Zgodnie z SN „Zakres składników tworzących masę upadłości ogranicza cel postępowania upadłościowego, który ma służyć spieniężeniu aktywów upadłego i podziału funduszy masy upadłości pomiędzy wierzycieli⁴³⁴”. Wbrew SA we Wrocławiu nie jest tu decydująca cecha zbywalności danego prawa majątkowego⁴³⁵. Masą upadłości objęte są prawa niezbywalne, jeśli można z nich uzyskać korzyść majątkową. W skład masy upadłości nie wchodzi prawa osobiste upadłego tj. służebność osobista, dobra osobiste, prawo do firmy, w której mieści się nazwisko upadłego, prawo do alimentacji, prawo do zadośćuczynienia za szkody na osobie, osobiste prawa autorskie i dalsze. Nie dotyczy to jednak sytuacji, w której upadły w miejsce tych praw osobistych otrzymałby świadczenie pieniężne. SN wskazał, że „w przypadku gdyby upadły za naruszenie dóbr osobistych (nazwiska, firmy, praw autorskich) uzyskał zadośćuczynienie na podstawie art. 448 KC, kwota pozyskana z tego tytułu weszłaby do masy upadłości stanowiąc majątek nabyty w toku postępowania upadłościowego, który może służyć do zaspokojenia wierzycieli⁴³⁶”. W doktrynie brak wątpliwości, że użyte w przepisach Prawa upadłościowego pojęcie majątku powinno być

---

⁴³⁰ LEX nr 1130084.

⁴³¹ Tak m.in. P. Zimmerman, Komentarz do art. 61 [w:] red. P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁴³² R. Adamus, Komentarz do art. 61 [w:] red. R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁴³³ S. Gurgul, Komentarz do art. 62 [w:] red. S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Komentarz, wyd. 12, Warszawa, 2020, Legalis

⁴³⁴ Wyrok SN z 14.10.2016 r., I CSK 714/15, Legalis, uchwały SN z dnia 24.5.2002 r., III CZP 25/02, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 94 i z dnia 10.2.2006 r., III CZP 2/06, OSNC 2007, nr 1, poz. 3 oraz wyrok SN z dnia 14.2.2003 r., IV CKN 1750/00, „Prawo Bankowe” 2003, nr 7-8, s. 25

⁴³⁵ postanowienie SA we Wrocławiu z 29.3.2012 r. o sygn. I ACz 473/12

⁴³⁶ Wyrok SN z 14.10.2016 r., i CSK 714/15, Legalis

rozumiane jako majątek w znaczeniu węższym i odnosi się jedynie do aktywów upadłego, ponieważ tylko one mogą służyć zaspokojeniu wierzycieli⁴³⁷.

W doktrynie podjęto próbę stworzenia katalogu składników masy upadłości. Są to:

- 1) własność nieruchomości, ruchomości,
- 2) prawo użytkowania wieczystego,
- 3) spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu,
- 4) przedsiębiorstwo,
- 5) nazwa przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ pkt 1 KC,
- 6) wierzytelności, w tym wierzytelności przysze, warunkowe, sporne oraz wierzytelności z zobowiązań naturalnych,
- 7) wierzytelność o wypłatę środków z rachunku bankowego,
- 8) prawa majątkowe, w tym udziały w spółkach z o.o., akcje w spółkach akcyjnych, udziały i wkłady w spółdzielniach i innych podmiotach, prawa własności intelektualnej, w tym majątkowe prawa autorskie, patent,
- 9) środki pieniężne w kasie,
- 10) pożytki z praw niezbywalnych.

3.2. Wyłączenia z masy upadłości

Mienie wyłączone z masy upadłości określają przepisy art. 63-67a Prawa upadłościowego. Z uwagi na zakres niniejszego opracowania dotyczący jedynie określonej kategorii dóbr cyfrowych, zostaną omówione jedynie te przepisy, które regulować mogą wyłączenia w zakresie tychże dóbr. Zgodnie z art. 63 ust. 1 pkt 1 P.U. nie wchodzi od masy upadłości mienie, które jest wyłączone od egzekucji według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

W postępowaniu upadłościowym zastosowanie znajdzie art. 831 § 1 pkt 3 KPC omówiony powyżej, a dotyczący braku zastosowania umownych ograniczeń w zakresie zbywalności składników majątkowych w postępowaniu egzekucyjnym. Zagadnienie to było przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, który potwierdził ten pogląd. „Zgodnie z poglądami doktryny, postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację majątku upadłego określone jest jako egzekucja generalna. Przepisy egzekucyjne dotyczące egzekucji syngularnej (art. 831 § 1 pkt 3 KPC) stanowią, że umowne wyłączenie zbywalności wierzytelności nie zwalnia jej spod

---

⁴³⁷ postanowienie NSA z 10.9.2014 r., II FSK 2806/13, Legalis za: S. Gurgul, Komentarz do art. 62 [w:] red. S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

zajęcia, wobec czego zostają ograniczone prawa dłużników. Dopuścić zatem należy takie samo ograniczenie w toku postępowania upadłościowego. Ponadto, wprowadzie zbycie wierzytelności przez syndyka następuje w drodze umowy, ale jej zawarcie jest wynikiem wykonania obowiązku ustawowego w drodze procedury określonej ustawą (art. 334 P.U.) nie przez stronę, ale przez zastępcę pośredniego. Trzeba mieć również na uwadze, że zastrzeżenie umowne nie może wyłączyć procedury likwidacji masy upadłości regulowanej przepisami bezwzględnie obowiązującymi. Reasumując, zastrzeżenie umowne zakazu zbycia wierzytelności pomiędzy upadłym, a jego dłużnikiem nie wyłącza, ani nie ogranicza procedury likwidacji masy upadłości uregulowanej przepisami ustawy prawo upadłościowe i naprawcze⁴³⁸”.

Charakter ogólny, który może znaleźć zastosowanie również do dóbr cyfrowych, mają przepisy art. 63 ust. 2 P.U. zgodnie z którym uchwała zgromadzenia wierzycieli może wyłączyć z masy upadłości inne składniki mienia upadłego. Wyłączenia z ust. 1 tego przepisu mają charakter obligatoryjny, natomiast wyłączenia na podstawie ust. 2 są fakultatywne⁴³⁹. Przepis daje podstawę do wyłączenia przez zgromadzenie wierzycieli dowolnego składnika masy upadłości. Sam przepis nie reguluje wprost żadnych kryteriów dokonania takiego wyłączenia. W literaturze powołuje się na *ratio legis* tej regulacji, które skupia się na umożliwieniu wyłączenia z masy upadłości mienia, które jest niezbywalne lub bardzo trudno zbywalne – ruchomości, nieruchomości, innych praw, nieściągalnych wierzytelności. Wyłączenie takiego problematycznego składnika z masy upadłości powoduje, że możliwe jest sprawniejsze przeprowadzenie całego postępowania, a w konsekwencji ograniczenie jego kosztów⁴⁴⁰. „Przy ocenie podstaw do wyłączenia praw lub ruchomości z masy upadłości należy wziąć pod uwagę także koszty postępowania upadłościowego. Jeżeli maksymalny możliwy zysk osiągnięty z likwidacji pozostałych składników majątku upadłego jest mniejszy od kosztów postępowania w czasie realizacji praw majątkowych lub likwidacji ruchomości, również należy uznać za zasadne ich wyłączenie z masy upadłości⁴⁴¹”.

W doktrynie pojawił się pogląd przeciwny zgodnie z którym uchwałę zgromadzenia wierzycieli można wyłączyć jedynie nieruchomości. Wyłączenie pozostałych składników masy upadłości – ruchomości, wierzytelności, innych praw należy do kompetencji sędziego –

---

⁴³⁸ Wyrok SN z 19.1.2011 r. o sygn. V CSK 204/10, Legalis

⁴³⁹ D. Chrapoński, Komentarz do art. 63 [w:] red. A. J. Witosz, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁴⁴⁰ *Ibidem*

⁴⁴¹ P. Zimmerman, Komentarz art. 63 [w:] red. P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

komisarza. Kompetencje zgromadzenia wierzycieli i sędziego – komisarza nie mogą się wzajemnie powielać, z uwagi na zasadę ścisłego rozgraniczenia kompetencji poszczególnych organów postępowania upadłościowego⁴⁴². Pogląd należy uznać jednak za odosobniony i niezaakceptowany przez większość doktryny.

Uchwała o wyłączeniu masy upadłości, zgodnie z art. 199 ust. 2 P.U. zapada większością głosów wierzycieli mających przynajmniej 2/3 ogólnej sumy uznanych wierzytelności. Tak dokonane wyłączenie uchwałą zgromadzenie wierzycieli może zostać skontrolowane w trybie art. 200 P.U. przez sędziego – komisarza. Sędzia – komisarz może uchylić uchwałę zgromadzenia, jeżeli jest ona sprzeczna z prawem lub narusza dobre obyczaje albo narusza interes wierzyciela, który głosował przeciwko uchwale. Na postanowienie sędziego - komisarza przysługuje zażalenie.

Kompetencje do wyłączenia z masy upadłości składnika majątku ma również sędzia – komisarz na podstawie art. 315 P.U. Sędzia-komisarz może wyłączyć określone składniki majątku z masy upadłości, w tym nieruchomości lub jej ułamkową część, jeżeli nie można ich zbyć z zachowaniem przepisów ustawy, a dalsze pozostawanie tych składników majątku w masie upadłości będzie niekorzystne dla wierzycieli z uwagi na obciążenie masy upadłości związanymi z tym kosztami. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.

Niemożność zbycia składników majątku powinna być udokumentowana wcześniejszymi próbami likwidacji w drodze przetargu lub sprzedaży z wolnej ręki. Sędzia-komisarz przed wyłączeniem powinien zweryfikować czy informacja o prowadzonej likwidacji dotarła lub mogła dotrzeć do potencjalnych zainteresowanych poprzez m.in. umieszczenie ogłoszeń na portalach internetowych, w prasie o odpowiednim zasięgu. Pozostawianie tych składników w masie nie powinno bowiem hamować likwidacji, a tym samym uniemożliwiać zakończenia postępowania. Dodatkowo pozostawianie „trudnych” składników w masie upadłości często generuje koszty ich utrzymania – ubezpieczenia, kosztów przechowania, podatków i innych opłat publicznych. W literaturze podkreśla się wpływający z tej regulacji funkcjonalny charakter postępowania upadłościowego i jego główny cel, którym jest zaspokojenie wierzycieli⁴⁴³. Choć nie wynika to z literalnego brzmienia przepisu, doktryna w sposób zgodny dopuszcza możliwość wydania na podstawie art. 315 P.U. przez

---

⁴⁴² S. Gurgul, Komentarz art. 63 [w:] red. S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁴⁴³ P. Zimmerman, Komentarz art. 315 [w:] red. P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

sędziego- komisarza postanowienia o zezwoleniu na zniszczenie. Może to jednak nastąpić dopiero po przeprowadzeniu przez syndyka bezskutecznych prób sprzedaży tych składników majątku, a następnie bezskutecznym wezwaniu upadłego do ich odbioru wraz ze wskazaniem konsekwencji niewykonania wezwania⁴⁴⁴.

Z uwagi na specyfikę dóbr cyfrowych, ich często branżowy charakter oraz wąskie grono potencjalnych nabywców, regulacja pozwalająca na ich wyłączenie z masy upadłości, w sytuacji w której pomimo podejmowanych przez syndyka prób nie może dojść do ich zbycia, zabezpiecza interes wierzycieli, ponieważ pozwala na uniknięcie zbędnego generowania dalszych kosztów postępowania oraz utrzymanie dyscypliny czasowej samego postępowania.

Do dóbr cyfrowych zastosowanie może znaleźć również regulacja art. 63a P.U. Zgodnie z tym przepisem wątpliwości co do tego, które z przedmiotów należących do upadłego wchodzi w skład masy upadłości, rozstrzyga sędzia-komisarz na wniosek syndyka, upadłego lub wierzyciela. Na postanowienie sędziego - komisarza zażalenie przysługuje wnioskodawcy, upadłemu i wierzycielom. Przed 24.3.2020 r. analogiczna regulacja znajdowała się w uchylonym art. 491¹¹ ust.1 P.U. i miała tym samym zastosowanie jedynie w postępowaniu upadłościowym osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Przesunięcie tego przepisu do części pierwszej oznacza, że regulacja ma zastosowanie również w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec przedsiębiorców. Tryb ten dotyczy sporu w zakresie poszczególnych składników majątku upadłego na etapie ustalania składu masy upadłości. Jednocześnie nie ma zastosowania do wniosków osób trzecich o wyłączenie i wydanie składników masy upadłości nienależących do upadłego do których zastosowanie mają przepisy art. 70 i n. P.U. W praktyce ustalenie przez syndyka, czy dany ze składników majątku wchodzi do masy upadłości wchodzi do masy upadłości może być problematyczne. Szczególnie w zakresie rozgraniczenia składników, które wchodzi do masy upadłości, a z które z mocy prawa na podstawie art. 61 – 62 P.U. podlegają wyłączeniu⁴⁴⁵.

4. Jurysdykcja krajowa

Z uwagi na globalny charakter Internetu oraz świadczonych za jego pośrednictwem usług oraz podążającą wraz z dematerializacją dóbr transgraniczną aktywnością społeczeństwa, przesłanką, które decydować będzie o możliwości prowadzenia egzekucji singularnej lub

---

⁴⁴⁴ S. Gurgul, Komentarz art. 315 [w:] red. S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁴⁴⁵ D. Chrapoński, Komentarz do art. 63a [w:] red. A. J. Witosz, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

uniwersalnej z dóbr cyfrowych jest jurysdykcja krajowa. W przypadku tradycyjnego mienia - ruchomości, nieruchomości, pomimo rosnącej aktywności Polaków poza granicami kraju, są one gromadzone przede wszystkim w miejscu zamieszkania. Rośnie zainteresowanie rynkiem nieruchomości w Hiszpanii, czy w Chorwacji w zakresie nieruchomości wakacyjnych, ale wciąż inwestycje na rynku krajowym dominują⁴⁴⁶. Tej reguły nie da się zastosować do dóbr cyfrowych, ich nabycie jest bowiem niezależne od konkretnego położenia geograficznego, a ich dostępność oparta jest, co do zasady na technicznych możliwościach nabywcy – posiadanego sprzętu oraz oprogramowania, jakości połączenia z Internetem, oferowania danych usług dla danej grupy odbiorców (m.in. język strony internetowej, aplikacji), okresowych trendów. Poza świadomością oraz zainteresowaniem przeciętnego użytkownika Internetu pozostaje, czy dana domena internetowa jest domeną krajową, czy dany administrator portalu społecznościowego czy emitent kryptoaktywa, twórca gry komputerowej ma siedzibą w Polsce.

4.1. Jurysdykcja krajowa w postępowaniu egzekucyjnym

Czynnikiem, który będzie zatem miał znaczenie dla ograniczenia dopuszczalności prowadzenia egzekucji świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym będzie jurysdykcja krajowa w postępowaniu egzekucyjnych. Jurysdykcja krajowa jest pozytywną przesłanką procesową o charakterze bezwzględny, rozstrzygająca o właściwości sądów i organów egzekucyjnych danego państwa do załatwiania określonych spraw⁴⁴⁷. Skutki braku jurysdykcji krajowej wprost reguluje art. 1099 KPC. Brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności, którą sąd i komornik sądowy biorą pod uwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. Ograny weryfikują czy mogą rozpoznać i rozstrzygnąć określoną sprawę lub dokonać inną czynność w postępowaniu cywilnym, ale przy uwzględnieniu zakresu władztwa innych państw, stanowiącego emanację ich suwerenności⁴⁴⁸.

Normy jurysdykcyjne dotyczące postępowania egzekucyjnego rozproszone są w zróżnicowanych źródłach prawa. W pierwszej kolejności wskazać należy na wiążące Rzeczpospolitą Polskę umowy międzynarodowe, które określać mogą szczególne normy

---

⁴⁴⁶<https://strefabiznesu.pl/polacy-coraz-chetniej-inwestuja-w-nieruchomosci-za-granica/ar/c3p2-27152603?>
<https://businessinsider.com.pl/nieruchomosci/nie-tylko-hiszpania-i-wlochy-oto-gdzie-polacy-kupuja-nieruchomosci/18cv165?> (dostęp: 8.2.2025 r.)

⁴⁴⁷ K. Flaga – Gieruszyńska [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. System Postępowania Cywilnego. Tom 8, Warszawa 2021, s. 227

⁴⁴⁸ J. Jodłowski, Kilka kwestii z teorii międzynarodowego postępowania cywilnego, PiP 1974, Nr 2, s. 101.

jurysdykcyjne⁴⁴⁹. Szereg regulacji dotyczących jurysdykcji w postępowaniu egzekucyjnym znajduje się również we wtórnym prawie Unii Europejskiej m.in. rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18.12.2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych⁴⁵⁰, rozporządzenie PE i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych⁴⁵¹, rozporządzenie PE i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4.7.2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego⁴⁵² i dalsze⁴⁵³.

Brak umowy międzynarodowej oraz prawa UE powoduje konieczność zastosowania przepisów KPC. Jurysdykcja krajowa w postępowaniu egzekucyjnym została uregulowana odrębnie od jurysdykcji w postępowaniu rozpoznawczym. Zgodnie z art. 1110⁴ § 1 KPC do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy egzekucyjne, jeżeli egzekucja ma być wszczęta lub jest prowadzona w Rzeczypospolitej Polskiej. Norma ta została wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 5.12.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i o zmianie niektórych innych ustaw⁴⁵⁴. Przed jej wejściem w życie brak było wyraźnej regulacji jurysdykcji krajowej w postępowaniu egzekucyjnym. Pomimo jej braku zagadnienie to nie budziło wątpliwości w praktyce⁴⁵⁵. Jeszcze przed wprowadzeniem art. 1110⁴ § 1 KPC do regulacji postępowania cywilnego jurysdykcja krajowa w postępowaniu cywilnym opierała się na zasadzie suwerenności państw. „Na suwerenność składa się samowładność i całowładność. Samowładność to prawna niezależność od innego podmiotu prawa międzynarodowego, całowładność zaś (przejawiająca się w idei zwierzchnictwa terytorialnego) to zdolność do regulowania wszystkich spraw i zadań w obrębie terytorium państwowego na zasadzie całkowitej wyłączności kompetencji⁴⁵⁶”. Element całowładności ma

---

⁴⁴⁹ m.in. Międzynarodowa Konwencja w sprawie zajęcia (aresztu) statków morskich, podpisana w Brukseli dnia 10.5.1952 r. (Dz. U. z 1976 r. Nr 39, poz. 229).

⁴⁵⁰ Dz. U. UE. L. z 2009 r. Nr 7, str. 1 z późn. zm.

⁴⁵¹ Dz. U. UE. L. z 2012 r. Nr 351, str. 1 z późn. zm.

⁴⁵² Dz. U. UE. L. z 2012 r. Nr 201, str. 107 z późn. zm.

⁴⁵³ Szczegółowy katalog unijnych aktów dotyczących jurysdykcji w postępowaniu egzekucyjnym został wskazany w K. Flaga – Gieruszyńska [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. System Postępowania Cywilnego. Tom 8, Warszawa 2021, s. 228-230

⁴⁵⁴ Dz.U. Nr 234, poz. 157, weszła w życie w dniu 1.7.2009 r.

⁴⁵⁵ J. Jagieła, JURYSDYKCJA KRAJOWA w POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNYM [w:] red. J. Gudowski, K. Weitz, *Aurea praxis. Aurea theoria*. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Ercińskiego. Tom I., Warszawa 2011.

⁴⁵⁶ T. Łoś – Nowak, Wstęp do teorii stosunków międzynarodowych, wyd. Terra, Poznań 1999, s. 127

bezpośrednie przełożenie na postępowanie egzekucyjne. Z uwagi bowiem za jego szczególny charakter i nieodzowny element stosowania w nim środków przymusu państwowego, ze swej natury zasięg postępowania egzekucyjnego będzie ograniczony terytorialnie. „Stosowanie środków przymusu, będące jednym z atrybutów władzy państwowej, może mieć miejsce tylko w zasięgu działania tej władzy, a więc może odnosić się do tych osób, które podlegają polskiej władzy państwowej i tylko w tym zakresie, w jakim jej podlegają. Skoro zwierzchnictwo terytorialne obejmuje wszystkich ludzi i wszystkie rzeczy, znajdujące się na terytorium państwa, zasięg władzy państwowej w pojęciu prawa międzynarodowego ograniczony jest w zasadzie do terytorium państwa. W związku z tym, stosowanie środków przymusu, przez organy egzekucyjne w Polsce jest ograniczone do terytorium państwa. Działalność polskich organów egzekucyjnych nie może naruszać suwerenności innego państwa⁴⁵⁷.” Organy egzekucyjne mogą prowadzić postępowanie jedynie na terytorium Polski – wobec osób przebywających na terenie Polski oraz znajdującego się tutaj majątku, za wyjątkiem osób korzystających z immunitetu egzekucyjnego. Zasada ta ma również zastosowanie do organów egzekucyjnych innych państw. Organy egzekucyjne państw trzecich nie mogą prowadzić czynności egzekucyjnych na terenie Polski. Są one niedopuszczalne i bezskuteczne⁴⁵⁸. Mogłyby być one również uznane za delikt międzynarodowego prawa publicznego.

Zgodnie z art. 1110⁴ § 1 KPC do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy egzekucyjne, jeżeli egzekucja ma być wszczęta lub jest prowadzona w Rzeczypospolitej Polskiej. Jurysdykcja krajowa ma charakter wyłączny. Nie ma możliwości jej umownego wyłączenia. W doktrynie wskazuje się na dwa równorzędne łączniki zawarte w tej normie – egzekucja *in futuro* oraz faktyczne prowadzenie egzekucji. Zamiar w zakresie miejsca prowadzenia egzekucji badany jest na podstawie oświadczenia wierzyciela. Musi z niego wynikać zamiar prowadzenia egzekucji na terenie RP oraz odpowiednie uzasadnienie tego oświadczenia⁴⁵⁹. Jeżeli we wniosku wierzyciel wskaże sposoby egzekucji (art. 799 KPC), organ egzekucyjny może zweryfikować miejsce wszczęcia egzekucji i w konsekwencji ocenić, czy istnieje jurysdykcja krajowa w tej sprawie egzekucyjnej. W przypadku, w którym wierzyciel we wniosku będzie domagać się prowadzenia egzekucji z majątku znajdującego się poza

---

⁴⁵⁷ Z. Szczurek, ROZDZIAŁ 5 Zasięg jurysdykcyjny polskich organów egzekucyjnych [w:] Z. Szczurek, Egzekucja sądowa w sprawach cywilnych, Sopot 2011.

⁴⁵⁸ *Ibidem*

⁴⁵⁹ K. Weitz, Komentarz do art. 1110⁴ [w:] red. T. Ereciński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 6, 2016, Nt 11

granicami Polski, komornik powinien w tym zakresie odrzucić wnioski na podstawie art. 1099 § 1 KPC⁴⁶⁰.

W literaturze podkreśla się, że ograniczenie jurysdykcji organów egzekucyjnych jedynie do terytorium Polski nie oznacza braku możliwości podejmowania jakichkolwiek czynności, który wywoływałyby skutki poza jej terytorium. Organy egzekucyjne mogą dokonywać czynności informacyjnych m.in. dokonywać zawiadomień osób mieszkających poza terytorium RP o dokonanych czynnościach dotyczących majątku znajdującego się w Polsce np. zajęciu ruchomości, nieruchomości, dokonaniu wpisu do odpowiedniego rejestru⁴⁶¹.

W postępowaniu egzekucyjnym nie znajduje zastosowania zasada ciągłości jurysdykcji krajowej (*perpetuatio jurisdictionis*), uregulowana w art. 1097 § 1 KPC. W przypadku, w którym w trakcie postępowania dezaktualizuje się możliwość prowadzenia egzekucji na terenie RP m.in. z uwagi na zmianę miejsca położenia rzeczy, dalsze prowadzenie egzekucji jest nie możliwe. Podobnie w przypadku, w którym w trakcie postępowania zaistnieją okoliczności, pozwalające na ustalenie jurysdykcji krajowej.

Czy jurysdykcja powinna być zatem oceniona na podstawie miejsca położenia serwerów, na których zapisane jest dane dobro cyfrowe, czy też siedziby operatora danego serwera – odpowiednio rejestrator domeny internetowej, administratora portalu społecznościowego, administratora portfela powierniczego, na którym przechowywane są kryptoaktywa, czy twórcy gry, do którego skierowane byłyby ewentualne środki przymusu? W literaturze, choć początkowo prezentowany był pogląd, uznający lokalizację serwera, jako łącznik jurysdykcyjny, obecnie jest on traktowany jako nieprzystający do celów postępowania. Panuje powszechna zgoda, że położenie serwera jest *de facto* przypadkowe, nie wskazuje na związek ze sprawą, danych, które są na nim przechowywane. Często też zlokalizowanie samego serwera jest utrudnione lub niemożliwe⁴⁶².

---

⁴⁶⁰ D. Olczak-Dąbrowska, Komentarz do art. 1110⁴ [w:] red. T. Szanciło, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217. Tom II. Wyd. 2, Warszawa 2023, Legalis

⁴⁶¹ J. Jagieła, JURYSDYKCJA KRAJOWA w POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNYM [w:] red. J. Gudowski, K. Weitz, *Aurea praxis. Aurea theoria*. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Ercińskiego. Tom I., Warszawa 2011.

⁴⁶² W. Kocot, Wpływ Internetu na prawo umów, Warszawa 2004, s. 416; E. Márton, Violations of Personality Rights through the Internet: Jurisdictional Issues under European Law. Baden-Baden 2016, s. 203; M. Orecki, Czym powinien kierować się sąd, ustalając jurysdykcję krajową dla umownych i pozaumownych zobowiązań elektronicznych?, PS 2012, Nr 5, s. 97; D.J.B. Svantesson, Private international law and the Internet, Alphen aan den Rijn, 2012, s. 356–357; A. Tomaszek, Dochodzenie roszczeń z tytułu czynów niedozwolonych w Internecie, MoP 2000, Nr 11, s. 685; K. Weitz, Jurysdykcyjne aspekty mownych i deliktowych zobowiązań elektronicznych w świetle rozporządzenia Rady (WE) Nr 44/2001 – zagadnienia węzłowe, w: red. J. Gołaczyński, Kolizyjne aspekty zobowiązań elektronicznych, Warszawa 2008, s. 293. za: S. Żyrek, Fizyczna lokalizacja

Wybór łącznika powinien uwzględniać dwie często sprzeczne ze sobą wartości – po pierwsze interesy uczestników obrotu gospodarczego, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady suwerenności państwowej⁴⁶³. W przypadku dóbr cyfrowych opartych na stosunkach zobowiązaniowych, zasadne wydaje się uznanie za łącznik w postępowaniu egzekucyjnym siedzibę danego dłużnika. To wobec dłużnika skierowane zostaną ewentualne środki przymusu. W przypadku domeny internetowej będzie to rejestrator domeny internetowej, w przypadku profilu na portalu społecznościowym administrator portalu, w przypadku dóbr wirtualnych oraz kont na serwerze gry komputerowej – twórca gry.

Najbardziej problematyczną kategorią dóbr cyfrowych stanowią kryptoaktywa. W przypadku kryptoaktywów opartych na stosunku zobowiązaniowym za łącznik należy uznać siedzibę dłużnika. Do rozstrzygnięcia pozostaje jednak kwestia tokenów natywnych, nie posiadających osoby dłużnika oraz zlokalizowanych w ramach zdecentralizowanego rozproszonego rejestru⁴⁶⁴. Uwzględniając zasadę suwerenności i jej wpływ na możliwość kierowania środków przymusu, zasadne jest ustalenie łącznika odmiennie dla tokenów natywnych przechowywanych przez samego dłużnika bez pośrednictwa podmiotów trzecich. W tym wypadku łącznikiem powinno być miejsce zamieszkania samego dłużnika. W przypadku natomiast, gdy tokeny natywne są przechowywane przez dłużnika na portfelu powierniczym za łącznik należy uznać siedzibę dostawy usług w zakresie kryptoaktywów, jako podmiotu do którego będą kierowane ewentualne środki przymusu.

4.2. Jurysdykcja krajowa w postępowaniu upadłościowym

Problematyka jurysdykcji krajowej jest znacznie bardziej złożona w postępowaniu upadłościowym. Na wstępie trzeba wskazać, że brak jest jednolitej regulacji i nazewnictwa w zakresie postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych w różnych systemach prawnych. Występujące różnice na terenie UE spowodowały, że nie udało się stworzyć ujednoliconego prawa upadłościowego UE, a jedynie zharmonizować poprzez wprowadzenie norm mających usprawnić postępowanie

---

serwera, w tym chmury obliczeniowej [w:] S. Żyrek, Jurysdykcja krajowa w sprawach zobowiązań elektronicznych w prawie Unii Europejskiej, Legalis 2019, A. Veneziano, T. Rodriguez De Las Heras Ballell., Digital Assets in Insolvency and Enforcement Proceedings: Some Insights from UNIDROIT's Work [w:] C. Koller, M. Lehmann, Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Securing Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025

⁴⁶³ M. Ng, The Role of the Situs of Digital Assets for Enforcement and Insolvency Proceedings [w:] C. Koller, M. Lehmann, Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Securing Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025

⁴⁶⁴ *Ibidem*

upadłościowe, dłużników posiadających majątek w więcej niż jednym państwie⁴⁶⁵. Regulacja dotycząca jurysdykcji polskich sądów w sprawach upadłościowych została umieszczona w Prawie upadłościowym. Co jednak kluczowe nie ma ona zastosowania w przypadku, w którym Polska związana jest wiążącymi umowami międzynarodowymi, określającymi odmienne normy jurysdykcje. Ponadto z uwagi na obowiązującą regulację unijną mającą zastosowanie do państw członkowskich UE⁴⁶⁶, regulacja Prawa upadłościowego nie znajdzie zastosowania do postępowań upadłościowych w państwach członkowskich. W tym zakresie stosuje się rozporządzenie PE i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20.5.2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego. Rozporządzenie 2015/848 stosuje się do postępowań upadłościowych, które zostały wszczęte od dnia 26.6.2017 r. (art. 84 ust. 1).

4.2.1. Postępowanie upadłościowe w krajach Unii Europejskiej

Zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia 2015/848 sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika (COMI), posiadają jurysdykcję do wszczęcia postępowania upadłościowego tzw. głównego postępowania upadłościowego. COMI zostało uregulowane w rozporządzeniu 2015/848 jako miejsce, w którym dłużnik regularnie zarządza swoją działalnością o charakterze ekonomicznym i które jako takie jest rozpoznawalne dla osób trzecich.

Obok głównego postępowania upadłościowego wyróżnia się wtórne postępowanie upadłościowe oraz uboczne postępowanie upadłościowe. Zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia 2015/848 jeżeli dłużnik ma główny ośrodek swojej podstawowej działalności na terytorium państwa członkowskiego, sądy innego państwa członkowskiego są uprawnione do wszczęcia postępowania upadłościowego tylko wtedy, gdy dłużnik ma na terytorium tego innego państwa członkowskiego swój oddział. Jeżeli takie postępowanie upadłościowe zostanie wszczęte później niż główne postępowanie upadłościowe jest ono wtórnym postępowaniem upadłościowym. Natomiast jeżeli jego wszczęcie następuje przed wszczęciem głównego postępowania upadłościowego stanowi ono uboczne postępowanie upadłościowe i jest to obwarowane dodatkowymi wymogami tj. gdy wszczęcie postępowania głównego jest niemożliwe ze względu na wymagania przewidziane w prawie państwa członkowskiego, na którego terytorium znajduje się COMI dłużnika lub o jego wszczęcie wnosi: 1) wierzyciel,

---

⁴⁶⁵ A. Kozyra, Rozdział XII. Międzynarodowe prawo upadłościowe [w:] red. A. Kozyra, A. Młynarska, Upadłość spółki kapitałowej, Warszawa 2024, wyd. 1, Legalis

⁴⁶⁶ Za wyjątkiem Danii.

którego roszczenia powstały w związku z działalnością lub są związane z działalnością oddziału znajdującego się na terytorium państwa członkowskiego, w którym wnosi się o wszczęcie postępowania ubocznego; lub 2) organ publiczny, który w myśl prawa państwa członkowskiego na terytorium którego znajduje się oddział ma prawo wnosić o wszczęcie postępowania upadłościowego. Po wszczęciu głównego postępowania upadłościowego postępowanie uboczne staje się wtórnym postępowaniem upadłościowym.

Zarówno uboczne, jak i wtórne postępowanie upadłościowe jest ograniczone w skutkach do majątku dłużnika znajdującego się na terytorium państwa członkowskiego, na którego terytorium dłużnik ma swój oddział (art. 3 ust. 2 zd. 2 rozporządzenia 2015/848). Główne postępowanie upadłościowe, co do zasady obejmuje cały majątek dłużnika, nie tylko ten znajdujący się na terytorium państwa, w którym znajduje się COMI dłużnika. Zasada ta podlega jednak wyjątkom.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 rozporządzenia 2015/848 orzeczenie o wszczęciu postępowania upadłościowego – głównego, wtórnego, czy ubocznego przez sąd państwa członkowskiego, posiadającego jurysdykcję, podlega uznaniu we wszystkich pozostałych państwach członkowskich z chwilą, gdy orzeczenie to stanie się skuteczne w państwie wszczęcia postępowania. Nie stoi to na przeszkodzie wszczęciu przez sąd innego państwa członkowskiego wtórnego postępowania upadłościowego (art. 19 ust. 2). Skutki automatycznego uznania są dalekie. Orzeczenie o wszczęciu postępowania upadłościowego wywołuje w każdym państwie członkowskim, bez potrzeby dopełnienia jakichkolwiek formalności, skutki, które wynikają z prawa państwa wszczęcia, o ile rozporządzenie nie stanowi inaczej oraz dopóki w tym innym państwie członkowskim nie zostanie wszczęte wtórne postępowanie upadłościowe (art. 20 ust. 1 rozporządzenia 2015/848).

Zasadniczym ograniczeniem objęcia głównym postępowaniem upadłościowym całego majątku dłużnika we wszystkich państwach członkowskich jest ogłoszenie w innym państwie członkowskim ubocznego lub wtórnego postępowania upadłościowego, co powoduje objęcie majątku położonego na terytorium tego państwa członkowskiego postępowaniem, wszczętym na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia 2015/848.

Zarządca w głównym postępowaniu upadłościowym może wykonywać na terytorium innego państwa członkowskiego wszystkie uprawnienia przysługujące mu na podstawie prawa państwa wszczęcia postępowania, o ile w tym innym państwie członkowskim nie zostało wszczęte żadne inne postępowanie upadłościowe ani nie został zastosowany - wskutek

wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego - przeciwny temu środek zabezpieczający. Zarządca może w szczególności usuwać majątek dłużnika z terytorium państwa członkowskiego, w którym majątek ten się znajduje, z zastrzeżeniem art. 8 i 10 (art. 21 ust. 1 rozporządzenia 2015/848). Kolejnym ograniczeniem w działaniu zarządcy w głównym postępowaniu upadłościowym jest stosowanie środków przymusu. Zgodnie z art. 21 ust. 3 rozporządzenia 2015/848 przy wykonywaniu swoich uprawnień zarządca jest zobowiązany do przestrzegania prawa państwa członkowskiego, na którego terytorium zamierza podejmować czynności, w szczególności zasad dotyczących sposobu likwidacji składników majątku. Uprawnienia te nie mogą obejmować zastosowania środków przymusu - jeżeli sąd tego państwa członkowskiego nie wydał odpowiedniego nakazu - ani prawa do rozstrzygania sporów prawnych lub innych sporów. Zarządca może zatem użyć środków przymusu na terytorium innego państwa członkowskiego, ale jedynie w sytuacji, w której sąd tego państwa członkowskiego wydał odpowiedni nakaz.

Z uwagi na ograniczenie zakresu głównego postępowania upadłościowego poprzez wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego, regulacja unijna przewiduje narzędzia prawne dla zarządcy, by przeciwdziałać jego wszczęciu. W tym celu zarządca przedstawia jednostronne zobowiązania dotyczące majątku znajdującego się w państwie członkowskim, w którym mogłoby zostać wszczęte wtóre postępowanie upadłościowe. Zarządca zobowiązuje się w nim, że dokonując podziału tego majątku lub sum uzyskanych z jego likwidacji, będzie przestrzegać zasad podziału i kolejności zaspokajania wynikających z prawa krajowego, które przysługiwałyby wierzycielom, gdyby w tym państwie członkowskim wszczęto wtóre postępowanie upadłościowe. W zobowiązaniu określa się jego przesłanki faktyczne, zwłaszcza co do wartości majątku znajdującego się w danym państwie członkowskim oraz dostępne sposoby likwidacji tego majątku (art. 36 ust. 1 rozporządzenia 2015/848). Zobowiązanie zarządcy podlega zatwierdzeniu przez znanych wierzycieli miejscowych⁴⁶⁷, zgodnie z zasadami dotyczącymi większości kwalifikowanej oraz głosowania mających zastosowanie do przyjmowania planów restrukturyzacji zgodnie z prawem państwa członkowskiego, w którym mogłoby zostać wszczęte wtóre postępowanie upadłościowe (art. 36 ust. 5 rozporządzenia 2015/848). Przedstawienie zobowiązania przez zarządcę powoduje, że podział sum z likwidacji majątku, znajdującego się na terytorium państwa

---

⁴⁶⁷ Zgodnie z art. 2 pkt 11 rozporządzenia 2015/848 wierzyciela masowy oznacza wierzyciela, którego roszczenia przeciwko dłużnikowi powstały w związku z działalnością lub są związane z działalnością oddziału znajdującego się w innym państwie członkowskim niż państwo członkowskie, w którym znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika.

członkowskiego, w którym mogłoby zostać wszczęte wtórne postępowanie, podlega państwu tego państwa członkowskiego. Skład majątku ustala się na moment przedstawienia zobowiązania (art. 36 ust. 2 rozporządzenia 2015/848). W przypadku w którym, mimo przedstawienia przez zarządcę zobowiązania, zostanie wszczęte wtórne postępowanie upadłościowe, zarządca w głównym postępowaniu upadłościowym przekazuje zarządcy we wtórnym postępowaniu upadłościowym wszelkie przedmioty, które usunął z terytorium tego państwa członkowskiego po przedstawieniu zobowiązania, a jeżeli przedmioty te uległy już likwidacji – przekazuje sumy uzyskane z tego tytułu (art. 36 ust. 6 rozporządzenia 2015/848).

W tym miejscu należy również wskazać, że rozporządzenie 2015/848 reguluje, co należy rozumieć poprzez państwo członkowskie, w którym znajduje się przedmiot majątkowy (art. 2 pkt 9 rozporządzenia 2015/848). W zależności od rodzaju majątku, ustawodawca unijny przyjmuje odmienną regułę. Jako relewantną dla dóbr cyfrowych należy wskazać regułę dotyczącą instrumentów finansowych, do których tytuł prawny jest potwierdzony wpisem w rejestrze lub na rachunku utrzymywanym przez pośrednika lub w jego imieniu ("zdematerializowany papier wartościowy"). Państwem, gdzie znajduje się przedmiot majątkowy jest państwo członkowskie, w którym prowadzony jest rejestr, w którym dokonano tych wpisów, lub rachunek, na który dokonano tych wpisów (art. 2 pkt 9 lit. ii). W przypadku roszczeń przeciwko osobie trzeciej innych niż roszczenia dotyczące majątku określonego w ppkt (iii), państwem, gdzie znajduje się przedmiot majątkowy jest państwo członkowskie, na którego terytorium osoba trzecia zobowiązana do ich zaspokojenia ma COMI. Państwem członkowskim, gdzie będą znajdować się dobra cyfrowe oparte będą na COMI odpowiednio operatora domeny internetowej, administratora portalu społecznościowego, twórcy gry.

4.2.2. Postępowanie upadłościowe w kraju spoza Unii Europejskiej

Do postępowania upadłościowego w krajach spoza Unii Europejskiej znajdują zastosowanie przepisy Prawa upadłościowego, w przypadku braku wiążącej umowy międzynarodowej w tym zakresie. W tym miejscu wskazać należy, że obecnie brak jest umów międzynarodowych regulujących tą materię, stąd jedynym źródłem prawa pozostaje ustawa⁴⁶⁸. Podstawową normę jurysdykcyjną stanowi art. 382 P.U. Przepis ten reguluje jurysdykcje wyłączną i fakultatywną sądów polskich. Zgodnie z art. 382 ust. 1 P.U. zgodnie z którym do wyłącznej jurysdykcji sądów polskich należą sprawy upadłościowe, jeżeli w Rzeczypospolitej

---

⁴⁶⁸ P. Zimmerman, Komentarz do art. 383 [w:] red. P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz. *op.cit.*

Polskiej znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika. Do ustalenia, gdzie znajduje się COMI stosuje się prawo polskie. W doktrynie wskazuje się na możliwość zastosowania art. 19 P.U. poprzez ustalenie głównego ośrodka podstawowej działalności dłużnika⁴⁶⁹. W przypadku w którym sądom polskim przysługuje jurysdykcja wyłączna, postępowanie ma charakter głównego postępowania upadłościowego. W przypadku w którym dłużnik nie ma COMI na terytorium RP, sądom polskim przysługuje jurysdykcja fakultatywna, jeżeli dłużnik prowadzi w Polsce działalność gospodarczą albo ma miejsce zamieszkania lub siedzibę albo majątek (art. 382 ust. 2 P.U.). W tym wypadku postępowanie ma charakter ubocznego postępowania upadłościowego. W sprawach upadłościowych nie stosuje się przepisów dotyczących umów o jurysdykcję (art. 383 P.U.). Nie ma zatem możliwości umownego określenia jurysdykcji w sprawie upadłościowej, nawet w przypadku gdy prawo obce dopuszcza taką możliwość. Taka umowa byłaby nieważna⁴⁷⁰.

W zależności od podstawy jurysdykcji sądu polskiego – wyłącznej lub fakultatywnej, postępowanie upadłościowe będzie miało główny lub wtórny charakter, co wpływa na jego zakres w aspekcie majątku upadłego. Na zakres ten ma również wpływ ewentualne uznanie zagranicznego orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego oraz charakter postępowania, którego dotyczyło orzeczenie. Jeżeli bowiem uznane zostało orzeczenie o wszczęciu ubocznego zagranicznego postępowania upadłościowego, postępowanie upadłościowe w Polsce toczy się na zasadach ogólnych (art. 405 ust. 3 P.U.). Natomiast jeżeli zostało uznane orzeczenie o wszczęciu głównego zagranicznego postępowania upadłościowego, postępowanie upadłościowe wszczęte w Polsce jest wtórnym postępowaniem upadłościowym (art. 405 ust. 1 P.U.). Prawo upadłościowe reguluje również sytuacje, w której doszło do uznania zagranicznego orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego, a jednocześnie nie doszło do wszczęcia wtórego postępowania upadłościowego w Polsce. Natomiast z zasady wtórne postępowanie upadłościowe ogranicza się w swoim zakresie jedynie do majątku na terenie Polski.

Odmiennie do regulacji rozporządzenia 2015/848 brak jest automatyzmu w zakresie uznania zagranicznego orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego. Uznanie jest możliwe na wniosek uprawnionego podmiotu – zarządcy zagranicznego albo dłużnika, któremu pozostawiono zarząd własny majątkiem. Orzeczenie o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego podlega uznaniu, jeżeli 1) dotyczy sprawy, która nie należy do wyłącznej

---

⁴⁶⁹ *Ibidem*

⁴⁷⁰ *Ibidem*

jurysdykcji sądów polskich; 2) uznanie nie jest sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 392 P.U.).

W celu zabezpieczenia interesów wierzycieli, ustawodawca nadał im uprawnienie do złożenia wniosku o wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego w terminie 30 dni od dnia obwieszczenia o uznaniu zagranicznego orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego. Na ten czas majątek dłużnika, znajdujący się na terenie Polski podlega ochronie. Niezwłocznie po uznaniu orzeczenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego sąd zabezpiecza majątek dłużnika znajdujący się na terenie Polski przez ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego. Czynności zagranicznego zarządcy albo dłużnika sprawującego zarząd własny majątkiem, dotyczące tego majątku przekraczające zakres zwykłego zarządu wymagają zgody tymczasowego nadzorcy sądowego pod rygorem nieważności, chyba że wymagają zgody sądu. Zgody tymczasowego nadzorcy sądowego wymaga również wywiezienie składników majątku dłużnika poza Polskę. Zabezpieczenie przez ustanowienie TNS upada z mocy prawa z chwilą wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego, prawomocnego oddalenia lub odrzucenia wniosku o wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego lub umorzenia postępowania w przedmiocie wniosku albo niezłożenia wniosku o wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego w terminie trzydziestu dni od dnia obwieszczenia postanowienia o uznaniu orzeczenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego (art. 393a P.U.).

W przypadku, w którym nie zostało wszczęte wtórne postępowanie upadłościowe, zarządca zagraniczny lub dłużnik, któremu pozostawiono zarząd własny majątkiem, sporządza spis inwentarza i oszacowanie, które obejmują wchodzący do masy upadłości majątek upadłego znajdujący się na terenie Polski. Spis inwentarza jest składany sądowi uznającemu orzeczenie o wszczęciu zagranicznego postępowania w terminie czterech miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia o uznaniu. O dokonany spis i oszacowaniu obwieszcza się. Następnie zarządca zagraniczny lub dłużnik, któremu pozostawiono zarząd własnym majątkiem składa sądowi uznającemu plan likwidacyjny obejmujący majątek w Polsce oraz ogólną informację o przewidywanym sposobie zaspokojenia wierzycieli, w tym również mających miejsce zamieszkania, miejsce zwykłego pobytu albo siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 401 ust. 1 i 2 P.U.). Dopiero na tej podstawie sąd uznający może zezwolić na likwidację majątku upadłego, znajduącego się na terenie Polski w drodze postanowienia. Do ustalenia składu masy upadłości, spisu inwentarza i oszacowania, wyłączeń z masy upadłości, zarządu masą upadłości znajdującą

się w Polsce oraz likwidacji masy upadłości stosuje się przepisy Prawa upadłościowego. Sąd może zezwolić na likwidację masy upadłości w inny sposób, jeżeli nie narusza to podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (art. 401 ust. 6 P.U.).

Uznanie orzeczenie o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego nie stanowi przeszkody do wszczęcia przez polski sąd postępowania upadłościowego, zarówno głównego jak i wtórnego. W przypadku wszczęcia głównego postępowania upadłościowego toczy się ono na zasadach ogólnych. Natomiast wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego powoduje skutki określone w art. 410 P.U. Zarząd majątkiem upadłego położonym w Rzeczypospolitej Polskiej wykonywany dotychczas przez zarządcę zagranicznego lub dłużnika, któremu pozostawiono zarząd własny majątkiem, przejmuje syndyk ustanowiony we wtórnym postępowaniu upadłościowym. Wydanie majątku przez zarządcę zagranicznego lub dłużnika sprawującego zarząd własny na rzecz polskiego syndyka powinno nastąpić dobrowolnie. W przypadku gdy pojawią się przeszkody przy wydaniu majątku, zastosowanie znajdzie art. 174 P.U. tj. wprowadzenie w posiadanie nastąpi przez komornika⁴⁷¹. Ponadto syndyk wstępuje do postępowań sądowych, egzekucyjnych, administracyjnych, sądownoadministracyjnych oraz przed sądami polubownymi, prowadzonych przez zarządcę zagranicznego lub dłużnika, któremu pozostawiono zarząd własny majątkiem. Wtórne postępowanie upadłościowe ma jednak ograniczony zakres i dotyczy jedynie majątku znajdującego się w Polsce. Do objęcia zarządu oraz do zarządzania przez syndyka majątkiem upadłego w tym ograniczonym zakresie odpowiednio stosuje się przepisy części pierwszej Prawa upadłościowego (art. 381 P.U.)⁴⁷².

5. Poszukiwanie majątku

Kolejnym ograniczeniem, które może w praktyce powodować trudności w prowadzeniu egzekucji singularnej i uniwersalnej świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych jest ustalenie, że wchodzi one w skład majątku dłużnika. Fakt, że dobra cyfrowe nie należą do kategorii tradycyjnych dóbr może powodować, że pozostaną poza strefą poszukiwań majątku przez wierzycieli oraz organ egzekucyjny, syndyka. Niejednokrotnie dobra cyfrowe służą ulokowaniu majątku w sposób niewykrywalny dla osób trzecich. Funkcję taką mogą pełnić przede wszystkim kryptoaktywa, w tym waluty wirtualne. W ten sposób dłużnik może doprowadzić do sytuacji, w której prowadzenie egzekucji będzie pozornie bezskuteczne,

---

⁴⁷¹ P. Zimmerman, Komentarz do art. 410 [w:] red. P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz. *op. cit.*

⁴⁷² P. Janda, Komentarz do art. 410 [w:] P. Janda, Prawo upadłościowe. Komentarz, wyd. III, Warszawa 2023

pomimo przysługującego dłużnikowi majątku w postaci dóbr cyfrowych. Kluczowe jest zatem zapewnienie organom egzekucyjnym, syndykom narzędzi prawnych, ale i technicznych do skutecznego poszukiwania majątku w zakresie dóbr cyfrowych.

5.1. Poszukiwanie majątku w postępowaniu egzekucyjnym

Wiedza na temat składników majątku dłużnika może pochodzić z różnych źródeł. Organ egzekucyjny korzysta z nich jednak w określonej przepisami kolejności. Wraz ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 22.3.2018 r. o komornikach sądowych⁴⁷³, które weszły w życie 1.1.2019 r. zmianie uległa rola komornika w procesie ustalania majątku dłużnika poprzez zwiększenie zakresu czynności, które komornik podejmuje z urzędu. Narzędzia służące do poszukiwania majątku komornik będzie mógł częściej stosować bez stosownej inicjatywy wierzyciela.

Informacje dotyczące majątku dłużnika, w tym wchodzących w jego skład dóbr cyfrowych może posiadać sam wierzyciel. W szczególności, jeżeli pozostaje on z dłużnikiem w bliskich relacjach gospodarczych. Obecnie wierzyciel nie ma obowiązku wskazania we wniosku o wszczęcie egzekucji zarówno składników majątku dłużnika oraz sposobu egzekucji (art. 797 oraz art. 799 KPC). Jest to jego uprawnienie, a nie obowiązek. Na gruncie obowiązujących do 8.9.2016 r. przepisów wierzyciel był zobowiązany we wniosku o wszczęcie egzekucji wskazać sposób egzekucji. Brak takiej powinności po stronie wierzyciela powodować może, że pomimo posiadanej wiedzy, wierzyciel nie ujmie jej we wniosku o wszczęcie egzekucji, oczekując od komornika samodzielnego ustalenia majątku dłużnika. W przypadku dóbr cyfrowych, z uwagi na ich specyfikę tj. niematerialny charakter oraz brak publicznych rejestrów ich dotyczących, brak informacji od wierzyciela może spowodować, że majątek ten pozostanie nieustalony. Pomimo zatem braku obowiązku po stronie wierzyciela, należy rekomendować wierzycielom wskazywanie we wniosku na wchodzące w skład majątku dobra cyfrowe oraz wszelkie dalsze informacje na ich temat, które są w posiadaniu wierzyciela.

W przypadku, w którym wierzyciel albo sąd zarządzający z urzędu przeprowadzenie egzekucji albo uprawniony organ żądający przeprowadzenia egzekucji nie wskaże majątku pozwalającego na zaspokojenie świadczenia, komornik z urzędu 1) ustala majątek dłużnika w zakresie znanym mu z innych prowadzonych postępowań albo na podstawie publicznie dostępnych źródeł informacji, albo rejestrów, do których ma dostęp drogą

---

⁴⁷³ Ustawa z dnia 22.3.2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1458).

elektroniczną; 2) wzywa dłużnika do złożenia wykazu majątku (art. 801 § 1 KPC). Przepis ten znajdzie zastosowanie nie tylko w sytuacji, gdy nie zostały wskazane żadne składniki majątku dłużnika, ale także gdy wskazane składniki majątku, nie pozwalają na osiągnięcie oczekiwanego rezultatu, czyli całkowitego zaspokojenia roszczenia⁴⁷⁴. W doktrynie szeroko omówione zostało zagadnienie kolejności podejmowania czynności przez komornika. Czy komornik powinien równolegle podejmować czynności w zakresie ustalenia majątku dłużnika oraz wezwać dłużnika do złożenia wykazu majątku? Zgodnie uzasadnieniem do projektu ustawy o komornikach sądowych istotą art. 801 i art. 801¹ KPC jest przyjęcie, że komornik wzywa dłużnika do złożenia wykazu majątku, jednocześnie podejmując czynności na podstawie art. 801 pkt 1 KPC⁴⁷⁵. Taka interpretacja została jednak poddana krytyce. Nie ma bowiem uzasadnienia wzywania dłużnika do składania wykazu majątku, w sytuacji w której komornik samodzielnie na podstawie informacji posiadanych z innych prowadzonych postępowań, publicznie dostępnych źródeł informacji, albo rejestrów ustali majątek, który pozwoli mu na skuteczne przeprowadzenie egzekucji. „Dopiero w dalszej kolejności, w razie braku możliwości ustalenia majątku dłużnika przy zastosowaniu środków z art. 801 § 1 pkt 1 KPC, konieczne staje się wezwanie dłużnika do złożenia wykazu majątku”⁴⁷⁶. Taką interpretację należy uznać za racjonalną oraz optymalną zarówno z perspektywy praw wierzyciela, jak i praw dłużnika. Komornik może bowiem pozyskać informacje potrzebne do przeprowadzenia egzekucji niezwłocznie na podstawie art. 801 § 1 pkt 1 KPC, jednocześnie nie angażując dłużnika poprzez wezwanie do złożenia wykazu majątku.

Należy jednak poddać ocenie efektywność poszukiwania dóbr cyfrowych na podstawie wskazanych w art. 801 § 1 KPC sposobów. Pierwszy z nich pozwalający komornikowi na skorzystanie z informacji z innych prowadzonych postępowań, nie wymaga omówienia. Jego powodzenie zależne jest od tego, czy komornik prowadzi inne postępowania wobec tego dłużnika, w których ustalono, że w skład majątku dłużnika wchodzi dobra cyfrowe.

Źródłem informacji o dobrach cyfrowych mogą być publicznie dostępne źródła informacji. Zależy to jednak od konkretnego rodzaju dobra cyfrowego, nie wszystkie z nich

---

⁴⁷⁴ A. Sadza, Komentarz do art. 801 [w:] red. nac. P. Rylski, red. cz. III A. Olaś, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 3, 2024, Legalis

⁴⁷⁵ Rządowy projekt ustawy o komornikach sądowych, Druk nr 1582, sejm VIII kadencji, s. 43

⁴⁷⁶ A. Sadza, Komentarz do art. 801 [w:] red. nac. P. Rylski, red. cz. III A. Olaś, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 3, 2024, Legalis, T. Szanciło, Komentarz do art. 801 [w:] T. Szanciło, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. art. 506-1217, t. II, wyd. 1, Warszawa 2019, Nb 1, Legalis oraz również J. Jankowski, Nowelizacje Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie postępowania egzekucyjnego dokonane w okresie od początku VIII kadencji Sejmu do końca 2018 r., Monitor Prawniczy 2019, nr 8, s. 417–418

cechują się bowiem publicznym charakterem. Do dóbr cyfrowych, które mogą zostać ustalone przez komornika, jako składniki majątku dłużnika na podstawie publicznie dostępnych informacji należy zaliczyć domeny internetowe, które ze swojej natury są publiczne i ogólnodostępne w Internecie, w szczególności gdy służą m.in. do budowania marki danego podmiotu, komunikacji z klientami. W zależności od celu prowadzenia danej domeny internetowej, informacje o niej będą mniej lub bardziej łatwo dostępne. W przypadku, gdy dana domena internetowa jest prowadzona jedynie w celach prywatnych np. jako rodzaj internetowego pamiętnika/bloga, a dłużnik nie umieszcza na swoich portalach społecznościowych odnośników do danej domeny internetowej, nie promuje domeny internetowej, uzyskanie informacji o domenie internetowej dłużnika może być utrudnione. Jednocześnie baza WHOIS nie umożliwia poszukiwanie domeny internetowej po danych abonenta, a pozwala jedynie na wyszukiwanie informacji o konkretnej domenie internetowej. Natomiast w przypadku, gdy dany podmiot udostępnia adres domeny internetowej na swoich profilach na portalach społecznościowych, umieszcza go na materiałach reklamowych, jego ustalenie oraz powiązanie z dłużnikiem jest znacznie prostsze. Informacja o domenie internetowej dłużnika może być również wskazana w rejestrze. Adres internetowy może zostać wskazany w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, jako dane kontaktowe. Pozyskane tak informacje powinny jednak podlegać dalszej weryfikacji. Abonentem może być bowiem inny podmiot niż dłużnik. Weryfikacji można dokonać sprawdzając dany adres internetowy w dostępnej bazie WHOIS. Informacje o abonencie nie są jednak każdorazowo dostępne w bazie WHOIS. Abonent ma możliwość skorzystania z usługi ochrony prywatności. W tym wypadku uzyskanie informacji o abonencie możliwe jest u danego rejestratora, którego dane zawsze są dostępne w bazie WHOIS. W tym wypadku jednak nie będą to publicznie dostępne informacje i w trybie art. 801 § 1 pkt 1 KPC komornik nie będzie mógł dokonać ich weryfikacji.

W przypadku profilu na portalu społecznościowym jest on co do zasady ogólnie dostępny w Internecie. W zależności jednak od danego portalu społecznościowego możliwe są sytuacje, w których dany profil będzie „prywatny” m.in. z uwagi na wybrane samodzielnie przez dłużnika ustawienia profilu. W takiej sytuacji wszelkie treści na nim umieszczone nie są dostępne dla osób przeglądających bez zgody użytkownika⁴⁷⁷. W tym wypadku ustalenie, czy użytkownik jest dłużnikiem może nie być możliwe. Podobnie w sytuacji, gdy dany portal

---

⁴⁷⁷ Taka opcja jest dostępna m.in. na Instagramie oraz na Facebooku.

społecznościowy nie wymaga podawania prawdziwych danych przy założeniu profilu. Prowadzi to do sytuacji, w której zarówno nazwa profilu, jak i umieszczone na nim dane mogą nie identyfikować go z dłużnikiem. Odmierna sytuacja ma miejsce w przypadku, gdy dany profil na portalu społecznościowym jest oznaczony imieniem i nazwiskiem danej osoby fizycznej lub nazwą podmiotu oraz posiada inne dane pozwalające na jego identyfikację z dłużnikiem m.in. adres prowadzonej działalności gospodarczej, zdjęcia. Jeżeli zarówno nazwa profilu, jak i dane na nim zamieszczone nie pozwalają na jednoznaczne stwierdzenie, kto jest jego użytkownikiem, należy uznać, że nie jest możliwe zastosowanie art. 801 § 1 pkt 1 KPC. Komornik powinien bowiem dokonać dalszej weryfikacji, która możliwa jest m.in. poprzez kontakt z administratorem portalu społecznościowego.

Odmienne przedstawia się natomiast sytuacja w przypadku kryptoaktywów oraz dóbr wirtualnych oraz kont na serwerze gry komputerowej. Kryptoaktywa, choć oparte na technologii rozproszonego rejestru, która zapewnia transparentność wszystkich transakcji w sieci, oparte są, co do zasady, na anonimowości. Dotyczy to w szczególności kryptowalut, które w większości dążą do zapewnienia swoim użytkownikom pełnej dyskrecji. Możliwe jest zatem śledzenie transakcji w sieci, ale niemożliwe jest ustalenie, kto był ich stroną. W przypadku zatem, gdy dłużnik publicznie nie będzie zamieszczał informacji o posiadanych kryptowalutach oraz sposobie ich przechowywania, na przykład poprzez wpisy na profilu na portalu społecznościowym, komornik nie uzyska informacji o tym, że wchodzi w skład jego majątku. Pewnym źródłem informacji mogą być giełdy kryptoaktywów. W przypadku, w którym giełda umożliwia bezpośrednią sprzedaż między użytkownikami, możliwe jest publiczne przeglądanie zamieszczonych na nich ofert⁴⁷⁸. Po wejściu w ofertę można, w zależności od określonej platformy, zobaczyć login i podstawowe dane dotyczące oferującego. Są to jednak zazwyczaj informacje nie pozwalające na ustalenie jego tożsamości. Anonimowość nie jest immamentną cechą każdego kryptoaktywa, jego emitent może bowiem postanowić o braku anonimowości i upubliczniać dane posiadaczy. Pojawiają się również transakcje, w szczególności w zakresie NFT, które zyskują rozgłos medialny, a dane stron transakcji są powszechnie znane⁴⁷⁹.

W przypadku dóbr wirtualnych oraz kont na serwerze gry komputerowej brak jest publicznie dostępnego źródła dotyczącego posiadanych przez dany podmiot artefaktów, skórek,

---

⁴⁷⁸ Jako przykład można wskazać portal www.binance.com (dostęp: 1.3.2025 r.)

⁴⁷⁹ Jako przykład wskazać można zakup przez Justina Biebera NFT od Bored Ape Yacht Club, https://ithardware.pl/aktualnosci/justin_bieber_wtopil_na_malpach_nft_za_1_3 mln_usd_jest_warte_zaledwie_kilkadziesiat_tysiecy-24461.html (dostęp: 1.3.2025 r.)

postaci i innych dóbr. Konkretnie gry często pozwalają pozostałym graczom na sprawdzenie, jakie przedmioty, wyposażenie posiada inny gracz. Nie jest to jednak informacja publicznie dostępna, a ograniczona do grona graczy. Ponadto pozostaje dalsza kwestia ustalenia tożsamości danego gracza. Ponownie źródłem informacji mogą stanowić platformy, na których odbywa się sprzedaż dóbr wirtualnych. Są to zarówno platformy oficjalne, zintegrowaną z daną grą (Steam Market), jak i zewnętrzne platformy (BITskins) oraz portale sprzedażowe (eBay). Ogłoszenia dotyczące sprzedaży dóbr wirtualnych nie zawsze zawierają jednak jakichkolwiek danych sprzedającego, natomiast w przypadku gdy wskazane zostanie kto wystawił dane dobro wirtualne na sprzedaż są to często informacje niepozwalające na identyfikację danego podmiotu (login użytkownika). Identyfikacja w takim przypadku byłaby możliwa, z wyjątkiem sytuacji w których dłużnik będzie aktywnie reklamował prowadzone sprzedaże m.in. umieszczając na profilu na portalu społecznościowym informacje o zamieszczonych ofertach.

Możliwość poszukiwania przez komornika dóbr cyfrowych dłużnika na podstawie rejestrów, do których ma dostęp drogą elektroniczną będzie miała ograniczony zakres. Obecnie w przedmiocie omawianych dóbr cyfrowych, prowadzony jest rejestr jedynie w zakresie domen cyfrowych. Dla domeny .pl rejestr prowadzony jest przez NASK. Dane z rejestru domen .pl są udostępniane za pośrednictwem bazy WHOIS⁴⁸⁰. Baza pozwala na uzyskanie następujących informacji o domenie: dane abonenta domeny oraz jego dane kontaktowe (w zależności od wybranych preferencji dotyczących prywatności), dane rejestratora domeny, datę rejestracji i ważność domeny, serwery DNS, status domeny (informacje o ewentualnych blokadach, transferach, czy innych ograniczeniach dotyczących domeny). Z uwagi na brak możliwości wyszukiwania po danych abonenta domeny, narzędzie to będzie służyło do weryfikacji informacji z dostępnych publicznie informacji lub informacji uzyskanych od wierzyciela. Ponadto z uwagi na istniejącą możliwość skorzystania z usługi prywatności, dane abonenta nie zawsze będą publicznie dostępne. Brak jest rejestrów dotyczących profili na portalach społecznościowych, kryptoaktywów oraz dóbr wirtualnych, kont w grach komputerowych.

Od 31.10.2021 r. na podstawie art. 129m-129z u.p.p. oraz na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 25.10.2021 r. w sprawie wyznaczenia organu Krajowej Administracji Skarbowej do wykonywania zadań organu właściwego do prowadzenia rejestru działalności w zakresie walut wirtualnych⁴⁸¹ Dyrektor

---

⁴⁸⁰Dostępna pod adresem <https://www.dns.pl/whois> (dostęp: 2.3.2025 r.)

⁴⁸¹ Dz. U. poz. 1964

Izby Administracji Skarbowej w Katowicach prowadzi Rejestr działalności w zakresie walut wirtualnych. Działalność w zakresie walut wirtualnych, która podlega wpisowi do rejestru, zgodnie z definicją ustawową z art. 2 ust. 1 pkt 12 u.p.p.p., to działalność wykonywana przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług w zakresie: a) wymiany pomiędzy walutami wirtualnymi i środkami płatniczymi, b) wymiany pomiędzy walutami wirtualnymi, c) pośrednictwa w tej wymianie d) prowadzenia w formie elektronicznej zbioru danych identyfikacyjnych zapewniających osobom uprawnionym możliwość korzystania z jednostek walut wirtualnych, w tym przeprowadzania transakcji ich wymiany. Choć rejestr nie dotyczy samych walut wirtualnych i nie stanowi źródła informacji o ewentualnych posiadanych przez dłużnika kryptoaktywach, ale może być źródłem informacji dla komornika, czy dłużnik prowadzi działalność w zakresie walut wirtualnych. Zgodnie z komunikatem wydanym przez Izbę Administracji Skarbowej w Katowicach, z uwagi na wejście w życie rozporządzenia MiCA od 30.12.2024 r. nie ma możliwości wpisu nowych podmiotów do Rejestru Działalności w zakresie Walut Wirtualnych. Po 30.6.2025 r. tj. po okresie przejściowym stosowania rozporządzenia MiCA świadczenie usług w zakresie kryptoaktywów będzie możliwe jedynie na podstawie zezwolenia wydanego przez Komisję Nadzoru Finansowego⁴⁸². Rozporządzenie MiCA przewiduje utworzenie rejestru dokumentów informacyjnych dotyczących kryptoaktywów, emitentów tokenów powiązanych z aktywami i tokenów będących e-pieniędzem oraz dostawców usług w zakresie kryptoaktywów w art. 109. Rejestr tworzy Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA). Rejestr jest publicznie dostępny na stronie internetowej urzędu i regularnie aktualizowany. Rejestr zawiera informacje przekazywane ESMA przez właściwe organy krajowe. Obecnie ESMA udostępniło tymczasowy rejestr na swojej stronie internetowej w postaci plików w formacie csv. Dane są aktualizowane w odstępach tygodniowych. Uruchomienie rejestru na podstawie art. 109 i 110 Rozporządzenia MiCA, zintegrowanego z systemami teleinformatycznymi ESMA, jest planowane na połowę 2026 r.⁴⁸³.

Zgodnie z art. 801 § 1 pkt 2 KPC komornik wzywa dłużnika do złożenia wykazu majątku. Każdorazowo złożeniu wykazu majątku powinno towarzyszyć złożenie oświadczenia o jego

---

⁴⁸² Obecnie projekt ustawy o rynku kryptoaktywów o numerze z wykazu UC2 ma status otwarty i nie został przekazany przez Rządowe Centrum Legislacji do Sejmu - <https://legislacja.gov.pl/projekt/12382311/katalog/13040424#13040424> (dostęp: 25.5.2025 r.)

⁴⁸³ <https://www.esma.europa.eu/esmas-activities/digital-finance-and-innovation/markets-crypto-assets-regulation-mica> (dostęp: 25.5.2025 r.)

prawdziwości i zupełności. Odbywa się to pod rygorem odpowiedzialności karnej, o czym komornik uprzedza dłużnika, wzywając go do złożenia wykazu majątku. Dodatkowo komornik poucza dłużnika, że w razie niezłożenia wykazu majątku wierzyciel może zlecić komornikowi poszukiwanie majątku. Pomimo grożącej dłużnikowi odpowiedzialności karnej, nie można wykluczyć sytuacji, w których nieuczciwy dłużnik, najczęściej mając świadomość, że ustalenie, iż w skład jego majątku wchodzi dobra cyfrowe może stwarzać znaczne trudności w praktyce, celowo nie wskaże w wykazie majątku dóbr cyfrowych. W przypadku, w którym komornik z innych źródeł nie poweźmie informacji o majątku dłużnika, do pociągnięcia do odpowiedzialności dłużnika może nie dojść.

Komornik powinien wzywając dłużnika do złożenia wykazu wyznaczyć termin, w którym odbierze od dłużnika wykaz⁴⁸⁴. W przypadku natomiast, gdy dłużnik bez usprawiedliwionej przyczyny nie złoży wykazu majątku wraz z oświadczeniem o jego prawdziwości i zupełności albo nie udzieli odpowiedzi na zadane mu pytanie, komornikowi przysługuje jeden ze środków przymuszających w postaci grzywny (art. 801¹ § 2 KPC). Gdy dłużnikiem nie jest osoba fizyczna, grzywną powinna być ukarana osoba uprawniona do działania w jego imieniu (art. 801¹ § 5 w zw. z art. 916 § 3 KPC)⁴⁸⁵. Przepis nie określa innej górnej granicy grzywny, może być ona zatem nałożona w wysokości ustalonej na zasadach ogólnych z art. 163 § 1 KPC w zw. z art. 13 § 2 KPC do kwoty 3 tysięcy złotych⁴⁸⁶. W przypadku, w którym nałożenie grzywny nie zdyscyplinuje dłużnika, który w dalszym ciągu nie złoży wykazu majątku wraz z oświadczeniem o prawdziwości i zupełności, komornik na wniosek wierzyciela może zwrócić się do sądu o nakazanie przymusowego doprowadzenia dłużnika. Nie ma natomiast możliwości stosowania wobec dłużnika aresztu, co było możliwe w stanie prawnym obowiązującym do 1.1.2019 r.⁴⁸⁷. Komornik nie ma możliwości wystąpienia do sądu o wydanie stosowanego postanowienia bez inicjatywy wierzyciela. Dalsze działania i starania komornika w zakresie uzyskania wykazu majątku zależne są od woli wierzyciela.

---

⁴⁸⁴ K. Flaga-Gieruszyńska, Komentarz do art. 801¹ KPC [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz., Warszawa 2024, wyd. 12

⁴⁸⁵ A. Sadza, Komentarz do art. 801¹ [w:] red. nac. P. Ryłski, red. cz. III A. Olaś, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 3, 2024, Legalis

⁴⁸⁶ M. Łochowski, Komentarz do art. 801¹ [w:] T. Szanciło, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. art. 506-1217, t. II, wyd. 1, Warszawa 2019, Nb 7, Legalis

⁴⁸⁷ K. Flaga-Gieruszyńska, Komentarz do art. 801¹ KPC [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz., Warszawa 2024, wyd. 12

Zastosowanie opisanych środków przymusu i doprowadzenie do złożenia przez dłużnika wykazu majątku nie warunkuje złożenia przez wierzyciela wniosku o poszukiwanie majątku. Zgodnie z art. 801² KPC w brzmieniu od 1.1.2019 r. uprawnienie wierzyciela do zlecenia komornikowi poszukiwania majątku aktualizuje się w momencie gdy czynności przewidziane w art. 801 § 1 pkt KPC tj. ustalanie majątku przez komornika na podstawie informacji, które posiada z innych prowadzonych postępowań, na podstawie publicznie dostępnych źródeł informacji, albo rejestrów, do których ma dostęp drogą elektroniczną, nie doprowadziło do ustalenia majątku pozwalającego na zaspokojenie dochodzonego świadczenia. Wierzyciel może zatem złożyć wniosek o poszukiwanie majątku nawet przed upływem terminu do złożenia przez dłużnika wykazu majątku, a nawet w przypadku gdy dłużnik nie został jeszcze przez komornika wezwany do jego złożenia⁴⁸⁸.

Zgodnie z art. 801² zd. 2 KPC poszukiwaniem majątku nie jest realizacją wniosków wierzyciela o zwrócenie się z żądaniem udzielenia informacji od podmiotów wymienionych w art. 761 § 1¹ pkt 1 – 6 KPC. W doktrynie wskazuje się, że powyższe zastrzeżenie jest uzasadnione tym, że komornik przed skorzystaniem z uprawnień z art. 761 KPC powinien wpierw poddać ocenie ich ekonomiczną zasadność. Zgodnie bowiem z art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 28.2.2018 r. o kosztach komorniczych⁴⁸⁹ za udzielenie informacji dotyczących stanu majątkowego dłużnika lub umożliwiających identyfikację składników jego majątku oraz danych adresowych w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego toku postępowania podmiotom, o których mowa w art. 761 § 1¹ KPC, przysługuje wynagrodzenie⁴⁹⁰. Wydatki te będą oceniane z punktu widzenia celowości przy orzekaniu o kosztach postępowania (art. 770 KPC). Komornik nie powinien zatem korzystać z tych uprawnień do momentu gdy nie uda mu się ustalić stanu majątku dłużnika pozwalającego na zaspokojenie roszczenia na podstawie czynności uregulowanych w art. 801 § 1 pkt 1 i 2 KPC⁴⁹¹. W doktrynie prezentowany jest zgodny pogląd, iż wyliczenie z art. 761 § 1¹ KPC jest wyliczeniem przykładowym i *de facto* zbędnym. Zgodnie bowiem z punktem 13 § 1¹ organ egzekucyjny może żądać informacji od każdego podmiotu prawa⁴⁹². Zakresem żądania

---

⁴⁸⁸ M. Łochowski, Komentarz do art. 801² [w:] T. Szancilo, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. art. 506-1217, t. II, wyd. 1, Warszawa 2019, Nb 7, Legalis

⁴⁸⁹ t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 377

⁴⁹⁰ Maksymalna wysokość wynagrodzenia została określona w rozporządzeniu MS z dnia 21.12.2018 r. w sprawie maksymalnej wysokości wynagrodzenia za udzielenie informacji komornikowi sądowemu (Dz.U. z 2018 r. poz. 2486)

⁴⁹¹ M. Pietrzyk, Komentarz do art. 761 [w:] red. nac. P. Ryłski, red. cz. III A. Olaś, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 3, 2024, Legalis

⁴⁹² I. Kunicki, Wybór formy złożenia wniosku, termin do podjęcia czynności, uzyskiwanie informacji i pouczenie uczestników przez komornika, PPE 2019, nr 7, suplement PPE 1/2019, Legalis, tak również m.in. K. Flaga-

komornika lub sądu mogą być objęte informacje dotyczące stanu majątkowego dłużnika, umożliwiające identyfikację składników jego majątku, dotyczące danych adresowych. W wezwaniu organ egzekucyjny wyznacza termin na udzielenie informacji.

W trybie art. 761 § 1¹KPC komornik będzie mógł zatem dokonać weryfikacji informacji dotyczących dóbr cyfrowych dłużnika poprzez skierowanie wezwania do rejestratora domeny internetowej, twórcy gry, podmiotu prowadzącego giełdę kryptoaktywów lub platformę obrotu dobrami wirtualnymi, administratora portalu społecznościowego. Wzywając do udzielenia informacji organ egzekucyjny musi jednak mieć na względzie ochronę dwóch wartości – zapewnienie wierzycielowi wiedzy o majątku dłużnika oraz przeciwstawiane mu prawo dłużnika do ochrony informacji zbędnych do prowadzenia skutecznej egzekucji. Żądanie informacji z przekroczeniem granic niezbędności stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej⁴⁹³. Podkreśla się również legitymacyjny charakter regulacji z art. 761 § 1 KPC. Oprócz wyjątków określonych w ustawie⁴⁹⁴, organ egzekucyjny nie ma obowiązku podejmowania czynności w trybie art. 761 § 1 KPC. Kluczowa jest zatem wykazywana przez wierzyciela inicjatywa poprzez określenie przedmiotowego zakresu egzekucji⁴⁹⁵. Podstawą skierowania do określonych podmiotów odpowiednich wezwań do udzielenia informacji może być informacja, oświadczenie wierzyciela zawarte we wniosku o wszczęcie egzekucji lub złożone do organu egzekucyjnego na późniejszym etapie. Jednocześnie KPC przewiduje środki przymusu na wypadek nieuzasadnionej odmowy udzielenia organowi egzekucyjnemu wyjaśnień lub informacji przewidzianych w art. 761 KPC albo za udzielenie informacji lub wyjaśnień świadomie fałszywych (art. 762 § 1 zd. 1 KPC). W tym wypadku organ egzekucyjny może na wniosek wierzyciela lub z urzędu ukarać osobę odpowiedzialną grzywną do dwóch tysięcy złotych.

Kolejnym źródłem informacji o składnikach majątku dłużnika mogą być czynności przeprowadzone w trybie art. 814 KPC. w literaturze podkreśla się jednak wyjątkowy charakter tej regulacji. Rozwiązania w niej przyjęte wprost prowadzą do naruszenia miru domowego dłużnika, jego dóbr osobistych, stąd mogą być stosowane jedynie ściśle, zakazana jest

---

Gieruszyńska, Komentarz do art. 761 KPC [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz., Warszawa 2024, wyd. 12

⁴⁹³ P. Pogonowski, Sprawność egzekucji sądowej – wybrane zagadnienia praktyczne, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2021/1, s. 15

⁴⁹⁴ art. 1086 § 1 KPC dotyczący obowiązku komornika by z urzędu przeprowadzić dochodzenie w celu ustalenia zarobków i stanu majątkowego dłużnika oraz jego miejsce zamieszkania w egzekucji świadczeń alimentacyjnych

⁴⁹⁵ S. Cieślak, Komentarz do art. 761 [w:] red. J. Jankowski, S. Cieślak, Kodeks postępowania cywilnego. Tom I-II. Komentarz, 2024, wyd. 4, Legalis

interpretacja rozszerzająca⁴⁹⁶. Ponadto czynności podejmowane przez komornika muszą zachować określoną kolejność. Zgodnie z art. 814 § 1 KPC jeżeli cel egzekucji tego wymaga, komornik zarządzi otworzenie mieszkania oraz innych pomieszczeń i schowków dłużnika, jak również przeszuka jego rzeczy, mieszkanie i schowki. Gdyby to nie wystarczyło, komornik może ponadto przeszukać odzież, którą dłużnik ma na sobie. Komornik może to uczynić także wówczas, gdy dłużnik chce się wydalić lub gdy zachodzi podejrzenie, że chce usunąć od egzekucji przedmioty, które ma przy sobie. Użyte w § 1 art. 814 KPC określenia – mieszkanie, inne pomieszczenie, schowek – ograniczają zakres przedmiotowy uprawnień komornika. Mieszkaniem dłużnika jest lokal, w którym stale przebywa, bez znaczenia, czy dłużnik posiada tytuł prawny do lokalu. Za pomieszczenie uznaje się lokal użytkowy (niemieszkalny) dłużnika. Jako przykład można wskazać piwnicę, komórkę lokatorską, strych, garaż, czy miejsce garażowe. Natomiast schowek dłużnika to wszelkie te miejsca, które nie są lokalami mieszkalnymi ani pomieszczeniami dłużnika np. skrzynia, walizka. Schowek może być położony także w lokalu osoby trzeciej⁴⁹⁷. W kontekście dóbr cyfrowych rozwiązanie to wydaje się mieć nikłe zastosowanie praktyczne. Z uwagi na niematerialną postać dobra cyfrowe nie będą mogły być bezpośrednio odnalezione w przeszukiwanym mieszkaniu, schowku, czy przy przeszukaniu samego dłużnika. Odnalezieniu może podlegać, co najwyżej nośnik, na którym zapisane jest dobro cyfrowe lub nośnik, na którym zapisane są dane pozwalające na dostęp do danego dobra cyfrowego. Zasadne jest rozważenie, czy w przypadku, w którym komornik w trakcie czynności przeprowadzanych w trybie art. 814 § 1 KPC odnajduje laptop, telefon komórkowy, pendrive czy dysk twardy, ma również uprawnienia do przeszukania jego zawartości poprzez przeglądnięcie plików, zainstalowanych na nim programów, aplikacji. W obecnym brzmieniu oraz z uwagi na jego ingerujący w dobra osobistego dłużnika charakter, wydaje się, że takie twierdzenie jest nieuprawnione, a komornik działałby w tym wypadku z przekroczeniem podstawy prawnej. Inną kwestią są techniczne przeszkody, które może napotkać komornik. Obecnie standardem jest zabezpieczanie urządzeń hasłami, kodami, zabezpieczeniem biometrycznym (czytnik twarzy, czytnik linii papilarnych). W tym wypadku, przy braku współpracy ze strony dłużnika, który pomoże komornik odblokować urządzenie, jego przeszukanie byłoby niemożliwe, choć nie są to rozwiązania zaawansowane technologicznie. Natomiast przykładem czysto hipotetycznym

---

⁴⁹⁶ M. Łochowski, Komentarz do art. 814 [w:] T. Szanciło, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. art. 506-1217, t. II, wyd. 1, Warszawa 2019, Nb 1, A. Sadza, Komentarz do art. 814 [w:] red. nac. P. Ryłski, red. cz. III A. Ołaś, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 3, 2024, Legalis

⁴⁹⁷ M. Łochowski, Komentarz do art. 814 [w:] T. Szanciło, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. art. 506-1217, t. II, wyd. 1, Warszawa 2019, Nb 2

wydaje się potencjalne odnalezienie przez komornika kartki papieru z zapisanym kluczem publicznym oraz kluczem prywatnym do danego kryptoaktywa. Wymagałoby to z pewnością wiedzy eksperckiej po stronie komornika, by mógł on zidentyfikować wśród dokumentów taką treść.

Pod rozwagę należy poddać wprowadzenie podstawy prawnej dla komornika do dokonania przeszukania również nośników dłużnika. Obecnie sam nośnik może być niejednokrotnie pozbawiony wartości zbywczej, z uwagi na jego niską wartość wyjściową, ale również bardzo dużą podaż elektroniki, co powoduje, że używane urządzenia nie cieszą się zainteresowaniem na rynku wtórnym. Dobra cyfrowe przechowywane na nośniku mogą się okazać bardziej wartościowe niż sam nośnik i pozwolić na realizację celu postępowania egzekucyjnego. Z uwagi na kolizję z dobrami osobistymi dłużnika, rozwiązanie to również powinno mieć charakter wyjątkowy.

Ostatnią z przysługujących wierzycielowi instytucji, mających na celu ustalenie składników majątku dłużnika celem pełnego zaspokojenia roszczenia wierzyciela jest wyjawienie majątku, uregulowane w art. 913 i nast. KPC. Jest to pomocniczy środek egzekucji, nie ma zasadniczego i bezpośredniego wpływu na zainicjowanie lub toczące się już postępowanie egzekucyjne⁴⁹⁸. Wniosek o wyjawienie majątku może złożyć wierzyciel, ale także komornik – w przypadku egzekucji alimentów (art. 920 § 2 KPC) oraz na zasadach ogólnych – prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz uprawniona organizacja pozarządowa⁴⁹⁹. Wniosek składa się do sądu właściwości ogólnej dłużnika (art. 914 § 1 KPC). Skorzystanie przez wierzyciela z tej regulacji jest możliwe, nie po skorzystaniu z pozostałych przysługujących mu uprawnień, ale przy spełnieniu określonych przesłanek nawet przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Wszczęcie postępowania o wyjawienie majątku dłużnika jest możliwe przed wszczęciem egzekucji jeżeli wierzyciel uprawdopodobni, że nie uzyska zaspokojenia w pełni swojej należności ze znanego mu majątku albo z przypadających dłużnikowi bieżących świadczeń periodycznych za okres sześciu miesięcy oraz po uzyskaniu tytułu wykonawczego wezwał dłużnika do zapłaty stwierdzonej nim należności listem poleconym za potwierdzeniem odbioru, a dłużnik nie spełnił świadczenia w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania do zapłaty (art. 913 § 2 KPC). Wymogi dowodowe nałożone na wierzyciela na etapie poprzedzającym wszczęcie postępowania egzekucyjnego są łagodniejsze.

---

⁴⁹⁸ K. Flaga-Gieruszyńska, Komentarz do art. 913 KPC [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz., Warszawa 2024, wyd. 12

⁴⁹⁹ *Ibidem*

Wierzyciel nie musi udowodnić, a jedynie uprawdopodobnić, że nie uzyska pełnego zaspokojenia. Do wniosku wierzyciel musi złożyć tytuł wykonawczy (art. 914 § 2 KPC).

Wierzyciel może wnioskować o wyjawienie majątku przez dłużnika w trakcie postępowania egzekucyjnego, jeżeli zajęty w egzekucji majątek dłużnika nie rokuje zaspokojenia egzekwowanych należności. W doktrynie wskazuje się, że wniosek jest również dopuszczalny, gdy zajęto składniki majątku dłużnika, które pozwalałyby na pokrycie wyegzekwowanej wierzytelności, ale co do zajętych składników majątku zgłoszone zostały uzasadnione i udokumentowane żądania zwolnienia ich spod egzekucji⁵⁰⁰. Do wniosku wierzyciel powinien dołączyć odpis protokołu zajęcia, ewentualnie inne dokumenty uzasadniające obowiązek wyjawienia majątku. Złożenie wniosku o wyjawienie majątku przez dłużnika po zakończeniu postępowania egzekucyjnego jest uwarunkowane nie uzyskaniem na skutek prowadzonej egzekucji pełnego zaspokojenia swej należności. Wierzyciel może wykazać tą okoliczność zaświadczeniem komornika o bezskuteczności egzekucji lub postanowieniem komornika o umorzeniu postępowania wydanego na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 KPC⁵⁰¹.

Wyjawienie majątku ma na celu uzyskanie bezpośrednio od dłużnika – przy ewentualnym zastosowaniu środków przymusu – informacji dotyczących jego majątku. W przypadku gdy spełnione zostaną przesłanki wszczęcia postępowania, sąd zobowiązuje dłużnika do złożenia wykazu majątku z wymienieniem rzeczy i miejsca, gdzie się znajdują, przypadających mu wierzytelności i innych praw majątkowych lub informacji o odpłatnych i nieodpłatnych czynnościach prawnych, których przedmiotem jest rzecz lub prawo o wartości przekraczającej w dniu dokonania tych czynności wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10.10.2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę⁵⁰², dokonanych na rzecz osób trzecich, w pięcioletnim okresie poprzedzającym wszczęcie egzekucji, w wyniku których stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności. Dodatkowo dłużnik składa przyrzeczenia według roty: "Świadomy znaczenia mych słów i odpowiedzialności przed prawem zapewniam, że złożony przeze mnie wykaz majątku jest prawdziwy i zupełny."

---

⁵⁰⁰ Tak: K. Flaga-Gieruszyńska, Komentarz do art. 913 [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz., Warszawa 2024, wyd. 12 za: E. Wengerek, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do części drugiej kodeksu postępowania cywilnego. T.1., Warszawa, 1998, s. 475

⁵⁰¹ H. Pietrzykowski, Komentarz do art. 913 [w:] red. M. Dziurda, T. Ereciński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie egzekucyjne. Artykuły 758-1095[1], wyd. VI, Warszawa 2025

⁵⁰² t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1773

Motywująco dla dłużnika do podania pełnych i prawdziwych informacji o swoim majątku ma działać rygor odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, o czym sąd poucza przed odebraniem wykazu (art. 913 § 1¹ KPC) oraz przysługujące sądowi środki przymusu. Jeżeli dłużnik bez usprawiedliwionej przyczyny nie stawi się do sądu w celu złożenia wykazu lub przyrzeczenia albo stawiając się wykazu nie złoży lub odmówi odpowiedzi na zadane mu pytania lub odmówi złożenia przyrzeczenia, sąd może skazać go na grzywnę lub nakazać przymusowe doprowadzenie oraz może zastosować areszt nieprzekraczający miesiąc, z uwzględnieniem art. 276 § 2 KPC.

Zasadne jest jednak rozważenie, czy zakres przedmiotowy regulacji art. 913 KPC obejmuje pełen zakres informacji niezbędny do przeprowadzenia egzekucji z dóbr cyfrowych. Dłużnik zobowiązany jest do wymienienia rzeczy i miejsca, gdzie się znajdują. Dłużnik zatem powinien wskazać, na wchodzące w skład jego majątku ruchomości – laptop, komputer stacjonarny, telefon komórkowy, dysk trwały, pendrive, na których potencjalnie przechowywane są dobra cyfrowe np. kryptoaktywa oraz miejsce, gdzie te ruchomości się znajdują. Dłużnik nie jest natomiast zobowiązany do wskazania danych potrzebnych do przełamania zabezpieczeń na tych urządzeniach – podania PINu do telefonu komórkowego, hasła do laptopa itd. Gdy dane urządzenie jest zabezpieczone danymi biometrycznymi jego odblokowanie będzie możliwe *de facto* jedynie przy pełnej współpracy i obecności dłużnika przy czynnościach. Podobnie przy wskazaniu na przypadające mu wierzytelności i inne prawa majątkowe, dłużnik jest jedynie zobowiązany do ich wymienienia, co w przypadku dóbr cyfrowych może być informacją niewystarczającą. Jako przykład można wskazać sytuację, w której dłużnik zgodnie z art. 913 § 1 KPC wymienia posiadane kryptowaluty, wskazując, że posiada 3 BTC. Brak wskazania przed dłużnika, z jakiego typu portfela korzysta m.in. czy jest to np. portfel sprzętowy, a jeśli tak na jakim nośniku dłużnik przechowuje kryptoaktywa i jak jest on zabezpieczony, czy jest to portfel typu powierniczego, a jeśli tak to jaka jest nazwa podmiotu, który świadczy usługę na rzecz dłużnika, danych pozwalających na identyfikację konta dłużnika, ewentualnych danych do logowania na jego koncie, spowoduje, że przeprowadzenie egzekucji z tych składników majątku dłużnika będzie niemożliwe. Literalne brzmienie przepisu oraz zasada ścisłej interpretacji przepisów dotyczących stosowania środków przymusu, skłania do uznania, że brak współpracy dłużnika w zakresie podania dalszych informacji dotyczących dóbr cyfrowych, w obecnym brzmieniu art. 913 § 1 KPC nie mógłby stanowić podstawy do zastosowania wobec dłużnika środków przymusu. Pod

rozważę należy poddać zmianę art. 913 § 1 KPC poprzez rozszerzenie informacji, do których dłużnik jest zobowiązany do podania w wykazie majątku.

5.2. Ustalenie składników masy upadłości w postępowaniu upadłościowym

Odmienne niż w postępowaniu egzekucyjnym, postępowaniem upadłościowym bez względu na zakres roszczenia wierzycieli, objęty jest cały majątek dłużnika. Zgodnie z generalnym obowiązkiem sformułowanym w art. 57 ust. 1 P.U. upadły jest obowiązany wskazać i wydać syndykowi cały swój majątek, a także wydać dokumenty dotyczące jego działalności, majątku oraz rozliczeń, w szczególności księgi rachunkowe, inne ewidencje prowadzone dla celów podatkowych i korespondencję. Wykonanie tego obowiązku upadły potwierdza w formie oświadczenia na piśmie, które składa sędziemu-komisarzowi. Obowiązek ten jest interpretowany bardzo szeroko. Wydanie majątku obejmuje szereg czynności faktycznych – przekazanie kluczy, kodów dostępu do zabezpieczonych pomieszczeń, wydanie danych do logowania do portali społecznościowych, poczty elektronicznej⁵⁰³. W przypadku natomiast gdy składniki majątku upadłego znajdują się w posiadaniu osoby trzeciej jest on zobowiązany do wskazania danych posiadacza, miejsce ich położenia, wszelkich informacji o podstawach prawnych posiadania⁵⁰⁴. Obowiązek wskazania i wydania majątku dotyczy zarówno aktywów gospodarczych, jak i aktywów konsumpcyjnych⁵⁰⁵.

Pomimo tak szeroko określonej podstawy, doktryna stara się wyznaczyć pewne granice obowiązków upadłego, mając na względzie ochronę jego praw oraz praw członków organów, reprezentantów upadłego. I tak wskazuje się na ochronę prawa do poszanowania życia prywatnego (prywatności) tych podmiotów. Upadły nie jest zobowiązany do wydania dokumentów dotyczących spraw niemajątkowych, o charakterze osobistym⁵⁰⁶. W literaturze wskazuje się również na brak obowiązku wydawania tych składników majątkowych, które z mocy prawa podlegają wyłączeniu z masy upadłości⁵⁰⁷. Ten pogląd należy uznać za kontrowersyjny. Syndyk powinien mieć bowiem możliwość weryfikacji dokonanej przez upadłego oceny w zakresie zakwalifikowania danego składnika majątku jako składnika masy upadłości. Upadły powinien wskazać syndykowi składnik majątku, jednocześnie wskazując

⁵⁰³ P. Zimmerman, Komentarz do art. 57 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*, R. Adamus, Komentarz do art. 57 [w:] R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵⁰⁴ P. Zimmerman, Komentarz do art. 57 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵⁰⁵ R. Adamus, Komentarz do art. 57 [w:] R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵⁰⁶ *Ibidem*

⁵⁰⁷ *Ibidem*

podstawę prawną wyłączenia z masy upadłości. Kontrowersyjna jest również kwestia tego z czyjej inicjatywy powinny być udzielone wyjaśnienia dotyczące majątku. Czy upadły jest obowiązany do udzielenia syndykowi wszelkich wyjaśnień z własnej inicjatywy? Zagadnienie to było przedmiotem orzecznictwa SN. Pierwsze orzeczenia dotyczyły poprzednio obowiązującej normy prawnej art. 18 § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24.10.1934 r. – Prawo upadłościowe⁵⁰⁸. Sąd Najwyższy wskazał, że „(...) obowiązku informowania syndyka o wszystkich istotnych sprawach spółki, jaki zdaniem skarżącego obciążał powoda, nie da się wywieść z art. 18 „i innych” [...] Prawa upadłościowego, z których pozwany zdaje się ten obowiązek wyprowadzać, nie powołując jednak tego przepisu, ani „innych”, w podstawie kasacji. Artykuł 18 § 1 tego prawa zobowiązuje jedynie upadłego, jak wcześniej wskazano, do wydania majątku i wymienionych w nim dokumentów, zaś jego § 2 do udzielania sędziemu-komisarzowi i syndykowi wszelkich potrzebnych wyjaśnień. z natury rzeczy pojęcie „potrzebnych wyjaśnień” odnosi się do odpowiedzi na postawione pytania i nie obejmuje obowiązku udzielania informacji z własnej inicjatywy⁵⁰⁹.” Bardzo podobne stanowisko przedstawił SN na gruncie aktualnie obowiązujących przepisów, wskazując, że „Rację ma skarżący negując wykładnię dokonaną przez Sąd II instancji a sprowadzającą się do stanowiska, że obowiązkiem upadłego jest zawsze udzielanie z własnej inicjatywy sędziemu-komisarzowi lub syndykowi wszelkich wyjaśnień dotyczących swojego majątku. Tymczasem wymieniony przepis jest źródłem obowiązku upadłego udzielania wszelkich potrzebnych wyjaśnień, a zatem można przyjąć, że ocenę ich przydatności czy wręcz niezbędności ustawodawca powierza m.in. sędziemu-komisarzowi i syndykowi, którzy także powinni o tym przedmiocie wykazać się niezbędnymi przejawami swojej własnej aktywności w razie, gdy okoliczności konkretnej sprawy tego wymagają. To oni powinni aktywnie egzekwować od upadłego udzielenie im takich wyjaśnień dotyczących majątku upadłego, które w ich profesjonalnej ocenie uznane zostały za potrzebne.”⁵¹⁰ Zgodnie zatem z poglądem SN po stronie syndyka, sędziego - komisarza powinna pojawić się wyraźna inicjatywa w zakresie zadawania pytań, wnoszenia o udzielanie wyjaśnień. Nie można natomiast oczekiwać, że upadły sam z siebie udzieli wszelkich informacji i wyjaśnień.

Przekładając powyższe poglądy na grunt dóbr cyfrowych, należy wskazać, że postępowanie upadłościowe, z uwagi na bardzo szeroko określone obowiązki

⁵⁰⁸ t.j. Dz.U. 1991 nr 118 poz. 512

⁵⁰⁹ Wyrok SN z 9.5.2006 r., II PK 264/05, OSNP 2007, nr 9-10, poz. 123.

⁵¹⁰ Postanowienie SN z dnia 29.11.2013 r., sygn. I CSK 178/13, LEX nr 1522062

upadłego w zakresie wskazania i wydania majątku syndykowi oraz sposób ich redakcji – bez zastosowania egzemplifikacji, daje syndykowi znacznie szersze możliwości poszukiwania majątku w zakresie dóbr cyfrowych. W szczególności art. 57 ust. 1 P.U. stanowi podstawę żądania udzielenia przez upadłego dostępów do poczty elektronicznej, portali społecznościowych. Należy uznać, że upadły jest również zobowiązany do wydania danych niezbędnych do rozporządzania kryptoaktywami, w szczególności poprzez udostępnienie kluczy prywatnych i kluczy publicznych potrzebnych do dokonania transakcji w sieci DLT. Obowiązek ten jest aktualny bez względu na sposób ich przechowywania. W przypadku w którym kryptoaktywa przechowywane są w ramach tzw. portfela typu powierniczego, upadły winien wydać syndykowi dane do logowania na platformę, inne niezbędne dane do przełamania ewentualnych zabezpieczeń. Natomiast jeżeli upadły przechowuje kryptoaktywa na portfelu sprzętowym jest on zobowiązany do wydania syndykowi zarówno samego nośnika – dysku zewnętrznego lub pendrive’a oraz danych niezbędnych do przełamania ewentualnych istniejących na nośniku zabezpieczeń. Podobnie w przypadku dóbr wirtualnych oraz kont na serwerze gry komputerowej. Jeżeli dostęp do nich jest zabezpieczony danymi do logowania, upadły jest zobowiązany do ich wydania syndykowi.

Z uwagi na wskazywaną linię orzeczniczą dotyczącą zakresu niezbędnych wyjaśnień, które upadły powinien udzielić syndykowi oraz sędziemu-komisarzowi, niezbędne jest by organy wykazywały aktywną postawę w zakresie poszukiwania dóbr cyfrowych. Z uwagi na fakt, że dobra cyfrowe to stosunkowo młode dobra, wymykające się tradycyjnym kategoriom, upadły nie działając nawet celowo, czy w złej wierze, może nie wskazać ich jako składników majątku, uznając że nie podlegają one likwidacji w ramach postępowania upadłościowego. Dodatkowo nie można wykluczyć również celowego działania upadłego, który liczy na to, że ulokowując majątek w dobrach cyfrowych, przede wszystkim w kryptoaktywach, uniknie jego likwidacji. Sytuacja prostsza wydaje się postępowanie wobec podmiotu, który swoją działalność gospodarczą wiąże *stricte* z dobrami cyfrowymi. W takim przypadku bowiem syndyk, bazując przede wszystkim na swoim doświadczeniu zawodowym i życiowym, powinien skoncentrować poszukiwania majątku na tej kategorii dóbr. Jako przykład można wskazać influencera, który jako przedsiębiorca ogłasza upadłość. W tym wypadku syndyk powinien m.in. zweryfikować, czy do majątku upadłego wchodzi profile na portalach społecznościowych. Upadły będzie zobowiązany do wydania syndykowi wszelkich danych do logowania potrzebnych do ich prowadzenia. Podobnie w przypadku podmiotu, który prowadził

działalność w zakresie walut wirtualnych, zgodnie z wpisem w rejestrze. W praktyce są to bardzo często przypadki, chociaż dotychczas dotyczyły one postępowań zagranicznych. Jako przykład można wskazać stosunkowo częste upadłości tzw. giełd kryptoaktywów – Mt. Gox z siedzibą w Tokio w Japonii, która ogłosiła upadłość w 2014 r., QuadrigaCV z siedzibą w Vancouver w Kanadzie, która ogłosiła upadłość w 2019 r., FTX z siedzibą w Nassau na Bahamach, która ogłosiła upadłość w 2022 r. (postępowanie upadłościowe prowadzone w Stanach Zjednoczonych), Cryptopia z siedzibą Wellington w Nowej Zelandii, która ogłosiła upadłość w 2019 r. w tym wypadku główne działania syndyka będą się koncentrować na ustaleniu w jaki sposób dany podmiot przechowywał kryptaktywa i uzyskanie dostępu do portfeli zarządzanych przez upadłego.

Odmienne natomiast w sytuacji, w której działalność upadłego nie koncentruje się na dobrach cyfrowych. Zasadne wydaje się kierowanie każdorazowo do upadłego żądania udzielenia wyjaśnień w zakresie posiadanych dóbr cyfrowych. Syndyk może również powziąć informacje o ich posiadaniu nie bezpośrednio od upadłego, ale z przekazanych ksiąg rachunkowych oraz dokumentów. Prezentacja kryptowalut w sprawozdaniu finansowym była przedmiotem rozważań naukowych⁵¹¹. Sposób ujmowanie kryptowalut w ramach pozycji bilansowych może być bardzo różnicowany, jako wartości niematerialne i prawne, zapasy, inwestycje w wartości niematerialne i prawne. Księgi rachunkowe będą źródłem informacji jedynie w przypadku, gdy podmiot był objęty obowiązkiem prowadzenia rachunkowości. Nie będzie to zatem dotyczyło postępowań tzw. konsumenckich prowadzonych wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz wobec przedsiębiorców, którzy spełniają warunki dla prowadzenia uproszczonej rachunkowości. Syndyk może pozyskać informację o posiadanych kryptoaktywach, dobrach wirtualnych na podstawie analizy transakcji bankowych. W przypadku, w którym zakup kryptoaktywów, dóbr wirtualnych był dokonywany za pośrednictwem giełdy kryptoaktywów, platformy obrotu dobrami wirtualnych, na rachunku widoczne będą co do zasady m.in. transakcje na rzecz tego podmiotu. Na podstawie uzyskanych informacji syndyk oraz sędzia-komisarz mogą żądać od upadłego dalszych wyjaśnień oraz wydania niezbędnych danych do objęcia zarządem dóbr cyfrowych.

Kluczową kwestią pozostaje zatem współpraca upadłego z syndykiem. Prawo upadłościowe przewiduje możliwość zastosowania środków przymusu, w przypadku w którym upadły ukrywa się lub ukrywa swój majątek, uchybia swoim obowiązkom, po ogłoszeniu

---

⁵¹¹P. Druszcz, Prezentacja kryptowalut w sprawozdaniu finansowym w ujęciu MSR/NSSF i ustawy o rachunkowości, „Studia Oeconomica Posnaniensia” 2019, s. 59 - 72

upadłości dopuszcza się czynów mających na celu ukrycie majątku, obciążenie go pozornymi zobowiązaniami lub w jakikolwiek sposób utrudnia ustalenie składu masy upadłości (art. 58 P.U.). W przypadku zatem, gdy upadły nie wyda syndykowi majątku, korespondencji lub innych dokumentów dotyczących majątku, ksiąg rachunkowych, nie udzieli wyjaśnień, mimo skierowanego do niego żądania, mogą być wobec niego zastosowane środki przymusu. Wskazuje się również, że dotyczy to sytuacji w których upadły świadomie udziela informacji nieprawdziwych lub niedokładnych⁵¹². Sędzia-komisarz ma uprawnienie do zastosowania środków przymusu określonych w Kodeksie postępowania cywilnego dla egzekucji świadczeń niepieniężnych. Zastosowanie mogą znaleźć przepisy art. 1050 § 3 KPC, art. 1050¹ § 2 KPC, art. 1052 KPC, art. 1053 oraz art. 1056-1059 KPC. Sędzia-komisarz może zatem wymierzyć dłużnikowi grzywnę, nakazać zapłatę określonej sumy pieniężnej za każdy dzień zwłoki w wykonaniu czynności, na wypadek niezapłacenia grzywny – zamienić ją na areszt. W literaturze wskazuje się słusznie, że środki przymusu większą efektywność mają wobec członków zarządu upadłego, a nie upadłych osób fizycznych (zarówno prowadzących działalność gospodarczą, jak i nieprowadzących działalności gospodarczej). W przypadku członków zarządu nałożona grzywna dotyczy bowiem ich majątku osobistego. W przypadku osób fizycznych wobec których toczy się postępowanie upadłościowe – ich majątek jest już objęty masą upadłości⁵¹³. Należy jednak wskazać na dalej istniejącą dotkliwość -osoby fizyczne dysponują bowiem wciąż kwotami wyłączonymi z masy upadłości m.in. w postaci wynagrodzenia za pracę wolnego od potrąceń, a grzywna stanowić będzie zobowiązanie dłużnika po ogłoszeniu upadłości, a tym samym nie będzie podlegać ewentualnej spłacie w ramach planu spłat, umorzeniu.

Nie są to jedyne grożące upadłemu konsekwencje w przypadku nie wykonanie obowiązków, o których mowa w art. 57 P.U. Zgodnie z art. 373 P.U. sąd upadłościowy może orzec pozbawienie na okres od jednego do dziesięciu lat prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w ramach spółki cywilnej oraz pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego, członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej, reprezentanta lub pełnomocnika osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie tej działalności, spółki handlowej, przedsiębiorstwa państwowego, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszenia osoby, która ze swojej winy: po ogłoszeniu upadłości nie wydała lub nie wskazała majątku, ksiąg rachunkowych, korespondencji lub innych dokumentów

---

⁵¹² P. Janda, Komentarz do art. 58 [w:] P. Janda, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵¹³ P. Zimmerman, Komentarz do art. 58 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

upadłego, w tym danych w postaci elektronicznej, do których wydania lub wskazania była obowiązana z mocy ustawy, albo jako upadły po ogłoszeniu upadłości ukrywała, niszczyła lub obciążała majątek wchodzący w skład masy upadłości, albo jako upadły w toku postępowania upadłościowego nie wykonała innych obowiązków ciążących na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądu albo sędziego-komisarza, albo też w inny sposób utrudniała postępowanie. Podmioty, które podlegają odpowiedzialności określonej w art. 373 P.U. to m.in. każda osoba, która po ogłoszeniu upadłości ukrywa, niszczy lub obciąża majątek wchodzący w skład masy upadłości, każda osoba, która po ogłoszeniu upadłości nie wydała lub nie wskazała majątku, ksiąg handlowych, korespondencji lub innych dokumentów upadłego, w tym danych w postaci elektronicznej, do których wydania lub wskazania była zobowiązana z mocy ustawy, upadły (zarówno osoba fizyczna, jak i reprezentant osoby prawnej lub innego przedsiębiorcy), który: a) po ogłoszeniu upadłości ukrywał, niszczył lub obciążał majątek wchodzący w skład masy upadłości albo b) nie wykonał innych obowiązków ciążących na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądu albo sędziego-komisarza, albo też w inny sposób utrudniał postępowanie⁵¹⁴. Oprócz możliwości zastosowania środków przymusu istnieje zatem możliwość oddziaływania na upadłego oraz jego organy zarządcze poprzez potencjalną możliwością zastosowania instytucji zakazu prowadzenia działalności gospodarczej.

W upadłości prowadzonej wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej na podstawie art. 491¹ ust. 1 P.U. tzw. upadłość konsumencka uproszczona wprowadzona została instytucja sankcyjnego umorzenia postępowania upadłościowego. Jeżeli upadły nie wskaże lub nie wyda syndykowi całego majątku, niezbędnych dokumentów lub w inny sposób nie wykonuje ciążących na nim obowiązków, sąd, z urzędu albo na wniosek syndyka lub wierzyciela, po wysłuchaniu upadłego, syndyka, a w razie potrzeby także wierzycieli, umarza postępowanie (art. 491¹⁰ ust. 2 P.U.). Sąd nie umorzy postępowania jeżeli uchybienie przez upadłego ciążącym na nim obowiązkom nie jest istotne lub przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi oraz jeżeli umorzenie postępowania mogłoby skutkować pokrzywdzeniem wierzycieli. Upadłość konsumencka uproszczona jest ogłaszana na wniosek dłużnika, z uwzględnieniem regulacji art. 8 i art. 9 P.U. Celem postępowania wobec osób fizycznych jest również umożliwienie umorzenia zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym (art. 2 ust. 2 P.U.). Upadły nie wykonując swoich obowiązków w zakresie m.in. wydania majątku może

---

⁵¹⁴ P. Zimmerman, Komentarz do art. 371 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

pozbawić się możliwości skorzystania z największej korzyści idącej z postępowania upadłościowego tj. oddłużenia.

Prawo upadłościowe przewiduje również odpowiedzialność karną za niewydanie majątku wchodzącego do masy upadłości. Zgodnie z art. 523 ust. 1 P.U. kto będąc upadłym albo osobą uprawnioną do reprezentowania upadłego, który jest osobą prawną lub spółką handlową niemającą osobowości prawnej, nie wydaje syndykowi całego majątku wchodzącego do masy upadłości, ksiąg rachunkowych lub innych dokumentów dotyczących jego majątku - podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Podobnie jak w postępowaniu egzekucyjnym w prawie upadłościowym przewidziane została możliwość żądania od organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego potrzebnych informacji dotyczących majątku upadłego (art. 178 ust. 1 P.U.). Syndyk ma również obowiązek złożenia do komornika sądowego wniosku o poszukiwanie majątku upadłego. Poszukiwanie to jest jednak ograniczone jedynie do baz danych, do których komornik ma dostęp. Ustawodawca wyłączył zastosowanie art. 801 i 801¹ KPC – upadły nie składa zatem zarówno wyjaśnień, jak i wykazu majątku⁵¹⁵.

Przeprowadzona analiza w zakresie poszukiwania majątku dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym oraz postępowaniu upadłościowym prowadzi do następujących wniosków. Regulacja postępowania egzekucyjnego w znacznie większym zakresie opiera się na inicjatywie wierzyciela. Pomimo, iż zrezygnowano z obowiązku wskazywania przez wierzyciela składników majątku dłużnika we wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego oraz zwiększono obowiązki organu egzekucyjnego do poszukiwania majątku z urzędu, to inicjatywa wierzyciela będzie kluczowa dla wyznaczenia zakresu prowadzonej egzekucji oraz skorzystania z organu egzekucyjnego ze wszelkich dostępnych instytucji, mających na celu ujawnienie majątku dłużnika.

Szereg przepisów KPC (art. 814 KPC, art. 913 KPC) bazuje na tradycyjnych kategoriach dóbr, z których prowadzona jest egzekucja świadczeń niepieniężnych. Zastosowana przez ustawodawcę technika legislacyjna, mająca na celu przede wszystkim ochronę praw dłużnika, nie przystaje do egzekucji z dóbr cyfrowych. Brak jest przede wszystkim podstaw do żądania od dłużnika niezbędnych danych do przeszukania nośników dłużnika, ale również przełamania zabezpieczeń – zarówno tych w formie logowania np. na profil na portalu społecznościowym,

---

⁵¹⁵ W. Głodowski, Komentarz do art. 178 [w:] red. Ł. Błaszczak, J. Studzińska, Instytucje postępowania cywilnego Tom 1, Warszawa 2025, wyd. 11

giełdę kryptoaktywów, platformę obrotu dobrami wirtualnymi, jak i tymi przechowywanymi na nośniku – PINu, danych biometrycznych. Natomiast w postępowaniu upadłościowym, z uwagi na ogólny sposób konstrukcji obowiązków upadłego w zakresie wskazania i wydania majątku, podstawy prawne nie straciły na aktualności i w dalszym ciągu mogą stanowić podstawę do żądania przez syndyka wszelkich niezbędnych danych do wejścia w zarząd dobrami cyfrowymi.

Należy również wskazać na dysproporcję między przysługującymi wobec dłużnika środkami przymusu w postępowaniu egzekucyjnym i postępowaniu upadłościowym. Katalog środków przymusu jest znacznie szerszy w postępowaniu upadłościowym, ponieważ bazuje na odpowiednim stosowaniu regulacji KPC dla egzekucji świadczeń niepieniężnych, co jest podstawą do zastosowania wobec dłużnika aresztu. Instytucja prawa upadłościowego tj. orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, czy tzw. sankcyjne umorzenie postępowania pozwalają na oddziaływanie na sferę motywacyjną upadłego. Sankcje finansowe w postaci grzywny dla podmiotu niewypłacalnego mogą bowiem nie stanowić wystarczającej motywacji w obliczu już innych istniejących zobowiązań dłużnika.

Tak duża dysproporcja w sytuacji wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym i postępowaniu upadłościowym wydaje się niczym nie uzasadniona. Jest obecnie wypadkową zastosowanej w obu regulacjach odmiennej techniki legislacyjnej w różnym stopniu odpornej na zmiany otaczającej nas rzeczywistości. Zasadne jest dążenie do wyrównania sytuacji wierzyciela w obu tych postępowaniach poprzez wprowadzenie odpowiednich zmian w regulacji Kodeksu postępowania cywilnego, w szczególności uprawniających organy egzekucyjne do przeszukiwania nośników elektronicznych, żądania od dłużnika informacji pozwalających na przełamanie zabezpieczeń ustanowionych na nośnikach elektronicznych.

6. Zaspokojenie świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych

W przypadku w którym organ egzekucyjny, syndyk skutecznie ustali wchodzące w skład majątku dłużnika dobra cyfrowe, kolejnym etapem skutecznego zaspokojenia świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych jest ich odpowiednie zakwalifikowanie w ramach regulacji postępowania egzekucyjnego oraz postępowania upadłościowego oraz wybór podstawy prawnej do dalszych czynności w tym zakresie. Jako podstawę rozważań należy przyjąć merytoryczną analizę w zakresie kwalifikacji dóbr cyfrowych na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych przeprowadzoną w Rozdziale II i jej skonfrontowanie z regulacją obu

procedur. Z uwagi bowiem na specyfikę omawianych dóbr cyfrowych może się okazać, że realizacja przepisów postępowania w ich obecnym kształcie będzie w praktyce niemożliwa.

Poniżej zostanie przeprowadzona analiza w zakresie wybranych dóbr cyfrowych – domeny internetowej, profilu na portalu społecznościowym, kryptoaktywów opartych na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii, dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej.

6.1. Domena internetowa

6.1.1. Postępowanie egzekucyjne

Domena internetowa .pl jest przedmiotem względnego prawa podmiotowego o charakterze majątkowym, mającego swoje źródło w umowie o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej w domenie .pl pomiędzy Abonentem a NASK.

W ramach egzekucji świadczeń pieniężnych wyróżnia się następujące sposoby egzekucji - egzekucję z ruchomości, egzekucję z wynagrodzenia za pracę, egzekucję z rachunków bankowych, egzekucję z innych wierzytelności, egzekucję z innych praw majątkowych, a także egzekucję z nieruchomości oraz ze statków morskich. Z uwagi na niematerialny charakter dóbr cyfrowych, w tym domeny internetowej na wstępie należy odrzucić możliwość prowadzenia egzekucji świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych na podstawie przepisów dotyczących egzekucji z nieruchomości, ze statków morskich oraz ruchomości. Natomiast egzekucja z wynagrodzenia za pracę oraz egzekucja z rachunków bankowych dotyczy szczególnych typów wierzytelności, wynikających odpowiednio z umowy o pracę oraz z umowy rachunku bankowego, co również nie ma miejsca w przypadku dóbr cyfrowych.

Dla określenia właściwej podstawy prawnej do prowadzenia egzekucji świadczenia pieniężnego z prawa do domeny internetowej konieczne jest określenie granicy stosowania przepisów dotyczących egzekucji z innych wierzytelności oraz egzekucji z innych praw majątkowych. Na skutek nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego dokonanej ustawą z 2.7.2004 r., która weszła w życie w 5.2.2005 r., egzekucja z innych praw majątkowych stała się samodzielnym sposobem egzekucji poprzez jej wyodrębnienie z egzekucji z innych wierzytelności i innych praw majątkowych. Wierzytelność to element treści stosunku zobowiązaniowego dotyczący całości uprawnień wierzyciela względem dłużnika, to prawo do żądania przez wierzyciela spełnienia świadczenia

przez dłużnika z określonego stosunku zobowiązaniowego⁵¹⁶. Wierzytelność jest względnym prawem podmiotowym, może mieć charakter majątkowy lub niemajątkowy. Egzekucja z innych praw majątkowych będzie zatem dotyczyła tylko tych praw majątkowych dla których nie przewidziano innych sposobów egzekucji. Będą to zatem inne prawa majątkowe niż m.in. wierzytelności, których egzekucja jest prowadzona na podstawie przepisów o egzekucji z innych wierzytelności oraz egzekucji wynagrodzenia za pracę, czy z rachunku bankowego⁵¹⁷. W literaturze można znaleźć przykładowe wyliczenia praw majątkowych, których egzekucja prowadzona jest na podstawie przepisów z innych praw majątkowych- prawa autorskie i prawa pokrewne; prawa własności przemysłowej, wyłączne prawo hodowcy do odmiany; prawo przysługujące wspólnikowi na wypadek wystąpienia ze spółki cywilnej lub jej rozwiązania, udział wspólnika w spółce handlowej albo prawa wspólnika z tytułu udziału w takiej spółce, którymi wspólnikowi wolno rozporządzać, jak również prawa majątkowe akcjonariusza, instrumenty finansowe zapisane na rachunku papierów wartościowych lub innym rachunku, prawo, z mocy którego można żądać podziału majątku, prawo do domeny internetowej; timeshare, długoterminowy produkt wakacyjny; ekspektatywa prawa⁵¹⁸. Wśród tych przykładowych wyliczeń pojawia się również prawo do domeny internetowej, pomimo iż prawo do domeny internetowej to prawo o charakterze względnym, mające swoje źródło w stosunku zobowiązaniowym.

Problem określenia podstawy prawnej prowadzenia egzekucji z prawa do domeny internetowej został zauważony w literaturze⁵¹⁹. Wskazywano m.in. na występujące w praktyce rozbieżności w zakresie dokonywania zajęć prawa do domeny internetowej na podstawie różnych przepisów tj. na podstawie art. 896 KPC, jak i art. 910 KPC. Te rozbieżności potwierdzają przeprowadzone badania empiryczne, których wyniki zostały szczegółowo omówione w Rozdziale IV. Komornicy sądowi wskazywali, aż trzy różne alternatywne podstawy prowadzonej egzekucji świadczeń pieniężnych z domeny internetowej – przepisy dotyczące egzekucji z innych wierzytelności, przepisy dotyczące ruchomości, przepisy dotyczące egzekucji z innych praw majątkowych. Pomimo występujących w praktyce

---

⁵¹⁶ K. Grzesiowski, Komentarz do art. 353 [w:] M. Załucki, Kodeks Cywilny. Komentarz, Warszawa 2024, wyd. 4, Legalis, F. Manikowski, Egzekucja ...*op.cit.*, s. 100-126

⁵¹⁷ M. Michalska-Marciniak, Inne prawa majątkowe według Kodeksu postępowania cywilnego jako przedmiot egzekucji sądowej, PPE 2015/4, s.18–39

⁵¹⁸ *Ibidem*

⁵¹⁹ D. Wasiak, Sprawozdanie z IV Seminarium Arbitrów i Mediatorów sądu polubownego w sprawie domen internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji, Nowa Currenda 2016, nr 6, F. Manikowski, Egzekucja...*op.cit.*, s. 100-126

rozbieżności doktryna prezentuje jednolity pogląd w zakresie zastosowania do egzekucji domeny internetowej przepisów dotyczących egzekucji z innych praw majątkowych⁵²⁰. Argumentem przemawiającym za taką kwalifikacją ma być uznanie, że prawo do domeny internetowej dotyczy dobra niematerialnego, a egzekucja z praw majątkowych, których przedmiotem są dobra niematerialne odbywa się na podstawie przepisów dotyczących egzekucji z innych praw majątkowych⁵²¹. Jest to kryterium zawodne. Z uwagi bowiem na dynamikę rozwoju obrotu dobrami niematerialnymi są one przedmiotem wielu praw, również tych, które tradycyjnie zaliczone zostałyby to kategorii wierzytelności. Wskazać można na m.in. prostą umowę dostarczenia treści cyfrowych w formie e-book'a, czy umowę najmu powierzchni reklamowej na stronie internetowej. Bardziej przekonującym wydaje się być kryterium oparte na wykładni historycznej. W uzasadnieniu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego wskazano, że podstawowym motywem wprowadzenia zmian w ustawy był wzgląd na charakter prawny innych praw majątkowych. Ich daleko posunięta specyfika w stosunku do wierzytelności powodowała, że przepisy dotyczące egzekucji z innych wierzytelności były mało efektywne. Przepisy te nie uwzględniały złożoności pozycji prawnej dłużnika, który jest uprawniony z innego prawa majątkowego⁵²². Rozwijając zatem powyższą argumentacją wskazać należy, iż z uwagi na fakt, że prawo do domeny internetowej dotyczy dobra niematerialnego oraz z uwagi na stopień złożoności stosunku zobowiązaniowego łączący strony umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej uzasadnione jest prowadzenie egzekucji z prawa do domeny internetowej na podstawie przepisów dotyczących egzekucji z innych praw majątkowych. Oparcie wykładni nie na wykładni językowej, *de facto* wbrew niej, a na wykładni celowościowej, historycznej, może budzić wątpliwości, co oddają wyniki przeprowadzonych badań empirycznych. Docelowo zasadne jest wprost uregulowanie tego kryterium w przepisach. Musi ono jednak uwzględniać różnorodność dóbr cyfrowych. Tak jak już wskazano, nie wszystkie stosunki zobowiązaniowe dotyczące dóbr cyfrowych muszą cechować się złożonością, która uzasadniałaby prowadzenie egzekucji na podstawie innych przepisów niż dotyczących innych wierzytelności. Zasadne jest rozważenie uregulowanie kompetencji po stronie organu egzekucyjnego do oceny, czy egzekucja z danej wierzytelności, z uwagi na złożoność stosunku

---

⁵²⁰ M.in. E. Jasnowska, W. Nowaczyk, *Egzekucja ...op.cit.*

⁵²¹ Tak M. Michalska-Marciniak oraz H. Pietrzykowski zgodnie D. Wasiak, Sprawozdanie z IV Seminarium Arbitrów i Mediatorów sądu polubownego w sprawie domen internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji, *Nowa Currenda* 2016, nr 5, Czytelnia Currendy

⁵²² Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 965, sejm IV kadencji za: P. Zdanikowski, *Komentarz do art. 909 [w:] red. nacz. P. Ryłski, red. cz. III A. Olaś, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 3, 2024, Legalis*

zobowiązaniowego łączącego strony nie powinna być prowadzona na podstawie przepisów dotyczących egzekucji z innych praw majątkowych.

Powszechnie w literaturze podkreśla się ramowy charakter regulacji dotyczącej egzekucji z innych praw majątkowych, z uwagi na odpowiednie stosowania przepisów o egzekucji z innych wierzytelności, jeżeli przepisy zawarte w Dziale IVa Tytułu II Części Trzeciej KPC nie stanowią inaczej (art. 909 KPC)⁵²³. Natomiast zaspokojenie z dochodu lub realizacji prawa, jeżeli nie nastąpi w trybie art. 911⁵ KPC, następuje w drodze egzekucji przez zarząd przymusowy przy odpowiednim zastosowaniu przepisów art. 1064¹-1064¹¹ KPC.

Właściwość organów egzekucyjnych do prowadzenia egzekucji z domeny internetowej określana jest na podstawie odpowiedniego zastosowania art. 895 KPC dotyczącego egzekucji z innych wierzytelności. Norma ta przewiduje cztery podstawy ustalenia właściwości miejscowej komornika. Trzy z nich wynikają z art. 895 § 1 KPC i wzajemnie się uzupełniają. Podstawy te stosuje się zgodnie z kolejnością określoną w przepisie, jeżeli poprzedzające podstawy nie mogą być wykorzystane. I tak w pierwszej kolejności właściwy jest komornik działający przy sądzie ogólnej właściwości dłużnika. Zgodnie z art. 27 § 1 i 2 KPC w związku z art. 13 § 2 KPC o ogólnej właściwości dłużnika decyduje jego miejsce zamieszkania, zgodnie z art. 25 KC tj. miejscowość w której dłużnik przebywa z zamiarem stałego pobytu, a dla podmiotów, które nie są osobami fizycznymi właściwość wyznacza ich siedziba (art. 30 KC). W braku podstaw do oznaczenia właściwości ogólnej dłużnika, egzekucja należy do komornika sądu właściwości ogólnej osoby zobowiązanej względem dłużnika. Z uwagi na fakt, że w zawarciu umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej oraz jej wykonywaniu uczestniczyć mogą trzy podmioty – Oferent (późniejszy Abonent), Partner oraz NASK, wątpliwość budzić może, kto będzie osobą zobowiązaną względem dłużnika z prawa do domeny internetowej. Umowa o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej zawierana jest zawsze pomiędzy NASK a Abonentem. Czynności wykonywane przez Partnera m.in. w zakresie pośrednictwa w przekazaniu oferty zawarcia umowy do NASK, przekazywanie informacji o zmianie danych wykonywane są na podstawie porozumienia o współpracy pomiędzy Partnerem a NASK. Jednocześnie w praktyce Abonent zawiera również odrębną umowę z Partnerem w zakresie pośrednictwa w rejestracji w NASK, co jest podstawą naliczenia opłat na rzecz Partnera. Przedmiotem umowy między Partnerem, a Abonentem nigdy nie jest jednak sama rejestracja i utrzymanie domeny internetowej .pl.

---

⁵²³ M. Michalska-Marciniak, G. Sikorski, Komentarz do art. 909 [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, System postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Tom 8, wyd. 11, Warszawa 2021

Należy uznać zatem, że podmiotem zobowiązanym wobec dłużnika z prawa do domeny internetowej .pl będzie NASK i to jego siedziba decydować będzie o właściwości miejscowej komornika. W przypadku niemożności zastosowania dwóch wspomnianych podstaw, egzekucję będzie mógł prowadzić komornik przy sądzie rejonowym, w którego okręgu znajduje się przedmiot świadczenia lub prawa. Wydaje się, że w tym wypadku o właściwości miejscowej powinno decydować miejsce położenia serwera, na którym przetwarzane są dane dotyczące domeny internetowej. Jednak jak już wskazywano powyżej jest to zawodne rozwiązanie – dane mogą być przenoszone z serwera na serwer, a samo ustalenie serwera na którym przechowywane są dane problematyczne. Ostatnia z podstaw określenia właściwości miejscowej uregulowana jest w art. 895 § 2 KPC w zw. z art. 909 KPC. Jeżeli prawo majątkowe jest związane z posiadaniem dokumentu, właściwy jest komornik tego sądu, w którego okręgu dokument się znajduje. W przypadku egzekucji z prawa do domeny internetowej przepis ten nie znajdzie zastosowania. Należy podkreślić, że wierzycielowi zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych przysługuje prawo do wyboru komornika na obszarze właściwości sądu apelacyjnego, na którym znajduje się siedziba kancelarii komornika właściwego zgodnie z KPC.

Kolejnym krokiem jest dokonanie przez organ egzekucyjny zajęcia. Zgodnie z art. 910 KPC organ egzekucyjny zawiadamia dłużnika, o tym że nie wolno mu rozporządzać, obciążać ani realizować zajętego prawa, jak również nie wolno mu pobierać żadnego świadczenia przysługującego z zajętego prawa. Choć zgodnie z treścią art. 910 KPC dłużnik nie powinien realizować zajętego prawa niezasadne wydaje się uznanie, iż w takim przypadku dłużnik powinien niejako zablokować domenę internetową, tak by nie była ona dostępna publicznie. Komornik zawiadamia osobą, która z zajętego prawa jest obciążona obowiązkiem względem dłużnika o: charakterze egzekwowanych świadczeń, jeżeli egzekucja dotyczy świadczeń, o których mowa w art. 773 § 2 KPC oraz by obowiązku tego wobec dłużnika nie realizowała, a wynikające z prawa świadczenia pieniężne uiszczala komornikowi lub na rachunek depozytowy Ministra Finansów, oraz wzywa tę osobę, by w terminie tygodnia złożyła oświadczenie, czy inne osoby roszczą sobie pretensje do zajęcia prawa, czy i w jakim sądzie lub przed jakim organem toczy się lub toczyła się sprawa o zajęte prawo, jak również czy oraz o jakie roszczenie skierowana jest egzekucja do zajętego prawa. Ponadto aby w razie zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, w przypadku gdy świadczenie nie wystarcza na pokrycie wszystkich egzekwowanych należności, uiszczala je na rzecz sądowego albo administracyjnego organu egzekucyjnego, który pierwszy dokonał zajęcia, a w razie

niemożności ustalenia tego pierwszeństwa - na rzecz organu, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie, albo sądowego organu egzekucyjnego - jeżeli egzekucja dotyczy świadczeń, o których mowa w art. 773 § 2¹ KPC oraz niezwłocznie zawiadomiła o zbiegu egzekucji właściwe organy egzekucyjne, wskazując datę doręczenia zawiadomień o zajęciach dokonanych przez te organy i wysokość należności, na poczet których zostały dokonane zajęcia, a w przypadku, o którym mowa w art. 773 § 2¹ KPC - także na charakter egzekwowanych świadczeń.

Ponownie powstaje wątpliwość kim jest, w przypadku egzekucji z prawa do domeny internetowej osoba, która z zajętego prawa jest względem dłużnika obciążona obowiązkiem. W literaturze pojawiają się poglądy, że komornik powinien zawiadomić zarówno NASK jako stronę umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej .pl, ale również podmiot pośredniczący w zawarciu tej umowy tj. Partnera⁵²⁴. Jak zostało to już wskazane Partner jest co do zasady związany z Abonentem umową, ale jedynie w zakresie pośrednictwa w zawarciu umowy z NASK i ewentualnych opłat z tego tytułu. Partner nie jest natomiast stroną umowy z Abonentem i NASK o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej .pl. Powyższe prowadzi do wniosku, iż komornik zawiadamia jedynie NASK jako osobę zobowiązaną wobec dłużnika. Zajęcie nie dotyczy bowiem stosunku zobowiązaniowego między Abonentem a Partnerem. Za chwilę zajęcia uznaje się doręczenie zawiadomienia osobie, która z mocy zajętego prawa jest obciążona obowiązkiem wobec dłużnika (art. 910 § 2 zd. 1 KPC). Tym istotniejsze jest jednoznaczne określenie podmiotu zobowiązanego wobec dłużnika. Uznanie, że zobowiązanym jest zarówno NASK, jaki Partner może powodować trudności w określeniu chwili zajęcia, jeżeli doręczenie nastąpiłoby w różnym czasie. Zgodnie z art. 910 § 2 zd. 2 KPC jeżeli zawiadomienie o zajęciu zostało doręczone dłużnikowi wcześniej, skutki zajęcia powstają wobec dłużnika z chwilą doręczenia mu zawiadomienia o zajęciu. w przypadku domeny internetowej pl. zawsze zobowiązanym będzie ten sam podmiot – NASK, jako jedyny uprawniony do rejestracji domeny.pl. Nie znajdzie zatem zastosowania art. 910 § 3 KPC. W stosunku do każdego, kto wiedział o wszczęciu egzekucji, skutki zajęcia powstaną z chwilą, gdy o wszczęciu egzekucji powziął wiadomość, choćby zawiadomienie, o którym mowa w § 1, nie zostało jeszcze doręczone (art. 910 § 4 KPC).

---

⁵²⁴ E. Jasnowska, W. Nowaczyk, *Egzekucja ...op.cit.*

Kolejnym mogącym budzić kontrowersje zagadnieniem jest kwestia określenia zakresu zajęcia prawa do domeny internetowej. Zgodnie z art. 911⁴ KPC zajęcie prawa obejmuje również wszelkie wierzytelności i roszczenia przysługujące dłużnikowi z tytułu zajętego prawa, nawet jeżeli powstały po zajęciu. W literaturze jako przykłady wierzytelności i roszczeń przysługujących dłużnikowi z tytułu prawa majątkowego wskazuje się ustawowe uprawnienia do: zwrotu dopłat (art. 179 KSH⁵²⁵), przypadającej dłużnikowi części zysku (art. 191 KSH), sum należnych mu na skutek umorzenia udziału (art. 199 KSH), wkładu zwracanego dłużnikowi w związku z obniżeniem kapitału zakładowego (art. 263 KSH) oraz inne świadczenia (art. 266, 286, 492 § 2, art. 529 § 3 KSH) w przypadku egzekucji z udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. W przypadku zajęcia praw majątkowych akcjonariusza są to prawo do udziału w zysku, który został przeznaczony do wypłaty akcjonariuszom przez walne zgromadzenie (art. 347 KSH), świadczenie uzyskane na skutek rozporządzenia akcją (art. 337 KSH) oraz inne należne mu świadczenia (art. 433, 474, 492 § 2 KSH). Przykłady pojawiające się w literaturze dotyczą co do zasady rozbudowanej regulacji kodeksowej dotyczącej praw majątkowych w ramach uczestnictwa w jednej ze spółek handlowych. Prawo do domeny internetowej, jako prawo wynikające ze stosunku zobowiązaniowego oraz nie posiadające rozbudowanej regulacji ustawowej pozostaje trudne do analizy w tym zakresie. W szczególności powstaje pytanie, czy zaspokojenie wierzyciela może nastąpić jedynie w ramach łączącej NASK oraz Abonenta umowy, czy też szeroko w ramach innych wierzytelności i roszczeń przysługujących dłużnikowi powstałych w ramach korzystania z względnego prawa do domeny internetowej. Taką szeroką interpretację zakresu zajęcia sugerują niektóre publikacje wskazując, że zajęcie obejmie dochody pochodzące z umowy dzierżawy, najmu powierzchni reklamowej w ramach domeny⁵²⁶. Przykładem takiej umowy jest umowa zawierana w ramach programu Google AdSense. Abonent decydując się na udział w programie udostępnia swoją domenę internetową w określonym zakresie, wskazując w którym miejscu mają pojawiać się treści reklamowe. Następnie dane miejsce reklamowe jest licytowane przez reklamodawców. Opłaty są uiszczane na rzecz strony umowy z Abonentem - Google Ireland Ltd. Natomiast wynagrodzenie Abonenta jest zależne od ilości wyświetleń i kliknięć oraz spełnienia przez Abonenta warunków dotyczących treści zamieszczonych na stronie. Zajęcie wynagrodzenia z tej umowy będzie *de facto* zajęciem wierzytelności przysługującej dłużnikowi z umowy z Google Ireland Ltd, które powinno odbywać się w trybie art. 895

---

⁵²⁵ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 18 z późn. zm.

⁵²⁶ E. Jasnowska, W. Nowaczyk, Egzekucja ...*op.cit.*

KPC i nast. Uznanie, że wierzytelność ta wchodzi w zakres zajęcia prawa z domeny internetowej, choć na pewno korzystne dla wierzyciela prowadziłyby do daleko idących konsekwencji. Doszłoby m.in. do ominięcia regulacji art. 896 § 1 pkt 1-3 KPC, a w konsekwencji zajęcia wierzytelności bez zawiadomienia dłużnika wierzytelności.

Istotne jest również określenie przysługujących wierzycielowi uprawnień w zakresie prawa majątkowego jakim jest prawo do domeny internetowej .pl. Zgodnie z art. 910² § 1 KPC z mocy zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie uprawnienia majątkowe dłużnika wynikające z zajętego prawa, które są niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji, może również podejmować wszelkie działania, które są niezbędne do zachowania prawa. Jeżeli zachodzi potrzeba realizacji innych uprawnień wynikających z zajętego prawa niż wymienione w § 1 art. 910² KPC, sąd na wniosek dłużnika lub wierzyciela albo z urzędu ustanowi zarządcę. Do zarządcy stosuje się odpowiednio przepisy o zarządzie w egzekucji z nieruchomości (art. 910² § 2 KPC). Odmienne niż to zostało uregulowane w art. 887 KPC, wierzyciel nie może wykonywać wszelkich uprawnień dłużnika, a jedynie te co do których zostały spełnione określone przesłanki. Uprawnienia muszą wynikać z zajętego prawa do domeny internetowej, mieć charakter majątkowy oraz być niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji. Uprawnienia wynikające z prawa do domeny internetowej będą ograniczać się do regulacji zapisów umownych łączących NASK z Abonentem oraz regulacji ustawowej umowy o świadczenie usług.

Uprawnienia niezbędne do zaspokojenia wierzyciela to działania podejmowane przez wierzyciela celem ochrony zajętego prawa w sytuacji, gdy zachodzi uzasadniona obawa wygaśnięcia prawa lub utraty przez prawo jego rzeczywistej wartości⁵²⁷. Wskazówką w zakresie określenia katalogu uprawnień przysługujących wierzycielowi może być sam cel regulacji dotyczącej zajęcia prawa majątkowego. Zajęcie zmierza bezpośrednio do realizacji interesów majątkowych wierzyciela, jeżeli ma miejsce w ramach postępowania egzekucyjnego lub do ich ochrony, gdy zostało dokonane w ramach zabezpieczenia roszczenia. Wykonywanie uprawnień dłużnika przez wierzyciela na podstawie art. 910² KPC ma zapewniać mu ochronę w uzyskaniu zaspokojenia. Jednocześnie ustawodawca chroni interesy

---

⁵²⁷ P. Telenga, Komentarz do art. 910² [w:] A. Jakubecki, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, 2017, Nb 3; szerzej na ten temat N. Kobyłka, A. Pęczyk, Skutki zajęcia udziałów w spółce z o.o. – wykonywanie przez wierzyciela uprawnień korporacyjnych na podstawie kodeksu postępowania cywilnego, Przegląd Prawa Handlowego 2007/3, s. 15–16 oraz B. Draniewicz, Skutki zajęcia udziału w spółce z o.o. w postępowaniu egzekucyjnym w sferze uprawnień korporacyjnych – wybrane aspekty praktyczne, „Monitor Prawniczy”, nr 11/2006, s. 619; T. Czech, Obrona wierzyciela przed „rozwodnieniem” zajętych udziałów w spółce z o.o., „Glosa” 2010/4, s. 19

dłużnika poprzez wyłączenie możliwości wykonywania przez wierzyciela uprawnień innych niż majątkowe. Każdorazowo ocena spełnienia przesłanek z art. 910² § 1 KPC powinna być dokonywana w odniesieniu do okoliczności konkretnej sprawy poprzez zbadanie, w jakim zakresie w danym wypadku niezbędna jest ochrona interesu wierzyciela jest niezbędna⁵²⁸. Zapisy Regulaminu .pl przewidują określone sytuacje, w których brak podjęcia czynności przez dłużnika prowadzić może do wygaśnięcia prawa do domeny internetowej.

Zgodnie z pkt 13 Regulaminu .pl jeżeli porozumienie o współpracy w zakresie Obsługi Administracyjnej i Technicznej z Partnerem, któremu Abonent udzielił zgody, o której mowa w Punkcie 11, zostanie rozwiązane lub wygaśnie, Abonent składa, w formie i terminie określonych przez NASK, oświadczenie, co do dalszego obowiązywania Umowy, w szczególności co do udzielenia takiej zgody innemu Partnerowi na Zasadach określonych w Witrynie Internetowej NASK. W tym okresie Obsługa Administracyjna i Techniczna nie jest wykonywana. Niezłożenie oświadczenia w formie lub terminie określonych przez NASK lub brak udzielenia w takim terminie zgody, o której mowa powyżej, uprawnia NASK do rozwiązania Umowy poprzez Zaprzestanie Utrzymywania Nazwy Domeny. Czynności dotyczące zaprzestania Utrzymywania Nazwy Domeny może poprzedzić wstrzymanie jej Utrzymywania, przy czym w sytuacji, w której w czasie takiego wstrzymywania udzielona zostanie wskazana powyżej zgoda, Umowa jest kontynuowana. Brak podjęcia przez Abonenta działania w zakresie złożenia oświadczenia, co do dalszego obowiązywania umowy i udzieleniu zgody innemu Partnerowi może doprowadzić do rozwiązania umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej, a tym samym unicestwienie prawa do domeny internetowej, z której prowadzona jest egzekucja. W tym wypadku wydaje się, że wierzycielowi będzie przysługiwało uprawnienie do złożenia takowego oświadczenia na podstawie art. 910² § 1 KPC.

Zgodnie z pkt 20 Regulaminu .pl w przypadku wystąpienia osoby trzeciej do Sądu Polubownego przeciwko Abonentowi z żądaniem opartym na stwierdzeniu, że Abonent w wyniku zawarcia lub wykonywania Umowy naruszył prawa tej osoby, Abonent doręczy Sądowi Polubownemu podpisany zapis na Sąd Polubowny w terminie wskazanym w wezwaniu do podpisania tego zapisu. Niepodpisanie zapisu, powoduje rozwiązanie Umowy po upływie terminu trzech miesięcy od daty wyznaczonej na podpisanie zapisu, przy czym termin ten ulega skróceniu do daty rozwiązania Umowy na podstawie innych

---

⁵²⁸ Wyrok SN z dnia 12.6.2013 r. o sygn. II CSK 588/12, OSNC 2014, nr 3, poz. 29

zapisów Regulaminu, jeżeli ta data wypada przed końcem trzech miesięcy od daty wyznaczonej na podpisanie zapisu. W przypadku poinformowania NASK, w trakcie biegu terminu, przez Sąd Polubowny o doręczeniu temu Sądowi podpisanego zapisu, skutek w postaci rozwiązania Umowy nie następuje. Zapisy niniejszego punktu oraz punktu poprzedzającego nie znajdują zastosowania w przypadkach określonych przez bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa (pkt 21 Regulaminu .pl). Ponownie zapis Regulaminu .pl przewiduje sytuację, w której brak podjęcia działania po stronie Abonenta będzie powodować automatyczny skutek w zakresie rozwiązania umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej .pl. W konsekwencji bezczynność dłużnika, który w przypadku zajęcia prawa do domeny internetowej może nie mieć interesu w wykonywaniu umowy z NASK, może doprowadzić do unicestwienia egzekucji prowadzonej z prawa do domeny internetowej. Uprawnienie dłużnika do złożenia podpisanego dłużnika może być wykonane przez wierzyciela na podstawie art. 910² KPC.

Zgodnie z pkt 9 Regulaminu .pl Partner uiszcza opłaty, w wysokości oraz na zasadach ustalonych w odrębnym porozumieniu pomiędzy NASK a Partnerem. Wysokość opłat dotyczących Obsługi Administracyjnej i Technicznej, wskazana jest w zestawieniu opłat pobieranych od Partnerów, publikowanym w Witrynie Internetowej NASK. Obowiązek wnoszenia opłat obciąża Partnera, a Abonent jest z niego zwolniony. Choć Abonent nie dokonuje opłat na rzecz NASK, to zgodnie z odrębną umową dotyczącą pośrednictwa w rejestracji domeny łączącą Abonenta i Partnera, uiszcza opłaty na rzecz Partnera. Jednocześnie fakt uiszczania przez Partnera opłat na rzecz NASK warunkuje trwanie stosunku zobowiązaniowego. Za wypowiedzenie umowy uznaje się bowiem nieuiszczanie przez Partnera opłaty, dotyczącej świadczenia Obsługi Administracyjnej i Technicznej po pierwszym roku Utrzymywania Nazwy Domeny. Jednocześnie Regulamin zastrzega, że NASK nie będzie żądał od Abonenta uiszczenia takich opłat (pkt 23 Regulamin .pl). Nieuiszczanie opłat przez Partnera może mieć różne przyczyny. Pierwszą z nich może być zaprzestanie uiszczania opłat przez dłużnika na rzecz Partnera w ramach łączącej ich umowy pośrednictwa. Możliwa jest również sytuacja, w której Partner nie wywiązuje się z umowy pośrednictwa i nie uiszcza opłat na rzecz NASK, pomimo iż dłużnik dokonuje terminowo opłat na jego rzecz. W pierwszej sytuacji wydaje się uzasadnione przyznanie wierzycielowi uprawnienia do dokonania opłat w imieniu dłużnika na podstawie art. 356 § 2 KC. Partner nie może odmówić przyjęcia świadczenia – opłat od wierzyciela, jako osoby trzeciej, chociażby działał bez wiedzy dłużnika. Sytuacją bardziej złożoną będzie natomiast niewykonywanie zobowiązania w zakresie uiszczenia opłat przez Partnera, w sytuacji w której są one opłacane

przez samego dłużnika. Jest możliwe, zgodnie z już przywołanym art. 356 § 2 KC dokonanie opłat na rzecz NASK w imieniu Partnera. Będzie to jednak prowadziło do *de facto* podwójnego opłacania jednej domeny internetowej. Jednocześnie pkt 12 Regulaminu .pl przewiduje, że Abonent może zamiast dotychczasowego Partnera wskazać innego, wyrażając zgodę na wykonywanie Obsługi Administracyjnej i Technicznej na rzecz Partnera oraz dokonywanie przez niego czynności dotyczących Umowy. Wraz z dokonaniem zmiany Partnera, zgoda udzielona dotychczasowemu Partnerowi wygasa wobec NASK. Wykonanie tego uprawnienia przez wierzyciela wymagałoby jednak równoległego zawarcia umowy dotyczącej pośrednictwa w rejestracji z nowym Partnerem i rozwiązania umowy z dotychczasowym uprawnieniem. Uprawnienia te nie wynikają z zakresu wynikającego z zajętego prawa, ponieważ dotyczą odrębnego stosunku zobowiązaniowego.

Zgodnie z art. 910² § 2 KPC jeżeli zachodzi potrzeba realizacji innych uprawnień wynikających z zajętego prawa niż wymienione w art. 910² § 1 KPC, sąd na wniosek dłużnika lub wierzyciela albo z urzędu ustanowi zarządcę. Do zarządcy stosuje się odpowiednio przepisy i zarządzie w egzekucji z nieruchomości. Choć przepis ten daje podstawę do realizacji innych uprawnień niż uprawnienia majątkowe, które są niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji, jest on ograniczony do realizacji uprawnień wynikających z zajętego prawa. Zawarcie umowy z nowym Partnerem zdaje się wykraczać poza uprawnienia dłużnika wynikające z umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej.

Zaspokojenie wierzyciela z zajętego prawa następuje z dochodu, jeżeli zajęte prawo przynosi dochód, albo z realizacji lub sprzedaży prawa (art. 911⁶ § 1 KPC). Zgodnie z przeprowadzoną analizą zakresu zajęcia prawa do domeny internetowej, ewentualne dochody, które uzyskuje dłużnik nie wynikają z umowy łączącej go z NASK w zakresie rejestracji i utrzymania domeny internetowej .pl, a z innych łączących go umów dotyczący dzierżawy lub najmu powierzchni reklamowych na domenie internetowej. Zajęcie przysługujących dłużnikowi wierzytelności z tych umów może nastąpić na podstawie art. 896 KPC i nast. Zaspokojenie wierzyciela z prawa do domeny internetowej .pl może nastąpić poprzez sprzedaż prawa.

Oszacowanie zajętego prawa do domeny internetowej powinno być dokonane przez biegłego. Odmienne natomiast niż przy egzekucji z ruchomości, ustawodawca nie dopuścił możliwości samodzielnego szacowania wartości prawa przez komornika. Wynika to z faktu, że prawa majątkowe, tym prawo do domeny internetowej, z uwagi na ich specyfikę, nie będą

możliwe do oszacowania bez zastosowania określonej metodologii i zastosowania wiedzy specjalistycznej⁵²⁹. Choć w zakres zajęcia prawa do domeny internetowej nie będą wchodzić roszczenia z umów najmu, dzierżawy powierzchni reklamowych, to z pewnością uzyskiwane z tego tytułu dochody będą miałyby wpływ na wartość tego prawa. Do udziału biegłego w celu oszacowania prawa do domeny internetowej odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy art. 278 i nast. w zw. z art. 13 § 2 oraz art. 813 KPC. Komornik może zwrócić się o wydanie opinii do stałego biegłego sądowego. Jeżeli wśród stałych biegłych sądowych nie będzie biegłego, który w zakresie swojej specjalności ma wycenę domen internetowych, komornik musi zwrócić się do sądu o wyznaczenie biegłego i odebranie od niego przyrzeczenia⁵³⁰. Ustawodawca przewidział trzy wyjątki od zasady powołania biegłego do wyceny prawa majątkowego: 1) jeżeli strony zgodnie ustaliły wartość zajętego prawa albo 2) w okresie trzech miesięcy przed dokonaniem zajęcia zajęte prawo było oszacowane dla celów obrotu rynkowego lub 3) w drodze umowy ustalono jego wartość dla potrzeb obrotu rynkowego (art. 910⁴ § 2 KPC). W tych wypadkach przyjmuje się wartość prawa ustaloną zgodnie przez strony, we wcześniejszej umowie lub oszacowaniu (§ 3).

Oprócz co do zasady obligatoryjnego oszacowania wartości prawa przez biegłego, wierzyciel może zawnioskować o dokonania opisu zajętego prawa majątkowego (art. 911 KPC). Dotyczy to w szczególności sytuacji, w której prawo majątkowe ma na tyle skomplikowany charakter ze względu na swój zakres lub krąg osób uprawnionych⁵³¹. Wydaje się, że sytuacja ta nie będzie miała miejsca w przypadku prawa do domeny internetowej, gdzie podmiotem zobowiązanym wobec dłużnika będzie zawsze ten sam podmiot – NASK, natomiast sam stosunek zobowiązaniowy oparty jest na powszechnie dostępnym wzorze umownym. Nie wyklucza to natomiast możliwości skorzystania przez wierzyciela z tego fakultatywnego uprawnienia. Na wypadek skorzystania z wierzyciela z tego uprawnienia, ustawodawca przewidział precyzyjnie, co powinno być zawarte w opisie prawa majątkowego – rodzaj zajętego prawa, oznaczenie osób uprawnionych oraz rodzaj przysługujących im uprawnień albo stwierdzenie o braku informacji o ich istnieniu, oznaczenie osób zobowiązanych, jeżeli są, i rodzaj ciążących na nich obowiązków, w razie istnienia sporu co do treści prawa lub

---

⁵²⁹ P. Zdanikowski, Komentarz do art. 910⁴ [w:] red. nac. P. Ryłski, red. cz. III A. Olaś, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 3, 2024, Legalis

⁵³⁰ Lista biegłych Sądu Okręgowego we Wrocławiu (<https://www.wroclaw.so.gov.pl/biegli-sadowi,m,mg,297,24>, dostęp 12.4.2025 r.) zawiera wpisy biegłych sądowych ze specjalizacją wycena domen internetowych (1 wpis)

⁵³¹ K. Flaga-Gieruszyńska, Komentarz do art. 911 [w:] red. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2024, wyd. 12

rodzaju przysługujących uprawnień, rodzaj sporu, osoby dochodzące tych roszczeń oraz oznaczenie sądu lub innego organu, przed którym spór się toczy (art. 911¹ KPC).

Sprzedaż prawa do domeny internetowej może nastąpić w trybie z wolnej ręki, bez oszacowania lub w trybie licytacyjnym w zależności od spełnienia określonych przesłanek. W przypadku regulacji dotyczącej egzekucji z innych praw majątkowych mamy do czynienia z odwróceniem zasady panującej w egzekucji z ruchomości i nieruchomości. Pierwszeństwo ma bowiem sprzedaż prawa z wolnej ręki, a nie tryb licytacyjny. Ustawodawca niejako zakłada, że grono potencjalnych zainteresowanych zakupem prawa majątkowego będzie na tyle wąskie, że sprzedaż licytacyjna może zakończyć się niepowodzeniem. Wybór przez komornika określonego trybu sprzedaży podlega kontroli na zasadach ogólnych w ramach skargi na czynność komornika⁵³². Sprzedaż z wolnej ręki może nastąpić po cenie nie niższej niż 75 % ceny oszacowania oraz nie wcześniej niż czternastego dnia od oszacowania (art. 911⁷ § 1 KPC).

Wyjątkowo dopuszczalna jest również sprzedaż z wolnej ręki bez uprzedniego dokonania oszacowania. Jest to możliwe za zgodą wierzyciela na wniosek dłużnika. Dłużnik wskazuje cenę minimalną, poniżej której sprzedaż nie może być dokonana oraz może wskazać osobę nabywcy lub kilka osób uprawnionych do nabycia oraz kolejność w jakiej prawo nabycia będzie im przysługiwało. Cena wskazana przez dłużnika nie może naruszać interesów wierzycieli (art. 911⁷ § 2 KPC). W doktrynie pojawił się spór na tle dopuszczalności sprzedaży w trybie z wolnej ręki bez oszacowania na wniosek wierzyciela, a za zgodą dłużnika⁵³³. Należy uznać, że w przypadku gdyby inicjatywa sprzedaży bez oszacowania wyszła od wierzyciela, taki wniosek może zostać potraktowany jako zgoda. Nie może jednak zabraknąć sformułowania wniosku przez samego dłużnika. Jeżeli sprzedaż nie dojdzie do skutku w terminie tygodnia od dnia, w którym wierzyciel wyraził zgodę na sprzedaż, komornik sprzedaje zajęte prawo w drodze licytacji, chyba że wierzyciel wyrazi zgodę na ponowną sprzedaż z wolnej ręki (art. 911⁷ §3 KPC). Regulacja ta budzi wątpliwość. Sam tryb sprzedaży z wolnej ręki nie wymaga bowiem zgody wierzyciela, a jedynie tryb sprzedaży

---

⁵³² P. Zdanikowski, Komentarz do art. 911⁷ [w:] red. nac. P. Ryłski, red. cz. III A. Olaś, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 3, 2024, Legalis

⁵³³⁵³³ Za dopuszczalnością P. Zdanikowski, Komentarz do art. 911⁷ [w:] red. nac. P. Ryłski, red. cz. III A. Olaś, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 3, 2024, Legalis, G. Julke, Komentarz do art. 911⁷ [w:] Z. Szczurek, Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, Sopot, 2005, uw. Nr 5, M. Koenner, Egzekucja z innych wierzytelności i innych praw majątkowych, 2006, s. 89; przeciwne stanowisko K. Flaga-Gieruszyńska, Komentarz do art. 911⁷ [w:] red. A. Zieliński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2017

oszacowania⁵³⁴. Możliwy powinien być zatem powrót do trybu sprzedaży z wolnej ręki na podstawie oszacowania prawa sporządzonego przez biegłego.

Jeżeli sprzedaż ma się odbyć przez licytację, jej reżim prawny wyznaczają odpowiednio stosowane przepisy o sprzedaży licytacyjnej w egzekucji z ruchomości. Odesłanie to również budzi liczne wątpliwości, co do swojego zakresu. Sporne jest w szczególności nadania wierzycielowi uprawnienia do przejścia prawa majątkowego na własność przez wierzyciela na podstawie odpowiedniego zastosowania art. 875 KPC. Możliwość zastosowania tej instytucji przy licytacji prawa majątkowego zdaje się jak najbardziej słusznym kierunkiem, dającym wierzycielowi kolejny instrument zaspokojenia jego należności w postępowaniu egzekucyjnym. Odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów dotyczących sprzedaży licytacyjnej w egzekucji z ruchomości nie wyłącza stosowania tej regulacji do licytacji prawa majątkowego⁵³⁵. Powstaje również wątpliwość w zakresie dopuszczalności odpowiedniego zastosowania do sprzedaży licytacyjnej przepisów dotyczących sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej (art. 879¹ i nast. KPC). Zagadnienie to nie było jak dotąd dyskutowane w literaturze, ale w praktyce sprzedaż praw do domen internetowych jest prowadzona na podstawie przepisów o elektronicznej licytacji⁵³⁶. Ten kierunek należy uznać za słuszny dla realizacji praw wierzyciela. Umowa o rejestrację i utrzymanie domeny jako umowa zawierana i w pełni wykonywana elektronicznie ma największe szanse na skuteczne znalezienie potencjalnego nabywcy w drodze licytacji prowadzonej elektronicznie.

6.1.2. Postępowanie upadłościowe

Podstawowym celem likwidacji masy upadłości w postępowaniu upadłościowym jest zamiana składników majątkowych na środki pieniężne⁵³⁷. Likwidacja masy upadłości musi zostać każdorazowo poprzedzona sporządzeniem przez syndyka spisu inwentarza, oszacowaniem masy upadłości oraz sporządzeniem planu likwidacyjnego. Powinno to nastąpić w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia upadłości (art. 306 P.U.). W przypadku, w którym dotrzymanie terminu na złożenie spisu inwentarza wraz z planem likwidacyjnym jest niemożliwe z jakichkolwiek przyczyn, syndyk w terminie

---

⁵³⁴ Tak też w literaturze H. Pietrzykowski, Komentarz do art. 911⁷ [w:] T. Ereciński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, 2016, uw. Nr 5, M. Rośniak, P. Jadłowski, Komentarz do art. 911⁷ [w:] J. Jankowski, Kodeks postępowania cywilnego. T. 2, Komentarz: art. 730 – 1217, 2019, Nb 8; P. Telenga, Komentarz do art. 911⁷ [w:] T. Jakubecki, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, 2017, Nb 3. Odmiennie M. Uliasz, Komentarz do art. 911⁷ [w:] M. Uliasz, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2008, Nb 4

⁵³⁵ Pogląd odmienny M. Rośniak, Komentarz do art. 911⁷ [w:] red. J. Jankowski, S. Cieślak, Kodeks postępowania cywilnego, Tom II. Komentarz. art. 730 – 1217, Warszawa, wyd. 4

⁵³⁶ <https://elicytacje.komornik.pl/items/35451/prawo-do-domeny-wwwmaxhartercom>, (dostęp: 12.4.2025 r.)

⁵³⁷ P. Zimmerman, Komentarz do art. 308 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

miesiąca od dnia ogłoszenia upadłości składa sędziemu-komisarzowi pisemne sprawozdanie ogólne o stanie masy upadłości i o możliwości zaspokojenia wierzycieli.

W spisie inwentarza syndyk powinien zatem ująć prawo do domeny internetowej oraz dokonać jego oszacowania. Co istotne przepisy Prawa upadłościowego nie przewidują obowiązku powołania do wyceny biegłego. Syndyk może oszacować wartość prawa do domeny internetowej samodzielnie, ale powinna ona odpowiadać wartości rynkowej, czyli kwocie, jaką można uzyskać z jego sprzedaży⁵³⁸. W praktyce w przypadku, w którym syndyk nie będzie posiadał wiedzy specjalistycznej dokonanie samodzielnej wyceny prawa do domeny internetowej wydają się być niemożliwe. Syndyk może zatem zlecić wycenę prawa do domeny internetowej wybranemu samodzielnie rzeczoznawcy, biegłemu z listy biegłych sądowych lub spoza niej posiadającego odpowiednią wiedzę techniczną. Jest to o tyle istotne, że przyjęta w spisie inwentarza wartość prawa do domeny internetowej będzie warunkować przyjęty tryb jego likwidacji.

Prawo upadłościowe przewiduje w drodze wyjątku możliwość sprzedaży z wolnej ręki przed rozpoczęciem likwidacji i bez zezwolenia rady wierzycieli przy spełnieniu określonych przesłanek (art. 310 P.U.). Wyjątek ten dotyczy jednak jedynie ruchomości, zatem nie będzie możliwości dokonania sprzedaży prawa do domeny internetowej w tym trybie, ani innych dóbr cyfrowych, które ze swej natury mają charakter niematerialny.

Zgodnie z art. 308 ust. 1 P.U. Syndyk przeprowadza likwidację masy upadłości po sporządzeniu spisu inwentarza i sprawozdania finansowego albo po złożeniu pisemnego sprawozdania ogólnego. Syndyk obowiązany jest do podejmowania działań umożliwiających zakończenie likwidacji w ciągu sześciu miesięcy. Natomiast składane przez syndyka wnioski powinny być rozpoznawane przez sędziego-komisarza i radę wierzycieli w terminie dwóch tygodni od ich przedstawienia. Oba te terminy to terminy instrukcyjne⁵³⁹. W praktyce bowiem likwidacja w sześć miesięcy może być niemożliwa m.in. ze względu na skalę objętego przedsiębiorstwa, trudności spowodowane ustaleniem potencjalnych nabywców przy uzyskaniu ceny odpowiadającej realiom rynkowym.

Ustawodawca jako preferowany sposób likwidacji wskazał sprzedaż przedsiębiorstwa w całości, a w dalszej kolejności jego zorganizowanej części, jeżeli jej

---

⁵³⁸ P. Zimmerman, Komentarz do art. 306 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz, *op.cit.*

⁵³⁹ P. Zimmerman, Komentarz do art. 308 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz. *op.cit.*, R. Adamus, Komentarz do art. 308 [w:] R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

wyodrębnienie jest możliwe⁵⁴⁰. Odstąpienie od sprzedaży przedsiębiorstwa w całości jest dopuszczalne tylko za zgodą rady wierzycieli i tylko z tego powodu, że sprzedaż taka jest niemożliwa (art. 316 ust. 1 P.U.). Syndyk powinien zatem w pierwszej kolejności rozważyć możliwość dokonania zbycia przedsiębiorstwa w całości, a tym samym i wchodzącego w jego skład prawa do domeny internetowej⁵⁴¹. W doktrynie nie budzi wątpliwości, że prawo do domeny internetowej stanowi składnik przedsiębiorstwa, zgodnie z definicją z art. 55¹ KC. Przedsiębiorstwo stanowi zorganizowany zespół składników niematerialnych i materialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej. Domena internetowa, jako służąca do komunikacji elektronicznej, udostępniania treści oraz zapewnienie rozpoznawalności przedsiębiorcy, a często również niejako centrum prowadzenia sprzedaży, stanowi składnik przeznaczony do prowadzenia działalności gospodarczej⁵⁴².

Sprzedaż przedsiębiorstwa w całości wiąże się z dalej idącymi wymogami. Zgodnie z art. 319 ust. 1 P.U. opis i oszacowanie przedsiębiorstwa upadłego nie może być sporządzony samodzielnie przez syndyka, a przez wybranego przez syndyka biegłego. Opis przedsiębiorstwa powinien określać w szczególności przedmiot działalności przedsiębiorstwa, nieruchomości wchodzące w jego skład, ich obszar oraz oznaczenie księgi wieczystej lub zbioru dokumentów, inne środki trwałe, stwierdzone prawa, a także obciążenia. W przypadku, w którym prawo do domeny internetowej stanowi składnik przedsiębiorstwa, powinno być to uwzględnione w opisie przedsiębiorstwa (art. 319 ust. 1 i 2 P.U.). Opis i oszacowanie podlegają kontroli w trybie zarzutów. Termin na ich wniesienie wynosi tydzień od obwieszczenia o przekazaniu opisu i oszacowania sędziemu-komisarzowi. Zarzuty rozpoznaje sędzia-komisarz. W przypadku, w którym pojawiają się wątpliwości co do rzetelności lub poprawności opisu i oszacowania, sędzia-komisarz wskazuje biegłego do sporządzenia nowego opisu i oszacowania.

Ustawodawca wskazuje na dwa preferowane sposoby sprzedaży całości lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa- w drodze przetargu lub aukcji. Nie wyklucza to zastosowania art 206 P.U., który daje radzie wierzycieli możliwość wyrażenia zgody na

---

⁵⁴⁰ K. Tatar, Ł. Treła, M. Kaliński, Przeniesienie praw i obowiązków z umów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa w związku z jego sprzedażą w trakcie postępowania upadłościowego, w szczególności w ramach przygotowanej likwidacji (pre-pack), Dor. Res. nr 6, 4/2016, s. 76

⁵⁴¹ S. Gurgul, Jasne i niejasne oblicza Prawa upadłościowego i naprawczego po nowelizacji z 6.3.2009 r. – cz. VI (likwidacja majątku masy upadłości), MOP 2010, Nr 9, str. 492

⁵⁴² W. Głowacki, Uwagi wprowadzające dotyczące rozporządzania przedsiębiorstwem w znaczeniu przedmiotowym. Nazwa domenowa jako składnik przedsiębiorstwa [w:] red. I. Matusiak, Domeny internetowe. Teoria i praktyka, Warszawa 2020, Lex

sprzedaż mienia wchodzącego w skład masy upadłości z wolnej ręki. Warunki przetargu albo aukcji zatwierdza sędzia-komisarz (art. 320 ust. 1 pkt 1 P.U.). Syndyk proponuje zatem warunki przetargu lub aukcji, ale o ich ostatecznym kształcie decyduje sędzia-komisarz. W literaturze przyjmuje się, że odmawiając zatwierdzenia warunków, sędzia-komisarz może zobowiązać syndyka do modyfikacji, wprowadzenia lub uchylecia określonych postanowień⁵⁴³. Do przetargu lub aukcji odpowiednio zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu Cywilnego, z modyfikacjami związanymi m.in. z zatwierdzeniem warunków przez sędzię-komisarza, wymogami w zakresie zawiadomienia przez obwieszczenie co najmniej na 2 tygodnie, a jeżeli przetarg lub aukcja dotyczy przedsiębiorstwa spółki publicznej – co najmniej na 6 tygodni przed terminem posiedzenia wyznaczonego w celu ich przeprowadzenia, przetarg lub aukcję przeprowadza się na posiedzeniu jawnym, prowadzi je syndyk pod nadzorem sędzię-komisarza, wyboru oferenta dokonuje syndyk, jednak wybór wymaga zatwierdzenia przez sędzię-komisarza. Zatwierdzenie wyboru oferenta następuje w formie postanowienia. Może ono zostać wydane na posiedzeniu niejawnym. Sędzia-komisarz może odroczyć zatwierdzenie wyboru oferenta o tydzień, ale w tym przypadku postanowienie o zatwierdzeniu wyboru oferenta obwieszcza się. Postanowienie o zatwierdzeniu wyboru oferenta jest zaskarżalne (art. 320 ust. 1 i 2 P.U.).

W przypadku w którym nie dojdzie do sprzedaży przedsiębiorstwa w całości lub zorganizowanej części syndyk prowadzi likwidację przez sprzedaż z wolnej ręki lub w drodze przetargu lub aukcji nieruchomości i ruchomości, wierzytelności oraz innych praw majątkowych wchodzących w skład masy upadłości albo przez ściągnięcie wierzytelności od dłużników upadłego i wykonanie innych jego praw majątkowych. Podobnie zatem jak w postępowaniu egzekucyjnym konieczne będzie prawidłowe zakwalifikowanie prawa do domeny internetowej przez syndyka odpowiednio jako wierzytelności lub prawa majątkowego, co będzie miało wpływ na podstawą prawną prowadzonej likwidacji.

Likwidacja wierzytelności i praw majątkowych uregulowana jest w Dziale IV Tytuł VII Części Pierwszej. Dla likwidacji wierzytelności ustawodawca przewidział dwa sposoby likwidacji – poprzez ich zbycie albo ściągnięcie (art. 331 ust.1 P.U.). Natomiast likwidacja praw majątkowych następuje poprzez ich wykonanie albo zbycie (art. 332 P.U.). Podobnie jak w postępowaniu egzekucyjnym prawa majątkowe, o których mowa w art. 332 P.U. to wszystkie prawa majątkowe, które nie posiadają odrębnej podstawy likwidacji, dostosowującej

---

⁵⁴³ R. Adamus, Komentarz do art. 320 [w:] R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

przebieg likwidacji do potrzeb wynikających z natury danego praw (art. 316 – 331 P.U.). Będą to zatem inne prawa majątkowe niż prawo własności, użytkowanie wieczyste, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu oraz wierzytelności⁵⁴⁴. W praktyce wybór podstawy likwidacji będzie w typu wypadku opierał się na wyborze między możliwością ściągnięcia wierzytelności, a wykonaniem prawa majątkowego. Zarówno bowiem art. 331 P.U., jak i art. 332 P.U. stanowi podstawę zbycia likwidowanego prawa do domeny internetowej. W tym wypadku "ściągnięcie oznacza realizację uprawnień wynikających ze stosunku obligacyjnego (ewentualnie zabezpieczonego rzeczowo) łączącego upadłego z jego dłużnikami "⁵⁴⁵. W pierwszej kolejności syndyk powinien podjąć próbę ugodowego uzyskania świadczenia od dłużnika upadłego, a jeśli będzie to niemożliwe kontynuować działania na drodze sądowej i egzekucyjnej. W przypadku wierzytelności pieniężnej syndyk wzywa do zapłaty, a w przypadku wierzytelności niepieniężnej do spełnienia na rzecz dłużnika świadczenia niepieniężnego⁵⁴⁶. Tryb ściągnięcia wydaje się nie przystawać do złożoności stosunku umownego łączącego NASK z Abonentem. Świadczenie w zakresie utrzymania domeny internetowej ma charakter ciągły, a jego spełnienie na rzecz syndyka nie prowadziłoby w istocie do likwidacji przysługującego dłużnikowi prawa. Wyboru sposobu likwidacji wierzytelności pomiędzy ściągnięciem a zbyciem syndyk poprzedza oceną, który z nich umożliwi zaspokojenie wierzycieli w jak największym stopniu przy uwzględnieniu kosztów i ryzyka niepowodzenia ściągnięcia wierzytelności upadłego oraz konieczności zaspokojenia zobowiązań, o których mowa w art. 230 P. U., związanych z przedłużeniem postępowania upadłościowego (art. 331 ust. 2 P.U.). W literaturze brak jest prób definicyjnych dotyczących wykonania praw majątkowych, wskazuje się że polega ono na korzystaniu i czerpaniu pożytków naturalnych i cywilnych z eksploatacji danego prawa⁵⁴⁷. Jest to bowiem maksymalnie szerokie określenie, które powinno być rozumiane zgodnie ze specyfiką określonego prawa. Syndyk podejmuje decyzję o zbyciu lub wykonaniu danego prawa mając na względzie jego właściwości. Wykonanie niektórych praw nie będzie bowiem prowadziło do ich wyczerpania⁵⁴⁸.

Ponownie zatem, choć prawo do domeny internetowej, jako wynikające ze stosunku zobowiązaniowego stanowi przysługującą upadłemu wierzytelność, złożoność tego stosunku

---

⁵⁴⁴ P. Zimmerman, Komentarz do art. 332 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵⁴⁵ P. Zimmerman, Komentarz do art. 331 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵⁴⁶ R. Adamus, Komentarz do art. 331 [w:] R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵⁴⁷ S. Gurgul, Komentarz do art. 332 [w:] S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵⁴⁸ R. Adamus, Komentarz do art. 332 [w:] R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

umownego oraz jego związek z dobrem niematerialnym, jakim jest domena internetowa skłania do wyboru bardziej elastycznej podstawy prawnej likwidacji dotyczącej praw majątkowych. Bez względu jednak na wybraną podstawę prawną likwidacja następować będzie przez zbycie.

Do sprzedaży wierzytelności i praw majątkowych odpowiednio stosuje się art. 315, 320 i 321 P.U. (art. 334 ust.1 P.U.). Podstawowym sposobem sprzedaży jest przetarg lub aukcja przy zachowaniu warunków określonych w art. 320 ust.1 P.U. Ustawodawca dopuszcza wyjątki od tej zasady. Po pierwsze przy sprzedaży wierzytelności i praw majątkowych rada wierzycieli może wyrazić zgodę na inną formę poszukiwania nabywcy, z jednoczesnym określeniem warunków sprzedaży. Jako przykłady w literaturze wskazuje się przetarg dwustopniowy, rokowania, sprzedaż na giełdzie internetowej⁵⁴⁹. Rada wierzycieli może również wyrazić zgodę na sprzedaż z wolnej ręki na podstawie art. 206 ust. 1 pkt. 3 P.U. Ustawodawca przewidział jednak wiele wyjątków od wymogu uzyskania tejże zgody w większości uzależnionej od wartości danego mienia. Po pierwsze, jeżeli sprzedaż z wolnej ręki musi być dokonana niezwłocznie i dotyczy wartości nieprzewyższających 10.000 złotych syndyk może jej dokonać bez zezwolenia rady wierzycieli. W praktyce trudno wskazać na sytuacje, w których sprzedaż z wolnej ręki prawa do domeny internetowej musiałaby nastąpić niezwłocznie. Nie jest to bowiem mienie łatwo psujące, a jego sprzedaż w późniejszym terminie nie powinna spowodować obniżenia jego wartości. Ewentualnie można rozważyć, czy za taką sytuację nie uznać przypadku, w którym opłaty uiszczane na rzecz Partnera stanowią znaczne obciążenie dla masy upadłości, a dalsze utrzymywanie prawa do domeny internetowej odbędzie się ze szkodą dla wierzycieli. Ponadto jeżeli wskazana w spisie należności wartość nominalna wszystkich wierzytelności oraz innych praw wchodzących w skład masy upadłości nie przekracza równowartości 50 000 złotych zezwolenie rady wierzycieli nie jest wymagane. Jest to sytuacja częstsza *stricte* zależna od struktury majątkowej upadłego. Choć kompetencje do wyrażenia zgody na sprzedaż z wolnej ręki zostały przyznane radzie wierzycieli są one często, na podstawie art. 213 P.U., wykonywane przez sędziego-komisarza. Dzieje się tak gdy nie doszło do ustanowienia rady wierzycieli, ale także gdy rada nie wykona czynności w terminie dwóch tygodni (art. 213 ust. 1 i 2 P.U.).

W tym miejscu należy również wskazać na odrębności dotyczące likwidacji masy upadłości w postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących

---

⁵⁴⁹ R. Adamus, Komentarz do art. 334 [w:] R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

działalności gospodarczej, prowadzonej na podstawie art. 491¹ ust. 1 P.U. tj. prowadzonej na podstawie przepisów działu II tytuł V Prawa upadłościowego. Z uwagi na decyzję ustawodawcy o rezygnacji z udziału sędziego-komisarza w tym postępowaniu, ustawa przewiduje w tym zakresie samodzielność syndyka. Zgodnie z art. 491^{11a} ust. 1 P.U. wyboru sposobu likwidacji masy upadłości dokonuje samodzielnie syndyk w sposób, w którym umożliwia zaspokojenie wierzycieli w jak największym stopniu, z uwzględnieniem kosztów likwidacji. W tym wypadku syndyk samodzielnie określa w jaki sposób dokona likwidacji prawa do domeny internetowej, ale również innych dóbr cyfrowych. Tryb ten obowiązuje do określonego ustawowo limitu wartości oszacowania wskazanej w spisie inwentarza.

W przypadku, w którym wartość likwidowanego prawa majątkowego wskazana w spisie inwentarza przekracza pięciokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedzającego złożenie spisu inwentarza, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego⁵⁵⁰, syndyk zawiadamia wierzycieli oraz sąd za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe z wykorzystaniem udostępnianych w tym systemie formularzy. W zawiadomieniu syndyk wskazuje sposób likwidacji oraz minimalną cenę. Wierzyciele, w przypadku w którym sprzeciwiają się wybranemu przez syndyka sposobowi likwidacji mogą złożyć skargę na czynności syndyka, o której mowa w art. 491^{12a} P.U., która skutkować może wydaniem przez sąd postanowienia zakazującego syndykowi dokonania likwidacji składnika masy upadłości w wybrany przez niego sposób lub za wskazaną minimalną cenę, jeżeli likwidacji byłby niezgodna z prawem albo prowadziłaby do pokrzywdzenia upadłego lub wierzycieli (art. 491^{11a} ust. 3 P.U.). Sąd natomiast może w pierwszej kolejności wstrzymać dokonanie likwidacji składnika masy upadłości, jeszcze przed wydaniem postanowienia o zakazie jego likwidacji. O wstrzymaniu likwidacji składnika masy upadłości sąd zawiadamia syndyka w dniu wydania postanowienia o wstrzymaniu likwidacji (art. 491^{11a} ust. 4 P.U.). Sąd może również z urzędu wydać postanowienie o zakazie dokonania likwidacji, zgodnie z art. 491^{11a} ust. 3 P.U. Syndyk może przystąpić do likwidacji danego składnika masy upadłości w sposób określony w zawiadomieniu w przypadku braku wstrzymania lub zakazu likwidacji po upływie czternastu dni od dnia zawiadomienia wierzycieli oraz sądu. W literaturze ten tryb określa się jako tryb notyfikowany⁵⁵¹. W tzw. postępowaniu upadłościowym konsumenckim

⁵⁵⁰ W przypadku, gdy spis inwentarza był złożony w 2025 r. wartość graniczna wynosi 41.331,50 zł (5 x 8.266,30 zł), zgodnie z obwieszczeniem Prezesa GUS z dnia 21.10.2024 r.

⁵⁵¹ P. Zimmerman, Komentarz do art. 491^{11a} [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op. cit.*

uproszczonym syndykowi została przyznana znaczna swoboda w zakresie wyboru sposobu likwidacji mienia, w szczególności w przypadku, w którym na majątek upadłego nie składają się składniki, których wartość przekracza ustawowo określony limit.

Sam wybór oferenta/nabywcy w ramach prowadzonej aukcji, przetargu lub sprzedaży z wolnej ręki nie zastępuje umowy między syndykiem, a nabywcę. Umowa zawierana jest zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego z odrębnościami wynikającymi z regulacji Prawa upadłościowego. Syndyk powinien zatem prawidłowo określić rodzaj i formę umowy. Najwłaściwszą formą przy likwidacji prawa do domeny internetowej wydaje się być umowa cesji w trybie art. 509 KC. Z zastrzeżeniem jednak, co było już sygnalizowane, że syndyka nie ograniczają ograniczenia umowne w zakresie zbycia wierzytelności.

6.2. Profil na portalu społecznościowym

6.2.1. Postępowanie egzekucyjne

Zgodnie z przeprowadzoną analizą w Rozdziale II prawo do portalu społecznościowego stanowi względne prawo podmiotowe, wynikające z umowy o używanie portalu społecznościowego zawartej między administratorem, a użytkownikiem. Przed rozpoczęciem egzekucji z prawa względnego do profilu na portalu społecznościowym konieczne będzie dokonanie oceny majątkowego charakteru tego prawa. Mając bowiem na względzie specyfikę profilu na portalu społecznościowym majątkowy charakter tego prawa nie jest jego immamentną cechą, a zależeć będzie od celu, w jakim jest używany przez jego użytkownika, ale też od cech samego portalu. Za nieprawidłowe należy uznać przyjmowanie *ad hoc*, bez pogłębionej indywidualnej analizy, majątkowego charakteru tego prawa, co decydować będzie o jego objęciu egzekucją.

Powszechnie w ramach umów o używanie portalu społecznościowego stosowane są zapisy dotyczące zakazu zbywania praw z nich wynikających. Jako przykład wskazać można zapis pkt 4.2 Regulaminu Instagram, zgodnie z którym „Nie można sprzedawać kont ani danych uzyskanych od nas bądź z naszego Serwisu, udzielać na nie licencji ani ich kupować niezależnie od tego, czy takie dane zostały uzyskane podczas logowania na konto na Instagramie. Zaliczają się do tego próby zakupu, sprzedaży lub przeniesienia dowolnego elementu konta (w tym nazwy użytkownika), pozyskania, gromadzenia lub wykorzystania danych logowania lub odznak innych użytkowników bądź też próby pozyskania lub gromadzenia nazw użytkowników serwisu Instagram, haseł czy przywłaszczenia tokenów

dostępu”⁵⁵². Podobnie Regulamin TikTok wskazuje w pkt 9, że "Niniejszy Regulamin oraz wszelkie prawa i zezwolenia w nim przyznane nie mogą być przenoszone ani cedowane przez Użytkownika, ale mogą być cedowane przez TikTok bez ograniczeń. Jeśli to zrobimy, nie wpłynie to na prawa Użytkownika jako konsumenta. Jeśli Użytkownik nie będzie zadowolony, zawsze ma prawo do rozwiązania niniejszej umowy i zaprzestania korzystania z Platformy w dowolnym momencie”⁵⁵³. Zapisy umowne nie mają wpływu na dopuszczalność prowadzonej egzekucji z prawa do profilu na portalu społecznościowym z uwagi na regulację art. 831 § 1 pkt 3 KPC. Nie podlegają egzekucji prawa niezbywalne, chyba że możliwość ich zbycia wyłączono umową, a przedmiot świadczenia nadaje się do egzekucji albo wykonanie prawa może być powierzone komu innemu. Należy uznać, iż w przypadku którym prawo do profilu na portalu społecznościowym nie ma charakteru osobistego, a majątkowy to jego wykonanie będzie mogło być powierzone osobie trzeciej.

Podobnie jak w przypadku prawa do domeny internetowej konieczne będzie rozstrzygnięcie między dwoma konkurencyjnymi podstawami prowadzenia egzekucji z prawa do profilu na portalu społeczności – czy jako innej wierzytelności czy też jako inne prawo majątkowe. Posiłkując się argumentacją wskazywaną przy prawie do domeny internetowej, wskazać należy że pomimo, iż samo prawo do profilu na portalu społecznościowym swoją podstawę ma w stosunku zobowiązaniowym łączącym użytkownika (dłużnika) z administratorem, biorąc pod uwagę złożony charakter samej umowy oraz wzajemnych praw i obowiązków obu stron oraz związek z dobrem niematerialnym – dobrem cyfrowym należy skłonić się do przyjęcia jako podstawy prowadzonej egzekucji art. 909 i nast. KPC.

Podstawą określenia właściwości miejscowej organów egzekucyjnych jest odpowiednio stosowany art. 895 KPC. Norma ta zbudowana jest kaskadowo i przewiduje trzy uzupełniające się podstawy ustalenia właściwości miejscowej komornika oraz czwartą odrębną podstawę ustalenia właściwości. Zgodnie z pierwszą podstawą właściwy do prowadzenia egzekucji z prawa do profilu na portalu społecznościowym jest komornik działający przy sądzie ogólnej właściwości dłużnika. W braku podstaw do oznaczenia właściwości ogólnej dłużnika, egzekucja należy do komornika sądu właściwości ogólnej osoby zobowiązanej względem dłużnika. W przypadku prawa do profilu na portalu społecznościowym będzie nim administrator portalu. W przypadku niemożności zastosowania obu tych podstaw, egzekucję

⁵⁵² https://help.instagram.com/581066165581870/?helpref=uf_share, (dostęp 23.4.2025r.)

⁵⁵³ <https://www.tiktok.com/legal/page/eea/terms-of-service/pl>, (dostęp 23.4.2025r.)

będzie mógł prowadzić komornik przy sądzie rejonowym, w którego okręgu znajduje się przedmiot świadczenia lub prawa. Wydaję się, że w tym wypadku o właściwości miejscowej powinno decydować miejsce położenia serwera, na którym przetwarzane są dane dotyczące portalu społecznościowego. Jednak jak już wskazywano powyżej jest to zawodne rozwiązanie – dane mogą być przenoszone z serwera na serwer, a samo ustalenie serwera na którym przechowywane są dane problematyczne. Szczególnie w przypadku dużych portali społecznościowych o wielomilionowych zasięgach, którego dane mogą być przechowywane na wielu serwerach w różnych lokalizacjach. Ostatnia z podstaw określenia właściwości miejscowej uregulowana jest w art. 895 § 2 KPC w zw. z art. 909 KPC. Jeżeli prawo majątkowe jest związane z posiadaniem dokumentu, właściwy jest komornik tego sądu, w którego okręgu dokument się znajduje. W przypadku egzekucji z prawa do profilu na portalu społecznościowym przepis ten nie znajdzie zastosowania. Ponadto wierzycielowi zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych przysługuje prawo do wyboru komornika na obszarze właściwości sądu apelacyjnego, na którym znajduje się siedziba kancelarii komornika właściwego zgodnie z KPC.

Dokonując zajęcia z prawa do profilu na portalu społecznościowym komornik zawiadamia dłużnika, w tym wypadku użytkownika, że nie wolno mu rozporządzać, obciążać ani realizować zajętego prawa, jak również nie wolno mu pobierać żadnego świadczenia przysługującego z zajętego prawa (art. 910 § 1 pkt 1 KPC). W przypadku omawianego prawa majątkowego dłużnik nie może usunąć profilu na portalu, zbyć, natomiast nie wydaje się, by konieczne było jego zablokowanie w taki sposób, by profil nie był widoczny publicznie. Komornik zawiadamia również osobę, która z zajętego prawa jest obciążona obowiązkiem względem dłużnika. Nie pozostawia wątpliwości, iż w tym wypadku będzie to administrator portalu.

Obecnie najbardziej popularnymi portalami społecznościowymi w Polsce są:

1. YouTube – 29 milionów użytkowników,
2. Facebook – 18,7 miliona użytkowników,
3. Instagram – 11,3 miliona użytkowników,
4. TikTok – 11,4 miliona użytkowników powyżej 18 lat,
5. LinkedIn – 8,2 miliona użytkowników,
6. Snapchat – 5,7 miliona użytkowników,
7. Pinterest – 7,14 miliona użytkowników,

8. X – 5,33 miliona użytkowników⁵⁵⁴.

Wszystkie powyżej wskazane portale posiadają siedzibę poza terytorium Polski. Wszystkie z nich z wyjątkiem Snapchat mają swoją siedzibę w Irlandii, który ma swoją siedzibę w Wielkiej Brytanii. Znajdują się zatem poza jurysdykcję komornika, nieuprawnione jest stosowanie wobec nich środków przymusu. W konsekwencji stanowi to dalekoidącą praktyczną przeszkodę prowadzenia egzekucji z prawa do profilu na portalu społecznościowym i z pewnością stoi w sprzeczności z potrzebami obrotu. Jest to jeden z jaskrawych przykładów, iż normy jurysdykcyjne oparte na zasadzie suwerenności nie wytrzymują próby czasu w zderzeniu ze zjawiskiem globalizacji. Pomimo iż wskazane portale nie pozostają w jurysdykcji komornika, w dalszej części omówione zostaną przykładowe zapisy ze stosowanych w ramach nich umów łączących użytkownika z administratorem. Portale te stanowią obecnie *de facto* podmioty dominujące na rynku polskim oraz europejskim. Polski portal społecznościowy, który odniósł największy sukces – Nasza klasa został wyparty przez międzynarodowe platformy i zakończył działalność w lipcu 2021 r.

Komornik zawiadamia administratora portalu o charakterze egzekwowanych świadczeń, jeżeli egzekucja dotyczy świadczeń, o których mowa w art. 773 § 2¹ KPC oraz by nie realizował obowiązku wobec dłużnika, a wynikające z prawa świadczenia pieniężne uiszczał komornikowi lub na rachunek depozytowy Ministra Finansów, oraz wzywa administratora, by w terminie tygodnia złożył oświadczenie, czy inne osoby roszczą sobie pretensje do zajęcia prawa, czy i w jakim sądzie lub przed jakim organem toczy się lub toczyła się sprawa o zajęte prawo, jak również czy oraz o jakie roszczenie skierowana jest egzekucja do zajętego prawa. Ponadto komornik wzywa administratora, aby w razie zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, w przypadku gdy świadczenie nie wystarcza na pokrycie wszystkich egzekwowanych należności, uiszczał je na rzecz: sądowego albo administracyjnego organu egzekucyjnego, który pierwszy dokonał zajęcia, a w razie niemożności ustalenia tego pierwszeństwa - na rzecz organu, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie, albo sądowego organu egzekucyjnego - jeżeli egzekucja dotyczy świadczeń, o których mowa w art. 773 § 2¹ KPC oraz niezwłocznie zawiadomił o zbiegu egzekucji właściwe organy egzekucyjne, wskazując datę doręczenia zawiadomień o zajęciach dokonanych przez te organy i wysokość należności, na poczet których zostały dokonane zajęcia,

---

⁵⁵⁴ <https://wenet.pl/blog/internet-i-media-spolesznosciowe-podsumowanie-raportu-digital-2025-poland/>, (dostęp: 23.4.2025 r.)

a w przypadku, o którym mowa w art. 773 § 2¹ KPC - także na charakter egzekwowanych świadczeń. Prawo do profilu na portalu społecznościowym jest zajęte z chwilą doręczenia zawiadomienia administratorowi. Jednakże, jeżeli zawiadomienie o zajęciu zostało doręczone dłużnikowi wcześniej, skutki zajęcia powstają wobec dłużnika z chwilą doręczenia mu zawiadomienia o zajęciu (art. 910 § 2 KPC).

Zgodnie z art. 911⁴ KPC zajęcie prawa obejmuje również wszelkie wierzytelności i roszczenia przysługujące dłużnikowi z tytułu zajętego prawa, nawet jeżeli powstały po zajęciu. Portale społecznościowe często wyposażone są mechanizmy, które pozwalają na uzyskiwanie dochodu z prowadzonego profilu na portalu społecznościowym. Tym sposobem twórcy są motywowani do ciągłego zamieszczania treści, angażowania w interakcje swoich odbiorców. Jednym z takich mechanizmów są tzw. programy partnerskie, przeznaczone głównie dla tzw. influencerów, prowadzących w ramach profilu na portalu społecznościowym działalność gospodarczą polegającą na m.in. umieszczeniu na profilu postów reklamowych. Co do zasady przystąpienie do programu partnerskiego danego portalu społecznościowego wiąże się ze spełnieniem określonych warunków. Jako przykład portali, które współpracują z twórcami w ramach programów partnerskich można wskazać: 1) YouTube – program partnerski YouTube Partner Program – omówiony w Rozdziale II, 2) TikTok – program partnerski Creator Fund - warunkiem przystąpienia do programu jest posiadanie minimum 10 tysięcy obserwujących, uzyskanie przynajmniej 100 tysięcy wyświetleń w ciągu ostatnich 30 dni oraz ukończenie 18 lat przez twórcę, 3) Instagram – program partnerski Instagram Partner Program - warunkiem przystąpienia jest m.in. posiadanie siedziby, miejsca zamieszkania w kraju, w którym Instagram jest dostępny, przestrzeganie zasad dotyczących publikowanych treści, zasad w zakresie korzystania z portalu.

Z uwagi na stawiane użytkownikom wymogi, przystąpienie do programu partnerskiego nie następuje wraz z założeniem profilu na portalu społecznościowym. Zapisy umowne dotyczące programu partnerskiego nie są częścią zawieranej umowy o używanie profilu na portalu społecznościowym, zawieranej przez użytkownika i administratora przy założeniu profilu. Powstaje zatem pytanie, czy roszczenia przysługujące użytkownikowi – dłużnikowi w ramach programu partnerskiego będą wchodziły w zakres zajętego prawa do profilu na portalu społecznościowym. Pierwsze pytanie jakie nasuwa się przy analizie to, czy mamy w tym wypadku do czynienia z jedną umową łączącą administratora z użytkownikiem, czy też z dwoma odrębnymi stosunkami zobowiązaniowymi.

Nie sposób w tym miejscu nie odwołać się do rozważań poczynionych w ramach postępowania Maximilian'a Schrems'a przeciwko Facebook Ireland Limited przed TSUE o sygn. C-498/16 zakończonego wydaniem wyroku z dnia 25.1.2018 r.⁵⁵⁵. Maximilian Schrems od 2008 r. był użytkownikiem konta na Facebooku, następnie w 2011 r. zaczął korzystać również ze strony na Facebooku na której informował internautów o działaniu, które podjął przeciwko Facebook Ireland, o swoich wykładach, uczestnictwie w panelach dyskusyjnych i o wystąpieniach w mediach, a ponadto apelował o datki oraz reklamował swoje książki. W ramach postępowania przed sądami krajowymi strony postępowania prezentowały wykluczające się poglądy w zakresie stosunków zobowiązaniowych łączących Maximiliana Schrems z Facebook Ireland Limited. Zdaniem M. Schrems jest on stroną dwóch odrębnych umów: jednej dotyczącej strony na Facebooku, a drugiej dotyczącej konta na Facebooku. Natomiast zdaniem pozwanego zarówno konto na Facebooku, jak i strona na Facebooku stanowią elementy jednego i tego samego stosunku umownego.

Sytuacja ta jest w pewnym stopniu analogiczna do omawianej sytuacji użytkownika, który już po zawarciu umowy o używanie profilu na portalu społecznościowym przystępuje do programu partnerskiego. W szczególności sama rejestracja profilu jest rozdzielona w czasie z przystąpieniem do programu partnerskiego, przystąpienie do programu jest jednak ściśle zależne od już posiadanego profilu na portalu społecznościowego, podobnie jak założenie strony na Facebooku jest zależne od wcześniejszego utworzenia profilu (konta).

Trybunał Sprawiedliwości nie podjął się wprost rozstrzygnięcia tej kwestii, pozostawiając ją sądowi odsyłającemu⁵⁵⁶. Zagadnienie to stało się przedmiotem analizy w ramach opinii Rzecznika Generalnego Michała Bobka z dnia 14.11.2017 r., chociaż również bez jednoznacznego rozstrzygnięcia tego zagadnienia⁵⁵⁷. Rzecznik Generalny wskazał na następujące okoliczności „Po pierwsze, konto na Facebooku tworzone jest poprzez zaakceptowanie ogólnych warunków serwisu Facebook. Po drugie, Facebook oferuje inne usługi dostępne dla użytkowników posiadających już konto na Facebooku. Jedną z takich usług jest możliwość zakładania na Facebooku stron, które mają być przeznaczone do celów służbowych, komercyjnych lub zawodowych. Ponieważ do założenia strony na Facebooku konieczne jest konto na Facebooku, wydaje się, że konieczne musi być zaakceptowanie

⁵⁵⁵ Wyrok TS z 25.1.2018 r., C-498/16, MAXIMILIAN SCHREMS v. FACEBOOK IRELAND LIMITED, ZOTSiSPI 2018, nr 1, poz. I-37

⁵⁵⁶ Wyrok TS z 25.1.2018 r., C-498/16, MAXIMILIAN SCHREMS v. FACEBOOK IRELAND LIMITED, ZOTSiSPI 2018, nr 1, poz. I-37 – pkt 36

⁵⁵⁷ Opinia Rzecznika Generalnego M. Bobka z 14.11.2017 r., C-498/16, MAXIMILIAN SCHREMS v. FACEBOOK IRELAND LIMITED, CELEX 62016CC0498, pkt 51-60

dodatkowych warunków. Po trzecie, konto na Facebooku w podstawowej wersji (profil na Facebooku, w tym 'oś czasu' lub 'tablica', zdjęcia, znajomi) można zasadniczo wykorzystywać do celów prywatnych, ale wykorzystanie do celów działalności zawodowej nie jest wykluczone. Jednak, jak wskazuje pozwany w swoich uwagach na piśmie, zgodnie z pkt 4.4 regulaminu z 2013 r. użytkownicy zgadzają się, że 'zabronione jest wykorzystywanie osobistej osi czasu głównie do celów komercyjnych. Do takich celów mają służyć strony na Facebooku⁵⁵⁸'. Pomimo braku jednoznacznego stanowiska zarówno TSUE, jak i Rzecznika Generalnego, w literaturze pojawiły się poglądy wskazujące na przychylenie się do stanowiska pozwanego, opierające się przede wszystkim na ścisłym związku między posiadaniem konta, a późniejszą możliwością utworzenia strony⁵⁵⁹. Bez analizy poszczególnych zapisów umownych dla każdego z portali społecznościowych pogłębiona analiza w zakresie odrębności stosunków umownych łączących administratora i użytkownika w zakresie umowy o używanie profilu na portalu społecznościowych a uczestnictwie w programie partnerskim jest niemożliwa. W świetle regulacji art. 911⁴ KPC należy zwrócić jednak uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze na tożsamość stron - w ramach programu partnerskiego nie zmieniają się bowiem strony – są to nadal użytkownik i administrator portalu. Uczestnictwo w programie partnerskim jest również uzależnione od trwania stosunku zobowiązaniowego w zakresie używania profilu na portalu. Przyjęcie tego stanowiska prowadzi do uznania, że roszczenia przysługujące dłużnikowi z zajętego prawa do profilu na portalu społecznościowym zgodnie z art. 911⁴ KPC obejmują wszelkie roszczenia wynikające z Programów Partnerskich, do których użytkownik przystąpił.

Wierzyciel może wykonywać wszelkie uprawnienia majątkowe dłużnika wynikające z zajętego prawa, które są niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji, może również podejmować wszelkie działania, które są niezbędne do zachowania prawa. Jeżeli zachodzi potrzeba realizacji innych uprawnień wynikających z zajętego prawa niż wymienione w § 1 art. 910² KPC, sąd na wniosek dłużnika lub wierzyciela albo z urzędu ustanowi zarządcę. Do zarządcy stosuje się odpowiednio przepisy o zarządzie w egzekucji z nieruchomości (art. 910² § 2 KPC). Wierzyciel może zatem

---

⁵⁵⁸ Opinia Rzecznika Generalnego M. Bobka z 14.11.2017 r., C-498/16, MAXIMILIAN SCHREMS v. FACEBOOK IRELAND LIMITED, CELEX 62016CC0498, pkt 53

⁵⁵⁹ P. Modrzejewski, Problem utraty statusu konsumenta korzystającego z portali społecznościowych. Glosa do wyroku TS z dnia 25 stycznia 2018 r., C-498/16, Glosa 2018, nr 3, s. 80-88.

⁵⁶⁰ https://help.instagram.com/738469380549477/?helpref=uf_share, dostęp: (26.4.2025 r.)

wykonywać jedynie uprawnienia wynikające z zajęcia prawa do profilu na portalu społecznościowym, które mają charakter majątkowy oraz są niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji lub niezbędne do zachowania prawa. W celu ustalenia przysługujących wierzycielowi uprawnień konieczna będzie każdorazowa analiza zapisów umownych umowy między administratorem portalu a użytkownikiem. Użytkownik w ramach używania profilu może publikować posty, wpisy. Choć uprawnienie to, w szczególności w przypadku omawianych użytkowników – twórców, uczestniczących m.in. w Programach Partnerskich może mieć charakter majątkowy, nigdy nie będzie niezbędne do zaspokojenia wierzyciela. Dodatkowo prowadziłyby do *de facto* przejęcie przez wierzyciela możliwości prowadzenia takiego profilu. Mogą się natomiast zdarzyć sytuację, w których usunięcie danego posta, który narusza zasady portalu będzie niezbędne do zachowania prawa m.in. z uwagi na zapisy dotyczące możliwości zablokowania profilu użytkownika lub jego usunięcia. Wydaję się, że w takiej sytuacji, zgodnie z treścią art. 910² § 1 KPC, wierzyciel w drodze wyjątku miałby możliwość ingerencji w treści zamieszczane przez dłużnika w ramach profilu. W pozostałych wypadkach konieczne będzie ustanowienie zarządcy.

Do zarządcy stosuje się odpowiednio przepisy o zarządzie w egzekucji z nieruchomości – art. 931 – art. 941 KPC. W pierwszej kolejności zajęte prawo do profilu na portalu społecznościowym pozostawia się w zarządzie dłużnika, dopiero jeżeli prawidłowe sprawowanie zarządu tego wymaga, sąd odejmie dłużnikowi zarząd i ustanowi innego zarządcę (art. 931 § 1 i 2 w zw. z art. 910² § 2 KPC). W przypadku w którym zarządca napotka przeszkody przy obejmowaniu zarządu, komornik na polecenie sądu wprowadza go w zarząd profilem na portalu społecznościowym. W praktyce będzie to wymagało uzyskania danych dostępowych od dłużnika – loginu i hasła lub ich uzyskania od administratora portalu. Stosowanie art. 934 KPC powinno następować w świetle regulacji art. 911⁴ KPC i korespondować z zakresem zajęcia prawa do profilu na portalu społecznościowym. Zarządca wzywa zatem samego administratora portalu, by spełnił do jego rąk zaległe i przyszłe świadczenia, które wynikają z zajęcia prawa. Obowiązki zarządcy określa odpowiednio stosowany art. 935 w zw. z art. 910² § 2 KPC. Zarządca zajętego prawa do profilu na portalu społecznościowym obowiązany jest wykonywać czynności potrzebne do prowadzenia prawidłowej gospodarki – są to zarówno czynności faktyczne i prawne. W przypadku, w którym zarządcą jest sam dłużnik powinien on kontynuować jak dotychczas prowadzenie profilu, mając na względzie utrzymanie lub

zwiększenie liczby obserwujących, utrzymanie lub zwiększenie liczby wyświetleń, a tym samym utrzymywanie dochodów z prawa. Natomiast w przypadku w którym zarządcą jest osoba trzecia, dalsze prowadzenie profilu może być niemożliwe, co do zasady bowiem treści są *stricte* związane z osobą prowadzącą profil. W tym wypadku czynności zarządcy będą ograniczały się do czynności zachowawczych. Odpowiednie stosowanie przepisów o zarządcy powoduje, że część z nich nie znajdzie zastosowania, jako odnoszące się *stricte* do sytuacji dłużnika związanej z prowadzoną egzekucją z nieruchomości (art. 931 § 4 KPC, art. 936 KPC).

Do oszacowania zajętego prawa komornik powołuje biegłego (art. 910⁴ § 1 KPC). Wycena biegłego nie jest niezbędna, jeżeli strony zgodnie ustaliły wartość zajętego prawa albo jeżeli w okresie trzech miesięcy przed dokonaniem zajęcia zajęte prawo było oszacowane dla celów obrotu rynkowego lub w drodze umowy ustalono jego wartość dla potrzeb takiego obrotu (art. 910⁴ § 2 KPC). W świetle powyższych uwag konieczne wydaje się uwzględnienie przy ustaleniu wartości danego prawa do profilu na portalu społecznościowym – zasięgow konta tj. osób, które widzą treści zamieszczane na danym profilu, wchodzi z nim w interakcje poprzez polubienia, komentarze, udostępnienia (tzw. *engagement rate*), liczbę i jakość obserwujących, uczestnictwo w programach partnerskich, historię i przychody z płatnych współprac dotyczących publikacji postów reklamowych. Na żądanie wierzyciela komornik sporządzi opis zajętego prawa do profilu na portalu społecznościowym. W opisie komornik powinien zamieścić 1) rodzaj zajętego prawa; 2) oznaczenie osób uprawnionych oraz rodzaj przysługujących im uprawnień albo stwierdzenie o braku informacji o ich istnieniu; 3) oznaczenie osób zobowiązanych, jeżeli są, i rodzaj ciążących na nich obowiązków; 4) w razie istnienia sporu co do treści prawa lub rodzaju przysługujących uprawnień, rodzaj sporu, osoby dochodzące tych roszczeń oraz oznaczenie sądu lub innego organu, przed którym spór się toczy (art. 911 KPC – art. 911¹ KPC). Szczególnie istotne w świetle wskazywanych już programów dla użytkowników, oferowanych przez portale społecznościowe jest by w opisie znalazła się informacją o powiązanych z danym profilem programach partnerskich.

Zaspokojenie wierzyciela z zajętego prawa z profilu na portalu społecznościowym następuje z dochodu, jeżeli zajęte prawo przynosi dochód, albo z realizacji lub sprzedaży prawa (art. 911⁶ § 1 KPC). W przypadku, w którym prawo to przynosi dochód m.in. poprzez udział dłużnika w programie partnerskim danej platformy lub uzyskiwane od obserwujących prezenty, zaspokojenie wierzyciela może nastąpić jedynie z tych dochodów, bez konieczności sprzedaży prawa. Ustawodawca zdaje się nie preferować żadnej z form, komornik powinien

wybrać najbardziej efektywną i adekwatną z nich do okoliczności danej sprawy⁵⁶¹. Jeżeli administrator dobrowolnie nie będzie spełniał świadczeń na rzecz komornika lub wierzyciela w trybie art. 911⁵ KPC, możliwa jest egzekucja przez zarząd przymusowy poprzez odpowiednie zastosowanie art. 1064¹-1064¹¹ KPC. Zastosowanie przepisów dotyczących egzekucji przez zarząd przymusowy jest niezależne od statusu dłużnika tj. tego czy prowadzi działalność gospodarczą czy też nie⁵⁶². Jeżeli komornik uzna, że zaspokojenie powinno nastąpić w drodze sprzedaży prawa, sprzedaż prawa do profilu na portalu społecznościowym może nastąpić w trybie z wolnej ręki, bez oszacowania lub w trybie licytacyjnym w zależności od spełnienia określonych przesłanek. Sprzedaż z wolnej ręki może nastąpić po cenie nie niższej niż 75 % ceny oszacowania oraz nie wcześniej niż czternastego dnia od oszacowania (art. 911⁷ § 1 KPC). Na wniosek dłużnika, za zgodą wierzyciela, sprzedaż może nastąpić bez oszacowania prawa. Sprzedaż za wskazaną przez dłużnika cenę może nastąpić, gdy nie naruszyło to interesów wierzycieli. Dłużnik winien wówczas wskazać cenę minimalną, poniżej której sprzedaż nie może być dokonana. Dłużnik może wskazać osobę nabywcy albo też wskazać kilka osób uprawnionych do nabycia oraz kolejność, w jakiej prawo nabycia będzie im przysługiwało (§ 2 art. 911⁷ KPC). Jeżeli sprzedaż nie dojdzie do skutku w terminie tygodnia od dnia, w którym wierzyciel wyraził zgodę na sprzedaż, komornik sprzedaje zajęte prawo w drodze licytacji, chyba że wierzyciel wyrazi zgodę na ponowną sprzedaż z wolnej ręki. Do sprzedaży prawa w drodze licytacji stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży licytacyjnej w egzekucji z ruchomości (art. 911⁷ § 3 i 4 KPC).

6.2.2. Postępowanie upadłościowe

Tożsame pozostają rozważania dotyczące sporządzenia przez syndyka spisu inwentarza, sprawozdania finansowego oraz planu likwidacyjnego dotyczące prawa do domeny internetowej. Przed objęciem masą upadłości prawa do profilu na portalu społecznościowym oraz jego deklaratywnym wskazaniem w spisie inwentarza, syndyk powinien ocenić majątkowy charakter tego prawa. Z uwagi na podział postępowań i uregulowane odmienności proceduralne w zakresie postępowania prowadzonego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, syndyk uzyskując informacje o trybie postępowania może dokonać analizy charakteru prawa, kierując się pewnymi wzruszalnymi założeniami.

---

⁵⁶¹ K. Flaga-Gieruszyńska, Komentarz do art. 911⁶ [w:] red. A. Zieliński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2024

⁵⁶² *Ibidem*

W przypadku postępowania upadłościowego prowadzonego w trybie art. 491¹ ust. 1 lub 2 P.U. tj. tzw. postępowanie konsumenckie uproszczone lub postępowanie konsumenckie komisarskie z większym prawdopodobieństwem syndyk będzie miał do czynienia z prawem do profilu na portalu społecznościowym o charakterze osobistym. Taka sytuacja będzie miała miejsce w sytuacji, w której upadły prowadzi profil o charakterze prywatnym, na którym umieszcza sporadycznie treści o charakterze osobistym dla ograniczonego grona odbiorców, a dodatkowo prowadzi za jego pośrednictwem korespondencję, głównie z osobami bliskimi. Majątkowy charakter prawa do profilu na portalu społecznościowym syndyk powinien rozważyć, gdy upadły konsument prowadził dany profil w ramach uprzednio prowadzonej działalności gospodarczej oraz w przypadku w którym dany upadły wykracza w ramach prowadzonego profilu poza treści osobiste, publikując m.in. posty sponsorowane lub publikując dla bardzo szerokiego grona obserwujących, kwalifikującego się ilościowo do programu partnerskiego. o majątkowym charakterze danego prawa będą też z pewnością świadczyć uzyskiwane z niego dochody.

W przypadku natomiast postępowania upadłościowego prowadzonego wobec przedsiębiorcy będzie to zależne od tego, czy upadłym jest osoba fizyczna, prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą, czy też podmiot niebędący osobą fizyczną. W przypadku osoby fizycznej – przedsiębiorcy ocena wydaje się być bardziej złożona. Przedsiębiorca może posiadać jeden profil służący do celów osobistych, niepowiązanych z prowadzoną działalnością lub dwa lub więcej profile – jeden służący do celów prywatnych, a dalsze prowadzone na potrzeby działalności gospodarczej. W tym wypadku, profile prowadzone na potrzeby działalności gospodarczej, jako składniki przedsiębiorstwa, o czym w dalszej części rozważań, będą miały charakter majątkowy. Najtrudniejsze w ocenie zdają się być sytuacje graniczne, w których w ramach jednego profilu treści związane z prowadzoną działalnością i treści osobiste mieszają się. Konieczna będzie w tym zakresie każdorazowa indywidualna analiza danego stanu faktycznego. W przypadku podmiotów niebędących osobami fizycznymi prowadzony profil co do zasady nie będzie zawierał treści osobistych i będzie prowadzony w ramach danej działalności gospodarczej.

Na syndyku nie ciąży generalny obowiązek skorzystania z pomocy biegłego przy oszacowaniu prawa do profilu na portalu społecznościowym. W praktyce jednak dokonanie samodzielnej oceny, bez wiedzy eksperckiej oraz bez znajomości specyfiki danego portalu może być niemożliwe lub narażone na dużą skalę błędu. Jeżeli syndyk zdecyduje się na

samodzielną wycenę może w tym celu posiłkować się wcześniejszymi wycenami m.in. dla celów księgowych, rachunkowych. Bez względu na fakt, czy syndyk dokona wyceny samodzielnie, czy przy pomocy biegłego posiadającego wiadomości specjalne wartość prawa do profilu na portalu społecznościowym powinna odpowiadać wartości rynkowej, czyli kwocie, jaką można uzyskać ze sprzedaży⁵⁶³.

Tak ustaloną wartość prawa do profilu na portalu społecznościowym wraz z jego opisem syndyk umieszcza w spisie przysługujących upadłemu praw majątkowych, stanowiącego następnie element spisu inwentarza. Zgodnie z art. 69 ust. 1 P. U. ustalenie składu masy upadłości następuje poprzez sporządzenie w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe (Krajowy Rejestr Zadłużonych) według wzorca udostępnionego w tym systemie spisu objętych przez syndyka m.in. przysługujących upadłemu praw majątkowych. Syndyk powinien wpisywać określone składniki na bieżąco. Każdorazowo stan spisu objętych przez syndyka praw majątkowych jest ujawniony w Rejestrze (art. 69 ust. 1 ca P.U.). Potencjalni nabywcy zainteresowani tym specyficznym składnikiem majątku mogą zatem samodzielnie pozyskać informacje korzystając z Portalu Publicznego Krajowego Rejestru Zadłużonych i poinformować syndyka o zainteresowaniu ewentualnym nabyciem danego prawa. Dzięki bieżącemu uzupełnianiu spisów ta informacja jest już dostępna w Rejestrze przed zakończeniem ustalania składu masy upadłości. Po zakończeniu ustalania składu masy upadłości syndyk składa spis inwentarza, który obejmuje raporty ze sporządzonych według stanu na dzień ogłoszenia upadłości spisów, w tym spisu przysługujących upadłemu praw majątkowych (art. 69 ust. 1d P.U.). W przypadku w którym syndyk podjąłby wiedzą o przysługującym upadłemu prawie do profilu powinien on uzupełnić spis inwentarza (art. 69 ust. 1f P.U.). Obowiązek złożenia spisu inwentarza i oszacowania masy upadłości oraz sporządzenia planu likwidacyjnego reguluje również aut. 306 P.U.

W świetle omawianej już preferowanej formy likwidacji przedsiębiorstwa w całości lub zorganizowanej części, konieczne jest rozważenie czy prawo do profilu na portalu społecznościowym stanowi składnik przedsiębiorstwa zgodnie z art. 55¹ KC. Przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej. Konieczna jest zatem ocena, czy prawo do profilu na portalu społecznościowym jest przeznaczone do prowadzenia działalności gospodarczej. Ocenie tej będą poddane tylko te przypadki, w których syndyk uznał majątkowy charakter

---

⁵⁶³ P. Zimmerman, Komentarz art. 306 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

danego dobra, a tym samym objął je do masy upadłości. Prawo do profilu na portalu społecznościowym może pełnić podobną rolę jak prawo do domeny internetowej tj. do budowania rozpoznawalności wśród konsumentów i kontrahentów, do prowadzenia komunikacji z klientami, informowania ich o prowadzonej działalności, promowania działalności, ale również prowadzenia za jego pośrednictwem sprzedaży. W tym wypadku prawo to z pewnością stanowi składnik przedsiębiorstwa. Jeszcze bardziej jaskrawym przypadkiem jest sytuacja, w której profil jest niejako centrum całej działalności upadłego. Dzieje się tak w przypadku influencerów. Prowadzenie przez nich działalności opiera się bowiem na prowadzonym profilu lub profilach na portalach społecznościowych. Z pewnością w takiej sytuacji również mamy do czynienia ze składnikiem przedsiębiorstwa.

W przypadku, w którym nie dojdzie do likwidacji prawa do profilu na portalu społecznościowym w ramach sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego lub jego zorganizowanej części, syndyk będzie musiał dokonać likwidacji danego prawa na podstawie odpowiedniej podstawy prawnej. Jednak do czasu samej likwidacji do masy upadłości wpływać będą uzyskiwane z prawa dochody m.in. już omawiane dochody z programów partnerskich.

Zgodnie z art. 75 ust.1 P.U. z dniem ogłoszenia upadłości upadły traci prawo zarządu oraz możliwości korzystania z mienia wchodzącego do masy upadłości i rozporządzania nim. Upadły powinien zatem zaprzestać prowadzenia profilu na portalu społecznościowym oraz wydać dane do logowania syndykowi. Wydaję się, że zasadnym zabezpieczenie przez syndyka mienia poprzez zmianę loginu i hasła. Czynności związane z zarządem profilem wykonuje syndyk⁵⁶⁴. Upadły traci również prawo do pobierania pożytku oraz innych dochodów z mienia wchodzącego w skład masy upadłości. Od momentu ogłoszenia upadłości upadły, choćby nie miał takiej wiedzy, nie ma prawa do pobierania dochodów z prowadzonego profilu na portalu społecznościowym, które stanowią masę upadłości⁵⁶⁵. W ramach zarządu mieniem, wchodzącym w skład masy upadłości syndyk powinien odbierać świadczenia, z tego tytułu. Natomiast wszelkie ewentualne czynności prawne upadłego dotyczące prawa do profilu na portalu społecznościowym dokonane po ogłoszeniu są nieważne (art. 77 ust.1 P. U.). Co istotne administrator portalu po obwieszczeniu o ogłoszeniu upadłości w Rejestrze, który spełni świadczenie na rzecz upadłego nie jest zwolniony z obowiązku spełnienia świadczenia do masy upadłości, chyba że równowartość świadczenia została przekazana przez upadłego do masy

---

⁵⁶⁴ D. Chrapoński, Komentarz do art. 75[w:] red. A. J. Witosz, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵⁶⁵ P. Janda, Komentarz do art. 75 [w:] P. Janda, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

upadłości (art. 78 P.U.). W przypadku postępowań upadłościowych prowadzonych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego ogłoszenie upadłości oraz obwieszczenie o tym fakcie następuje jednocześnie, co skraca czas konieczny do podjęcie takiej informacji przez stronę umowy.

Przy likwidacji prawa do profilu na portalu społecznościowym podobnie jak w przypadku prawa do domeny internetowej, syndyk musi rozważyć dwie możliwości w zakresie podstawy prawnej prowadzonej likwidacji – jako wierzytelności lub jako prawo majątkowe. Analogicznie jak przy wcześniejszych rozważaniach wskazać należy, iż skomplikowany i złożony charakter umowy łączącej administratora i użytkownika, w tym wielość obowiązków i praw po obu stronach stosunku zobowiązaniowego, a także jego powiązanie z dobrem niematerialnym, jakim jest sam profil na portalu społecznościowym, skłania do uznania, że pomimo iż prawo to wywodzi się z umowy, likwidacja powinna być prowadzona na podstawie przepisów dotyczących likwidacji praw majątkowych.

Zgodnie z art. 332 P.U. likwidacja praw majątkowych upadłego następuje przez ich wykonanie albo zbycie. Dobór sposobu likwidacji jest zależny od właściwości samego prawa⁵⁶⁶. Możliwość wykonania prawa zależna jest zatem od właściwości danego prawa i następuje w sposób dla niego właściwy. W przypadku prawa do profilu na portalu społecznościowym, jego wykonywanie nie prowadzi do jego likwidacji, właściwym sposobem likwidacji będzie zatem jego zbycie.

Do sprzedaży praw majątkowych upadłego odpowiednio stosuje się przepisy art. 320 oraz 321 P.U. dotyczące sprzedaży mienia w drodze przetargu lub aukcji. Podstawowym sposobem sprzedaży jest przetarg lub aukcja, jednak ustawa reguluje od niej liczne odstępstwa. Po pierwsze zgodnie z art. 334 ust. 2 P.U. rada wierzycieli może wyrazić zgodę na inną formę poszukiwania nabywcy, z jednoczesnym określeniem warunków sprzedaży. Dodatkowo rada wierzycieli może również wyrazić zgodę na sprzedaż z wolnej ręki na podstawie art. 206 ust. 1 pkt. 3 P.U. W przypadku, w którym nie doszło do ustanowienia rady wierzycieli oraz gdy rada nie wykona czynności w terminie dwóch tygodni, kompetencje te wykonuje sędzia-komisarz (art. 213 ust. 1 i 2 P.U.).

Ustawodawca przewidział również wyjątki od wymogu uzyskania zgody w zależności od wartości danego mienia, uregulowane w art. 206 ust. 2, 4 P.U. Wskazać jednak należy, że trudno znaleźć uzasadnienie dla zastosowania w przypadku prawa do profilu na portalu

---

⁵⁶⁶ R. Adamus, Komentarz art. 332 [w:] R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

społecznościowym wyjątku dotyczącego konieczności dokonania danej czynności niezwłocznie w zakresie wartości nieprzewyższającej 10.000 zł. Prawo to nie jest bowiem prawem, które ulega zniszczeniu, psuciu wraz z upływem czasu, a jego sprzedaż w późniejszym terminie nie powinna spowodować obniżenia jego wartości. Co do zasady samo korzystanie z profilu na portalu społecznościowym jest darmowe i nie wiąże się z żadnym opłatami, które obciążałyby masę upadłości.

W tym miejscu należy również wskazać na odrębności dotyczące likwidacji masy upadłości w postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, prowadzonej na podstawie art. 491¹ ust. 1 P.U. tj. prowadzonej na podstawie przepisów działu II tytuł V Prawa upadłościowego. Z uwagi na decyzję ustawodawcy o rezygnacji z udziału sędziego-komisarza w tym postępowaniu, ustawa przewiduje w tym zakresie samodzielność syndyka. Zgodnie z art. 491^{11a} ust. 1 P.U. wyboru sposobu likwidacji masy upadłości dokonuje samodzielnie syndyk w sposób, w którym umożliwia zaspokojenie wierzycieli w jak największym stopniu, z uwzględnieniem kosztów likwidacji. Syndyk samodzielnie określa w jaki sposób dokona likwidacji prawa do profilu na portalu społecznościowym. Tryb ten obowiązuje do określonego ustawowo limitu wartości oszacowania wskazanej w spisie inwentarza. w przypadku, w którym wartość likwidowanego prawa majątkowego wskazana w spisie inwentarza przekracza pięciokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedzającego złożenie spisu inwentarza, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego⁵⁶⁷, syndyk zawiadamia wierzycieli oraz sąd za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe z wykorzystaniem udostępnianych w tym systemie formularzy. W zawiadomieniu syndyk wskazuje sposób likwidacji oraz minimalną cenę. Wierzyciele, w przypadku w którym sprzeciwiają się wybranemu przez syndyka sposobowi likwidacji mogą złożyć skargę na czynności syndyka, o której mowa w art. 491^{12a} P.U., która skutkować może wydaniem przez sąd postanowienia zakazującego syndykowi dokonania likwidacji składnika masy upadłości w wybrany przez niego sposób lub za wskazaną minimalną cenę, jeżeli likwidacji byłby niezgodna z prawem albo prowadziłyby do pokrzywdzenia upadłego lub wierzycieli (art. 491^{11a} ust. 3 P.U.). Sąd natomiast może w pierwszej kolejności wstrzymać dokonanie likwidacji składnika masy upadłości, jeszcze przed wydaniem postanowienia o zakazie jego

---

⁵⁶⁷ W przypadku, gdy spis inwentarza był złożony w 2025 r. wartość graniczna wynosi 41.331,50 zł (5 x 8.266,30 zł), zgodnie z obwieszczeniem Prezesa GUS z dnia 21.10.2024 r.

likwidacji. O wstrzymaniu likwidacji składnika masy upadłości sąd zawiadamia syndyka w dniu wydania postanowienia o wstrzymaniu likwidacji (art. 491^{11a} ust. 4 P.U.). Sąd może również z urzędu wydać postanowienie o zakazie dokonania likwidacji, zgodnie z art. 491^{11a} ust. 3 P.U. Syndyk może przystąpić do likwidacji danego składnika masy upadłości w sposób określony w zawiadomieniu w przypadku braku wstrzymania lub zakazu likwidacji po upływie czternastu dni od dnia zawiadomienia wierzycieli oraz sądu. W literaturze ten tryb określa się jako tryb notyfikowany⁵⁶⁸. W tzw. postępowaniu upadłościowym konsumenckim uproszczonym syndykowi została przyznana znaczna swoboda w zakresie wyboru sposobu likwidacji mienia, w szczególności w przypadku, w którym na majątek upadłego nie składają się składniki, których wartość przekracza ustawowo określony limit.

Syndyk zawiera umowę z nabywcą, wyłonionym w trybie przetargu, aukcji lub sprzedaży z wolnej ręki zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego z odrębnościami wynikającymi z regulacji Prawa upadłościowego. Syndyk powinien zatem prawidłowo określić rodzaj i formę umowy. Najwłaściwszą formą wydaje się być umowa cesji w trybie art. 509 KC. z zastrzeżeniem jednak, że Syndyka nie ograniczają ograniczenia umowne w zakresie zbycia wierzytelności.

6.3. Kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii

6.3.1. Postępowanie egzekucyjne

Z uwagi na wskazywaną w Rozdziale II możliwość różnorodnej kwalifikacji prawnej kryptoaktywów ze względu na posiadane przez nie cechy, przed przystąpieniem do zajęcia danego kryptoaktywa w pierwszej kolejności komornik będzie musiał określić, z jakim rodzajem kryptoaktywa ma styczność. W zależności bowiem, czy kryptoaktywo będzie instrumentem finansowych, czy też tokenem natywnym lub nienatywnym, odmienny będzie sposób prowadzonej z niego egzekucji świadczeń pieniężnych.

W przypadku, w którym dany instrument finansowy, zdefiniowany w art. 2 u.o.i.f. będzie stanowił kryptoaktywo w rozumieniu w art. 3 ust. 1 pkt 5 Rozporządzenia MiCA zgromadzone na rachunku papierów wartościowych lub innym rachunku to jego egzekucja powinna nastąpić w trybie art. 911⁸ KPC. Przedmiotem egzekucji na podstawie art. 911⁸ KPC mogą być

---

⁵⁶⁸ P. Zimmerman, Komentarz do art. 491^{11a} [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

jedynie instrumenty finansowe z zamkniętego katalogu, określonego w art. 2 u.o.i.f.⁵⁶⁹. Regulacja dotycząca egzekucji z papierów wartościowych została wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 2.7.2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw⁵⁷⁰ i weszła w życie 5.2.2005 r. Przed jej wprowadzeniem doktryna starała się wypracować rozwiązania, które umożliwiałyby skuteczną egzekucję z instrumentów finansowych poprzez m.in. odpowiednie stosowanie przepisów o egzekucji z ruchomości lub z rachunków bankowych przy odpowiednim zastosowaniu regulacji dotyczącej egzekucji z innych wierzytelności i innych praw majątkowych⁵⁷¹.

Komornik dokonując zajęcia instrumentu finansowego:

- 1) zawiadamia dłużnika, że nie wolno mu odbierać żadnego świadczenia, jak również rozporządzać, z wyjątkiem zleceń, o których mowa w art. 911⁸ § 2 KPC, zajętymi instrumentami finansowymi czy wartościami zebranych na rachunku;
- 2) zawiadamia podmiot prowadzący działalność maklerską, w którym dłużnik ma rachunek, o charakterze egzekwowanych świadczeń, jeżeli egzekucja dotyczy świadczeń, o których mowa w art. 773 § 2¹ KPC;
- 3) wzywa podmiot prowadzący działalność maklerską, w którym dłużnik ma rachunek, by nie wykonywał dyspozycji dłużnika, z wyjątkiem zleceń, o których mowa w art. 911⁸ § 2 KPC, ani też nie wypłacał dłużnikowi pieniędzy ulokowanych na jego rachunku, lecz zajęte sumy pieniężne do wysokości egzekwowanej należności wydał komornikowi lub złożył na rachunek depozytowy Ministra Finansów.

Regulacja zakłada pierwszeństwo zaspokojenia wierzyciela z sum pieniężnych zgromadzonych na rachunku dłużnika, a w dalszej kolejności, gdy sumy te nie wystarczają na pokrycie w całości egzekwowanego świadczenia, poprzez sprzedaż instrumentów finansowych⁵⁷². Jeżeli znajdujące się na rachunku dłużnika sumy pieniężne nie wystarczają na pokrycie egzekwowanego roszczenia, podmiot prowadzący działalność maklerską, w którym dłużnik ma rachunek, niezwłocznie wzywa dłużnika, aby w terminie trzech dni złożył zlecenie sprzedaży celem zaspokojenia wierzyciela przez okres miesiąca, wskazując, które ze

---

⁵⁶⁹ M. Lewandowska-Mroczkowska, Pozycja wierzyciela w egzekucji z instrumentów finansowych zapisanych na rachunku papierów wartościowych lub innym rachunku, PPE 2019, nr 12, Legalis

⁵⁷⁰ Dz. U. Nr 172, poz. 1804

⁵⁷¹ M. Lewandowska-Mroczkowska, Pozycja wierzyciela...*op.cit.*

⁵⁷² E. Jaceczko, Komentarz do art. 911⁸[w:] red. O. M. Piaskowska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217. Tom II, Warszawa 2024,

zdeponowanych instrumentów finansowych mają być przedmiotem zlecenia sprzedaży. Jeżeli zajęto instrumenty finansowe, które wcześniej były zajęte na podstawie postanowienia o zabezpieczeniu, dyspozycja dłużnika dotycząca zlecenia ich sprzedaży będzie wykonana po zajęciu dokonanym w egzekucji, jeżeli samo zlecenie sprzedaży dłużnik złożył w terminie określonym w art. 752¹ KPC (art. 911⁸ § 2 KPC). Jeżeli dłużnik nie zleci sprzedaży celem zaspokojenia wierzyciela, albo pomimo złożenia zlecenia nie dojdzie do sprzedaży instrumentów finansowych, prowadzący rachunek w terminie trzech dni powiadamia wierzyciela, za pośrednictwem komornika, jakie instrumenty finansowe umieszczone są na rachunku. W tym wypadku wierzyciel składa zlecenie dokonania sprzedaży wybranych instrumentów finansowych (art. 911⁸ § 3 KPC). Jeżeli zajęcia dokonano na rzecz dwóch lub więcej wierzycieli, zlecenie składa kurator ustanowiony w trybie art. 908 KPC, chyba że wierzyciele złożą zgodny wniosek o sprzedaży instrumentów finansowych. W razie ustanowienia kuratora termin dwutygodniowy liczy się od dnia powołania kuratora (art. 911⁸ § 5 KPC). W razie niezłożenia przez wierzyciela w terminie dwóch tygodni zlecenia sprzedaży albo gdy sprzedaż na zlecenie wierzyciela nie doszła do skutku przez okres roku, egzekucję umarza się (art. 911⁸ § 4 KPC). Egzekucja świadczeń pieniężnych z instrumentów finansowych opiera zatem przede wszystkim na czynnym udziale podmiotu prowadzącego działalność maklerską.

Kolejna grupa kryptoaktywów to tokeny nienatywne, oparte na stosunku obligacyjnym łączącym danego emitenta oraz nabywcę tokena. Token może być uznany za znak legitymacyjny, który pełni funkcję identyfikacyjną i indywidualizującą osobę uprawnioną do uzyskania świadczenia. Egzekucja będzie zatem prowadzona z danego względnego prawa majątkowego, wynikającego z umowy między emitentem a nabywcą tokena, którego token stanowić będzie znak legitymacyjny. Wybór odpowiedniej podstawy prowadzonej egzekucji – na podstawie przepisów dotyczących egzekucji z innych wierzytelności lub egzekucji z innych praw majątkowych będzie zależny od treści łączącego strony stosunku zobowiązaniowego, co powinno być analizowane każdorazowo w ramach konkretnych okoliczności danego postępowania.

Szczególne uwagę należy zwrócić na regulację art. 901 KPC dotyczącą zajęcia wierzytelności związanej z posiadaniem dokumentu. Zgodnie z definicją dokumentu z art. 77³ KC dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią. Pojęcie nośnika informacji jest interpretowane możliwie szeroko. Za rodzaj nośnika informacji, który umożliwia zapoznanie się z jej treścią należy również uznać rejestr DLT lub rejestr oparty na

innej podobnej technologii⁵⁷³. Tym samym token nienatywny, który oparty jest na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej należy uznać za dokument w rozumieniu art. 77³ KC. W przypadku w którym stanowi on znak legitymacyjny dla danej wierzytelności lub względnego prawa majątkowego wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego zasadne wydaje się jego zajęcie na podstawie art. 901 KPC, co dałoby komornikowi podstawę do jego odebrania dłużnikowi lub osobie trzeciej. W doktrynie nie wskazuje się na taką możliwość, a powołuje się na bardziej tradycyjne przykłady dokumentów, których dotyczy art. 901 KPC – akcje, obligacje, weksle, czeki, konosamenty, listy zastawne, bony, losy na loterię⁵⁷⁴. Należy jednak zwrócić uwagę, że część z wymienianych w literaturze dokumentów może być obecnie wydana w postaci tokena nienatywnego, opartego na technologii DLT lub innej podobnej.

Zajęcia wierzytelności związanej z posiadaniem dokumentu dokonuje się przez odebranie dokumentu dłużnikowi lub osobie trzeciej. W tym zakresie pojawia się jednak wiele wątpliwości praktycznych. Jeżeli odebraniu podlega token nienatywny to *de facto* musi to nastąpić przez odebranie dłużnikowi portfela, w którym jest przechowywany klucz prywatny i klucz publiczny. Jeżeli jest to portfel typu niepowierniczego, komornik musiałby dokonać odebrania całego nośnika – pendrive’a, dysku zewnętrznego, laptopa czy telefonu, na którym mogą znajdować się również inne nie podlegające zajęciu dane dłużnika. Przepis art. 901 KPC mówi natomiast o odebraniu samego dokumentu, co rodzi wątpliwości, czy odebranie całego nośnika nie stanowiłoby w tym wypadku działania pozbawionego podstawy prawnej. Dodatkowo dany nośnik może być zabezpieczony hasłem, danymi biometrycznymi, co uniemożliwi komornikowi wejście w posiadanie klucza prywatnego i publicznego. Jeszcze bardziej problematyczna wydaje się sytuacja, w której dłużnik przechowuje kryptoaktywa na portfelu powierniczym. W tym wypadku odebranie dokumentu – tokena nienatywnego musiałoby się wiązać z uzyskaniem dostępu do konta użytkownika, do którego przypisany jest dany portfel, a prowadzonego przez podmiot trzeci. Można być rozważać, czy w opisanej sytuacji odpowiedniego zastosowania nie znajdzie art. 845 § 2 KPC i administrator portfela powierniczego, na którym dłużnik przechowuje kryptoaktywa nie jest osobą trzecią, w której posiadaniu znajduje się dokument. Tym samym odebranie dokumentu mogłoby nastąpić bezpośrednio od administratora, jeżeli zgodziłby się na to albo przyznał, że tokeny są przypisane dłużnikowi. W innym wypadku bez współpracy ze strony dłużnika, który

---

⁵⁷³ J. Mmereole, Zawarcie umowy przez inteligentne oprogramowanie – smart kontrakty, PNT 2023, nr 1, s. 30

⁵⁷⁴ I. Gil, Komentarz do art. 901 [w:] E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2025, wyd. 36

dobrowolnie wyda kryptoaktywa komornikowi w sposób możliwy do odczytania, regulacja ta zdaje się być niewystarczająca na potrzeby egzekucji z kryptoaktywów.

Komornik powinien sporządzić protokół z czynności zajęcia wierzytelności. Protokół stanowi w tym wypadku również dowód przeprowadzenia czynności odebrania dokumentu. W protokole powinny być wykazane ewentualne bezskuteczne próby odebrania dokumentu⁵⁷⁵. O dokonaniu zajęcia komornik powiadamia wierzyciela dłużnika, przeciwko któremu toczy się postępowanie egzekucyjne i dłużnika zajętej wierzytelności, którym będzie w tym wypadku wystawca tokena nienatywnego (art. 901 § 2 KPC). Od dłużnika zajętej wierzytelności związanej z posiadaniem dokumentu komornik zażąda zapłaty poszukiwanej sumy, a jeżeli wierzytelność wymagalna jest po wypowiedzeniu, dokona jej wypowiedzenia. Na wniosek wierzyciela, dłużnika albo z urzędu, komornik dokona również czynności zachowawczych, jeżeli zajdzie taka potrzeba (art. 901 § 3 KPC). W przypadku tokena nienatywnego zakres ewentualnych czynności zachowawczych, które powinien wykonać komornik będzie wynikać ze stosunku zobowiązanego łączącego emitenta a dłużnika. W przypadku braku zapłaty sumy po wezwaniu przez komornika, możliwa jest sprzedaż wierzytelności w trybie 904¹ KPC. Bez względu na wybór podstawy prowadzonej egzekucji art. 901 KPC będzie mógł znaleźć zastosowanie, z uwagi na odesłania z art. 909 KPC do odpowiedniego stosowania przepisów o egzekucji z wierzytelności do egzekucji z innych praw majątkowych.

W przypadku tokenów natywnych jedyną możliwą podstawą prowadzenia egzekucji są przepisy dotyczące egzekucji z innych praw majątkowych. Zgodnie bowiem z analizą przeprowadzoną w Rozdziale II prawo do tokena natywnego nie ma swojej podstawy w stosunku umownym, z uwagi na brak możliwości zidentyfikowania osoby dłużnika. Regulacja dotycząca egzekucji z innym praw majątkowych przewiduje sytuację, w której dane prawo majątkowe jest tego rodzaju, że nie ma oznaczonej osoby obciążonej obowiązkiem względem dłużnika w art. 910 § 3 KPC. W tym wypadku zajęcie jest dokonane z chwilą doręczenia zawiadomienia dłużnikowi. Brak jest natomiast podstawy do zawiadomienia o zajęciu administratora portfela powierniczego, z którego może korzystać dłużnik. Nie jest on bowiem obciążony obowiązkiem względem dłużnika z zajętego prawa do tokena natywnego, choć z pewnością sam administrator i użytkownik pozostają związani umownym stosunkiem w zakresie powierzenia kryptoaktywów, sposobu ich przechowywania,

---

⁵⁷⁵ K. Korzan, Egzekucja z wierzytelności pieniężnych związanych z dokumentem, PES 1994, Nr 7, s. 45

stosowanych przez administratora zabezpieczeń. Należy wskazać na braki obecnej regulacji w tym zakresie, które powodują, że dłużnik pomimo zajęcia będzie mógł dalej złożyć swobodnie dyspozycje wypłaty środków pieniężnych zgromadzonych w portfelu powierniczym, pochodzących ze sprzedaży tokenów natywnych, dokonać sprzedaży tokenów natywnych za pośrednictwem administratora portfela powierniczego.

Do oszacowania zajętego prawa komornik powołuje biegłego (art. 910⁴ § 1 KPC). Wydaje się to szczególnie istotne w przypadku tokenów natywnych, których wartość jest bardzo zmienna i zależna od występujących trendów. Brak wiedzy specjalnej uniemożliwia wycenę tego dobra cyfrowego. Jednocześnie jednak dokonana przez biegłego wycena może bardzo szybko stracić na aktualności. Podstawą określenia wartości będą bowiem przede wszystkim notowania na giełdach kryptoaktywów, które zmieniają się na bieżąco, reagując na zachowania rynku. Jako przykład spektakularnego spadku wartości przez tokena natywnego można podać Terra (LUNA) i TerraUSD (UST). W kwietniu 2022 r. wartość jednej jednostki LUNA wynosiła ok. 120 dolarów amerykańskich, a w maju 2022 r. 0,0001 dolara amerykańskiego, co oznacza spadek o 99.9999 % wartości w ciągu kilku dni⁵⁷⁶. Możliwe jest ominięcie wymogu oszacowania danego prawa, jeżeli strony zgodnie ustaliły wartość zajętego prawa albo jeżeli w okresie trzech miesięcy przed dokonaniem zajęcia zajęte prawo było oszacowane dla celów obrotu rynkowego lub w drodze umowy ustalono jego wartość dla potrzeb takiego obrotu (art. 910⁴ § 2 KPC).

Podobnie jak w przypadku tokenów nienatywnych, niezbędne wydaje się odebranie przez komornika samych tokenów od dłużnika. W tym zakresie podstawę stanowić może odpowiednio stosowany, już omówiony, art. 901 KPC dotyczące zajęcia wierzytelności związanej z posiadaniem dokumentu. Aktualne są jednak wszystkie wskazywane problemy praktyczne dotyczące tej regulacji w zakresie odebrania tokena natywnego, czy to przechowywanego na portfelu niepowierniczym, czy też na portfelu powierniczym. Ponownie można doszukiwać się podstawy do powiadomienia administratora portfela powierniczego o zajęciu oraz odebraniu tokena natywnego od administratora jako osoby trzeciej poprzez odpowiednie zastosowanie art. 845 § 2 KPC. Nie jest to jednak rozwiązanie modelowe, bo zakłada ono konieczność uzyskania zgody administratora lub przyznania przez niego, iż tokeny są przypisane dłużnikowi.

---

⁵⁷⁶ <https://www.xtb.com/pl/analizy-rynkowe/wiadomosci-rynkowe/upadek-kryptowaluty-terra-luna?utm>, (dostęp: 11.5.2025 r.)

Zaspokojenie wierzyciela z zajętego prawa następuje z dochodu, jeżeli zajęte prawo przynosi dochód, albo z realizacji lub sprzedaży prawa. Natura tokenów natywnych powoduje, że jedynym możliwym sposobem zaspokojenia wierzyciela jest ich sprzedaż. Zgodnie z art. 911⁷ § 1 KPC jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, komornik może sprzedać zajęte prawo z wolnej ręki po cenie nie niższej niż 75 % ceny oszacowania. Sprzedaż ta nie może nastąpić wcześniej niż czternastego dnia od oszacowania. Na wniosek dłużnika, za zgodą wierzyciela, sprzedaż może nastąpić bez oszacowania prawa. Sprzedaż za wskazaną przez dłużnika cenę może nastąpić, gdy nie naruszyło to interesów wierzycieli. Dłużnik winien wówczas wskazać cenę minimalną, poniżej której sprzedaż nie może być dokonana. Dłużnik może wskazać osobę nabywcy albo też wskazać kilka osób uprawnionych do nabycia oraz kolejność, w jakiej prawo nabycia będzie im przysługiwało. Jeżeli sprzedaż nie dojdzie do skutku w terminie tygodnia od dnia, w którym wierzyciel wyraził zgodę na sprzedaż, komornik sprzedaje zajęte prawo w drodze licytacji, chyba że wierzyciel wyrazi zgodę na ponowną sprzedaż z wolnej ręki. Do sprzedaży prawa w drodze licytacji stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży licytacyjnej w egzekucji z ruchomości (art. 911⁷ § 2-4 KPC).

Powyższa analiza możliwości przeprowadzenia egzekucji świadczeń pieniężnych z kryptoaktywów na podstawie obowiązujących przepisów dotyczących egzekucji świadczeń pieniężnych z innych wierzytelności oraz innych praw majątkowych obrazuje dalekoidące luki w obecnej regulacji i jej niedostosowanie do specyficznych właściwości tych dóbr cyfrowych. W pierwszej kolejności widoczne są wyraźne odmienności w zakresie egzekucji prowadzonej z tokenów natywnych i nienatywnych, które przechowywane są przez samego dłużnika na portfelu niepowierniczym. W tym wypadku kluczowe staje się odebranie dłużnikowi nośnika – portfela na którym przechowywane są kryptoaktywa, a *de facto* klucza prywatnego i publicznego umożliwiające rozporządzanie nimi. Jednocześnie budzi to liczne wątpliwości, w szczególności w świetle zasady prowadzenia egzekucji w sposób najmniej uciążliwy dla dłużnika (art. 799 § 1 KPC) w przypadku, w którym na nośniku przechowywane są inne niepodlegające zajęciu treści cyfrowe dłużnika. Obecnie brak jest podstawy prawnej do wydania nośnika, jak również brak jest narzędzi po stronie komornika do ewentualnego przełamania zabezpieczeń na nim ustanowionych. W przypadku natomiast egzekucji prowadzonej z kryptoaktywów, które przechowywane przez dłużnika na portfelu powierniczym przy udziale podmiotów trzecich brak jest regulacji przewidującej wprost, w sposób niebudzący wątpliwości, iż o zajęciu prawa komornik powinien zawiadomić również administratora portfela.

Zasadne jest również uregulowanie podstawy do bardziej aktywnego zaangażowania administratorów portfeli powierniczych w prowadzoną egzekucję. Z uwagi na fakt, że tokeny natywne bardzo często swoją rolą zbliżają się do instrumentów finansowych, stanowiąc narzędzie inwestycji, należałoby rozważyć możliwość uregulowania egzekucji z tokenów natywnych, zgromadzonych na portfelach powierniczych na wzór egzekucji z instrumentów finansowych. W przypadku zajęcia kryptoaktywów dłużnika administrator portfela powierniczego byłby zobowiązany do niewykonywania dyspozycji dłużnika, z wyjątkiem wyraźnie dopuszczonych przez ustawodawcę, nie wypłacania na rzecz dłużnika środków ulokowanych na jego rachunku, udzielenia wierzycielowi informacji o zgromadzonych przez dłużnika kryptoaktywach. Wierzycielowi przysługiwałoby natomiast, w przypadku beczynności dłużnika, prawo do zlecenie sprzedaży zgromadzonych u administratora portfela powierniczego kryptoaktywów. Jako podmiot zobowiązany do wsparcia komornika w ramach egzekucji świadczeń pieniężnych z kryptoaktywów wskazać można podmiot zdefiniowany w Rozporządzeniu MiCA jako dostawca usług w zakresie kryptoaktywów (art. 3 ust. 1 pkt 15). Zgodnie z definicją legalną jest to osoba prawna lub inne przedsiębiorstwo, których działalność zawodowa lub działalność gospodarcza polega na profesjonalnym świadczeniu co najmniej jednej usługi w zakresie kryptoaktywów na rzecz klientów i którym zezwolono na świadczenie usług w zakresie kryptoaktywów zgodnie z art. 59 Rozporządzenia MiCA. Natomiast usługi w zakresie kryptoaktywów, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 16 Rozporządzenia MiCA to 1) zapewnienie przechowywania kryptoaktywów i administrowania nimi w imieniu klientów, 2) prowadzenie platformy obrotu kryptoaktywami, 3) wymiana kryptoaktywów na środki pieniężne, 4) wymiana kryptoaktywów na inne kryptoaktywa; wykonywanie zleceń związanych z kryptoaktywami w imieniu klientów, plasowanie kryptoaktywów; przyjmowanie i przekazywanie zleceń związanych z kryptoaktywami w imieniu klientów; doradztwo w zakresie kryptoaktywów; zarządzanie portfelem kryptoaktywów; świadczenie usług transferu kryptoaktywów w imieniu klientów.

6.3.2. Postępowanie upadłościowe

Podobnie jak w postępowaniu egzekucyjnym syndyk przed rozpoczęciem likwidacji, na etapie sporządzania spisu inwentarza, powinien dokonać odpowiedniej kwalifikacji prawnej obejmowanego masą upadłości kryptoaktywa. Następnie wybrany sposób likwidacji powinien uwzględniać specyfiką danego dobra cyfrowego.

W przypadku kryptoaktywów, które zakwalifikować można jako instrumenty finansowe w rozumieniu art. 2 u.o.i.f. zastosowanie znajdzie regulacja art. 112 P. U., zgodnie z którym ogłoszenie upadłości nie ma wpływu na umowy rachunku bankowego, umowy rachunku papierów wartościowych, umowy rachunku derywatów lub konta rozliczeniowego, lub umowy o prowadzenie rachunku zbiorczego upadłego. Regulacja ta ma na celu stabilizację stanu przedsiębiorstwa, uniknięcie ewentualnych negatywnych następstw związanych z wygaśnięciem tych umów oraz umożliwienie syndykowi - w przypadku w szczególności rachunków bankowych - płynnego przejęcie środków pieniężnych upadłego i dzięki temu zabezpieczenie środków na pokrycie początkowych kosztów postępowania⁵⁷⁷. Jeżeli upadły w chwili ogłoszenia posiada rachunek papierów wartościowych oraz powiązany z nim rachunek bankowy, syndykowi powinny zostać wydane sumy pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym, natomiast zgromadzone na rachunku instrumenty finansowe zostaną prześięgowane przez syndyka na rachunek nabywcy po przeprowadzonej likwidacji⁵⁷⁸. Ponadto art. 334 ust. 4 P.U. przewiduje wyjątek od przepisów ogólnych dotyczących likwidacji i daje sędziemu – komisarzowi kompetencje do wyrażenia zgody na sprzedaż instrumentów finansowych przez firmę inwestycyjną. Definicja legalna firmy inwestycyjnej znajduje się w art 3 pkt 33 u.o.i.f., zgodnie z którą przez firmę inwestycyjną rozumie się dom maklerski, bank prowadzący działalność maklerską, zagraniczną firmę inwestycyjną prowadzącą działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zagraniczną osobę prawną z siedzibą na terytorium państwa innego niż państwo członkowskie, prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność maklerską. Sędzia- komisarz wyrażając zgodę na sprzedaż przez firmę inwestycyjną może wyznaczyć rynek regulowany lub polecić dokonanie wyboru rynku regulowanego syndykowi oraz wyznaczyć minimalną cenę sprzedaży. Jeśli sędzia-komisarz nie oznaczy ceny minimalnej, syndyk może dokonać sprzedaży po cenie obowiązującej w danym momencie na rynku regulowanym⁵⁷⁹. Kompetencja ta została przyznana jedynie sędziemu – komisarzowi, a więc na sprzedaż przez firmę inwestycyjną nie może zezwolić rada wierzycieli. Bezsprzecznie należy zgodzić się z poglądem, że sprzedaż instrumentów finansowych za pośrednictwem firmy inwestycyjnej jest najprostszą metodą dokonania tego typu transakcji⁵⁸⁰.

---

⁵⁷⁷ P. Stenko, Komentarz do art. 112 [w:] red. P. Machnikowski, Prawo upadłościowe. Komentarz, Warszawa 2025, wyd. 1, Legalis

⁵⁷⁸ Tak P. Zimmerman, Komentarz do art. 112 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵⁷⁹ M. Mozdzeń, Komentarz do art. 334 [w:] red. A. J. Witosz, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

⁵⁸⁰ P. Zimmerman, Komentarz do art. 334 [w:] P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Komentarz *op.cit.*

W przypadku w którym sędzia-komisarz nie wyrazi zgody na ten szczególny sposób likwidacji, zastosowanie znajdują przepisy ogólne. Syndyk może zatem w ramach odpowiedniego zastosowania art. 320 i 321 P.U. w zw. z 334 ust. 1 P.U. dokonać ich sprzedaż w drodze przetargu lub aukcji. Za zgodą rady wierzycieli syndyk może dokonać sprzedaży z wolnej ręki (art. 206 ust. 1 pkt 3 P.U.), rada wierzycieli może również wyrazić zgodę na inną formę poszukiwania nabywcy, z jednoczesnym określeniem warunków sprzedaży (art. 334 ust. 2 P.U.).

W przypadku dwóch kolejnych grup – tokenów natywnych i tokenów nienatywnych, mając na względzie podnoszoną w ramach postępowania egzekucyjnego konieczność zabezpieczenia kluczy prywatnych i publicznych celem umożliwienia rozporządzenia nimi, z uwagi na szeroko określone obowiązki upadłego w zakresie wskazania i wydania syndykowi całego majątku (art. 57 P.U.), należy uznać iż upadły jest zobowiązany do ich wydania syndykowi bez względu na sposób ich przechowywania. W przypadku portfeli niepowierniczych, upadły będzie zobowiązany do wydania nośnika na którym są przechowywane klucze prywatne i publiczne wraz z wszelkimi danymi niezbędnymi do przełamania ewentualnych ustanowionych na nim zabezpieczeń. W przypadku natomiast, gdy upadły korzystał z portfela powierniczego powinien wskazać administratora portfela powierniczego oraz wszelkie dane niezbędne do uzyskania dostępu do portfela.

W zakresie tokenów nienatywnych ich kwalifikacja jako wierzytelności lub praw majątkowych będzie zależna od treści stosunku zobowiązaniowego między emitentem, a upadłym. Natomiast w przypadku tokenów natywnych likwidacja możliwa jest jedynie na podstawie przepisów regulujących likwidacje praw majątkowych, a więc poprzez ich wykonanie lub zbycie (art. 332 P.U.). Wybór w zakresie sposobu likwidacji pozostawiony został syndykowi, jednak jest on ograniczony naturą danego składnika majątku. W przypadku tokenów natywnych syndyk może jedynie dokonać ich zbycia.

W tym wypadku brak jest regulacji szczególnej pozwalającej syndykowi, czy za zgodą sędziego-komisarza czy rady wierzycieli, na wzór regulacji dotyczącej instrumentów finansowych, na sprzedaż kryptoaktywów za pośrednictwem firmy inwestycyjnej. Syndykowi pozostaje zatem jedynie skorzystanie z tradycyjnie wyróżnianych sposobów likwidacji tj. w drodze przetargu lub aukcji, ewentualnie po uzyskaniu zgody rady wierzycieli poprzez sprzedaż z wolnej ręki. Rozważyć można natomiast, czy z uwagi na określony w art. 334 ust. 2 P.U. przepis szczególny, zgodnie z którym rada wierzycieli może wyrazić zgodę na inną formę poszukiwania nabywcy, z jednoczesnym określeniem warunków sprzedaży, czy nie stanowi on

podstawy do wyrażenia zgody na sprzedaż za pośrednictwem giełdy kryptoaktywów. Wydaje się, że rada wierzycieli mogłaby wyrazić taką zgodę, natomiast brak jest podstawy do sprzedaży za pośrednictwem podmiotu trzeciego – firmy inwestycyjnej, obsługującej rynek kryptoaktywów. Z pewnością stanowiłoby dla syndyka najprostszą i najbardziej efektywną metodę likwidacji.

Choć regulacja postępowania upadłościowe, z uwagi na bardzo szeroki sposób redakcji obowiązków po stronie upadłego, powoduje mniej problemów praktycznych w zderzeniu z tak specyficznymi dobrami cyfrowymi, jakimi są kryptoaktywa, zasadne wydaje się umożliwienie syndykowi dokonywania sprzedaży kryptoaktywów za pośrednictwem podmiotu trzeciego na wzór rozwiązania obowiązującego przy instrumentach finansowych. W tym wypadku nie powinna być to firma inwestycyjna, a dostawca usług w zakresie kryptoaktywów w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 15 Rozporządzenia MiCA.

6.4. Dobra wirtualne oraz konta w grach komputerowych

6.4.1. Postępowanie egzekucyjne

Zgodnie z rozważaniami przeprowadzonymi w ramach Rozdziału II jedyną możliwą, zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami, kwalifikacją prawną dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej jest uznanie, że są one przedmiotem względnego prawa podmiotowego, wywodzącego się z łączącego gracza oraz twórcę gry stosunku zobowiązaniowego. Powyższa konstatacja powinna być podstawą do określenia prawidłowej podstawy prawnej prowadzonej przez komornika egzekucji świadczeń pieniężnych z danego dobra cyfrowego. Podobnie jak przy omawianych już innych kategoriach dóbr cyfrowych możliwe podstawy prowadzonej egzekucji to przepisy dotyczące egzekucji z innych wierzytelności lub alternatywnie przepisy dotyczące egzekucji z innych praw majątkowych.

W doktrynie rozważano obie możliwości, każdorazowo przychylając się ostatecznie do prowadzenia egzekucji na podstawie przepisów dotyczących innych praw majątkowych, jednak opierając się na odmiennej argumentacji⁵⁸¹. Możliwość prowadzenia egzekucji na podstawie przepisów dotyczących innych wierzytelności upatruje się w zobowiązaniowej podstawie tego prawa majątkowego. Graczowi przysługuje bowiem wobec twórcy gry wierzytelność w zakresie utrzymania infrastruktury technicznej umożliwiającej mu dostęp i korzystanie z wirtualnej rzeczywistości, wierzytelność ta obejmuje również umożliwienie korzystania w ramach gry z konkretnych dóbr wirtualnych. Gracz jest natomiast

---

⁵⁸¹ K. Szpyt, *Egzekucja...op.cit.*, s. 288 – 290, F. Manikowski, *Egzekucja ...op.cit.*

zobowiązany wobec twórcy gry, w zależności od treści danej umowy, do przestrzegania zasad obowiązujących w grze, uiszczania opłat abonamentowych⁵⁸². Argumentem przemawiającym za kwalifikacją prawa do dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej jako „innego prawa majątkowego”, a nie „innej wierzytelności”, miałby być prawnautorski element umów między graczem, a twórcą gry w ramach, których graczowi udzielana jest niewyłączna licencja do gry komputerowej⁵⁸³. Doktryna wskazuje jednak że, jest to argument nie wystarczający dla uznania, iż egzekucja powinna być prowadzona na podstawie przepisów o egzekucji z innych praw majątkowych⁵⁸⁴. Zgodnie z poglądem F. Manikowskiego w przypadku nabycia wtórnego dobra wirtualnego nie dochodzi do udzielenia sublicencji, a komornik nie zajmuje praw autorskich do danego dobra wirtualnego. Jednak za egzekucją prawa do dobra wirtualnego oraz konta na serwerze gry komputerowej jako innego prawa majątkowego przemawia fakt, że jest to prawo na dobrze niematerialnym. Podobnie jak w przypadku prawa do domeny internetowej argument ten powinien skłaniać do stosowania przepisów dotyczących egzekucji z innych praw majątkowych⁵⁸⁵. Poglądy doktryny są zgodne, że przepisy dotyczące innych praw majątkowych bardziej przystają do potrzeb prowadzonej egzekucji z dóbr wirtualnych oraz z konta na serwerze gry komputerowej m.in. z uwagi na przepisy dotyczące oszacowania prawa przez biegłego (art. 910⁴ KPC), sposobu określenia wysokości ceny wywoławczej (art. 911⁷ § 1 KPC), objęciu zakresem zajęciem również wszelkich wierzytelności i roszczeń, jakie dłużnikowi przysługujące z zajętego prawa (art. 911⁴ KPC).

Należy opowiedzieć się za jednolitym, choć różnie argumentowanym, poglądem w zakresie podstawy prowadzonej egzekucji na podstawie przepisów o egzekucji z innych praw majątkowych. Przemawia za tym, już wskazywane, powiązanie danego prawa majątkowego z dobrem cyfrowym, ale również złożoność stosunku zobowiązaniowego i istniejące po obu stronach – zarówno gracza, jak i twórcy gry – liczne prawa i obowiązki. Powyższe powoduje, że przepisy dotyczące egzekucji z innych praw majątkowych i przewidziane w nich rozwiązania bliższe są specyfice tych dóbr cyfrowych.

Przed omówieniem samego przebiegu egzekucji, zasadne jest również określenie, w których sytuacjach egzekucja powinna być prowadzona z dobra wirtualnego, a w których z konta na serwerze gry komputerowej. Przeprowadzenie egzekucji z prawa do

---

⁵⁸² K. Szpyt, *Egzekucja ...op.cit.*, s. 288 – 290

⁵⁸³ *Ibidem*

⁵⁸⁴ F. Manikowski, *Egzekucja...op.cit.*

⁵⁸⁵ *Ibidem*

konta na serwerze gry komputerowej niejako konsumuje egzekucje z prawa do dobra wirtualnego, ponieważ dobra wirtualne są powiązane z danym graczem oraz jego kontem. Egzekucja z konta na serwerze gry komputerowej będzie prowadzić zatem do egzekucji z wszystkich przysługujących mu dóbr wirtualnych. Pierwszym kryterium powinna być sama specyfika gry komputerowej. Nie każda gra komputerowa będzie posiadała zaprojektowaną funkcjonalność pozwalającą na przeniesienie wybranego dobra wirtualnego z konta jednego gracza na konto drugiego gracza (np. *Overwatch 2*). W tym wypadku jedyna możliwość prowadzenia egzekucji to egzekucja z prawa do konta na serwerze gry komputerowej, ponieważ wyodrębnienie z konta gracza danego dobra wirtualnego będzie technicznie niemożliwe. W zależności od specyfiki danej gry komputerowej większą wartość osiągać będą pojedyncze dobra wirtualne lub całe konta. Jako przykłady gier, gdzie większą wartość posiadają pojedyncze dobra wirtualne można wskazać *Counter-Strike 2*, *Diablo II*. Natomiast jako przykłady gier, gdzie większą wartość posiadają całe konta można wskazać *World of Warcraft*, *Clash of Clans*, *League of Legends*. Jest to zależne przede wszystkim od konstrukcji samej gry i panujących w ramach niej zasad. Za słuszny należy również uznać pogląd wskazujący na konieczność kierowania się w tym zakresie zasadą nieobciążania dłużnika ponad potrzebę (art. 799 § 1 KPC). W przypadku zatem gdy egzekucja z dobra wirtualnego byłaby wystarczająca dla pokrycia egzekwowanego świadczenia pieniężnego, to zbyt daleko idące będzie prowadzenie egzekucji z prawa do całego konta⁵⁸⁶.

Zajęcie prawa do dobra wirtualnego lub konta na serwerze gry komputerowej następuje poprzez zawiadomienie dłużnika, że nie wolno mu rozporządzać, obciążać ani realizować zajętego prawa, jak również nie wolno mu pobierać żadnego świadczenia przysługującego z zajętego prawa (art. 910 § 1 pkt 1 KPC). Komornik zawiadamia również twórcę gry, jako osobę, która z zajętego prawa jest obciążona obowiązkiem względem dłużnika: 1) o charakterze egzekwowanych świadczeń, jeżeli egzekucja dotyczy świadczeń, o których mowa w art. 773 § 2¹ KPC, 2) by obowiązkowo wobec dłużnika nie realizował, a wynikające z prawa świadczenia pieniężne uiszczał komornikowi lub na rachunek depozytowy Ministra Finansów, oraz wzywa twórcę gry, by w terminie tygodnia złożył oświadczenie, czy inne osoby roszczą sobie pretensje do zajęcia prawa, czy i w jakim sądzie lub przed jakim organem toczy się lub toczyła się sprawa o zajęte prawo, jak również czy oraz o jakie roszczenie skierowana jest egzekucja do zajętego prawa. Ponadto komornik wzywa twórcę gry, aby w razie zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, w przypadku gdy

---

⁵⁸⁶ *Ibidem*

świadczenie nie wystarcza na pokrycie wszystkich egzekwowanych należności, uiszczał je na rzecz: a) sądowego albo administracyjnego organu egzekucyjnego, który pierwszy dokonał zajęcia, a w razie niemożności ustalenia tego pierwszeństwa - na rzecz organu, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie, albo b) sądowego organu egzekucyjnego - jeżeli egzekucja dotyczy świadczeń, o których mowa w art. 773 § 2¹ KPC- oraz by niezwłocznie zawiadomił o zbiegu egzekucji właściwe organy egzekucyjne, wskazując datę doręczenia zawiadomień o zajęciach dokonanych przez te organy i wysokość należności, na poczet których zostały dokonane zajęcia, a w przypadku, o którym mowa w art. 773 § 2¹ KPC - także na charakter egzekwowanych świadczeń (art. 910 § 1 pkt 1¹ – 3 KPC). Prawo do dobra wirtualnego lub konta na serwerze gry komputerowej jest zajęte z chwilą doręczenia zawiadomienia twórcy gry. Jednakże, jeżeli zawiadomienie o zajęciu zostało doręczone dłużnikowi wcześniej, skutki zajęcia powstają wobec dłużnika z chwilą doręczenia mu zawiadomienia o zajęciu (art. 910 § 2 KPC).

Oszacowania prawa do dobra wirtualnego lub konta na serwerze gry komputerowej następuje przy udziale biegłego (art. 910⁴ § 1 KPC). Obecnie na listach biegłych sądowych przy prezesach sądów okręgowych brak jest biegłych, którzy w ramach swoich specjalizacji wskazują wycenę dóbr wirtualnych lub kont na serwerze gry komputerowej. Sądy w sprawach dotyczących gier komputerowych posiłkują się biegłymi sądowymi o innych szerszych specjalizacjach – informatyki, własności intelektualnej. Podobnie komornik sądowy w braku biegłego o specjalizacji w zakresie wyceny dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej będzie musiał poszukiwać biegłego wiedzy specjalnej w zakresie zbliżonym. Możliwa jest rezygnacja z przeprowadzenia wyceny biegłego, jeżeli strony zgodnie ustaliły wartość zajętego prawa albo jeżeli w okresie trzech miesięcy przed dokonaniem zajęcia zajęte prawo było oszacowane dla celów obrotu rynkowego lub w drodze umowy ustalono jego wartość dla potrzeb takiego obrotu. W tych przypadkach za wartość prawa przyjmuje się wartość prawa ustaloną zgodnie przez strony albo we wcześniejszej umowie lub oszacowaniu (art. 910⁴ § 2 i 3 KPC). Na żądanie wierzyciela komornik sporządza opis zajętego prawa majątkowego, w którym zamieszcza w szczególności: rodzaj zajętego prawa, oznaczenie osób uprawnionych oraz rodzaj przysługujących im uprawnień albo stwierdzenie o braku informacji o ich istnieniu, oznaczenie osób zobowiązanych, jeżeli są, i rodzaj ciążących na nich obowiązków, w razie istnienia sporu co do treści prawa lub rodzaju przysługujących uprawnień, rodzaj sporu, osoby dochodzące tych roszczeń oraz oznaczenie sądu lub innego organu, przed którym spór się toczy (art. 911 - 911¹ KPC). Jest to katalog otwarty. W przypadku

prawa do konta na serwerze gry komputerowej opis wydaje się szczególnie istotny celem szczegółowego określenie wszystkich dóbr wirtualnych powiązanych z danym kontem ich szczególnych właściwości, które mogą mieć wpływ na jego wartość.

Zagadnieniem wymagającym uwagi jest również kwestia zakresu zajęcia prawa do dobra wirtualnego oraz prawa do konta na serwerze gry komputerowej. Zgodnie z art. 911⁴ KPC zajęcie prawa obejmuje również wszelkie wierzytelności i roszczenia przysługujące dłużnikowi z tytułu zajętego prawa, nawet jeżeli powstały po zajęciu. W przypadku dóbr wirtualnych, nie będą się one zazwyczaj wiązać z dalszymi wierzytelnościami i roszczeniami. Odmienna jest natomiast sytuacja w przypadku prawa do konta na serwerze gry komputerowej. Dana gra może bowiem przewidywać, iż gracz uzyskuje określone pożytki z konta w postaci otrzymywanych cyklicznie zbiorów, złotych monet i innych, które następnie mogą podlegać wymianie na inne przedmioty wirtualne, czy środki pieniężne. Należy uznać, że prawa do tych pożytków, jako wynikającego z zajętego prawa będą podlegały zajęciu. Popularnym sposobem „zarabiania” na koncie w grze komputerowej jest prowadzenie transmisji z grania na portalach typu YouTube czy Twitch. Egzekucja z uzyskiwanych w ten sposób przychodów powinna jednak nastąpić, pomimo powiązania z prawem do konta na serwerze gry, w ramach egzekucji z profilu na portalu społecznościowym. Uzyskiwane w ten sposób przychody są bowiem konsekwencją uczestnictwa w omawianych przy egzekucji z profilu na portalu społecznościowym programach partnerskich.

Przepisy przewidują określone uprawnienia, które mogą być wykonywane przez wierzyciela z mocy zajęcia prawa majątkowego. Wierzyciel może wykonywać wszelkie uprawnienia majątkowe dłużnika wynikające z zajętego prawa, które są niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji, może również podejmować wszelkie działania, które są niezbędne do zachowania prawa. W doktrynie wskazuje się, że na wzór prawa do domeny internetowej, wierzyciel jest uprawniony do opłacenia opłaty abonamentowej celem uniknięcia ewentualnego usunięcia, zablokowania konta⁵⁸⁷. Wydaje się natomiast, że obsługa danego konta, *de facto* dalsze granie w daną grę komputerową i przy tym rozwijanie danej postaci, zdobywanie dalszych dóbr wirtualnych i w ten sposób uzyskiwanie dochodów z konta nie będzie wchodzić w zakres art. 910² § 1 KPC. W tym zakresie konieczne byłoby ustanowienie zarządcy na podstawie art. 910² § 2 KPC.

---

⁵⁸⁷ K. Szpyt, Egzekucja ...*op.cit.* s. 290-294, F. Manikowski, Egzekucja...*op.cit.*

Zaspokojenie wierzyciela następuje z dochodu, które przynosi zajęte prawo albo z realizacji lub sprzedaży prawa. Z uwagi na wskazywane trudności w zakresie ewentualnego wykonywania uprawnień przez wierzyciela w celu uzyskania dochodów z danego konta w grze komputerowej, które wymagałyby dokonywania czynności wykraczających poza upoważnienie z art. 910² § 2 KPC, podstawowym sposobem zaspokojenia będzie sprzedaż prawa do dobra wirtualnego lub konta na serwerze gry komputerowej. Komornik może dokonać sprzedaży z wolnej ręki po cenie nie niższej niż 75 % ceny oszacowania z zastrzeżeniem, że sprzedaż ta nie może nastąpić wcześniej niż 14 dnia od oszacowania (art. 911⁷ § 1 KPC). Przepisy przewidują również możliwość sprzedaży bez oszacowania na wniosek dłużnika, za zgodą wierzyciela. Cenę minimalną w tym wypadku wskazuje dłużnik, ale nie może ona naruszać interesów wierzycieli. Dłużnik może wskazać osobę nabywcy albo też wskazać kilka osób uprawnionych do nabycia oraz kolejność, w jakiej prawo nabycia będzie im przysługiwało.

Wydaje się, że w przypadku tak specyficznych składników majątku, jakimi są dobra wirtualne oraz konta na serwerze gry komputerowej jest to rozwiązanie korzystne, zarówno dla wierzyciela i dłużnika, ponieważ pozwala na skuteczne i efektywne czasowo przeprowadzenie egzekucji. Uprawnienie to jest jednak ograniczone czasowo. Jeżeli sprzedaż nie dojdzie do skutku w terminie tygodnia od dnia, w którym wierzyciel wyraził zgodę na sprzedaż, komornik sprzedaje zajęte prawo w drodze licytacji, chyba że wierzyciel wyrazi zgodę na ponowną sprzedaż z wolnej ręki. Do sprzedaży prawa w drodze licytacji stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży licytacyjnej w egzekucji z ruchomości.

Nie będą stanowić przeszkody dla prowadzenia egzekucji z prawa do dobra wirtualnego lub konta na serwerze gry komputerowej powszechne zapisy występujące w EULA (*End-User Licence Agreement*) dotyczące zakazu sprzedaży dóbr wirtualnych oraz kont. Zgodnie bowiem z art. 831 § 1 pkt 3 KPC prawa niezbywalne nie podlegają egzekucji, chyba że możliwość ich zbycia wyłączono umową, a przedmiot świadczenia nadaje się do egzekucji albo wykonanie prawa może być powierzone komu innemu. Nie będzie jednak możliwe przeprowadzenie egzekucji z prawa do dobra wirtualnego, jeżeli sama gra nie przewiduje technicznej możliwości poprzez zaprojektowaną odpowiednią funkcjonalność w grze pozwalającą na przekazanie innemu graczowi danego dobra.

6.4.2. Postępowanie upadłościowe

Syndyk przed rozpoczęciem likwidacji prawa do dobra wirtualnego lub konta na serwerze gry komputerowej powinien, zgodnie z dyspozycją art. 69 P.U. oraz 306 P.U., ująć je w spisie inwentarza. Na syndyku nie ciąży obowiązek skorzystania z biegłego w zakresie wyceny, ale może on posiłkować się wsparciem merytorycznym rzeczoznawców, czy biegłych sądowych. W przypadków tak specyficznych dóbr cyfrowych, dokonanie samodzielnego oszacowania wydaje się być niemożliwe, chyba że sam syndyk posiada wiadomości specjalne w tym zakresie.

Syndyk w pierwszej kolejności powinien dążyć do likwidacji masy upadłości poprzez sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego w całości lub w jego zorganizowanej części. Zgodnie z art. 55¹ KC przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej. Natomiast prawa do dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej na tzw. „pierwszy rzut oka” nie wydają się służyć do prowadzenia działalności gospodarczej, a dla celów prywatnych, rozrywkowych. Gry komputerowe bowiem w powszechnej opinii kojarzą się z zabawą, sposobem na spędzanie wolnego czasu, a nie z prowadzeniem przedsiębiorstwa. I choć najpewniej będzie tak w większości wypadków, nie sposób jednak wykluczyć sytuacji, w których likwidowane prawa majątkowe będą stanowić element przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ KC. Jako przykłady można wskazać następujące przypadki 1) upadły jest profesjonalnym zawodnikiem e-sportowym, biorącym udział za pośrednictwem swojego konta na serwerze gry komputerowej w turniejach, ligach i innych rozgrywkach rankingowych i z tego tytułu uzyskującym dochody z nagród, reklam oraz od sponsorów, 2) upadły jest tzw. streamerem tj. osobą, która za pośrednictwem portali społecznościowych tj. Facebook, YouTube, Twitch transmituje na żywo, jak gra w daną grę komputerową, tym sposobem generując zyski w ramach programów partnerskich danego portalu społecznościowego, 3) upadły prowadzi szkolenia z gier komputerowych, 4) upadły prowadzi tzw. sweatshop tj. tworzy konta na serwerze gry komputerowej z zamiarem zdobycia określonych dóbr wirtualnych oraz ich późniejszej odsprzedaży. W tych przypadkach prawo do dóbr wirtualnych oraz do konta na serwerze gry komputerowej powinno być uznane za składnik przedsiębiorstwa upadłego.

W przypadku, w którym prawo do dóbr wirtualnych lub konta na serwerze gry komputerowej nie stanowi składnika przedsiębiorstwa lub niemożliwa jest sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego jako całości lub w przypadku w którym upadły nie jest

przedsiębiorcą, syndyk dokonuje likwidacji samego prawa. Bazując na argumentacji dotyczącej postępowania egzekucyjnego, likwidacja ta powinna nastąpić na podstawie przepisów dotyczących likwidacji praw majątkowych. Zgodnie z art. 322 P.U. likwidacja praw majątkowych upadłego następuje przez ich wykonanie albo zbycie. Z uwagi na naturę prawa do dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej, w tym wypadku jedynym sposobem likwidacji, który możliwy jest do przeprowadzenia to zbycie, do którego odpowiednio stosuje się przepisy art. 315, 320 oraz 321 P.U.

Podstawowymi sposobami sprzedaży będzie zatem sprzedaż mienia w drodze przetargu lub aukcji, a w sytuacjach określonych w przepisach również w drodze sprzedaży z wolnej ręki. Z uwagi na specyfikę dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej, szczególnie istotna wydaje się regulacja art. 334 ust. 2 P.U. na podstawie której rada wierzycieli może wyrazić zgodę na inną formę poszukiwania nabywcy, z jednoczesnym określeniem warunków sprzedaży. Dobra wirtualne oraz konta na serwerze gry komputerowej są bowiem sprzedawane na dedykowanych do tego platformach. Jako przykłady najbardziej znanych można wskazać *Steam*, *Blizzard Shop*, *Epic Games Store* i inne. Platformy te są często dedykowane dla konkretnych gier, przewidują określone warunki sprzedaży i wyłonięcia nabywcy. Poszukiwanie nabywcy przez platformę do tego dedykowaną wydaje się być najlepszym sposobem na szybką sprzedaż za najwyższą możliwą cenę. Jednocześnie popularne platformy sprzedażowe w swoich regulaminach często wykluczają możliwość sprzedaży dóbr wirtualnych oraz kont na serwerze gry komputerowej. Jako przykład można wskazać zapis Regulaminu Allegro w wersji obowiązującej od 14.4.2025 r.⁵⁸⁸, zgodnie z którym zakazane jest oferowanie „, jakiegokolwiek formy stałego lub czasowego dostępu do korzystania z konta lub innego zbioru zasobów (zbliżone do kont) w jakimkolwiek serwisie internetowym, programie lub aplikacji, umożliwiającej obsługę i granie w gry komputerowe, gdy na konsole lub gry mobilne lub obejmujące inne funkcjonalności i usługi związane z tymi grami, takie jak ich nabywanie, instalacja, przechowywanie, recenzowanie, śledzenie statystyk, jak np. Steam, Epic Games Store, COG, Ubisoft Connect, Origin, PlayStation Network, Xbox Live” (pkt 42 Załącznika nr 1 do Regulaminu Allegro). Analogiczny zapis znajduje się w Regulaminie serwisu OLX.pl⁵⁸⁹, zgodnie z którym zakazane jest oferowanie „kont na platformach cyfrowej dystrybucji gier (np. Steam, Origin, kont w grach online, czasu im poświęconego oraz wszelkich elementów stworzonych przez użytkowników w tych grach (np. postaci, itemy)”

⁵⁸⁸https://allegro.pl/regulamin?srsId=AfmBOooKh8D1xZzJIPVDdkxS3nrIXLNjZPDDwKSBxpLAze8A7s_re6z-, (dostęp: 24.5.2025 r.)

⁵⁸⁹ <https://pomoc.olx.pl/olxplhelp/s/article/aktualny-regulamin-V32-olx>, (dostęp: 24.5.2025 r.)

(pkt. 40 Załącznika nr 5 Regulaminu serwisu OLX.pl). Tym samym, choć syndyk będzie uprawniony do prowadzenia likwidacji z praw do dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej, z uwagi na stosowanie art. 831 § 1 pkt 3 KPC., to z uwagi na istniejące regulacje platform sprzedażowych, trudne będzie dokonanie ich sprzedaży bez zgody w trybie art. 334 ust. 2 P.U. na poszukiwanie nabywcy przez dedykowane platformy do sprzedaży dóbr wirtualnych oraz kont w grach komputerowych.

7. Podsumowanie

Przeprowadzona analiza obrazuje liczne praktyczne problemy w zakresie zaspokojenia świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych zarówno w postępowaniu egzekucyjnym, jak i postępowaniu upadłościowym. Na gruncie obu procedur problemy te są jedynie częściowo tożsame. Bardziej ogólny sposób redakcji przepisów postępowania upadłościowego powoduje, że przepisy te są bardziej odporne na zmiany technologiczne oraz zmiany w strukturze majątkowej dłużników. Natomiast regulacja postępowania egzekucyjnego, z uwagi na bardzo szczegółowy sposób określenia kompetencji organów egzekucyjnych wobec dłużnika i jego mienia, obecnie nie przystaje do realiów egzekucji dóbr cyfrowych.

Problemy te są różnorodnej natury i nie wszystkie z nich mogą znaleźć odzwierciedlenie w postulatach *de lege ferenda*. Ich korzenie sięgają, bowiem podstawowych zasad, wynikających z suwerenności państw oraz z natury samych dóbr cyfrowych. By jednak dokonać próby usystematyzowania tej tematyki należy wskazać na następujące najistotniejsze mankamenty w zakresie obecnej regulacji egzekucji singularnej i uniwersalnej z dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym.

Jednym z podstawowych ograniczeń dotyczących prowadzenia egzekucji z dóbr cyfrowych jest kwestia jurysdykcji krajowej. Problem ten jest szczególnie istotny w postępowaniu egzekucyjnym. Zasada suwerenności nie pozwala bowiem na kierowanie środkami przymusu wobec podmiotów nie podlegających polskiej jurysdykcji. W przypadku dóbr cyfrowych sytuacja ta występuje stosunkowo często. Nawet jeśli dłużnik posiada miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, istotnym problemem jest siedziba podmiotu zobowiązanego wobec dłużnika. Dotyczy to egzekucji z domeny innej niż domena .pl, profilu na portalu społecznościowym, tokena natywnego czy dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej, w przypadku gdy rejestrator domeny, administrator portalu, emitent lub twórca gry ma siedzibę poza Polską. Oznacza to brak jurysdykcji krajowej do prowadzenia egzekucji. Nawet gdyby przyjąć inny łącznik

jurysdykcyjny, organ egzekucyjny nie będzie mógł stosować wobec tych podmiotów środków przymusu, co może doprowadzić do udaremnienia postępowania egzekucyjnego. Problemy w tym zakresie są niejako nierozwiązywalne. Polska regulacja nie może prowadzić do naruszenia podstawowej zasady prawa międzynarodowego, jaką jest zasada suwerenności. Wierzyciele będą musieli zatem decydować się na prowadzenie egzekucji z danych składników majątkowych poza Rzeczpospolitą Polską.

Problem ten ma mniejsze znaczenie w postępowaniu upadłościowym, z uwagi na możliwość objęcia tym postępowaniem, w zależności od jego charakteru, całego majątku dłużnika bez względu na miejsce jego położenia. Dodatkowo regulacja Prawa upadłościowego dopuszcza, w drodze wyjątku i przy spełnienia określonych przesłanek, stosowanie środków przymusu poza granicami RP.

Kolejnym zagadnieniem, które w praktyce prowadzić może do ograniczenia możliwości zaspokojenia świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych jest trudność w ustaleniu, iż wchodzi one w skład majątku dłużnika. Wynika to m.in. z braku ogólnodostępnych rejestrów dóbr cyfrowych, właściwości dóbr cyfrowych. Choć widać tendencje do regulowania rynku dóbr cyfrowych, czego przykładem może być Rozporządzenie MiCA i utworzony na jego podstawie rejestr dokumentów informacyjnych dotyczących kryptoaktywów, emitentów tokenów powiązanych z aktywami i tokenów będących e-pieniądzem oraz dostawców usług w zakresie kryptoaktywów prowadzony przez Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (art. 109 Rozporządzenie MiCA). Jednak oczekiwania dotyczące szerszego rejestrowania dóbr cyfrowych należy uznać za nierealistyczne. Wprowadzenie takich rozwiązań przez ustawodawcę krajowego lub unijnego mogłyby spowodować przeniesienie działalności dostawców usług w zakresie kryptoaktywów do innych jurysdykcji. Ponadto tak daleko idące mechanizmy rejestracji dóbr cyfrowych, w szczególności kryptoaktywów, pozostawałyby w sprzeczności z ich podstawowymi właściwościami, takimi jak anonimowość w przypadku tokenów natywnych. Zasadne jest również postawienie pytania, czy rozszerzona rejestracja dóbr cyfrowych nie prowadziłaby do naruszenia podstawowych wolności obywatelskich, w tym zagwarantowanego w art. 64 Konstytucji RP prawa do własności oraz innych praw majątkowych.

Potencjalna zmiana, która może nastąpić, jeśli chodzi o poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych, dotyczy postrzegania dóbr cyfrowych przez organy postępowania egzekucyjnego i upadłościowego jako składników majątkowych. Zmiana sposobu myślenia powinna dotyczyć również wierzycieli. W tym zakresie kluczowe wydają się nie tyle zmiany

legislacyjne, ile działania o charakterze edukacyjnym, mające na celu podniesienie świadomości uczestników obrotu prawnego.

Kolejnym zagadnieniem, które wpływa zarówno na możliwość poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych, jak i prowadzenie z nich egzekucji, jest kwestia braku odpowiednich regulacji dotyczących możliwości przejęcia nośników elektronicznych dłużnika, ich przeszukania, uzyskania danych niezbędnych do przełamania zabezpieczeń ustanowionych na tych nośnikach. Dotyczy to również danych do logowania na profilu dłużnika, zarówno na portalach społecznościowych, czy na platformie prowadzonej przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów. Należy podkreślić, że problem ten występuje przede wszystkim w kontekście postępowania egzekucyjnego. W postępowaniu upadłościowym obowiązki dłużnika i uprawnienia syndyka zostały określone na tyle szeroko, że obejmują również wspomniane składniki majątku i dane.

Problem ten objawia się również na etapie samej egzekucji. Obecne rozwiązania, zaprezentowane w niniejszym Rozdziale, budzą liczne wątpliwości interpretacyjne. W szczególności, w kontekście tokenów nienatywnych, przyjęcie, iż stanowią one znaki legitymacyjne i powinny być traktowane, jak dokumenty w rozumieniu art. 901 KPC może prowadzić do rozbieżności orzeczniczych i kwestionowania tej podstawy odebrania tokena nienatywnego dłużnikowi. Problem ten jest dalej idący w przypadku tokenów natywnych, gdzie brak jest podstawy prawnej do odebrania dłużnikowi nośnika elektronicznego, zawiadomienia o zajęciu administratorów portfeli powierniczych.

Dodatkowo wątpliwości budzi sytuacja, w której na nośniku znajdują się inne dane dłużnika, w szczególności, jeśli nośnik to urządzenia do osobistego użytku przez dłużnika - laptop, czy telefon. Komornik nie ma również żadnych narzędzi do przełamania istniejących na nośniku zabezpieczeń, co może prowadzić do unicestwienia prowadzonej egzekucji, mimo skutecznego odebrania nośnika dłużnikowi.

Zasadne jest również uregulowanie podstawy do bardziej aktywnego zaangażowania administratorów portfeli powierniczych w prowadzoną egzekucję. Z uwagi na fakt, że tokeny natywne bardzo często swoją rolą zbliżają się do instrumentów finansowych, stanowiąc narzędzie inwestycji, należałoby rozważyć możliwość uregulowania egzekucji z tokenów natywnych, zgromadzonych na portfelach powierniczych na wzór egzekucji z instrumentów finansowych. W przypadku zajęcia kryptoaktywów dłużnika administrator portfela powierniczego byłby zobowiązany do niewykonywania dyspozycji dłużnika, z wyjątkiem

wyraźnie dopuszczonych przez ustawodawcę, nie wypłacania na rzecz dłużnika środków ulokowanych na jego rachunku, udzielenia wierzycielowi informacji o zgromadzonych przez dłużnika kryptoaktywach. Wierzycielowi przysługiwałoby natomiast, w przypadku bezczynności dłużnika, prawo do zlecenie sprzedaży zgromadzonych u administratora portfela powierniczego kryptoaktywów. Jako podmiot zobowiązany do wsparcia komornika w ramach egzekucji świadczeń pieniężnych z kryptoaktywów wskazać można dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów, zgodnie z definicją z art. 3 ust. 1 pkt 15 Rozporządzenia MiCA.

Rozdział IV. Regulacja dotycząca zaspokojenia świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w ujęciu prawnoporównawczym: Japonia, Stany Zjednoczone, Francja

Problematyka dóbr cyfrowych, z uwagi na ich niematerialną naturę, ma charakter globalny, wykraczający poza granicą konkretnych państw. Dobra cyfrowe w znakomitej większości są immamentnie związane z działalnością w Internecie, który słynie ze swojego międzynarodowego charakteru. Powoduje to liczne zawirowania w zakresie jurysdykcji organów krajowych, z uwagi na zakaz stosowania środków przymusu poza granicami danego państwa wynikający z podstawowej zasady suwerenności. Zagadnienie te zostało szczegółowo omówione w Rozdziale III.

Pozytywnym aspektem globalnego charakteru dóbr cyfrowych jest możliwość skorzystania ze wzajemnych doświadczeń i rozwiązań dotyczących tej nowej kategorii dóbr. Reakcja danego państwa na pojawienie się w obrocie dóbr cyfrowych może różnić się z uwagi na system prawny - typu kontynentalnego czy anglosaskiego, z uwagi na tradycyjnie odmienny sposób kwalifikacji dóbr, czy z uwagi na odmienny sposób definiowania rzeczy – szeroko jako nie tylko dobra materialne lub wąsko jako wyłącznie dobra materialne, szerokie lub wąskie określenie możliwych desygnatów prawa własności. Inny może być również czas reakcji na zmieniającą się rzeczywistość, z uwagi na specyfikę danej gospodarki krajowej, uwarunkowania kulturowe i społeczne. Część państw zdecydowała się na wprowadzenie regulacji prawnych dotyczących egzekucji singularnej i uniwersalnej z dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym już ponad dekadę temu. Inne podobnie jak Polska nie wprowadziły zmian legislacyjnych w tym zakresie. Egzekucja musi być zatem prowadzona na podstawie tradycyjnych norm prawnych przy ewentualnym wsparciu doktryny i orzecznictwa.

W niniejszym rozdziale zastosowana została metoda prawnoporównawcza. Analizie prawnej zostały poddane trzy porządki prawne – Japonia, Stany Zjednoczone oraz Francja. Pierwsze analizowane państwo wprowadziło regulacje dotyczące egzekucji z dóbr cyfrowych już w 2016 r. Tak szybka reakcja legislatora była spowodowana głośną upadłością giełdy kryptoaktywów MtGox, na tle której ujawnione zostały liczne luki legislacyjne. Wprowadzane

regulacje były odpowiedzią na potrzebę ochrony praw osób korzystających z usług giełd kryptoaktywów⁵⁹⁰.

Legislacja Stanów Zjednoczonych jest z kolei jedną z najnowszych. Omawiane regulacja Uniform Commercial Code (art. 8, 9 i 12), opracowana przez Uniform Law Commission w partnerstwie z American Law Institute, została przedstawiona i przyjęta do rekomendacji w lipcu 2022 r.⁵⁹¹ Jej analiza pozwala na ustalenie, czy w ostatnich latach zmieniły się potrzeby legislacyjne dotyczące dóbr cyfrowych.

Ostatni z analizowanych porządków prawnych, choć najbliższy geograficznie Polsce i należący do Unii Europejskiej, cechuje się znacznymi odmiennościami w zakresie podstawowej regulacji pojęcia rzeczy i prawa własności. Francuska definicja rzeczy nie wyłącza dóbr niematerialnych, co powoduje, że dobra cyfrowe mogą być także przedmiotem prawa własności. Ustawodawca francuski nie mierzy się zatem z podstawowym problemem występującym w polskim porządku prawnym tj. brakiem możliwości kwalifikacji dóbr cyfrowych jako przedmiotu własności. Czy jednak przyjęcie szerokiej definicji rzeczy stanowi odpowiedź na wszystkie problemy związane z egzekucją singularną i uniwersalną z dóbr cyfrowych? Analiza francuskiej regulacji ma pozwolić na odpowiedź na to pytanie.

Zastosowanie metody prawoporównawczej ma na celu ustalenie, w jaki sposób inne państwa zareagowały na nową kategorię dóbr, jakimi są dobra cyfrowe m.in. w jaki sposób kwalifikowane są dobra cyfrowe, czy dobra cyfrowe zostały zdefiniowane, jeśli tak to w jaki sposób, czy dane państwa zdecydowały się na wprowadzenie zmian legislacyjnych dotyczących zaspokajania świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych, jeśli tak to w jakim zakresie, jakie były podstawowe cele i założenia zmian legislacyjnych.

Zastosowanie metody prawoporównawczej wiązało się z następującymi trudnościami. Po pierwsze brak jest jednolitej definicji dóbr cyfrowych. Zagraniczne opracowania dotyczące krajowej legislacji dotyczą dóbr cyfrowych, ale często zdefiniowanych odmiennie w węższy lub szerszy sposób lub jedynie wybranej kategorii dóbr cyfrowych tj. najczęściej kryptoaktywów. Z uwagi na złożoność zagadnienia, które wymaga znajomości całego systemu prawnego, a nie jedynie wyrwanych z kontekstu szczytkowych regulacji prawnych, docelowo

---

⁵⁹⁰ T. Morishita, Insolvencies of Crypto Exchanges: Experiences of Japan [w:] C. Koller, M. Lehmann, Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Security Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025, s. 219-220

⁵⁹¹ B. Geva, Property Rights in Digital Assets under Uniform State Laws in the United States [w:] C. Koller, M. Lehmann, Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Security Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025, s. 289-291

zasadne było oparcie analizy także na doktrynalnych opracowaniach. Niestety, z uwagi na nowość tej tematyki dla wielu legislacji brak jest anglojęzycznych opracowań omawianych zagadnień.

1. Japonia

Japonia posiada rozwinięty rynek dóbr cyfrowych, w szczególności rynek kryptoaktywów. Zgodnie z opublikowanymi danymi przez *Japan Virtual and Crypto Assets Exchange Association* w styczniu 2024 r. było 5,4 miliona użytkowników tych dóbr⁵⁹². W Japonii rynek dóbr cyfrowych podlega ścisłej regulacji. Wprowadzanie przez japońskiego ustawodawcę zmian legislacyjnych w zakresie obrotu dobrami cyfrowymi można podzielić na trzy etapy. Pierwszy z nich związany był z głośną upadłością największej ówczesnej giełdy kryptoaktywów Mt Gox w styczniu 2014 r. Upadłość Mt Gox była impulsem dla wprowadzenia nowej regulacji w zakresie dóbr cyfrowych. W 2016 r. dodano nowy rozdział do ustawy z dnia 24.6.2009 r. o usługach płatniczych⁵⁹³ dotyczący dóbr cyfrowych. Regulacja wprowadziła definicję giełdy kryptoaktywów i równoległe obowiązkową rejestrację jako wymóg w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie obrotu kryptoaktywami.

Kolejna fala regulacyjna związana była ze sprawą giełdy kryptoaktywów CoinCheck. W 2018 r. giełda ta stała się ofiarą nieuprawnionego ataku w wyniku, którego ukradziono kryptoaktywa o wartości 58 miliardów Jenów. We wrześniu tego samego roku okradziono kolejną giełdę kryptoaktywów Zaif z dóbr cyfrowych o wartości 7 miliardów Jenów. Pomimo iż, nie doszło do upadłości tych podmiotów, ustawodawca zdecydował się w 2019 r. na wprowadzenie dalszych zmian w dotychczasowej regulacji. W ramach nowelizacji wprowadzono regulacje określonych typów kryptoaktywów, wzmocniono ochronę konsumenta korzystającego z usług giełd kryptoaktywów.

Ostatni trzeci etap nastąpił w 2022 r., kiedy to do ustawy o usługach płatniczych wprowadzono regulacje dotyczącą emitentów i pośredników w obrocie tzw. *stablecoin*, rozumianymi jako kryptoaktywa denominowane w walucie fiducjarnej. Regulacja to otworzyła możliwość emitowania i obrotu *stablecoin* dla innych podmiotów niż banki.

---

⁵⁹² <https://jvcea.or.jp/cms/wp-content/themes/jvcea/images/pdf/statistics/202401-KOUKAI-01-FINAL.pdf> (dostęp: 28.7.2025)

⁵⁹³ Tłumaczenie na język angielski Payment Service Act dostępne jest pod adresem <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/4477> (dostęp: 28.7.2025 r.)

Jedną z kwestii problemowych w ramach postępowania upadłościowego Mt Gox była kwestia charakteru prawnego kryptoaktywów, w szczególności czy mogą one stanowić przedmiot własności. Uznanie kryptoaktywów za przedmiot prawa własności stanowiłoby bowiem podstawę do skorzystania z klientów giełdy tzw. z prawa segregacji (*right to segregation, shoyūken*) i żądania wydania ich z masy upadłości. W tym zakresie wydanych zostało parę orzeczeń w ramach, których poddano analizie możliwą kwalifikację na tle prawa japońskiego. Z czasem poglądy te ewoluowały, poczynając od restrykcyjnego, formalnego podejścia do podejścia funkcjonalnego, nastawionego na cel i funkcję, jaką dane kryptoaktywo spełnia w obrocie.

W wyroku z dnia 5.8.2015 r. o sygn. LEX/DB25541921 Sąd Rejonowy w Tokio wskazał, że *Bitcoin* nie może być przedmiotem prawa własności. Zgodnie z japońskim Kodeksem Cywilnym rzeczy stanowią jedynie przedmioty materialne (art. 86). Natomiast zgodnie z art. 206 japońskiego Kodeksu Cywilnego przedmiotem prawa własności mogą być jedynie rzeczy, zdefiniowane w art. 86. Sąd wskazał, że *Bitcoin* nie podlega wyłącznej kontroli danej osoby, ponieważ każda transakcja wymaga aktywności "górnika" dla zatwierdzenia transakcji. Posiadanie prywatnego klucza jest niewystarczające do rozporządzania kryptoaktywem. Dodatkowo nie ma żadnego elektronicznego zapisu wskazującego na saldo przysługujących danej osobie *Bitcoin'ów*. Taka informacja jest jedynie możliwa do odtworzenia poprzez analizę wszystkich transakcji. Tym samym *Bitcoin* nie spełnia wymagań by być przedmiotem prawa własności.

W kolejnym wyroku z dnia 31.1.2018 r. Kinyu Shoji Hanrei nr 15398 Sąd Rejonowy w Tokio wskazał, że pomimo iż natura praw do *Bitcoin'a* jest niejasna to należy uznać jego podobieństwo do waluty wirtualnej. Należy z nim postępować w sposób podobny, jak z walutą wirtualną. Można więc, uznać, że z zapisem w rejestrze wiąże się określone roszczenie/wierzytelność (*coin claim*).

W wyroku z dnia 2.3.2020 r. Sąd Rejonowy w Tokio ponownie wskazał na brak jasnej odpowiedzi dotyczącej statusu prawnego *Bitcoin'a*. W ramach japońskiego prawa nie ma możliwości uznania go za przedmiot własności. Jednocześnie jednak w obrocie funkcjonuje przeświadczenie, że nabywając *Bitcoin'a* nabywamy przedmiot prawa własności. Prawo nie powinno ingerować w tak zastaną rzeczywistość i być sprzeczne z oczekiwaniami rynku. Pomimo, iż technicznie posiadacz *Bitcoin'a* nie ma nad nim pełnej kontroli, z uwagi na mechanizm weryfikacji transakcji, wymagający aktywności podmiotów trzecich należy uznać, że posiadanie prywatnego klucza daje realną kontrolę nad *Bitcoin'em*. Pomimo zatem, iż *Bitcoin*

nie jest przedmiotem prawa własności, powinien być tak traktowany. Zasady prawne, które mają zastosowanie do dóbr materialnych w zakresie ich atrybucji i transferu powinny mieć zastosowanie do kryptoaktywów. Należy mieć jednak na względzie specyfiką konkretnych dóbr. Obecnie wiele kryptoaktywów ma cele inwestycyjne. W tym wypadku znaleźć zastosowanie powinny te same przepisy, jak dla papierów wartościowych, instrumentów finansowych. Natomiast w sytuacji w której kryptoaktywo służy dla celów tożsamyh, co pieniądz fiducjarny powinien podlegać analogicznym normom prawnym tj. m.in. być przedmiotem prawa własności.

Doświadczenia w zakresie braku odpowiednich mechanizmów prawnych chroniących podmioty korzystające z giełd kryptoaktywów stały się przyczynkiem do zmian legislacyjnych. Obecna regulacja ustawy o usługach płatniczych przewiduje szereg wymogów, co do sposobu przechowywania kryptoaktywów, stawianych podmiotom prowadzącym giełdy kryptoaktywów.

Po pierwsze kryptoaktywa muszą być przechowywane odrębnie od kryptoaktywów giełdy. Niedopuszczalne są tzw. rachunki zbiorowe. Kryptoaktywa powinny być przechowywane na odrębnych rachunkach dla każdego klienta w sposób pozwalający na natychmiastową identyfikację. Kryptoaktywa klienta powinny być przechowywane na tzw. *cold wallet*, czyli portfelu bez dostępu do sieci Internet. Jedynie niezbędne minimum pozwalające na prowadzenie działalności powinno być przechowywane na tzw. *hot wallet* – portfelu z dostępem do sieci Internet. Maksymalnie do 5% całkowitej wartości zarządzanych kryptoaktywów.

Równolegle giełda kryptoaktywów powinna zabezpieczyć równowartość kryptoaktywów przechowywanych dla klienta w *hot wallet* w ramach *cold wallet*. W przypadku, gdyby kryptoaktywa zostały skradzione lub w inny sposób utracone, prawa klienta są zabezpieczone poprzez rezerwę przechowywaną na *cold wallet*. Dodatkowo klientom przysługuje pierwszeństwo dotyczące ich wydzielonych kryptoaktywów w zakresie wykonania rozporządzeń tymi dobrami przed podmiotem prowadzącym giełdę kryptoaktywów.

Podmioty prowadzące giełdę kryptoaktywów są zobligowane do prowadzenia rejestru dla każdego rachunku klienta, aktualizowanych każdego dnia roboczego. W przypadku niezgodności między rejestrem prowadzonym przez giełdę, a *Blockchain'em*, giełda powinna wyjaśnić przyczyny wystąpienia różnic w ciągu 5 dni roboczych.

Japońska regulacja prawa własności wykazuje wiele podobieństw do polskiego porządku prawnego. Podobnie jak w Polsce przyjęta została wąska definicja rzeczy. Za rzecz, zgodnie z regulacją prawa cywilnego, przyjmuje się jedynie dobra materialne. Jednocześnie definicja rzeczy jest ściśle związana z desygnatami prawa własności. Przedmiotem prawa własności mogą być bowiem jedynie rzeczy.

Jednocześnie w ramach orzecznictwa japońskich sądów nie budziło wątpliwości, iż kryptoaktywa stanowią składnik mienia. Jednak ich kwalifikacja prawna, jako przedmiotów prawa własności miała kluczowe znaczenie w zakresie ochrony praw klientów giełd kryptoaktywów w przypadku upadłości giełdy. Kwalifikacja kryptoaktywa jako przedmiotu prawa własności warunkowała skorzystanie z klienta giełdy z prawa do żądania wydania kryptoaktywa z masy upadłości, a nie uznania go jako wierzyciela z prawem do zgłoszenia swoich roszczeń i zaspokojenia na tych samych prawa co pozostali właściciele.

Orzecznictwo japońskich sądów stopniowo modyfikowało pierwotne restrykcyjne stanowisko. W ostateczności skłaniając się do uznania, iż pomimo iż kryptoaktywa nie stanowią przedmiotu prawa własności, ich posiadacze powinni podlegać analogicznej ochronie. W zależności od charakteru danego kryptoaktywa, jego celu i funkcji w obrocie powinien być od traktowany jako instrument finansowy lub pieniądź fiducjarny.

Jednocześnie za powyższym nie nastąpiły zmiany legislacyjne w zakresie definicji rzeczy lub modyfikacja możliwych desygnatów prawa własności. Może to prowadzić do wniosku, iż ustawodawca uznał taką zmianę za zbędną, a za wystarczającą w tym zakresie orzecznictwo sądów japońskich. Zmiany wprowadzone zostały w obszarze regulacji działalności giełd kryptoaktywów.

2. Stany Zjednoczone

Stany Zjednoczone już ponad dekadę temu dostrzegły potrzebę uregulowania kwestii dóbr cyfrowych, uznając je za obszar wymagający odpowiednich zmian legislacyjnych. Jednym z głównych zagadnień prawa cywilnego, które znalazło się w centrum tych działań, była problematyka dziedziczenia dóbr cyfrowych. Początkowo inicjatywa ta podejmowana była na poziomie stanowym, a następnie przez *Uniform Law Commission* (ULC), która dążyła do opracowania jednolitej regulacji w tym zakresie. W rezultacie, w 2014 r. uchwalono

pierwszą wersję ustawy *Fiduciary Access to Digital Assets Act*, którą znowelizowano w roku 2015.⁵⁹⁴

Poniższa analiza dotyczyć będzie podjętej w ostatnich latach próby uregulowania kwestii dóbr cyfrowych, jednak w innym kontekście społecznym związanym m.in. z problematyką postępowań upadłościowych. Regulacja ma być odpowiedzią na potrzeby rynku, w szczególności w zakresie ustalenia charakteru praw do tych dóbr, uregulowania ich transferu, co pozwoli na pewniejsze wykorzystanie ich w inwestycjach i zwiększenie ich wartości ekonomicznej. Ponadto ma prowadzić do unormowania kwestii praw do dóbr cyfrowych na wypadek upadłości.

Zgodnie z sekcją 510(c) *Bankruptcy Code* (BC) w skład masy upadłości wchodzi wszelkie prawa i udziały dłużnika w majątku materialnym i niematerialnym, niezależnie od lokalizacji i w czym posiadaniu się znajdują. Zagadnieniem problemowym w ramach postępowań upadłościowych jest przede wszystkim ustalenie komu przysługują prawa do dóbr cyfrowych oraz charakteru tych dóbr. To zagadnienie jest szczególnie istotne w przypadku podmiotów, prowadzących giełdy kryptoaktywów. Zasadniczą kwestią jest rozstrzygnięcie, czy podmioty te przechowują kryptoaktywa jako przechowawcy, czy też jako dłużnicy. W pierwszym przypadku dobra cyfrowe stanowią przedmiot własności klienta i nie wchodzi do masy upadłości. W drugim przypadku dobra cyfrowe stanowią własność podmiotu, prowadzącego giełdę kryptoaktywów i wchodzi do masy upadłości tego podmiotu. Klientowi natomiast przysługuje jedynie roszczenie o zwrot ich równowartości. W przeciwieństwie do rachunków bankowych lub rachunków maklerskich, dobra cyfrowe nie są w żaden sposób zabezpieczone lub gwarantowane przez agencję rządową lub inną, taką jak *Federal Deposit Insurance Corporation* lub *Securities Investor Protection Corporation*.

Amerykańskie sądy upadłościowe podejmowały się rozstrzygnięcia tego zagadnienia, badając warunki użytkowania poszczególnych giełd kryptoaktywów i prezentując w tym zakresie często sprzeczne poglądy. Sąd Upadłościowy Południowego Dystryktu Nowego Jorku w sprawie giełdy kryptoaktywów Voyager orzekł, że dobra cyfrowe, zgromadzone na rachunku typu FBO (*For the Benefit Of*), zbliżonego konstrukcją do rachunku powierniczego, nie stanowią składnika masy upadłości i zezwolił na ich przekazanie na rzecz klientów giełdy. Przy podjęciu decyzji sąd kierował się m.in. warunkami prowadzenia rachunków FBO,

---

⁵⁹⁴ Szerzej w Rozdziale II

zgodnie z którymi środki na nim zgromadzone nie stanowiły majątku Voyager. W innej sprawie upadłościowej giełdy kryptoaktywów Celsius Sąd Upadłościowy Południowego Dystryktu Nowego Jorku orzekł, że dobra cyfrowe, które zostały zdeponowane na rachunkach typu *earn* stanowią własność masy upadłości. Sąd badając warunki umowy łączącej giełdę z klientem uznał, że klienci przekazywali na rzecz Celsius wszelkie prawa do kryptoaktywów⁵⁹⁵.

Uniform Commercial Code (UCC) zawiera normy prawne dotyczące szerokiego wachlarza różnych transakcji handlowych w Stanach Zjednoczonych. UCC został przyjęty we wszystkich stanach. Jest on okresowo aktualizowany, aby nadążać za zmianami prawnymi i technologicznymi. Nowelizacja art. 1, art. 9 oraz art. 12 UCC została zaproponowana przez *Uniform Law Commission* w porozumieniu z *American Law Institute*. W ramach spotkania w dniach 8-13.7.2022 r. została zaakceptowana i zarekomendowana do wprowadzenia we wszystkich stanach przez ULC. Na 9.8.2025 r. 38 stanów uchwaliło lub przedstawiło do uchwalenia zaproponowaną przez ULC nowelizację⁵⁹⁶. Regulacja ta wprost nie odnosi się do dóbr cyfrowych, a do tzw. CER (*controllable electronic record* – kontrolowalne zapisy elektroniczne lub zapisy elektroniczne podlegające kontroli). W praktyce są one często utożsamiane z dobrami cyfrowymi⁵⁹⁷. Nowelizacja wprowadza regulację dotyczącą m.in. definicji dóbr cyfrowych, ich transferu, zabezpieczeń na dobrach cyfrowych, dóbr cyfrowych powiązanych z aktywami (*tethered assets*), zasad pierwotnego nabycia dóbr cyfrowych, norm kolizyjnych dla prawa właściwego dla dóbr cyfrowych, pieniędzy elektronicznych, papierów wartościowych⁵⁹⁸.

Zgodnie z definicją określoną w sekcji 12-202(a)(1) UCC CER to „zapis przechowywany na nośniku elektronicznym, który może być przedmiotem kontroli w rozumieniu sekcji 12-105”. Regulacja wprowadza definicje legalne pojęć „elektroniczny” i „zapis”. Elektroniczny, zgodnie z definicją w sekcji 1-201(b) (16A) UCC oznacza „technologię posiadającą właściwości elektryczne, cyfrowe, magnetyczne, bezprzewodowe, optyczne, elektromagnetyczne lub podobne”. Z kolei zapis oznacza,

---

⁵⁹⁵ <https://www.americancollegeofbankruptcy.com/file.cfm/19/docs/panel%205-cryptocurrency.pdf> (dostęp: 3.8.2025 r.)

⁵⁹⁶ <https://www.americancollegeofbankruptcy.com/file.cfm/19/docs/panel%205-cryptocurrency.pdf> (dostęp: 3.8.2025 r.)

⁵⁹⁷ <https://www.avisenlegal.com/understanding-article-12-of-the-ucc-digital-assets-controllable-electronic-records-and-what-it-all-means/> (dostęp: 3.8.2025 r.)

⁵⁹⁸ <https://www.uniformlaws.org/committees/community-home?communitykey=1457c422-ddb7-40b0-8c76-39a1991651ac> (dostęp: 9.8.2025 r.)

zgodnie z sekcją 1-201 (b)(31) „informacje zapisane na nośniku materialnym lub przechowywane na nośniku elektronicznym lub innym, które można odczytać w przyswajalnej formie”. Definicja CER w założeniu miała być neutralna technologicznie, tak by objąć nią również technologie, które dopiero pojawią się w przyszłości.

Zdefiniowane zostało również pojęcia kontroli nad CER (sekcja 12-105(a) UCC). Osoba sprawuje kontrolę nad CER, jeżeli zapis elektroniczny, zapis dołączony do zapisu elektronicznego lub logicznie z nim powiązany, lub system, w którym zapis elektroniczny jest rejestrowany:

- 1) daje tej osobie:
  - a. uprawnienia do korzystania z zasadniczo wszystkich korzyści wynikających z zapisu elektronicznego oraz
  - b. wyłączne uprawnienia, z zastrzeżeniem podpunktu (b)⁵⁹⁹, do:
    - i. uniemożliwienia innym osobom korzystania z wszystkich korzyści wynikających z zapisu elektronicznego oraz
    - ii. przeniesienia kontroli nad zapisem elektronicznym na inną osobę lub spowodowania, że inna osoba uzyska kontrolę nad innym kontrolowalnym zapisem elektronicznym w wyniku przeniesienia zapisu elektronicznego oraz
- 2) umożliwi łatwą identyfikację osoby posiadającej kontrolę w dowolny sposób, w tym poprzez imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, klucz kryptograficzny, [publiczne] stanowisko lub numer konta, jako posiadającej uprawnienia określone w ust. (1)⁶⁰⁰.

Wprowadzenie przesłanki kontroli ma stanowić ekwiwalent posiadania przy dobrach materialnych. Dobra cyfrowe, które nie są przedmiotem kontroli są wyłączone spod definicji CER. Za CER uznawane są m.in. profil na portalu społecznościowym Facebook, domena internetowa, *Bitcoin*, NFT, stream na Spotify⁶⁰¹.

---

⁵⁹⁹ Za uprawnienie wyłączne uważa się również sytuację, w której:

- i) zapis elektroniczny lub jego system ogranicza wykorzystanie zapisu elektronicznego lub posiada protokół zaprogramowany w celu spowodowania zmiany lub
- ii) uprawnienie jest dzielone z inną osobą, z wyjątkiem sytuacji, gdy zgodnie z sekcją 12-105(c) UCC każda z tych osób jest upoważniona do samodzielnego wykonywania tego uprawnienia.

⁶⁰⁰ B. Geva, Property Rights in Digital Assets under Uniform State Laws in the United States [w:] C. Koller, M. Lehmann, Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Security Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025, s. 289-292

⁶⁰¹ <https://www.americancollegeofbankruptcy.com/file.cfm/19/docs/panel%205-cryptocurrency.pdf> (dostęp: 3.8.2025 r)

Dla likwidacji dóbr cyfrowych w postępowaniu upadłościowym kluczowe znaczenie odgrywają zmiany wprowadzone w art. 8 i 12 UCC. Przedstawiciele doktryny wskazują, że na ich podstawie, w przypadku gdy giełdę i klienta łączy umowa o charakterze powierniczym, dobra cyfrowe powinny zostać uznane za własność klienta, a tym samym nie będą one składnikiem masy upadłości giełdy kryptoaktywów.

Na taką interpretację wskazuje również orzecznictwo dotyczące umowy o charakterze powierniczym w kontekście prawa upadłościowego. Sąd Apelacyjny Stanów Zjednoczonych dla Siódmego Okręgu w sprawie Joliet-Will County Community Action Agency⁶⁰² wskazał, że na okoliczności, które należy poddać ocenie, by rozstrzygnąć, czy dane dobro przechowywane przez „powiernika” wchodzi do jego masy upadłościowej. W pierwszej kolejności Sąd wskazał na konieczność oceny zapisów umowy łączącej strony. W przypadku, w którym podmiot jedynie wykonuje określone czynności, a nie jest pożyczkobiorcą lub przedsiębiorstwem, które wykorzystuje zainwestowane środki, należy uznać, że umowa ma charakter powierniczy. Analogiczna analiza powinna być przeprowadzona w przypadku upadłości giełdy kryptoaktywów. W przypadku gdy warunki umowne będą miały charakter powierniczy, należy uznać, że klient miałby podstawę do żądania wydania dóbr cyfrowych z masy upadłości, jako jego własności, a nie zostałby uznany za niezabezpieczone wierzyciela dłużnika.

Art. 8 UCC stanowi odzwierciedlenie powyższych zasad w przypadku umowy o charakterze powierniczym, której przedmiotem są instrumenty finansowe. Zgodnie z sekcją 8-503(a) UCC instrumenty finansowe nie stanowią własności pośrednika, a w przypadku upadłości nie stanowią składników masy upadłości. Przed nowelizacją w przypadku w którym strony umowy zgodnie uzgodniły, że będą traktować dane dobro cyfrowe jak instrument finansowy możliwe było jego zastosowanie również do dóbr cyfrowych. Nowelizacja UCC zakończy dotychczasowe wątpliwości w zakresie wejścia dóbr cyfrowych do masy upadłości, z uwagi na objęcie ich regulacją art. 8 UCC⁶⁰³.

Dodatkowo nowa regulacja klaruje prawny status zabezpieczeń na dobrach cyfrowych, wprost dopuszczając możliwość ich ustanawiania. Wierzyciele posiadający zabezpieczenia na

---

⁶⁰² 847 F.2d 430, 431

⁶⁰³ S. O. Weise, W. L. Choy, V. Idelicato, The treatment of cryptocurrency assets in bankruptcy, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://prfirmwwwcdn0001.azureedge.net/azstgacctpwwwct0001/uploads/d3fab7c1d9478c7418e0fea370bcae78.pdf (dostęp: 9.8.2025 r.)

dobrach cyfrowych dłużnika, który ogłasza upadłość mogą skorzystać z pierwszeństwa zaspokojenia, jakie przyznane jest wierzycielom zabezpieczonym na majątku dłużnika⁶⁰⁴.

Stany Zjednoczone zmagają się z podobnymi problemami związanymi z dobrami cyfrowymi w postępowań upadłościowych, co Japonia. Podstawowym problemem nie jest kwestia zakwalifikowania dóbr cyfrowych, jako mienia dłużnika. Jest to zagadnienie nie budzące wątpliwości i oczywiste w świetle możliwości pozyskania z tychże dóbr środków na zabezpieczenie wierzycieli. Liczne wątpliwości budzi natomiast kwestia relacji podmiotów prowadzących giełdy kryptoaktywów i ich klientów i łączących ich stosunków zobowiązaniowych. W przypadku ogłoszenia upadłości powstaje bowiem wątpliwość, do kogo należą powierzone giełdzie kryptoaktywów dobra cyfrowe. Analogiczne zagadnienie było przedmiotem wątpliwości w Japonii.

Ustawodawca w Stanach Zjednoczonych pozostawia dużą swobodę samym kontrahentom, decydujący nie jest bowiem charakter samego dobra, ale warunki zawartej przez strony umowy, które mogą samodzielnie zdecydować o zastosowaniu lub nie regulacji art. 8 UCC.

W regulacji amerykańskiej wybrzmiewa jeszcze jedno istotne zagadnienie w świetle przepisów prawa upadłościowe – czy dobra cyfrowe mogą stanowić przedmiot zabezpieczenia? W polskim systemie prawnym należałoby rozważyć, czy dobra cyfrowe mogą stanowić przedmiot zastawu, zastawu rejestrowego, zastawu skarbowego (art. 345 ust.1 P.U.)? Tym samym, czy wierzytelności zabezpieczone rzeczowo na dobrach cyfrowych mogą korzystać z pierwszeństwa zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym? Ustawodawca amerykański przerwa te wątpliwości wprost dopuszczając taką możliwość, a tym samym zabezpieczając status wierzyciela zabezpieczonego na dobrach cyfrowych na wypadek postępowania upadłościowego.

3. Francja

Punktem wyjścia dla regulacji dóbr cyfrowych we Francji jest inna niż w Polsce definicja rzeczy oraz zakres możliwych desygnatów prawa własności. Zgodnie z francuskim kodeksem cywilnym (*Code civil*) dobra dzielą się na ruchomości oraz nieruchomości, jednak ruchomości nie obejmują jedynie dóbr materialnych, ale również roszczenie lub wartość (art. 516 *Code civil*)⁶⁰⁵. Nie ma zatem przeszkód, by zakwalifikować dobro cyfrowe, jako przedmiot prawa

---

⁶⁰⁴ *Ibidem*

⁶⁰⁵ https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070721/ (dostęp: 17.9.2025 r.)

własności. Jednocześnie dane dobro cyfrowe może stanowić roszczenie wobec jego emitenta lub wartość w przypadku dóbr cyfrowych, które nie posiadają emitenta⁶⁰⁶.

W ostatnich latach ustawodawca francuski wprowadził definicję legalną dobra cyfrowego (*l'actif numérique*) oraz tokenu (*le jeton*). Oba pojęcia zostały uregulowane we francuskim Kodeksie monetarnym i finansowym⁶⁰⁷. Definicja dobra cyfrowego uregulowana w art. L. 54-10-1 francuskiego Kodeksu monetarnego i finansowego stanowi *de facto* enumeratywne wyliczenie dóbr. Do dóbr cyfrowych zalicza się 1) tokeny, zdefiniowane w art. L. 552-2 francuskiego Kodeksu monetarnego i finansowego, z wyłączeniem tych, które można zakwalifikować jako instrumenty finansowe zgodnie z art. L. 211-1 oraz „bons de caisse” zgodnie z art. L. 223-1, 2) waluty wirtualne w rozumieniu Dyrektywy PE i Rady (UE) 2018/843 z dnia 30.5.2018 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz zmieniająca dyrektywy 2009/138/WE i 2013/36/UE. Zgodnie z art. L. 552-2 francuskiego Kodeksu monetarnego i finansowego token to każde dobro niematerialne w postaci elektronicznej, reprezentujące jedno lub więcej praw, które może być emitowane, rejestrowane, przechowywane i przekazywane za pośrednictwem współdzielonego elektronicznego systemu rejestracji umożliwiającego bezpośrednią lub pośrednią identyfikację właściciela danego dobra.

Francuski ustawodawca wyraźnie oddziela dobra cyfrowe, które stanowią instrumenty finansowe, a tym samym podlegają innemu reżimowi prawnemu. Jednocześnie w sytuacji, w której dane dobro cyfrowe nie stanowi zarówno instrumentu finansowego, ani dobra cyfrowego w rozumieniu Kodeksu monetarnego i finansowego podlega ono zasadom ogólnym prawa cywilnego.

W definicji tokenu brak jest wprost wskazania, że stanowi on przedmiot prawa własności, ale świadczyć o tym może pojawiające się w przepisach określenie „właściciela” kryptoaktywa. Dla francuskiej doktryny stało się to podstawą do uznania kwalifikacji tych dóbr jako niematerialnych, zamiennych przedmiotów własności.

Pomimo, iż we Francji dotychczas nie było przypadków upadłości giełd kryptoaktywów, przedstawiciele doktryny podejmowali się oceny sytuacji klienta giełdy na wypadek jej upadłości. Przy kwalifikacji kryptoaktywów, jako zamiennych przedmiotów własności, w przypadku upadłości klient nie będzie miał roszczenia o wydanie

---

⁶⁰⁶ H. De Vauplane, Protection of Holders of Crypto Assets under French Law, s. 211-219

⁶⁰⁷ https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006072026/ (dostęp: 14.8.2025 r.)

kryptoaktywów z masy upadłości, a jedynie roszczenie o zwrot ich równowartości. W przypadku bowiem gdy kryptoaktywo zostałoby powierzone giełdzie, jako zamienny przedmiot własności stanowiłoby przedmiot depozytu nieprawidłowego (*dépôt irrégulier*). Regulacja nie stanowi zatem wciąż wystarczającego zabezpieczenia praw klienta giełdy kryptoaktywów.

Sytuacja ta ma odmienić się wraz z wejściem w życie Rozporządzenia MiCA. Zgodnie z art. 70 Rozporządzenia MiCA Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów, którzy posiadają kryptoaktywa należące do klientów lub środki dostępu do takich kryptoaktywów, wprowadzają odpowiednie mechanizmy mające na celu zabezpieczenie praw własności klientów, w szczególności w przypadku niewypłacalności dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów, oraz mające na celu zapobieżenie wykorzystywaniu kryptoaktywów należących do klienta na swój własny rachunek.

Przepis ten wprost odwołuje się do prawa własności klienta i do jego zabezpieczenia na wypadek niewypłacalności, a tym samym wyklucza wcześniejszą kwalifikację stosunku łączącego klienta z dostawcą usług w zakresie kryptoaktywów, jako depozytu nieprawidłowego.

Dodatkowo zgodnie z art. 75 ust. 7 Rozporządzenia MiCA Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów, którzy zapewniają przechowywanie kryptoaktywów i administrowanie nimi w imieniu klientów, oddzielają pakiety kryptoaktywów, które przechowują w imieniu swoich klientów od swoich własnych pakietów i zapewniają, by środki dostępu do kryptoaktywów ich klientów były wyraźnie oznaczone jako takie. Zapewniają oni, aby w rozproszonym rejestrze kryptoaktywa ich klientów były przechowywane oddzielnie od ich własnych kryptoaktywów. Przechowywane kryptoaktywa są prawnie wydzielone z majątku dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów w interesie klientów dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów zgodnie z mającym zastosowanie prawem, tak aby wierzyciele dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów nie mogli zaspokajać swoich roszczeń z kryptoaktywów przechowywanych przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów, w szczególności w przypadku niewypłacalności. Dostawca usług w zakresie kryptoaktywów zapewnia, aby przechowywane kryptoaktywa były pod względem operacyjnym oddzielone od jego majątku.

Jednocześnie rozporządzenie nie określa technicznych wymogów w jaki sposób powinno nastąpić wydzielenie kryptoaktywów klienta od majątku dostawcy usług w zakresie

kryptoaktywów np. poprzez przechowywanie ich wyłącznie na odrębnych zimnych portfelach (*cold wallet*), pozostawiając to do doprecyzowania przez samych dostawców.

Regulacja Rozporządzenia MiCA przerywa, aktualnie hipotetyczne, obawy w zakresie prowadzenia egzekucji singularnej i wejścia do masy upadłości kryptoaktywów klienta danej giełdy kryptoaktywów w przypadku jej upadłości.

Jednocześnie nie sposób nie wspomnieć, że Francja była jednym z pionierów regulacji działalności dostawców usług w zakresie kryptoaktywów. Ustawą z dnia 22.5.2019 r. nr 2019 – 486 (*LOI n° 2019-486 du 22.5.2019 relative à la croissance et la transformation des entreprises*⁶⁰⁸) tzw. ustawa PACTE Francja ustanowiła ramy regulacyjne mające zastosowanie do dostawców usług związanych z kryptoaktywami i tzw. ICO (*Initial Coin Offering*). Regulacja wprowadziła m.in. obowiązek rejestracji przez dostawców usług związanych z kryptoaktywami.⁶⁰⁹ Ustawa PACTE stanowiła niejako inspirację dla regulacji Rozporządzenia MiCA, lecz zabrakło w niej m.in. rozstrzygnięcia w zakresie statutu klienta na wypadek upadłości dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów. Obecnie trwa okres przejściowy, który zakończy się 1.7.2026 r. w czasie którego dostawcy, którzy dokonali rejestracji przed 30.12.2024 r. nie podlegają w pełni nowej regulacji rozporządzenia MiCA.

Przykład francuskiej regulacji dowodzi, że szeroka definicja rzeczy, dopuszczająca uznanie dóbr niematerialnych, jako przedmiotu własności nie stanowi odpowiedzi na wszystkie problemy związane z pojawieniem się w obrocie dóbr cyfrowych. Pozostaje poza wątpliwościami, iż dobra cyfrowe stanowią majątek dłużnika i podlegają egzekucji. Problematyczna jest jednak nadal ich kwalifikacja. Szczególne wątpliwości budzi kwestia kryptoaktywów. Przez doktrynę są one bowiem kwalifikowane jako zamienne przedmioty własności, a tym samym stosunek zobowiązaniowy między giełdą kryptoaktywów, a jej klientem uznawany jest za umowę depozytu nieprawidłowego. Taka kwalifikacja prawna nie zapewnia ochrony klientowi giełdy na wypadek jej upadłości. Kryptoaktywa zostaną wtedy uznane za składniki masy upadłości giełdy kryptoaktywów, a klientowi przysługiwać będzie jedynie roszczenie pieniężne zaspokajane, zgodnie z pierwszeństwem ustalonym ustawą.

Odpowiedzią na powyższe problemy ma być regulacja Rozporządzenia MiCA, która wprost mówi o ochronie praw własności klientów dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów,

---

⁶⁰⁸ <https://www.legifrance.gouv.fr/dossierlegislatif/JORFDOLE000037080861/>, (dostęp: 18.8.2025)

⁶⁰⁹ <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-cryptocurrency-laws-and-regulations/france/>, (dostęp: 18.8.2025 r.)

nakazując odpowiednie przechowywanie kryptoaktywów klientów w taki sposób, by nie dochodziło do ich zlania z majątkiem samego dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów.

W tym miejscu należy rozważyć, czy wejście w życie Rozporządzenie MiCA wywoła te same skutki prawne w Polsce w zakresie kwalifikacji prawnej kryptoaktywów oraz ochrony klientów dostawców usług w zakresie kryptoaktywów. Dla przedstawicieli doktryny francuskiej regulacja Rozporządzenia MiCA stanowi potwierdzenie kwalifikacji kryptoaktywów jako przedmiotu prawa własności, co w świetle obecnej polskiej regulacji prawa rzeczowego oraz wąskiej definicji rzeczy nie jest możliwe. Jednocześnie celem Rozporządzenia MiCA nie było ujednoczenie prawnej kwalifikacji w państwach członkowskich kryptoaktywów. Odmienności występujące w porządkach prawnych państw UE nie dają możliwości ujednoczenia tej materii. Dodatkowo same kryptoaktywa są dobrami niejednorodnymi, których kwalifikacja może być odmienna w zależności od charakterystyki, o czym szerzej w Rozdziale II. Bezspornie jednak celem regulacji Rozporządzenia MiCA było zapewnienie jednolitego poziomu ochrony konsumentów, korzystających z usług dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów. Pomimo zatem braku możliwości kwalifikacji kryptoaktywa, jako przedmiotu prawa własności, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów będą zobligowani do takiego zarządzania kryptoaktywami klienta, by wyodrębnić je od własnego majątku. Na wypadek prowadzenia postępowania egzekucyjnego lub postępowania upadłościowego wobec dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów kryptoaktywa przechowywane na rzecz klienta nie będą mogły zostać zakwalifikowane, jako przedmiot egzekucji lub wejść do masy upadłości, bez względu na jego kwalifikację prawną.

Nie zmienia to jednak faktu, że obecnie w polskim systemie istnieje luka dotycząca kwalifikacji prawnej tokenów natywnych, które wymykają się tradycyjnym kategoriom prawnym.

4. Podsumowanie

Omówione porządki prawne, choć odległe od siebie geograficznie i bazujące na odmiennej kulturze prawnej, prowadzą do zbieżnych wniosków.

We wszystkich krajach najbardziej problematyczną kategorię dóbr cyfrowych stanowią kryptoaktywa. Ich natura prawna wymyka się tradycyjnym kwalifikacjom prawnym. Pomimo wielości dóbr cyfrowych, legislacja koncentruje się na kryptoaktywach, z uwagi na istniejące luki prawne w ich regulacji i brak możliwości zastosowania do nich już istniejących instytucji

prawnych. Ogromną rolę w tym zakresie odgrywa również orzecznictwo, które pomaga w wypracowaniu najbardziej odpowiadającym praktyce rozwiązań prawnym.

Jednocześnie we wszystkich porządkach prawnych istnieje zgodność, że kryptoaktywa mogą stanowić instrumenty finansowe i w tym wypadku zastosowanie do nich znajdują przepisy dotyczące egzekucji z instrumentów finansowych. Problematyczna natomiast pozostaje regulacja innych niż instrumenty finansowe kryptoaktywów.

W Polsce zagadnienie kwalifikacji prawnej kryptoaktywów pozostaje nie rozstrzygnięte, w szczególności w zakresie tokenów natywnych, które wymykają się tradycyjnym kategoriom prawnym. Pomimo ogólnej zgody doktryny i orzecznictwa w zakresie braku możliwości zakwalifikowania tokenów natywnych zarówno jako przedmiotu bezwzględnych praw podmiotowych, jak i względnych praw podmiotowych, z uwagi na brak osoby dłużnika, ustawodawca nie podejmuje żadnych działań w tym zakresie.

Analiza różnych potencjalnych możliwości uregulowania tego zagadnienia wykracza poza zakres niniejszej rozprawy, należy jednak skłaniać się do rozwiązań ostrożnościowych, które nie będą wiązać się z rewolucyjnymi zmianami w zakresie regulacji prawa własności i definicji rzeczy w polskim porządku prawnym. Przykładem takiego podejścia jest Japonia, w której pomimo braku przepisów dotyczących desygnatów prawa własności, orzecznictwo wypracowało mechanizm pozwalający na odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących prawa własności do tokenów natywnych.

Kolejnym podstawowym problemem, który był przedmiotem zainteresowania doktryny w Japonii, USA i Francji jest kwestia upadłości giełdy kryptoaktywów oraz rodzaju roszczeń, które będą przysługiwać osobom, które powierzyły giełdzie kryptoaktywa. Zagadnienie to było przedmiotem orzecznictwa w Japonii i Stanach Zjednoczonych, z uwagi na występujące w tych jurysdykcjach przypadki upadłości giełd kryptoaktywów. W Polsce, pomimo braku zainteresowania ustawodawcy krajowego tym zagadnieniem, wydaje się, że wątpliwości te zostaną rozstrzygnięte podobnie jak we Francji wraz z wejściem w życie Rozporządzenia MiCA.

Rozdział V. Badania empiryczne

1. Wprowadzenie

Rozwój nowych technologii, pojawiające się w obrocie gospodarczym nowe dobra o skomplikowanym statusie prawnym oraz trudnej do samodzielnej oceny przez organ egzekucyjny i syndyka wartości mogą budzić obawy w zakresie ich egzekucji, zarówno obawy natury prawnej, jak i psychologicznej. W ramach rozprawy doktorskiej przeprowadzone zostały badania empiryczne. Badania miały postać ankiet prowadzonych wśród komorników sądowych oraz doradców restrukturyzacyjnych.

1.1. Cel

Celem badania jest ustalenie praktyki organów egzekucyjnych – komorników sądowych w postępowaniach egzekucyjnych oraz doradców restrukturyzacyjnych pełniących funkcję syndyka w postępowaniach upadłościowych w zakresie prowadzenia egzekucji singularnej i uniwersalnej z dóbr cyfrowych. Czy w aktualnym stanie prawnym, obowiązującym na dzień przeprowadzania ankiety, badani podejmują się poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych, jeśli tak to w jaki sposób ich poszukują, czy prowadzą egzekucję z tychże dóbr oraz na podstawie jakich przepisów.

1.2. Pytania badawcze

W ramach prowadzonego badania zostały skonstruowane następujące pytania badawcze:

1. Czy komornicy sądowi poszukują składników majątku dłużników w postaci dóbr cyfrowych?
2. Jak komornicy sądowi poszukują składników majątku dłużnika w postaci dóbr cyfrowych?
3. Czy komornicy prowadzą egzekucję świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych?
4. Na podstawie jakich przepisów komornicy sądowi przeprowadzają egzekucję świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych?
5. Czy syndycy poszukują składników upadłego w postaci dóbr cyfrowych?
6. Jak syndycy poszukują składników majątku upadłego w postaci dóbr cyfrowych?
7. Czy syndycy prowadzą likwidację dóbr cyfrowych?
8. Na podstawie jakich przepisów syndycy przeprowadzają likwidację dóbr cyfrowych?

2. Opis badania

2.1. Komornicy sądowi

Ankieta została skierowana do wszystkich izb komorniczych w Polsce (Izba Komornicza w Białymstoku, Izba Komornicza w Gdańsku, Izba Komornicza w Katowicach, Izba Komornicza w Krakowie, Izba Komornicza w Lublinie, Izba Komornicza w Łodzi, Izba Komornicza w Poznaniu, Izba Komornicza w Rzeszowie, Izba Komornicza w Szczecinie, Izba Komornicza w Warszawie, Izba Komornicza we Wrocławiu) oraz za ich pośrednictwem przekazana do komorników sądowych. Zgodnie z danymi na dzień 3.6.2022 r. w Polsce działa 2198 komorników.

W badaniu wzięło udział 59 komorników sądowych (osób, które wykonują lub wykonywały zawód komornika), w tym 9 osób działających w apelacji wrocławskiej (15,25 % badanych), 2 osoby działające w apelacji szczecińskiej (3,39 % badanych), 17 osób działających w apelacji gdańskiej (28,81 % badanych), 5 osób działających w apelacji rzeszowskiej (8,47 % badanych), 15 osób działających w apelacji katowickiej (23,73 % badanych), 1 osoba działająca w apelacji warszawskiej (1,69 % badanych) i 8 osób działających w apelacji lubelskiej (13,56 % badanych). Zostały udzielone również 3 odpowiedzi bez wskazania obszaru działania. Z uwagi na zróżnicowania odpowiedzi pod względem geograficznym, należy uznać, że próba jest reprezentatywna dla obszaru całego kraju.

Ankieta składa się z 6 pytań, w tym dwóch pytań kontrolnych w zakresie wykonywania zawodu komornika sądowego oraz obszaru działania komornika sądowego (apelacji).

Pierwsze pytanie merytoryczne dotyczyło poszukiwanych przez komorników sądowych składników majątku w postaci dóbr cyfrowych – kryptowalut, innych kryptoaktywów (np. tokenów), przedmiotów wirtualnych (np. artefakty w grze komputerowej), domeny internetowej, profilów na portalach społecznościowych, innych.

Drugie pytanie dotyczyło narzędzi wykorzystywanych przez komorników sądowych do poszukiwania składników majątku.

Trzecie pytanie dotyczyło prowadzonej przez komornika sądowego egzekucji świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych – kryptowalut, innych kryptoaktywów (np. tokenów), przedmiotów wirtualnych (np. artefakty w grach komputerowych), domen internetowych, profili na portalach społecznościowych.

Ostatnie pytanie dotyczyło przepisów stosowanych przy prowadzonej egzekucji świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych – przepisów dotyczących egzekucji z ruchomości, przepisów dotyczących egzekucji z rachunków bankowych, przepisów dotyczących egzekucji z innych wierzytelności, przepisów dotyczących egzekucji z innych praw majątkowych.

2.2. Doradcy restrukturyzacyjni pełniący funkcję syndyka w postępowaniach upadłościowych

Ankieta została skierowana do Krajowej Izby Doradców Restrukturyzacyjnych oraz do stowarzyszeń – Stowarzyszenia Syndyków, Likwidatorów i Sanatorów, Dolnośląskiego Stowarzyszenia Syndyków oraz Stowarzyszenia Doradców Restrukturyzacyjnych Mediatorów i Likwidatorów i za ich pośrednictwem do doradców restrukturyzacyjnych. Zgodnie z danymi na dzień 21.8.2025 r. w Polsce jest 2 079 doradców restrukturyzacyjnych, w tym 2 063 nie zawieszonych.

W badaniu wzięło udział 23 doradców restrukturyzacyjnych w tym 100 % pełni lub pełniło funkcję syndyka w postępowaniu upadłościowym. Badani wskazywali obszar działania (sąd rejonowy). Możliwy był wybór więcej niż jednego sądu, jako obszaru działania. W badaniu wzięła udział:

- 1 osoba, działająca przy Sądzie Rejonowym w Bielsko – Białej,
- 1 osoba, działająca przy Sądzie Rejonowym Gdańsk-Północ w Gdańsku,
- 1 osoba, działająca przy Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim,
- 1 osoba, działająca przy Sądzie Rejonowym w Opolu,
- 1 osoba, działająca przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie,
- 1 osoba, działająca przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach,
- 1 osoba, działająca przy Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód w Katowicach,
- 1 osoba, działająca przy Sądzie Rejonowym Kraków – Śródmieście w Krakowie,
- 3 osoby, działające przy Sądzie Rejonowym Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku,
- 3 osoby, działające przy Sądzie Rejonowy dla m.st. Warszawa,
- 2 osoby, działające przy Sądzie Rejonowym Stare-Miasto w Poznaniu,
- 2 osoby działające przy Sądzie Rejonowym Łódź- Śródmieście w Łodzi,
- 1 osoba działająca przy Sądzie Rejonowym w Rzeszowie,

- 7 osób działających przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu,
- 1 osoba działająca przy Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim,
- 5 osób działających przy Sądzie Rejonowym w Wałbrzychu,
- 3 osoby działające przy Sądzie Rejonowym w Legnicy,
- 2 osoby działająca przy Sądzie Rejonowym w Jeleniej Górze,
- 1 osoba działająca przy Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze.

Dodatkowo 3 ankietowane osoby nie wskazały obszaru działania. Z uwagi na zróżnicowania odpowiedzi pod względem geograficznym, należy uznać, że próba jest reprezentatywna dla obszaru całego kraju.

Ankieta składa się z 6 pytań, w tym dwóch pytań kontrolnych w zakresie pełnienia obecnie lub w przeszłości funkcji syndyka w postępowaniu upadłościowym oraz obszaru działania doradcy restrukturyzacyjnego (sąd rejonowy).

Pierwsze pytanie merytoryczne dotyczyło poszukiwanych przez syndyka składników majątku upadłego w postaci dóbr cyfrowych – kryptowalut, innych kryptoaktywów np. tokenów, przedmiotów wirtualnych (np. artefakty w grze komputerowej), domeny internetowej, profilów na portalach społecznościowych, innych.

Drugie pytanie dotyczyło narzędzi wykorzystywanych przez doradców restrukturyzacyjnych, pełniących funkcję syndyka do poszukiwania składników majątku.

Trzecie pytanie dotyczyło prowadzonej przez syndyka likwidacji dóbr cyfrowych – kryptowalut, innych kryptoaktywów np. tokenów, przedmiotów wirtualnych (np. artefakty w grach komputerowych), domen internetowych, profili na portalach społecznościowych.

Ostatnie pytanie dotyczyło wyboru trybu likwidacji dóbr cyfrowych – jako składnik przedsiębiorstwa, w trybie sprzedaży z wolnej ręki, przetargu lub aukcji, wykonania prawa majątkowego, ściągnięcia wierzytelności.

3. Wyniki badań

3.1. Komornicy sądowi

3.1.1. Poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych

W ramach badanych 36 osób wskazało, że poszukuje majątku w postaci dóbr cyfrowych. Stanowi to 61,02 % wszystkich badanych. Dobrem cyfrowym poszukiwanym przez największą ilość komorników tj. 14 komorników, co stanowi 23,73 % ze wszystkich badanych, a 38,89 % komorników, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych jest domena internetowa.

Kolejnym dobrem cyfrowym najczęściej poszukiwanym przez komorników są profile na portalach społecznościowych. Aż 13 badanych zadeklarowało poszukiwanie tego składnika majątku, co stanowi 22,03 % wszystkich badanych oraz 36,11 % komorników, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych.

Badani wskazywali również na poszukiwanie dóbr cyfrowych – kryptowalut (6 odpowiedzi, 10,17 % badanych, 16,67 % komorników, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych), inne kryptoaktywa np. tokeny, przedmioty wirtualne (np. artefakty w grze komputerowej) (3 odpowiedzi, 5,08 % badanych, 8,33 % komorników, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych).

3.1.2. Prowadzenie egzekucji z dóbr cyfrowych

Aż 50 badanych wskazało, że nie prowadzili egzekucji z dobra cyfrowego. Stanowi to 84,75 % wszystkich badanych. Jedynie 9 osób (15,25 % badanych) wskazało, że w swojej praktyce prowadziło egzekucję z dobra cyfrowego. Z badanych, którzy zadeklarowali prowadzenie egzekucji z dóbr cyfrowych 9 badanych prowadziło egzekucję z domeny internetowej (15,25 % badanych), 1 badany (1,69 % badanych) prowadził egzekucję z innych kryptoaktywów np. tokenów, przedmiotów wirtualnych (np. artefakty w grze komputerowej) oraz 1 badany (1,69 % badanych) prowadził egzekucję z kryptowalut.

3.1.3. Podstawa prawna prowadzonej egzekucji z dóbr cyfrowych

Badani, którzy zadeklarowali prowadzenie egzekucji z domeny internetowej wskazali, że egzekucja była prowadzona na podstawie przepisów dotyczących egzekucji z ruchomości (2 badanych, 22,22 % badanych, którzy zadeklarowali prowadzenie egzekucji z domeny internetowej), przepisów dotyczących egzekucji z innych wierzytelności (4 badanych, 44,44 % badanych, którzy zadeklarowali prowadzenie egzekucji z domeny internetowej), przepisów

dotyczących egzekucji z innych praw majątkowych (5 badanych, 55,56 % badanych, którzy zadeklarowali prowadzenie egzekucji z domeny internetowej).

Badany, który zadeklarował prowadzenie egzekucji z innych kryptoaktywów np. tokenów, przedmiotów wirtualnych (np. artefakty w grze komputerowej) wskazał, jako podstawę prawną prowadzenia egzekucji przepisy dotyczące egzekucji z ruchomości. Natomiast badany, który zadeklarował prowadzenie egzekucji z kryptowalut wskazał, jako podstawę prawną prowadzenia egzekucji przepisy dotyczące egzekucji z innych wierzytelności.

3.2. Doradcy restrukturyzacyjni

3.2.1. Poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych

W ramach badanych 16 osób wskazało, że poszukuje majątku w postaci dóbr cyfrowych. Stanowi to 69,57 % wszystkich badanych. Dobrem cyfrowym poszukiwanym przez największą ilość doradców restrukturyzacyjnych tj. 9 doradców, co stanowi 39,13 % ze wszystkich badanych, a 56,25 % doradców, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych są kryptowaluty.

Kolejnym dobrem cyfrowym najczęściej poszukiwanym przez doradców są domeny internetowe. Aż 8 badanych zadeklarowało poszukiwanie tego składnika majątku, co stanowi 34,78 % wszystkich badanych oraz 50 % doradców restrukturyzacyjnych, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych.

Badani wskazywali również na poszukiwanie dóbr cyfrowych – profili na portalach społecznościowych (7 odpowiedzi, 30,43 % badanych, 43,75 % doradców, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych), inne kryptoaktywa np. tokeny (3 odpowiedzi, 13,04 % badanych, 18,75 % doradców, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych), przedmioty wirtualne np. artefakty w grze komputerowej (1 odpowiedź, 4,34 % badanych, 6,25 % doradców, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych). Ankietowani wskazywali także na poszukiwanie majątku w zakresie praw autorskich, licencji oraz aplikacji zapisanych w formie kodu (2 odpowiedzi).

Jako podstawowe narzędzie do poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych, badani wskazali informacje od upadłego, uzyskane w formie oświadczeń lub w czasie przeprowadzonego wywiadu (10 odpowiedzi, co stanowi 43,49 % badanych, 62,50 %

doradców, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych). Kolejnym podstawowym sposobem poszukiwania dóbr cyfrowych jest Internet, w tym wyszukiwarki internetowe, portale społecznościowe (6 odpowiedzi, co stanowi 26,09 %, 37,50 % doradców, którzy zadeklarowali poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych). Dodatkowo doradcy wskazywali na własne zasoby (2 odpowiedzi), korzystanie z usług informatyka (1 odpowiedź), analizy rachunków bankowych upadłego, na których pojawiają się płatności na rzecz stron związanych z zakupem kryptowalut (1 odpowiedź), wniosek o poszukiwanie majątku (1 odpowiedź).

3.2.2. Prowadzenie likwidacji dóbr cyfrowych

Aż 18 badanych wskazało, że nie prowadzili likwidacji dóbr cyfrowych. Stanowi to 78,26 % wszystkich badanych. Jedynie 5 osób (21,74 % badanych) wskazało, że w swojej praktyce prowadziło likwidację dóbr cyfrowych. Z badanych, którzy zadeklarowali prowadzenie egzekucji z dóbr cyfrowych 3 badanych prowadziło likwidację domeny internetowej (13,04 % badanych), 2 badanych (8,70 % badanych) prowadziło likwidację kryptowalut.

3.2.3. Podstawa prawna prowadzonej likwidacji dóbr cyfrowych

Badani, którzy zadeklarowali prowadzenie likwidacji domeny internetowej wskazali, że likwidacja domeny internetowej nastąpiła jako składnika przedsiębiorstwa (1 odpowiedź, 33,33 % badanych, którzy zadeklarowali prowadzenie likwidacji domeny internetowej), w trybie sprzedaży z wolnej ręki (2 odpowiedzi, 66,66 % badanych, którzy zadeklarowali prowadzenie likwidacji domeny internetowej).

Natomiast badani, którzy zadeklarowali prowadzenie likwidacji kryptowalut wskazali, że likwidacja była prowadzona w trybie ściągnięcia wierzytelności (1 odpowiedź, 50 % badanych, którzy zadeklarowali prowadzenie likwidacji kryptowalut) oraz w trybie wykonania prawa majątkowego (1 odpowiedź, 50 % badanych, którzy zadeklarowali prowadzenie likwidacji kryptowalut) oraz poprzez upoważnienie upadłego do sprzedaży (1 odpowiedź, 50 % badanych, którzy zadeklarowali prowadzenie likwidacji kryptowalut).

4. Omówienie wyników badań

4.1. Komornicy

Omówienie wyników badań zostanie przeprowadzone w odniesieniu do postawionych pytań badawczych. Ponad połowa komorników deklaruje poszukiwanie majątku

dłużnika w postaci dóbr cyfrowych. W zestawieniu z danymi w zakresie komorników, którzy prowadzili egzekucję z dóbr cyfrowych, zgodnie z którymi ponad 80 % komorników nie prowadziło takiej egzekucji, wynika, że 45,77 % komorników pomimo poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych nie prowadzi z nich egzekucji. Różnice między ilością komorników, którzy poszukują majątku w postaci dóbr cyfrowych, a komornikami, którzy faktycznie prowadzą egzekucję z tych dóbr mogą być następujące – brak składników majątku w postaci dóbr cyfrowych dłużników, niewystarczające narzędzia do poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych dłużników, brak przepisów regulujących sposób prowadzenia egzekucji z tych dóbr, inne przeszkody w zakresie prowadzenia egzekucji dotyczące braku jurysdykcji organu egzekucyjnego.

Badani komornicy wskazywali, że do poszukiwania składników majątku dłużnika w postaci dóbr cyfrowych korzystają z następujących narzędzi:

- Internet – przeglądarki, wyszukiwarek internetowych np. Google (17 odpowiedzi);
- Mediów społecznościowych np. profil społecznościowy na Facebook (4 odpowiedzi);
- Informacji pozyskanych od trzeciodłużników (1 odpowiedź);
- Danych rejestratorów domen internetowych (1 odpowiedź);
- Oświadczenia wierzyciela (1 odpowiedź);
- Zapytania kierowane do pośredników sprzedaży (1 odpowiedź);
- Analiza wyciągów bankowych (1 odpowiedź);
- Informacje w ogólnodostępnych rejestrach np. Centralna Ewidencja i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowy Rejestr Sądowy (1 odpowiedź).

Dominującym sposobem poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych jest zatem korzystanie przez komorników sądowych z samodzielnie pozyskanych informacji z źródeł ogólnodostępnych za pośrednictwem Internetu. Dominacja narzędzi poszukiwania majątku w postaci wyszukiwarek internetowych, profili społecznościowych świadczyć może o braku narzędzi systemowych do poszukiwania dóbr cyfrowych w postaci m.in. publicznych rejestrów tychże dóbr.

Pozostałe narzędzia poszukiwania majątku należy uznać za dodatkowe i pomocnicze. Za znaczące należy uznać wskazanie, jako pomocniczego narzędzia poszukiwania majątku w zakresie oświadczeń dłużnika. Może to świadczyć o założeniu organów

egzekucyjnych o niekompletności oświadczeń dłużników w zakresie wykazywanych dóbr cyfrowych.

Pomimo poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych przez komorników przez ponad połowę komorników, jedynie nieliczni z nich ostatecznie są w stanie przeprowadzić egzekucję z tychże dóbr. Jedynie 15,25 % badanych prowadziło egzekucję świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych. Dobrem cyfrowym, z którego zdecydowanie najczęściej prowadzona jest egzekucja jest domena internetowa. Można wskazać tu na parę hipotetycznych przyczyn takiego stanu rzeczy. W pierwszej kolejności egzekucja z domeny internetowej stosunkowo wcześniej została omówiona w publikacjach naukowych i branżowych, popularnonaukowych⁶¹⁰. Publikacje te nie tylko stanowiły potwierdzenie dopuszczalności prowadzenia egzekucji z domeny internetowej, ale wskazywały sugerowany sposób jej prowadzenia. Dodatkowo jest to dobro, którego istnienie łatwo ustalić posługując się wskazywanymi wyżej narzędziami tj. za pośrednictwem informacji uzyskanych z ogólnodostępnych rejestrów KRS oraz CEIDG, gdzie istnieje fakultatywna możliwość umieszczenia informacji o stronie internetowej danego podmiotu, za pośrednictwem wyszukiwarki internetowej, z mediów społecznościowych. Dodatkowo istnieje jeden podmiot prowadzący rejestr nazw w domenie pl. – Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa (NASK). NASK jako państwowy instytut badawczy prowadzi Rejestr domeny krajowej .pl i umożliwia rejestrację nazw w domenie .pl. Jednocześnie jest to podmiot, który ma siedzibę w Polsce i możliwe jest stosowanie wobec niego środków przymusu przez organy egzekucyjne.

Badania wykazały, że wybierane przez komorników podstawy prowadzonej egzekucji świadczeń pieniężnych z domeny internetowej są bardzo zróżnicowane. Wskazywane były aż trzy alternatywy – przepisy dotyczące egzekucji z innych wierzytelności, przepisy dotyczące ruchomości, przepisy dotyczące egzekucji z innych praw majątkowych. Może to świadczyć o braku przejrzystości przepisów dotyczących egzekucji z tychże dóbr,

---

⁶¹⁰ E. Jasnowska, W. Nowaczyk, Egzekucja...*op.cit.*, M. Michalska-Marciniak, Inne prawa...*op.cit.*, A. Klich, Komornik sądowy – wyzwania współczesnej gospodarki. Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, Gdańsk 4.12.2015 r., PPE 2016, nr 9, <https://bank.pl/jak-przeprowadzic-egzekucje-z-praw-majatkowych-do-domeny-internetowej/> (dostęp: 28.7.2024 r.), <https://samodzielnawindykacja.pl/egzekucja-z-domeny-internetowej-kiedy-moze-byc-skuteczna> (dostęp: 28.7.2024 r.), <https://www.rp.pl/prawo-w-firmie/art1886711-egzekucja-z-praw-majatkowych-do-domeny-internetowej> (dostęp: 28.7.2024 r.), <https://kompendiumprawne.pl/2015/09/16/zajecie-nazwy-domeny-internetowej/> (dostęp: 28.7.2024 r.), <https://strefabiznesu.pl/egzekucja-z-praw-majatkowych-do-domeny-internetowej-nowatorska-forma-zabezpieczenia-wierzycieli/ar/13256374> (dostęp: 28.7.2024 r.)

problemach w kwalifikacji prawnej tychże dóbr do konkretnej grupy dóbr, co w konsekwencji prowadzi do problemów w zakresie wyboru podstaw prowadzonej egzekucji.

Dokonane wybory przez komorników, którzy przeprowadzili egzekucję z kryptowalut i innych kryptoaktywów, z uwagi na znikomą ilość komorników którzy prowadzili egzekucję z tychże dóbr nie pozwala na ocenę jednolitości wybieranych w tym zakresie podstaw prawnych prowadzonej egzekucji.

4.2. Doradcy restrukturyzacyjni

Omówienie wyników badań zostanie przeprowadzone w odniesieniu do postawionych pytań badawczych. Ponad połowa doradców restrukturyzacyjnych deklaruje poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych. Jednocześnie, podobnie jak w przypadku komorników, pomimo iż 69,57 % doradców poszukuje majątek w postaci dóbr cyfrowych, aż 78,26 % doradców restrukturyzacyjnych w swojej praktyce nie prowadziło likwidacji dóbr cyfrowych.

Doradcy restrukturyzacyjni podejmują się poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych. Podstawowymi sposobami poszukiwania majątku są:

- Oświadczenia Upadłego (10 odpowiedzi),
- Internet – wyszukiwarki internetowe, portale społecznościowe (6 odpowiedzi),
- Własne zasoby (2 odpowiedzi),
- Korzystanie z usług informatyka (1 odpowiedź),
- Analiza rachunków bankowych upadłego (1 odpowiedź),
- Wniosek o poszukiwanie majątku (1 odpowiedź).

Odmienne zatem niż komornicy, doradcy restrukturyzacyjni jako podstawowe narzędzie poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych uznają informacje uzyskane od samego dłużnika w formie oświadczeń złożonych m.in. przy przeprowadzonym wywiadzie, ankiecie przeprowadzonej z upadłym. W ramach odpowiedzi doradcy wskazywali, że „brak jest innej możliwości” uzyskania informacji o majątku upadłego w postaci dóbr cyfrowych.

Odmienności w zakresie sposobów poszukiwania majątku przez doradców restrukturyzacyjnych i komorników mogą mieć następujące źródła. Komornicy posiadają szerszy dostęp do baz danych. Syndyk, by uzyskać informacje z baz danych, kieruje wniosek o poszukiwanie majątku przez komornika (art. 178 ust. 2 P.U.). W ramach realizacji wniosku syndyk nie otrzymuje dostępu do baz danych, a jedynie raport z ich przeszukania wraz z ewentualną informacją o ustalonym majątku upadłego. Przy poszukiwaniu majątku

pośredniczy zatem komornik. Jednocześnie syndyk posiada dostęp do ogólnie dostępnych baz danych. Trzeba mieć jednak na względzie wskazywane w Rozdziale III okoliczności w zakresie ułomności baz danych jako źródła informacji o majątku w postaci dóbr cyfrowych. Sami komornicy natomiast nie korzystają z tego źródła informacji, jako podstawowego przy poszukiwaniu majątku w postaci dóbr cyfrowych.

Decydujące o znaczeniu oświadczeń upadłego mogą być przepisy prawa upadłościowego. W ramach Rozdziału III wskazane zostało, że obecna regulacja pozwala na żądanie przez syndyka od upadłego przekazania szeregu informacji (art. 57 ust. 1 i 2 P.U.) Syndyk może zatem żądać od upadłego udzielenia informacji o posiadanym majątku w postaci dóbr cyfrowych, ale również dalszych tj. dane dostępowe do profilu na platformie prowadzącej obrót kryptoaktywami, dane do logowania do profilu na portalu społecznościowym. Ponadto syndyk nie jest ograniczony formalnymi wymogami dotyczącymi formy odebrania oświadczeń, czy terminu. Syndyk może zwrócić się o wyjaśnienia do upadłego na każdym etapie postępowania.

Kolejnym podstawowym narzędziem poszukiwania majątku przez doradców restrukturyzacyjnych jest, podobnie jak w przypadku komorników, Internet oraz dostępne w nim wyszukiwarki internetowe, pozwalające na sprawne przeszukiwanie ogólnodostępnych zasobów sieci oraz profile na portalach społecznościowych często prowadzone przez samych upadłych. Coraz więcej osób, nie tylko z najmłodszego pokolenia, ulega trendowi aktywności w Internecie, umieszczając na profilach na portalach społecznościowych informacje dotyczące posiadanego majątku, miejsca zamieszkania, stanu zdrowia, czy aktywności zawodowej, co pozwala pozyskać informacje organom egzekucyjnym oraz upadłościowym.

Badania wykazują, że doradcy restrukturyzacyjni odmiennie niż komornicy koncentrują się na poszukiwaniu kryptowalut, a nie domen internetowych. Przyczyną może być brak wystarczających narzędzi po stronie komorników sądowych do przeprowadzenia egzekucji z kryptowalut, co omówione zostało w Rozdziale III przez co w pierwszej kolejności poszukują oni dóbr cyfrowych takich jak domena internetowa o większych praktycznych możliwościach przeprowadzenia z niej likwidacji.

Jedynie 21,74 % badanych doradców restrukturyzacyjnych faktycznie prowadziło likwidację dóbr cyfrowych. Podobnie jak w przypadku komorników sądowych likwidowane dobra to domeny internetowe i kryptoaktywa, w tym kryptowaluty.

Jednocześnie widoczny jest brak jednolitości w stosowanych trybach likwidacji. Wynika to w pierwszej kolejności z różnorodności stanów faktycznych występujących w ramach postępowań upadłościowych. Choć likwidacja całości przedsiębiorstwa jest podstawowym sposobem likwidacji nie zawsze okoliczności konkretnej sprawy pozwalają na jej przeprowadzenie (art. 316 ust. 1 P.U.). Co jednak istotne w praktyce domena internetowa uznawana jest za składnik przedsiębiorstwa.

Pozostałe rozbieżności w zakresie wyborów w trybie likwidacji tj. poprzez ściągnięcie wierzytelności, wykonanie prawa majątkowego, sprzedaż z wolnej ręki wynikać mogą po pierwsze z braku jasnej kwalifikacji prawnej danego dobra cyfrowego. W szczególności sytuacja ta ma miejsce w przypadku kryptoaktywów, których status prawny pozostaje niejasny, co może rodzić wątpliwości w zakresie wyboru trybu likwidacji. Wynikać to może również z wskazywanej w Rozdziale II różnorodności tych dóbr. Dobra cyfrowe, w tym kryptoaktywa nie są to dobra jednolite. Mogą być one w zależności od charakterystyki kwalifikowane w sposób odmienny.

Zakończenie

Przeprowadzone rozważania pozwalają na syntetyczne przedstawienie najważniejszych ustaleń koncentrujących się wokół postawionych w ramach rozprawy doktorskiej pytań badawczych.

Analiza przebiegu informatyzacji postępowania egzekucyjnego i upadłościowego pozwala na stwierdzenie, iż w obu tych postępowaniach nastąpiła ona w sposób diametralnie różny. W ramach postępowania egzekucyjnego informatyzacja przebiegała w sposób stopniowy i była wynikiem działań nie tylko samego ustawodawcy, ale również oddolnych działań komorników sądowych oraz Krajowej Rady Komorniczej. Podmioty te, z uwagi na znaczący przyrost spraw, który nastąpił wraz z rozwojem gospodarczym, samodzielnie wdrażały i inicjowały działania mające na celu poszerzenie dostępnego katalog rozwiązań informatycznych w kancelariach komorniczych. Mimo dużego zaangażowania samorządu zawodowego komorników i jego przedstawicieli, informatyzacja postępowania egzekucyjnego jest w dalszym ciągu niepełna, wyspowa. Informatyzacja objęła bowiem jedynie wybrane fragmenty procedury, a dwustronna elektroniczna komunikacja uczestników postępowania z organami egzekucyjnymi możliwa jest jedynie w poszczególnych przypadkach wprost uregulowanych w przepisach w zakresie, w którym skutecznie zostały wdrożone rozwiązania informatyczne.

Informatyzacja postępowania upadłościowego nastąpiła w sposób skokowy. Ustawodawca zdecydował się bowiem na pełną informatyzację postępowania poprzez uruchomienie systemu teleinformatycznego do obsługi postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego. Wraz z datą graniczną tj. 1.12.2021 r. zasadą podstawową stało się dokonywanie wszelkich czynności za pośrednictwem systemu teleinformatycznego z wyjątkami uregulowanymi wprost w przepisach. Odmienne niż w przypadku postępowania egzekucyjnego brak było oddolnej inicjatywy dotyczącej informatyzacji wśród doradców restrukturyzacyjnych.

Oba sposoby informatyzacji - stopniowy i skokowy posiadają zarówno wady i zalety. Informatyzacja postępowania egzekucyjnego, choć pozwala na większą kontrolę jakości dostarczanych rozwiązań, obarczona jest swoją niekompletnością. Natomiast informatyzacja postępowania upadłościowego obciążona była licznymi błędami, zarówno w zakresie regulacji prawnej, jak i samego systemu teleinformatycznego. Jej rozłożenie w czasie, poprzez

wprowadzenie fakultatywności zastosowania regulacji w pierwszym okresie jej stosowania, dałoby możliwość zmniejszenia skali błędów.

W ramach informatyzacji postępowania egzekucyjnego i upadłościowego wyróżnić należy dwa aspekty. Aspekt proceduralny, który pokrywa się z dotychczasową definicją informatyzacji postępowania, jako procesu wykorzystywania, przekazywania, łączenia danych zgromadzonych w systemach komputerowych dla usprawnienia czynności sądu oraz stron, uczestników postępowania. Aspekt materialny informatyzacji postępowania ściśle wiąże się z rozwojem społeczeństwa informacyjnego oraz zmianą struktury majątkowej, w której znaczącą rolę odgrywają dobra cyfrowe. Zmiana składników majątku, które będą podlegać likwidacji, wpływa bowiem na sposób w jaki powinny być prowadzone postępowania egzekucyjne i upadłościowe by zapewnić realizację ich celów. Kształt tych postępowań powinien uwzględniać sposób poszukiwania dóbr cyfrowych, ich wyceny oraz likwidacji. Zmiany jakie są wprowadzane w tych procedurach, związane z informatyzacją społeczeństwa i będącej jej skutkiem - zmianą struktury majątku, określić można informatyzacją postępowania w aspekcie materialnym.

Informatyzacja postępowania w aspekcie proceduralnym jest niewystarczająca. Oba procesy powinny zachodzić w sposób skoordynowany równolegle. Zapewnienie informatyzacji postępowania w aspekcie proceduralnym będzie miało swoje przełożenie na wykonalność norm dotyczących informatyzacji w aspekcie materialnym. Obecnie uwaga ustawodawcy jest skierowana jedynie w stronę informatyzacji postępowania egzekucyjnego i upadłościowego jedynie w aspekcie proceduralnym, z pominięciem aspektu materialnego.

Pojęciem wyjściowym dla rozprawy doktorskiej jest definicja dóbr cyfrowych, jako nowej kategorii dóbr, ale z uwzględnieniem kontekstu samej rozprawy – zaspokojenia świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych.

W prawie krajowym, prawie Unii Europejskiej, innych systemach prawnych oraz w opracowaniach *soft law* brak jest jednolitej definicji dóbr cyfrowych. Podstawową przyczyną występujących różnic są odmienne obszary oddziaływania omawianych regulacji oraz *soft law*. Definicje konstruowane były na potrzeby różnych zagadnień od ochrony praw konsumenta w transakcjach z przedsiębiorcami, dóbr cyfrowych jako zabezpieczenia, dóbr cyfrowych jako przedmiotu dziedziczenia.

Wyróżnić można następujące podejścia w ramach konstruowania definicji dóbr cyfrowych:

- 1) Definicje szerokie, nieokreślające żadnych cech dóbr cyfrowych z wyjątkiem ich niematerialnej postaci oraz podstawowego elementu informacyjnego. Dobro cyfrowe musi stanowić dane, które nadają się do odczytu i przetworzenia na informacje przez człowieka – bezpośrednio lub przy użyciu maszyny.
- 2) Definicje szczegółowe, które oprócz wymogów stawianych w definicjach szerokich tj. niematerialnej oraz elektronicznej postaci dobra cyfrowego oraz elementu informacyjnego (dane), wymagają by dobro cyfrowe spełniało dodatkowe kryteria zazwyczaj związane z możliwością przypisania go danemu podmiotowi, określeniem zakresu uprawnień danego podmiotu względem dobra cyfrowego lub możliwością rozporządzania danym dobrem cyfrowym.

Dobro cyfrowe na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w ramach postępowania egzekucyjnego i upadłościowego należy rozumieć, jako dane, które są wytwarzane i dostarczane w postaci cyfrowej o majątkowym charakterze, dające się przypisać danemu podmiotowi prawa. Definicja uwzględnia konieczność przypisania dobra określone podmiotowi, element majątkowy dobra cyfrowego. W ramach skonstruowanej definicji nie zostały natomiast określone wymogi dotyczące kwalifikacji prawnej danego dobra cyfrowego.

Dalszej analizie poddane zostały wybrane dobra cyfrowe – domeny internetowe, profile na portalach społecznościowych, kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii, dobra wirtualne oraz konta na serwerze gry komputerowej. W ramach przeprowadzonej analizy ustalono, że większość dóbr cyfrowych, w świetle obowiązujących przepisów, może być uznana za przedmiot względnych praw podmiotowych, jako znajdujące swoją podstawę w stosunku zobowiązaniowym.

I tak domena jest dobrem niematerialnym wytwarzanym pierwotnie i dostarczanym w postaci cyfrowej za pośrednictwem sieci Internet, do którego abonentowi jako stronie umowy o rejestrację i utrzymanie domeny internetowej przysługuje względne prawo podmiotowe o charakterze majątkowym. Uprawnionym do domeny internetowej jest abonent zgodnie z zawartą umową. Profil na portalu społecznościowym jest dobrem niematerialnym, wytwarzanym i dostarczanym w postaci cyfrowej do którego użytkownikowi jako stronie umowy o używanie profilu społecznościowego przysługuje względne prawo podmiotowe. Ocena charakteru majątkowego profilu na portalu społecznościowym jest bardziej złożona. Majątkowy charakter tego dobra jest zależny od funkcjonalności danego portalu społecznościowego oraz przyjętego przez danego użytkownika sposobu korzystania z prowadzonego profilu. Dobra wirtualne oraz konta na serwerze gry

komputerowej również są wytwarzane i dostarczane w postaci cyfrowej oraz stanowią przedmiot względnych praw podmiotowych na podstawie zawartej umowy licencyjnej. Charakter majątkowy dóbr wirtualnych oraz konta na serwerze gry komputerowej jest zależny od charakterystyki danej gry komputerowej oraz sposobu korzystania z gry przez danego użytkownika.

Najbardziej problematyczną i heterogeniczną kategorią dóbr cyfrowych stanowią kryptoaktywa oparte na technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii. W zależności od charakterystyki danego kryptoaktywa może ono zostać zakwalifikowane jako instrument finansowy lub znak legitymacyjny w przypadku gdy dany wyemitowany token służy do stwierdzenia obowiązku świadczenia przez konkretny podmiot na rzecz ich posiadacza. Ostatnią z kategorii kryptoaktywów stanowią tokeny natywne, które wymykają się tradycyjnej kwalifikacji prawnej. Brak jest bowiem możliwości zakwalifikowania ich zarówno jako przedmiotu bezwzględnych praw podmiotowych jak i względnych praw podmiotowych. Pomimo tych problemów kwalifikacyjnych token natywny nie jest *res extra commercium*. Jego pierwotny nabywca powinien mieć ochronę zapewnioną przez państwo (art. 64 Konstytucji RP). W obecnym stanie prawnym winny być one zakwalifikowane jako swoiste prawo majątkowe, stanowiące składnik mienia w rozumieniu art. 44 KC. Zaproponowane rozwiązanie wymaga jednak dalszej ingerencji ustawodawcy. Konieczne jest podjęcie decyzji po stronie ustawodawcy i przyjęcie jednej z możliwych koncepcji - zakwalifikowanie tokenów natywnych jako przedmiotów prawa własności, co wymagałoby przebudowania dotychczasowej regulacji prawa rzeczowego, odpowiedniego stosowania do tokenów natywnych przepisów dotyczących prawa własności lub uregulowanie nowej swoistej kategorii prawnej wraz z uregulowaniem przysługujących do nich praw bezwzględnych.

Niezależnie od kwalifikacji prawnej, kryptoaktywa stanowią dobra cyfrowe, zgodnie z definicją na potrzeby zaspokojenia świadczeń pieniężnych w ramach postępowania egzekucyjnego i upadłościowego.

Analiza przebiegu egzekucji singularnej i uniwersalnej świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym obrazuje szereg praktycznych problemów i mankamentów obecnej regulacji obu procedur. Na gruncie obu postępowań ustalone zagadnienia problemowe są jedynie częściowo tożsame. Bardziej ogólny sposób redakcji przepisów postępowania upadłościowego powoduje, że przepisy te są bardziej odporne na zmiany technologiczne oraz zmiany w strukturze majątkowej dłużników. Natomiast regulacja postępowania egzekucyjnego, z uwagi na bardzo szczegółowy sposób określenia

kompetencji organów egzekucyjnych wobec dłużnika i jego mienia, obecnie nie przystaje do realiów egzekucji dóbr cyfrowych.

Zidentyfikowane problemy dotyczą:

- 1) **Jurysdykcji krajowej** – problem ten jest szczególnie istotny w postępowaniu egzekucyjnym. Zgodnie z zasadą suwerenności organy egzekucyjne nie mają uprawnień do kierowania środków przymusu wobec podmiotów niepodlegających polskiej jurysdykcji. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy egzekucyjne, jeżeli egzekucja ma być wszczęta lub jest prowadzona w Rzeczypospolitej Polskiej. Przyjęcie łącznika siedziby lub miejsca zamieszkania dłużnika w przypadku dóbr cyfrowych opartych na stosunku zobowiązaniowym, powoduje iż brak jurysdykcji polskich organów egzekucyjnych może być częstą przeszkodą do prowadzenia egzekucji z dóbr cyfrowych na terenie Polski.
- 2) **Poszukiwanie majątku w postaci dóbr cyfrowych** – jednym z kluczowych ograniczeń w zakresie możliwości prowadzenia egzekucji świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych jest trudność w ustaleniu, że wchodzi one w skład majątku dłużnika. Wynika to przede wszystkim z braku ogólnodostępnych rejestrów oraz samej specyfiki dóbr cyfrowych, w szczególności kryptoaktywów. Choć dostrzegalne są inicjatywy w zakresie regulacji rynku dóbr cyfrowych (rejestr dokumentów informacyjnych dotyczących kryptoaktywów, emitentów tokenów powiązanych z aktywami i tokenów będących e-pieniędzem oraz dostawców usług w zakresie kryptoaktywów -art. 109 Rozporządzenie MiCA), wprowadzanie dalszych regulacji w zakresie rejestracji dóbr cyfrowych wydaje się rozwiązaniem nierealistycznym. Tego rodzaju regulacje mogłyby skutkować przeniesieniem działalności dostawców usług w zakresie kryptoaktywów do innych jurysdykcji, ale również budziłyby wątpliwość w zakresie zgodności z konstytucyjnymi gwarancjami prawa własności i innych praw majątkowych.
- 3) **Dostęp do nośników elektronicznych dłużnika** – obecnie brak jest w postępowaniu egzekucyjnym odpowiednich regulacji dotyczących możliwości przejęcia nośników elektronicznych dłużnika, ich przeszukania, uzyskania danych niezbędnych do przełamania zabezpieczeń ustanowionych na tych nośnikach. Problem ten dotyczy również danych do logowania na profilu dłużnika, zarówno na portalach społecznościowych, czy na platformie prowadzonej przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów. Problem ten objawia się również na etapie samej egzekucji. Obecna regulacja budzi liczne wątpliwości interpretacyjne. W szczególności, w kontekście

tokenów nienatywnych, przyjęcie, iż stanowią one znaki legitymacyjne i powinny być traktowane, jak dokumenty w rozumieniu art. 901 KPC może prowadzić do rozbieżności orzeczniczych i kwestionowania tej podstawy odebrania tokena nienatywnego dłużnikowi. Problem ten jest dalej idący w przypadku tokenów natywnych, gdzie brak jest podstawy prawnej do odebrania dłużnikowi nośnika elektronicznego. Dodatkowo wątpliwości budzi sytuacja, w której na nośniku znajdują się inne dane dłużnika, w szczególności, jeśli nośnik to urządzenia do osobistego użytku przez dłużnika - laptop, czy telefon. Komornik nie ma również żadnych narzędzi do przełamania istniejących na nośniku zabezpieczeń, co może prowadzić do unicestwienia prowadzonej egzekucji, mimo skutecznego odebrania nośnika dłużnikowi.

- 4) **Zaangażowanie administratorów portfeli powierniczych** – zasadne jest zaangażowanie w egzekucję kryptoaktywów administratorów portfeli powierniczych. Z uwagi na fakt, że tokeny natywne bardzo często swoją rolą zbliżają się do instrumentów finansowych, stanowiąc narzędzie inwestycji, należałoby rozważyć możliwość uregulowania egzekucji z tokenów natywnych, zgromadzonych na portfelach powierniczych na wzór egzekucji z instrumentów finansowych. Jako podmiot zobowiązany do wsparcia komornika w ramach egzekucji świadczeń pieniężnych z kryptoaktywów wskazać można dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów, zgodnie z definicją z art. 3 ust. 1 pkt 15 Rozporządzenia MiCA.

Przeprowadzone badania prawno-porównawcze dotyczące Japonii, Stanów Zjednoczonych oraz Francji wykazują, iż we wszystkich systemach prawnych najbardziej problematyczną kategorię dóbr cyfrowych stanowią kryptoaktywa. Ich natura prawna wymyka się tradycyjnym kwalifikacjom prawnym. Pomimo wielości dóbr cyfrowych, legislacja koncentruje się na kryptoaktywach, z uwagi na istniejące luki prawne w ich regulacji i brak możliwości zastosowania do nich już istniejących instytucji prawnych. Ogromną rolę w tym zakresie odgrywa również orzecznictwo, które pomaga w wypracowaniu najbardziej odpowiadającym praktyce rozwiązaniom prawnym. W Polsce zagadnienie kwalifikacji prawnej kryptoaktywów pozostaje nie rozstrzygnięte.

Kolejnym podstawowym problemem, który był przedmiotem zainteresowania doktryny w Japonii, USA i Francji jest kwestia upadłości giełdy kryptoaktywów oraz rodzaju roszczeń, które będą przysługiwać osobom, które powierzyły giełdzie kryptoaktywa dobra cyfrowe. Zagadnienie to było przedmiotem orzecznictwa w Japonii i Stanach

Zjednoczonych, z uwagi na występujące w tych jurysdykcjach przypadki upadłości giełd kryptoaktywów. W Polsce, pomimo braku zainteresowania ustawodawcy krajowego tym zagadnieniem, wydaje się, że wątpliwości te zostaną rozstrzygnięte podobnie jak we Francji wraz z wejściem w życie Rozporządzenia MiCA.

Przeprowadzone i opisane w Rozdziale V badania empiryczne pozwoliły na ocenę obecnej praktyki komorników oraz syndyków w zakresie prowadzenia egzekucji świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych, ustalenie narzędzi, jakie są stosowane do poszukiwania majątku w postaci dóbr cyfrowych. Zarówno komornicy, jak i syndycy poszukują majątku w postaci dóbr cyfrowych. Jedynie jednak niewielki odsetek z nich faktycznie prowadzi egzekucję singularną lub uniwersalną z tych dóbr cyfrowych. Brak jest również ustalonej praktyki, co do wyboru podstaw prawnych, trybu likwidacji dóbr cyfrowych. Wnioski z przeprowadzonych badań empirycznych potwierdzają zatem wnioski z przeprowadzonej analizy dogmatycznoprawnej w zakresie braków w obecnej regulacji postępowania egzekucyjnego i upadłościowego, które utrudniają praktyczne prowadzenie egzekucji świadczeń pieniężnych z dóbr cyfrowych.

BIBLIOGRAFIA

1. Adamus R., Prawo upadłościowe. Komentarz, Warszawa 2021, Legalis
2. Adamus R., Geromin M., Groele B., Miczek Z. (red.), Dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości. Perspektywa międzynarodowa i polska, Warszawa 2021, Legalis
3. Balcerczyk J., Prawo do wizerunku i jego komercjalizacja, Kraków 2009, Lex
4. Balwicka-Szczyrba M., Sylwestrzak A. (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2024
5. Barta J. (red.), System Prawa Prywatnego. Prawo autorskie, t. 13, 2013
6. Bieniak M., Odpowiednie zastosowanie przepisów KPC w postępowaniu upadłościowym, MOP 2006, nr 14
7. Bednarek M., Mienie. Komentarz do art. 44-55³ Kodeksu cywilnego, 1997
8. Behan A., Waluty wirtualne jako przedmiot przestępstwa, Warszawa 2022, wyd. 1
9. Błaszczak Ł., Studzińska J. (red.), Instytucje postępowania cywilnego Tom 1, Warszawa 2025, wyd. 11
10. Błażowska A., Kryptowaluty w polskim prawie karnym, Warszawa 2024, wyd. 1, Legalis
11. Bodio J., Elektroniczny tytuł wykonawczy, PPE rok 2017 nr 1
12. Brylak K., Chomiczewski W., Dubis W., Garstka K., Glanc-Gołaczyńska A., Goździaszek Ł., Greser J., Kolarz B., Kuczerawy A., Lentka-Wróbel J., Polański P., Sztoldman A., Gołaczyński J., Skibicki R., Bar G., Dymitruk M., Lamik W., Mielniczuk-Skibicka M., Piech M., Sharp P., Stępniewski J., Akt o usługach cyfrowych. Komentarz, Warszawa 2024
13. Brylak-Hudyma K., Gadek B., Wnoszenie pism procesowych w Kodeksie postępowania cywilnego [w:] red. J. Gołaczyński, Postępowanie cywilne w czasie pandemii, Warszawa 2022
14. Brylak-Hudyma K., Rogala K., Zarząd sukcesyjny a spadkobranie dóbr cyfrowych [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek E-sąd, E-finance, E-praca. Warszawa, 2020
15. Ciulkin L., Kowal N., Wybrane problemy związane z funkcjonowaniem rejestru dłużników niewypłacalnych, PPH 2001, nr 12
16. Czajkowska-Dąbrowska M., Wiszniewska I., Merchandising – czyli komercjalizacja popularnych symboli, Przegląd Prawa Handlowego 1998/10/1-9

17. Czech T., Obrona wierzyciela przed "rozwodnieniem" zajętych udziałów w spółce z o.o., "Glosa" 2010/4
18. Dolecki H., Gromska-Szuster I., Jakubecki A., Knoppek K., Misiurek G., Pogonowski P., Radkiewicz T., Zembruski T., Żyżnowski T., Wiśniewski T., Klimkowicz J., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1–366, Warszawa 2021, Lex
19. Domoń A., Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej przeprowadzonej przez komornika sądowe po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego dokonanej ustawą z dnia 22.3.2018 r. o komornikach sądowych, PPE rok 2019 nr 9
20. Draniewicz B., Skutki zajęcia udziału w spółce z o.o. w postępowaniu egzekucyjnym w sferze uprawnień korporacyjnych – wybrane aspekty praktyczne, „Monitor Prawniczy”, nr 11/2006
21. Drozd E., z problematyki zawarcia umowy w formie aktu notarialnego, Rejent: miesięcznik notariatu polskiego. 1996, nr 4/5
22. Druszcz P., Prezentacja kryptowalut w sprawozdaniu finansowym w ujęciu MSR/NSSF i ustawy o rachunkowości, „Studia Oeconomica Posnaniensia” 2019
23. Durda A., Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz, 2016, Legalis
24. Dworzański D., Zin. J., Wykluczenie cyfrowe uczestnika postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego – zagadnienia praktyczne, Dor. Res. nr 2/2024
25. Dyoniak A., Pojęcie i ważność małżeńskiej umowy majątkowej, nr 4 (78), (1983), Studia Prawnicze, Kwartalnik
26. Dziurda M., Ereciński T. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie egzekucyjne. Artykuły 758-1095[1], wyd. VI, Warszawa 2025
27. Ereciński T. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V, Postępowanie egzekucyjne, Warszawa 2016
28. Fairfield J., Virtual Property, Boston University Law Review 2005, vol. 85
29. Fajgielski P., Informacja w administracji publicznej – prawne aspekty gromadzenia, udostępniania i ochrony, Wrocław 2007
30. Flaga-Gieruszyńska K. (red.), Postępowanie cywilne. Komentarz praktyczny dla sędziów i pełnomocników procesowych, Warszawa 2020, Legalis
31. Flaga-Gieruszyńska K., Pojęcie systemu teleinformatycznego w postępowaniu cywilnym, PPE rok 2017, nr 2
32. Flaga-Gieruszyńska K., Elektroniczna doręczeń i zawiadomień w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, PPE, rok 2017, nr 8

33. Flaga-Gieruszyńska K. (red.), Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. System postępowania cywilnego tom 8, wyd. 11, Warszawa 2021, Legalis
34. Flaga-Gieruszyńska K., Gołaczyński J., Szostek D. (red.), E-obywatel, E-sprawiedliwość, E-usługi, Warszawa 2017
35. Flaga-Gieruszyńska K., Gołaczyński J., Szostek D., E-sąd, E-finanse, E-praca. Warszawa 2020
36. Flaga-Gieruszyńska K., Gołaczyński J. (red.), Prawo nowych technologii, Warszawa 2021, Lex
37. Flaga-Gieruszyńska K., Gołaczyński J., Szostek D. (red.), Informatyzacja postępowania cywilnego. Teoria i praktyka, 2015, Legalis
38. Flaga-Gieruszyńska K., Gołaczyński J., Szostek D. (red.), Media elektroniczne. Współczesne problemy prawne, Warszawa 2016, wyd. 1, Legalis
39. Flaga-Gieruszyńska K., Zieliński A. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. wyd. 11, Warszawa 2022, Legalis
40. Flaga-Gieruszyńska K., Zieliński A. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 12, Warszawa 2024, Legalis
41. Flaga-Gieruszyńska K., Borek M., Nowe technologie w praktyce zawodowej komornika sądowego [w:] red. J. Gołaczyński, Prawo Nowych Technologii. Księga z okazji jubileuszu 20-lecia działalności Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej i Studenckiego Koła Naukowego – Blok Prawa Komputerowego, Warszawa 2022, Legalis
42. Gałęzowska K., Obczyński R., Nowakowski M., Grynfelder J., Otto A., Paxford B., Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Komentarz, Warszawa 2023
43. Geva B., Property Rights in Digital Assets under Uniform State Laws in the United States [w:] C. Koller, M. Lehmann, Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Security Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025
44. Gębczyńska A., Rola Krajowego Rejestru Zadłużonych w instytucji upadłości konsumenckiej, PPE 2019, nr 7, Legalis
45. Gil I., Gołaczyński J., Goździaszek Ł., Rogala K., Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, Warszawa 2023
46. Gimlewicz M., Sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej – analiza nowelizacji, PPE 2022, nr 4, Legalis

47. Głowacki W., Uwagi wprowadzające dotyczące rozporządzenia przedsiębiorstwem w znaczeniu przedmiotowym. Nazwa domenowa jako składnik przedsiębiorstwa [w:] red. I. Matusiak, Domeny internetowe. Teoria i praktyka, Warszawa 2020, Lex
48. Gniewek E., Machnikowski P. (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa, 2016
49. Gniewek E., Machnikowski P. (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa, 2021, Legalis
50. Gołaczyński J. (red.), Kolizyjne aspekty zobowiązań elektronicznych, Warszawa 2008
51. Gołaczyński J. (red.), Postępowanie cywilne w czasie pandemii, Warszawa 2022
52. Gołaczyński J., Informatyzacja postępowania egzekucyjnego, PME, Wydanie Specjalne
53. Gołaczyński J. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, Warszawa 2012
54. Gołaczyński J. (red.), Elektroniczne postępowanie upominawcze. Komentarz, Warszawa 2010,
55. Gołaczyński J., Elektronizacja postępowania cywilnego – nowelizacja KPC i KC wchodząca w życie 8.9.2016 r., MOP 2016, nr 19
56. Gołaczyński J., Kotecka S., Klikając Temid@, PME 2011, nr 3
57. Gołaczyński J., Szostek D. (red.), Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz, 2016, Legalis
58. Gołaczyński J. (red.), Prawo Nowych Technologii. Księga z okazji jubileuszu 20-lecia działalności Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej i Studenckiego Koła Naukowego – Blok Prawa Komputerowego, Warszawa 2022, Legalis
59. Gołaczyński J., Elektroniczne licytacje w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, wyd. 1, Warszawa 2022, Legalis
60. Gołaczyński J., Kotecka-Kral S., Elektronizacja pism procesowych, doręczeń i posiedzeń jawnych w postępowaniu cywilnym w okresie pandemii COVID-19, PPC 2020, nr 4
61. Gołaczyński J. (red.), Prawo umów elektronicznych. Zarys systemu, wyd. 1, Legalis
62. Góra-Błaszczkowska A., Flaga-Gieruszyńska K., Gil I., Współczesny model egzekucji sądowej i postępowania egzekucyjnego. Zbiór studiów., 2017, Warszawa, Legalis
63. Górska K., Pojęcie dokumentu w prawie cywilnym – głos w dyskusji nad istotą regulacji art. 77³ KC, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego, 5/2021
64. Grzeszak T., Gwiazda na okładce, Glosa. Przegląd Prawa Gospodarczego, nr 1/2005

- 65.Grzybczyk K. (red.), Prawo w wirtualnych światach, Warszawa 2013
- 66.Gudowski J., Pełnomocnictwo procesowe na tle podziału prawa na prywatne i publiczne, „Polski Proces Cywilny” 2011, nr 1
- 67.Gudowski J. (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55⁴), Warszawa 2021
- 68.Gurgul S., Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. wyd. 12, Warszawa 2020, Legalis
- 69.Gurgul S. (red.), Prawo upadłościowe. Komentarz, wyd. 12, Warszawa, 2020, Legalis
- 70.Gurgul S., Jasne i niejasne oblicza Prawa upadłościowego i naprawczego po nowelizacji z 6.3.2009 r. – cz. VI (likwidacja majątku masy upadłości), MOP 2010, Nr 9
- 71.Gutowski M., Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1–352. wyd. 3, Warszawa 2021, Legalis
- 72.Habdas M., Frasz M., Kodeks Cywilny. Komentarz, t. 1, 2018, Lex
- 73.Hayduk-Hawrylak I., KołECKI B., Wlekińska A., Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2018, Legalis
- 74.Heropolitańska I. (red.), Komentarz do przepisów KPC regulujących egzekucję z nieruchomości, 2021, Legalis
- 75.Ignaczewski J., Romańska M., Dumnicka O. (red.), Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, Legalis 2013
- 76.Iwasiów S., Madejski J. (red.), Interpretatywny słownik terminów kulturowych 2.0, Szczecin 2017
- 77.Jagięła J., Rozdział 9. Elektroniczna doręczeń i zawiadomień w postępowaniu wieczystoksięgowym [w:] red. A. Marciniak, Elektroniczna postępowania wieczystoksięgowego. Komentarz praktyczny. Akty wykonawcze, Warszawa 2016 wyd. 1, Legalis
- 78.Jagięła J., JURYSDYKCJA KRAJOWA w POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNYM [w:] red. J. Gudowski, K. Weitz, *Aurea praxis. Aurea theoria*. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego. Tom I., Warszawa 2011
- 79.Jakubecki A. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 730-1217, 2019, Lex
- 80.Janda P., Prawo upadłościowe. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2020, Lex
- 81.Janda P., Doradca restrukturyzacyjny jako pełnomocnik procesowy , PPC 2018, nr 3

82. Janiszewski P., Krysiak C., Widzyk D., Opodatkowanie transakcji wirtualnych, PP 2019, nr 3
83. Jankowski J., Cieślak S. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz. art. 730-1217, wyd. 4, Warszawa 2024, Legalis
84. Janowski J., Technologia informacyjna dla prawników i administratywistów. Szanse i zagrożenia elektronicznego przetwarzania danych w obrocie prawnym i działaniu administracji, Warszawa, 2009
85. Jankowski J., Nowelizacje Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie postępowania egzekucyjnego dokonane w okresie od początku VIII kadencji Sejmu do końca 2018 r. „Monitor Prawniczy 2019, nr 8
86. Janus M., Wybrane zagadnienia informatyzacji sądowego postępowania egzekucyjnego. Elektroniczna komunikacja sądowych organów egzekucyjnych z administracyjnymi organami egzekucyjnymi i podatkowymi oraz bankami, PME 2022, Nr 3
87. Jasnowska E., Nowaczyk W., Egzekucja z prawa do domeny internetowej, DNCURRENDA nr 2, 2016
88. Jodłowski J., Resich Z., Lapiere J. i in., Postępowanie cywilne, Warszawa 2007
89. Jodłowski J., Kilka kwestii z teorii międzynarodowego postępowania cywilnego, PiP 1974, nr 2
90. Jurczuk M., Non-Fungible Token (NFT) jako przedmiot umowy, ZPUAM 2023, Nr 13
91. Kaczmarek-Templin B., Stec P., Szostak D. (red.), Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny. Komentarz. Warszawa, 2014
92. Klich A., Komornik sądowy – wyzwania współczesnej gospodarki. Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, Gdańsk 4.12.2015 r., PPE 2016, nr 9
93. Klich A., Borek M., Wpływ informatyzacji postępowania egzekucyjnego na wykonywanie zawodu komornika sądowego – zagadnienia wybrane [w:] A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska, I. Gil. Współczesny model egzekucji sądowej i postępowania egzekucyjnego. Zbiór studiów., 2017, Warszawa, Legalis
94. Kobyłka N., Pęczek A., Skutki zajęcia udziałów w spółce z o.o. – wykonywanie przez wierzyciela uprawnień korporacyjnych na podstawie kodeksu postępowania cywilnego, Przegląd Prawa Handlowego 2007/3
95. Kocot W., Wpływ Internetu na prawo umów, Warszawa 2004
96. Koenner M., Egzekucja z innych wierzytelności i innych praw majątkowych, 2006

- 97.Koller C., Lehmann M., Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Securing Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025
- 98.Koman K., Środki ochrony prawnej konsumentów w przypadku braku zgodności treści lub usług cyfrowych z umową, IKAR 2020, nr 7, Legalis
- 99.Korzan K., Egzekucja z wierzytelności pieniężnych związanych z dokumentem, PES 1994, Nr 7
- 100.Kosmal R., Kwiatkowski D. (red.), Prawo restrukturyzacyjne . Komentarz, wyd. II, Warszawa 2022, Lex
- 101.Kosmal R., Kwiatkowski D. (red.), Prawo restrukturyzacyjne . Komentarz, Warszawa 2020, Lex
- 102.Kotecka S., Informatyzacja postępowania cywilnego w prawie polskim [w:] red. J. Gołaczyński, Informatyzacja postępowania sądowego w prawie polskim i wybranych państwach, Warszawa 2009
- 103.Kościółek A., Rozdział 5. Elektronizacja doręczeń i zawiadomień w postępowaniu wieczystoksięgowym [w:] red. A. Marciniak, Sądowe postępowanie egzekucyjne. Zasadnicze kierunki zmian z 2016 roku, Sopot 2017, Legalis
- 104.Kościółek A., Elektroniczne czynności procesowe w świetle nowelizacji z 10.7.2015 r., PME 2017, nr 1
- 105.Kościółek A., Elektroniczne czynności procesowe w sądowym postępowaniu cywilnym, Warszawa 2012, Lex
- 106.Kowalczyk R., Wnoszenie pism procesowych i doręczanie orzeczeń w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym po nowelizacji, Lex, 2022
- 107.Kozyra A., Młynarska A. (red.), Upadłość spółki kapitałowej, Warszawa 2024, wyd. 1, Legalis
- 108.Krasuski A., Wolska-Bagińska A., Zinkiewicz-Będźmirowska O., Działania naruszające prawa do domen internetowych, Warszawa 2021, Lex
- 109.Kruczalak-Jankowska J., MIEJSCE i ROLA KRAJOWEGO REJESTRU ZADŁUŻONYCH w SYSTEMIE REJESTRÓW w POLSCE [w:] red. K. Małysa-Sulińska, M. Spyra, A. Szumański, w poszukiwaniu dobrego prawa. Księga Jubileuszowa Profesora Mirosława Steca. Tom II. Perspektywa prywatnoprawna, Warszawa 2022, Lex
- 110.Kudła J., Bitcoin i inne kryptowaluty (wirtualne mierniki wartości) jako przedmiot procesu i egzekucji, PPC 2018, nr 3

- 111.Kulski R., Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej w Polsce, DNCURRENDA 2018, nr 1, Legalis
- 112.Kunicki I., Elektroniczna licytacja ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, Warszawa 2019, Lex
- 113.Kunicki I., Wybór formy złożenia wniosku, termin do podjęcia czynności, uzyskiwanie informacji i pouczenie uczestników przez komornika, PPE 2019, nr 7, suplement PPE 1/2019, Legalis
- 114.Lewandowska-Mroczkowska M., Pozycja wierzyciela w egzekucji z instrumentów finansowych zapisanych na rachunku papierów wartościowych lub innym rachunku, PPE 2019, nr 12, Legalis
- 115.Lubiński K., O problemie dopuszczalności dokonywania czynności sądowego postępowania egzekucyjnego w sprawach cywilnych na nośnikach danych albo za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, Pal. 2009, Nr 9–10
- 116.Łakoma K., Elektronizacja polskiego sądowego postępowania egzekucyjnego, Sopot 2018, Legalis
- 117.Łoś – Nowak T., Wstęp do teorii stosunków międzynarodowych, wyd. Terra, Poznań 1999
- 118.Machowska A. (red.), Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, Warszawa 2021, Lex
- 119.Machnikowski P. (red.), Prawo upadłościowe. Komentarz, Warszawa 2025, wyd. 1, Legalis
- 120.Macuga A., Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej, DNCURRENDA rok 2017, numer 1, Legalis
- 121.Małyśa-Sulińska K., Spyra M., Szumański A. (red.), W poszukiwaniu dobrego prawa. Księga Jubileuszowa Profesora Mirosława Steca. Tom II. Perspektywa prywatnoprawna, Warszawa 2022, Lex
- 122.Mania K., Domena internetowa jako przedmiot polubownego rozstrzygnięcia sporów, Warszawa 2016
- 123.Manikowski F., Egzekucja świadczeń pieniężnych z przedmiotów wirtualnych, Przegląd Prawa Egzekucyjnego, 1/2024
- 124.Manowska M. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-477(16), wyd. IV, Warszawa 2021, Lex
- 125.Marciniak A. (red.), Elektronizacja postępowania wieczystoksięgowego. Komentarz praktyczny. Akty wykonawcze, Warszawa 2016 wyd. 1, Legalis

126. Marciniak A. (red.), Sądowe postępowanie egzekucyjne. Zasadnicze kierunki zmian z 2016 roku, Sopot 2017, Legalis
127. Marciniak A., Michalska-Marciniak M. (red.), Metodyka pracy komornika sądowego, Sopot, 2015,
128. Marciniak A. (red.), Elektronizacja sądowego postępowania egzekucyjnego w Polsce, Sopot 2015
129. Marciniak A., Sądowe postępowanie egzekucyjne, wyd. 2, Warszawa, 2013
130. Marciniak A., Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 2019, Lex
131. Marciniak A., W kwestii dopuszczalności złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji sądowej na informatycznych nośnikach danych albo za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, PPE 2009, Nr 4–5
132. Marciniak A., Nekrosius V. (red.), Aktualne problemy egzekucji sądowej w Polsce i na Litwie. Zbiór studiów, Warszawa 2017, Legalis
133. Marciniak A. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom III. Komentarz. art. 425-729 KPC
134. Marciniak A., Piasecki K. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. III, Warszawa 2015
135. Marcinkowska M., Egzekucja komornicza z kryptowalut, Przegląd Prawa Handlowego 2021/6/12-16
136. Markiewicz R. (red.), Prawo a media społecznościowe, Kraków 2022
137. Marszałkowska-Krześ E., Gil I. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 31, Warszawa 2023, Legalis
138. Marszałkowska – Krześ E. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, 2021, Legalis
139. Marszałkowska-Krześ E. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 34, Warszawa 2024, Legalis
140. Márton E., Violations of Personality Rights through the Internet: Jurisdictional Issues under European Law. Baden-Baden 2016
141. Maryniak Ł., Baryś P., Prawo własności wirtualnej [w:] red. K. Grzybczyk, Prawo w wirtualnych światach, Warszawa 2013
142. Matusiak I. (red.), Domeny internetowe. Teoria i praktyka, Warszawa 2020, Lex
143. Mazur Ł., Rozdział VIII. Kryptowaluty jako środek umarzania zobowiązań [w:] red. J. Gołaczyński, Prawo umów elektronicznych. Zarys systemu, wyd. 1, Legalis

144. Mądel M. *Następstwo prawne treści cyfrowych na wypadek śmierci*, Warszawa 2018
145. Mądrzak H., *Postępowanie cywilne*, Warszawa, 2003
146. Michalski M. (red.), *Piramidy finansowe a bezpieczeństwo rynków*, Warszawa 2019, wyd. 1, Legalis
147. Michalska-Marciniak M., *Inne prawa majątkowe według Kodeksu postępowania cywilnego jako przedmiot egzekucji sądowej*, PPE 2015/4
148. Michna M., *Bitcoin jako przedmiot stosunków cywilnoprawnych*, Warszawa 2018, Legalis
149. Mikołajczyk M., *Egzekucja z rachunku bankowego. Komentarz*, Warszawa 2022, Lex
150. Mikos-Sitek A., Nowak-Far A., Zapadka P. (red.), *Prawo obrotu pieniężnego. Komentarz*, Warszawa 2023
151. Mmereole J., *Zawarcie umowy przez inteligentne oprogramowanie – smart kontrakty*, PNT 2023, nr 1
152. Modrzejewski P., *Problem utraty statusu konsumenta korzystającego z portali społecznościowych. Glosa do wyroku TS z dnia 25 stycznia 2018 r., C-498/16*, Glosa 2018, nr 3
153. Morishita T., *Insolvencies of Crypto Exchanges: Experiences of Japan* [w:] C. Koller, M. Lehmann, *Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Security Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World*, 2025
154. Namysłowska M., Lubasz D. (red.), *Ustawa o prawach konsumenta, Komentarz*, Warszawa, 2020
155. M. Ng, *The Role of the Situs of Digital Assets for Enforcement and Insolvency Proceedings* [w:] C. Koller, M. Lehmann, *Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Securing Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World*, 2025
156. Nowakowski M., *Egzekucja z kryptowaluty. Wyzwanie dla wierzyciela i organu egzekucyjnego*, 2021, Lex
157. Nowicki O., *Zajęcie prawa do korzystania z domeny internetowej i prawa do strony internetowej*, Przegląd Prawa Egzekucyjnego, 4/2024
158. Olszewski A., *Konstrukcja prawna umowy sprzedaży wirtualnych przedmiotów w świetle prawa polskiego*, TPP 2011, Nr 4
159. Orecki M., *Czym powinien kierować się sąd, ustalając jurysdykcję krajową dla umownych i pozaumownych zobowiązań elektronicznych?*, PS 2012, Nr 5
160. Osajda K., Borysiak W. (red.), *Kodeks Cywilny. Komentarz*, wyd. 31, 2023, Legalis

161. Osajda K. (red.), Ustawa o prawach konsumenta. Komentarz, Warszawa 2020, Legalis
162. Paleczny D., Poszukiwanie majątku upadłego przez komornika sądowego, Dor. Res. nr 4/2020
163. Palmirski T., Wpis do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych na zasadzie art. 55 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Stan aktualny - uwagi *de lege ferenda*, Rejent 2009, nr 6
164. Pękański B., Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej. Kilka pytań wraz z odpowiedziami o tym, jak planuje się usprawnienie egzekucji komorniczej przez wykorzystanie technologii informatycznych, Kwartalnik Naukowy Prawo Mediów Elektronicznych 2012, nr 1
165. Piaskowska O.M. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy). Komentarz, Warszawa 2022, Lex
166. Piaskowska . O. M. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany, Lex 2022
167. Pietroń M., Przewodnik po rozporządzeniu MiCA, 2024, Lex
168. Pietrzykowski K. (red.), Kodeks Cywilny, Komentarz, t. 1, 2020, Legalis
169. Pogonowski P., Sprawność egzekucji sądowej – wybrane zagadnienia praktyczne, PPE 2021/1
170. Potempa T., Zagadnienia wprowadzające [w:] red. R. Adamus, M. Geromin, B. Groele, Z. Miczek, Dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości. Perspektywa międzynarodowa i polska, Warszawa 2021, Legalis
171. Prabucki R., Kryptoaktywa w bankowości [w:] red. K. Szpyt, FinTech. Nowe technologie w sektorze bankowym, Warszawa 2024, Legalis
172. Prokurat J., Podatkowe aspekty obrotu wirtualnymi walutami, PP 2015, nr 3
173. Pyrgies A., Sprzedaż nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w formie licytacji elektronicznej, PPE, 2018, nr 1/suplement, Legalis
174. Radwański Z., Olejniczak A., Prawo cywilne, 2015
175. Radwański Z., Teoria umów, Warszawa 1977
176. Rogala K., Elektroniczna licytacja nieruchomości, PME 2022 nr 2, Legalis
177. Rogala K., Krajowy Rejestr Zadłużonych jako system teleinformatyczny obsługujący postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne, PPH 2022, nr 11
178. Romańska M., Leśniak O., Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, Warszawa 2016

179. Rylski P. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, 2021, Legalis
180. Rylski P. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, 2024, wyd. 3, Legalis
181. Safjan M. (red.), System Prawa Prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna, t. 1, 2012
182. Sieńczyło-Chlabicz J. (red.), Prawo własności intelektualnej, Warszawa, 2018
183. Sieńczyło-Chlabicz J., Naruszenie prywatności osób publicznych przez prasę, Warszawa, 2006
184. Sikorski G. (red.), Ustawa o komornikach sądowych. Komentarz, Sopot 2019, Legalis
185. Sikorski G., Rozdział X. Elektroniczna egzekucja sądowa z rachunku bankowego w Polsce [w:] red. A. Marciniak. V. Nekrosius, Aktualne problemy egzekucji sądowej w Polsce i na Litwie. Zbiór studiów, Warszawa 2017, Legalis
186. Simbierowicz M., Świtkowski M. (red.), Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz, wyd. III, 2023, Lex
187. Siwicki M., Kilka uwag na temat nowelizacji ustawy o prawach konsumenta i ustawy – Kodeks cywilny w związku z implementacją dyrektywy cyfrowej, MOP 2024, nr 5, Legalis
188. Skubisz-Kęпка K., Ochrona nazwiska zmarłego jako dobra osobistego, Warszawa, 2012
189. Svantesson D.J.B, Private international law and the Internet, Alphen aan den Rijn, 2012
190. Sylwestrzak A. (red.), Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, Lex, 2024
191. Szachta J., Kilka uwag na temat elektronicznej licytacji nieruchomości, MOP 2022, nr 18
192. Szanciło T, (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217. Tom II. Wyd. 2, Warszawa 2023, Legalis
193. Szer S., Prawo cywilne, Warszawa, 1967
194. Szkurlat A., Informatyzacja pozaprocessowych czynności sądu, PME 2010, nr 2
195. Stec P., Załucki M. (red.), Wokół rekodyfikacji prawa cywilnego, Kraków 2015
196. Studzińska J., Informatyzacja postępowania egzekucyjnego – elektroniczne akta komornicze. Postulat czy rzeczywistość [w:] red. J. Gołaczyński, Prawo Nowych Technologii. Księga z okazji Jubileuszu 20-lecia działalności Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej i Studenckiej Koła Naukowego – Blok Prawa Komputerowego, 2022, Legalis
197. Szmyd K., Elektroniczny tytuł wykonawczy jako dokument w postaci elektronicznej i pomocniczy charakter wydruku weryfikacyjnego [w:] red. K. Flaga-

- Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Media elektroniczne. Współczesne problemy prawne, Warszawa 2016, wyd. 1, Legalis
- 198.Szpor G., Martysz Cz., Wojsyk K., Ustawa o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Komentarz, Warszawa 2015
- 199.Szpor G., Pojęcie informacji a zakres ochrony danych [w:] red. P. Fajgielski Ochrona danych osobowych w Polsce z perspektywy dziesięciolecia, Lublin 2008
- 200.Szczurek Z., Egzekucja sądowa w sprawach cywilnych, Sopot 2011, Lex
- 201.Szczurek Z. (red.), Egzekucja sądowa w prawie polskim, Sopot 2015
- 202.Szczurek Z., Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, Sopot, 2005
- 203.Szostek D., Nowe ujęcie dokumentu w prawie prywatnym, PME, Wydanie Specjalne
- 204.Szostek D., Problem treści cyfrowych w obrocie konsumenckim, MOP 2014, nr 24
- 205.Szostek D., Blockchain a prawo, Warszawa 2018, wyd. 1, Legalis
- 206.Szpyt K. (red.), FinTech. Nowe technologie w sektorze bankowym, Warszawa 2024, Legalis
- 207.Szpyt. K., Egzekucja z prawa do konta na serwerze gry komputerowej i zgromadzonych na nim dóbr wirtualnych. Zarys problematyki [w:] red. M. Załucki, Egzekucja z majątku spadkowego. Ograniczona i nieograniczona odpowiedzialność za długi spadkowe, Warszawa 2016
- 208.Szpyt. K., Umowa „sprzedaży” dobra wirtualnego oraz konta na serwerze gry, Wrocławskie Studia Sądowe, 4/2014
- 209.Szpyt K., Własność wirtualna – cywilnoprawna rewolucja czy ewolucja, [w:] red. P. Stec, M. Załucki, Wokół rekodyfikacji prawa cywilnego, Kraków 2015
- 210.Tatara K., Trela Ł., Kaliński M., Przeniesienie praw i obowiązków z umów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa w związku z jego sprzedażą w trakcie postępowania upadłościowego, w szczególności w ramach przygotowanej likwidacji (pre-pack), Dor. Res. nr 4/2016
- 211.Tomaszek A., Dochodzenie roszczeń z tytułu czynów niedozwolonych w Internecie, MoP 2000, Nr 11
- 212.Uliasz M., Informatyzacja postępowania o nadanie klauzuli wykonalności [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, E-obywatel, E-sprawiedliwość, E-usługi, Warszawa 2017
- 213.Uliasz M., System teleinformatyczny obsługujący postępowanie egzekucyjne – analiza pojęcia, PPE, rok 2017, nr 4

214. Uliasz M., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2008
215. Ungi-go Yoon, South Korea and indirect reliance on OP law: real money trading in MMORPG items, Oxford 2008
216. Veneziano A., Rodriguez De Las Heras Ballell T., Digital Assets in Insolvency and Enforcement Proceedings: Some Insights from UNIDROIT's Work [w:] C. Koller, M. Lehmann, Digital Assets in Enforcement and Insolvency. Securing Creditor Access and Protecting Customer Interests in the Crypto World, 2025
217. Wasiak D., Sprawozdanie z IV Seminarium Arbitrów i Mediatorów sądu polubownego w sprawie domen internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji, Nowa Currenda 2016, nr 6
218. Wasilkowski J., Zarys prawa rzeczowego, Warszawa 1963
219. Weitz K., Jurysdykcyjne aspekty mownych i deliktowych zobowiązań elektronicznych w świetle rozporządzenia Rady (WE) Nr 44/2001 – zagadnienia węzłowe, [w:] red. J. Gołaczyński, Kolizyjne aspekty zobowiązań elektronicznych, Warszawa 2008
220. Wengerek E., Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa, 1978
221. Wengerek E., Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do części drugiej kodeksu postępowania cywilnego. T.1., Warszawa 1998
222. Węgliński M., Czy niezłożenie oryginału pisma sporządzonego w papierze powinno skutkować jego zwrotem? Rozważania na tle art. 216a ust. 1e P.U. i art. 196a ust. 6 P. R., Dor. Res. nr 2/2023
223. Witosz A. J. (red.), Prawo upadłościowe. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2021, Lex
224. Wiśniewski T. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1–366, Warszawa 2021, Lex
225. Wielgus K., Rękojmia za wady sprzedanych praw i dóbr niematerialnych w ujęciu historycznym i prawnoporównawczym, Prawo w działaniu sprawy cywilne 52/2022
226. Wielgus K., Umowa o używanie portalu społecznościowego – zagadnienia konstrukcyjne [w:] red. R. Markiewicz, Prawo a media społecznościowe, Kraków 2022
227. Witosz A.J. (red.), Prawo upadłościowe. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2021
228. Wnęk M., Natura prawna kryptowaluty, Warszawa 2023, Legalis
229. Wolter A., Ignatowicz J., Stefaniuk K., Prawo cywilne, Warszawa, 2001
230. Wołowski P., Czy profesjonalny pełnomocnik reprezentujący dłużnika może złożyć w jego imieniu i na jego rzecz wniosek o ogłoszenie upadłości

- konsumenckiej z pominięciem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe?, MOP 2022, nr 21
231. Wołowski P., Wpływ ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych na jawność postępowania upadłościowego, PPE 2020, nr 7
232. Wołowski P., Elektroniczne środki komunikacji w postępowaniach upadłościowym i restrukturyzacyjnym, Dor.Res. nr 1/2020
233. Wołowski P., Racjonalność likwidacji przedmiotów stanowiących składnik masy upadłości, których miernik wartość sprzedażowej jest znikomy, Dor. Res. nr 1/2024
234. Wołowski P., Prawo do sądu wykluczonego cyfrowo dłużnika w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, Dor. Res. Nr 3/2024
235. Wołowski P., Uprawnienie dłużnika do składania pism procesowych oraz dokumentów z pominięciem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. „Krytyka Prawa” nr 4/2023
236. Woźniak M. Zmiany dotyczące orzeczeń i środków zaskarżenia w postępowaniu restrukturyzacyjnym i upadłościowym, Lex, 2022
237. Wudarski A., Kształtowanie się zasad dostępu do zasobów cyfrowych w ramach zarządu powierniczego w Stanach Zjednoczonych, Forum Prawnicze, 2020, nr 1
238. Wyczik J., Dobra wirtualne z perspektywy użytkowników i dostawców treści. Prawne uwarunkowania obrotu, Warszawa 2022, Legalis
239. Wyrwiński M., Nowe obowiązki dostawy treści lub usług cyfrowych. Uwagi wybrane do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770, ZNUJ. PPWI 2020, nr 2
240. Zacharzewski K., Glosa do wyrok SN z 16.4.2003 r., I CKN 202/01, LEX nr 80255, Pr. Bank. 2005/2
241. Zacharzewski K., Znaki legitymacyjne stwierdzające obowiązek świadczenia, Pr. Sp. 1999/11
242. Zacharzewski K., Bitcoin jako przedmiot stosunków prawa prywatnego, Monitor Prawniczy 21/2014
243. Zalesińska A., Wpływ informatyzacji na założenia konstrukcyjne procesu cywilnego, Warszawa 2016
244. Załucki M. (red.), Kodeks Cywilny. Komentarz, 2023, Legalis
245. Zelek M., Umowa o rejestrację domeny internetowej, Warszawa 2015. Legalis

246. Zieliński A., Postępowanie cywilne, Kompendium, Warszawa 2004
247. Zimmerman P., Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. wyd. 7, Warszawa 2022, Legalis
248. Zimmerman P. (red.), Prawo upadłościowe. Komentarz, wyd. 8, Warszawa 2024, Legalis
249. Żyrek S., Jurysdykcja krajowa w sprawach zobowiązań elektronicznych w prawie Unii Europejskiej, Legalis 2019

ORZECZNICTWO

1. uchwała SN z 22.11.2007 r., III CZP 109/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 128
2. uchwała SN z 12.1.2001 r., III CZP 48/00, OSNC 2001, Nr 5, poz. 70
3. wyrok SN z dnia 22.10.2008 r., UK 76/08, OSNP 2010, nr 11–12, poz. 142
4. postanowienie SN z dnia 10.7.2003 r., III CZP 54/03, „Biuletyn SN” 2003, nr 7
5. uchwała SN z 23.7.2008 r. sygn. III CZP 56/08, OSN 2009, nr 7-8, poz. 108
6. wyrok WSA z dnia 14.3.2019 r. o sygn. III SA/Wa 873/18, Legalis
7. wyrok SO w Szczecinie z 15.2.2019 r., VIII Ga 620/18, Legalis
8. postanowienie SN z 27.1.2006 r., III CK 369/05, OSNC 2006, nr 11, poz. 187
9. wyrok SA w Katowicach z 13.06.2006 r., i ACa 272/06, Lex nr 196078
10. wyrok WSA w Łodzi z 21.7.2020 r., I SA/Łd 285/20, Lex nr 3032686
11. wyrok WSA w Łodzi z 19.11.2019 r., I SA/Łd 411/19, Lex nr 2761356
12. wyrok WSA w Rzeszowie z 5.10.2023 r., I SA/Rz 290/23, Lex nr 3622884
13. wyrok WSA w Rzeszowie z 17.11.2022 r., I SA/Rz 525/22, Lex nr 3449410
14. wyrok NSA z 28.2.2023 r., II FSK 2010/20, Lex nr 3537356
15. wyrok NSA z 2.9.2021 r., II FSK 651/21, Lex nr 3310531
16. wyrok SN z 16.4.2003 r., I CKN 202/01, LEX nr 80255
17. wyrok SN z dnia 3.9.2010 r. o sygn. akt I UK 77/10, Lex nr 653666
18. wyrok SN z 14.10.2016 r., I CSK 714/15, Legalis
19. wyrok SN z 8.11.2002 r., I CK 167/05, Lex nr 299065
20. uchwała SN z dnia 24.5.2002 r., III CZP 25/02, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 94
21. uchwała SN z dnia 10.2.2006 r., III CZP 2/06, OSNC 2007, nr 1, poz. 3
22. wyrok SN z dnia 14.2.2003 r., IV CKN 1750/00, „Prawo Bankowe” 2003, nr 7-8
23. postanowienie SA we Wrocławiu z 29.3.2012 r. o sygn. I ACz 473/12, Lex nr 1130084
24. wyrok SN z 14.10.2016 r., i CSK 714/15, Legalis
25. postanowienie NSA z 10.9.2014 r., II FSK 2806/13, Legalis
26. wyrok SN z 19.1.2011 r. o sygn. V CSK 204/10, Legalis
27. wyrok SN z 9.5.2006 r. o sygn. II PK 264/05, OSNP 2007, nr 9-10, poz. 123
28. postanowienie SN z dnia 29.11.2013 r. o sygn. I CSK 178/13, Lex nr 1522062
29. wyrok SN z dnia 12.6.2013 r. o sygn. II CSK 588/12
30. wyrok TS z 25.1.2018 r., C-498/16, MAXIMILIAN SCHREMS v. FACEBOOK IRELAND LIMITED, ZOTSiSPI 2018, nr 1, poz. I-37

POZOSTAŁE ŹRÓDŁA

1. Sprawozdanie Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Druk nr 2907, sejm IX kadencji
2. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy- Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 15.1.2021 r., Druk nr 899, sejm IX kadencji
3. Rządowy projekt ustawy – Prawo restrukturyzacyjne – Druk nr 2824, sejm VII kadencji
4. Rządowy projekt ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych -Druk nr 2637, sejm VIII kadencji
5. Rządowy projekt ustawy o komornikach sądowych - Druk nr 1582, sejm VIII kadencji
6. Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 965, sejm IV kadencji
7. Projekt ustawy o rynku kryptoaktywów o numerze z wykazu UC2 <https://legislacja.gov.pl/projekt/12382311/katalog/13040424#13040424> (dostęp: 25.5.2025 r.)
8. Opinia Rzecznika Generalnego M. Bobka z 14.11.2017 r., C-498/16, MAXIMILIAN SCHREMS v. FACEBOOK IRELAND LIMITED, CELEX 62016CC0498
9. A. Smith, An inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of nation, księga V, rozdział III, <https://www.gutenberg.org/cache/epub/3300/pg3300-images.html#chap38>, (dostęp: 24.8.2025 r.)
10. https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2023/09/PIE-Raport_kryptowaluty_2023.pdf, (dostęp: 27.8.2025 r.)
11. <https://www.dns.pl/newsy/raport-roczny-rynek-nazw-domeny-pl-2024>, (dostęp: 27.8.2025 r.)
12. <https://datareportal.com/reports/digital-2025-poland>, (dostęp: 27.8.2025 r.)
13. <https://sjp.pwn.pl/ciekawostki/haslo/influencer;6368873.html>, (dostęp: 28.8.2025 r.)
14. <https://www.e-progress.com.pl/sposob-na-ucieczke-przed-komornikiem-kryptowaluta/>, (dostęp: 28.8.2025 r.)
15. <https://www.europeanlawinstitute.eu/projects-publications/current-projects/current-projects/eli-enforcement-against-digital-assets/>, (dostęp: 27.8.2025 r.)
16. <https://www.unidroit.org/instruments/digital-assets-and-private-law/> (dostęp: 8.9.2025 r.)

17. <https://www.unidroit.org/work-in-progress/enforcement-best-practices/>, (dostęp: 8.9.2025 r.)
18. <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2023/02/Tulip-v-Van-Der-Laan-judgment-030223.pdf> (dostęp: 8.9.2025 r.)
19. [https://www.twobirds.com/-/media/new-website-content/pdfs/2022/articles/tulip-trading-ltd-v-bitcoin-association-for-bsv-,a-,ors-2022-ewhc-667-\(ch\)-\(25-march-2022\).pdf](https://www.twobirds.com/-/media/new-website-content/pdfs/2022/articles/tulip-trading-ltd-v-bitcoin-association-for-bsv-,a-,ors-2022-ewhc-667-(ch)-(25-march-2022).pdf) (dostęp: 8.9.2025 r.)
20. Słownik języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/sjp/informatyzacja;2466206.html> (dostęp: 25.2.2023 r.)
21. M. Domagalski, Komornicze licytacje przez Internet nie ruszą od 1 marca, <https://www.rp.pl/zawody-prawnicze/art10613321-komornicze-licytacje-przez-internet-nie-rusza-od-1-marca> (dostęp: 20.12.2021 r.)
22. <https://elicytacje.komornik.pl/>; (dostęp: 11.12.2021 r.)
23. <https://elicytacje.komornik.pl/rules> (dostęp: 20.12.2021 r.)
24. <https://www.praktykszkolenia.pl/produkty/bilety/krajowy-rejes-zadluzonych-i-system-teleinformatyczny-cykliczne-spotkania-dla-doradcow-resukturyzacyjnych/>, (dostęp: 2.12.2021 r.)
25. P. Rojek-Socha, Pełnomocnik, doradca restrukturyzacyjny – wnioski o upadłość tylko elektronicznie, <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/wniosek-o-upadlosc-tylko-elektronicznie,515757.html>, (dostęp: 1.7.2022 r.)
26. A. Hrycaj, Czy po ogłoszeniu upadłości konsumenckiej upadły – konsument może składać pisma procesowe drogą tradycyjną („papierowo”) czy też jedynym dopuszczalnym trybem jest złożenie pisma w KRZ?, <https://www.lazarski.pl/pl/aktualnosci/31360-czy-po-ogloszeniu-upadlosci-konsumentenckiej-upadly-konsument-moze-skladac-pisma-procesowe-droga>, (dostęp: 28.9.2025 r.)
27. https://krz-info-prod.apps.ocp.prod.ms.gov.pl/krz-help/MT_Podr%C4%99cznik_u%C5%BCytkownika_zarejestrowanego_v1.02_2022.06.13.pdf (dostęp: 22.9.2025 r.)
28. <https://empemedia.pl/social-media-w-polsce-2023-raport-digital-poland/> (dostęp: 4.9.2025 r.)
29. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB> (dostęp: 15.9.2025 r.)

30. <https://www.uniformlaws.org/viewdocument/final-act-with-comments-40?CommunityKey=f7237fc4-74c2-4728-81c6-b39a91ecdf22&tab=librarydocuments> (dostęp: 9.6.2024 r.)
31. <https://www.unidroit.org/wp-content/uploads/2024/01/Principles-on-Digital-Assets-and-Private-Law-linked.pdf> (dostęp: 21.5.2024 r.)
32. https://www.europeanlawinstitute.eu/fileadmin/user_upload/p_eli/Publications/ELI_Principles_on_the_Use_of_Digital_Assets_as_Security.pdf (dostęp: 22.5.2024 r.)
33. <https://lawcom.gov.uk/project/digital-assets/>, (dostęp: 25.05.2024 r.)
34. Regulamin Facebook, <https://www.facebook.com/legal/terms/update> (dostęp 12.8.2024 r.)
35. <https://www.icann.org/en/icann-acronyms-and-terms?nav-letter=d&page=1> (dostęp: 29.9.2024 r.)
36. <https://eurid.eu/pl/witamy-w-eurid/historia-eu/> (dostęp: 29.9.2024 r.)
37. https://www.dns.pl/regulamin_nazw_domeny_pl (dostęp: 29.9.2024 r.)
38. <https://blog.home.pl/2016/04/najdrozsze-domeny-polskie-i-zagraniczne/> (dostęp: 6.10.2024)
39. The Complete Digital2024 Global Overview Report, <https://datareportal.com/reports/digital-2024-global-overview-report> (dostęp: 28.10.2024)
40. <https://boringowl.io/blog/nasza-klasa>, (dostęp: 28.10.2024 r.)
41. <https://support.google.com/youtube/answer/72851?hl=pl&co=GENIE.Platform%3DAndroid> (dostęp: 2.11.2024 r.)
42. https://business.instagram.com/getting-started?locale=pl_PL (dostęp: 3.11.2024 r.)
43. <https://excelraport.pl/index.php/2024/09/23/jak-dziala-technologie-dlt-distributed-ledger-technology/>, (dostęp: 13.11.2024 r.)
44. K. Piech, Leksykon pojęć na temat technologii blockchain i kryptowalut. Przygotowany w ramach Strumienia Blockchain i Kryptowaluty programu „Od papierowej do cyfrowej Polski”, <https://www.gov.pl/documents/31305/0/leksykon-pojec-na-temat-technologiei-blockchain-i-kryptowalut.pdf/77392774-1180-79ab-4dd5-089ffab37602> (dostęp: 13.11.2024 r.)
45. Raport FATF pt. Virtual currencies - Key Definitions and Potential AML/CFT Risks, 2014, <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf> (dostęp: 20.11.2024 r.)
46. <https://kryptopedia.com.pl/co-to-sa-tokeny-natywne/> (dostęp: 11.1.2025 r.)

47. <https://www.skrill.com/pl/crypto/the-skrill-crypto-academy/beginner/co-to-jest-portfel-krypto/> (dostęp: 9.12.2024 r.)
48. <https://appinventiv.com/blog/custodial-vs-non-custodial-wallets/> (dostęp: 9.12.2024 r.)
49. https://bithub.pl/kryptowaluty/blockchain/vademecum-konsensusu-pow-pos-pop-poa-i-inni/#Proof_of_Participation (dostęp: 11.12.2024 r.)
50. <https://www.binance.com/pl>, (dostęp: 15.12.2024 r.)
51. Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie wydawania i obrotu kryptoaktywami z dnia 10.12.2020 r.
https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Stnowisko_UKNF_ws_wydawania_i_obrotu_kryptoaktywami_71794.pdf (dostęp: 13.1.2025 r.)
52. <https://csfloat.com/> (dostęp: 1.2.2025 r.)
53. <https://strefabiznesu.pl/polacy-coraz-chetniej-inwestuja-w-nieruchomosci-za-granica/ar/c3p2-27152603?> (dostęp: 8.2.2025 r.)
54. <https://businessinsider.com.pl/nieruchomosci/nie-tylko-hiszpania-i-wlochy-oto-gdzie-polacy-kupuja-nieruchomosci/18cv165?> (dostęp: 8.2.2025 r.)
55. https://ithardware.pl/aktualnosci/justin_bieber_wtopil_na_malpach_nft_za_1_3 mln_usd_jest_warte_zaledwie_kilkadziesiat_tysiecy-24461.html (dostęp: 1.3.2025 r.)
56. <https://www.esma.europa.eu/esmas-activities/digital-finance-and-innovation/markets-crypto-assets-regulation-mica> (dostęp: 25.5.2025 r.)
57. Lista biegłych Sądu Okręgowego we Wrocławiu,
<https://www.wroclaw.so.gov.pl/biegli-sadowi,m,mg,297,24>, (dostęp 12.4.2025 r.)
58. <https://elicytacje.komornik.pl/items/35451/prawo-do-domeny-wwwmaxhartercom>, (dostęp: 12.4.2025 r.)
59. https://help.instagram.com/581066165581870/?helpref=uf_share, (dostęp 23.4.2025r.)
60. https://help.instagram.com/738469380549477/?helpref=uf_share, (dostęp: 26.4.2025 r.)
61. <https://www.tiktok.com/legal/page/eea/terms-of-service/pl>, (dostęp 23.4.2025r.)
62. <https://wenet.pl/blog/internet-i-media-spolecznościowe-podsumowanie-raportu-digital-2025-poland/>, (dostęp: 23.4.2025 r.)
63. <https://www.xtb.com/pl/analizy-rynkowe/wiadomosci-rynkowe/upadek-kryptowaluty-terra-luna?utm>, (dostęp: 11.5.2025 r.)
64. https://allegro.pl/regulamin?srsId=AfmBOooKh8D1xZzJIPVDdkxS3nrIXLNjZPDDwKSBxpLAze8A7s_re6z-, (dostęp: 24.5.2025 r.)

65. <https://pomoc.olx.pl/olxplhelp/s/article/aktualny-regulamin-V32-olx>, (dostęp: 24.5.2025 r.)
66. <https://www.americancollegeofbankruptcy.com/file.cfm/19/docs/panel%205-cryptocurrency.pdf> (dostęp: 3.8.2025 r)
67. <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/4477> (dostęp: 28.7.2025 r.)
68. <https://jvcea.or.jp/cms/wp-content/themes/jvcea/images/pdf/statistics/202401-KOUKAI-01-FINAL.pdf> (dostęp: 28.7.2025)
69. <https://www.avisenlegal.com/understanding-article-12-of-the-ucc-digital-assets-controllable-electronic-records-and-what-it-all-means/> (dostęp: 3.8.2025 r.)
70. <https://www.uniformlaws.org/committees/community-home?communitykey=1457c422-ddb7-40b0-8c76-39a1991651ac> (dostęp: 9.8.2025 r.)
71. S. O. Weise, W. L. Choy, V. Idelicato, The treatment of cryptocurrency assets in bankruptcy, [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://prfirmppwwcdn0001.azureedge.net/azstgacctpwwct0001/uploads/d3fab7c1d9478c7418e0fea370bcae78.pdf](https://prfirmppwwcdn0001.azureedge.net/azstgacctpwwct0001/uploads/d3fab7c1d9478c7418e0fea370bcae78.pdf) (dostęp: 9.8.2025 r.)
72. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006072026/ (dostęp: 14.8.2025 r.)
73. <https://www.legifrance.gouv.fr/dossierlegislatif/JORFDOLE000037080861/>, (dostęp: 18.8.2025)
74. <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-cryptocurrency-laws-and-regulations/france/>, (dostęp: 18.8.2025 r.)
75. <https://bank.pl/jak-przeprowadzic-egzekucje-z-praw-majatkowych-do-domeny-internetowej/> (dostęp: 28.7.2024 r.)
76. <https://samodzielnawindykacja.pl/-egzekucja-z-domeny-internetowej-kiedy-moze-byc-skuteczna> (dostęp: 28.7.2024 r.)
77. <https://www.rp.pl/prawo-w-firmie/art1886711-egzekucja-z-praw-majatkowych-do-domeny-internetowej> (dostęp: 28.7.2024 r.), <https://kompediumprawne.pl/2015/09/16/zajecie-nazwy-domeny-internetowej/> (dostęp: 28.7.2024 r.)
78. <https://strefabiznesu.pl/egzekucja-z-praw-majatkowych-do-domeny-internetowej-nowatorska-forma-zabezpieczenia-wierzycieli/ar/13256374> (dostęp: 28.7.2024 r.)
79. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070721/ (dostęp: 17.9.2025 r.)